

نهوتی هه‌ریمی کوردستان

شیکاری، لیکدانه‌وهی ژماره‌و داتاگان

دامه‌زراوه‌ی میدیایی دره‌و

چاپی یه‌که‌م

2023

ناوی کتیب: نهوتی ههریمی کوردستان... شیکاریی، ژماره و داتاگان

نوسین و ئامادهکردن: دامهزراوهی میدیایی دره و

دیزاینی ناوهپۆک: دامهزراوهی میدیایی دره و

دیزاینی بهرگ: دلشاد شههاب

ههلهچن: نامیق رهسول

چاپخانه:

تیراژ:

چاپ: سلیمانی، چاپی یهکهه، 2023

له بهرپوهبهرایهتی گشتیی کتیبخانه گشتیهکان ژماره ی سپاردنی (ی

سالی (2023) ی پیدراوه.

دامه زراوهی میدیایی دره

دامه زراوهیه کی میدیایی ئەهلی ئازاده، پیکدیت له سایتی دره، بهشی سازدانی دیبیهیت، بهشی ئامارو راپرسی، هاوکات ریکلام و راویژکاری بواری هه‌لیژاردن، ئەم دامه زراوهیه هه‌ولیکه بۆ مۆدیلیکی نوێی کاری میدیایی و راگه‌یاندنی ئەهلییو ئازاد.

ئامانجه‌کانی دامه زراوه‌که؛

1. به‌رجه‌سته‌کردنی مۆدیلیکی نوێی کاری میدیایی ئەهلیی و سه‌ربه‌خۆو ئازاد.
2. به‌ره‌و‌پیشبردنی بنه‌ماکانی دیموکراسیه‌ت به‌ مه‌به‌ستی پیشکه‌شکردنی کاری رۆژنامه‌وانی باب‌ه‌تیانه و سه‌ربه‌خۆ و پیشه‌یی، له‌ پیناو دروستکردنی گوتاری عه‌قلانی و دۆزینه‌وه‌ی رایه‌له‌ی هاوبه‌شیکردنی کار بۆ به‌رجه‌سته‌کردنی ئاشته‌وایی و به‌یه‌که‌وه‌ژییانی ئاینی و سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی .
3. چاودێریکردنی پرۆسه‌ی سیاسی و حوکمرانیی وه‌ک ئه‌رکیکی بنه‌مایی ده‌سه‌لاتی میدیا .

ناونیشانی سایت

سلێمانی – شه‌قامی سالم- ته‌لاری سالم- نه‌ۆمی دووهم – شو‌قه‌ی A3

National Endowment for Democracy

سندوقى نىشتمانى بۇ پالېستى ديموكراسى (NED) دامەزراوہىكى ئەمىرىكى قازانچ نەوىستى تايىبەتە بە گەشەپىدان و پالېستىكردى دامەزراوہ ديموكراتىيەكان لە ھەموو جىھاندا، كە لە لايەن كۆنگرېسى ئەمىرىكاوہ سالانە بودجەى تايىبەتى بۇ ديارىدەكرىت، ئەویش سالانە پالېستى زياتر لە (1200) ھەزارو دوو سەد پرۆژەى گروپە ناحكومىيەكان لە (90) نەوہد و لاتدا دەكات.

(NED) ھەر لە دامەزراندنىيەوہ لە سالى (1983) دا، پىئشەنگە لە تىكۆشانى ديموكراتىيدا لە شوپنە جياوازەكانداو گەشەيكردوہ بۇ دامەزراوہىكى فرە رەھەندو ئاراستەو بووہتە چەق بۇ چالاكى و ئالوگۆرى ھزرى بۇ چالاكان و تويزەرانى بوارى ديموكراتى لە جىھاندا.

(NED) باوہرى بەوہىە كە ئازادى خوليايەكى جىھانى مروفايەتییە، دەبىت لە رىگەى گەشەپىدانى دامەزراوہ ديموكراتىيەكانەوہ بەپىنریتە دى، بەھا ديموكراتىيەكان لە رىگەى تاكە ھەلئىژاردنىكەوہ بە دىناھىنرین، ھەرودھا پىويست ناكات بە دووبارەكردنەوہى نمونەى و لاتە يەكگرتوہكان يان ھەر ولاتىكى دىكە بىت، بەلكو بە گويزەى پىويستىيەكان و دابونەرىت و كەلتورە سىياسىيە جياوازەكان گەشە دەكات.

ناوهۆك

- 11..... پيشهكى
- 13..... چيروكى كهرتى نهوتى ههرىم ... سههرهتاي دوزينهوهو دهرهيتاننى نهوت له ههرىمى كوردستان.....
- 19..... يهدهگى نهوتى ههرىمى كوردستان.....
- 25..... قهبارهو دابهشبوونى جوگرافى و تواناي بهرهههيتاننى و پشكى كومپانیا بيانىيهكان.....
- 49..... كىلگه نهوتىيهكانى پارىزگاي ههولير و تواناي بهرهههيتاننى.....
- 55..... يهدهگى نهوتى پارىزگاي سليمانى و ههلهبجه و ئيدارهى گهرمىان.....
- 65..... كىلگه نهوتىيهكانى پارىزگاي دهوك و تواناي بهرهههيتاننى.....
- 75..... بلوكه نهوتىيهكانى سنورى گهرمىان.....
- 83..... تواناي كهرتى غازى سروشتى ههرىمى كوردستان.....
- 92..... غازى سروشتى ههرىمى كوردستان... كارلىكه ناوخويى و ههرىمى و نيودهولهتىيهكان.....
- 105..... بوورى نهوتى ههرىم... بايهخ و خاوهندارىتى و كرى گواستنهوى نهوت.....
- 117..... پالاوگه نهوتىيهكانى ههرىمى كوردستان.....
- 129..... تواناي پالاوگه نهوتىيهكانى ههرىم بۆ بهرهههيتاننى نهوتى سىپى.....
- 137..... تواناي پالاوگه نهوتىيهكانى ههرىم له بهرهههيتاننى بهنزىن.....
- 143..... چنگى توركيا له نيو پرؤسهى نهوتى ههرىم.....
- 153..... چارههوسى كهرتى نهوتى ههرىم له دواى بىيارهكهى دادگاي فيدرالى.....
- 159..... ريووشوينهكانى وهزارهتى نهوتى عىراق.....
- 163..... نههجمهنى ههرىمى بۆ كاروبارى نهوت و غاز له ههرىمى كوردستان.....
- 173..... فرؤش و داهاى نهوتى ههرىم له 2021 دا.....

- 191.....بەھای نەوتى كوردستان؛ ھەناردەكردنى بە پىگەى سۆمۆ يان سەربەخۆ.
- 197.....(دېلۆيت) كىتھە و چۆن و بۆچى ھاتە ھەرىمى كوردستان.
- 205.....نەوتى ھەرىم لە سى ئازارى (2022 – 2021 – 2020) دا.
- 213.....ھەناردەى نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى 2022.
- پشكى ھەرىم لە داھاتى نەوتى عىراق... زىانە دارايىيەكانى فرۆشى نەوتى سەربەخۆ
- 221.....لە چارەكى يەكەمى 2022.
- 237.....داھاتى نەوتى ھەرىم و خەرجى مۇجە لە چارەكى يەكەمى 2022.
- 243.....بەراوردكردنى داھات و بېرى نەوتى ھەناردەكراوى ھەرىم.
- حكومەتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى (2022) دا بەرمىلىك نەوتى بە (15) دۆلار كەمتر
- 257.....لە نرخى جىھانى فرۆشتووھ.
- 269.....ھەناردەى نەوتى ھەرىم لە نىوھى يەكەمى 2022.
- 279.....نەوتى باركراوى ھەرىم لە نىوھى يەكەمى 2022.
- دىوى ناوھەى راپۆرتەكەى دېلۆيت... پروسەى نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى
- 287.....(2022)دا.
- چىنگى توركيا لە كەرتى نەوتى ھەرىمدا... لە چارەكى يەكەمى ئەمسالدا (252) مىليۇن
- 293.....دۆلار بۆ كۆمپانىا توركىيەكان بووھ.
- 297.....پروسەى نەوتى ھەرىم لە ھەردوو چارەكى يەكەمى (2021 و 2022)دا.
- 311.....پروسەى نەوتى ھەرىم لە سى تەموزى رابردوودا.
- 319.....داھاتى نەوتى ھەرىم لە نىوھى يەكەمى ئەمسال (6.85 مىليار) دۆلار بووھ.
- 325.....ھەناردەو نەوتى باركراوى ھەرىم لە چارەكى سىيەمى 2022.
- 337.....ھەناردە، نرخ، داھات و خەرجى نەوتى ھەرىم لە (10) مانگى رابردوودا.
- 345.....كۆمپانىاي (DNO) لە كىلگەكانى ھەرىمى كوردستان.
- 349.....بەرھەمھىنان لە جوارچىئوھى گرىبەستەكانى گەنەل ئىنئىرجى.
- 355.....تواناي بەرھەمھىنان لە كىلگەى نەوتى سەرسەنگ لە نىوھى يەكەمى 2022.

- 359.....گهشهی بهره‌می نهوتی ههریم له ههردوو کیلگهی (شیخان و تهق تهق).....
- 367.....بهره‌م و داهاتی کیلگهی نهوتی ئه‌تروش.....
- 375.....داتاکانی کۆمپانیای (DNO)ی نه‌رویجی له چاره‌کی سییه‌می 2022.....
- 381.....بهره‌مه‌هینان له کیلگهی نهوتی سه‌رسه‌نگ له چاره‌کی سییه‌می 2022.....
- 385.....هه‌نارده، نرخ، داهات، خه‌رجی و نهوتی بارکراوی ههریم له سالی 2022.....
- 393.....گهشهی داهات و خه‌رجی نهوتی ههریم له نیوان سالی 2021 و 2022.....
- 403.....پوخته‌ی به‌های نهوتی (عیراق و ههریم) له سالی (2022)دا.....
- 411.....بهره‌مه‌هینان له چوارچێوه‌ی گرێبه‌سه‌ته‌کانی گه‌نه‌ل ئینێرجی تورکی له سالی 2022.....
- 421.....بڕ و داهات و خه‌رجی نهوتی ههریم له نیوه‌ی دووه‌می 2022.....
- 429.....پروژه‌ی نهوتی ههریم له سالی (2022)دا.....
- 437.....پوخته‌ی به‌های نهوتی (عیراق و ههریم) له سالی (2022)دا.....
- 443.....فروش و داهات و خه‌رجی نهوتی ههریم له نیوان سالی 2021 – 2022.....
- 461.....نهوت وهک سه‌رچاوه‌ی سه‌ره‌کی داهاتی ولاتانی نهوتی.....
- 473.....پروژه‌ی نهوتی ههریم (گرافیک).....

پیشەکی

پیشەسازی نەوت بایەخیکی ئیجگار گرنگی ھەبە لەسەر ئاستی جیھان، رۆلەکەبە گەورەترە بۆ ولات و ناوچەبەکە کە خۆبەشیک بیت لە بەرھەمھێنانی نەوت و پشکداربیت لە پڕکردنەووبە بێداووبستی ولاتانی بەکاربەری ئەو مادەبە.

لە ھەریمی کوردستانیش نزیکەبە (30) سالیک دەبیت و بەرھێنان لە کەرتی نەوتدا بووبە جیبی سەرنجی لایەن یان چەند لایەنیکە سیاسی، بەلام لەدوای پڕۆسەبە ئازادی عێراق و نوسینەووبە دەستوری ھەمیشەبەبە و پاشان دەرکردنی یاسای نەوت غاز لە بەرلەمانی کوردستان لە سالی (2007)، بووبە ھۆبە پڕسەکە بچ بنیتە نیو دۆخیکە نیووبە، لەم (10) سالەبە دوایبە و دوای بربینی زۆربەبە قۆناغەکانی پڕۆسەبە (گریبەست، گەران و پشکنین، دۆزینەووبە و ھەلکەندن، دەرھێنان و ھەناردەکردن)بە نەوت و دەستبردن بۆ ئابوری سەربەخۆو دەستکردن بە ھەناردەکردنی نەوت لە رینگەبە بۆری نەوتی ھەریمی کوردستانەووبە، پیشەسازی نەوت کەوتە سەر رێبەووبیکی تازە.

دۆسیەبە نەوتی ھەریم ھەمیشە لەگەل خۆبە پانتایبەکە لە مشتومری یاسایی، سیاسی و ئابوری لە ناوخوای ھەریم و عێراق و زۆرجاریش لەسەر ئاستی ھەریمی و نیووبەولەتی ھیناوتە ئاراووبە.

بەلام ھەرچۆن بیت ئیستا بۆ ھەریمی کوردستان دۆسیەبە نەوت پرسیکی بچ بەھایە، نزیکەبە بۆ دەبەبەک دەجیت حکومەتی ھەریمی کوردستان بۆ پڕکردنەووبە زیاتر لە نیووبە، ھەندبچ جاریش سب بەشی خەرجیبەکانی پش بە داھاتی نەوت دەبەستیت.

بۆبە دامەزراووبە میدیایی دەر، لەپال ئەرکی میدیایی خۆبە پالپشتی سندوقی نیشتمانی بۆ پالپشتی دیموکراسی (NED) لە دەستپیکە سالی (2022) ھووب گۆشەبەکی تایبەتی بۆ دۆسیەبە نەوتی ھەریم تەرخان کردووبە، بەردەوام بووبە لە چاودیریکردنی پڕۆسەکە لە (دەرھێنان، بربە بەرھەمھێنان، کاری کۆمپانیاکان، پالپشتی پالووبەکانی ناوخوا، نادادی لە بەرھەمھێنان، ھەناردەکردن، فرۆشتن و ساغکردنەووبە، داھات و خەرجی...) زانیاری لە بارەبەنەووبە پالووبەووبەووبە، ھاوکات لەو ماووبەدا ئاوپیکە لە پابردووبە پڕۆسەبە نەوت داووبەووبە. لە سالی پابردووبە بەشیووبەبەکی چر و پرب زانیاری و داتا و ئاماری وردی لە بارەبە تەواوبە پڕۆسەکە پالووبەووبەووبە.

ئەم كۆتۈپ بەشىگە لەو ھەول و زانىارىيانەى دامەزراوھى مېدىيائى درەو ، كە سالى پابردوو بلاوى كروونەتەو، چونكە شەفافيەت لە پرسى نەوتى ھەرىمدا يەككە لەو پېچكانەى پرۆسەى ئابورى بەگشتى و بەدواى خۆشيدا پرۆسەى سياسىي دەباتە سەر پېرەويكى ديموكراسيانەتر.

نەوتییانەى لەم سنورە بوون داپۆشران و تا نزیك له پوختانی پژیمی بەعس هیچ
و دەرهیناننیکیان تیدا نەکرا.

ئەمە دەری دەخات نزیکی سەدەیهک پژیمی یەک لەدوای یەکەکانی عێراق پێگربوون لەوێ
خەلکی ئەم ناوچەیه سودمەندین لەم سەرمایه گرنگە، سەرباری ئەو پێگە لەو گێراو
زانپاریشی لەبارەو بەلابووبیتەو، بە تاییبەت لە نیو پڕۆگرامەکانی خۆپندن جیگەیهکی ئەوتۆ بۆ
ئەم سامانە گرنگ و نەتەوێیه نەکراوئەو تا خەلکی زانیارییان هەبێت دەربارەى سامانیکی
و دەها گرنگ.

دووهم: یەكەم هەولێ بەرھەمھێنانی نەوت لە ھەریمی كوردستان

لە پاش راپەڕینی خەلک لە باشووری كوردستان (باکوری عێراق) و دامەزراندنی قەوارەیهکی
سیاسی نێچە سەر بەخۆ بە ناوی ھەریمی كوردستانەو، پرسی نەوتی كوردستان لەلایەن
کۆمەڵێک لە خەلکانی شارەزای ناوخوازێیەو ھەولێ بۆ دراو، ھەولەکانیش سەرەتا بە نەپتی
بوون، تا لە مانگی تشرینی یەكەمی (1993) لە کابینەى یەكەمی حکومەتى ھەریمی كوردستان
پریاری دامەزراندنی (کۆمیتەى بالای پڕۆژە تاییبەتییەکان) دەدریت، ئەم کۆمیتەیه کاری ھەولدان
بوو بۆ دەرهینانی نەوتی ھەریمی كوردستان، لە ناوچەى تەق تەق و شیواشووک.

کۆمیتەکە لەلایەن ئەندازپاری نەوت (حەمە جەزا سەلج) سەرپەرشتیکراو ھەو سەرۆک وەزیرانی
ئەوکات (کۆسەرەت رەسوڵ عەلى) سەرۆکی کۆمیتەکە بوو. بە سوود وەرگرتن لەو پاشماو
ئاسنننەى کە لە کارگەى شەکرەکە سلیمانی ھەبوون، تانراو پالاوگەیهکی بچوک
دروستبکریت و لە (1994/12/26) یەكەمین گالۆن نەوت لە بیرە نەوتی شیواشووک
دەردەھێنریت، لە (1994 /12 /28) نمونەیهک لەو نەوتە دەبریتە ئێران و لە تاقیگەکانی
ئێراندا دەپشکریت و پاش ماوێهک بە ئەنجامیکی ئەرتینییەو دەگاتەو كوردستان.

ئەم پالاوگەیه لە سەرەتای سالی (1995) دەست دەکات بە دەرهینانی نەوت. بەرھەمەکەى
دەبریت بۆ کارگەکانی چیمەنتۆى سەرچنار و بازیان، بەشیکیش لە پێداویستییهکانی نەوت لە
دەقەرى سلیمانی دابین دەکات، بە تاییبەتى بۆ قوتابخانە و نەخۆشخانەکان لە بواری
گەرمکردنەو دەبا بەکار دەھێنریت. ھەندیک ئەم پالاوگە بچوکە بە سەرەتای دامەزراندنی پێشەسازی
نەوت لە ھەریمی كوردستان ناو دەبەن. بەلام لەوکاتە بەدواو بەھۆى دوو ھۆکاری سەرەکی
پروۆسەکەو بەرھەمھێنانی نەوت لەو کێلگەیه پەکی کەوتوو، ئەوانیش؛
یەكەم؛ حکومەتى عێراقی (پژیمی بەعس) دژی بەرھەمھێنانی نەوت بوو لە ھەریمی كوردستان.

دووم: شەرى ناوخۆو مەملانئى يەكئىتى و پارتى دەرفەتى ئەداو بە بەرەو پىئىبىردنى پىرۇسەكە.

جاریكى ترو پىئىش پوخانى پىرۇمى بەعس، كە لە چەند ناوچەيەكى دیکەى ھەرىمى كوردستان، چەند كىلگەيەكى نەوتى دۆزراپونەو وەكو ناوچەكانى (زاخۆ، تەق تەق و گەرمیان) و ھەر لەم قۇناغەدا بوو ھىئىشا سەردەمى دوو ئىدارەيى ھەولیز و سلیمانى بوو، يەكئىتى نىئىشمانى كوردستان چەند گىرئىبەستىكى نەوتى لەگەل ژمارەيەك كۆمپانىيائى نەوتى ئىمزا كرد. زۆرىنەى ئەو بلۆكە نەوتىيائەى گىرئىبەستىيان لەسەر كرا، پىئىئىر نەوتىيان تىدا دۆزراپونەو يان بىرى نەوتىيان تىدا ھەلگەندرا بوو. يەكەمىن گىرئىبەستەكانى نەوتى ھەرىمى كوردستان، لە قۇناغى دوو ئىدارەيى ھەولیز و سلیمانى ئىمزا كران. لەو پىرۇسەيەشدا يەكئىتى نىئىشمانى كوردستان لە ئىدارەى سلیمانى دەستپىئىشخەر بوو، بە پىچەوانەو پارتى دىموكراتى كوردستان تا سالانىكى درەنگتر و تا دواى پوخانى پىرۇمى بەعسى لە سالى (2003)دا، نەھاتە ژىربارى پىرۇسەى بەرھەمپىئانى نەوتەو.

سالىك پىئىش پوخانى پىرۇمى بەعس لە عىراق و لە (2002/7/17) يەكەم گىرئىبەستى نەوتى لەلایەن حكومەتى ھەرىم – ئىدارەى سلیمانى بۆ پەرەپىئىدانى كىلگەى نەوتى تەق تەق لەگەل كۆمپانىيائى (گەنەل ئىنئىرجى) توركىي ئىمزا كرا، كە يەكەمىن گىرئىبەستى نەوتى بوو لە مېژووى حكومەتى ھەرىمى كوردستان كە لەگەل كۆمپانىيائەكى بىيانى واژۆ كرابىت.

ھەر پىئىش پوخانى پىرۇمى بەعس بوو لە (2003/1/14) حكومەتى ھەرىم – ئىدارەى سلیمانى دوو گىرئىبەستى دیکەى نەوتى بۆ كاركردن لە بلۆكەكانى شاكەل و پوولخانە لەگەل كۆمپانىيائى (پىت ئۆيل) ئىمزا كرد. بەوەش ژمارەى گىرئىبەستەكانى ئىدارەى سلیمانى بۆ سى گىرئىبەستى نەوتى ھەلگشا.

سىئىھەم: دەرىئىئانى نەوت لە پاش داگىركردنى عىراق لەلایەن ئەمىركاوە

لەدواى پوخانى پىرۇمى بەعسەو لە عىراق و داگىركردنى لەلایەن ئەمىركاوە، پاش ئەوەى گەمارۆى ئابورى لەسەر عىراق و ھەرىمى كوردستان لابر، تا ئەوكاتە تەنبا يەكئىتى نىئىشمانى لەرىگەى ئىدارەى سلیمانىيەو دەستى بە ئىمزاكردنى گىرئىبەستى نەوتى لەگەل كۆمپانىيائى بىيانىيەكان كرىبوو، بە سالىك دواى پوخانى پىرۇمى بەعس، بۆ يەكەمجار پارتى دىموكراتى كوردستان لەرىگەى ئىدارەى ھەولیزەو دەستى بە ئىمزاكردنى چەند گىرئىبەستىكى نەوتى لەگەل كۆمپانىيا بىيانىيەكان كرد.

له (2004/6/25) ھۆكۈمەتى ھەرىم - ئىدارەى ھەولیز سى گرىبەستى نەوتى لەگەل كۆمپانىيە (دى ئىن ئۆ) نەروىجى بۆ كاركردن لە كىلگەكانى (تاوكى، ئەربىل و دھۆك) لە پارىزگاكانى دھۆك و ھەولیز ئىمزا كرىد. ئەوھش بەكەمىن بەشدارى ئىدارەى ھەولیز بوو لە ئىمزاكردى گرىبەستى نەوتى لەلایەن پارتى دىموكراتى كوردستانەوھ لە بەرھەمھىنانى نەوت لە ھەرىمى كوردستاندا.

ھەر لە قۇناغى دوو ئىدارەى ھەولیز و سلىمانىدا، گرىبەستىكى دىكەى نەوت لە نىوان ئىدارەى سلىمانى و كۆمپانىيە (وېسترن زاگرۆس) بۆ كاركردن لە كىلگەى نەوتى كوردەمىر لە رىككەوتى (2006/5/4) ئىمزا كرا.

لە دواى يەككەرنەوھى ھەردوو كابىنەى ھۆكۈمەتى ھەولیز و سلىمانى، ھۆكۈمەتى ھەرىم دەستى بە دەرھىنانى نەوت و پىشخستى بوارى پىشەسازى نەوت كرىد. بە خىرايى پەردان بە كەرتى نەوتى ھەرىم و گرىبەستى نوچ لەگەل كۆمپانىيە بىيانىيەكانى نەوت دەستىيكرىد. چۈنكە ئەو گرىبەستانەى پىشوو بوون بە سەرەتايەك بۆ بلۆكبەندى كوردستان، پاشان لە كابىنەى پىنجەمى ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردستاندا، كە بارودۆخى سىياسى و ئىدارى ھەرىمى كوردستان لە ساىەى يەككەرنەوھى ھۆكۈمەتەكانى ھەولیز و سلىمانى، لەلایەك. بوونى دەستورىكى نوچ لە عىراق لە لايەكى تر، رىگەى بۆ ھەرىمى كوردستان خۆشكرىد پىرۆسەى نەوت پەره پىنبدات.

سەرەتاي بەرفراوانبوونى كەرتى نەوت و غازى ھەرىمىش لەوھو دەستىيكرىد كە چوارچىوھى جوگرافى لە ھەرىمى كوردستان بەسەر كۆمەلە بلۆكىكى بچوك بچوك دابەشكرى كە ژمارەيان (48) بلۆك بوو لە (8) ناوچەى نەوتى ھەرىمى كوردستاندا (دواترىش كرا بە (57) بلۆك)، ئەم دابەشكرىدەش ئاراستەى سىياسەتى كۆمەلە كۆمپانىيەكى بىيانى بۆ خۆى راکىشا، لە يەك كاتدا بۆ پەرهپىندان و بوژانەوھ و وەبەرھىنان لە كەرتى نەوتى ھەرىم ھاتنە پىشەوھ.

لە سالى (2006) وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكانى ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردستان پىكەپىنرا، سالىك دواتر ياساى نەوت غاز لە پەرلەمانى كوردستان دەرچوئىندا.

لېزە بەدواوھ كۆمپانىيە بىيانىيەكانى بوارى نەوت پرويان لە ھەرىمى كوردستان كرىد تا سالى (2014) دەيان كۆمپانىيە گەورە دىارى بوارى نەوت، چەندىن گرىبەستىيان لەگەل وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكانى ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردستان ئىمزا كرىد. كە دىيارترىنيان كۆمپانىيەكانى (گەنەل ئىنېرچى، پىت ئۆيل، دى ئىن ئۆ، وىسترن زاگرۆس) بوو، لە دواى سالى (2009) دىشەوھ (16) كۆمپانىيە نوچ پرويان لە ھەرىمى كوردستان كرىد كە بە ناوبانگترىنيان برىتى بوون لە

(کۆمپانیای دانه غاز، هانت ئۆیل، گۆلف کیستۆن) دواتریش کۆمپانیاکانی وەک (ئیکسۆن مۆبیل، شیفروۆ، غازپروۆم) هاتنە نیو پرۆسەیی نەوتی ھەریمی کوردستانەوہ.

کاری کۆمپانیاکان بەشیوەی جیاوازی بۆ گەران و بێشکنین و ھەلکەندن و دەرھێنانی نەوت بوو، تا ساڵی (2014) زیاتر لە (180) ھەلکەندن ئەنجام دراوہو بەپێی زانیارییەکان (55–60%) ھەلکەندنەکان ئەنجامی باشیان ھەبوو.

تێبینی

ئەم راپۆرتە لە مائێپری (دەرە میدیا) لە (2022/2/12) بلاوکراوہتەوہ؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9656

سەرچاوەکان

1. د. قەیان سوارە سیوہیلی، ھەریمی کوردستان و پرۆژەکانی غازی سروشتی، نوسینگەیی تەفسیر بۆ بلاوکردنەوہو راگەیاندن، ھولیر، 2013.
2. مەسعود مەلا ھەمزە. یەکەمین ھەنگاوی دەرھێنان و پالۆتینی نەوتی کوردستان لەلایەن حکومەتی ھەریمەوہ. چاپخانەیی ھیچی، ھولیر 2017.
3. ریبین فەتاح، چۆن نەوتی ھەریم کەوتە دەست کۆمپانیا پرۆبۆوچەکانەوہ؟، بێگەیی کوردستان تایمز؛

<https://kurdistantimes.org/2020/09/03/%DA%86%DB%86%D9%86-%D9%86%DB%95%D9%88%D8%AA%DB%8C-%D9%87%DB%95%D8%B1%DB%8E%D9%85-%DA%A9%DB%95%D9%88%D8%AA%DB%95-%D8%AF%DB%95%D8%B3%D8%AA-%DA%A9%DB%86%D9%85%D9%BE%D8%A7%D9%86%DB%8C%D8%A7-%D9%BE%DA%95/>

4. ئەردەلان عەبدوللا، نەوت نەعمەتە یان نەھامەتییە بۆ گەلان؟! گەشتیکی کورت بەناو میژووی خویناوی نەوت لە جیھاندا، بێگەیی میژووی کورد ھەرۆھە کوردستانی نوێ؛

<http://www.historyofkurd.com/2020/06/22/%DA%AF%DB%95%D8%B4%D8%AA%DB%8E%DA%A9%DB%8C-%DA%A9%D9%88%D8%B1%D8%AA-%D8%A8%DB%95%D9%86%D8%A7%D9%88-%D9%85%DB%8E%DA%98%D9%88%D9%88%DB%8C-%D8%AE%D9%88%DB%8E%D9%86%D8%A7%D9%88%DB%8C-%D9%86%DB%95%D9%88/>
<https://knwe.org/?p=35891>

5. شهريار شيخلر ، نمو قطاع النفط في إقليم كوردستان مقارنة بالعراق ، موقع روداو؛
https://www.rudaw.net/arabic/business/09112018?fbclid=IwAR3PzEJqiSIAUdg5cvhOajbtpDnCJ3znr9e24WDS1jrS4R78Yo_yQDfeS8M

یەدەگی نەوتی ھەریمی کوردستان

بەپێی داتاكان، ھەریمی كوردستان خۆی دەخزینیته نیو ریزبەندی (10) لە گەورەترین ولاتانی خاوەن یەدەگی نەوت لە جیھاندا بۆ سالی (2021)، لەدوای ھەر یەك لە (فەنزویلا، سعودیە، كەنەدا، ئێران، عێراق، كوەیت، ئیمارات، روسیا و لیبیا) ھو دەیت و پلە ی دەبەم دەگریت، پێش ھەریەك لە ولاتانی (نایجیریا بە (37.1) ملیار بەرمیل، ویلايەتە یەكگرتووكانی ئەمریکا بە (36.5) ملیار بەرمیل، كازاخستان بە (30) ملیار بەرمیل و چین بە (25.5) ملیار بەرمیل) یەدەگەو دەكەوێت.

یەكەم: یەدەگی نەوتی ھەریمی كوردستان

زانباری جیاواز بەر دەستە لە بارە ی برو قەبارە ی یەدەگی نەوتی ھەریم، بەلام زانیاریە فەرمیەكانی حكومەتی ھەریمی كوردستان لە سالی (2010) ھو ئاماژە بەو دەدەن كە (45) ملیار بەرمیلی خەمڵیندراو لە نەوتی یەدەگ لە ھەریمی كوردستاندا یە، ئەم ژمارە یەش لە سالی فەرمی حكومەتی ھەریمی كوردستان بلاو كراو تەو.

ھەر لەم بارە یەو وەزیری پێشووی وەزارەتی سامانە سروشتیەكان (ئاشتی ھورامی) لە (19) ی ئابی (2010) لە تەلاری وەزارەتی رۆشنبیری و لاوان، لە كۆنگرە یەکی رۆژنامە وانیدا سەبارەت یەدەگی نەوت لە ھەریمی كوردستان رایگە یاند؛ "(45) ملیار بەرمیل نەوت لە ھەریمی كوردستان ھە یە". جاریکی ترو لە (11) ی تەموزی (2013) جەختی لەو ژمارە یە كروو تەو و بە رۆژنامە ی ھیات-ی راگە یاندوو؛ "یەدەگی نەوتی ھەریمی كوردستانی بە (45) ملیار بەرمیل خەمڵیندراو" ئەمە جگە لە نەوتی ناوچە دا براو دەكان.

لەم بارە یەو وە (كەمال ئەتروشی) وەزیری ئیستای سامانە سروشتیەكانی حكومەتی ھەریمی كوردستان لە كابینە ی نوێمی حكومەتی ھەریم لە (28) ی حوزەیرانی (2021) لە كۆبوونە وە بیان لەگەل پەرلەمانتاران ی ھەریم لە پەرلەمانی كوردستان، لە وەلامی پەرلەمانتاران لە بارە ی یەدەگی نەوتە و و تی؛

- كوردستان لەسەر ھەوزى نەوتىيە، كە لە كوردستان تا عومان دريژ دەبىتتەومو يەك ھەوزى نەوتە.
- ئەم نەوتە (200) مليون ساڵە جيگير بوو و باشترين جيگەيە بۆ بەرھەمھيئەتە نەوت و غاز.
- لە كوردستان يەدەگى نەوت تايبەتە و بەراورد ناکریت بە يەدەگى نەوتى سعودىيە و ئيمارات و عىراق، ھەرچەندە يەك ھەوزە.
- يەدەگى نەوتى ھەرېم كەمبەتەو و ئىستا (۱۰%) يەدەگى نەوتى عىراقە، ھەر بۆيە يەدەگمان بەراورد ناکریت بە يەدەگى نەوتى عىراق و كەنداو.
- يەدەگى نەوتى عىراق ۱۱۵ مليار بەرميلە، بەلام لە كوردستان ئىشى لەسەر نەكراوە.
- توانای نەوتى كوردستان جياوازە، ريژەى (52 تا 54%) يە نەوتى كوردستان لە دەوگە (40%) يە لە ھەوليرە و (6 تا 10%) يە لە سلیمانىيە.

بەلام زانیارییە پۇژنامەوانىيەكان ئاماژە بەو دەدەن كە قەبارەى يەدەگى نەوتى ھەرېم زیاترە لە (45) مليار بەرميل، چونكە گەران و پشكنینی كۆمپانیاكان بۆ دۆزینەووى نەوت بەردەوامەو زۆرجاریش گۆيىستى دۆزینەووى برى زیاترى نەوت دەبين لە ھەرېمى كوردستان بۆ نمونە؛

لە مانگی (ئابی 2010) دامەزراووى نەوتى كۆریای باشوور پاش ئەووى گریبەستىكى گەران و دەرھینانى نەوتى لەگەل ھەگەل ھەرېمى كوردستان واژۆکرد و پاش سى سال گەران، دوو ناوچەى زۆر گەورەى لە شارى سلیمانى دۆزیووە كە نەوتیان تىدايە، ئەوانیش بلۆكەكانى بازیان و سەنگا و بون، ئەگەر چى ئەوكات برەكە ئاشكرا نەكرا بەلكو باس لە بریكى زۆرى يەدەگى نەوت دەكرا.

لە سەرھەتای سالى (2011) كۆمپانیاى (گۆلف گىستۆن)ى بەرىتانى كە لە ھەرېمى كوردستان كارى دۆزینەووى ئەنجام دەدا، رایگەياندا، ئەوان ئىستا نەوتى زیاتریان دۆزیووەتەو لەو ناوچانەى كە كارى تىدا دەكەن. بەپىي لىكدانەووى ئەو كۆمپانیايە بىت تەنھا لە ناوچەى شىخان كە جيگەكەى ديارى نەكردبوو رایگەياندا "ئەووى ئەوان تا ئىستا پىشبینیان كردوو (220) مليون بەرميل نەوتیان دۆزیووەتەو"، (جۆن جىرسنتلاوهر) بەرپۆبەرى كۆمپانیاى ناوبرا و باسى لەوەكردوو، ئەوان گەشتوونەتە ئەو ئەنجامەى كە ھەرېمى كوردستان خاوەنى سەرمايەيەكى گەورەى نەوتەو ئەو ناوچەيەى ئەوان كارى تىدا دەكەن بەشپۆبەيەكى گشتى (2.2) مليار بەرميل نەوتى تىدايە.

لە (2012/11/9) ئازانسی ھەوالى رۆیتەرز لەزارى (تۆم براگلى) و تەبىژى كۆمپانیاى (DNO)ى نەروىجى بلاوېكردەو، "كۆمپانیاكە بىرە نەوتىكى نوێى لە سنورى پارێزگای ھەولير

دۆزىيۈتەنە، كە يەدەگىكى نەوتى زۆرى تىدايە بە نىكەكى (700) مىيۈن بەرمىل نەوت مەزەندە دەكرىت".

(د.بىۋار خەنسى - رايۋىڭكارى پىشۋى ئاسايشى ئابورى) ھەرىم لە سالى (2013) لە لىدوانىكىدا بۇ ئاۋانسى ئەنادۇل رايگەياندوۋە؛ "ھەرىم خاۋەنى زىاتر لە (60) مىيار بەرمىل يەدەگى نەوتە، بەلام بەھۋى كەمى پىشكىنەكان تا ئىستا ھەبوۋى (45) مىيار بەرمىل پىشتراستكراۋەتەو".

ھەرۋەھا بەپىي ھەۋالىكى مالىپەرى پوداۋ لە (2013/5/30) بلاۋكراۋەتەو بەپىي راپۇرتىكى مالىپەرى-Bloomberg نەمىكى: "ھەردوۋ كۆمپانىي گەنەل ئىنېرجى توركى و گۇلف كىستۈنى بەرىتانى بىرە نەوتىكى نوپىيان لە پارىزگى دھۇك دۆزىيۈتەو". بەپىي راپۇرتەكە "كۆمپانىي گەنەل ئىنېرجى توركى لە كىلگەكى نەوتى بەربەھارى لە پارىزگى دھۇك، بىرىكى نوپىيان لىداۋە و ئەنجامە سەرەتايىيەكانى ئەو ھەلكەندەش زۆر باش بوۋە و رۇۋانە (2100) بەرمىل نەوتى خاۋ بەرھەم دەھىتت".

ھەر بەپىي زانىارىيەكانى مالىپەرى ناۋبراۋ لە كۆتايىيەكانى سالى (2013)ھەردوۋ كۆمپانىي نەوتى نىشتمانى كۆرياي باشوور ناسراۋ بە (KNOG) و كۆمپانىي سويسرى ئۆرىكس كە كۆمپانىي سەركارن، دۆزىنەۋەى نەوتى زىاتريان لە بلۇكى ھەۋلىز راگەياند، كە مەزەندەكراۋە ئەو كىلگەيە (600) مىيۈن بەرمىل نەوتى يەدەگى لە خۇى گرتىبى.

بەپىي راپۇرتىكى رىخراۋى دۆر بۇ زانىارى نەوتى كوردستان كە لە سالى (2015)دا بلاۋكراۋەتەو تىدا ھاتوۋە "ھەرىمى كوردستان خاۋەن (50) مىيار بەرمىل نەوتى يەدەگى جىگىر و (80) مىيار بەرمىل نەوتى يەدەگى ناجىگىرە".

لە (28) تەموزى (2019) كۆمپانىي دانا غازى ئىماراتى كە لە كىلگەكى (كۆرمۇر) ۋەبەرھىتان دەكات راگەياند؛ كە "زىاتر لە (50) مىيۈن بەرمىل نەوتىيان دۆزىيۈتەو بەمەش يەدەگى نەوتى كىلگەكە بەررتىر دەپىتەو".

جگە لەو دۆزىنەۋانە چەندىن نمونەى دۆزىنەۋەى يەدەگى نوپى نەوتى لە كىلگە جىاۋازەكانى نەوتى ھەرىم لەبەردەستىن، ھەموو ئەمانە دەرىدەخەن كە قەبارەى يەدەگى نەوتى ھەرىم بىرىكى ئىجگار گەۋرەترە كە تا ئىستا دۆزراپىتەو.

دوهم: یه‌ده‌گی هه‌ریم له ریزبه‌ندییه جیهانییه‌کاندا

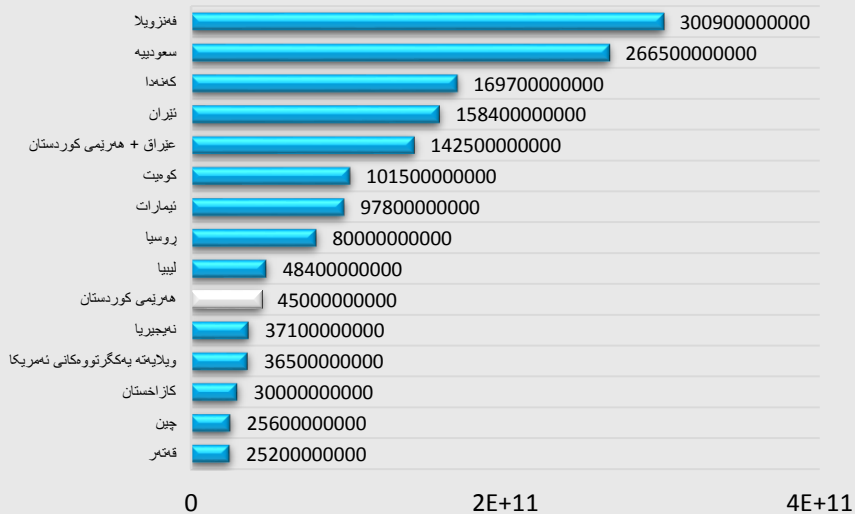
ئه‌گه‌ر هه‌ر ئه‌و ئاماره وه‌ریگرین که له سایتی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان دهرباره‌ی یه‌ده‌گی نه‌وتی هه‌ریم خراوه‌ته‌روو که به (45) ملیار به‌رمیل خه‌ملیندراوه، ئه‌وا به‌پیتی داتا‌کان، هه‌ریمی کوردستان خۆی ده‌خزیننیه‌ نیو ریزبه‌ندی (10) له گه‌وره‌ترین ولاتانی خاوه‌ن یه‌ده‌گی نه‌وت له جیهاندا بۆ سالی (2021)، له‌دوای هه‌ر یه‌ک له (فه‌نزویلا، سعودییه، که‌نه‌دا، ئی‌ران، عێراق، کوهیت، ئی‌مارات، روسیا و لیبیا) هه‌ ده‌یت و پله‌ی ده‌یه‌م ده‌گریت و پیش هه‌ریه‌ک له ولاتانی (نا‌یجیریا به (37.1) ملیار به‌رمیل، ویلایه‌ته‌ یه‌ک‌گرتووه‌کانی ئه‌مریکا به (36.5) ملیار به‌رمیل، کازاخستان به (30) ملیار به‌رمیل و چین به (25.5) ملیار به‌رمیل) ده‌که‌ویت له یه‌ده‌گی نه‌وتدا. ب‌روانه چارت و خشته‌که.

ریزه‌ندی (10) ولاتی خاوه‌ن گه‌وره‌ترین یه‌ده‌گی نه‌وت/به‌رمیل (بشتر‌استکراو)

سالی 2021

ز	ناوی ولات و ناوچه	ب‌ری یه‌ده‌گی نه‌وت / به‌رمیل
1	فه‌نزویلا	300,900,000,000
2	سعودییه	266,500,000,000
3	که‌نه‌دا	169,700,000,000
4	ئێ‌ران	158,400,000,000
5	عێراق + هه‌ریمی کوردستان	142,500,000,000
6	کوهیت	101,500,000,000
7	ئیمارات	97,800,000,000
8	روسیا	80,000,000,000
9	لیبیا	48,400,000,000
10	هه‌ریمی کوردستان	45,000,000,000

ریزیه‌ندی (15) ولاتی خاوه‌ن گه‌وره‌ترین یه‌ده‌گی نه‌وت/به‌رمیل (پشتراستکراو) سالنی 2021

تیبینی

ئهم راپۆرتیه له مالمپه‌ری (دروه میدیا) له (2022/2/19) بلاوکراوه‌ته‌وه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9720

سه‌رچاوه‌کان

1. د. غالب محهمه‌د عه‌لی، نه‌وتی ههریم: سیاسه‌تیکی ناحه‌کیمانه، ریکخراوی دۆر بۆ زانیاری نه‌وتی کوردستان، (2015).
2. سایتی فه‌رمی حکومه‌تی ههریمی کوردستان، وه‌زاره‌تی سامانه سروشتیه‌کان، نه‌وت، تیروانین، مالمپه‌ری فه‌رمی حکومه‌تی ههریمی کوردستان؛
<https://gov.krd/mnr/publications/%D9%86%DB%95%D9%88%D8%AA/>
3. سایتی فه‌رمی حکومه‌تی ههریمی کوردستان، فه‌رمانگه‌ی میدیاو زانیاری، وه‌زیری سامانه سروشتیه‌کان: بۆ ئاینده‌ی کوردستان، غاز گرنگه چونکه نه‌وت نامپنیت، 2021/6/29، مالمپه‌ری فه‌رمی حکومه‌تی ههریمی کوردستان؛
<https://gov.krd/dmi/activities/news>
4. یه‌ده‌گی نه‌وتی ههریم بۆ 60میلیار به‌رمیل به‌رزده‌بیته‌وه، 2013/12/28، مالمپه‌ری فه‌رمی پی یو که‌ی میدیا؛
<http://www.kurdiu.org/hawal/index.php?pageid=57949>

قەبارەو دابەشبوونی جوگرافی و توانای بەرھەمھێنان و پشکی کۆمپانیا

بیانییەکان

لە بلۆکە نەوتییەکانی ھەریمی کوردستان

ھەریمی کوردستان دابەشکراوە بۆ (57) بلۆکی گەران و پشکنین بۆ و بەرھەمھێنانی نەوت و گاز، کە دابەشبوون بەسەر پارێزگاکانی (پارێزگای ھەولێر بە 21%)، پارێزگای سلێمانی بە 21%)، پارێزگای دھۆک بە سنوری پارێزگای موسڵ یشەو (32%) و سنوری ناوچەی گەرمیان بە بلۆکەکانی سنوری ناوچە جیناکۆکەکانیشەو (26%) بلۆکەکانی بەردەکەوێت.

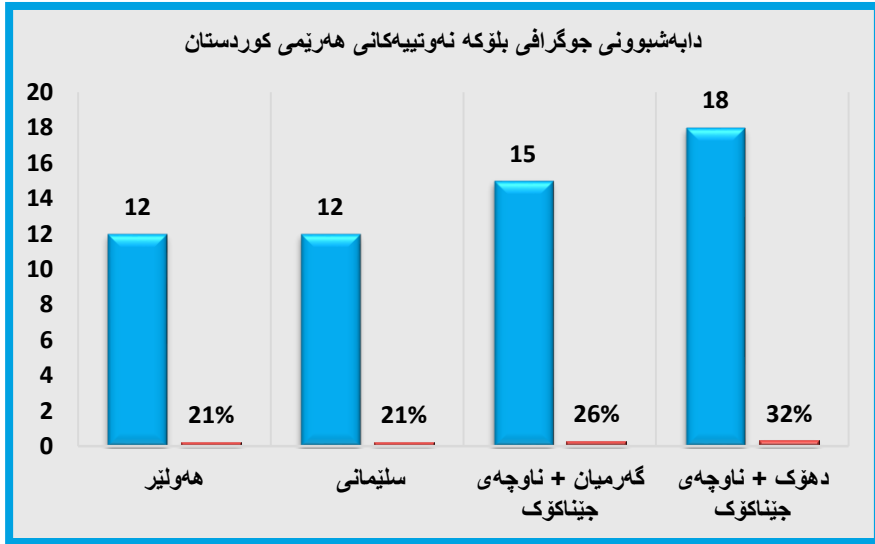
وھزارەتی سامانە سروشتییەکان لە (56) بلۆکیاندا گرتیبەستی لەگەڵ نزیکەی (40) کۆمپانیای بیانی کردووە، لە سەرچەم بلۆکەکاندا پشکی حکومەتی ھەریمی کوردستان لە (20% – 25%) تێپەرناکات.

لە ھەریمی کوردستاندا تەنھا (9) بلۆکی نەوتی لە قونای بەرھەمھێناندان. کە (7) بلۆکیان دەکەونە پارێزگای ھەولێرەو و رێژە (92.7%) ھەموو بەرھەمی نەوتی ھەریم پیک دەھێنن.

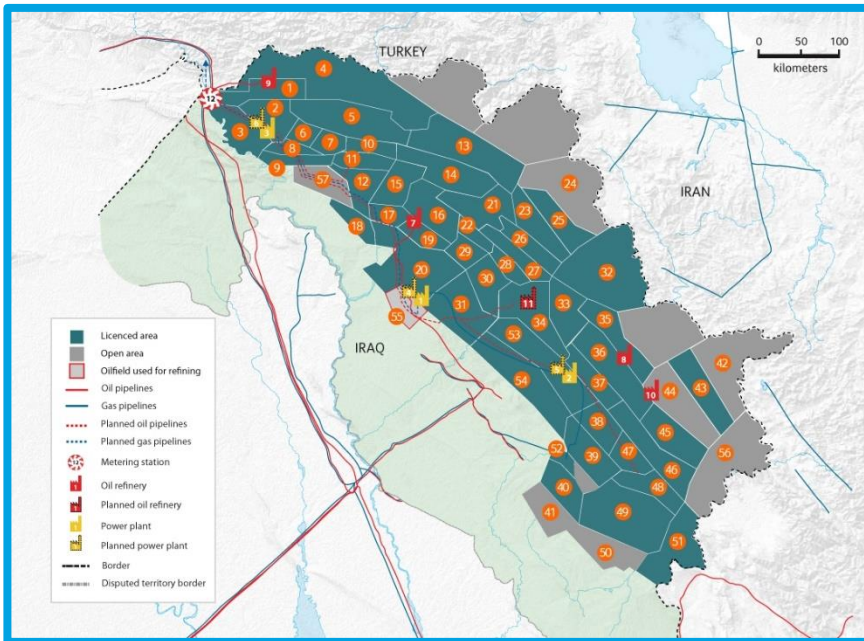
یەكەم: دابەشبوونی جوگرافی بلۆکە نەوتییەکانی ھەریمی کوردستان

ھەریمی کوردستان دابەشکراوە بۆ (57) بلۆکی کانتزایی (نەوت و غاز) کە (17) بلۆکیان کەوتوونەتە سنوری ناوچە جیناکۆکەکانەو (بەلام لە سنوری دەسلەلاتی حکومەتی ھەریمدان)، بە شێوەیەکی گشتی ئەو بلۆکانە بەسەر ناوچەو پارێزگاکانی ھەریمدا دابەشبوون بەجۆریک (پارێزگای ھەولێر (12) بلۆک، پارێزگای سلێمانی (12) بلۆک، پارێزگای دھۆک بە سنوری پارێزگای موسڵ یشەو (18) بلۆک و سنوری ناوچە گەرمیان (15) بلۆک). (بروانە چارتی ژمارە 1) و نەخشە ژمارە 1)

چارتی ژماره (1)

نه‌خشهی ژماره (1)

وردەكارى دابەشبوونى جوگرافى بلۆكە نەوتىيەكان

1. بلۆكى تاوكى: لە پارىزگاى دھۆك، دەكەويىتە قەزاي زاخۆو و بەگشتى پۆژھەلاتى قەزاکە دەگرىتەو و پووبەرەكەى (594) كىلۆمەتر دووجايە و بەپىي راپۆرتى سكۆتيا كاپىتال بىرى (1.9) مليار بەرميل نەوتى تىدايە.
2. بلۆكى سەنتەرى دھۆك: باكورى شارى دھۆك و ناوهراسى پارىزگاكە دەگرىتەو و پووبەرەكەى (600) كىلۆمەتر دووجايە.
3. بلۆكى سلىفانى: لە پارىزگاى دھۆك، خواروى قەزاي زاخۆ تا سەر دەرياچەى موسل دەگرىتەو و پووبەرەكەى (700) كىلۆمەتر دووجايە.
4. بلۆكى سىندى - ئامىدى: لە پارىزگاى دھۆك، ئەم بلۆكە قەزاي ئامىدى و دەشتى سىندى و باكورى قەزاي زاخۆ دەگرىتەو و پووبەرەكەى (2358) كىلۆمەتر دووجايە.
5. بلۆكى سەرسەنگ: لە پارىزگاى دھۆك، ناحىەى سەرسەنگ و سوارەتوكە و باكورى خۆرھەلاتى دھۆك دەگرىتەو و پووبەرەكەى (1085) كىلۆمەتر دووجايە و پىشبينى بىرى (2) مليار يەدەگى نەوتى دەكرىت لەم بلۆكەدا.
6. بلۆكى بىر بەھر: لە پارىزگاى دھۆك، باكورى شارى دھۆك دەگرىتەو و پووبەرى (350) كىلۆمەتر دووجايە و بە پىي راپۆرتى و گۆلف كىستۆن بىرى (1.9) مليار بەرميل نەوتى تىدايە.
7. بلۆكى شىخ نادى: لە پارىزگاى دھۆك، دەكەويىتە پۆژھەلاتى شارى دھۆك و باكورى شىخان و پووبەرى (180) كىلۆمەتر دووجا دەگرىتەو و بىرى (1.9) مليار بەرميل نەوتى يەدەگى تىدايە.
8. بلۆكى دھۆك: قەزاي مەركەزى دھۆك و باشوورى شارى دھۆك و قەزاي سىمىل دەگرىتەو و پووبەرەكەى (162) كىلۆمەتر دووجايە. بىرى (2.2) مليار بەرميل نەوتى تىدايە.
9. بلۆكى ئەلقوش: لە پارىزگاى دھۆك، دەكەويىتە خوارووى شارى دھۆك و پووبەرەكەى (331) كىلۆمەتر دووجايە.
10. بلۆكى ئەتروش: لە پارىزگاى دھۆك، ناحىەى ئەتروش لە پارىزگاى دھۆك دەگرىتەو و پووبەرى (269) كىلۆمەتر دووجايە و بىرى (3) مليار بەرميل نەوتى يەدەگى تىدايە.
11. بلۆكى شىخان: لە پارىزگاى دھۆك، قەزاي شىخان دەگرىتەو و پووبەرەكەى (283) كىلۆمەتر دووجايە و يەدەگى نەوتى شىخان بە نزىكەى (10.5) مليار بەرميل مەزەندە دەكرىت.
12. بلۆكى عەين سەفنى: ناوچەى عەين سەفنى لە پۆژھەلاتى موسل دەگرىتەو و پووبەرى (840) كىلۆمەتر دووجايە بىرى يەك مليار بەرميل نەوتى تىدايە.
13. بلۆكى دىنار تە: لە پارىزگاى دھۆك، ناوچەى مىرگەسور و بارزان و سەروى ئاكرى و شىلادزى دەگرىتەو و (1139) كىلۆمەتر دووجايە.

14. بلۇكى ئاكرىئ - بجيل: له پارىزگاي دھۆك، قەزاي ئاكرىئ و ناحيهى بجيل تا دەر به ندى بىخمه دەرگىتەوه و رووبەرەكەى (889) كىلۆمەتر دووجايەو برى زياتر له يەك مليار بەرميل نەوتى تىدايه.
15. بلۇكى پوقيا: له پارىزگاي دھۆك، سەروى قەزاي بەردەرەش و خواروى ئاكرىئ دەرگىتەوه و رووبەرەكەى (517) كىلۆمەتر دووجايە و بەپىي زانيارىبەكان برى (1) مليار بەرميل نەوتى تىدايه.
16. بلۇكى سارتا: له پارىزگاي ھەولير، دەكەويته رۆژاواى ناحيهى مەسيف و خواروى ئاكرىئ و رووبەرەكەى (607) كىلۆمەتر دووجايە و برى (1) مليار بەرميل نەوتى تىدايه.
17. بلۇكى بەردەرەش: له پارىزگاي دھۆك، قەزاي بەردەرەش دەرگىتەوه و رووبەرى (265) كىلۆمەتر دووجايەو بەپىي راپورتى كۆمىت گروپ برى (1.5) مليار بەرميل نەوتى تىدايه.
18. بلۇكى باشىك: شارۆچكەى باشىك له رۆژھەلاتى موسل دەرگىتەوه رووبەرى (350) كىلۆمەتر دووجايە.
19. بلۇكى ئەربيل: دەكەويته باكورى خۇراواى ھەولير و ناوچەى بەستۆرەوه و رووبەرى (313) كىلۆمەتر دووجايە پىشبينى يەدەگى (1) مليار بەرميل دەرگىت.
20. بلۇكى ھەولير دەمير داغ: شارى ھەولير و دەشتى ھەولير و پىگاي مەخمور و ناحيهى كەلەك دەرگىتەوه و رووبەرى (1531) كىلۆمەتر دووجايە.
21. بلۇكى ھەرىر: له پارىزگاي ھەولير، ناحيهى ھەرىر و باكورى شەقلاوه تا سۇران دەرگىتەوه و رووبەرى (700) كىلۆمەتر، پىشبينى دەرگىت نزيكەى مليارىك بەرميل نەوتى تىدا بيت.
22. بلۇكى پىرمام: له پارىزگاي ھەولير، سەنتەرى ناحيهى پىرمام و سەرى رەش و سەربەن دەرگىتەوه و رووبەرەكەى (180) كىلۆمەترە.
23. بلۇكى بيتواتە: له پارىزگاي سلیمانى، له شارۆچكەى حاجباواوه دەست پىدەكات و تا دەگاتە شارۆچكەى بيتواتە و باليسان و ناوچەى خۇشناوتى و رووبەرەكەى (650) كىلۆمەتر دووجايە.
24. چۆمان: له پارىزگاي ھەوليرەوه، سەرەتا درا بە كۆمپانىاي توركش ئىنيرجى، بەلام دواتر كۆمپانىاكە لەو بلۆكە كشايەوه.
25. ھندرين: له پارىزگاي ھەولير، بە ھەمان شىوہى بلۇكى چۆمان درا بە كۆمپانىاي توركش ئىنيرجى، بەلام دواتر كۆمپانىاكە لەم بلۆكەش كشايەوه.
26. بلۇكى شەكرۆك: له پارىزگاي سلیمانى، له ناحيهى خدرانى دوكانەوه دەست پىدەكات تا نزيك شەقلاوه رووبەرەكەى (418) كىلۆمەتر دووجايە.
27. بلۇكى سەفين: له پارىزگاي ھەولير، له سەر چىاي سەفينەوه تا ھىزۆپ دەرگىتەوه رووبەرى نزيكەى (500) كىلۆمەتر دووجايە.

28. بلۇكى بىنە باوچ: لە پارىزگاي ھەولير، لە دەربەندى گۆمەسپانەوہ تا ناوچەى ھيران و نازەنين دەگریتەوہ و پووبەرەكەى (240) كیلۆمەتر دووجايە و زیاتر لە ملیاریك بەرمیل نەوتى تىدايە.
29. بلۇكى شۇرش: لە پارىزگاي ھەولير، باكورى خۆرھەلاتى ھەولير و ناحیەى دىگەلە تا دەربەندى گۆمەسپان دەگریتەوہ و پووبەرى (526) كیلۆمەتر دووجايە.
30. بلۇكى مەلائۆمەر: لە پارىزگاي ھەولير، دەكەویتە باشوورى خۆرھەلاتى ھەوليرەوہ و پووبەرەكەى (285) كیلۆمەتر دووجايە پیتشېنى يەدەگى (500) ملیون بەرمیل نەوت دەكریت لەم بلۆكەدا.
31. بلۇكى قوشتەبە: لە پارىزگاي ھەولير، لە قوشتەبەى خوارووى ھەوليرەوہ دەست پىدەكات تا دوبرو پردى و پووبەرەكەى نزيكەى (1180) كیلۆمەتر دووجايە.
32. بلۇكى قەلادىز: لە پارىزگاي سلیمانى، سەرجم قەزای قەلادىز و بەرى مەرگەو دەریاچەى دوكان و رانیە دەگریتەوہ نزيكەى (2000) كیلۆمەتر دووجايە.
33. بلۇكى خەلەكان: لە پارىزگاي سلیمانى، شارۆچكەى خەلەكان و چىای ھەیبەت سولتان و بە شىك لە دەشتى كۆبە تا سەر زېى بچوك دەگریتەوہ و پووبەرى (624) كیلۆمەتر دووجايە برى (2.450) ملیار بەرمیل نەوتى تىدايە.
34. بلۇكى تەق تەق (كۆو چەرمەلە): دەكەویتە قەزای كۆبەو ناحیەى تەق تەق و ناحیەى ئاغجەلەرى قەزای چەمچەمالەوہ، برى زیاتر لە يەك ملیار بەرمیل نەوتى يەدەگى تىدايە، پووبەرەكەى (951) كیلۆمەتر دووجايەو بەپى زانیاریبەكان برى (1.5) ملیار بەرمیل نەوتى تىدايە.
35. بلۇكى پیرەمەگرون: لە پارىزگاي سلیمانى، پۆژھەلاتى رىگای دوكان – سلیمانى و بنارى چىای پیرەمەگرون تا شارۆچكەى دوكان دەگریتەوہ پووبەرەكەى زیاتر لە (730) كیلۆمەتر دووجايە.
36. بلۇكى ميران: لە پارىزگاي سلیمانى، لە تاسلۆجەوہ دەستپىدەكات پۆژئاواى رىگای دوكان – سلیمانى و بە شىك لە ناحیەى ئاغجەلەر و شارۆچكەى بازىان و سەيرانگای چەمى رەزان دەگریتەوہ و پووبەرەكەى (1015) كیلۆمەتر دووجايە و دوو كیلگەى گەرەى تىدايە ميران پۆژھەلات برى (1.637) ملیار بەرمیل نەوتى تىدا دۆزراوہتەوہ و ميران پۆژئاواى برى (4.808) ملیار نەوتى تىدايە.
37. بلۇكى بازىان: لە پارىزگاي سلیمانى، چىای سەگرمەو خۆرئاواى حەوزى بازىان و شارۆچكەى تەكیە و بە شىك لە ناحیەى ئاغجەلەرى قەزای چەمچەمال دەگریتەوہ پووبەرى (473) كیلۆمەتر دووجايە، برى نەوتى يەدەگى (1.178) ملیار بەرمیلە.
38. بلۇكى باكورى سەنگاو: لە ناوچەى گەرمیان، دەكەویتە باكورى ناحیەى سەنگاو لە قەزای چەمچەمال، پووبەرى (492) كیلۆمەتر دووجا دەگریتەوہ و بەپى زانیاریبەكان برى (6.163) ملیار بەرمیل نەوتى تىدايە.

39. بلۇكى تۇپخانە: لە ناوچەى گەرميان، رۇژھەلاتى ناھىيەى قادركەرەم و ناوچەى جەبارى دەگرىتەوہ و رۈوبەرى (945) كىلۇ مەتر دووجايە، بەپىي زانبارىيەكان برى (4) مىليار بەرميل نەوتى تىدايە سەرەپاي برىكى زۇرى غاز.
40. بلۇكى تازە: لە ناوچەى گەرميان، بەشىك لە سنورى ناھىيەى نەوجول و خۇرئاواى ناھىيەى قادركەرەم دەگرىتەوہ، رۈوبەرەكەى (700) كىلۇ مەتر دووجايە، پىشېبىنى برى (3) مىليار يەدەگى نەوت و برىكى زۇر غاز دەكرىت.
41. بلۇكى پەلكانە: لە ناوچەى گەرميان، قەزاي دووزخورماتو ناھىيەى جەبارەو رۇژھەلاتى ئەو قەزايە دەگرىتەوہ رۈوبەرەكەى (529) كىلۇ مەتر دووجايە، برى (1.58) مىليار بەرميل نەوتى تىدايە.
42. بلۇكى پىنجوئىن: لە پارىزگاي سلىمانى، لە ناوھندى شارى پىنجوئىنەوہ درىژدەبىتەوہ تا سنورى ولاتى ئىران و تا ئىستا هېچ وەبەرھىتانىك لەم بلۇكەدا نەكراوہ.
43. بلۇكى رۇژھەلاتى عەرەبەت: لە پارىزگاي سلىمانى، ناوچەى سيوھىل و بەرزنجەو بە شىك لە شارەزورو تا ناھىيەى نالىپارىز لە قەزاي پىنجوئىن دەگرىتەوہ و رۈوبەرەكەى نزىكەى (700) كىلۇ مەتر دووجايە.
44. بلۇكى عەرەبەت: شارى سلىمانى و شاخى گۇيژەو ئەزىمرو ناھىيەى عەرەبەت تا ھەلەبجەى تازە دەگرىتەوہ رۈوبەرەكەى (974) كىلۇ مەتر دووجايە، برى (1.177) مىليار بەرميل نەوتى تىدايە.
45. بلۇكى بەرانان: لە پارىزگاي سلىمانى، باشوورى خۇرھەلاتى شارى سلىمانى و چىاي بەرانان دەگرىتەوہ تا دەگاتە دەرياچەى دەربەندىخان و رۈوبەرەكەى (722) كىلۇ مەتر دووجايە.
46. بلۇكى قەرەداغ: لە پارىزگاي سلىمانى، ناوچەى قەرەداغ و خۇرھەلاتى چىاي سەگرەم و رۇژ ئاواى رۈوبارى سىروان دەگرىتەوہ تا دەگاتە دەربەندىخان و رۈوبەرى ئەم بلۇكە (846) كىلۇ مەتر دووجايە، بە پىي پاپۇرتى سكوئىا كاپىتال برى (4.896) مىليار بەرميل نەوتى يەدەگى تىدايە.
47. بلۇكى باشوورى سەنگاو: لە ناوچەى گەرميان، سەنتەرى ناھىيەى سەنگاو و دەورۈبەرى دەگرىتەوہ و رۈوبەرى (846) كىلۇ مەتر دووجايە پىشېبىنى يەدەگى (2) مىليار بەرميل نەوت دەكرىت و برى يەك ترىليۇن مەتر سىجا غازى سروسىتى تىدايە.
48. بلۇكى كوردەمىر: لە ناوچەى گەرميان، خوارووى ناھىيەى سەنگاو و باكورى قەزاي كەلار دەگرىتەوہ و تا سەر رۈوبارى سىروان و رۈوبەرەكەى (620) كىلۇ مەتر دووجايە و برى (5.129) مىليار بەرميل نەوتى يەدەگى تىدايە.
49. بلۇكى گەرميان: باكورى قەزاي كەلارو ناھىيەكانى باوھنورو سەر قەلاو شىخ تەويل دەگرىتەوہ و رۈوبەرەكەى (2120) كىلۇ مەتر دووجايە، برى زياتر لە (4) مىليار بەرميل نەوتى تىدايە.

50. بلۆكى شاكەل: لە ناوچەى گەرميان، خواروى قەزای كەلار و ناحیەى پزگارى و قەزای كفرى دەگریتەوه و پووبەرەكەى (832) كیلۆمەتر دووجایە، نزیكەى (2) ملیار بەرمیل نەوتى یەدەگى تێدایە.
51. بلۆكى چىاسورخ: لە ناوچەى گەرميان، دەكەوێتە پۆژھەلاتى رووبارى سىروان و ناحیەكانى قۆرەتوو مەیدان لە قەزای خانەقین دەگریتەوه تا سنورى ئىران و پووبەرى (938) كیلۆمەتر دووجایە و بە پى راپۆرتى سكوتیا كاپیتال برى (5.656) ملیار بەرمیل نەوتى تێدایە.
52. بلۆكى كۆرمۆر:
- لە ناوچەى گەرميان، دەكەوێتە ناحیەى قادركەرەمى سەر بە قەزای چەمچەمالەوه و پووبەرەكەى (510) كیلۆمەتر دووجایە، برى زیاتر لە (2) تریلیۆن مەتر سىجا غازى تێدایە.
 - بلۆكى كۆرمۆر 2: لە ناوچەى گەرميان، بلۆكى جیا كراویدە لە بلۆكى كۆرمۆر ناحیەى قادركەرەم و نزیكەى (300) كیلۆ مەتر دووجایە برى زۆر یەدەگى غازو نەوتى ھەیە.
53. بلۆكى چەمچەمال: لە ناوچەى گەرميان، لەزى بچوكەوه تا سەر رووبارى باسەرە درىژ دەبیتەوه و تا شارى چەمچەمال پووبەرەكەى (1169) كیلۆمەتر دووجایە.
54. بلۆكى قەرەھەنجیر: لە ناوچەى گەرميان، دەكەوێتە نیوان چەمچەمال و كەركوكەوه، ناوچەى شوان و ناحیەى قەرەھەنجىرو ناحیەى تەكیەى جەبارى دەگریتەوه و پووبەرەكەى نزیكەى (1200) كیلۆمەتر دووجایە، پىشبینى برى (5 بۆ 10) ملیار بەرمیل نەوت دەكریت.
55. بلۆكى خورمەلە: لە پارىزگای ھەولیز، دەكەوێتە باشورى خۆرئاواى ھەولیزەوه و درىژكراوى كىلگەى كەركوكە كە ھەردوو ناوچەى خورمەلە و ئاقانەى خورمەلە دەگریتەوه.
56. بلۆكى ھەلەبجە: لە پارىزگای سلیمانى، دەكەوێتە سنورى ھەلەبجەى شەھیدەوه و پووبەرەكەى نزیكەى (1000) كیلۆمەتر دووجایە و ناحیەكانى خورمال و سىروان و بیارەو گلیجال و سەنتەرى قەزای ھەلەبجە و بەشكى سەیدسادق دەگریتەوه برى (650) ملیۆن بەرمیل نەوتى خەملىندراوى تێدایە.
57. بلۆكى جەبەل كەند: باكورى پۆژھەلاتى شارى موسل دەگریتەوه و پووبەرى (400) كیلۆمەتر دووجایە.

دووھم: كۆمپانیا بیانییەكان لە ھەریمی كوردستان

حكومەتى ھەریمی كوردستان لە سالى (2002) ھو دەستى بە گرێبەستى نەوتى كر دووھ لەگەل كۆمپانیا بیانییەكان، تا سالى (2013) ژمارەى كۆمپانیاكان لە ھەریمی كوردستان بە مەبەستى

پەرەپیدانی كەرتى نەوتى ھەرىم گەيشتون بە نىكەى (40) كۆمپانىا ، لەم خىشتەيەى خوارەو دەيارترىن ئەو كۆمپانىيانەو بارەگای سەرەككىيان دەخەينەپروو (پروانە خىشتەى ژمارە 1))

خىشتەى ژمارە (1)

كۆمپانىا بيانىيەكانى كەرتى نەوتى ھەرىمى كوردستان

سالى دامەزراندن	بارەگای سەرەكى كۆمپانىيان	كۆمپانىيان
1994	چىن - پەكىن	Addax Petroleum
2004	لەندەن - بەرتانىا	Afren
1879	كالىفۆرنىا - ويلايەتە يەكگرتووەكان	Chevron
1971	شارىقە - ئىمارات	Crescent Petroleum
2005	شارىقە - ئىمارات	Dana Gas
1971	ئۆسلۆ - نەروىج	DNO
1999	تەكساس - ويلايەتە يەكگرتووەكان	ExxonMobil
1960	ئىتالىا	Gas Plus Khalakan
1995	سان پترس بۆرگ - روسىا	Gazprom Neft
2011	لەندەن - بەرتانىا	Genel Energy
2001	ھاملتۆن - بەرىتانىا	Gulf Keystone
1933	نيويۆرك - ويلايەتە يەكگرتووەكان	Hess
1934	دالاس - ويلايەتە يەكگرتووەكان	Hunt Oil
1999	ھەولېز - ھەرىمى كوردستان	Kar Group
1979	ئولسان - كۆرياي باشور	KNOC
1887	تەكساس - ويلايەتە يەكگرتووەكان	Marathon Oil
1991	بۆدابست - ھەنگارىا	MOL
1944	ئەكنسا - ويلايەتە يەكگرتووەكان	Murphy Oil
2010	كۆلۇرادۆ - ويلايەتە يەكگرتووەكان	NewAge
1929	بابوا - غىنىا	Oil Search
1956	قىيەننا نەمسا	OMV
2010	كالجارى - كەنەدا	Oryx Petroleum
1975	لەندەن - بەرتانىا	Perenco
2003	ئىرلەندا	Petroceltic
1990	ئەنكەرا - توركىا	Petoil
2003	ئىرلەندا	Petroceltic

1983	لويزيانا - ويلايه ته يه كگرتووه كان	Petroquest Energy
1987	مه دريد - ئيسپانيا	Repsol
1991	قانكۆفەر، كەندا	Shamaram
1992	كالگەرى - كەندا	Talisman
2005	ئەبو زەبى - ئىمارات	TAQA
1988	پەنسلفانيا - ويلايه ته يه كگرتووه كان	Texas Keystone
1924	كوريفوا - فەرەنسا	Total
2003	كالگەرى - كەندا	WesternZagros

سىتېم: پىشكى كۆمپانیا بىيانىيە كان لە بلۆكە نەوتى و غازىيە كانى ھەرىمى كوردستاندا

وەك پېشتر ئاماژەمان بۇ كرووھ ھەرىمى كوردستان دابەشكراوھ بۇ (57) بلۆكى گەپان و پىشكىن بۇ وەبەرھەپنەننى نەوت و غاز، وەزارەتى سامانە سروسىتىيە كان لە (56) بلۆكىندا گرىبەستى لەگەل نزيكەى (40) كۆمپانىيە بىيانى كرووھ، لە سەرچەم بلۆكە كاندا پىشكى ھەرىمى كوردستان لە (20% - 25%) تىپەر ناكات. بەم جۆرە؛ (بىروانە خىشەتى ژمارە 2) و نەخشەى ژمارە (2)

1. بلۆكى تاوكى: لە پارىزگای دەوك، (55%) پىشكە كانى دراوھتە كۆمپانىيە (دى ئىن ئۆى) نەروىجى و (25%) دراوھتە (گەنەل ئىنئىرجى) توركى و (20%) پىشكى (كىپكۆ) يە كە خاوەندارىتتىيە كەى دەگەرپتەوھ بۇ حكومەتى ھەرىم كوردستان.
2. بلۆكى سەنتەرى دەوك: پىشكە كانى (50%) دراوھتە (مۆرفى ئۆيل) ئەمىكى و (30%) پىشكى (پىترۆكوىست ئىنئىرجى) ئەمىكى و (20%) پىشكى (كىپكۆ) حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
3. بلۆكى سلىقانى: لە پارىزگای دەوك، پىشكە كانى (80%) دراوھتە (پىترۆكوىست ئىنئىرجى) ئەمىكى و (20%) پىشكى (كىپكۆ) حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
4. بلۆكى سىدى - ئامىدى: لە پارىزگای دەوك؛
 (a) رۆژھەلات: پىشكە كانى (30.94%) دراوھتە (پرىنكۆ) و (25.31%) پىشكى (ئۆرىكس پىترۆلىۆم) و (25%) پىشكى (كىپكۆ) حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
 (b) رۆژئاوا: بە كراوھى ماوھتەوھ.

5. بلۇكى سەرسەنگ: لە پارىزگاى دەۋك، پىشكى (56.25%) ى دراودتە كۆمپانىياى (ئىچ كەى ئىن ئىنەرجى) و پىشكى (18.75%) ى دراودتە (مارسۇن ئۆيلى) و پىشكى (25%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
6. بلۇكى بىر بەھر: لە پارىزگاى دەۋك، پىشكى (40%) ى دراودتە (گەنەل ئىنئىرجى) توركى و پىشكى (40%) ى دراودتە (گولف كىستۇن) ى بەرىتانى و پىشكى (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
7. بلۇكى شىخ ئادى: لە پارىزگاى دەۋك، پىشكى (80%) ى دراودتە كۆمپانىياى (گولف كىستۇن) ى بەرىتانى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
8. بلۇكى دەۋك: پىشكەكانى (40%) دراودتە (گەنەل ئىنئىرجى) و (40%) و پىشكى (دى ئىن ئۆى) نەروىجى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە..
9. بلۇكى ئەلقوش: لە پارىزگاى دەۋك، پىشكى (80%) ى دراودتە كۆمپانىياى (ئىكسۇن مۆبىل) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە..
10. بلۇكى ئەتروش: لە پارىزگاى دەۋك، پىشكى (39.9%) ى دراودتە (تاقە) و (20.1%) ى پىشكى شاماران پىترۆلىۋم و (15%) ى دراودتە (مارسۇن ئۆيلى) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
11. بلۇكى شىخان: لە پارىزگاى دەۋك، پىشكى (51%) دراودتە كۆمپانىياى گولف كىستۇن و (13.6%) ى دراودتە كۆمپانىياى (ئىم ئۆ ئىلى) ى ھەنگارى و پىشكى (3.4%) ى دراودتە (تەكساس كىستۇنى) ئەمرىكى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە. (12%) ماودتەوہ بۇ لايەنىكى تر..
12. بلۇكى عەين سەفنى: پىشكى (60%) ى دراودتە كۆمپانىياى (ھەنت ئۆيلى) ئەمرىكى و پىشكى (20%) ى دراودتە (ئافرىن) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
13. بلۇكى دىنارتە: لە پارىزگاى دەۋك، پىشكى (64%) ى دراودتە كۆمپانىياى (ھىسس گروپ) و (16%) ى دراودتە كۆمپانىياى (بىترۆسىلتىك) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
14. بلۇكى ئاكرى بىجىل: لە پارىزگاى دەۋك، پىشكى (51.2%) دراودتە كۆمپانىياى (ئىم ئۆ ئىلى ھەنگارى) و (12.8%) دراودتە (گولف كىستۇن) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە. (16%) ماودتەوہ بۇ لايەنىكى تر.
15. بلۇكى پوقيا: لە پارىزگاى دەۋك، (شىفرۇن) ى ئەمرىكى پىشكى (60%) ى كرپوہ لە كۆمپانىياى (رايەلانس ئىندسترىس) ى ھندى و (15%) ى پىشكى (ئۆ ئىم فى) نەمساوى و (25%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
16. بلۇكى سارتا: لە پارىزگاى ھەولېر، كۆمپانىياى (شىفرۇن) ى ئەمرىكى (60%) ى پىشكەكانى لە كۆمپانىياى (رايەلانس ئىندسترىس) ى ھىندى كرپوہ و (ئۆ ئىم فى) ى نەمساوى پىشكى (15%) ى ھەيەو (25%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.

17. بلۇكى بەردەپەش: لە پارىزگاي دەھۆك، پىشكى (60%) ى دراوۋتە كۆمپانىيى (ئافرىن) و پىشكى (20%) ى دراوۋتە (كۆمىت گروپ) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
18. بلۇكى باشىك: لە رۆژھەلاتى موسل، پىشكى (80%) ى دراوۋتە (ئىكسۆن مۇبىل) ى ئەمىكى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
19. بلۇكى ئەربىل: لە پارىزگاي ھەولير، پىشكى (40%) ى دراوۋتە كۆمپانىيى (دى ئىن ئۆ) ى نەروىجى و (40%) ى دراوۋتە كۆمپانىيى (نيو ئەيج) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
20. بلۇكى ھەولير دەمير داغ: لە پارىزگاي ھەولير، (65%) ى پىشكەكانى دراوۋتە كۆمپانىيى (ئۆرىكسى پىترۆليۆم) و (15%) ى (كەى ئىن ئۆ سى) ى كۆرى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
21. بلۇكى ھەرىر: لە پارىزگاي ھەولير، پىشكەكانى (45%) ى دراوۋتە (ماراسۆن ئۆيل) و (35%) ى دراوۋتە كۆمپانىيى (تۆتال) ى فەرنەسى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
22. بلۇكى پىرمام: لە پارىزگاي ھەولير، (80%) ى پىشكەكانى دراوۋتە كۆمپانىيى (ئىكسۆن مۇبىل) ى ئەمىكى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە..
23. بلۇكى بىتواتە: (80%) ى پىشكەكانى دراوۋتە كۆمپانىيى (ئىكسۆن مۇبىل) ى ئەمىكى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
24. چۆمان: لە پارىزگاي ھەولير، سەرەتا درا بە كۆمپانىيى (توركش ئىننىتى) ى بە پىشكى (80%) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) بەلام دواتر كۆمپانىياكە لەو بلۆكە كشايەوہ.
25. ھەندرىن: لە پارىزگاي ھەولير، بە ھەمان شىوہى بلۇكى چۆمان درا بە كۆمپانىيى (توركش ئىننىتى) ى بە پىشكى (80%) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) بەلام دواتر كۆمپانىياكە لەو بلۆكە كشايەوہ.
26. بلۇكى شەكرۆك: لە پارىزگاي سلېمانى، پىشكى (64%) ى دراوۋتە كۆمپانىيى (ھىسس) و (16%) بۆ (پىترۆسىلتىك) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
27. بلۇكى سەفىن: لە پارىزگاي ھەولير، پىشكى (35%) ى دراوۋتە كۆمپانىيى (تۆتال) ى فەرنەسى و پىشكى (45%) ى دراوۋتە كۆمپانىيى (ماراسۆن ئۆيل) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
28. بلۇكى بىنەباوئ: لە پارىزگاي ھەولير، پىشكى (44%) ى دراوۋتە (گەنەل ئىننىجى) توركى و پىشكى (36%) ى دراوۋتە (ئۆئىم فى) ى نەمساوى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
29. بلۇكى شۇرش: لە پارىزگاي ھەولير، پىشكى (75%) ى دراوۋتە كۆمپانىيى (ئۆ ئىم فى) ى نەمساوى و (25%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
30. بلۇكى مەلا ئۆمەر: لە پارىزگاي ھەولير، پىشكى (75%) ى دراوۋتە كۆمپانىيى (ئۆ ئىم فى) ى نەمساوى و (25%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە..

31. بلۇكى قوشتەپە: لە پارىزگاي ھەولير، (80%) ى پشكەكانى دراوتە (كەى ئين ئۇ سى) ى كۆرى و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
32. بلۇكى قەلدىزى: لە پارىزگاي سلىمانى، پشكى (80%) دراوتە كۆمپانىيائى (رېپسۆل) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە..
33. بلۇكى خەلەكان: لە پارىزگاي سلىمانى، پشكى كۆمپانىياكان (غاز پلەس) (40%) توركش ئىنتىتى (40%) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
34. بلۇكى تەق تەق (كىتوھ چەرمەلە): پشكەكان كۆمپانىيائى (ئەداكس پىترۆليۆم) (36%) و (گەنەل ئىنئىرجى) توركى (44%) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
35. بلۇكى پىرەمەگرون: لە پارىزگاي سلىمانى، پشكى (80%) دراوتە كۆمپانىيائى (رېپسۆل) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
36. بلۇكى مىران: لە پارىزگاي سلىمانى، پشكى كۆمپانىياكان پرى (75%) دراوتە (گەنەل ئىنئىرجى) توركى و (25%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە...
37. بلۇكى بازبان: لە پارىزگاي سلىمانى، پشكى كۆمپانىياكان (كەى ئين ئۇ سى) كۆرى (80%) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
38. بلۇكى باكورى سەنگاۋ: لە ناۋچەى گەرميان، پشكى ئەم بلۇكە سەتەر لىنگ ئىنئىرجى ئەمىرىكى (40%) و ئەداكس ھاوبەشى كەنەدى و سويسرى (20% و 20%) (كەى ئين ئۇ سى) كۆرى و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
39. بلۇكى تۆپخانە: لە ناۋچەى گەرميان، پشكەكانى (60%) دراوتە (تالىسمان ئىنئىرجى) كەنەدى و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە. (20%) ماۋەتەۋە بۆ لايەنىكى تر.
40. بلۇكى تازە: لە ناۋچەى گەرميان، پشكى (60%) دراوتە كۆمپانىيائى (ئۆيل سىرچ) ى ئوسترالى و پشكى (20%) دراوتە تۆتالى فەرەنسى و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
41. بلۇكى پەلكانە: لە ناۋچەى گەرميان، پشكى (60%) دراوتە كۆمپانىيائى (شاماران پىترۆليۆم) و (20%) پشكى (بىت ئۆيل) ى توركىيە و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
42. پىنجوئىن: لە پارىزگاي سلىمانى، بە كراۋەبى ماۋەتەۋە.
43. بلۇكى رۆژھەلاتى عەربەت: لە پارىزگاي سلىمانى، (80%) ى پشكەكانى دراوتە كۆمپانىيائى (ئىكسۆن مۇبىل) ى ئەمىرىكى و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
44. بلۇكى عەربەت: لە پارىزگاي سلىمانى، پشكى كۆمپانىياكان (شاماران پىترۆليۆم) (60%) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە. (20%) ماۋەتەۋە بۆ لايەنىكى تر.

45. بلۇكى بەرانان: لە پارىزىڭاى سلىمانى، پىشكى كۆمپانىكاان (تالىسمان) ى كەنەدى (60%) كۆمپانىباى (مورفى) (20%) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
46. بلۇكى قەرەداغ: لە پارىزىڭاى سلىمانى، (80%) ى پىشكەكانى درا بە كۆمپانىباى (ئىكسۇن مۆبىلى) ئەمىرىكى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە..
47. بلۇكى باشورى سەنگاۋ: لە ناۋچەى گەرميان، پىشكى (60%) ى دراۋەتە (كەى ئىن ئۇ سى) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە. (20%) ماۋەتەۋە بۇ لايەنىكى تر.
48. بلۇكى كوردەمىر: لە ناۋچەى گەرميان، پىشكى (40%) ى دراۋەتە (ويستروڭ زاگرۇس) ى كەنەدى و (40%) ى پىشكى (تالىسمان ئىنئىرجى) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
49. بلۇكى گەرميان: پىشكى (40%) ى كۆمپانىباى (غاز پرۆم) لە كۆمپانىباى (تالىسمانى كرپوۋ) و پىشكى (40%) ى دراۋەتە كۆمپانىباى (ويستروڭ زاگرۇس) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
50. بلۇكى شاكال: لە ناۋچەى گەرميان، پىشكى (80%) ى كۆمپانىباى (غاز پرۆم) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
51. بلۇكى جىياسورخ: لە ناۋچەى گەرميان، كۆمپانىباى (گەنەل ئىنئىرجى) توركى (60%) پىشكەكانى لە كۆمپانىباى (لۇنگفۇرد ئىنئىرجى) كرپوۋ و (پىت ئۇيل) خاۋەنى (20%) ى پىشكەكانە و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
52. بلۇكى كۆرمۇر: لە ناۋچەى گەرميان، (دائە غاز) و (كرىسنت ئۇيل) برى يەك مىليار دۇلاربان تىدا ۋەگەرخست، ئىستا بە بۆرىەكى (181) كىلۆمەترى تىرە (24) ئىنچ غاز دەگەيەنریتە وئىسگە كارەبايەكانى چەمچەمال و ھەولير و دھۆك. كومپانىباى (دائە غاز) بە برى (750) مىليۇن دۇلار (10%) ى پىشكەكانى فرۇشت بە كۆمپانىباى (ئىم ئۇ ئىل) ى ھەنگارى و (دائە غاز) خاۋەنى (40%) و (كرىسنت ئۇيل) (40%) و (ئۇ ئىم فى) نەمساۋى (10%) و (ئىم ئۇ ئىل) ى ھەنگارى (10%).
53. بلۇكى چەمچەمال: لە ناۋچەى گەرميان، ھەرىەك لە (دائە غازو كرىسنت ئۇيل) ۋەبەرھىنانى تىدا دەكەن.
54. بلۇكى قەرەھەنجىر: لە ناۋچەى گەرميان، (80%) ى پىشكەكانى درا بە كۆمپانىباى (ئىكسۇن مۆبىلى) ئەمىرىكى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
55. بلۇكى خورمەلە: لە پارىزىڭاى ھەولير ئەم كىلگەيە لەلايەن (گروپى كار) ەۋە سەرپەرشتى دەكرىت و پىشكەكانى (100%) دراۋەتە كىپكۆ.
56. بلۇكى ھەلەبجە: لە پارىزىڭاى ھەلەبجە، (80%) ى پىشكەكانى درا بە كۆمپانىباى (غاز پرۆم) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە...

57. بلوکی جدید کەش: لە باکووری رۆژمه لاتی شاری موصل، سەرمت درا بە کۆمپانیاى (تورکى ئىتتىپاقى) بە پىشكى (40%) و (20%) ی پىشكى (کەچىک) (40%) مایوه بو لایهنى تر.بەلام دواتر کۆمپانیا تورکيهکه لهو بلوکه کشایوه.

خهتی ژماره (2)

پشكى كۆمپانیا بیانیهكان له بلوکه نۆرتى و غازیهكانى ههڕهێ كورستان

بلوکه	ناوى بلوکهكان	كاركردن له بلوکهكان، پشكى حكومهتى ههڕهێ و كۆمپانیاكان
BLOCK 1	TAWKE CENTRAL DOHUK	DNO (55%) & Genel Energy (25%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 2	MURPHY DOHUK	Murphy Oil (50%) & Petroquest Energy (30%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 3	SULEVANI	Petroquest Energy (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 4(A)	SINDI-AMEDI EAST	Perenco (30.94%) & Oryx Petroleum (25.31%) & KRG Back-in interest (25%) & (18.75%) Net third-party interest
BLOCK 4(B)	SINDI-AMEDI WEST	Open licence
BLOCK 5	SARSANG	HKN Energy (56.25%) & Marathon Oil (18.75%) & KRG Back-in interest (25%)
BLOCK 6	BER BAHAR	Genel Energy (40%) & Gulf Keystone (40%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 7	SHEIKH ADI	Gulf Keystone (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 8	DOHUK	DNO (40%) & Genel Energy (40%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 9	AL QUSH	ExxonMobil (80%) & KRG Back-in interest (20%)

BLOCK 10	ATRUSH	TAQA (39.9%) & Shamaran (20.1%) & Marathon (15%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 11	SHAIKAN	Gulf Keystone (51%) & MOL (13.6%) & Texas Keystone (3.4%) & KRG Back-in interest (20%) & (12%) Net third-party interest
BLOCK 12	AIN SIFNI	Hunt Oil (60%) & Afren (20%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 13	DINARTA	Hess (64%) & petroceltic (16%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 14	AKRI-BILEEL	MOL (51.2%) & Golf Keystone (12.8%) & KRG Back-in interest (20%) & (16%) Net third-party interest
BLOCK 15	ROVI	Chevron (60%) & OMV (15%) & KRG Back-in interest (25%)
BLOCK 16	SARTA	Chevron (60%) & OMV (15%) & KRG Back-in interest (25%)
BLOCK 17	BARDA RASH	Afren (60%) & Komet Group (20%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 18	BAESHIQA	ExxonMobil (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 19	ERBIL	DNO (40%) & NewAge (40%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 20	HAWLER	Oryx Petroleum (65%) & KNOC (15%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 21	HARIR	Marathon Oil (45%) & Total (35%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 22	PIRMAM	ExxonMobil (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 23	BETWATA	ExxonMobil (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 24	CHOMAN	Turkish entity (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 25	HINDREN	Turkish entity (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 26	SHAKKROK	Hess (64%) & Petroceltic (16%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 27	SAFEEN	Marathon Oil (45%) & Total (35%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 28	BINA BAWI	OMV (36%) & Genel Energy (44%) & KRG Back-in interest (20%)

BLOCK 29	SHORISH	OMV (75%) & KRG Back-in interest (25%)
BLOCK 30	MALA OMAR	OMV (75%) & KRG Back-in interest (25%)
BLOCK 31	QUSH TAPPA	KNOC (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 32	QALA DZE	Repsol (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 33	KHALAKAN	Gas Plus Khalakan (40%) & Turkish entity (40%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 34	TAQTAO-KEWA CHARMILA	Genel Energy (44%) & Addax Petroleum (36%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 35	PIRMAGRUN	Repsol (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 36	MIRAN	Genel Energy (75%) & KRG Back-in interest (25%)
BLOCK 37	BAZIAN	KNOC Bazian (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 38	SANGAW NORTH	Sterling Energy (40%) & Addax anad Knoc (20% & 20%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 39	TOPKHANA	Talisman (60%) & KRG Back-in interest (20%) & (20%) Net third-party interest
BLOCK 40	TAZA	Oil Search (60%) & Total (20%) & KRG Back-in interest (20%) & (20%) Net third-party interest
BLOCK 41	PUKHANA	Shamran (60%) & Petoil (20%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 42	PENJWIN	Open licence
BLOCK 43	ARABAT EAST	ExxonMobil (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 44	ARABAT	Shamran (60%) & KRG Back-in interest (20%) & (20%) Net third-party interest
BLOCK 45	BARANAN	Talisman (60%) & Murphy (20%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 46	QARA DAGH	Chevron (80%) & KRG Back-in interest (20%)

BLOCK 47	SANGAW SOUTH	KNOC (60%) & KRG Back-in interest (20%) & (20%) Net third-party interest
BLOCK 48	KURDAMIIR	Talisman (40%) & WesternZagros (40%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 49	GARMIAN	WesternZagros (40%) & Gazprom Neft (40%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 50	SHAKAL	Gazprom Neft (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 51	CHIA SURKH	Genel Energy (60%) & Petroil (20%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 52	KHOR MOR	Crescent Petroleum & Dana Gas
BLOCK 53	CHAMCHAMAL	Crescent Petroleum & Dana Gas
BLOCK 54	QARA HANJEER	ExxonMobil (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 55	KHURMALA DOME	KRG & Kar Group
BLOCK 56	HALABJA	Gazprom Neft (80%) & KRG Back-in interest (20%)
BLOCK 57	JABAL KAND	Turkish entity (40%) & KRG Back-in interest (20%) & (40%) Net third-party interest

چوارەم: قۇناغەكانى كارکردن و توانای بەرھەمھێنان لە بلۆكە نەوتییەكان

بەشیۆەییەکی گشتی بلۆكە نەوتییەكان دابەش دەبن بەسەر سێ جۆردا، كە دوو جۆریان نەوتین و (ئەوانەى لە بەرھەمدان و ئەوانەى لەقۇناغى پێش بەرھەمدان)، سێھەمیان بلۆكە غازییەكانە.

1. ئەو بلۆكانەى لە قۇناغى بەرھەمھێناندان (نەوت)

بەپێى زانیارییەكان لە ھەریمی كوردستاندا تەنھا (9) بلۆكى نەوتى لە قۇناغى بەرھەمھێناندان. كە (7) بلۆكیان دەكەونە پارێزگای ھەلیرەو و ریژەى (92.7%) ھەموو بەرھەمى نەوتى ھەریم پێك دەھێنن.

تەنھا (1) بلۆكى بەرھەمھێنانى نەوت لە ناوچەى سلێمانى و گەرمیان ھەبە ئەویش (بلۆكى گەرمیان)ە كە بەرھەمى رۆژانەى بە پێى دوا ئامارەكان بریتییە لە (24) ھەزار بەرمیل نەوت.

جگە لە بلۆكى گەرمیان (بلۆكى تەق تەق) كە لەپرووی ئیدارییەووە سەر بە پارێزگای ھەولێرە بەلام لە ژێر قەلەمپەوى دەسەلاتدارانى پارێزگای سلێمانیە، ئەم بلۆكە لە كۆتایی 2020 دا ئاستى بەرھەمھێنانى بریتی بوو لە (8 ھەزار و 580) بەرمیل نەوت، لەكاتێكدا لە سالی 2015 بەرھەمى رۆژانەى (128 ھەزار) بەرمیل زیاتر بوو، ئەم دوو بلۆكەى ناوچەى كۆبە و گەرمیان تێكرا ریژەى (7.3%) ی بەرھەمى ھەریم پێك دەھێنن. (بۆ وردەكارى زیاتر بروانە خشتەى ژمارە (3))

خففتى ۋىزارە (3)

ئەنۇ بۇلۇڭىنى لە قۇرئانغى بەرھەمبۇيۇننانان

بۇلۇڭ	ناۋچىسى	پىشكى	بەرھەمى	ۋىلايەت	كۆمپانىيىسى	ۋ
خۇرمە لە	ھەۋ لىتر	38.13%	170,000	ھەرئېم	كار	1
تاۋكى	دەۋك	25.51%	85,313 28,438	ئەروىچ	ئەي ئىن ئۇ	2
تەقتەق	كۆپە (ھەۋ لىتر)	1.92%	3,775 3,089	تۈركىيە	كەئىل ئىئىئىرچى	3
ئەتروش	دەۋك	10.34%	21,851 12,724	چىن	كەئىل ئىئىئىرچى	4
شىچكان	دەۋك	9.42%	33,600 8,400	ئىئىئارات	ئەئاكس	5
گەر ميان	گەر ميان	5.38%	9,600	كەئىئەئە	ئاقە	6
كۆر دەمبەر	دەۋك	5.54%	15,314 9,600	بەرىئاننە	كۆلڭ پىئىئون	7
سەئرسەئنگ	دەۋك	2.62%	4,446	ھەئىكارىيە	ئىم ئۇ ئىئىل	8
ھەۋ لىتر	ھەۋ لىتر	1.12%	7,605	روسىيە	غازئىزۇم	9
سەئرسە	ھەۋ لىتر	100%	2,500 1,500	كەئىئەئە	ۋىپىئىئون زاڭرۇس	10
			417,754	ئەمىرىكە	ئىئىچ كەئى ئىئىن	11
			445,830	تۈركىيە	تۇئال	12
					فەرەئىئەئە	13
					كەئىئەئە	14
					ئەمىرىكە	15
					تۈركىيە	16

كۆلىم بەرھەم

2. ناسو بیلوکانسی له قوزناغی گهران و پشکنیدان

چکه ناسو بیلوکانسی گیشتون به بهرهمه پیتانی ناسوت و غاز، گهران و پشکنین له بیلوکه کارنا بیه کانی دیکه بهرهمه ناسو (خشیته ی (4)) کاری گهران و پشکنین و پشکی کوزمانیا بیانییه کان رووند کاته وه.

خشیته ی ژماره (4)

ناسو بیلوکانسی له قوزناغی گهران و پشکنیدان

و	کوزمانیا	ولات	قوزناغ	پشکی کوزمانیاکان		کوزمان	کلیکه
				پشکی	ناوچه ی کارکین		
1	نیکسون موبیل	نهریکا	گهران و پشکنین	%32	دهوک	دهو لیر و دهوک	به عشیقه
	نی کلین تل	نهرویج		%16			
	گهیل لیزیرجی	تورکیا		%20			
2	کپیکر	مهرنیم	گهران و پشکنین	%40	دهو لیر و دهوک	بائل، زاویته، مهریر، بجیل، قهسروک، دارهتوو	
	روزنهفت	روسیا					
	گهیل لیزیرجی	تورکیا					
3	شیلرزن	نهریکا	پیش بهرهمه پیتان	%40	سایمانی	قهرمدانغ	
	کپیکر	مهرنیم					
4	غاز پیرزم	روسیا	پیش بهرهمه پیتان	%80	گهرمان	شاکهل	

3. سېختېرى (غاز) له بلزكه كانزايپهكاندا

له هرهېځې كوردستان (4) كېلگې غاز ههپه ، ټهوانېش (كورمور - چهچمهال) له سالى (2009) وه له بهرهمهپېنا لنډاڼپه ، هدرهوها (خورمه له) كه كېلگهې نهوت و غازه و سوتهمهني يو ويستگهې كارمېا داښن دهكات.

كېلگهكانې دېكش كه برېتېن له (ښهياوې) له پارټېزگهې ههولنر و (ميران) له پارټېزگهې سلېماني كورمپانيې گهټېل ټهټېزجې كارېان ټېټا دهكات و له قوناعي هه لسهنگانن و پهريهپېناانان. (پروانه خستهې ژماره (5))

خستهې ژماره (5)

كورمپانياو كېلگهكانې غاز له هرهېځې كوردستان

ژ	كورمپانياكانې غاز	ولادت	قونايغ	پېنځې كورمپانياكان	ناوچهې كاركورن	كېلگه	بهرهم
1	دانا غاز	ټيمارات	بهرهم هېجان	35%	سلېماني	كورمور ، چهچمهال	400 ملليون يې سېنجا يو هرهېځم
	هپلال	ټيمارات		35%			
	لېم ټر فې	نهمسا		10%			
	روښت	نه لمانيا		10%			
2	لېم يو ټېل	مهنگريا	پهريهپېنان	100%	ههولنر	ښهياوېځ	بهرهمهې نېه
3	گهټېل ټېنرچي	توركي	پهريهپېنان	100%	سلېماني	ميران	بهرهمهې ټپه
4	گهټېل ټېنرچي	توركي	پهريهپېنان	100%	ههولنر	خورمه له	زانفاري نېه

ټېټېټې: بهرهمهې غازې كېلگهې كورمور و چهچمهال يو ويستگهكانې كارمېا بهكارږېټ ، بهلام بهرهمهې غازې سالن LPG كورنډټېسېټ كورمپانيا يو ځوې دهڼفروښتېټ.

ئەم راپۆرتە لە مالىپەرى (دروم میدیا) لە (2022/2/14) بلاوکراوەتەوه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9680

سەرچاوهکان

1. د. سەفین جەلال فتح اللە، نەوتی ھەرێمی کوردستان؛ شیکردنەوێهەکی جوگرافیایی سیاسی، دەزگای چاپ و پەخشى نارین، چاپی یەكەم، ھولێر 2015، ل 81-107.
2. یادگار سدیق گەلالی، سەربەخۆیی دارایی و دابەشبوونی جوگرافی کێلگەکانی نەوت وغازی ھەریم، مالىپەرى زەمەن؛

https://www.zamenpress.com/Detail_wtar.aspx?jimare=3464

3. The Oil and Gas Year, The Oil and Gas Year: Kurdistan Region of Iraq 2011 (KURDISTAN REGION EXPLORATION LICENCED & DISCOVERIES AND ACTIVITIES) p. 58-61.
4. Rdhwan Shareef Salih, Reforms Feasibility in Kurdistan Region Petroleum Contracts, Triggered by the New Regional Blocks Divisions, International Journal of Business and Social Science Vol. 11 • No. 5 • May 2020.
5. LICENCES AND ENERGY INFRASTRUCTURE, MAP 2013.

http://archive.gov.krd/mnr/mnr.krg.org/images/pdfs/Licences_and_energy_infrastructure_TOGY_2013_1.pdf

كىلگە نەوتىيەكانى پارىزگاي ھەولير و تواناي بەرھەمھېتئانايان (14) بلۆكى نەوتى و (%43)ى بەرھەمى نەوتى ھەرىم لە ھەوليرە

لە كۆى (57) بلۆكى كانزايى (نەوت و غاز)، (14) بلۆكى نەوتى، دەكەونە سنورى پارىزگاي ھەوليرەو، كە (10) كۆمپانايى (8) دەولەتى بيانى و كۆمپانايەكى خۆمالى كارى پشكىنن و گەران و ھەلگەندن بەرھەمھېتئانى نەوت دەكەن.

لەگەل ئەوئى بەپىي زانيارىيەكان (%65)ى يەدەگى نەوتى ھەرىم لە پارىزگاي سلئمانىيە بەلام لە (1) بلۆكا گەيشتوونەتە بەرھەمھېتئان، بەلام لە پارىزگاي ھەولير لە (4) بلۆك كە گەيشتوون بە قۇناغى بەرھەمھېتئان، بە ھەر چوار بلۆكەكە زياتر لە (%43) بەرھەمى نەوتى ھەرىم بىكدەھېتئان.

يەكەم؛ بلۆكە نەوتىيەكانى پارىزگاي ھەولير

لە كۆى (57) بلۆكى كانزايى (نەوت و غاز)، (14) بلۆكى نەوتى، دەكەونە سنورى پارىزگاي ھەوليرەو كە لە (12) بلۆكيان (10) كۆمپانايى بيانى و (1) كۆمپانايى خۆمالى كارى پشكىنن و گەران و ھەلگەندن بەرھەمھېتئانى نەوت دەكەن، ناسنامەى كۆمپانايكان دەگەرپتەو بۇ (8) ولاتى جياوازى ھەريەك لە (ئەمريكا، فەرەنسا، كەنەدا، توركيا، نەرويج، سويسرا، كۆريا و نەمسا). بەم شىوئەيە؛ پروانە (خىشتەى ژمارە (1)).

1. بلۆكى تەق تەق: قەزاي كۆيەو ناحىيەى تەق تەق دەگرپتەو و پروبەرەكەى (951) كىلۆمەتر دووجايە و بە پىي راپۇرتى سكوْتيا كاپىتال و گەنەل ئىنەرجى برى (1.5) مليار بەرميل نەوتى تىدايە، پشكى 80%ى دراوئە كۆمپانايى تى تى ئۇپكۆ كە لە ھەردو كۆمپانايى ئەداكسى سويسرى و گەنەلى توركى پىك ھاتو و پشكى كىپكۆ 20%يە.

2. بلۆكى سارتا: دەكەوئتە رۆژاواى ناحىيەى مەسيف و خواروى ئاكرى و پروبەرەكەى (607) كىلۆمەتر دووجايە و برى (1) مليار بەرميل نەوتى تىدايە. كۆمپانايى

- (شىفرۇن)ى ئەمىرىكى (60%)ى پىشكەكانى لە كۆمپانىيى (راپەلانس ئىندىستىرىس)ى ھىندى كرىپوۋە (ئۇ ئىم فى)ى نەمساۋى پىشكى (15%)ى ھەيە (25%)ى پىشكى (كىپكۆ)ى ھۆكۈمەتى ھەرىم كوردىستانە.
3. بلۇكى ئەربىل: دەكەۋىتە باكورى خۇراۋى ھەۋلىزو ناۋچەي بەستۆرەۋە و پووبەرى (313) كىلۆمەتر دوۋجايە پىشېبىنى يەدەگى (1) مىليار بەرمىل دەكرىت. پىشكى (40%)ى دراۋەتە كۆمپانىيى (دى ئىن ئۇ)ى نەروىجى و (40%)ى دراۋەتە كۆمپانىيى (نىو ئەيچ) و (20%)ى پىشكى (كىپكۆ)ى ھۆكۈمەتى ھەرىم كوردىستانە.
4. بلۇكى ھەۋلىز دەمىرداغ: شارى ھەۋلىزو دەشتى ھەۋلىز و پىگى مەخمور و ناحىيە كەلەك دەگرىتەۋە و پووبەرى (1.531) كىلۆمەتر دوۋجايە. (65%)ى پىشكەكانى دراۋەتە كۆمپانىيى (ئۆرىكىسى پىترۇلىۋم) و (15%)ى (كەى ئىن ئۇ سى)ى كۆرى و (20%)ى پىشكى (كىپكۆ)ى ھۆكۈمەتى ھەرىم كوردىستانە.
5. بلۇكى ھەرىر: ناحىيە ھەرىرو باكورى شەقلاۋە تا سۆران دەگرىتەۋە و پووبەرى (700) كىلۆمەترە، پىشېبىنى دەكرىت نىزىك مىليارىك بەرمىل نەۋتى تىدا بىت پىشكەكانى (45%)ى دراۋەتە (ماراسۆن ئۆيل) و (35%)ى دراۋەتە كۆمپانىيى (تۆتال)ى فەرەنسى و (20%)ى پىشكى (كىپكۆ)ى ھۆكۈمەتى ھەرىم كوردىستانە.
6. بلۇكى پىرمام: سەنتەرى ناحىيە پىرمام و سەرى پەش و سەربەن دەگرىتەۋە و پووبەركەى (180) كىلۆمەترە. (80%)ى پىشكەكانى دراۋەتە كۆمپانىيى (ئىكسۆن مۆبىل)ى ئەمىرىكى و (20%)ى پىشكى (كىپكۆ)ى ھۆكۈمەتى ھەرىم كوردىستانە.
7. چۆمان: لە قەزى چۆمان، سەرەتا پىشكەكان درا بە كۆمپانىيى (توركش ئىنتىتى)ى بە پىشكى (80%) و (20%)ى پىشكى (كىپكۆ) بەلام دواتر كۆمپانىياكە لەو بلۆكە كشايەۋە.
8. ھەندرىن: بە ھەمان شىۋەى بلۇكى چۆمان درا بە كۆمپانىيى (توركش ئىنتىتى)، بەلام دواتر كۆمپانىياكە لەم بلۆكەش كشايەۋە.
9. بلۇكى سەفین: لە سەر چىاي سەفینەۋە تا ھىزۆپ دەگرىتەۋە و پووبەرى نىزىكەى (500) كىلۆمەتر دوۋجايە. پىشكى (35%)ى دراۋەتە كۆمپانىيى (تۆتال)ى فەرەنسى و پىشكى (45%)ى دراۋەتە كۆمپانىيى (ماراسۆن ئۆيل) و (20%)ى پىشكى (كىپكۆ)ى ھۆكۈمەتى ھەرىم كوردىستانە.
10. بلۇكى بىنەباۋى: لە دەربەندى گۆمەسپانەۋە تا ناۋچەى ھىران و نازەنن دەگرىتەۋە و پووبەركەى (240) كىلۆمەتر دوۋجايە و زياتر لە مىليارىك بەرمىل نەۋتى تىدايە.
11. بلۇكى شۇرپ: باكورى خۇرھەلاتى ھەۋلىزو ناحىيە دىگەلە تا دەربەندى گۆمەسپان دەگرىتەۋە و پووبەرى (526) كىلۆمەتر دوۋجايە. پىشكى (75%)ى دراۋەتە كۆمپانىيى (ئۇ ئىم فى) نەمساۋى و (25%)ى پىشكى (كىپكۆ)ى ھۆكۈمەتى ھەرىم كوردىستانە.

12. بلۇكى مەلا ئۆمەر: دەكەويتە باشورى خۆرھەلاتى ھەوليرەوۋە و رووبەرەكەى (285) كىلۆمەتر دووجايە پىئىبىنى يەدەگى (500) مىليۇن بەرمىل نەوت دەكرىت لەم بلۇكەدا. بىشكى (75%) ى دراوتە كۆمپانىيائى (ئۆ ئىم فى) نەمساوى و (25%) ى بىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
13. بلۇكى قوشتەپە: لە قوشتەپەى خوارووى ھەوليرەوۋە دەست پىدەكات تا دويزو پردى و رووبەرەكەى نىكەى (1180) كىلۆمەتر دووجايە. (80%) ى بىشكەكانى دراوتە (كەى ئىن ئۆسى) ى كۆرى و (20%) ى بىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
14. بلۇكى خورمەلە: دەكەويتە باشورى خۆرئاواى ھەوليرەوۋە درىژكراودى كىلگەى كەركوكە كە ھەردوۋ ناوچەى خورمەلەو ئافانە دەگرىتەوۋە. ئەم كىلگەىە لەلايەن (گروپى كار) ەوۋە سەرپەرىشتى دەكرىت و بىشكەكانى (100%) دراوتە كىپكۆ.

خێتی، ژماره (1)

بۆکه نهوتیهکانی سنووری ئێباری پارێزگی ههولێر

ز	کوژی بۆکه نهوتیهکان	ناوی بۆکه نهوتیهکانی سنووری پارێزگی ههولێر	کو مێانیای کارکەر و ناسنامهیان	روبهری بۆکه / کم	پهدهگی نهوتی خههئێنراو / میلار بهرمیل
1	BLOCK 16	SARTA	Chevron/ USA & OMV/ Austria	607	1
2	BLOCK 19	ERBIL	DNO/ Norway & NewAge/ USA	313	1
3	BLOCK 20	HAWLER	Oryx Petroleum/ Canada & KNOC/ South Korea	1531	1
4	BLOCK 21	HARIR	Marathon Oil/ USA & Total/ France	700	1
5	BLOCK 22	PIRMAM	ExxonMobil/ USA	180	نهزانراو
6	BLOCK 24	CHOMAN	/	/	/
7	BLOCK 25	HINDREN	/	/	/
8	BLOCK 27	SAFEEN	Marathon Oil/ USA & Total/ France	500	نهزانراو
9	BLOCK 28	BINA BAWI	OMV/ Austria & Genel Energy/ Turkish	240	1
10	BLOCK 29	SHORISH	OMV/ Austria	526	نهزانراو
11	BLOCK 30	MALA OMAR	OMV/ Austria	258	0.5
12	BLOCK 31	QUSH TAPPA	KNOC/ South Korea	1180	نهزانراو
13	34BLOCK	TAQTAQ	Genel Energy/ Turkish & Addax Petroleum/ Swiss	951	1.5
14	BLOCK 55	KHURMALA DOME	Kar Group/ Kurdistan	355	نهزانراو

دووم؛ بلۆكه نهوتییه بهرهمهیننهردکانی پاریزگای ههولیر

بهپیتی زانیارییهکان له ههریمی کوردستاندا تهنها (9) بلۆکی نهوتی له قوناعی بهرهمهیناندان. که (4) بلۆکیان دهکونه پاریزگای ههولیرهوه و ریژدی (%43) ی ههموو بهرهمی نهوتی ههریم بیک دهینن. (بروانه خستهی ژماره (2))

خستهی ژماره (2)

ئهو بلۆکانه ی لهسنوری پاریزگای ههولیر له قوناعی بهرهمهیناندان

ژ	بلۆک	کۆمپانیای بهرهمهین	ولآت	بهرهمی بلۆکی نهوتی به بهرمیل	ریژدی بهرهم لهسهه ئاستی ههریمی کوردستان	ناوچهی کارکردن
1	خورمهله	کار	ههریم	170,000	37.50%	ههولیر
2	تهقتهق	گهنیل ئینتیرجی	تورکیا	5,940	1.31%	کۆیه (ههولیر)
		ئهءاکس	سوئیسرا			
3	ههولیر	ئۆریکس	که نهءا	14,600	3.22%	ههولیر
4	سارنا	شیفرۆن	ئه مریکا	5,000	1.10%	ههولیر
		گهنیل ئینتیرجی	تورکیا			
				195,540	43.13%	کۆی بهرهم

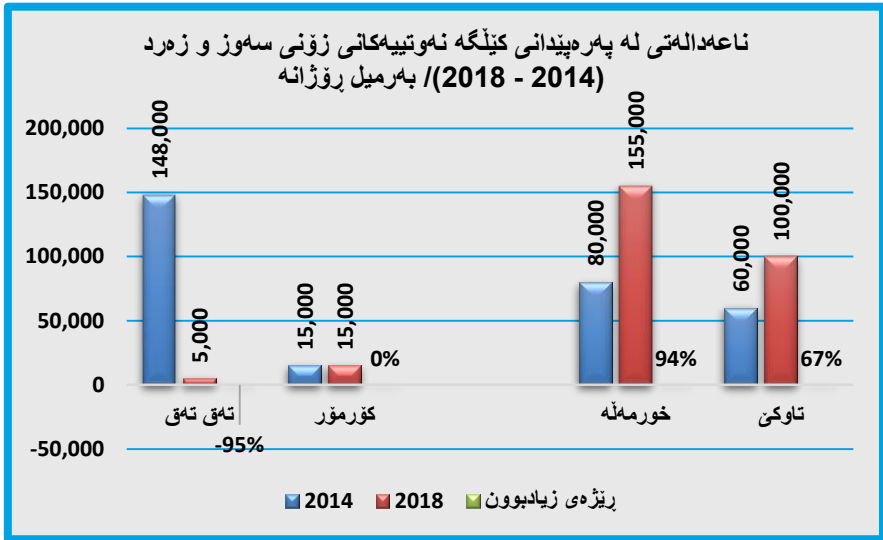
ئه مه له کاتیکدایه (بلۆکی تهق تهق) که له پرووی ئیدارییهوه سهه به پاریزگای ههولیره، بهلام له ژیر قهله مرهوی دهسهلاتداریی پاریزگای سلیمانیه، ئه م بلۆکه له کۆتایی 2020 دا ئاستی بهرهمهینانی بریتی بووه له (8 ههزار و 580) بهرمیل نهوت، له کاتیکدا له سالی 2014 بهرهمی روژانه ی (148 ههزار) بهرمیل زیاتر بووه، ئیستا بهرهمی روژانه ی ئه م کێلگه یه بۆ خوار (6 ههزار) بهرمیل له روژیکدا دابه زیوه، ئه مهش وایکردوو به شیک له چاودیران پینان وایت که ناعه داله تی له په ره پیدانی کێلگه نهوتیهکاندا بکریت، بۆ نمونه به پیتی راپۆرتیکی (د. عزهت سابیر) به ناوینیشانی "دۆخی دارایی و ئابووری ههریمی کوردستان و پرۆسه ی نهوت"، ئاماژه ی کردوو به ناعه داله تی په ره پیدانی کێلگه نهوتیهکانی ههریمی کوردستان (بروانه خستهی ژماره (3))

خستهی ژماره (3)

ناعه داله تی له په ره پیدانی کێلگه نهوتیهکان له (2014 – 2018) بهرمیل روژانه

بلۆکی تهق تهق / بلۆکی کۆرمۆر / بلۆکی خورمه له / بلۆکی تاوکی /

زۆنی سهوز	زۆنی سهوز	زۆنی زهرد	زۆنی زهرد	زۆنی زهرد
148,000	15,000	80,000	60,000	2014
5,000	15,000	155,000	100,000	2018
95% -	0%	94% +	67% +	ریژدی زیادبوون

تێبینی

ئهم راپۆرتە له مائپه‌ری (درو میدیا) له (2022/5/1) بلاوکراوه‌ته‌وه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10190

سه‌رچاوه‌کان

1. د. سه‌فین جه‌لال فتح الله، نه‌وتی هه‌ریمی کوردستان؛ شیکردنه‌وه‌یه‌کی جوگرافییی سیاسی، ده‌زگای چاپ و په‌خشنی نارین، چاپی یه‌که‌م، هه‌ولێر 2015، ل 81-107.

2. د. عه‌زه‌ت سابیر، دۆخی دارایی و ئابووری هه‌ریمی کوردستان و پڕۆسه‌ی نه‌وت؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10166

3. درو میدیا؛ پشکی کۆمپانیا بیانییه‌کان له بلۆکه نه‌وتیه‌کانی هه‌ریمدا؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9680

4. ریکخراوی روونبیین بۆ شه‌فافیه‌ت له پڕۆسه‌کانی نه‌وت، ئاستی به‌ره‌مه‌ینانی کێلگه نه‌وتیه‌کانی هه‌ریم له چاره‌کی یه‌که‌می 2022، بلاوکردنه‌وه 2022/4/4؛

<https://www.roonbeen.org/>

5. یادگار سدیق گه‌لالی، سه‌ره‌یه‌خۆیی دارایی و دابه‌شبوونی جوگرافی کێلگه‌کانی نه‌وت و غازێ هه‌ریم، مائپه‌ری زه‌مه‌ن؛

https://www.zamenpress.com/Detail_wtar.aspx?jmare=3464

6. The Oil and Gas Year, The Oil and Gas Year: Kurdistan Region of Iraq 2011 (KURDISTAN REGION Regional Blocks Divisions, International Journal of Business and Social Science Vol. 11 • No. 5 • May 2020.

7. LICENCES AND ENERGY INFRASTRUCTURE, MAP 2013.

http://archive.gov.krd/mnr/mnr.krg.org/images/pdfs/Licences_and_energy_infrastructure_TOGY_2013_1.pdf

یەدەگی نەوتی پارێزگای سلێمانی و هەڵبەجە و ئیدارەیی گەرمیان (65%) ی یەدەگی نەوتی هەرێم (7%) بەرھەمھێنان لە زۆنی سەوزدایە

لە کۆی (57) بلۆکی کانزایی (نەوت و گاز)، (23) بلۆکی نەوتی و (2) بلۆکی گازی، دەکەونە سنووری ناوچەیی سەوزەووە لە پارێزگای سلێمانی و هەڵبەجە و ئیدارەیی گەرمیان، کە (13) کۆمپانیای (7) دەوڵەتی بیانی کاری پشکنین و گەران و هەڵکەندن بەرھەمھێنانی نەوت دەکەن (جگە لە گاز).

بەپێی زانیارییەکان یەدەگی نەوتی پارێزگای سلێمانی بە زیاتر لە (36) ملیار بەرمیل و بە (65%) ی زیاتری کۆی یەدەگی نەوتی هەرێم دەخەمڵیندریت.

ئەمە لە کاتیگدا یەدەگی کۆی (9) بلۆک کە گەیشتون بە قۆناغی بەرھەمھێنان، تەنھا (1) بلۆکیان دەکەوێتە ناوچەیی گەرمیانەووە، بلۆکی تەق تەقیش کە سەر بە پارێزگای هەولێرە و لە سنووری ناوچەیی سەوزدایە بیکەووە (7.3%) بەرھەمی نەوتی هەرێم بیکەدەھێنن.

یەكەم؛ یەدەگی نەوتی هەرێمی كوردستان و پشکی پارێزگای سلێمانی تێیدا

زانباری جیاواز بەردەستە لە بارەیی بڕو قەبارەیی یەدەگی نەوتی هەرێم، بەلام زانیارییە فەرمییەکانی حکومەتی هەرێمی كوردستان لە سالی (2010) هەو ناماژە بەووە دەدەن کە بە (45) ملیار بەرمیلی خەمڵینراو لە نەوتی یەدەگ لە هەرێمی كوردستاندا یە، ئەم ژمارەییەش لە سالی فەرمی حکومەتی هەرێمی كوردستان بلاو کراوەتەووە.

هەر لەم بارەییەووە وەزیری پێشوو وەزارەتی سامانە سروشتییەکان (ناشتی هەورامی) لە (19) ی ئابی (2010) لە تەلاری وەزارەتی رۆشنایی و لاوان، لە کۆنگرەییەکی رۆژنامەوانیدا سەبارەت یەدەگی نەوت لە هەرێمی كوردستان رایگەیاندا؛ "(45) ملیار بەرمیل نەوت لە هەرێمی كوردستان هەییە".

بەپىتى پاپۇرتىكى پىكخراوى دۇر بۇ زانىارى نەوتى كوردستان كە لە سالى (2015)دا بىلاوكرادەتەومو تىدا ھاتووہ "ھەرىمى كوردستان خاومەن (50) مىليار بەرمىل نەوتى يەدەگى جىگىرە و (80) مىليار بەرمىل نەوتى يەدەگى ناجىگىرە".

بەپىتى زانىارىيە رۇژنامەوانىيەكان يەدەگى نەوتى پارىزگى سلىمانى بە زياتر لە (36) مىليار بەرمىل و بە (65%) زياترى كۆى يەدەگى نەوتى ھەرىم دەخەملىندىت.

دووہم؛ بلۆكە نەوتىيەكانى پارىزگى سلىمانى و ھەلەبجە و ئىدارەى گەرميان

لەكۆى (57) بلۆكى كانزايى (نەوت و غاز)، (23) بلۆكى نەوتى كە (1) بلۆكىان ھىچ وەبەرھىنانىكى تىدا نەكرادە، جگە لە (2) بلۆكى غازى، دەكەونە سنورى ناوچەى سەوزەوہ لە پارىزگى سلىمانى و ھەلەبجە و ئىدارەى گەرميان، كە (13) كۆمپانىيەى بىانى كارى پشكىن و گەران و ھەلەكەندىن بەرھەمىنانى نەوت دەكەن (جگە لە غاز)، ناسنامەى كۆمپانىياكان دەگەرئىتەوہ بۇ (7) ولاتى جىاوازى ھەرىكە لە (ئەمريكا، روسيا، كەنەدا، توركيا، كۆريا، ئىسپانيا، ئوستراليا و ئىتاليا). بەم شىوہىە؛ پراوانە (خشتەى ژمارە (1))

1. بلۆكى بىتواتە: لە پارىزگى سلىمانى، لە شارۆچكەى حاجىاواوہ دەست پىدەكات و تا دەگاتە شارۆچكەى بىتواتە و باليسان و ناوچەى خۆشناوہتى و پووبەرەكەى (650) كىلۆمەتر دووجايە. (%80)ى پشكەكانى دراوتە كۆمپانىيەى (ئىكسۇن مۆبىل)ى ئەمريكى و (%20)ى پشكى (كىپكۆ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
2. بلۆكى شەكرۆك: لە پارىزگى سلىمانى، لە ناحىەى خدرانى دوكانەوہ دەست پىدەكات نا نزىك شەقلاوہ پووبەرەكەى (418) كىلۆمەتر دووجايە. پشكى (%64) دراوتە كۆمپانىيەى (ھىسس) و (%16) بۇ (پىترۆسلىتىك) و (%20)ى پشكى (كىپكۆ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
3. بلۆكى قەلادزى: لە پارىزگى سلىمانى، سەرجمە قەزى قەلادزى و بەرى مەرگەو دەرياچەى دوكان و رانىە دەگرئىتەوہ نزىكەى (2000) كىلۆمەتر دووجايە. پشكى (%80) دراوتە كۆمپانىيەى (پىپسۆل) و (%20)ى پشكى (كىپكۆ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
4. بلۆكى خەلەكان: لە پارىزگى سلىمانى، شارۆچكەى خەلەكان و جىاي ھەببەت سولتان و بە شىك لە دەشتى كۆيە تا سەر زىي بچوك دەگرئىتەوہ و پووبەرى (624) كىلۆ مەتر دووجايە بىرى (2.450) مىليار بەرمىل نەوتى تىدايە. پشكى كۆمپانىياكان (غاز پلەس) (%40) توركش ئىنتىتى (%40) و (%20)ى پشكى (كىپكۆ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.

5. بلۇكى پىرەمەگرون: لە پارىزگاي سلىمانى، پۇژھەلاتى رىگاي دوكان –سلىمانى و بنارى چىاي پىرەمەگرون تادەگاتە شارۋىچكەى دوكان دەگرىتەوۋە پووبەرەكەى زىاتر لە (730) كىلۇمەتر دووجايە. پىشكى (80%) دراودتە كۇمپانىيائى (رېپىسۇل) و (20%) پىشكى (كىپكۇ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
6. بلۇكى مىران: لە پارىزگاي سلىمانى، لە تاسلۇجەوۋە دەست پىدەكات و پۇژئاواى رىگاي دوكان –سلىمانى و بە شىك لە ناحىەى ئاغجەلەر و شارۋىچكەى بازىيان و سەيرانگاي چەمى رەزان دەگرىتەوۋە و پووبەرەكەى (1015) كىلۇمەتر دووجايە و دوو كىلگەى گەورەى تىدايە مىران پۇژھەلات برى (1.637) مىليار بەرمىل نەوتى تىدا دۇزراوۋەتەوۋە. پىشكى كۇمپانىكان برى (75%) دراودتە (گەنەل ئىنئىرجى) توركى و (25%) پىشكى (كىپكۇ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
7. بلۇكى بازىيان: لە پارىزگاي سلىمانى، چىاي سەگرەمە و خۇراواى ھەوزى بازىيان و شارۋىچكەى تەكىيە و بە شىك لە ناحىەى ئاغجەلەرى قەزاي چەمچەمال دەگرىتەوۋە پووبەرى (473) كىلۇمەتر دووجايە، برى نەوتى يەدەگى (1.178) مىليار بەرمىلە. پىشكى كۇمپانىكان (كەى ئىن ئۇ سى) كۇرى (80%) و (20%) پىشكى (كىپكۇ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
8. بلۇكى باكورى سەنگاۋ: لە ناۋچەى گەرميان، دەكەوئتە باكورى ناحىەى سەنگاۋ لە قەزاي چەمچەمال، پووبەرى (492) كىلۇمەتر دووجا دەگرىتەوۋە و بەپىي زانىارىيەكان برى (6.163) مىليار بەرمىل نەوتى تىدايە. پىشكى ئەم بلۇكە سەتەر لىنگ ئىنەرجى ئەمرىكى (40%) و ئەداكس ھاوبەشى كەنەدى و سويسىرى (20% و 20%) (كەى ئىن ئۇ سى) كۇرى و (20%) پىشكى (كىپكۇ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
9. بلۇكى تۇپخانە: لە ناۋچەى گەرميان، پۇژھەلاتى ناحىەى قادركەرەم و ناۋچەى جەبارى دەگرىتەوۋە و پووبەرى (945) كىلۇ مەتر دووجايە، بەپىي زانىارىيەكان برى (4) مىليار بەرمىل نەوتى تىدايە سەرەراى برىكى زۇرى غاز. لە ناۋچەى گەرميان، پىشكەكانى (60%) دراودتە (تالىسمان ئىنەرجى) كەنەدى و (20%) پىشكى (كىپكۇ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە. (20%) ماوۋتەوۋە بۇ لايەنىكى تر.
10. بلۇكى تازە: لە ناۋچەى گەرميان، بەشىك لە سنورى ناحىەى نەوجول و خۇرئاواى ناحىەى قادركەرەم دەگرىتەوۋە، پووبەرەكەى (700) كىلۇمەتر دووجايە، پىشكىنى برى (3) مىليار يەدەگى نەوت و برىكى زۇر غاز دەكرىت. پىشكى (60%) دراودتە كۇمپانىيائى (ئۇيل سىرچ)ى ئوسترالى و پىشكى (20%) دراودتە تۇتالى فەرەنسى و (20%) پىشكى (كىپكۇ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
11. بلۇكى پەلكانە: لە ناۋچەى گەرميان، قەزاي دووزخورماتو ناحىەى جەبارە و پۇژھەلاتى ئەو قەزايە دەگرىتەوۋە پووبەرەكەى (529) كىلۇ مەتر دووجايە، برى (1.58) مىليار بەرمىل نەوتى تىدايە. پىشكى (60%) دراودتە كۇمپانىيائى (شاماران پىترۇلىۋم) و (20%) پىشكى (پىت ئۇيل)ى توركىيە و (20%) پىشكى (كىپكۇ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.

12. پېنجوین: له پارېزگای سلیمانی، ناوهندی له ناوهندی شارې پېنجوینته وه درېژده بیتنه وه تا سنوری ولاتی ئیران و جیگه ی ناماژده تا ئیستا هیچ وه بهرهنانیک له م بلوکه دا نه کراوه.

13. بلوکی رۆژهلای عه ربه ت: له پارېزگای سلیمانی، ناوچه ی سیوهیل و بهرزنجه و به شیک له شارهنوورو تا ناحیه ی نالپاریز له قه زای پېنجوین دهگریته وه و پووبه ره که ی نزیکه ی (700) کیلومه تر دووجایه. (80%) ی پشکه کانی دراوته کۆمپانیای (ئیکسۆن مۆبیل) ی ئەمریکه ی و (20%) ی پشکه ی (کیپکۆ) ی حکومه تی ههریم کوردستانه.

14. بلوکی عه ربه ت: شارې سلیمانی و شاخی گوژده و ئەزمو ناحیه ی عه ربه ت تا هه له بجه ی تازه دهگریته وه پووبه ره که ی (974) کیلومه تر دووجایه، بری (1.177) ملیار بهرمیل نه وتی تیدایه. پشکه ی کۆمپانیاکان (شاماران بیترۆلیۆم) (60%) و (20%) ی پشکه ی (کیپکۆ) ی حکومه تی ههریم کوردستانه. (20%) ماوته وه بۆ لایه نیکه ی تر.

15. بلوکی بهراران: له پارېزگای سلیمانی، باشووری خۆره لای شارې سلیمانی و چیا ی بهراران دهگریته وه تا دهگاته ده ریچه ی ده ربه ندیخان و پووبه ره که ی (722) کیلومه تر دووجایه. پشکه ی کۆمپانیاکان (تالیسمان) ی که نه دی (60%) کۆمپانیای (مورفی) (20%) و (20%) ی پشکه ی (کیپکۆ) ی حکومه تی ههریم کوردستانه.

16. بلوکی قه رده داغ: له پارېزگای سلیمانی، ناوچه ی قه رده داغ و خۆره لای چیا ی سه گر مه و رۆژئاوای پووباری سیروان دهگریته وه تا دهگاته ده ربه ندیخان و پووبه ری ئەم بلوکه (846) کیلومه تر دووجایه، به یی راپۆرتی سکۆتیا کاپیتال بری (4.896) ملیار بهرمیل نه وتی یه دهگی تیدایه، (80%) ی پشکه کانی دراوه به کۆمپانیای (ئیکسۆن مۆبیل) ی ئەمریکه ی و (20%) ی پشکه ی (کیپکۆ) ی حکومه تی ههریم کوردستانه.

17. بلوکی باشووری سه نگاو: له ناوچه ی گه رمیان، سه نته ری ناحیه ی سه نگاو و دهووبه ری دهگریته وه و پووبه ری (846) کیلومه تر دووجایه پېشبینی یه دهگی (2) ملیار بهرمیل نه وت دهگریته و بری یه ک تریلیۆن مه تر سیجا غازی سروشتی تیدایه. پشکه ی (60%) ی دراوته (که ی ئین ئۆ سی) و (20%) ی پشکه ی (کیپکۆ) ی حکومه تی ههریم کوردستانه. (20%) ماوته وه بۆ لایه نیکه ی تر.

18. بلوکی کورده میر: له ناوچه ی گه رمیان، خوارووی ناحیه ی سه نگاو و باکووری قه زای که لار دهگریته وه و تا سه ر پووباری سیروان و پووبه ره که ی (620) کیلومه تر دووجایه و بری (5.129) ملیار بهرمیل نه وتی یه دهگی تیدایه. پشکه ی (40%) ی دراوته (ویسترو ن زاگرو س) ی که نه دی و (40%) ی پشکه ی (تالیسمان ئینتیرجی) و (20%) ی پشکه ی (کیپکۆ) ی حکومه تی ههریم کوردستانه.

19. بلوکی گه رمیان: باکووری قه زای که لارو ناحیه کانی باوه نورو سه رقه لآو شیخ ته ویل دهگریته وه و پووبه ره که ی (2120) کیلومه تر دووجایه، بری زیاتر له (4) ملیار بهرمیل نه وتی تیدایه. پشکه ی (40%) ی کۆمپانیای (غاز پرۆم) له کۆمپانیای (تالیسمانی)

- كړيوه) و پشكى (40%) ى دراوټه كۆمپانيای (ويسترون زانگرووس) و (20%) ى پشكى (كيپكو) ى حكومهتى هەريم كوردستانه.
20. بلوكى شاكه: له ناوچهى گەرميان، خواروى قەزای كەلار و ناحیهى پزگارى و قەزای كفرى دەگریتەوه پووبەرەكەى (832) كيلۆمەتر دووجايه، نزيكەى (2) مليار بەرميل نەوتى يەدەگى تىدايه. پشكى (80%) ى كۆمپانيای (غاز پرون) و (20%) ى پشكى (كيپكو) ى حكومهتى هەريم كوردستانه.
21. بلوكى چياسورخ: له ناوچهى گەرميان، دەكەويته رۆژههلاتى رووبارى سيروان و ناحیهكانى قۆرەتوو مەيدان له قەزای خانەقین دەگریتەوه تا سنورى ئيران و پووبەرى (938) كيلۆمەتر دووجايه و بە پى راپورتى سكوټيا كاپيتال برى (5.656) مليار بەرميل نەوتى تىدايه. له ناوچهى گەرميان، كۆمپانيای (گەنەل ئينيرجى) توركى (60%) پشكەكانى له كۆمپانيای (لۆنگفۆرد ئينيرجى) كړيوه و (پيت ئويل) خاوەنى (20%) ى پشكەكانه و (20%) ى پشكى (كيپكو) ى حكومهتى هەريم كوردستانه.
22. بلوكى قەرەهەنجير: له ناوچهى گەرميان، دەكەويته نيوان چەمچەمال و كەرکوكەوه، ناوچهى شوان و ناحیهى قەرەهەنجيرو ناحیهى تەكئى جەبارى دەگریتەوه و پووبەرەكەى نزيكەى (1200) كيلۆمەتر دووجايه، پيشبىنى برى (5 بۆ 10) مليار بەرميل نەوت دەكریت. (80%) ى پشكەكانى درا بە كۆمپانيای (ئيكسون مۇبايل) ى ئەمريكى و (20%) ى پشكى (كيپكو) ى حكومهتى هەريم كوردستانه.
23. بلوكى هەلەبجە: له پاريزگای هەلەبجە، دەكەويته سنورى هەلەبجەى شەهیدەوه و پووبەرەكەى نزيكەى (1000) كيلۆمەتر دووجايه و ناحیهكانى خورمال و سيروان و بياره و گلجبال و سەننەرى هەلەبجە و بەشيكى سەيدساق دەگریتەوه برى (650) مليون بەرميل نەوتى خەملىندراوى تىدايه. (80%) ى پشكەكانى دراو بە كۆمپانيای (غاز پرون) و (20%) ى پشكى (كيپكو) ى حكومهتى هەريم كوردستانه.

خفشی ژماره (1)

بلوکه نهوتیه‌کانی پاریزگی سلجانی و هه‌له‌جبه و ئیداره‌ی گهرمین

ز	کۆری بلوکه نهوتیه‌کان	ناوی بلوکه نهوتیه‌کانی سنوری پاریزگی سلجانی	کۆمپانیای کارکس و ناسنامه‌پان	ڕووبه‌ری بلوکه / کم	په‌مه‌گی نهوتی نهنسه‌لمه‌تێزان / میلیار په‌رمیل
1	3BLOCK 2	BETWATA	ExxonMobil/ USA	584	نه‌زانراو
2	BLOCK 26	SHAKROK	Hess / USA	14	نه‌زانراو
3	BLOCK 32	QALA DZE	Repsol/ Spain	1.882	نه‌زانراو
4	BLOCK 33	KHALAKAN	Gas Plus/ Italy & Turkish entity/ Turkey	624	2.450
5	BLOCK 35	PIRMAGRUN	Repsol/ Spain	608	نه‌زانراو
6	BLOCK 36	MIRAN	Genel Energy/ Turkey	1.015	1.637
7	BLOCK 37	BAZIAN	KNOC/ Korya	473	1.176
8	BLOCK 38	SANGAW NORTH	KNOC/ Korya	4.190	6.163
9	BLOCK 39	TOPKHANA	Talisman/ Canada	670	4
10	BLOCK 40	TAZA	Oil Search/ Australia	511	3
11	BLOCK 41	PUKHANA	Shamaran/ Canada	529	1.4
12	2BLOCK 4		به‌هه‌یج کۆمپانیایه‌یک نه‌زانراو		
13	BLOCK 43	ARABAT EAST	ExxonMobil/ USA	2.102	1.177
14	BLOCK 44	ARABAT	Shamaran/ Canada	974	نه‌زانراو
15	BLOCK 45	BARANAN	Talisman/ Canada	722	نه‌زانراو
16	BLOCK 46	QARA DAGH	Chevron/ USA	846	4.896

17	BLOCK 47	SANGAW SOUTH	KNOC/ Korya	354	2
18	BLOCK 48	KURDAMIR	Talisman/ Canada	340	5.129
19	BLOCK 49	GARMIAN	WesternZagros/ Canada	1.780	4
20	BLOCK 50	SHAKAL	Gazprom/ Russia	632	2
21	BLOCK 51	CHIA SURKH	Genel Energy & Petoil/ Turkey	985	5.656
22	BLOCK 54	QARA HANJEER	ExxonMobil/ USA	1200	0.650
23	BLOCK 56	HALABJA	Gazprom Neft/ Russia	1000	5

سپټيم؛ بلوڪه نهوتيه بهرهمهپنهرهكانى پارٽيگاي سلطيماني و مهلهلجه و ئيدارهي گهرميان

به پٽي زانباربيهاكان له همرپٽي كورستاندا تهنها (9) بلوڪي نهوتي له قوناعي بهرهمهپنهندان. كه (7) بلوڪيان دهكهونه پارٽيگاي ههليرموه و رٽوهمي (92.7%) ههموو بهرهمهمي نهوتي همرٽم پٽك دههپن.

تهنها (1) بلوڪي بهرهمهپناني نهوت له ناوچهي سلطيماني و گهرميان ههيه نهوتيش (بلوڪي گهرميان)ه كه بهرهمهمي رٽوانهي به پٽي هوا نامارمكان برپٽيه له (24) هزار بهرميل نهوت.

جگه له بلوڪي گهرميان (بلوڪي تهق تهق) كه لارووي ئيداربيهره سهر به پارٽيگاي ههولير بهلام له ٽٽر قهلهلمرودي دهسهلاتداراني پارٽيگاي سلطيمانيه ، نهم بلوڪه له كوتايي 2020 دا ناستي بهرهمهپناني برپٽي بووه له (8 هزار و 580) بهرميل نهوت ، لكاتيكا له سالي 2015 بهرهمهمي رٽوانهي (128 هزار) بهرميل زياتر بووه ، نهم دوو بلوڪهي ناوچهي كويه و گهرميان تيگرا رٽوهمي (3.7%) ي بهرهمهمي همرٽم پٽك دههپن. (بو ورنهكاري زياتر بروانه خستهي ژماره (2))

خشتەى ژمارە (2)

ئەو بلۆكانەى لە قۇناغى بەرھەمھێناندان

ژ	بلۆك	كۆمپانىيەى بەرھەمھێن	ولت	بەرھەمى بلۆكى نەوتى	پيژەى بەرھەم	ناوچەى كارکردن
1	خورمەلە	كار	ھەریم	170,000	38.13%	ھەولیر
2	تاوكى	دى ئىن ئۆ	نەروىج	113,750	25.51%	دھۆك
		گەنیل ئىنیرجى	توركيا			
3	تەقتەق	گەنیل ئىنیرجى	توركيا	8,580	1.92%	كۆپە (ھەولیر)
		ئەداكس	چين			
4	ئەتروش	تاقە	ئىمارات	46,100	10.34%	دھۆك
		شاماران	كەنەدا			
5	شىخان	گۆلف كىستۆن	بەرىتانيا	42,000	9.42%	دھۆك
		ئىم ئۆ ئىل	ھەنگارىا			
6	گەرميان كوردەمير	غازپروم	روسيا	24,000	5.38%	گەرميان
		ويسترن زاگرووس	كەنەدا			
7	سەرسەنگ	ئىچ كەى ئىن	ئەمريكا	24,700	5.54%	دھۆك
		تۆتال	فەرەنسا			
8	ھەولیر	ئۆرىكس	كەنەدا	11,700	2.62%	ھەولیر
9	سەرتە	شىفرۆن	ئەمريكا	5,000	1.12%	ھەولیر
		گەنیل ئىنیرجى	توركيا			
	كۆى بەرھەم			445,830	100%	

تیبینی

ئەم راپۆرتە لە مالىپەرى (دروە میدیا) لە (2022/4/25) بلاوكرادەتەوہ:

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10143

سەرچاوەكان

1. د. سەفین جەلال فتح اللە، نەوتى ھەرىمى كوردستان؛ شىكردنەوہیەكى جوگرافىيەى سىياسى، دەزگای چاپ و پەخشى نارین، چاپى یەكەم، ھەولیر 2015، ل 81-107.
2. راپۆرتى رىكخراوى دۆر، سلیمانى: شانشىنى نەوت و غازى ھەرىمى كوردستان، رىكخراوى دۆر بۆ زانیارى نەوتى كوردستان، سالى بلاوكرادەتەوہ 2015.
3. دروە میدیا؛ یەدەگى نەوتى ھەرىمى كوردستان

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9720

4. درهو میدیا؛ پشکی کۆمپانیا بیانییه کان له بلۆکه نهوتیه کانی ههریمدا؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9680

5. یادگار سدیق گه لالی، سه ره خۆیی دارایی و دابه شیبوونی جوگرافی کینگه کانی نهوت وغازی

ههریم، مالپه پری زهمه ن؛

https://www.zamenpress.com/Detail_wtar.aspx?jicare=3464

6. The Oil and Gas Year, The Oil and Gas Year: Kurdistan Region of Iraq 2011 (KURDISTAN REGION Regional Blocks Divisions, International Journal of Business and Social Science Vol. 11 • No. 5 • May 2020.

7. LICENCES AND ENERGY INFRASTRUCTURE, MAP 2013.

http://archive.gov.krd/mnr/mnr.krg.org/images/pdfs/Licences_and_energy_infrastructure_TOGY_2013_1.pdf

كىلگە نەوتىيەكانى پارىزگاي دھۆك و تواناي بەرھەمھېنانيان

(18) بلۆكى نەوتى و زياتر لە (50%) ى بەرھەمى نەوتى ھەرىم لە دھۆكە

لە كۆى (57) بلۆكى كانزايى (نەوت و غاز)، (18) بلۆكى نەوتى، دەكەونە سنورى پارىزگاي دھۆكەو، كە (22) كۆمپانياي (9) دەولەتى بيانى كارى پشكنين و گەران و ھەلكەندن بەرھەمھېنانى نەوتى تىدا دەكەن.

لەگەل ئەوھى بەپىي زانباريەكان (65%) ى يەدەگى نەوتى ھەرىم لە سنورى پارىزگاي سلىمانىيەو (1) بلۆكى گەشتوو بە قۇناغى بەرھەمھېنان، بەلام لە پارىزگاي دھۆك لە (6) بلۆكدا كۆمپانياكان گەشتوون بە قۇناغى بەرھەمھېنان، بە ھەر شەش بلۆكەكە زياتر لە (50%) ى بەرھەمى نەوتى ھەرىم پىكدەھينن.

بەپىي داتاكانى سالى 2020 بەراورد بە سالى 2022 لە كىلگە بەرھەمھېنەرەكانى پارىزگاي دھۆك سى كىلگەى (فېشخابور (دھۆك)، سەرسەنگ و شىخان) بەرھەمى نەوتى رۆژانەيان بەرزبووتەو لە دوو كىلگە (تاوكى و ئەتروش) برى بەرھەمیان دابەزىو.

يەكەم؛ بلۆكە نەوتىيەكانى پارىزگاي دھۆك

لە كۆى (57) بلۆكى كانزايى (نەوت و غاز)، (18) بلۆكى نەوتى، دەكەونە سنورى پارىزگاي دھۆكەو كە (3) بلۆكيان لە سنورى پارىزگاي موسلن (عەين سەفنى و باشىك، جەبەل كەند)، بەلام لە ژىر دەسلەلاتى حكومەتى ھەرىمى كوردستانن لە (17) بلۆكيان (22) كۆمپانياي بيانى كارى پشكنين و گەران و ھەلكەندن بەرھەمھېنانى نەوت دەكەن، ناسنامەى كۆمپانياكان دەگەرپىتەو بۆ (9) ولاتى جياوازى ھەرىك لە (ئەمرىكا، كەنەدا، توركيا، نەروىچ، بەرىتانيا، ئايرلەندا، ھەنگاريا، نەمسا، ئىماراتى عەرەبى) ى پشكى ھەر كۆمپانيايەكش بەپىي گرىتەستەكان گۆرانكارى بەسەردا دىت. بەم شىوہىە؛ بروانە (خشتەى ژمارە (1)).

1. بلۆكى تاوكى: لە پارىزگاي دھۆك، دەكەويتە قەزاي زاخوہو بەگشتى رۆژھەلاتى قەزاکە دەگرىتەو و پووبەرەكەى (594) كىلۆمەتر دووجايەو بەپىي راپۆرتى سكوئيا كاپىتال برى (1.9) مليار بەرمىل نەوتى تىدايە. (55%) ى پشكەكانى دراوتە

- كۆمپانىيە (دى ئىن ئۆ) نەروىجى و (25%) ى دراوتە (گەنەل ئىنئىرجى) توركى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) يە كە خاوەندارىتتېيەكەى دەگەرپتەوۋە بۇ حكومەتى ھەرپىم كوردستان.
2. بلۇكى سەنتەرى دەۋك: باكورى شارى دەۋك و ناوہپاستى پارىزگاگە دەگەرپتەوۋە و رووبەرەكەى (600) كىلۆمەتر دووجايە. پىشكەكانى (50%) دراوتە (مۆرفى ئۆيل) ى ئەمىرىكى و (30%) ى پىشكى (پىترۆكويست ئىنئىرجى) ى ئەمىرىكى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرپىم كوردستانە.
3. بلۇكى سلىقانى: لە پارىزگاى دەۋك، خواروى قەزاي زاخۇ تا سەر دەرياچەى موسل دەگەرپتەوۋە و رووبەرەكەى (700) كىلۆمەتر دووجايە. پىشكەكانى (80%) دراوتە (پىترۆكويست ئىنئىرجى) ى ئەمىرىكى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرپىم كوردستانە.
4. (a) بلۇكى سىدى - نامىدى: لە پارىزگاى دەۋك، ئەم بلۆكە قەزاي ئامىدى و دەشتى سىدى و باكورى قەزاي زاخۇ دەگەرپتەوۋە و رووبەرەكەى (2358) كىلۆمەتر دووجايە. پىشكەكانى (30.94%) دراوتە (پرىنكۆ) و (25.31%) ى پىشكى (ئۆرىكس پىترۆلېوم) و (25%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرپىم كوردستانە. (18.75%) ماوہتەوۋە بۇ لايەنىكى تر.
- (b) رۇژئاوا: بە كراوہىي ماوہتەوۋە.
5. بلۇكى سەرسەنگ: لە پارىزگاى دەۋك، ناحىەى سەرسەنگ و سوارەتوكەو باكورى خۇرھەلاتى دەۋك دەگەرپتەوۋە و رووبەرەكەى (1085) كىلۆمەتر دووجايە و پىشكىنى بىرى (2) مىليار يەدگى نەوتى دەكرىت لەم بلۆكەدا. پىشكى (56.25%) ى دراوتە كۆمپانىيە (ئىچ كەى ئىن ئىنەرجى) و پىشكى (18.75%) ى دراوتە (مارسۇن ئۆيل) و پىشكى (25%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرپىم كوردستانە.
6. بلۇكى بىر بەھر: لە پارىزگاى دەۋك، باكورى شارى دەۋك دەگەرپتەوۋە رووبەرى (350) كىلۆمەتر دووجايە و بە بىرى راپورتى و گولف كىستۇن بىرى (1.9) مىليار بەرمىل نەوتى تىدايە. پىشكى (40%) ى دراوتە (گەنەل ئىنئىرجى) توركى و پىشكى (40%) ى دراوتە (گولف كىستۇن) ى بەرىتانى و پىشكى (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرپىم كوردستانە.
7. بلۇكى شىخ ئادى: لە پارىزگاى دەۋك، دەكەوئتە رۇژھەلاتى شارى دەۋك و باكورى شىخان و رووبەرى (180) كىلۆمەتر دووجا دەگەرپتەوۋە بىرى (1.9) مىليار بەرمىل نەوتى يە دەگى تىدايە. پىشكى (80%) ى دراوتە كۆمپانىيە (گولف كىستۇن) ى بەرىتانى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرپىم كوردستانە.
8. بلۇكى دەۋك: قەزاي مەركەزى دەۋك و باشوورى شارى دەۋك و قەزاي سىمىل دەگەرپتەوۋە و رووبەرەكەى (162) كىلۆمەتر دووجايە. بىرى (2.2) مىليار بەرمىل نەوتى تىدايە. پىشكەكانى (40%) دراوتە (گەنەل ئىنئىرجى) و (40%) و پىشكى (دى ئىن ئۆ) نەروىجى و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرپىم كوردستانە.

9. بلۇكى ئەلقوش: لە پارىزگاي دەۋك، دەكەويتە خوارووي شارى دەۋك و پووبەرەكەى (331) كىلۆمەتر دووجايە. پشكى (80%) ى دراووتە كۆمپانىيائى (ئىكسۆن مۇبىل) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە، بەلام لە سالى (2017) كۆمپانىيائى ئەمريكىيەكە لەم كىلگەيە كىشايەوہ.
10. بلۇكى ئەتروش: لە پارىزگاي دەۋك، ناحىيەى ئەتروش لە پارىزگاي دەۋك دەگرىتەوہ و پووبەرى (269) كىلۆمەتر دووجايە و برى (3) مىليار بەرمىل نەوتى يەدەگى تىدايە. پشكى (39.9%) ى دراووتە (تاقە) و (20.1%) ى پشكى شاماران پىترۆليۇم و (15%) ى دراووتە (مارسۆن ئۆيلى) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
11. بلۇكى شىخان: لە پارىزگاي دەۋك، قەزاي شىخان دەگرىتەوہ و پووبەرەكەى (283) كىلۆمەتر دووجايەو يەدەگى نەوتى شىخان بە نزيكەى (10.5) مىليار بەرمىل مەزەندە دەكرىت. پشكى (51%) دراووتە كۆمپانىيائى گۆلف كىستۆن و (13.6%) ى دراووتە كۆمپانىيائى (ئىم ئۆ ئىلى) ى ھەنگارى و پشكى (3.4%) ى دراووتە (تەكساس كىستۆنى) ئەمريكى و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە. (12%) ماووتەوہ بۆ لايەنىكى تر.
12. بلۇكى عەين سەفنى: ناوچەى عەين سەفنى لە پۆژھەلاتى موسل دەگرىتەوہ و پووبەرى (840) كىلۆمەتر دووجايە برى يەك مىليار بەرمىل نەوتى تىدايە. پشكى (60%) ى دراووتە كۆمپانىيائى (ھنت ئۆيلى) ئەمريكى و پشكى (20%) ى دراووتە (ئافرىن) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
13. بلۇكى دىنارتە: لە پارىزگاي دەۋك، ناوچەى مىرگەسور بارزان و سەروى ئاكرى و شىلادىز دەگرىتەوہ و (1139) كىلۆمەتر دووجايە. پشكى (64%) ى دراووتە كۆمپانىيائى (ھىسس كرۆپ) و (16%) ى دراووتە كۆمپانىيائى (پىترۆسلىتىك) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
14. بلۇكى ئاكرى بىجىل: لە پارىزگاي دەۋك، قەزاي ئاكرى و ناحىيەى بىجىل تا دەربەندى بىخەمە دەگرىتەوہ و پووبەرەكەى (889) كىلۆمەتر دووجايەو برى زياتر لە يەك مىليار بەرمىل نەوتى تىدايە. پشكى (51.2%) دراووتە كۆمپانىيائى (ئىم ئۆ ئىلى ھەنگارى) و (12.8%) دراووتە (گۆلف كىستۆن) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە. (16%) ماووتەوہ بۆ لايەنىكى تر.
15. بلۇكى روفيا: لە پارىزگاي دەۋك، سەروى قەزاي بەردەرەش و خوارووي ئاكرى دەگرىتەوہ و پووبەرەكەى (517) كىلۆمەتر دووجايە و بەپىي زانىباريەكان برى (1) مىليار بەرمىل نەوتى تىدايە. (شىفرۆن) ى ئەمريكى پشكى (60%) ى كرپوہ لە كۆمپانىيائى (رايەلانس ئىندىستريس) ى ھندى و (15%) ى پشكى (ئۆ ئىم قى) نەمساوى و (25%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
16. بلۇكى بەردەرەش: لە پارىزگاي دەۋك، قەزاي بەردەرەش دەگرىتەوہ و پووبەرى (265) كىلۆمەتر دووجايەو بەپىي راپۇرتى كۆمىت گروپ برى (1.5) مىليار بەرمىل نەوتى

تېدايە. پىشكى (60%) ى دراوۋتە كۆمپانىيى (ئافرىن) و پىشكى (20%) ى دراوۋتە (كۆمىت
گروپ) و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
17. بلۆكى باشىك: شارۋچكە ى باشىك لە پۇژھەلاتى موسىل دەگرىتەوۋە پروبەرى (350)
كىلۆمەتر دووجايە. پىشكى (80%) ى درا بە (ئىكسۆن مۆبىل) ى ئەمرىكى و (20%) ى
پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
بەلام كۆمپانىيا ئەمرىكىيەكە لە سالى (2021) سەرجم پىشكەكانى خۆى بە كۆمپانىيا
(DNO) ى نەروىجى فرۆشت و لەم كىلگەيە كشايەوۋە.
18. بلۆكى جەبەل كەند: باكورى پۇژھەلاتى شارى موسىل دەگرىتەوۋە و پروبەرى (400)
كىلۆمەتر دووجايە. سەرەتا درا بە كۆمپانىيا (توركش ئىنتىتى) ى بە پىشكى (40%) و
(20%) ى پىشكى (كىپكۆ) (40%) مايەوۋە بۇ لايەنى تر. بەلام دواتر كۆمپانىيا توركىيەكە
لەو بلۆكە كشايەوۋە.

خشته ۱ شماره (1)
 بلوکه نهوتیپه‌کاتی سنوری ئیباری پاریزگی دهوک

ژ	کۆدی بلوکه نهوتیپه‌کاتی	ناوی بلوکه نهوتیپه‌کاتی سنوری پاریزگی دهوک	کۆمیانی کارکەر و ناسنامه‌یان	رۆبه‌روی بلوکه / کم	په‌ده‌گی نهوتی خه‌م‌ئینراو / وێلار په‌رمیل
1	BLOCK 1	TAWKE	DNO / Norway & Genel Energy/ Turkey	594	1.9
2	BLOCK 2	CENTRAL DOHUK	Murphy Oil/ USA & Petroquest Energy/ USA	600	نه‌زائراو
3	BLOCK 3	SULEVANI	Petroquest Energy/ USA	700	نه‌زائراو
4	BLOCK 4(A) BLOCK 4(B)	SINDI-AMEDI EAST SINDI-AMEDI WEST	Perenco/ UK & Oryx Petroleum/ Canada Open licence	2358 /	نه‌زائراو /
5	BLOCK 5	SARSANG	HKN Energy/ USA & Marathon Oil/ USA	1085	2
6	BLOCK 6	BER BAHAR	Genel Energy/ Turkey & Gulf Keystone	350	1.9
7	BLOCK 7	SHEIKH ADI	Gulf Keystone/ UK	180	1.9
8	BLOCK 8	DOHUK	DNO/ Norway & Genel Energy/ Turkey	162	2.2
9	BLOCK 9	AL QUSH	ExxonMobil/ USA / 2017 (کۆنایه‌وو)	331	نه‌زائراو
10	BLOCK 10	ATRUSH	TAQA/UAE & Shamaran/ Canada & Marathon/ USA	269	3
11	BLOCK 11	SHAIKAN	Gulf Keystone/ UK & MOL/ Hungary & Texas Keystone / USA	283	10.5
12	BLOCK 12	AIN SIFNI	Hunt Oil/ USA & Afren/ UK	840	نه‌زائراو
13	BLOCK 13	DINARTA	Hess/ USA & petrocellic/ Ireland	1139	نه‌زائراو
14	BLOCK 14	AKRI-BILEEL	MOL/ Hungary & Golf Keystone/ UK	889	نه‌زائراو
15	BLOCK 15	ROVI	Chevron/ USA & OMV/ Austria	517	1
16	BLOCK 17	BARDA RASH	Afren/ UK & Komnet Group interest	265	1.5
17	BLOCK 18	BAESHQA	ExxonMobil/ USA (به‌سالی 2021 په‌شکەکاتی فرۆشی به‌دی ئین یۆ)	350	نه‌زائراو
18	BLOCK 57	JABAL KAND	Turkish entity/ Turkey	400	نه‌زائراو

دووم؛ بلۆکه نهوتییه بهرهمهینه رهکانی پارێزگای دهۆک

به پیتی زانیارییهکان له ههریمی کوردستاندا (10) بلۆکی نهوتی له قونای بهرهمهینهندان. که (6) بلۆکیان دهکونه سنوری پارێزگای دهۆکه وه زیاتر له ریژهی (50%) ی هه موو بهرهممی نهوتی ههریم پیک دههینن، چونکه به پیتی ئامارهکان حکومهتی ههریمی کوردستان رۆژانه (400 – 450 ههزار) بهرمیل نهوت بهرهم دههینیت و (220 – 250 ههزار) بهرمیل نهوتی بهرهممی کینگهکانی سنوری پارێزگای دهۆکه (بروانه خشتهی ژماره (2))

خشتهی ژماره (2)

ئهو بلۆکهکانی له سنوری پارێزگای دهۆک له قونای بهرهمهینهندان

ژ	بلۆک	کۆمپانیای بهرهمهین	ولایت	بهرهممی بلۆکی نهوتی به بهرمیل	ریژهی بهرهم له سهراستی پارێزگای دهۆک	ناوچهی کارکردن
1	تاوکی	دی ئین ئۆ	نهرویج	46,933	21%	دهۆک
		گهنیل ئینیرجی	ههریم			
2	سهرسهنگ	ئینج کهی ئین	ئهمریکا	31,000	14%	دهۆک
		شاماران	که نه دا			
3	دهۆک (فیشخابور)	دی ئین ئۆ	نهرویج	61,780	27%	دهۆک
		گهنیل ئینیرجی	ههریم			
4	ئهتروش	ناقه	ئیمارات	41,273	18%	دهۆک
		شاماران	که نه دا			
5	شپخان	گۆلف کیستۆن	به ریتانیا	46,800	21%	دهۆک
		ئیم ئۆ ئیل	ههنگاریا			
6	عهین سهفنی	نافرین	به ریتانیا	نه زانراو	/	موسل
		هونت ئۆیل	ئهمریکا			
		کۆی بهرهم		227,786	100%	

سێیهم: گهشهسهندن و پاشهکشهی بهرهممی کینگه نهوتییهکانی پارێزگای

دهۆک

به پیتی داتاکانی سالی 2020 بهراورد به سالی 2022 له (6) کینگه بهرهمینهکهی پارێزگای دهۆک سێ کینگه (فیشخابور (دهۆک)، سهرسهنگ و شپخان) بهرهممی نهوتی رۆژانهیان بهرزبووتهوه له دوو کینگه (تاوکی و ئهتروش) بری بهرهمیان دابهزیوه وه هیچ زانیارییهکیش دهبارهی بهرهممی بلۆکی (عهین سهفنی) بهردهست نیه. (بروانه خشتهی ژماره (3))

تاوکی و فیشخابور (دهۆک)

بهره‌می کیلگه‌ی تاوکی له کۆتایی سالی 2020 دا بریتی بووه له (55,850) بهرمیل و بهره‌می فیشخابور (56,320) بهرمیل بووه، به‌سه‌ریه‌که‌وه بهره‌می رۆژانه‌ی هه‌ردوو کیلگه‌که‌ که به‌ناوچه‌ی گرێبه‌ستی تاوکی ناسراوه بریتی بووه له (110,170) بهرمیل نه‌وت، له کاتیکیدا له سالی 2019 دا بهره‌می هه‌ردوو کیلگه‌که‌ (123,930) هه‌زار بهرمیلی رۆژانه بووه. واته له‌ماوه‌ی سالیکیدا ئاستی بهره‌م رۆژانه (13,760) بهرمیل که‌می کردووه.

به‌پیتی داتاگان له چاره‌کی یه‌که‌می سالی 2022 ئاستی بهره‌می کیلگه‌ی تاوکی به‌رزبووه‌ته‌وه بۆ (61,780) بهرمیل له کاتیکیدا بهره‌می کیلگه‌ی فیشخابور (دهۆک) دابه‌زیوه بۆ (46,933) بهرمیل و بیکه‌وه بهره‌مه‌که‌بیان (108,713) بهرمیل له رۆژیکدا.

سه‌رسه‌نگ

کیلگه‌ی سه‌رسه‌نگیش یه‌کیکی تره له‌وه‌ کیلگانه‌ی له سالی 2020 و سه‌ره‌تای 2021 دا بهره‌می زیادی کردووه. له مانگی کانوونی یه‌که‌می 2020 دا بهره‌می رۆژانه‌ی کیلگه‌که‌ (30,800) بهرمیل بووه. له مانگی کانوونی دووه‌می 2021 به‌رز بووه‌ته‌وه بۆ (31,500) بهرمیل، له کاتیکیدا له سالی 2019 دا تیکرای بهره‌می رۆژانه بریتی بووه له (23,300) بهرمیل و له سالی 2018 بهره‌می رۆژانه ته‌نها (6,000) بهرمیل بووه. به‌مانایه‌کی تر بهره‌می کیلگه‌ی سه‌رسه‌نگ له سالی 2019 دا بری (17,300) بهرمیلی رۆژانه زیادیکردووه به‌راورد به سالی پێشتر. هه‌روه‌ها له سالی 2020 دا بری (8,500) بهرمیلی نه‌وتی رۆژانه زیادتر بووه له سالی 2019.

پیتی داتاگان له چاره‌کی یه‌که‌می سالی 2022 ئاستی بهره‌می کیلگه‌ی سه‌رسه‌نگ دابه‌زیوه بۆ (31,000) بهرمیل له رۆژیکدا.

ئه‌تروش

بهره‌می نه‌وتی ئه‌تروش له سالی 2021 زیادیکردووه و گه‌یشته‌وه‌ته (47,450) بهرمیل، له کاتیکیدا تیکرای بهره‌می له سالی 2020 دا بریتی بووه له (45,100) بهرمیل نه‌وت له رۆژیکدا. ئه‌م بره %38 زیاتر بووه له بهره‌می سالی 2019.

له کانوونی دووه‌می 2018 دا بهره‌می رۆژانه‌ی ئه‌م کیلگه‌یه بریتی بووه له (22,157) له مانگی کانوونی یه‌که‌می 2019 دا به‌رز بووه‌ته‌وه بۆ (41,648) بهرمیل و له کانوونی یه‌که‌می 2020 دا به تیکرای له (47,450) هه‌زار بهرمیل زیاتر بووه. به‌لام له چاره‌کی یه‌که‌می سالی 2022 ئاستی بهره‌می کیلگه‌ی ئه‌تروش جاریکی تر دابه‌زیوه بۆ (41,273) بهرمیل له رۆژیکدا.

شېخان

کينلگه شېخان له مانگي کانوني دووهمي 2021 دا تيکرای بهرهمي روژانه ي بريتي بووه له (44,405) بهرميل نهوت له کاتيکدا تيکرای ناستي بهرهم له 2020 دا بريتي بووه له (36,625) بهرميل نهوت واته به تيکرا (7,780) بهرميل بهرهمي هم کينلگه يه زياديکردووه.

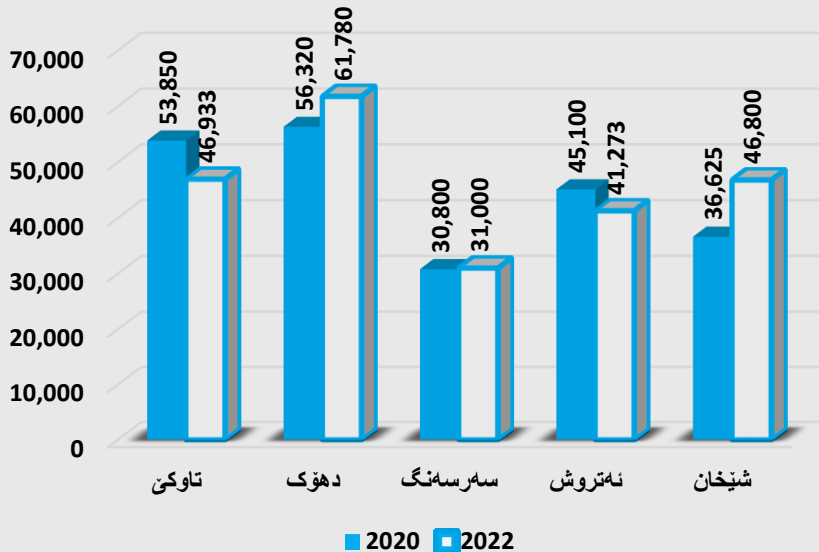
به لام له چارهکي يه که مي سالي 2022 جاريکي تر ناستي بهرهمي کينلگه شېخان بهرزيبووته وه يو (46,800) بهرميل له روژيکدا.

خشته ي ژماره (۳)

گه شه سهندو پاشه کشته ي بهرهمي کينلگه نهوت يه کاني پاريزگاي دهوک (2022 – 2018)

	2022	2021	2020	2019	2018	
تاوکي	46,933	/	53,850	123,930	/	
دهوک	61,780	/	56,320	110,170	/	108,713
سه رسهنگ	31,000	31,500	30,800	23,300	6,000	
نه تروش	41,273	47,450	45,100	41,648	22,157	
شېخان	46,800	44,450	36,625	/	/	

گه شه سهندو پاشه کشته ي بهرهمي کينلگه نهوت يه کاني پاريزگاي دهوک (2020 و 2022) بهرميل/ روژانه

تێبینی

ئەم راپۆرتە لە مالتپەری (درەو میدیا) لە (2022/5/13) بلاوکرۆتەووە؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10264

سەرچاوەکان

1. د. سەفین جەلال فەتحوڵا، نەوتی ھەرێمی کوردستان؛ شیکردنەوەیەکی جوگرافیایی سیاسی، دەزگای چاپ و پەخشێ نارین، چاپی یەکەم، ھەولێر 2015، ل 81-107.
2. درەو میدیا؛ پشکی کۆمپانیا بیانییەکان لە بلۆکە نەوتییەکانی ھەرێمدا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9680
3. ریکخراوی پوونبیین بۆ شەفافییەت لە پرۆسەکانی نەوت، ئاستی بەرھەمھێنانی کێلگە نەوتییەکانی ھەرێم لە چارەکی یەکەمی 2022؛
<http://www.roonbeen.org/wp-content/uploads/2022/04/%D8%A6%D8%A7%D8%B3%D8%AA%DB%8C-%D8%A8%DB%95%D8%B1%D9%87%DB%95%D9%85%DB%8C-%DA%A9%DB%8E%DA%B5%DA%AF%DB%95-%D9%86%DB%95%D8%AA%DB%8C%DB%8C%DB%95%DA%A9%D8%A7%D9%86%D9%A2%D9%A0%D9%A2%D9%A2.pdf>
4. یادگار سدیق گەلالی، سەربەخۆیی دارایی و دابەشبوونی جوگرافی کێلگەکانی نەوت و غازێ ھەرێم، مالتپەری زەمەن؛
https://www.zamenpress.com/Detail_wtar.aspx?jmare=3464
5. سپی میدیا، زانیاری لەسەر ئاستی بەرھەمی کێلگە نەوتییەکانی ھەرێم 2021؛
<https://www.speemedia.com/dreja.aspx?=hewal&jmare=101129&Jor=22>
6. The Oil and Gas Year, The Oil and Gas Year: Kurdistan Region of Iraq 2011 (KURDISTAN REGION Regional Blocks Divisions, International Journal of Business and Social Science Vol. 11 • No. 5 • May 2020.
7. LICENCES AND ENERGY INFRASTRUCTURE, MAP 2013.
http://archive.gov.krd/mnr/mnr.krg.org/images/pdfs/Licences_and_energy_infrastructure_TOGY_2013_1.pdf

بلۆكە نەوتىيەكانى سنورى گەرميان گەرميان خاۋەنى (34) مىليار بەرمىل يەدەگى نەوتە

لە كۆى (57) بلۆكى كانزايى (نەوت و غاز)، (10) بلۆكى نەوتى و (2) بلۆكى غازى، دەكەونە سنورى ناۋچەى گەرميانەۋە، كە (10) كۆمپانىيى بىئى كارى پىشكىن و گەران و ھەلكەندىن و بەرھەمىئانى نەوت و غاز دەكەن، ناسنامەى كۆمپانىيىكان دەگەرپىتەۋە بۇ (6) دەۋلەتى جىاۋازى بىئى.

بە گۆيرەى راپۆتى دىلۆبىت لە سالى (2021)دا، حكومەتى ھەرىم بە بەھى زىاتر لە (651) مىيۇن دۆلار نەوتى تەنھا لە كىلگەى گەرميان فرۆشتوۋە، جگە لە بەرھەم و داھاتى كىلگەى غازى كۆرمۆر و بەرھەمى كىلگەكانى تر.

يەكەم؛ بلۆكە نەوتىيەكانى سنورى گەرميان

لە كۆى (57) بلۆكى كانزايى (نەوت و غاز)، (10) بلۆكى نەوتى و (2) بلۆكى غازى، دەكەونە سنورى ناۋچەى گەرميانەۋە، كە (10) كۆمپانىيى بىئى كارى پىشكىن و گەران و ھەلكەندىن و بەرھەمىئانى نەوت و غاز، ناسنامەى كۆمپانىيىكان دەگەرپىتەۋە بۇ (6) جىاۋازى ھەرىكە لە (روسىيا، كەنەدا، توركىيا، ئىمارات، كۆرىيا و ئوستراىيا). بەم شىۋەيە؛ بىروانە (خىشتەى ژمارە (1))

1. بلۆكى باكورى سەنگاۋ: لە ناۋچەى گەرميان، دەكەۋىتە باكورى ناحىيەى سەنگاۋ لە قەزاي چەمچەمال، پىۋبەرى (492) كىلۆ مەتر دوۋجا دەگرپىتەۋە و بەپىى زانىبارىيەكان بىرى (6.163) مىليار بەرمىل نەوتى تىدایە. پىشكى ئەم بلۆكە سەتەر لىنگ ئىنەرجى ئەمرىكى (40%) و ئەداكس ھاۋبەشى كەنەدى و سويسرى (20% و 20%) (كەى ئىن ئۆ سى) كۆرى و (20%) بى پىشكى (كىپكۆ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.
2. بلۆكى تۆپخانە: لە ناۋچەى گەرميان، رۆژھەلاتى ناحىيەى قادىر كەرم و ناۋچەى جەبارى دەگرپىتەۋە و پىۋبەرى (945) كىلۆ مەتر دوۋجايە، بەپىى زانىبارىيەكان بىرى (4) مىليار بەرمىل نەوتى تىدایە سەرەپاى بىرىكى زۆرى غاز. لە ناۋچەى گەرميان، پىشكەكانى (60%) دراۋەتە (تالىسمان ئىنەرجى) كەنەدى و (20%) بى پىشكى (كىپكۆ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە. (20%) ماۋەتەۋە بۇ لايەنىكى تر.

3. بلۇكى تازە: لە ناوچەى گەرميان، بەشىك لە سنورى ناحيەى نەوجول و خۇرناواى ناحيەى قارىكەرەم دەگرېتەو، پووبەرەكەى (700) كىلۆمەتر دووجايە، پېشېبىنى برى (3) مىليار يەدەگى نەوت و برېكى زۆر غاز دەكرېت. پشكى (60%) دراوئە كۆمپانىيائى (ئۆيل سىرچى) ئوسترالى و پشكى (20%) دراوئە تۆتالى فەرنەسى و (20%) پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرېم كوردستانە.
4. بلۇكى پەلكانە: لە ناوچەى گەرميان، قەزائى دووزخورماتو، ناحيەى جەبارە و رۆژھەلاتى ئەو قەزايە دەگرېتەو پووبەرەكەى (529) كىلۆ مەتر دووجايە، برى (1.58) مىليار بەرميل نەوتى تىدايە. پشكى (60%) دراوئە كۆمپانىيائى (شاماران پىترۆليۆم) و (20%) پشكى (بىت ئۆيل) ى توركىيە و (20%) پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرېم كوردستانە.
5. بلۇكى باشوورى سەنگاو: لە ناوچەى گەرميان، سەنتەرى ناحيەى سەنگاو و دەوروبەرى دەگرېتەو و پووبەرى (846) كىلۆ مەتر دووجايە پېشېبىنى يەدەگى (2) مىليار بەرميل نەوت دەكرېت و برى يەك ترليۇن مەتر سىجا غازى سروشتى تىدايە. پشكى (60%) ى دراوئە (كەى ئىن ئۆسى) ى و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرېم كوردستانە. (20%) ماوئەتەو بۇ لايەنىكى تر.
6. بلۇكى كوردەمير: لە ناوچەى گەرميان، خوارووى ناحيەى سەنگاو و باكورى قەزائى كەلار دەگرېتەو و تا سەر پووبارى سيروان و پووبەرەكەى (620) كىلۆمەتر دووجايە و بېرى (5.129) مىليار بەرميل نەوتى يەدەگى تىدايە. پشكى (40%) ى دراوئە (ويسىترۆن زاگرۆس) ى كەنەدى و (40%) ى پشكى (تالىسمان ئىنئىرجى) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرېم كوردستانە.
7. بلۇكى گەرميان: باكورى قەزائى كەلارو ناحيەكانى باوئەنور و سەرقەلاو شېخ تەويل دەگرېتەو و پووبەرەكەى (2120) كىلۆمەتر دووجايە، برى زياتر لە (4) مىليار بەرميل نەوتى تىدايە. پشكى (40%) ى كۆمپانىيائى (غاز پرۆم) لە كۆمپانىيائى (تالىسمانى كرىو) و پشكى (40%) ى دراوئە كۆمپانىيائى (ويسىترۆن زاگرۆس) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرېم كوردستانە.
8. بلۇكى شاكەل: لە ناوچەى گەرميان، خواروى قەزائى كەلار و ناحيەى پزگارى و قەزائى كفى دەگرېتەو پووبەرەكەى (832) كىلۆمەتر دووجايە، نزيكەى (2) مىليار بەرميل نەوتى يەدەگى تىدايە. پشكى (80%) ى كۆمپانىيائى (غاز پرۆم) و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرېم كوردستانە.
9. بلۇكى چيا سورخ: لە ناوچەى گەرميان، دەكەويئە رۆژھەلاتى پووبارى سيروان و ناحيەكانى قۆرەتوو مەيدان لە قەزائى خانەقىن دەگرېتەو تا سنورى ئىران و پووبەرى (938) كىلۆمەتر دووجايە و بە پىي راپۇرتى سكۆتيا كاپىتال برى (5.656) مىليار بەرميل نەوتى تىدايە. لە ناوچەى گەرميان، كۆمپانىيائى (كەنەل ئىنئىرجى) توركى (60%) پشكەكانى لە كۆمپانىيائى (لۇنگفۆرد ئىنئىرجى) كرىو و (بىت ئۆيل) خاوەنى (20%) ى پشكەكانەو (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرېم كوردستانە.

10. بلۇكى كۆرمۇر: دەكەوئىتە ناھىيەى قادركەرەمى سەر بە قەزاي چەمچەمالەوۋە و رووبەرەكەى (510) كىلۆمەتر دووجايە، برى زياتر لە (2) ترىليۇن مەتر سىنجا غازى تىدايە، لە ئىستا دا بە بۆرپەكى (181) كىلۆمەترى تىرە (24) ئىنچ غاز دەگەيەنرئىتە وئىستگە كارەبايەكانى چەمچەمال و ھەولئىر و دھوك.

11. بلۇكى چەمچەمال: لەزىى بچوكەوۋە تا سەر رووبارى باسەرە درئىژ دەبئىتەوۋە و شارى چەمچەمال لە سەر ئەم بلۇكەيە رووبەرەكەى (1169) كىلۆمەتر دووجايە، جگە لە نەوت كىلگەيەكى گەرەى غازى تىدايە كە درئىژيەكەى نزيكەى (80) كىلۆمەترو پانى پتر لە (10) كىلۆمەترە برى (3) ترىليۇن مەتر سى جا غازى تىدايە، ھەريەك لە دانە غازو كرئىسنت ئۇيىل پشكى 40%يان ھەيە.

12. بلۇكى قەرەھەنجىر: لە ناوچەى گەرميان، دەكەوئىتە نئوان چەمچەمال و كەرڪوكەوۋە، ناوچەى شوان و ناھىيەى قەرەھەنجىرو ناھىيەى تەكئى جەبارى دەگرئىتەوۋە و رووبەرەكەى نزيكەى (1200) كىلۆمەتر دووجايە، پئىشبينى برى (5) بۇ (10) مليار بەرميل نەوت دەكرئىت. (80%)ى پشكەكانى درا بە كۇمپانىاي (ئىكسۇن مۇبايل)ى ئەمرىكى و (20%)ى پشكى (كىپكۆ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.

خفنه‌ی ژماره (1)
 بلوکه نهوتیه‌کاتی سنوری گرمیان

ز	کۆی بلوکه نهوتیه‌کان	ناوی بلوکه نهوتیه‌کاتی سنوری گرمیان	کۆمپانیای کارکەر و ناستامه‌یان	ڕۆبه‌ری بلوکه / کم	په‌هگی نهوتی ناستامه‌یانراو / میلار په‌رمیل
1	BLOCK 38	SANGAW NORTH	KNOC/ Korya	4.190	6.163
2	BLOCK 39	TOPKHANA	Talisman/ Canada	670	4
3	BLOCK 40	TAZA	Oil Search/ Australia	511	3
4	BLOCK 41	PUKHANA	Shamaran/ Canada	529	1.4
5	BLOCK 47	SANGAW SOUTH	KNOC/ Korya	354	2
6	BLOCK 48	KURDAMIR	Talisman/ Canada	340	5.129
7	BLOCK 49	GARMIAN	WesternZagros/ Canada	1.780	4
8	BLOCK 50	SHAKAL	Gazprom/ Russia	632	2
9	BLOCK 51	CHIA SURKH	Genel Energy & Petoil/ Turkey	985	5.656
10	BLOCK 52	KHOR MOR	Crescent Petroleum/ EUA & Dana Gas/EUA	510	دوو لئه‌مه‌ناده به‌ غاز
11	BLOCK 53	CHAMCHAMAL	Crescent Petroleum/ EUA & Dana Gas/EUA	1169	دوو لئه‌مه‌ناده به‌ غاز
12	BLOCK 54	QARA HANJEER	ExxonMobil/ USA 2016 خفنه‌په‌وه‌	1200	0.650

دووم؛ ئەو بلۆكانەى گەشتوون بە قۇناغى بەرھەمھېتان لە سنورى گەرميان

بلۆكى گەرميان

دەكەوئىتە سنورى ناحىيەى سەر قەلەلەى سەر بە كفرىيەو، پىكىدەت لە چوار بىرە نەوت (سەر قەلەلە، سەر قەلەلە ۲، سەر قەلەلە ۳ و سەر قەلەلە ۴). بىرى ژمارە چوار لە مانگى ئازارى (2021) تەواو بوە. بە گوئىرەى سەر چاوەكانى وزە (پىشېبىنيەكان) حەوت تريليوون پىي سىجا غازى سىروشتى لەم بلۆكە نەوتىيەدا ھەيە.

بەپىي دواين ئامارەكان لە چارەكى يەكەمى (2022) بىرى (30 ھەزار) بەرمىل نەوتى رۆژانە بەرھەمى بوە.

بلۆكى نەوتى چىاسورخ

دەكەوئىتە سنورى ناحىيەى قۆرەتو، ئەگەرچى ئەم ناحىيە سەر بە قەزاي خانەقەينە، بەلام بەوييەى لە راپەرپىنى سالى 1991 دا بەشىكى زۆرى ئازادكراو، ئىدارەدانى لەسەر ھەرىمى كوردستانە و راستەوخۆ پەيوەستە بە ئىدارەى گەرميانەو.

لەم بلۆكە نەوتىيەدا 9 بىرى كۆن ھەيە، كە لە سالى 1902 تا 1954 لەلەينە (ئەنگلۆ-پىرژەن) كە كۆمپانىيەكى ھاوبەشى بەرىتانى-ئىرانىيە كارى تىداكراو، لە كۆتايى سالى 2009 كۆمپانىيەى (GGFZ)ى چىنى كارى بەدواداگەرانى بۇ كرد(سايزمىك)، بە سەرپەرشتى كۆمپانىيەى گەنەل ئىنئىرجى(توركى-بەرىتانى) لە كۆتايى سالى 2012، بىرى ژمارە(10، 11، 12)ى تىدا لىدراو.

يەكەك لە گرتەكانى ئەم بلۆكە نەوتىيە ئەوئەيە كارى دەرھىتانى دراو بە چەند كۆمپانىيەك كە ئەزمونىيان كەمە و بە بەردەوامى گرتىيان بۇ دروست دەبىت، لەگەل ئەوئەيدا لەكاتى دەرھىتانى نەوتەكەيدا ئاو و نەوت پىكەو تىكەل دەبن، بەمەش تىجوى زياترى دەوئىت، دەبىت بنىردىت بۇ پالوگە بۇ جىكارەنەوئەيان.

بەرھەمى رۆژانەى ئەم بلۆكە نەوتىيە لە ئىستادا بەپىي زانىارىيەكان لە نىوان (1500 – 2000) بەرمىل نەوتە، چاوەرپوان دەكرىت بەرھەمى رۆژانەى بگاتە چوار ھەزار بەرمىلى رۆژانە.

بلۆكى نەوتى كوردەمىر

دەكەوئىتە نىوان سنورى ناحىيەى شىخ تەويلى سەر بە كەلار و سەنگاوى سەر بە چەمچەمالەو. ئەم بلۆكە نەوتىيە بەرھەمى غازى لە نەوتى رەش زياترە، پىكەتوئە لە 6 بىرە نەوت ئەوانەش

ئەمانەن: (k44، k39، k1، k2، k3، k4). لە ئىستاندا قوغل لە بىرەكانى دراوھ و كارى دەرھىنانى بۇ ناكريت.

بەپىي سەرچاۋەكانى وزە ئەم كىلگەيە (541) مليون بەرميل نەوت يەدەگى ھەيە، ھەرۋەھا 2 تريليۇن پىي سى جا غازى سىروشتى ھەيە.

ئەم بلۆكە نەوتىيە پىشتر لە ژىر كۇنترۆلى وىسترن زاگرۆسى كەندى بوو، كە دواتر پىشكەكانى فرۇشتەۋە بە كۇمپانىيى تالىسمان، دواترىش ھەردوو بىرە نەوتى (k44، k39) فرۇشتەۋە بە رىپسۆلى ئىسپانى، كۇمپانىيا ئىسپانىيەكەش بلۆكەكى فرۇشتەۋە بە دايىناسىتى پترليۇم، كە كۇمپانىيەكى ناوخۆيىيە و بارەگاگەكى لە سلىمانىيە، بەلام وەزىرى پىشوتى وەزارەتى سامانە سىروشتىەكانى حكومەتى ھەرىم "ئاشتى ھەورامى، واژۆى كۇتايى بۇ رادەستىردى بلۆكە نەوتىيەكە بۇ كۇمپانىيا ناوخۆيىيەكە نەكرد، كە دواتر كۇمپانىيى دايىناسىتى لە دادگاى بالاي بەرىتانيا سكالاي لەسەر حكومەتى ھەرىم تۇماركرد و داواى ملياريك و شەست مليون دۇلار دەكات وەك قەرەبوو، پاش چەند جاريك دانىشتنى دادگا لەو بارەيەۋە برىارە لە داھاتوودا دادگاى بالاي بەرىتانيا لەو بارەيەۋە برىار بەدات، ئىستاش دووبارە بلۆكە نەوتىيەكە دراۋەتەۋە كۇمپانىيى وىسترن زاگرۆس.

بلۆكى نەوتى تازە

پىكھانۋە لە 3 بىرە نەوت، كارى دەرھىنان تىيدا شكستى ھىناۋە، چونكە نەوتەكەكى لە جۆرى سوپىر و قورس بوۋە.

بلۆكى نەوتى شاكەل

دەكەۋىتە ناحىيە سەرقلەي سەر بە قەزاي كفىرى. داواى چەند سالىك كاركردن لىي و ھەلكەندى سى بىر تىيدا، سەرئەنجام غازىپرومى روسى سالى 2019 ئەو بلۆكەكى رادەستى حكومەت كرىۋە.

بلۆكى نەوتى شاكەل سى بىرى تىدا ھەلكەندرابوو(شاكەلى يەك، شاكەلى دو و شاكەلى سى) ھەرسى بىرەكەشى شكستىان ھىنابوو، بەپىي زانىارىيەكان ھۆكارەكەكى خراپى كوالىتى و كەمى نەوت بوۋە لەو بلۆكە نەوتىيەدا.

بە پىي زانىارىيەكان لە شكستىھىنانى ئەو بىرە نەوتىيانەدا نىكەكى 100 مليون دۇلار زىان بەر كۇمپانىيى غازىپروم و حكومەتى ھەرىم كەوتۋە، كە پىشكەكانى ئەو بلۆكە نەوتىيە (80%) پىشكى كۇمپانىيا روسىيەكەيە و (20%) پىشكى حكومەتى ھەرىمى كوردستانە.

بلۇكى كۆرمۈر

ھاۋكات ھەر لە سنورى گەرميان كىلگە (كۆرمۈر) كە كىلگە يەكى غازىيە لە سالى (2009) ۋە لە بەرھەم ھىندانايە، ئەم كىلگە يە كە لە لايەن كۆمپانىيە (دانه غاز) ئىماراتىيە ۋە بەرھىنانى تىدا دەكرىت، لە مانگى كانونى دوۋەمى 2022 لە راگە ياندر اويكدا كۆمپانىيەكە ئاشكرايكر، لە كىلگە (كۆرمۈر) ئاستى بەرھەمپىنانى غازيان بەرزكردوۋەتە ۋە گە يىشتوۋەتە (452 مليون) پىن سىجاي رۆژانە. ۋەك ئەۋەدى كۆمپانىيەكە دەپلىت، پلانيشيان ھەيە تا مانگى نىسانى 2023، ئاستەكە بگە يەننە (700 مليون) پىن سىجاي رۆژانە.

لە ئىستاندا كىلگەكە سىن جۆر بەرھەمى ھەيە؛

1. رۆژانە (452) مليون پىن سىجا (13 مليون مەتر سىجا) غازى سىروشتى بەرھەم دەھىنيت ۋە لە رىگەي بۇرىيە ۋە دەنيزدريت بۇ ھەردوۋ وىستگەي كارەباي چەمچەمال ۋە ھەوليز.
2. رۆژانە برى (22) ھەزار بەرميل كۆندىنسەيت بەرھەمدەھىنيت ۋە بەتانكەر دەگوازيئە ۋە بۇ وىستگەي پەمپى خورمەلەۋ تىكەل بە ئەۋتى ھەرىمى كوردستان دەكرىت بۇ بەرزكردنەۋەدى كوالىتى ئەۋتى ھەرىم ۋە حكومەتى ھەرىم بەنرخى رۆژ لە كۆمپانىيەكە دەكرىتەۋە.
3. برى (1050) تۆن غازى شل LPJ بەرھەم دىت ۋە دانه غاز خۆي دەيفرۇشيتەۋە كۆمپانىيا ناوخۇيەكان ۋە ئىستا كۆمپانىيە ساوس كوردستان دەيكريت ۋە دەيگوازيئەۋە.

سىئەم؛ داھاتى ئەۋتى گەرميان لە سالى رابردوۋ

بە گوئىرەدى راپۆتى دىلۆيت لە سالى (2021) دا، تىكراي نرخی فرۆشتىنى بەرميليك ئەۋتى ھەرىم بە (59.49) دۆلار بوە، تىكراي نرخی بەرميليك ئەۋتى برىنت (70.68) دۆلارە، بەمەش ھەرىم (11.19) دۆلار كەمتر لە نرخی برىنت ئەۋتەكەي فرۆشتوۋە.

بۇ ئەمەش ئەۋ نرخی ھەژمار دەكەين كە حكومەتى ھەرىم ئەۋتەكەي پىن فرۆشتوۋە، لە ئەنجامدا داھاتى سالى رابردوۋى ئەۋتى گەرميان ئەگەر بە (30) ھەزار بەرميلى رۆژانە ۋە بە نرخی (59.49) دۆلار ھەژمارى بگەين، دەكاتە (1 مليون ۋە 784 ھەزار ۋە 700) دۆلارى رۆژانە، بە كۆي سالەكە دەكاتە (651 مليون ۋە 415 ھەزار ۋە 500) دۆلار، ئەم داھاتەش تەنھا داھاتى ئەۋتى بلۇكى گەرميانە جگە لە بەرھەم ۋە داھاتى كىلگەي غازى كۆرمۈر.

تېبىنى

ئەم راپۆرتە لە مالىپەرى (دروە ميديا) لە (2022/5/19) بلاوكراۋەتەۋە؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10311

سەرچاوەکان

1. د. سەفین جەلال فەتحوڵا، ئەوتی ھەریمی کوردستان؛ شیکردنەوھەیکە جۆگرافیای سیاسی، دەزگای چاپ و پەخشێ نارین، چاپی یەكەم، ھەولێر 2015، ل 81-107.
2. یەكەمی چاودیری حکومەتی خۆجێی گەرمیان"، راپۆرتیک دەربارەیی "کەرتی ئەوت لە گەرمیان"، 2021، گەرمیان.
3. وریا عەبدولخالق، بلۆکی کۆرمۆر؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9701

4. درەو میدیا؛ یشکی کۆمپانیا بیانییەکان لە بلۆکە ئەوتییەکانی ھەریما؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9680

5. یادگار سدیق گەلالی، سەربەخۆیی دارایی و دابەشبوونی جۆگرافی کێلگەکانی ئەوت و غازیی ھەریم، مالتەپەیی زەمەن؛

https://www.zamenpress.com/Detail_wtar.aspx?jmare=3464

6. The Oil and Gas Year, The Oil and Gas Year: Kurdistan Region of Iraq 2011 (KURDISTAN REGION Regional Blocks Divisions, International Journal of Business and Social Science Vol. 11 • No. 5 • May 2020.
7. LICENCES AND ENERGY INFRASTRUCTURE, MAP 2013.

http://archive.gov.krd/mnr/mnr.krg.org/images/pdfs/Licences_and_energy_infrastructure_TOGY_2013_1.pdf

توانای کهرتی غازی سروشتی ههریمی کوردستان بایه‌خه‌کانی گه‌شه‌پیدانی

ههریمی کوردستان خاوه‌ن یه‌ده‌گیکی غازی سروشتی نه‌ونده بی شو‌ماره، نه‌گه‌ر به‌شیوه‌یه‌کی ته‌ندروست و دوور له‌گه‌نده‌لی په‌ره‌ی پیدریت و به‌ده‌دی پرسی نه‌وت نه‌بریت، به‌ته‌نها له‌ توانایه‌یه سه‌رجه‌م پیداو‌یستیه‌ی ئابوریه‌یه‌کانی ههریمی کوردستان به‌ موچه‌شه‌وه پر بکاته‌وه، به‌ی نه‌وه‌ی پیوستی به‌ شه‌ه بودجه‌ی حکومه‌تی فیدرال و سه‌رچاوه‌کانی دیکه‌ی داها‌ت بیت.

سه‌ره‌تا

له‌ دوا‌ی پرۆسه‌ی ئازادی عیراقه‌وه پرسی وزه‌ نه‌وت و غاز، پانتاییه‌کی گه‌وره‌ی له‌ سیاسه‌تی ئابوری و بازرگانی سیاسی و دیپلوماسی ههریمی کوردستان داگیرکردووه، به‌تایبه‌تیش له‌ دوا‌ی په‌سه‌ندکردنی ده‌ستوری هه‌میشه‌یی عیراق له‌ سالی 2005 که ده‌رفه‌تی گه‌وره‌ی بۆ ههریمی کوردستان ره‌خساند په‌ره به‌ کهرتی وزه‌ بدات و له‌ سالی 2006 وه‌زاره‌تی سامانه‌ سروشتیه‌کانی دامه‌زاند و له‌ سالی 2007 یاسای نه‌وت و غاز له‌ په‌رله‌مانی کوردستان ده‌رچواند.

به‌لام کهرتی وزه‌ به‌رده‌وام به‌شیک بووه له‌ سه‌رچاوه‌ی ناکۆکی و ململانی یاسایی و ده‌ستوری و سیاسی و ئابوری نیوان حکومه‌تی ههریم و حکومه‌تی فیدرال. چونکه نه‌وت و غاز وه‌ک سه‌رچاوه‌یه‌کی ستراتیژی و گ‌رنگ په‌یوه‌ست به‌ ئاسایشی نه‌ته‌وه‌یی بایه‌خی گه‌وره‌ی هه‌یه بۆ ده‌وله‌تان به‌ گشتی و عیراق و ههریمی کوردستان به‌تایبه‌تی، چونکه عیراق و ههریمی کوردستان خاوه‌ن ئابوریه‌کی کرێخۆرن (الاقتصاد الریعی) و زیاتر (90%) ئابوریه‌که‌یان پشت به‌ فرۆشتنی نه‌وت ده‌به‌ستیت.

ههریمی کوردستان سه‌ره‌رای تییینی و پرسیاره‌ به‌رده‌وامه‌کان له‌سه‌ر پرۆسه‌ی فرۆشتنی نه‌وته‌کی، به‌لام توانیوه‌تی له‌ ماوه‌یه‌کی که‌مدا قۆناغی که‌وره‌ بپریت له‌ کهرتی وزه‌دا و به‌تایبه‌تیش له‌ بواری نه‌وتدا، که‌ توانی له‌ رووی یاساییه‌وه پیش ناوه‌ند بکه‌ویت و له‌ سالی

2007 لە پەرلەمەنى كوردستان ياساى نەوت غاز تىپەپىننىت و بە دوايشيدا كۆمەلىك گرىبەستى گەورە ئەنجام بەدات لەگەل كۆمپانىا نەوتىيەكانى جىهان كە ديارترىنيان (شىقرۆن، ئىكسۆن مۆبىل، تۆتال، رۆس نەفت و گەنەل ئىنئىرجى...)

ئەم ھەنگاوانەى ھەرىمى كوردستان كوردستان ماىەى دلخۇشى نەبوو بۆ حكومەتى ناوەندى، چونكە حكومەتى ناوەندى وەك سەپاندى ئىرادەى ھەرىم بەسەر خۇيدا دەيبىنى و ھەرىمى تۆمەتبار دەکرد بە سەرىپچى دەستورى و ياساى و چەندىن ھەنگاوى توندىشى بەرامبەر ھەرىم گرتەبەر لەرووى ياساىيەو تا گەيشت بە برىنى بەشە بودجەى ھەرىمى كوردستان ھەتا ئىستاش گوشارەكانى حكومەتى فیدرال بۆ سەر ھەرىمى كوردستان بەردەوامەو باشترىن بەلگەش تىپەپاندى ياساى بودجەى سالى (۲۰۲۱)ى عىراقە كە ناردىنى بەشە بودجەى ھەرىمى مەرجداركردوو بە گەپانەوى داھاتى (۲۵۰) ھەزار بەرمىل نەوتى رۆژانە بە نرخى سۆمۆ لەگەل نىوہى داھاتى ناوخۆى ھەرىمى كوردستان.

بۆيە لە ئىستا بەدواوہ كاتى وەبەرھىنانى گەورەو جدىيە لەم كەرتەدا، چونكە غازى سروشتى بەھۆى ئەو تايبەتمەندىيە گرنگانەى ھەيەتى بايەخىكى گەورەى ھەيە بۆ ولاتان بەگشتى و دەولتە خاوەن پيشەسازىيەكان بەتايبەتى، بەم كارەش ھەرىمى كوردستان بازىكى گەورە دەدات لە رووى ئابورى و سياسى و ستراتىيەوہ.

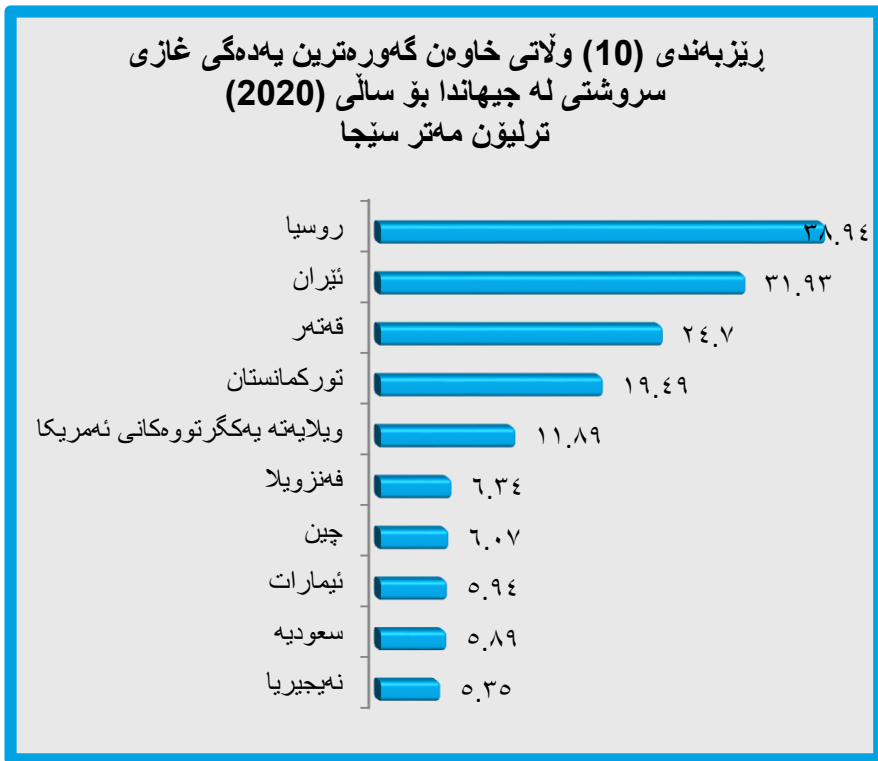
بايەخى غازى سروشتى لە جىھاندا

غازى سروشتى بايەخىكى تايبەتى ھەيە بۆ ولاتان بەگشتى و ولتە خاوەن پيشەسازىيەكان بە تايبەتى، چونكە غازى سروشتى خاوەنى كۆمەلىك تايبەتمەندى گرنگەو بوو بە پىداويستى رۆژانەى مروف.

جگە لەوہى لە پيشەسازىيە گەورە پترۆ كىمىايەكاندا رۆلى گەورە دەبينىت، بەپىچەوانەى نەوت و خەلۆز، ھىچ پاشەرۆيەكى لى بەجى نامىننىت و ژىنگەو سروشت بە پاكى دەھىلتەوہ، سەرچاوەيەكى گرنكى بەدەستھىنانى وزەى كارەباشە، ولاتانى خاوەن پيشەسازى ئۆمبىلش لە ھەولدان لە داھاتوودا جىگەى بەنزىنى پى بگرنەوہ (جا راستەوخۆ بيت يان ناراستەوخۆ لە رىگەى ئۆتۆمىيىلى كارەبايەوہ)، سەرەراى ئەوانەش غاز بوو بە پىداويستىيەكى سەرەكى مالان بۆ گەرمكردنەوہ و خۇراك ئامادەكردن و پركردنەوہى زۆر پىداويستى تر.

بەلەم لەبەرئەووی لە جیهاندا بەشیوەیەکی یەكسان و دادپەرەوەرانه دابەش نەبوو (بەروانە چارتی ژمارە (۱)) لە پووی جوگرافیەو، بەشیک لە وڵاتانەشی خۆیان خاوەنی غازی سروشتیین پێداویستییه ناوخییەکانی خۆیان پێ ناکاتەووە ناچارن لە دەروە هاوردهی بکەن، بۆیە دەبینین خواستیکی گەورە لە سەر ئاستی جیهان لەسەر غازی سروشتییه پوژ لەدوای پوژ ئەو خواستە لە زیادبووندایە. (بەروانە چارتی ژمارە (۲))

چارتی ژمارە (۱)

ریزبهندی (10) ولاتی گهورهترین بهکاربهری غازی سروشتی له
جیهاندا بۆ سالی (2019)
ملیارد مەتر سیجا له سالتیکدا

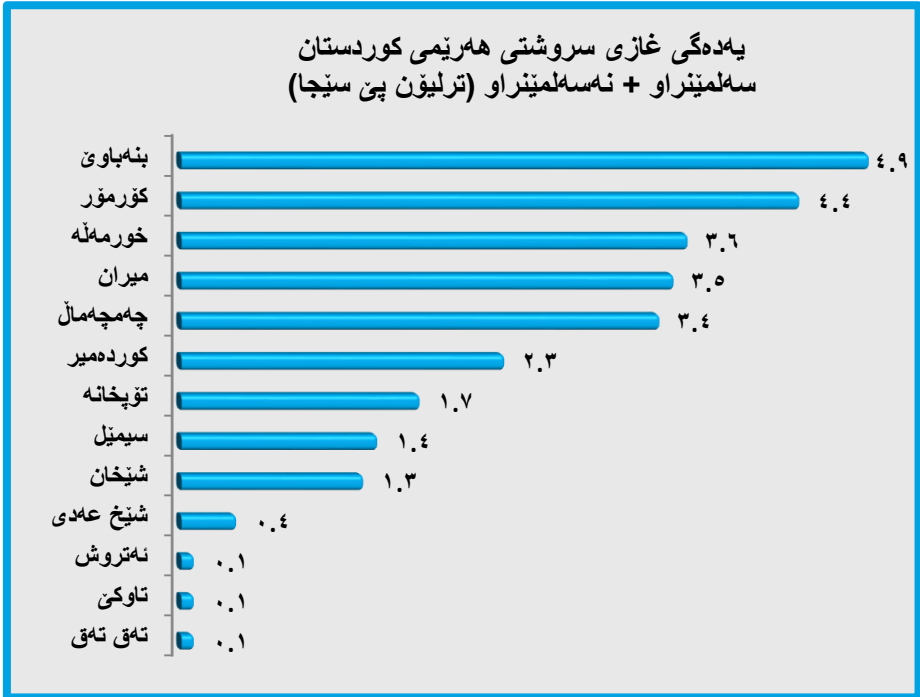
یەدەگی غازی سروشتی له هەریمی کوردستان

حکومەتی هەریمی کوردستان بەخێراییهکی زۆر توانی گەشه بە کەرتی نەوتی هەریم ببات و وەبەرھینانی گەورە تیدا بکات و قوناغە یاساییەکە بپریت و سەرنجی کۆمپانیایەکی زۆری بیانی رابکێشیت بۆ کاری گەران و پشکنین و هەلکەندن و دەرھێنان و بەبازارخستن و فرۆشتنی. بەلام سەرباری ئەوەی گرنگی غازی هەریمی کوردستان هێچێ کەمتر نییە لە نەوت کەچی وەک پێویست نەیتوانیوە یاخو نەویستوووە پەرە بەو بوارە ببات، لە کاتیکیدا بەشێک لە سەرچاوەکان ئاماژە بەوە دەدەن هەریمی کوردستان خاوەنی (3%) ی یەدەگی غازی جیهانە، یەدەگی غازەکە ی بە 100-200 تریلیۆن پی سیجا مەزەندە دەکریت کە دەکاتە نزیکەی (2.8 – 5.7) تریلیۆن مەتر سیجا، کە بەشی زۆری لە ناوەراست و باشووری هەریمی کوردستان چر بوووتەو، گەورەترین و دیارترینان کێلگەکانی غازی (خورمەلە و کۆرمۆر)ە.

ئاماری جیاوازی بەردەستن کە ئەو راستییە دەسەلمێنن هەریمی کوردستان خاوەنی ئەو غازە زۆرە، بۆ نمونە بەپێی لیکۆلینەوێهەکی پەیمانگای ئۆکسفۆرد بۆ لیکۆلینەوێهە و زە، لە ژێر

ناوی (Robin Mills) که (Kurdish Oil and Regional Politics: Under the Mountains) نوسیویهتی و له مانگی 1ی سالی 2016 بلاوی کردووهتهوه، ئاماژهی به قهبارهو بهشیک کیلگهکانی غازی سروشتی له ههریمی کوردستان داوه (بروانه چارتی ژماره 3)

چارتی ژماره 3)

تیبینی: 1 مهتر سیجا = 35.3147 پی سیجا

هاوکات بهپیتی لیکۆلینهوهیهکی دهستهی رۆپیۆی جیۆلۆجی ئەمریکی (United States Geological Survey) ههریمی کوردستان خاوهنی زیاتر له (60) ترلیۆن پی سیجا غازی سروشتیه. ههروهها (تۆنی هیوارد) سهروکی کۆمپانیای (Genel energy) تورکی له سالی 2015 دا رایگهیاندهمهزنده دهکریت ههریمی کوردستان خاوهنی (5) ترلیۆن مهتر سیجا غازی سروشتی بیت که نزیکهی (177) ترلیۆن پی سیجایه.

ئهم پێژهیه له یهدهگی غازی سروشتی ههریمی کوردستان زیاتره لهو پێژهیهی بهشیک له ولاتانی گهوره وهبهرهین که غازی یهکیتی ئهوروپا دابین دهکن زیاتر بیت، بۆ نمونه (نهروچ

61، لیبیا 51، ئازەربەيجان 47، ھۆلندا 23) ترلیۆن پى سىجا يەدەگى غازيان ھەيە، بەپىتى داتاكانى سالى 2017.

بەپىتى زانباريەكانى كۆمپانىيى دانە غازى ئىماراتى لە سالى 2015، يەدەگى غازى سىروشتى تەنھا لە كىلگەكانى (كۆرمۆر و چەمچەمال) بە (75) ترلیۆن پى سىجا دەخەملینریت.

بە گویرەى (پاپۆرتەكانى وزەى ئەمەرىكى) و (Gaffney Cline Associates) يەدەگى سەلمینراوى غازى ھەرىمى كوردستانى عىراق 25 ترلیۆن پى سىجايە، ھەروەھا يەدەگى غازى نەسەلمینراو دەخەملینن بە 200 ترلیۆن پى سىجا.

ھەروەھا بە گویرەى پېشبینيەكانى رېكخراوى وزەى جیھانى (IEA)، ھەرىمى كوردستان لە توانايدايە تا سالى 2035 بە قەبارەى (29)مليار مەتر سىجا سالانە وەبەرھىنانى خۆى لە كەرتى غاز پەرە پېنيدات، تواناى خۆى 14% بەرزبكاتەووە كە دەكاتە (4)مليار مەتر سىجاي سالانە.

ھەموو ئەم ئامارانە ئەو راستىيە دەسەلمینن، كە ھەرىمى كوردستان قەبارەيەكى گەورەى غازى سىروشتى ھەيەو شايەنى ئەودە پىشتى پى بېسەرتىت.

كەواتە پىشت بەست بەوھى ھەرىمى كوردستان خاوەن سەرجاوەيەكى بېشومارە لە غازى سىروشتى لە تەك نەوتدا، ئەو يەدەگەى لە نەوت ھەيەتى بە 45 مليار بەرميل نەوت دەخەملینریت، ھاوكات خاوەن 5.7 ترلیۆن مەتر سىجا يەدەگە لە غازى سىروشتى كە سەرجاوەيەكى گرنگ و سەرنج راکېشە بۆ بازىرگانى و وەبەرھىنان و راکېشانى كۆمپانىيا بيانىيەكان.

بايەخى غازى سىروشتى لە ھەرىمى كوردستان

دركردن بەم سەرمایە سىروشتىيە گەورەيە، ھاندەر بوو بۆ دامەزراندنى (پروژەى غازى كوردستان) لە سالى 2007، كاتىك حوكمەتى ھەرىمى كوردستان گرىبەستىكى لەگەل كۆمپانىياكانى (دانە غاز و كرىسنت پترۆلىيەم) بەيەكەووە كرد، بۆ پېدانى مافى نرخ لەسەر دانان، گەشەپېدان، بەرھەمھېنان، بە بازاركردن و فرۆشتنى ھايدروكاربۆن لە كىلگەكانى (كۆرمۆر و چەمچەمال) ئەمانىش لە جوارچىوھى كۆمپانىياى (پېرل پترۆلىيەم) كە پىكھاتوووە لەو دوو كۆمپانىياى سەرھووە و كۆمپانىياكانى (OMV ى نەمساى، MOL ھەنگارى و RWE ئەلمانى) كە ھەريەكەيان خاوەنى لە سەدا ۱۰ى پىشكەكانى ھەردوو كىلگەكەن. دواتر ئەو خاوەندارىيەيان پى بەخىشرا.

بەپىتى راپۇرتەكان يەدەگ لە ھەردوو كىلگەكەدا بەم شىۋەيە: 4.4 تریلیۇن غازى سروشتى، 136 ملیۇن بەرمیل كۆنسىتندەیت، 13.3 ملیۇن تەن غازى شىل(غازى مالان) و 18 ملیۇن بەرمیل نەوت. ھەرودھا دانە غاز و كرىسنت پترۆلىيەم 180 كیلۆمەتر بۆرىيان بونیادنا لە كۆرمۆرەو بۆ ھەولیر. بەرھەمى غازى ئەو كىلگانەیان دەفرۆشتەو بە ھۆكۆمەتى ھەرىمى كوردستان، ھۆكۆمەتى ھەرىمىش بۆ بەرھەمھەننى كاربە بەكارى ھیناۋەتەو و ئىستاش بەو شىۋەيە بەردەوامە. واتە بەرھەمھەننى ئەم غازە تەنھا بۆ ناوڭۇ بوو.

ئىستا ھىلىكى بۆرى 176 كیلۆمەترى، غاز لە كىلگەى كۆرمۆرەو دەبات بۆ وئىستگەكانى كاربە لە ھەولیر و سلیمانى و بۆ خورمەلە.

ھىلىكى بۆرى 50 كیلۆمەترى غازیش لە كىلگەى سىمپلەو بە وئىستگەى كاربەى دەۋك لە 2013 ھەتەو ھەو بوو لە سەرەتای 2014 ھە غاز دەگوزیتەو بە وئىستگەى كاربەى دەۋك كە پىشتر بە غازوايل كارى دەكرد.

دواتر ھۆكۆمەتى ھەرىمى كوردستان بپار بوو سالى 2020 لە رېگەى بۆرى غازى سروشتى ھەرىمى كوردستانەو دەست بە ھەناردەكردنى غاز بكات بۆ توركيا بە قەبارەى (10) ملیار مەتر سىجا سالانە، بەلام پروسەكە تا ئىستا دەستى پىنەكردو.

ئەو زانیاریانەى سەرەو پشتراستى ئەو دەكەنەو كە ھەرىمى كوردستان نىكەى 15 سالە دەستى بە و بەرھەنن كردو لە كەرتى غازى سروشتیدا، بەلام تا ئىستا نەیتوانیو پىداویستى ناوڭۇ پركاتەو بەتایبەتى لە داينكردنى وزى كاربەدا، بۆیە پىویستە ھۆكۆمەتى ھەرىم ھەنگاۋى گەرەتر بنیت لەم بواردە و بتوانیت؛

1. پلانى ئەو ھەبیت لە ماوہیەكى كورتدا پىداویستى ناوڭۇ پركاتەو رېژەى بەرھەمھەننى كاربە بەرركاتەو.

2. پلان داينیت بۆ پركردنەو پىداویستى عىراق لە غاز و كاربە، چونكە عىراق خۆى كپارىكى گەورەى وزى كاربەپە لە ئىران، ئىران ئىستا لە ژىر سزاكانى ئەمركادا لە كىشەى گەورەداپە، ئەمەش وەك دەرجەپەك بۆ دۆزىنەو چارەسەر بۆ گرتە داراىى و ئابوریەكانى نىوانیان دەرفەتىكى گەورەپە.

3. لە بەبازارخستنى غازى سروشتى ھەولەكانى چر بكاتەو چونكە؛

داھاتووى بازارپى جیھان رووى لە پىشەسازى غازەو ھۆكۆمەتى ھەرىمى كوردستان خاوەن ئەزمونىكى نىك لە 10 سال و بەرھەننە لە كەرتى نەوتدا، ئەو ھەس یارمەتیدەرىكى گەورەپە

بۇ ئەۋەدى بتوانىت سەركەۋتوانەتر ئىدارەى غازى سروشتى بدات و ھەناردەى بازارەكانى جىھانى بىكات.

ئەگەر ھەرىمى كوردستان بتوانىت ئەم ستراتىژە بەجى بگەيەنىت ، لانى كەم دەتوانىت رۆژانە 30 مىليۇن مەترى سىجا غاز پەوانەى توركيا و ئەوروپا بىكات ، ئەگەر نرخی ھەر مەتر سىجايەكىش بە دوو دۆلار بفرۆشنىت (كە ئىستا لەو نرخە زىاترە) ئەوا داھاتى رۆژىكى 60 مىليۇن دۆلار دەبىت ، داھاتى مانگىكى 1.8 مىليار دۆلار دەبىت. ئەو بېرى تا ئىستاش دۆزراۋەتەۋە بەشى 200 سالى داھاتو دەكات.

ئەگەر وردىبىنەۋە ئەمە ئەبىتە سەرجاۋەيەكى زۆر گرنگى ئابورى لە داھاتوۋدا ، ھەرۋەھا دەتوانىت تەنھا بە داھاتى غازى سروشتى زىاتر لە دوو جار لە مانگىكا مۇجەى تەۋاۋى مۇجەخۇرانى بەبى پاشەكەوت پىن دابەشېكرىت (چونكە كۆى مۇجەى مۇجەخۇران و فەرمانبەرانى ھەرىمى كوردستان بەبى پاشەكەوت بۇ مانگىك 915 مىليار دىنارە كە ئىستا دەكاتە 631 مىليۇن دۆلار).

ماۋەتەۋە بلىتىن ھەم ھەنگاۋانەى كە پىۋىستە لە بوارى كەرتى وزەدا بنزىن لە لايەن ھەرىمى كوردستانەۋە بى گرفت و ئالنگارى ناپن ، بەلكو لەبەردەم چەندىن ھەرەشەى ناوخۆيى و ھەرىمى و نىۋەدەۋلەتتىدايە ، لە راپۇرتى داھاتوۋدا بەدىۋى ئەو ئالنگارى و كارلىكانە دەخەينەۋو.

تېبىنى

ئەم راپۇرتە لە مالىپەرى (درومىدىا) لە (2021/4/6) بلاۋكراۋەتەۋە؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=8131

1. دانا نهقی، غازی سروشتی ههلیکی تر بۆ ههڕیمی کوردستانی باشوور، مائپه‌ری دره‌و میدیا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=6895
2. هونه‌ر عه‌لی، غازی سروشتی کوردستان؛
<https://www.kurdiu.org/ku/b/12791>
3. کاوه‌ ریشینی، هه‌ڕیمی کوردستان له‌ سایه‌ی غازی سروشتیدا؛
<http://chawykurd.com/detailsWtar.aspx?NusarID=49&Jmare=1035>
4. د. وحید انعام الکاکانی، جیوسایسیه‌ النفط والغاز في اقليم كوردستان العراق والفواعل الاقليمية والدولية؛
<https://portal.arid.my/Publications/6e75af02-7f62-4c6d-8778-3c215ea66565.pdf>
5. أكبر 10 دول في احتياطي الغاز في العالم 2020
<https://attaqa.net/2020/04/12/%D8%A3%D9%83%D8%A8%D8%B1-%D8%B9%D8%B4%D8%B1-%D8%AF%D9%88%D9%84-%D9%81%D9%8A-%D8%A7%D8%AD%D8%AA%D9%8A%D8%A7%D8%B7%D9%8A%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%BA%D8%A7%D8%B2-%D8%A7%D9%84%D8%B7%D8%A8%D9%8A%D8%B9/>
6. Robin Mills, Under the Mountains: Kurdish Oil and Regional Politics
<https://www.oxfordenergy.org/wpcms/wp-content/uploads/2016/01/Kurdish-Oil-and-Regional-Politics-WPM-63.pdf>
7. List of countries by natural gas consumption
https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_natural_gas_consumption

غازى سروشتى ھەرىمى كوردستان... كارلىكە ناوخۆيى و ھەرىمى و نۆدەولەتتەكان

ھەرىمى كوردستان لە يەدەگى غازى سروشتىدا لە رىزبەندى (10) يەكەمەكانە لەسەر ئاستى جىھان، بۆيە لە توانايدايە گۆرانكارى لە سىياسەتى ئابورىيى و بازارى وزەى جىھاندا دروست بىكات.

ھەر بۆيە لە ناوخۆشدا ھەر ھىزىكى سىياسى ھەرىمى كوردستان بتوانىت دەست بەسەر كەرتى غازى سروشتى ھەرىمدا بگىرىت، راستەوخۆ كەرتى ئابورىيى كۆنترۆل دەكات، ئەودەشى كەرتى ئابورىيى ھەرىم كۆنترۆل بىكات، بەشپۆھەيەكى رىژەبىش بىت كۆنترۆلى ھۆكۈمرانى لە ناوھەو سىياسەت لە دەرەو دەكات.

سەرھەتتا

ھەلکەوتەى جوگرافى ھەرىمى كوردستان لە پىروى ستراتىژىيى و سىياسىيى و دىپلۇماسىيەوھە بايەخىكى تايبەتەى ھەيە بۆ ولاتانى ناوچەكەو جىھان، لەم دوايىنەشدا بەدىيارىكراوېش لەدوای پىروىسى ئازادى عىراقەوھە پاشانىش پەردەدان بە كەرتى وزە و نەوت، بايەخى گەورەى ئابورىيىشى ھاتەسەر، ھەر زوو بووھە جىيى بايەخى كۆمپانىيا گەورەكانى بوارى نەوت و غاز.

پىشت بەست بەوھى ھەرىمى كوردستان خاوەن سەرچاوەھەيەكى بىشومارە لە نەوت و غازدا تا ئىستىنا ئەو يەدەگەى لە نەوت ھەيەتەى بە 45 مىليار بەرمىل نەوت دەخەملىنرىت.

ھاوكت گۆقارى (نۆيىل پىرايىزى) بەرىتانى تايبەت بە وزەو نەوت و غاز ئاماژەى بەوھە داوھە كە ھەرىمى كوردستان بە تەنھا، خاوەن (3%) يەدەگى غازى جىھانە. ئەوېش بە قەبارەى 5.7 ترىليۇن مەتر سىجا، بەمەش رىزبەندى دەيەم دەگىرىت لەسەر ئاستى جىھان بۆ سالى 2020 و لە دواى ھەريەك لە (روسيا، ئىران، قەتەر، توركمانىستان، ويلايەتە يەكگرتوھەكانى ئەمريكا، فەنزويلا، چىن، ئىمارات، سەئۇدىيە) وھە دىت (بىروانە خىشتەى ژمارە 1)) كە سەرچاوەھەيەكى گىرنگ و سەرنج راکىشە بۆ بازىرگانى و وھەرىھىنان و پراكىشانى كۆمپانىيا بىيانىيەكان.

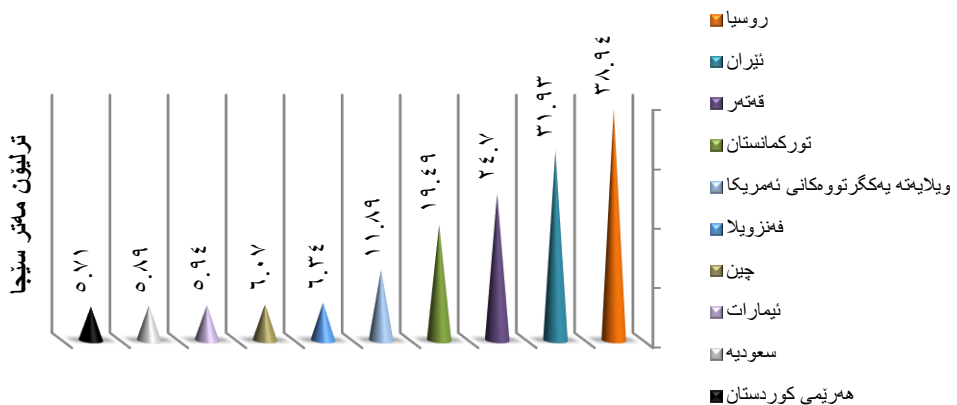
ئەو سەرچاۋە گرنگانە لە نەوت و غازى ھەرىم، وايکرد لە ماوەیەکی كورتدا دەیان كۆمپانىيائى بيانى لە بواری نەوت و غازدا بەقەبارەى دەیان ميليار دۆلار پويان لە ھەرىمى كوردستان كرد بۆ ۋەبەرھىنان لە نۆيشياندا گەورە كۆمپانىياكانى ۋەك (دانە غازى ئيماراتى و (شىفروون و ئيكسۆن مۆبيل)ى ئەمريكى و (تۆتال)ى فەرەنسى (پۆس نەفت)ى روسى و (گەنەل ئىنپىرجى) توركى ... چەندىن كۆمپانىيائى ديكە.

بەلام ھەرىمى كوردستان بەراورد بەو قەبارە گەورەيەى كە لە غازى سروشتيدا ھەيەتى نەيتوانيوە ۋەبەرھىنانى پيويست لەم كەرتەدا بكات ۋەك سەرچاۋەيەكى گەورەى ئابورى. چونكە سەرچاۋەكان ناماژە بەو راستييە دەكەن (بروانەى خشتەى ژمارە 2)،

سەرەراى ئەوەى حكومەتى ھەرىمى كوردستان دەرڤەتى زۆرى ھەبوووە ھەيە بۆ ۋەبەرھىنان لەم كەرتە گرنگەدا. بەلام لەبەردەم كۆمەلىك كارلىك و ئالنگارى ناوخۆيى و ھەرىمى و نيۆدەۋلەتيدايە، كە جيئى بايەخى ئەم راپۆرتە دەببەت.

خشتەى ژمارە (1)

ريزبەندى (1+9) ولاتى خاوەن گەورەترين يەدەگى غازى سروشتى لە جيهاندا
بۆ سانى (2020)

خشتەى ژمارە (2)

كۆمپانیاو كىلگەكانى غاز لە ھەریمی كوردستان

بەرھەم	كىلگە	ناوچەى كارکردن	پشكى كۆمپانیاكان	قۆناغ	ولات	كۆمپانیاكانى غاز	ژ
400 ملیۆن پى سىجا بۆ ھەریم	كۆرمۆر، چەمچەمال	سلیمانى	%35	بەرھەم ھینان	ئیمارات	دانه غاز	1
			%35		ئیمارات	ھیلال	
			%10		نەمسا	ئیم ئۆ قى	
			%10		ئەلمانیا	رویست	
			%10		ھەنگاریا	ئیم ئۆ ئیل	
بەرھەمى نیه	بنە باوى	ھولتیر	%100	پەرەپیدان	توركيا	گەنەل ئینتیرجى	2
بەرھەمى نیه	میران	سلیمانى	%100	پەرەپیدان	توركيا	گەنەل ئینتیرجى	3
زانبارى نیه	خورمەلە	ھولتیر	زانبارى نیه	بەرھەمپیتان	ھەریم	كار	4

تییینی: بەرھەمى غازى كىلگەى كۆرمۆر و چەمچەمال بۆ ویتسگەكانى كارەبا بەكاردیت، بەلام بەرھەمى غازى مالان LPG كۆندیتسیت كۆمپانیا بۆخۆى دىفیرۆشیت.

سەرچاوە: یادگار سدیق گەلالی، سەربەخۆیى دارایی و دابەشبوونی جوگرافی كىلگەكانى نەوت وغازى ھەریم، ئەكاونتی نوسەر لە تۆرى كۆمەلایەتى فەیسبوك.

كارلیك و ئالنگارییهكانى كەرتى غازى سروشتى ھەریمی كوردستان

یەكەم: لەسەر ئاستى ناوخۆ

1. ئالنگارى ئابوریى: ھەریمی كوردستان لە ژیر قەرزىكى كەلەكەبووى گەورەتر لە (۳۰) ملیار دۆلاردایە، بەجۆرىك ئیستا زیاتر لە (۹) ملیار دۆلارى قەرزى دەرەكى و ناوخۆیى لەلایە و زیاتر لە (8) ملیارى قەرزى موچەخۆران و (8) ملیار دۆلارى پابەندیە داراییەكان قەرزدارە. نزیكەى (4) ملیار دۆلارى ھەردوو بانكى بازرگانى عیراقى و بانكى نیودەولەتى كوردستان قەرزدارە. ئەمە سەرەپای وەستانى سەدان پرۆژەى گەورەو بچوك لە دواى سەرھەلدانى قەیرانى داراییەووە لە سالى 2014، نەھاتنى بەشە بوودجە لە عیراقەووە.

ئەو قەرزانەى حكومەتى ھەریم بەھۆى جۆرىك لە شكستى ئابوریى سەربەخۆ وای كردووە نەتوانیت وەك پێویست ئاوپ لە كەرتى غازى سروشتى بداتەووە وەبەرھیتانى پێویستى تیدا بكات، بۆ ئەمەش پێویستى بە راكیشانى كۆمپانیاى وەبەرھیتنى گەورەى بواری كەرتى غاز ھەیە.

2. مملانئى يەككىتى و پارتى بۇ كۆنترۆلكردىنى وزەو غازى سروشتى ھەرىمى كوردستان ۋەك ئالنگارى سىياسى: ناكۆكى و مملانئى يەككىتى پارتى تەنھا مملانئى سىياسى و ئىدارى و جوگرافى و كارگىرى و ئىعلامى نەبووۋە و نىيە لە ھەرىمى كوردستان، بەلكو كەرتى ئابورى لەناوېشدا كەرتى وزە بواریكى فراوانى نئوانئىانى داگىر كىردوو، چونكە ھەردوو لایەن لەو راستىيە تىگەيشتونون "ھەر لایەك دەست بەسەر كەرتى وزەى ھەرىمدا بگىرىت، راستەوخۇ كەرتى ئابورى كۆنترۆل دەكات، ئەوھشى كەرتى ئابورى ھەرىم كۆنترۆل بكات بەشئوھىيەكى رېژەيش بىت كۆنترۆلى ناوھوو دەردوھى حكومرانى ھەرىم دەكات".

لەماوھى رابىردوودا پارتى دىموكراتى كوردستان تا رادەيەكى زۆر كۆنترۆلى كەرتى نەوتى ھەرىمى كىردوو، بەمەش تۋانئوئىيەتى تا ئاستىكى بەرز كۆنترۆلى ئابورى ھەرىم و پەيوەندىيە سىياسى و دىپلۇماسىيەكانى كوردستان بكات لە دەردو، لە ناوھوش بىگەى خۇى بە بەھىزى بھىلئىتەوۋە بەراورد بە ھىزەكانى تر.

ھەر بۆيە يەككىتى ناپەوئىت ئەو ھەلەيەى لە بواری كەرتى نەوتدا بەسەرىدا تىيەرى، لە ۋەبەرھىئانى كەرتى غازى ھەرىمدا دووبارە بېئىتەو، پارتى بە ھەمان شئوھى دۇسىيەى نەوت كۆنترۆلى بكات، چونكە بەشى زۆرى يەدەگى غازى ھەرىم، كىلگە گەرەكانى دەكەوئىتە ئەو سنورەى پىى دەوترىت ناوچەى سەوز. پارتى لە ۋەبەرھىئانى نەوتدا كەمترىن ۋەبەرھىئانى تىداكردوو و زۆرتىن گرىبەستە نەوتىيەكانى لە سنورى ناوچەى زەرد ئەنجامداو.

ھەربۆيە خوئىندەنۋەيەك ھەيە بۇ ئەو گرىبەستەى حكومەتى ھەرىمى كوردستان لەگەل دانە غاز ھەيەتى لە كىلگەى غازى كۆرمۇر، بە مەبەست پارتى لە رېگەى ۋەزىرى سامانە سروشتىيەكانى پېشووۋە (ئاشتى ھەورامى) لە كابىنەكانى پېشوووى حكومەتى ھەرىم پابەندى گرىبەستەكە نەبووۋە و كىشەى بۇ كۆمپانىيائى ناوبراۋ دوستكردوو، لەبەرمبەردا كۆمپانىيەكە سكالائى ياسايى لە دادگائى لەندەن لە سەر حكومەتى ھەرىم تۆمار كىردو، دۇسىيەكەى بردەوو حكومەتى ھەرىم پابەند كرا بە قەرەبووكرىدەوھى كۆمپانىيەكە بە برى (2) مىليار دۇلار.

ئەمەش ئەو گومانە زىاتر دەكات كە ھۆكارى پابەند نەبوونى حكومەتى ھەرىم، سىياسى بووۋە زىاتر لەوھى تەكنىكى بووبىت، چونكە ۋەبەرھىئانەكە لە سنورى ناوچەى سەوزدايە.

ھەموو ئەو ناكۆكىيە جدىانەى نئوان يەككىتى و پارتى ھەپەشەى گەرە دەبن لە ئايندەى كەرتى وزە لە ھەرىمى كوردستاندا، رەنگە بەشىك لە ھۆكارى دواخستنى ۋەبەرھىئان لە كەرتى غازدا بۇ ئەو مملانئىيە بگەرپتەو.

لەم بارەیهوه له توێژینهوهیهکی (د. وحید انعام الکاکی) به ناوێشانێ (جیوساسیة النفط والغاز في اقليم كوردستان العراق والفاعلات الاقليمية والدولية) هاتوووه و ئەومان بێردەخاتەوه؛ پیش ئەنجامدانی ریفراڤۆم و له کۆتاییهکانی شەری داعش له 2ی 3ی 2017، هێزه چهكدارهكانی یهكێتی كۆمپانیای نهوتی باکورێان كۆنترۆڵکرد له پارێزگای كركوك، دواتر كهوتنه ههناردهكردنی نهوتی بهشیک له ویستگهكانی كركوك له رینگه بۆری نهوتی ههریمهوه بۆ بهندهری جهیهانی تورکی. پاش 7 رۆژ لهو روادوه هیزه چهكدارهكانی سهه به پارتی له كێلگه نهوتیهكانی هافانا و بای هسهن له رۆژئاوای كركوك بلاوهیان پیکرا. ئەم جۆره له ههولێ ئهوه دوو لایهنه بۆ كهرتی نهوت و غاز بهردهوامهوه بهردهوامیش دهییت.

3. ناكۆکییهكانی نیوان ههریم و حكومهتی فیدرالی: لهپال ناكۆکییه دورو درێژهكانی نیوان ههریم و ناوهند له بوارهكانی (مادهی 140 و ناوچه جێناكۆكهكان و پرۆسهی نهوت و بوجه و پێشمهگه و پرسه یاسایی و دهستورییهكان...) كهرتی غازیش یهكێك دهییت له ناكۆکییه گهورهكانی نیوان ههردوولا، رهنگه له ههندێك ویستگهشدا قوڵتر بییتهوه، چونكه عێراق بۆ پرکردنهوهی پێداویستی ناوخوا، غاز له دهرهوه هاورده دهكات به تاییهت بۆ دابینکردنی كاربا. بۆ نمونه ئیستا عێراق نزیکه (6) ملیار دۆلار له پارهی غازی سروشتی و كاربا قهرزدارێ ئێران و نهیتوانیوه كاربا ی پێویستیش دابین بکات. بۆیه به وهبهرهینانی غازی سروشتی له ههریمی كوردستان ههناردهكردنی له دهرهوهی دهسهلاتی حكومهتی ناوهندی كێشهكان چتر و ئالۆزتر دهن، بهتاییهتی كه ئهوان پێیان وایه ههناردهكردنی نهوت و غاز ههریم بهی گهراوهوه بۆ حكومهتی ناوهندی پێچهوانهی مادههكانی (111) و (112)ی دهستوری عێراق، كه تێیاندا هاتوووه؛ مادهی (111) (نهوت و غاز مولکی سهرحهه خهلكی عێراق له ههموو ههریم و پارێزگاكاندا)

مادهی (112) یهكهم: حكومهتی فیدرالی لهگهڵ ههریم و پارێزگا بهرهمهینهكان نهوت و غاز بهرهمهینراوی كێلگهكانی ئیستا بهرپوه دهبات، به مهجیک داهاتهكانیان بهشیوهیهکی دادپهروهه و به گوێزهی دابهشبوونی دانیشنوان له سهرحهه پارچهكانی ولاتدا دابهش بكریت ...

دوهم: حكومهتی فیدرالی و حكومهتی ههریمهكان و پارێزگا بهرهمهینهرهكان بهیهكهوه ههلهدهستن به رهنگرپێژکردنی سیاسهتی ستراتیژی پێویست بۆ بهرهه پێشبردنی سامانی نهوت و غاز...

بۆیه رهنگه به وهبهرهینان له كهرتی غاز سروشتی له ههریمی كوردستان بهی حكومهتی فیدرالی، عێراق ههنگاوی توندتر و مهترسیدارتر بنیت.

1. تورکیا

ئەگەر ئەلین هەریمی کوردستان تەنھا یەک سەرچاوەی هەناردکردنی وزەیی هەیه بۆ دەرەوه، ئەوا بە دلتیاییه‌وه تورکیا تاکە دەرەوه‌ی سەرەکی دەبێت بۆ هەناردەکردنی غازە سروشتییەکی هاوشیوەی فرۆشتنی نەوتی هەریم لە ڕینگەیی بۆری نەوتی کوردستان – جەیهانی تورکی. چونکە تورکیا بە 352 کم هاوسنورە لەگەڵ هەریمی کوردستان و زیاتر لەوه‌ش تورکیا ڕینگەییەکی ستراتیژی هەیه لە ڕووی جوگرافیە‌وه، وەک دەولەتی ڕێڕەوی گواستنه‌وه‌ی بەرهمەیی غازی ولاتانی بەرهمه‌پینی وەک ئێران و نازەربایجان و روسیا و هەریمی کوردستان دەبەستیت‌وه بە ولاتانی بەکاربەری یه‌کیتی ئەوروپا کە ئەمەش لە ڕووی سیاسیە‌وه بە (دیپلوماسییەتی بۆریه‌کان) بۆ تورکیا ناسراوه.

بەمەش بژاردەکانی بەردەم هەریمی کوردستان تەسک دەبێت‌وه بۆ ساغکردنه‌وه‌ی بەرهمەیی غازی سروشتی و هەناردەکردنی. سەرباری ئەوه‌ی تورکیا خۆی کرایکی گەورەیی غازی سروشتییەو دوور نابێت هەریمی کوردستان بخاتە ژێر مەرجی قورسە‌وه‌و بیکاتە بارمته‌ی ئابوری خۆی.

باشترین بەلگەش ئەو هەلوێستە توندانە‌ی تورکیا بوو کە بەرامبەر هەریمی کوردستان لە دواي ئەنجامدانی ڕیفراندۆمی سەر‌به‌خۆیی کوردستان لە ساڵی 2017دا. هەر ڕۆژیک دواي ئەنجامدانی ڕیفراندۆمە‌که لە 26ی 9ی 2017 مانۆریکی سەربازی لەسەر سنور ئەنجامدا بە هاوبەشی لەگەڵ سوپای عێراقدا و هاوکات سەرۆک کۆماری ئەو ولاتە هەر زوو لێدوانی توندو هەپەشه ئامیژی سیاسی و ئابوری و سەربازی ئاراستە‌ی هەریمی کوردستان و سەرکرده سیاسیە‌کان کرد.

لەگەڵ ئەوانەشدا تورکیا چاوی بریووتە‌غازی هەریمی کوردستان، چونکە (99%)ی غازی ئەو ولاتە هاورده دەرکرت لە ڕینگەیی ولاتانی روسیاو ئێران و نازەربایجانە‌وه، سالانە نزیکە‌ی (60) ملیار دۆلار لەسەر تورکیا دەکەوێت.

هەر لەم باره‌یه‌وه لە ساڵی 2013 ڕیکه‌وتنی حکومه‌تی هەریمی کوردستان و تورکیا کرا بۆ فرۆشتنی غازی کوردستان. دواتر حکومه‌تی هەریم گرتیبه‌سته‌که‌ی لە ساڵی 2015 لەگەڵ کۆمپانیای (گەنەل ئینیرجی) کە کۆمپانیایه‌کی هاوبەشی بەریتانی-تورکیه‌ی لە ساڵی 2017 هەموار کرده‌وه، ئەو کۆمپانیایه‌ی ڕاسپارد بە شیوێ گرتیبه‌ستی بەرهمه‌پینانی هاوبەش کێلگه‌کانی غازی (بنه‌باوی و میران) گەشه‌ پێدات و غازی تێدا بەرهمه‌پینیت و بینیریت بۆ تورکیا. ئەمەش دەبوو لە هەموو کێلگه

بەرھەمدارەکانی غازى كوردستانەو، لە 2020دا حكومەتى ھەرېم لە ڤىگەى بۆريەو ھە پيژەھەكى زۆر غاز ھەناردە بكات وەكو نەوتەكەى. بەلام بەھۆكارى ناپون ئەم پلانە ھېشتا سەرى نەگرتوو، ھەروەھا كۆمپانىاي (گەنەل ئىنئىرجى)ش لە ھەردوو كىلگەكە كارەكانى راگىراو.

2. ئىران: بەراورد بە توركيە، ئىران كەمتر پۇلى ھەيە لە پيشەسازى نەوت و غازى عىراق بە گشتى و ھەريەمى كوردستان بەتايبەتى، بە ھۆكارى سزا ئابورىيەكانى سەر و لاتەكەى و تيوەگلانى بە قەيرانەكانى سوريا و يەمەن و ناوچەكە، بەلام ئەمە ماناي ئەو ناكەيەنيت كە ئەكتەريكى سەرەكى گۆرەپانەكە نيە، بەلكو ھەموو ھەوليكي ئىستاي بوونى عىراقىكى يەگرتووى خاوەن حكومپرانىيەكى بەھيىزى شيعىيە لە و لاتەكەدا، پۇلىكى گەورەى سياسىيشى ھەيە لە ھەريەمى كوردستان و ھەموو ھەوليكييشى دروستكردى ھاوسەنگى ھيەز، بۇ كارىگەرى توركيە لەسەر عىراق و ھەريەمى كوردستان، بۇيە پەردەدان بە كەرتى غازى ھەرېم و بازرگانى پيوەكردى لەگەل توركيە، بۇ ئىران تەھدەدايەكى گەورە دەبىت و زيان بە كەرتى غازى سروشتى ئىران دەگەيەنن چونكە؛

أ. ھەريەمى كوردستان دەبىتە جيگەرەوئى ئىران لە فرۆشتنى غازى سروشتى بە توركيە، چونكە نرخەكەى بۇ توركيە كەمتر دەبىت، لە كاتىكدا توركيە يەكەكە لە كپيارە گەورەكانى غازى سروشتى لە ئىران تا سالى 2026 گرئەستيان پىكەو ھەيە.

ب. گەشەدان بە پيشەسازى غازى سروشتى ھەريەمى نەك ھەر بۇ توركيە بەلكو بۇ ئەوروپاش گرنگتر و ھەرزانتەر بەردەست دەبىت، بەمەش غازى ھەريەمى كوردستان دەبىتە ركبەريكى ديارى كەرتى غازى سروشتى ئىران، ئىران ئەمە بە ھەرەشە دەبىت بۇ سەر ئابورىيەكەى كە ئىستا لەژىر فشارىكى توندى ئابورىدايە.

ج. بەپىچەوانەى كىلگە غازىيەكانى ئىرانەو كە دەكەونە باشوورى ئەو و لاتەو لە ھەروى جوگرافىيەو كىلگە غازىيەكانى ھەريەمى كوردستان بۇ توركيە و لە داھاتودا بۇ ئەوروپا نزيكترە، بەمەش تىچونى گواستەو كەمدەكاتەو ھەروى خپرايەكەشى زياد دەكات، رەنگە لەھروى ئەمنىيشەو پاراستنى ئاسانتەر بىت بەراورد بەوئى ئىران.

د. غازى ھەريەمى كوردستان تەنھا نابىتە جيگەرەوئى غازى ئىران بۇ توركيەو ئەوروپا، بەلكو لە توانايداىە پىداويستى ناوھوى عىراقىش پىر بكاتەو بۇ

پىشەسازى و بەرھەمھېتئانى كارەبا، كە ئىستا عىراق غاز و كارەبا لەو ولاتە دەكرىت.

سىيەم: لەسەر ئاستى نۆدەولەتى

1. روسيا: دىپلوماسىيەتى وزە يەككە لە گرنگترىن و ستراتىژىيترىن ئامرازەكانى سىياسەتى دەرەھەمى روسيا، بەتايبەتى لە ناوچەكەو پوژھەلاتى ناوھراست لە نۆيشياندا سوريا و عىراق، لەو بابەتەدا ھەرىمى كوردستانىشى پىشگوى نەخستوھ و گرنكى تايبەتى پىداوھ، لە وەبەرھىنانىشدا لە كەرتى وزەمى ھەرىم دوا نەكەوتوھ. لە مانگى 8ى سالى 2012 لە پىگەى كۆمپانىكانى (لوک ئۆيل و غاز پىروم) ھاتە نۆ بازارى وزەمى ھەرىمى كوردستانەوھ، دواى واژو كەرتى دوو گرىبەست بۆ ھەلكەندن و بەرھەمھېتئانى نەوت، لە كىلگەكانى گەرميان و ھەلەبجە لە دواى كۆمپانىا گەورەكانى (ئىكسۆن مۆبىل و شىفرۆن)ى ئەمرىكى و تۆتالى فەرەنسى وەك چوارەم گەورە كۆمپانىاى بواری وزە ھاتە نۆ گۆرەپانەكەوھ.

لە 1ى حوزەيرانى 2017 لە (كۆرپەندى ئابورى جىھانى سان پىترسبۇرگ) حكومەتى ھەرىمى كوردستان و كۆمپانىاى رۆزنەفتى روسى گرىبەستىكى (20) سالەيان واژو كەرت بۆ ھارىكارى لەبواری گەپان و پىشكنىن و وەبەرھىتئانى سەرجاھە ھایدرو كاربۇنىيەكان، لە مانگى 10ى ھەمان سال رىككەوتنەكە فراوان كرا بۆ ھارىكارى و پاكىشئانى بۆرى غازى سروشتى كە تواناى گواستەھەمى (30) مليار مەتر سىجاي سالانەى ھەبىت و غازى سروشتى ھەرىمى كوردستانى لىوھ ھەناردەى بازارەكانى دەرەھە بكرىت.

كاتىكىش ھەرىمى كوردستان رىفراندۆمى ئەنجامدا، روسيا تارادەپەك ھەلوئىستىكى بىن لايەنەنى نىشاندا، بەپىچەوانەى ھىزە نۆدەولەتتەپەكانى تر، كە دژ بە پىرۆسەكە بوون. لە 8ى ئۆكتۆبەرى سالى 2017 وەزىرى وزەمى روسيا (ئەلىكساندەر نۇفاك) رەزامەندى نىشاندا ھىلى نەوت و غازى ھەرىمى كوردستان بىبەستىت بە دەرپاى رەشەوھ، ھاوكات لە 19ى ئۆكتۆبەرى سالى 2017 و سى پوژ دواى پوداوەكانى 16ى ئۆكتۆبەر و (ھىرشى حكومەتى عىراق بۆ سەر ناوچە جىناكۆكەكان) روسيا بە بەھای 1.8 مليار دۆلار بە پىشكى 60% خاوەندارىتتى بۆرى نەوتى كوردستان – جەپھانى كرىپىوھ، سەربارى ئەوھش كۆمپانىاى پۆزنەفتى روسى قەرزىكى بە گۆژمەى 1.2 مليار دۆلار بە ھەرىمى كوردستان بەخشى.

ھەرۋەھا لە 25 ئايارى 2018 لە (كۆربەندى ئابورى جېھانى سان پېترسبورگ) كۆمپانىيى رۆزنەفتى روسى گرىبەستىكى نوپى لەگەل ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردستان واژۇ كىرد بۇ گەشەدان بە ژىرخانى كەرتى غازى سروشتى ھەرىمى كوردستان. ھەموو ئەو ھەول و ھاوكارى و گىرنگى بېدانەى روسيا بۇ ھەرىمى كوردستان چەند تېيىنپىيەكى لى دەخوئىندىرپتەو.

- أ. روسيا و كوردستان خاومەن پەيوەندىيەكى مېژووويىن و ئەو پەيوەندىيەش بۇ چلەكانى سەدەى رابردوو دەگەرپتەو.
- ب. بايەخى روسيا بۇ نەوت و غازى ھەرىمى كوردستان ۋەك سەرچاۋەيەكى ستراتىژى لە جېھاندا.
- ج. زىادكردنى ھەژموني روسيا لە ناوچەكەدا بەگشتى و لە ھەرىمى كوردستان و عىراق بەتايىبەتى، كىبرىكىردن لەگەل كۆمپانىيى ئەمىرىكى و ئەوروپىيەكانى بوارەكە لەم ناوچەيەدا.
- د. خواستى روسيا بۇ كۆنترۇلكردنى غازى سروشتى ھەرىمى كوردستان، يان لانى كەم پىشكى ھەبىت لەم سەرچاۋە گىرنگە، بەتايىبەت مەترسى ھەيە غازى ھەرىمى كوردستان بېتتە جىگرەوھى غازى روسيا و ئىران و ئازەربايجان بۇ توركيا و ئەوروپا، لىرەشەوھ فرۇشى خۇى بېارپىزىت.
- ه. لە حالەتلكدا ئەگەر ھەرىمى كوردستان بتوانىت غازى سروشتى خۇى ھەناردە بكات، بېتتە كىبرىكىكارى غازى روسى، روسيا خۇى سودمەندى سەرەكى پرۆسەكە بېت.

ھەموو ئەمانەش پىمان دەلىت غازى ھەرىمى كوردستان بەبى روسيا ئاسان نىيە ھەناردە بكرىت، ئەگەرچى ئەمە دىويكى ئەرىنى ھەيە، بەلام دىوى نەرىنىشى بەدەستەپنانى رەزامەندى و پاراستنى ھاوسەنگىەتى لەگەل وىلايەتە يەگىرتوۋەكانى ئەمىركادا.

2. وىلايەتە يەگىرتوۋەكانى ئەمىركا:

ھەرىمى كوردستان يەككىكە لە گىرنگىرىن ناوچەكانە بۇ وىلايەتە يەگىرتوۋەكانى ئەمىركا نەك تەنھا لە پرووى ئابورى و بازىرگانىيەو، بەلكو لە پرووى سياسىيى و سەربازىيى و ستراتىژىيەو بايەخى تايىبەتى ھەيە، (لىرەدا تەنھا پىرسى غاز جىيى باسى ئىمەيە بۇيە ناچىنە ئەو وردەكارىيەو).

كۆمپانىيى گەوردەكانى ئەو ولاتە پۇلىكى گىرنگىان ھەيە لە كەرتى وزەى عىراق بە گشتى و لە ھەرىمى كوردستان بە تايىبەتى، لە ديارترىن ئەو كۆمپانىيىانەش (ئىكسۇن مۇبىل

و شيفرۆن) ھەر زوو دەستيان كرد بە چالاکى لە كەرتى وزەى ھەريەمى كوردستان، سەرەپاى ناپەزايەھەكانى حكومەتى عىراق لە رېككەوتنەكانى ھەريەمى كوردستان و كۆمپانىيا بيانىيەكان، گرزى پەيوەندىيەكانى نۆوان ھەريەم و ناوھند. لە ئۆكتۆبەرى سالى 2011، كۆمپانىياى ئىكسۆن مۆبيل يەكەم گريپەستى لەگەل حكومەتى ھەريەم واژو كرد بۆ ھەلگەندن و دەرھينانى نەوت لە ھەريەمى كوردستان سەرەپاى ھەرەشەھەكانى نورى مالىكى، فشارى بۆ سەر ئىدارەكەى نۆياما بۆ ھەلۆھشانەنەھەى ئەو گريپەستە، كە گەپان و پشكنين بوو لە شەش ناوچەى ھەريەمى كوردستان لە (ئەلقوش، بەعشىقە، پيرمام، بىتواتە، رۆژھەلاتى عەربەت و قەرەھەنجير)، لە كاتىكدا بەشيك لەو ناوچانە دەكەونە سنورى ناوچە جى ناكۆكەكانەھە. ئەمەش دەرگای لەبەردەم كۆمپانىيا گەورەكانى دىكەى وەك شيفرۆن و تۆتال و دواجارىش غازپروم كەردەھە.

سەربارى ئەوھش وىلايەتە يەكگرتووەھەكانى ئەمريكا بە ھاوكارى يەكيتى ئەوروپا چاويان لەوھە يالپشتى كەرتى غازى ھەريەم بەھن، ھەناردەى ئەوروپاى بەھن بۆ فشار دروستكردن لەسەر روسياو كىبرككردن لەگەل غازى روسييدا، لە رېگەى ھاوبەشى پىكردنى ھەريەمى كوردستان بە پرۆژەى ھىلى (تاناپ) كە پرۆژەى دانانى ھىلى بۆرى و ھەناردەكردنى غازى سروسشتىيە لەرپى ئەنادۆلى توركياو، لە 17ى تشرىنى دووھەمى سالى 2011، دەست بە جىبەجىكردنى ئەم پرۆژەيە كرا، كە دەرپاى رەش و دەرپاى ناوھراست بەيەكەو دەبەستىتەو، لە رپيەو غازى سروسشتى ھەناردەى بازارەھەكانى جىھان دەكرىت و ئاسانكارى بۆ كپيارانى دەكات. ئەمريكا پشنگىرى پرۆسەكە دەكات.

ئەمەش ئەو راستىيە دەرەخات وىلايەتە يەكگرتووەھەكان خۆشحال نىھو نابىت بە زىادكردنى ھەژمونی روسيا بەسەر كەرتى وزەو غازى ھەريەمدا.

تەبىئى

ئەم راپۆرتە لە مالىپەرى (دەرەو ميديا) لە (2022/4/7) بلاوكراوھتەو؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=8145

سەرچاوهكان

1. دهستوری هه‌میشه‌یی عێراق.
2. چاره‌نوسی غازى سروشتى هه‌رىمى كوردستان به‌ره‌وكوچ ده‌چىت؟
<https://kogc.co.uk/kurdi/5504/>
3. قه‌زه‌كانى سه‌ر حكومه‌تى هه‌رىم بوونه 32 مليار دۆلار، ماله‌پى شار پرىس؛
<https://www.sharpress.net/all-detail.aspx?Jimare=179002>
4. الغاز في «كردستان العراق»: وقائع السوق والفرص الجيوسياسية؛
<https://www.washingtoninstitute.org/ar/policy-analysis/alghaz-fy-krdstan-araq-wqay-alswq-walfrs-aljywsyasyt>
5. د. وحيد انعام الكاظمي، جيوسياسية النفط والغاز في اقليم كردستان العراق والفواعل الاقليمية والدولية؛
<https://portal.arid.my/Publications/6e75af02-7f62-4c6d-8778-3c215ea66565.pdf>

بۆرى نەوتى ھەرىم... بايەخ و خاوەندارپىتى و كرپى گواستىنەۋەى نەوت

بەپپى راپۇرتەكانى دىلۆيت لە (2019/1/1 – 2021/6/30) حكومەتى ھەرىمى كوردستان بپى (393 مىيۇن و 528 ھەزار و 260) بەرميل نەوتى لەرپىگەى بۆرىيەۋە ھەناردەى بازارەكانى جىھان كر دوو، لەو ماوہىيەدا بپى (1 مىليار 744 مىيۇن و 391 ھەزار و 437) دۇلارى وەك كرپى گواستىنەۋەى نەوت لەرپىگەى بۆرىيەۋە خەرجكر دوو، كە بۇ ھەر بەرميليك دەكاتە (4.4) دۇلار.

ئەو خەرجىيەش زياترە لەو بپە پارەيەى كە حكومەتى ھەرىم لە سالى (2017) لەرپىگەى فرۇشتى بۆرى نەوتى كوردستان بە كۇمپانىيائى رۇزنەفتى روسيى دەستى كەوتوو، كە بپەكەى (1 مىليار و 700 مىيۇن) دۇلار بوو.

ھەر بەپپى زانىارىيەكانى دىلۆيت تا نيوہى بەكەمى سالى (2021)، حكومەتى ھەرىمى كوردستان (76 مىيۇن و 869 ھەزار و 888) بەرميل نەوتى خاۋى فرۇشتوو، كۇى بەھاكەى (4 مىليار و 108 مىيۇن و 404 ھەزار و 110) دۇلار بوو، بپى (454 مىيۇن و 413 ھەزار و 772) دۇلار بەرپۆئەى (11.1%) دى داھاتى گشتى نەوت، بۇ كرپى گواستىنەۋەى نەوت لەرپىگەى بۆرىيەۋە خەرج كر دوو.

بايەخى بۆرى نەوتى ھەرىمى كوردستان

پرۇسەى گواستىنەۋەى نەوت قۇناغى دووہى پيشەسازى نەوتە لە دواى بەرھەمپىنانيەۋە. بۇيە دەتوانرپت بوترپت قۇناغى گواستىنەۋە ھىچى كەمتر نييە لە قۇناغى بەرھەمپىنان و پىكەۋە يەكتر تەواودەكەن، چونكە بەرھەمپىنانى نەوت ھىچ بەھايەكى نابپت ئەگەر بەرپىگەيەك نەگواستىرپتەۋە بۇ بازارى بەكاربەر و كرپارىارانى نەوت، جا گواستىنەۋەكە بەرپىگەى (وشكانى يان ئاۋى) بپت.

پرۇسەى گەياندىنى نەوتپش بپويستى بە ئامراز و ئامپىرچى گرىنگ و گەورە ھەيە بۇ گواستىنەۋە، سەرەراى ئەۋەى پىگەى جوگرافپيش زۇرچار بەشپىكە لە (كارئاسانى يان ئاستەنگ) بۇ ئەو گواستىنەۋەيە. بۇيە دەكرپت داخراۋى پىگەى جوگرافى ھەرىمى كوردستان نەگەپشتى بە دەريا

ئاستەنكىكى گەورەبىت بۇ ئەو پرۆسەيە، بۇيە بەناچارى دەبىت ھەماھەنگ بىت لەگەل يەككى لە ولاتە دراوسىكانى. بۇ ئەمەش زياتر پىشت بە ولاتى توركىا بەستراوہ بۇ گەياندىنى بەرھەمى نەوتى ھەرىم بە بازارەكانى ئەوروپا.

سەرەتاي پىشەسازى نەوت و بەرھەمھىنانى نەوت لە كىلگەي تەق تەق لە ھەرىمى كوردستان بۇ سالى (1994) دەگەرپتەوہ، حكومتى ھەرىمى كوردستان پىشتى بە (تانكەر) بەستوہ بۇ گواستەنەوہى بەرھەمەكەي. تەنانەت حكومتى ھەرىمى كوردستان لەدواي پرۆسەي نازدى عىراقەوہ كە بە چرى دەستىكرد بە وەبەرھىنان لە كەرتى نەوتى ھەرىم، بەتايبەتپىش لەدواي پەسەندكردنى ياساي ژمارە (22ى سالى 2007) ياساي نەوت و غازى ھەرىمى كوردستان لە بەرلەمانى كوردستان، بەلام گواستەنەوہى نەوت ھەر بە رىگەي (تانكەر) بەردەوام بو، چونكە تا سالى كۆتايى سالى (2013) ھەرىمى كوردستان تەنھا دەپتوانى لە رىگەي تەنكەرەوہ بەرھەمە نەوتىيەكەي ھەناردەي ولاتانى دەرەوہ بكات و بەو پىيەش لە توانايدا بووہ رۆژانە نزيكەي (50) ھەزار بەرمىل نەوت لە رىگەي تانكەرەوہ ھەناردەي توركىا بكات.

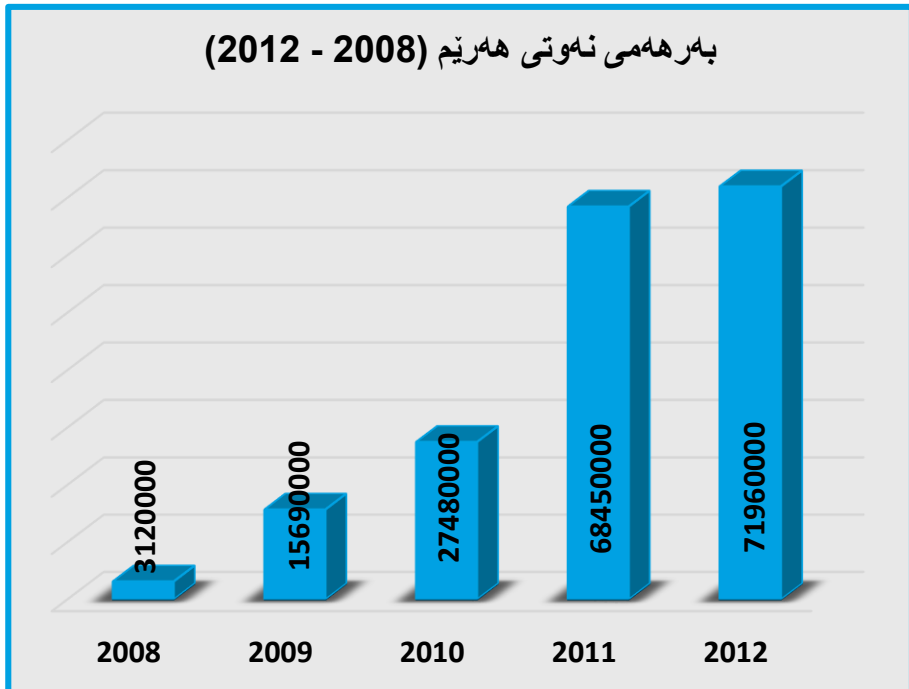
بەلام بونىدانى بۆرى نەوتى ھەرىم، پرۆسەي نەوتى ھەرىمى بردە قۇناغىكى دىكەوہ. بە ھەناردەكردنى نەوتى ھەرىم لە رىگەي بۆرىيەوہ لە سەرەتاي سالى (2014) وەك حكومتى ھەرىمى كوردستان رايگەياند "لەبەرئەوہى ھەرىمى كوردستان دەكەوئتە دوورپانى نىوان رۆژھەلاتى ناوہراست و ئەوروپا، پىگەيەكى نمونەيى ھەيە بۆئەوہى ببىتە ھاوبەشىكى گرىگ لە داينىكردنى وزەدا بۇ جىھان. لە كاتىكدا ژمارەيەكى زۆرى كۇمپانىكان لە قۇناغى گەپانەوہ دەچنە سەر بەرھەمھىنان، كوردستان ئامادە دەبىت ببىتە ناوہندىكى بەرھەمھىنانى نەوت بۇ بازارەكانى وزەي جىھان".

لە سەرەتاي سەرپىكەوتنى بۆرى نەوتى ھەرىم، حكومتى ھەرىم ئەوہشى راگەياندوہ؛ "رىگەي نەوت لە كىلگە بەرھەمھىنەرەكانى كوردستانەوہ پىشت بە ھىلى بۆرىەكانى كەركوك – جەيھاندا تىپەر بووہ لە رىگەي ھىلىكى دوانەيى ھەناردەكردنەوہ. ئەمرو ھەرىمى كوردستان ھىلىكى بۆرى ھەناردەكردنى نوچ دروست دەكات كە بە ھاتنى سالى 2015 لە توانايدا دەبىت (1) مىليۇن بەرمىل نەوت لە رۆژىكدا بگاوزىتەوہ بۇ سنورى توركىا. ھىلى بۆرىەكە لە خورمەلەوہ درىژ دەبىتەوہ تا فىشخابور لەسەر سنورى توركىا".

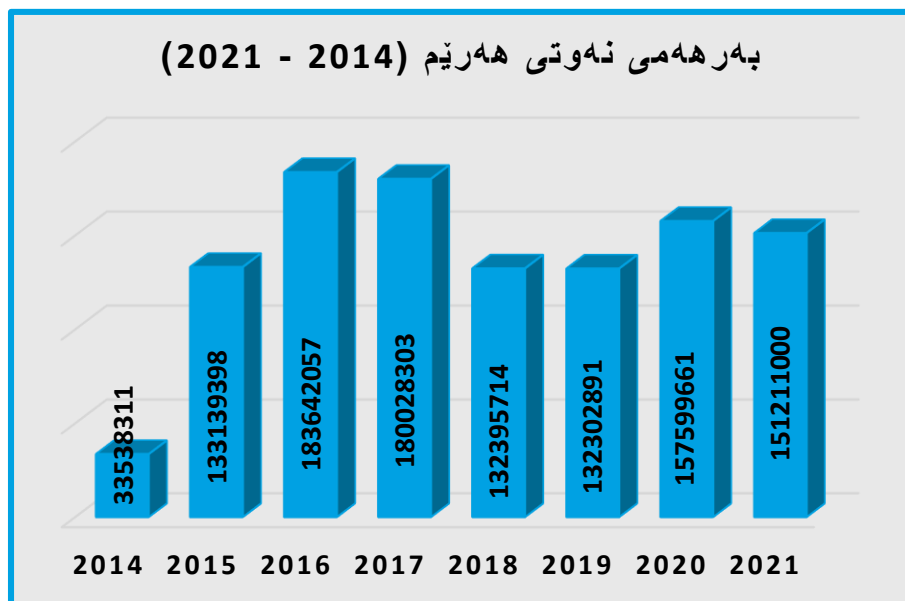
ھەرەھا حكومتى ھەرىم ئامازەي بەوہش داوہ "بە مەبەستى بەستەنەوہى بە ژىرخانى ھەناردەكردنەوہ، ھىلىكى سەرەكى نوچى بۆرى (81) كىلۆمەترى ناوخۆيى لە تەق تەقەوہ بۇ خورمەلە تەواو كردوہ. لە توانايدا بەرى 150,000 بەرمىل نەوت لە رۆژىكدا بەرھەم بەينىرئىت لە تەق تەقەوہ بۇ خورمەلە كە دەتوانرئىت بىستىرتەوہ بە پالاوگەي ھەولير و ھىلى بۆرىەكانى

ههنارده کردنه وه. هیلی بۆریهکانی تهق تهق- خورمه له یارمهتی ههڕیمی کوردستان دعات درک به تهواوی بهرهم و توانای ههنارده کردنی کیلگهی تهق تهق بکات" (پروانه چارتی ژماره 1) که بری بهرهمهینانی نهوت دهردهخات پیش بونیادنانی بۆری نهوتی ههڕیم) ههروهها (چارتی ژماره 2) که بر بهرهمهینانی نهوت دهردهخات دوا بونیادنانی بۆری نهوتی ههڕیم)

چارتی ژماره (1)

چارتی ژماره (2)

خاوەندارێتی بۆری نەوتی ھەرێمی کوردستان

بەپێی یاداشتێکی پەرلەمانتار (عەلی حەمە سەلج) کە ئاراستەیی سەرۆکایەتی پەرلەمانی کردوو، دەربارەیی (بۆری نەوتی کوردستان و کرێی گواستنهووی نەوتی ھەرێم).

بۆری نەوت لە سنووری ھەرێمی کوردستان لە ساڵی (2010) ھوو دەست بە دروستکردنی کراو، کۆتایی ساڵی (2013) بۆ یەکەجار لە ڕیگەییەو نەوتی ھەرێمی کوردستانی گواستەو بۆ بەندەری جەبھانی تورکی.

بەپێی زانیارییەکانی نیۆ یاداشتەکە کۆمپانیای کار بۆری نەوتی دروستکردوو و (40%) خاوەندارێتی بۆرییەکە ھی کۆمپانیای ناوبراو، بەپێی زانیارییەکان بۆرییەکە نزیکەیی (600) ملیۆن دۆلار تیچوونەکەیی بوو.

(60%) بۆری نەوتی ھەرێم خاوەندارێتیەکەیی بۆ کۆمپانیای (رۆزنەفتی روسی) دەگەرێتەو، کاتیکی لە 2017/6/2 لە شاری (سان پیتربۆرگ)، بە ئامادەبوونی سەرۆکی حکومەتی ھەرێم و جیگرەکەیی و وەزیری سامانە سروشتییەکانی لە کابینەیی ھەشتەم گریبەستتیکیان لەگەڵ

بەريۆەبەرى جىبەجىكارى كۆمپانىيى رۆزىنەفرت واژۇ كىرد، بەشىكى گىرىبەستەكە فرۇشنى (60%) بۇرى نەوتى كوردستان بوو بە كۆمپانىيى رۆزىنەفت بە بەھى (1 مىليار و 700 مىليۇن) دۇلار.

درىژى بۇرى نەوتى ھەرىمى كوردستان (896) كىلۇمەترە، لە سنورى ھەرىمى كوردستان لە كىلگەى خورمەلەو دەستپىدەكات و بەنىو بلۇكە كانزايىەكانى (ھەولير، بەردەپەش، عەين سەفى، جەبەل كەند، ئەلقوش، دھۆك و سلىقانى)يدا تىدەپەرىت و دەگات بە (فىشخابور)، (221) كىلۇمەترە، بەم پىئەش (24.6%) بۇرى نەوت لە سنورى ھەرىمى كوردستاندايە، خاوەندارىتتىيەكەى بۇ ھەردوو كۆمپانىيى (كار و رۆزىنەفتى روسى) دەگەرىتەو.

ئەو بەشەى لە سنورى توركيايە، خاوەندارىتتىيەكەى بۇ كۆمپانىيى وزەى توركى دەگەرىتەو كۆمپانىيى "بۇتاش" سەرىپەرشتى دەكات. لە فىشخابورەو تا دەگات بە بەندەرى جەيھانى توركى (675) كىلۇ مەترەو (74.6%) بۇرى نەوتى بۇرىيەكە پىكدەھىنىت. (بروانە نەخشەى بۇرى نەوتى ھەرىم)

بەپىي ياداشتەكە ئەم گىرىبەستە ئەوئەندە لە سودى كۆمپانىيى رۆزىنەفت بوو، بەپىي بەياننامە دارايىەكانى لقى سەنگافورەى كۆمپانىيى رۆزىنەفت كە تايبەتە بە ھەرىمى كوردستان، كۆمپانىيى رۆزىنەفت بىرى (250 مىليۇن) دۇلارى داوئە پراوئىكارىكى دەرەكى تاوەكو دلنىابىتەو لە بەدەستەپىنانى رىككەوتنە نەوتىيەكانى لە ھەرىمى كوردستان.

ھىلى بۇرى نەوتى ھەرىم بۇ بەندەرى جەيھانى توركى

كرىي گواستنهوهى نەوتى ھەرىم لە رېگەى بۇرى ھەرىمى كوردستانهوه

بەپىي راپۆرتەكانى دىلۆيت لە (2019/1/1 – 2021/6/30) حكومەتى ھەرىمى كوردستان برى (393 مليۆن و 528 ھەزار و 260) بەرميل نەوتى لەرېگەى بۇرىيەوه ھەناردەى بازارەكانى جيهان كر دوو، ھەر بەپىي راپۆرتەكانى كۆمپانىيائى ناوبراو لەو ماوھىدەدا برى (1 مليار 744 مليۆن و 391 ھەزار و 437) دۆلاى وەك كرىي گواستنهوهى نەوت لە رېگەى بۇرىيەوه خەرجكر دوو، كە بۇ ھەر بەرميليك دەكاتە (4.4) دۆلار.

ئەو خەرجىيەش زياترە لەو برە پارەيەى كە حكومەتى ھەرىم لە سالى (2017) لە رېگەى فرۆشنى بۇرى نەوتى كوردستان بە كۆمپانىيائى رۆژنەفت دەستى كەوتوو كە برەكەى (1 مليار و 700 مليۆن) دۆلار بوو، وەك لە سەرەوه ئاماژەمان پىداو. (بۇ وردەكارى تەواوى ماوھى (2019 – 2021/6/30) لە نەوتى فرۆشراو و كرىي بۇرى بروانە خشتەى ژمارە (1))

مختصی گزارش (1)
نهوتی لوریشراو و کرئی بوری (2021/6/30 – 2019/1/1)

ز	ور دینیی راپورته کانی بیلویت له ماوهی سالانی 2021/6 – 2019	سافی نهوتی خاوی گواستراوه بو کرپاران/ بهرمیل	کرئی گواستوهوی بوری به بولار	کرئی گواستهی (یهک بهرمیل به بولار)
1	2019/3/31 – 2019/1/1	38,584,174	122,055,061	3.2
2	2019/6/30 – 2019/4/1	39,764,446	172,578,942	4.3
3	2019/9/30 – 2019/7/1	39,953,584	174,572,125	4.4
4	2019/12/31 – 2019/10/1	40,210,756	175,166,726	4.4
5	2020/3/31 – 2020/1/1	42,323,769	179,094,807	4.2
6	2020/6/30 – 2020/4/1	37,408,005	84,890,716	2.3
7	2020/9/30 – 2020/7/1	39,265,779	191,273,212	4.9
8	2020/12/31 – 2020/10/1	39,147,859	190,346,076	4.9
9	2021/3/31 – 2021/1/1	37,444,522	215,480,909	5.8
10	2021/6/30 – 2021/4/1	39,425,366	238,932,863	6.1
	کۆ	393,528,260	1,744,391,437	4.4

ھەر بەيئى زانباريەكەكانى دىلۇيت تا نيومى يەكەمى سالى (2021) ھۆكۈمەتنى ھەرىپى كورستان (76 مىليون و 869 ھەزار و 888) بەرمىل ئەوتى خاۋى فرۇشتىۋە و كۆى بەھاكى (4 مىليار و 108 مىليون و 404 ھەزار و 110) دۇلار بۈۋە، پىرى (454 مىليون و 413 ھەزار و 772) دۇلار بەپۇژمى (11.1%) داھاتى كىشتى ئەوت بۇ كرىتى گۈاستىۋەمى ئەوت لە پىگىمى بۇرىيەۋە خىرج كىرۈۋە. (بىروانە خىشتى ئىلرە (2))

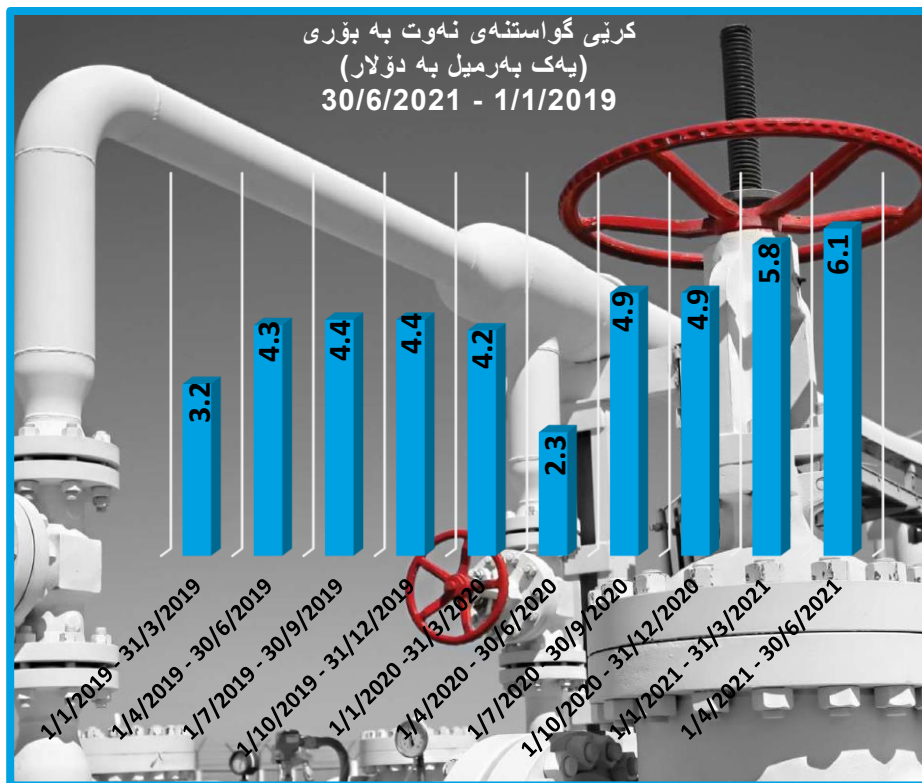
خىشتى ئىلرە (2)

فرۇش و داھات و كرىتى بۇرى ئەوتى ھەرىپم لە نيومى يەكەمى سالى (2021)

ز	ۋىبىئى رايۇرتەكەكانى دىلۇيت	سالى ئەوتى خاۋى	تىجارى ئىرىخى (1)	كۆى بەھامى ئەوتى	كۆى كرىتى بۇرى	پۇژمى كرىتى گۈاستىۋەمى
	بەرمىل	گۈاستىراۋە بۇ كىپاران	بەرمىلى فرۇشراۋ بە	خاۋى فرۇشراۋ	گۈاستىۋە بە	گۈاستىۋەمى
	دۇلار	دۇلار	دۇلار	بەدۇلار	دۇلار	دۇلار
1	2021/3/31 – 2021/1/1	37,444,522	48,961	1,833,324,620	215,480,909	11.8%
2	2021/6/30 – 2021/4/1	39,425,366	57,706	2,275,079,490	238,932,863	10.5%
	كۆ	76,869,888	تىجارى 53,334	4,108,404,110	454,413,772	تىجارى 11.1%

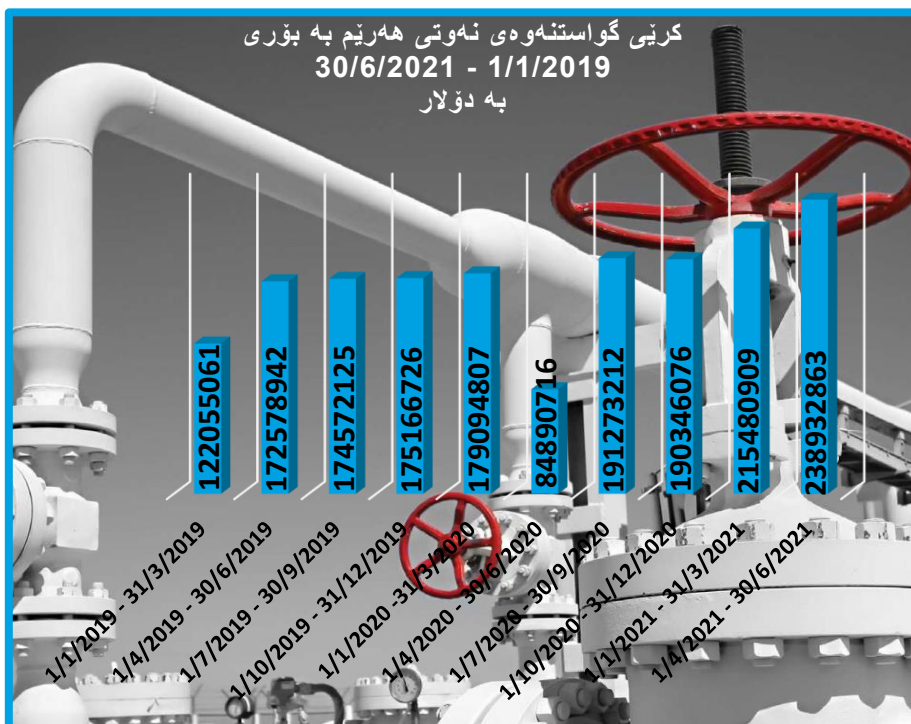
كرىتى گۈاستىۋەمى ئەوتى ھەرىپم لە پىگىمى بۇرى ئەوتىۋە بەردەۋام رىۋى لە بەرزىۋىۋەۋەمى، بەيئى رايۇرتەكەكانى دىلۇيت لە سەرتەمى سالى (2019) تا نيومى يەكەمى (2021) كە ئىمارەمىان (10) رايۇرتە، ئىم بەرزىۋىۋەۋەمى بە رىۋى دەيىنرقت، بۇ نىۋنە لە رايۇرتى يەكەمى دىلۇيت كە ۋىرەمكارى پىرۇسسى ئەوتى ھەرىپى رىۋىكىرۋىۋەتەۋە لە ماۋى (2019/1/1 – 2019/3/31) كرىتى گۈاستىۋەمى (1) بەرمىل ئەوتى ھەرىپم (3.2) دۇلار لەسەر ھۆكۈمەتنى ھەرىپم بۈۋە، بەلام لە نوا رايۇرتى كۇمىانيا ۋىدىيىيەكەنە لە ماۋى (2021/4/1 – 2021/6/30) كرىتى گۈاستىۋەمى (1) بەرمىل ئەوتى ھەرىپم (6.1) دۇلار لەسەر ھۆكۈمەتنى ھەرىپم ۋىستاقە. (بىروانە چارىتى ئىمارە (3)).

چارتى ۋماره (3)

بهجۆرىك له (2019/3/31 - 2019/1/1) كۆى كرىى گواستنهوى نهوتى ههرىم (122 مليون و 55 هزار و 61) دولار لهسهر حكومهتى ههرىم بووه، بهلام له دوا راپۆرتى كۆمپانىا وردبىنييهكهدا له ماوهى (2021/6/30 - 2021/4/1) كۆى كرىى گواستنهوى نهوتى ههرىم (238 مليون 932 هزار و 863) دولار لهسهر حكومهتى ههرىم وهستاوه. (بروانه چارتى ۋماره (4)).

چارتى ژماره (4)

لە ياداڭشتەكەى (پەرلەمانتار - عەلى حەمە سەلج) دا ھاتووە لە ماوەى (2020 - 2021/6) واتە سەلج و شەش مانگ (1 ملىار و 584 ملىون دۆلار) دراووتە كرىى گواستنه وەدى نەوتى ھەرىم بە بۆرى ھەرىم بە بۆرى، لە سەلجى (2020) دا (%21.3) كۆى داھاتى نەوت دراووتە كرىى بۆرى نەوتى ھەرىم بە بۆرى، ئەوەى جىگەى ھەلۆەستە لەسەر كەردنە، بۆرى نەوت لە سنورى ھەرىم بە بۆرى كوردستان تەنھا (%24.6) كۆى بىرژى بۆرى نەوتە لە خورمەلەوە تا بەندەرى جەيھان، بەلام (%70) كۆى كرىى گواستنه وەدى پىدراوە.

ئەگەر (18) مانگى سەرەتای (2020) بۆ شەش مانگى يەكەمى (2021) وەك پىئوەر وەربىگىرەت (%70) كرىى گواستنه وەدى نەوت بۆ كۆمپانىياكانى (كار و رۆزەنەفت) رۆشتووە (%30) بۆ كۆمپانىياى وزەى توركى بوو! (بىروانە خشتەى ژمارە 3)). ئايا دەكرىت بۆرى نەوت لە سنورى توركىا دوو ھىندەو نىوى بۆرى نەوت بىت لە سنورى ھەرىم بە بۆرى كوردستان، بەلام كرىى بۆرى لە سنورى ھەرىم بە بۆرى زۆر زياتر بىت لە سنورى توركىا؟

خشتەى ژمارە (3)
 كرىى بۆرى نەوتى ھەرىم (2021/6/30 – 2020/1/1)

كرىى بۆرى بۇ سنورى توركيا	كرىى بۆرى بۇ سنورى كوردستان	كۆى كرىى بۇرى بۇ مانگ	درىژى له سنورى توركيا	درىژى له سنورى ھەرىم كوردستان	درىژى بۆرى نەوت
476,000,000	1,108,000,000 \$	1,584,000,000 \$	675 km	221 km	896 km
30%	70 %	#	75.4 %	24.6 %	#

تیبىنى

ئەم راپۆرتە له مالىپەرى (درەو میدیا) له (2022/2/21) بلاوکراوئەتەوہ:

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9734

سەرچاوەکان

- راپۆرتەکانى دیلۆیت له ماوەى (2021/6/30 – 2019/1/1) كه ژمارەیان (10) راپۆرتە و سەرجه‌میان له مالىپەرى فەرمى حكومەتى ھەرىمى كوردستان بەردەستە.
- عەلى ھەمە سالىح، ياداشت بۆ سەرۆكايەتى پەرلەمان (وینەيەكى لای درەو میدیایە)
- ھێلى بۆرىەکانى نەوت، مالىپەرى فەرمى حكومەتى ھەرىمى كوردستان؛
<https://gov.krd/mnr/publications/%D9%86%DB%95%D9%88%D8%AA/>
- ھەناردەکردنى نەوتى ھەرىمى كوردستان بۆ توركيا دەستپيكرد، 2013/12/13، مالىپەرى روداوو؛
<https://www.rudaw.net/sorani/business/131220131#sthash.rRkwbuML.dpuf>
- د. أحمد ياسين & د.شیركو کرمانج & م. يادگار عبدالله، طرق نقل النفط من حقول كوردستان العراق، مجلة وادى النيل للدراسات والبحوث الإنسانية والاجتماعية والتربوية؛
https://jwadi.journals.ekb.eg/article_85184_20d92d83d507b1d588bfd4d469478ad6.pdf
- Andrew Snow, Kurdistan and Baghdad: A Tangled Web Over Oil and Budgets;
<https://www.usip.org/publications/2018/01/kurdistan-and-baghdad-tangled-web-over-oil-and-budgets>

پالاوگه نەوتییەکانی ھەریمی کوردستان

حکومەتی ھەریمی کوردستان (13%) پێداویستی نەوتی خاویان بۆ دابین دەکات

پالاوگه نەوتییەکانی ھەریمی کوردستان کە ژمارەیان (4) پالاوگە فەرمییە، پیکەووە رۆژانە توانای پالاوتنی (256 ھەزار) بەرمیل نەوتی خاویان ھەیە بۆ بەرھەمھێنانی پێداویستیەکانی سوتەمەنی و وزە، بەلام حکومەتی ھەریمی کوردستان لە ماوەی (2019 – 2021/6) بە تیکرا نزیکی (33) ھەزار بەرمیل بە بری (13%) توانای خۆیان نەوتی خاویان بە ھەردوو شیوازی (فروشتن و پالاوتن بۆ حکومەت) بۆ دابینکردون.

پالاوگە نەوت

پالاوگە نەوت یان (پالاوتنی نەوت) بریتیە لە پرۆسەیکە کە تێیدا نەوت دەپالێون بۆ لیوەرگیراوەکانی، وەک (سوتەمەنی سووک، غازۆلین، بەنزین، ئەسفلت (قیر)، رۆنی گەرمکردنەو، کیرۆسین (نەوتی سپی)، غازی شل (LPG)، سوتەمەنی جیٹ و سوتەمەنی چەور (سوتەمەنی قورس). ماددە تری پترۆکیمیایە ھەن وەک ئەئیلین و پرۆپیلین ئەتوانرێت بەرھەم بھێنرێت لە نەوتی خاویان، بەبێ بەکارھێنانی پالاوگە نەوت بەھەمان شیوەش وەک نەفتا کە لە ھەمان رینگەووە بەرھەمھێنرێت.

ھەر پالاوگەیکە ریکخستنی تاییبەت بەخۆی ھەیە و تیکەلکردنی پرۆسەکانی پاککردنەو بە رەچاوکردنی شوینی پالاوگە، بەرھەمە خواستراوەکان و باری ئابوری دیاری دەکریت.

پالاوگە نەوت بە بەشیکێ گرنگ و سەرەکی لە پێشەسازی نەوت دانەنرێت، ھەندیک لە پالاوگە مۆدیرنەکان ئەتوانن رۆژانە بری (800 ھەزار) بۆ (900 ھەزار) بەرمیل نەوت بپالێوت و پرۆسێسی بکات.

پالاوگه‌کانی نهوت له ههریمی کوردستان

حکومه‌تی ههریمی کوردستان له‌سالی (2009)هوه، دهستی کردوو به پهره‌دان به پالاوگه‌ی نهوت له ههریمی کوردستان، له (2013/8/28) رایگه‌یاند "به‌پیی ریکه‌وتنیک که له ئەیلوولی 2012 دا له‌گه‌ل حکومه‌تی فیدرالی عێراقدا ئەنجامدرا، ههریمی کوردستان مافی به‌دهسته‌پێنانی 17% ی به‌ره‌مه‌ پالیئوراوه‌کانی عێراقی ههیه، له‌گه‌ل 17% ی نهوتی خاوی عێراق بۆ سوتهمه‌نی ویستگه‌کانی کاره‌با. به‌لام حکومه‌تی فیدرالی ئەم مافه‌ی به‌ره‌مه‌ پالیئوراوه‌کان به‌ ته‌واوه‌تی دابین ناکات بۆ ههریم."

بۆیه له‌ راگه‌یه‌ندراوه‌که‌دا هاتوو "له‌پێناو به‌دیپێنانی خواستی ناوخوا‌ییمان و یارمه‌تیدان بۆ خزمه‌تکردنی پێویستی ناوچه‌کانی تر، ههریمی کوردستان گه‌شه به‌ که‌رتی پالاوتن ده‌دات. له‌گه‌ل ئەنجامدانی وه‌به‌ره‌یتانی زیاتر، توانای پالاوتنی ههریمی کوردستان".

له‌ کاتی بلاوکردنه‌وه‌ی ئەو راگه‌یه‌ندراوه‌دا دوو پالاوگه‌ی گه‌وره‌ پالاوگه‌یه‌کی بچوکی و فه‌رمی له‌ ههریمی کوردستان له‌ به‌ره‌مه‌پێناندا بوون که‌ ئەوانیش بریتی بوون له‌؛

یه‌که‌م: پالاوگه‌ی کار (که‌ له‌ک یان که‌وگۆسک) له‌ نزیک شاری هه‌ولێر، له‌ لایه‌ن کۆمپانیای (کار گروپ)ه‌وه‌ به‌رپێوه‌ ده‌بریت، که‌ کۆمپانیایه‌کی ناوخوا‌ییه، له‌ ئێستادا توانای به‌ره‌مه‌پێنانی (110 هه‌زار) به‌رمیلی هه‌یه‌ له‌ رۆژیکدا، به‌لام هه‌موو توانای خۆی به‌کارناهێنیت و رۆژانه (50 هه‌زار) به‌رمیل نهوت ده‌پالئویت.

دووهم: پالاوگه‌ی بازبان له‌ پارێزگای سلێمانی، پالاوگه‌که‌ له‌ سه‌ره‌تادا بۆ نهوتی خاوی که‌رکوک دروسکرا بوو، به‌لام ئەو کۆمپانیا بیانیه‌ی که‌ جێبه‌جێکردنی پرۆژه‌که‌ی پێسپێردرا بوو نه‌یتوانی کاره‌کانی ته‌واو بکات دواتر پرۆژه‌که‌ درا به‌ کۆمپانیای (وزه‌ پیترولیه‌م)ی کوردی سه‌ر به‌ کۆمپانیای "فه‌یوان" له‌ کۆتایی (2009) دا به‌ سه‌رکه‌وتویی جێبه‌جێکرا.

ئهم پالاوگه‌یه‌ یه‌کێکه‌ له‌ پالاوگه‌ گرنگه‌کان له‌ ههریمی کوردستاندا، له‌ رۆژیکدا پالاوگه‌ی بازبان (40) هه‌زار به‌رمیل نهوت ده‌پالئویت، چه‌ندین به‌ره‌می جیاواز له‌ نهوتی خاوی به‌ره‌م ده‌هینیت، بۆ نمونه ئێستا به‌ره‌می رۆژانه‌ی پالاوگه‌که‌ به‌م جو‌ریه‌؛

1. (1 ملیۆن و 500 هه‌زار) لیتر به‌نزین.
2. (80) ته‌ن غازێ شلی مالان.
3. (2 ملیۆن و 700 هه‌زار) لیتر نهوتی ره‌ش.
4. (200 هه‌زار) لیتر نهوتی سپی.

5. (250 هزار) به نزیمی فرۆکه

6. (1 ملیون و 500 هزار) دیزل (غاز)

سینیه: پالاوگه‌ی لانا: یه کیکه دیکه یه له پالاوگه گه وره کانی ههریمی کوردستان و له پارێزگای ههولێر و له سالی (2008) هوه به ئاست و تهکنیکی بهرز بونیاد تراوه، به پیتی داناکان توانای پالاوتنی (100 هزار) بهرمیل نهوتی خاوی ههیه له رۆژیکدا، به لام ئیستا (30%) ئه و توانیه به کاردههینیت و که پالاوتنی (30 هزار) بهرمیل نهوته له رۆژیکدا و چه ندین به ره می جیاوازی نهوت به ره م بهینیت.

چاره م: پالاوگه‌ی تاوکی له کینگه‌ی تاوکی له پارێزگای دهۆک، کۆمپانیای DNO ی نهرویجی خاوهنی پالاوگه‌یهکی بچووکه که نهوتی خاوی ئاماده دهکات له پیتناو دهسکهوتنی خهسلهتی ههناردهکرندا، ئیستا توانای به ره مه پیتانی (6 هزار) بهرمیلی ههیه له رۆژیکدا.

پالاوگه‌کان کار بۆ کێ دهکهن و چۆن نهوتی خاوی دهست دهخهن؟

به شیوه‌یهکی گشتی پالاوگه‌کانی ههریمی کوردستان به شیوه و سه رچاوه‌ی جیاوازی نهوتی خاوی دهست دهخهن بۆ کاری پالاوتن و به ره مه پیتان ئه وانیش؛

یه که م: حکومه‌تی عێراق و هاوردی دهره‌کی

رۆژی (2021/6/18) سه رکۆ ئازاد گه‌لالی، بریارده‌ری لیژنه‌ی وزه و سامانه سروشتیه‌کانی په‌رله‌مانی کوردستان دهرباره‌ی به‌رزبوونه‌وه‌ی نرخه‌ی به‌نزین راگه‌یه‌ندراویکی بلاوکرده‌وه له به‌شیکیدا هاتبوو؛ "له ههریمی کوردستان دوو پالاوگه ههیه، هه‌ردووکیان نهوت و به‌نزین بۆ عێراق ده‌پالێون. پالاوگه‌ی کار له ههولێر رۆژانه (50 هزار) بهرمیل نهوت ده‌پالێویت و (25 هزار) ده‌داته‌وه به عێراق و (25 هزار) بهرمیلیش بۆ ناوڤا ده‌پالێویت، ئه‌وه‌ی بۆ عێراقی ده‌نیریته‌وه لیتری دهریت به (450) دینار به‌لام ئه‌وه‌ی بۆ ناوڤا ههریم ده‌پالێویت لیتری ده‌داته (800 و 900) دینار.. بۆچی بۆ عێراق به (450) دینار و بۆ ههریمیش (800) دینار".

هه‌روه‌ها ئاشکراشیکردوه "له پارێزگای سلیمانی پالاوگه‌ی بازیان (قه‌یوان) هه‌یه و رۆژانه نزیکه‌ی (40 هزار) بهرمیل نهوت و به‌نزین ده‌پالێویت و ده‌نیریته‌وه بۆ عێراق، له‌وه‌ی لیتری دهریته‌وه به (450) دینار".

له راگه‌یه‌ندراوه‌که‌ی ئه‌و په‌رله‌مانتاره ئه‌وه‌ش هاتوه؛ "پالاوگه‌ی لانا رۆژانه (30 هزار) بهرمیل نهوت ده‌پالێویت و نهوته خاوه‌که له سووریا ده‌کپیت و به ره مه‌که‌ی له بازاری ههریمی

كوردستان دەرۇشنىتەوہو بە نرخی بازار كە لەئىستادا (800 بۇ 900) دىنارە". بەپىي قسەى سەرکۆ گەللى "ئىستا پالوگەى كار تواناى بەرھەمئەيناي رۇژانەى (4 ملوون و 500 ھەزار) لىتر بەنزىنى ھەيە، پالوگەى قەيوان تواناى بەرھەمئەيناي (2 ملوون) لىتر بەنزىنى ھەيە، لانازىش بەھەمان شىوہ، تاكەى حكومەت ئەو پالوگانە ناچار ناكەن نەوتى سىپى و بەنزىن بۇ ناوخۇ بپالىون و چىتر چاويان لە بەنزىنى پىر لەسەرەتانى ئىرانى نەبىت".

ئەمە دەریدەخات كە سەرچاوەى نەوتى خاوى پالوگەكان تەنھا نەوتى خاوى ھەرىم نىيە، بەلكو بەشىك لەو نەوتە خاوە لە حكومەتى عىراق وەردەگرن و بەشىكىشى لە دەرەوہ ھاوردە دەكەن.

دووہم: حكومەتى ھەرىمى كوردستان

جگە لەوہى پالوگە نەوتىيەكانى ھەرىمى كوردستان نەوتى خاو لە دەرەوہى ھەرىمى كوردستان (عىراق و دەرەوہ) ھاوردە دەكەن و دەبپالىون بە دوو رىگاش نەوت لە حكومەتى ھەرىمى كوردستان وەردەگرن بۇ پالوتن، ئەوانىش؛

1. پالوتنى نەوت بۇ حكومەتى ھەرىمى كوردستان

بەپىي راپۆرتەكانى دىلۆيت حكومەتى ھەرىمى كوردستان پۇژانە بىرىك نەوتى خاو دەدات بە پالوگەكانى ھەرىمى كوردستان و لە بەرامبەردا حكومەت بىرىك پارە دەدات بە پالوگەكان بۇ مەبەستى پىر كەرنەوہى بەشىك لە پىداوېستىيەكانى ناوخۇ، بەلام بىرەكە زۆر لەوہ كەمترە كە پىداوېستىيەكانى ناوخۇ پىر بكاتەوہ (بىروانە خىستەى ژمارە 1) و چارتى ژمارە 1)) كە بىرى ئەو نەوتە خاوە نىشان دەدات كە پالوگەكان لە ماوہى (2009 – 2021/6) نىشان دەدات، كە بۇ دوو سال و ھەوت مانگ تەنھا (20 ملوون و 632 ھەزار و 369) بەرمىل نەوتى خاو بووہ. واتە بە جۆرىك ئەو ماوہ دەكاتە (941) پۇژ و ئەگەر ئەو بىرە نەوتە دابەشى پۇژەكان بكەين دەكاتە (20 ھەزار و 926) بەرمىل نەوتى خاوى پۇژانە.

خشتهی ژماره (2)

وردهکارى راندهسکرى نهوتى خاو له لايهن وەزارەتى سامانه سروشتيهکان بۆ پالۆتىن (تيجوون، بەرهەم، داهات، خەرجى) له سالى (2019)

نەوتى دراو بە پالۆگە بەرهەل	8,737,444	1 بەرميل نهوتى خاو = 159 ليتر	ليتر	بەرميل	پڕۆه له بەرميل	بەرهەمى نهوت
بەرهەمى نهوت						
بەنزىن	21.23%		294,888,735	1,854,959		
ديزل	23.58%		327,654,150	2,060,289		
نەوتى رەمش	42.45%		589,777,470	3,709,045		
نەوتى سبى	3.14%		43,622,563	274,356		
بەنزىنى قوژکە	3.93%		54,609,025	343,382		
کازى مالان (تەن)	0.20%			17,475		
		داهاتەکهى نادياره	570			
		کۆى داهاتى بەرهههه نهوتيهکان				
	94.53%					
		پارهى دراو بە پالۆگەکان				
		داهات به دييار	ترخ / دييار	ليتر	بەرميل	
داهات به ئۆلار		داهات به دييار	داهات به دييار	ليتر	بەرميل	
61,435,153		73,722,183,750	250	294,888,735	1,854,959	21.23%
40,956,769		49,148,122,500	150	327,654,150	2,060,289	23.58%
4,914,812		5,897,774,700	10	589,777,470	3,709,045	42.45%
7,270,427		8,724,512,600	200	43,622,563	274,356	3.14%
25,939,287		31,127,144,250	570	54,609,025	343,382	3.93%
140,516,448	168,619,737,800					
186,629,355						

2. فرۆشتنى نهوتى خاو به پالۆگەکان له لايهن حکومهتى هەريشى کورستانهوه

جگه لهوهى پالۆگەکان روژانه بۆيک نهوتى خاو بۆ حکومهتى هەريشى کورستان دەپالۆن (ووک له خالى پيشش ئاماژەى بیکراوه)، روژانه بۆيکيش نهوتيان بين دەفرۆشيت، بەيئى رايورتەکانى کومپانیاى ديلۆيت حکومهتى هەريشى کورستان له ماوهى سالى (2019 – 2021/6) بوى (2 مليون 649 ههزار و 286) بەرميل نهوتى به تىكرائى ترخى (45) دۆلار به پالۆگەکان فرۆشتوه، كه بۆ هەر روژۆيک (12 ههزار و 496) بەرميل بووه. کۆى داهاتەکهى دەکاته (117) مليون و 738 ههزار و 947 دۆلار بووه، بۆ بەرچاڤورونى زياتر بىروانه (خشتهى ژماره (3) و چارتهکانى ژماره (2)، 3، 4).

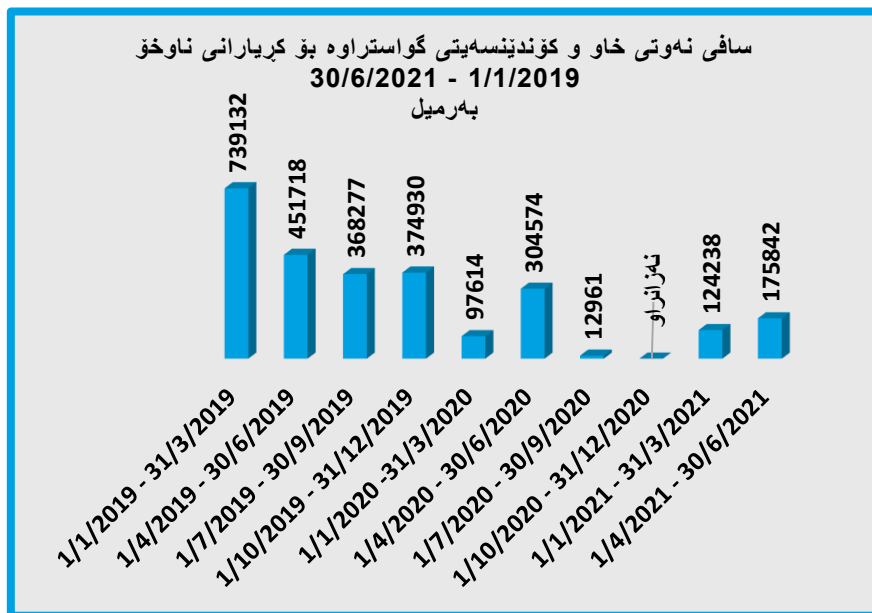
خشتمی ژماره (3)

شیکاری پالاکوه فرۆشتنهکانی تاووخ (2019/6/2021)

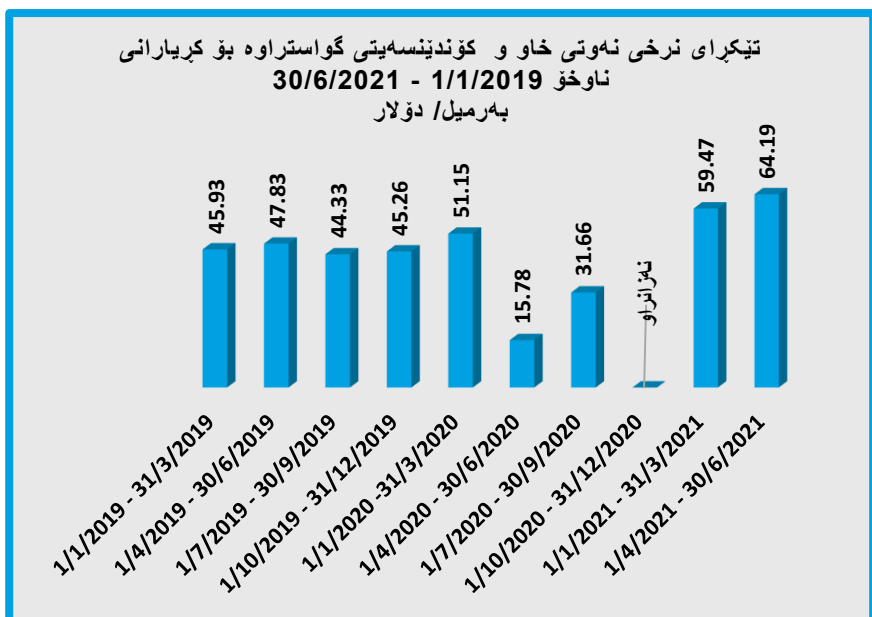
ن	وردیسی راپۆرتەکانی دیلۆیت له ماوهی 2021/6 – 2019	سافی نهوتی خاوی و کۆننێسهیتی گواستراوه بۆ کریان/ بهرمیل	تیکرای نرخی (1) بهرمیل/ دۆلار	کۆی بههملی نهوتی خاوی و کۆننێسهیتی فرۆشراوی/ دۆلار
1	2019/3/31 – 2019/1/1	739,132	45.93	33,943,058
2	2019/6/30 – 2019/4/1	451,718	47.83	21,609,622
3	2019/9/30 – 2019/7/1	368,277	44.33	16,328,609
4	2019/12/31 – 2019/10/1	374,930	45.26	16,970,278
5	2020/3/31 – 2020/1/1	97,614	51.15	4,993,033
6	2020/6/30 – 2020/4/1	304,574	15.78	4,806,178
7	2020/9/30 – 2020/7/1	12,961	31.66	410,345
8	2020/12/31 – 2020/10/1	بهردهست نیه	بهردهست نیه	بهردهست نیه
9	2021/3/31 – 2021/1/1	124,238	59.47	7,388,907
10	2021/6/30 – 2021/4/1	175,842	64.19	112,88,944
	کۆ	2,649,286	45.07	117,738,974

تێبینی: له نێو راپۆرتەکانی دیلۆیت تاوازه تیکراوی کۆی نرخی نێو نێوته ناسراوه که له ماوهی (2020/9/30 – 2020/4/1) سێوازه به پالاکهکان بۆیه پشت بهو نرخه بهستراوه که حکومهتی نهوتی له بازارهکانی جیهان یان فرۆشتوووه.

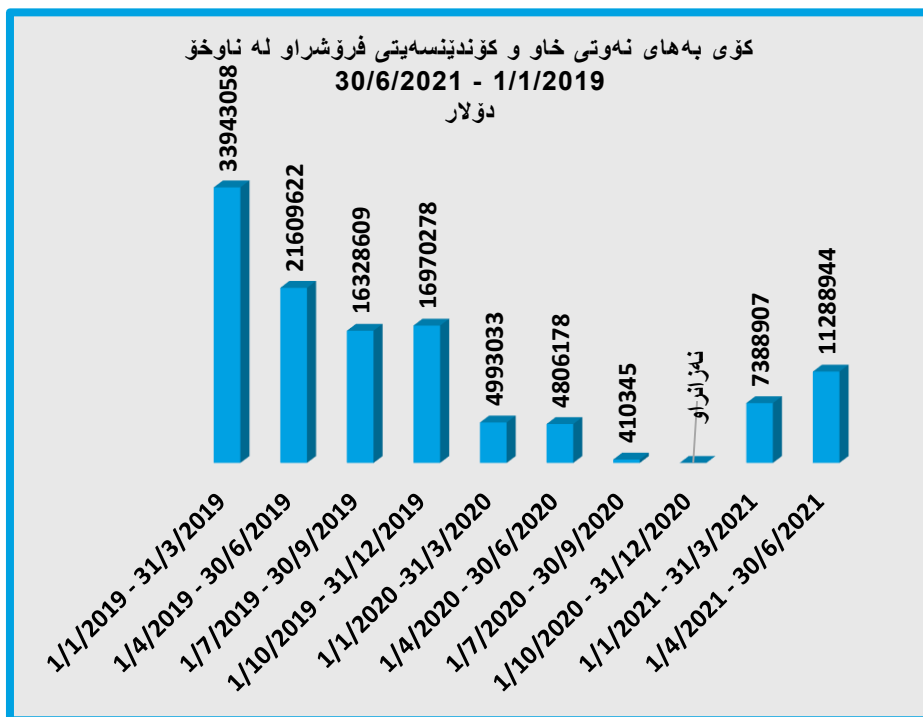
چارتی ژماره (2)

چارتی ژماره (3)

چارتی ژماره (4)

پالۆگهکان دهتوانن کیشهی سوتهمهنی له ههریمی کوردستان چارهسەر بکهن؟

بهشیکی وهلامی ئەم پرسیاره له شیکارییهکانی پێشتردا روون بووهتهوه، که پالۆگه نهوتیهکانی ههریمی کوردستان ژمارهیان (4) پالۆگهی فهرمیه، بیکهوه پۆژانه توانای پالوتنی (256 ههزار) بهرمیل نهوتی خاویان ههیه بۆ بهرهمهینانی پیداو یستیهکانی سوتهمهنی و وزه، بهلام حکومهتی ههریمی کوردستان له ماوهی (2021/6 – 2019) به تیکرا نزیکهی (33) ههزار بهرمیل به بری (13%) توانای خۆیان نهوتی خاویان به ههردوو شیوازی (فرۆشتن و پالوتن بۆ حکومهت) بۆ دابینکردوون.

بۆیه بهشیک له چاودێران شارهزایانی بوارهکه پێیان وایه پالۆگهی کار بهتهنیا دهتوانن کیشهی سوتهمهنی له ههریمی کوردستان چارهسەر بکات.

بۆ نمونه "عهلی حهمه سالح- ئەندامی لیژنهیی وزه و سامانه سروشتیهکان له پهرلهمانی کوردستان" له نامهیهکیدا له (2021/10/17) که ئاراستهیی حکومهتی ههریمی کوردستانی

كردووھ تئيدا ھاتووھ "نرخى سوتەمى بەشىئوھىيەكى بەرچاۋ گران دەبىت، ئەم پېشنيارەمى بۇ چارەسەرى ئەم گرافتە دەيخەمەرو، بەبى ھىچ پىشتىوانىيەكى دارايى دەتواندريت بە كوالىتتيەكى باش سوتەمەنيەكى باش دابىنكرىت".

ئەو پەرلەمانتارە ھۆكارى گرانبوونى سوتەمەنى گەپاندوووتەوھ بۇ؛ "بەشى ھەرە زۆرى سوتەمەنى لە دەرەوھ دىت، پالاوگە نەوتى خاۋ بە نرخى جىھانى دەكرىت و قازانجى ليوەردەگرىت، قازانجى بازركان و گومرگ و تىچوى گواستەوھ ھەمووى دەچىتە سەر نرخى سوتەمەنى.

چارەسەر:

ھىچ ھوكورانىيەك نىە لە جىھاندا پالاوگە ھەبىت و نەوتى خاۋى ھەبىت، بەلام نەوت نەپالىئويت و سالانە زياتر لە 2 مليار دۆلار بۇ كرىنى سوتەمەنى بچىتە دەرەوھ! .

سى پالاوگە نەوت ھەن لە كوردستان (كەلەك- كار، بازىيان -قەيوان، لاناز)، تواناي پالاوتنى 240 ھەزار بەرميل نەوتيان ھەيە لە رۆژىكدا... كە نزيكەى دوو ھىندەى پىداويستى خەلكى كوردستانە.

بەلام ئىستا تەنيا پالاوگەى كار 25 ھەزار بەرميل نەوت دەپالىئويت و بەرھەمەكەى رۆژانە نزيكى مليونىك لىترەو ئەويش بە چەند بەنزيخانەيەك لە ھەولير دەريت! كار بەتەنيا دەتوانيت كىشەى سوتەمەنى چارەسەر بكات.

بەبى ئەوھى ھكومت پىشتىوانى بكات، تەنيا ئەم خەرجيانە بگەريتەوھ بەسە بۇ ئەوھى نرخى بەرھەمە نەوتىيەكان دابەزىت و كوالىتتيەكەشى باشتىر بىت.

1. كرىى بۆرى بۇ ھەر بەرميلىك بەنرخى ئىستا 12 دۆلارە، دەگەريتەوھ.
2. داشكاندن لەو نرخى نەوتەى كە دەكرىت، كە ھەرىمى كوردستان 12 دۆلار كەمتر لە برىنت دەيفرۇشيت.
3. گەپانەوھى قازانجى بازركان و تىچوى گواستەوھو گومرگ و رسوماتى كۆمپانيا.

تېبىنى

ئەم راپۆرتە لە مالىپەرى (دەرەو مىديا) لە (2022/2/28) بلاوكرادەتەوھ؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9777

- پالاوتن، مالىپهري فهرمى حكومهتى ههرىمى كوردستان
<http://archive.gov.krd/mnr/mnr.krg.org/index.php/ku/downstream-ku/refining-ku.html>
- سهركوژ نازاد گهلالى، پالاوگهكانى ههرىم دهپياليون"، له عيراق ليترى بهنزين به 450 دينارهو له ههرىم نزيك دهبيتهوه له ههزار دينار، مالىپهري ئاوينه؛
<https://www.awene.com/detail?article=50141>
- يادگار سديق گهلالى و فرياد كالى، چهند سهرنج و تيبينهك له سهر وردبىنى ديلويت بو نهوتى ههرىم (2019)، راپورتى ريخراوى روونبىين بو شهفافييهت له پرؤسهكانى نهوت؛
<http://www.roonbeen.org/wp-content/uploads/2020/06/3rd-Roonbeen-report-Delloite-on-KRG-2019-report.pdf>
- پالاوگهى نهوت، ويكيپىديا؛
https://ckb.wikipedia.org/wiki/%D9%BE%D8%A7%DA%B5%D8%A7%D9%88%DA%AF%DB%95%DB%8C_%D9%86%DB%95%D9%88%D8%AA
- عهلى حههه سالىح، "پالاوگهى كار بهتهنيا دوتوانيت كيشهى سوتهمهنى چارهسهر بكات"،
2021/10/17، درهه ميديا؛
<https://z-upload.facebook.com/drawmedia/posts/1070599347102381>
- پالاوگهى بازبان، كه نالى روداو، بهرنامهى ميدي ئين كوردستان؛
https://www.rudaw.net/sorani/onair/tv/episodes/episode/made_in_kurdistan_31082015
<https://www.youtube.com/watch?v=AZMFO4WIAoY>
- U.S. Energy Information Administration, Background Reference: Iraq, Last Updated: March 29, 2021
https://www.eia.gov/international/content/analysis/countries_long/Iraq/iraq_bkgd.pdf
- Lanaz to use Honeywell technology to modernize Iraqi refinery, 10/1/2022
<https://www.hydrocarbonprocessing.com/news/2022/01/lanaz-to-use-honeywell-technology-to-modernize-iraqi-refinery>

توانای پالاوگه نهوتیهکانی ههریم بۆ بهرهمههینانی نهوتی سپی پالاوگهکان له توانایاندایه له سالییدا دوو هیندهی پیداوایستی مالان نهوتی سپی بهرهمههینن

ژمارهی خیزان له ههریمی کوردستان زیاتر له (1 ملیۆن و 200) خیزانهو سالانه پئویستیان به (240 ملیۆن و 200 ههزار) لیتر نهوتی سپی ههیه، بۆ پرکردنهوهی پیداوایستییهکانیان ئهگهر تهنها (1) بهرمیلی (200) لیتری بهکاربهرن.

چوار پالاوگه نهوتیهکهی ههریم له توانایاندایه سالانه (446 ملیۆن و 508 ههزار) لیتر نهوتی سپی بهرهم بهینن، ئهمهش نزیکهی دوو هیندهی پیداوایستی ناوخویه.

پالپشتی وهزارهتی سامانه سروشتیهکان بۆ پالاوگهکان ئهگهر تا کۆتایی سال به ههمان برۆ قهبارهی ئیستا بهردهوام بیت، ئهوا له سهرحهم سالهکهدا، ئهو برۆ نهوتهی بهرهم دههینریت بریتی دهبیت؛ له (44 ملیۆن و 455 ههزار) لیتر نهوتی سپی و (19%) ی پیداوایستی ههریمی کوردستان دابین دهکات و بری (195 ملیۆن و 744 ههزار) لیتری کهتر دهبیت له پیداوایستی مالان.

یهکهه؛ قهبارهی خیزان و پیداوایستی نهوتی سپی له ههریمی کوردستان

بهپیتی دواين زانیارییهکانی دهستهی ناماری ههریم، که له شوباتی سالی (2021) بلاوی کردووهتهوه، ژمارهی دانیشتوانی ههریم و دابهشبوونیان بهسهه پارێزگاکاندا بهم شیوهیه بووه؛

- کۆی ژمارهی دانیشتوانی ههریم بریتی بووه له (6 ملیۆن و 171 ههزار و 83) کهس.
- زۆرتین ژمارهی دانیشتوان له سنوری پارێزگای ههولێر بووه که ژمارهیان (2 ملیۆن و 254 ههزار و 422) کهسه.
- ژمارهی دانیشتوانی پارێزگای سلیمانی بریتی بووه له (2 ملیۆن و 152 ههزار و 595) کهس. پارێزگای ههلهبجەش ژمارهی دانیشتوانهکهی، کهیشتبوووه (115 ههزار و 455) کهس. واته ههردوو پارێزگاکه پیکهوه ژمارهی دانیشتوانیان بریتی بووه؛ له (2 ملیۆن و 268 ههزار و 50) کهس.

- دانیشتوانی پاریزگای دهۆكیش ژمارهكهی (1 ملیۆن و 648 ههزار و 611) كهس بووه.

له سههرهتای مانگی نیسانی ئەمسال "سیروان محهمهد - سهروکی دهستهی ئاماری ههریمی کوردستان" له لیدوانیکدا راگهیاندوو: "بهپیتی روویوتیک که له سالی 2017 ئەنجاممان دا، قهبارهی خیزان له ههموو ههریمی کوردستان رووی له بچووکبوونهیه، بهجۆریک، قهبارهی خیزان له پاریزگای سلیمانی (واته پاریزگای ههلهبجەش دهگریتهوه) له (5.8) هوه دابهزیوه بۆ (4.6). له پاریزگای ههولیریش قهبارهی خیزان له (6.4) هوه دابهزیوه بۆ (5.1). ههروهها له پاریزگای دهۆک قهبارهی خیزان له (7) هوه دابهزیوه بۆ (6.2).

کهواته به ههمان ئەو پێوانگهی سههروه پێداویستی ههریم و پاریزگاگان بۆ نهوتی سپی بهم جۆریه؛

- ژمارهی دانیشتوانی پاریزگای ههولیر (2 ملیۆن و 152 ههزار و 595) كهسه، ئەگەر دابهشی قهبارهی خیزانی بکهین که (5.1) كهسه، ئەوا ژمارهی خیزان له پاریزگاگه دهکاته (442 ههزار و 44) خیزان، که له سالیکیدا پێویستیان به (442 ههزار و 44) بهرمیل نهوتی سپی ههیه که بهرامبهره به (88 ملیۆن و 408 ههزار و 706) لیتر (ئەگەر بهرمیلک یهکسان بیت به (200) لیتر).

- ئەگەر ژمارهی دانیشتوانی پاریزگای سلیمانی و ههلهبجە یهکسان بیت به (2 ملیۆن و 268 ههزار و 50) كهس، دابهشی قهبارهی خیزانی بکهین که (4.6) كهسه، ئەوا ژمارهی خیزان له ههردوو پاریزگاگه دهکاته (493 ههزار و 54) خیزان، که له سالیکیدا پێویستیان به (493 ههزار و 54) بهرمیل نهوتی سپی ههیه که بهرامبهره به (98 ملیۆن و 610 ههزار و 870) لیتر.

- ههروهها ژمارهی دانیشتوانی پاریزگای دهۆكیش (1 ملیۆن و 648 ههزار و 611) كهسه، ئەگەر دابهشی قهبارهی خیزانی بکهین لهو پاریزگایه. که (6.2) كهسه، ئەوا ژمارهی خیزان له پاریزگاگه دهکاته (265 ههزار و 905) خیزان، که له سالیکیدا پێویستیان به (265 ههزار و 905) بهرمیل نهوتی سپی ههیه که بهرامبهره به (53 ملیۆن و 181 ههزار) لیتر.

- بهم پێیهش ئەگەر ژمارهی دانیشتوانی ههریمی کوردستان که (6 ملیۆن و 171 ههزار و 83) كهس بیت، دابهشی تیکرای قهبارهی خیزانی بکهین که (5.3) كهسه، ئەوا کۆی ژمارهی خیزان له ههریمی کوردستان بریتیه له (1 ملیۆن و 201 ههزار و 3) خیزان. کهواته بهلانی کهمهوه له سالیکیدا دانیشتوانی ههریمی کوردستان پێویستان به (1 ملیۆن و 201 ههزار و 3) بهرمیل نهوتی سپی ههیه که بهرامبهره به (240 ملیۆن و

200 ههزار و 575) لیتر (ئهگهر بهرمیلێک یهکسان بێت به (200 لیتر) بۆ پرکردنهوهی بیداویستییهکانیان بهتایبته له وهرزی زستان و سهرمادا.

لهم بارهیهوه بروانه؛ (خشتهی ژماره (1))

خشتهی ژماره (1)

ژمارهی دانیشتوان و قهبارهی خێزان له ههریمی کوردستان و بیداویستی سالانهیان به نهوتی سپی

پاریزگاکی ههریم	ژمارهی دانیشتوان	قهبارهی خێزان	ژمارهی خێزان	برێ (200 لیتر نهوتی سپی بۆ ههر خێزانیکی
ههولێر	2,254,422	5.1	442,044	88,408,706
سلێمانی و ههلهبجه	2,268,050	4.6	493,054	98,610,870
دهوک	1,648,611	6.2	265,905	53,181,000
کۆ / تیکرا	6,171,083	5.3	1,201,003	240,200,575

دووهم؛ توانای پالاوگه نهوتیهکانی ههریمی کوردستان بۆ بهرهمهینانی نهوتی سپی

حکومهتی ههریمی کوردستان لهسالی (2009)هوه، دهستیکردوووه به پهردان به پالاوگهی نهوت له ههریم، له (2013/8/28) رایگهیاندا؛ "بهپێی رێککهوتنیک که له ئهیلوولی 2012 دا لهگهڵ حکومهتی فیدرالی عێراقدا ئهجامدرا، ههریمی کوردستان مافی بهدهستهینانی 17% ی بهرهمه پالیئوراوهکانی عێراقی ههیه، لهگهڵ 17% ی نهوتی خاوی عێراق بۆ سوتهمهنی و ئیستگهکانی کارهبا. بهلام حکومهتی فیدرالی ئهم مافهی بهرهمه پالیئوراوهکان به تهواوهتی دابین ناکات بۆ ههریم".

بۆیه له راگهیهندراوهکهدا هاتوووه "لهپێناو بهدییهینانی خواستی ناوخۆییان و یارمهتیدان بۆ خزمهتکردنی پێویستی ناوچهکانی تر، ههریمی کوردستان گهشه به کهرتی پالاوتن دهدات. لهگهڵ ئهجامدانی وهبهرهینانی زیاتردا، توانای پالاوتنی ههریمی کوردستان".

ئێستا پالاوگه نهوتیهکانی ههریمی کوردستان ژمارهیان (4) پالاوگهی فهرمیه، بیکهوه رۆژانه توانای پالاوتنی (256 ههزار) بهرمیل نهوتی خاویان ههیه، بۆ بهرهمهینانی بیداویستییهکانی سوتهمهنی و وزه، ئهوانیش بریتین له؛

1. پالاوگهی کار (کهلهک یان کهورگۆسک) له نزیک شاری ههولێر، له لایهن کۆمپانیای (کار گروپ)هوه بهرپهوهدهبریت که کۆمپانیایهکی ناوخۆیه، ئێستا توانای

بەرھەمھېنانى (110 ھەزار) بەرمىلى ھەيە لە رۆژىكىدا، بەلام ھەموو تواناى خۇى بەكارناھىنىت و رۆژانە (50 ھەزار) بەرمىل نەوت دەپالىئوت.

2. **پالاوگەى بازيان؛** لە پارىزگاي سلېمانى، پالاوگەكە لە سەرەتادا بۇ نەوتى خاوى كەركوك دۈستكرا بوو، بەلام ئەو كۆمپانىا بيانىھى كە جىبەجىكردى پرۆژەكەى پېسپېردرا بوو نەيتوانى كارەكانى تەواو بكات دواتر پرۆژەكە درا بە كۆمپانىاي (وزە پېترۆلىھەم)ى كوردى سەر بە كۆمپانىاي "قەيوان" لە كۆتايى (2009) دا بە سەرکەوتوويى جىبەجىكرا. ئەم پالاوگەيە يەكئەكە لە پالاوگە گرنگەكان لە ھەريمى كوردستاندا، لە رۆژىكىدا پالاوگەى بازيان (40) ھەزار بەرمىل نەوت دەپالىئوت، چەندىن بەرھەمى جياواز لە نەوتى خا و بەرھەمدەھىنىت.

3. **پالاوگەى لاناز؛** يەكئەكە دىكەيە لە پالاوگە گەورەكانى ھەريمى كوردستان و لە پارىزگاي ھەوليز و لە سالى (2008) ھو دەست بە ئاست و تەكنىكىكى بەرز بونىاد نراو، بەپىيى داتاكان رۆژانە تواناى پالاوتنى (100 ھەزار) بەرمىل نەوتى خاوى ھەيە لە رۆژىكىدا، بەلام ئىستا (30%) ئەو توانايە بەكاردەھىنىت كە پالاوتنى (30 ھەزار) بەرمىل نەوتە لە رۆژىكىدا و چەندىن بەرھەمى جياوازي نەوت بەرھەمدەھىنىت.

4. **پالاوگەى تاوكى؛** لە كىلگەى تاوكى لە پارىزگاي دھوك، كۆمپانىاي DNO ى نەرويجى خاوەنى پالاوگەيەكى بچووكە كە نەوتى خا و ئامادە دەكات لەپىنا و دەستكەوتنى خەسەتەى ھەناردەكرىندا، ئىستا تواناى بەرھەمھېنانى (6 ھەزار) بەرمىلى ھەيە لە رۆژىكىدا.

بەلام لىئەدا دەبىت ئامازە بەو بەدەين كە ئەو نەوتە خاوەى پالاوگەكانى ھەريمى كوردستان دەپيالىئون بركى كەمى نەوتى سېي و بركەكانى ترى برىتېيە لە بەرھەمەكانى دىكەى نەوت، وەك لە خستەى ژمارە (2) بەشيوەيەكى رېژەبى _واتە دەكرىت بەپىيى جۆرى نەوتەكە گۆرانكارى لە بەرھەمەكان پووبدات_ روونكراوئەو.

خشتهی ژماره (2)

بهره‌مه نهوتییه‌کان له بهرمیلیک نهوتی خاوی ههریم (به‌شیوه‌یه‌کی ریژه‌یی)

بهره‌می نهوت	ریژه له بهرمیل
به‌نزین	21.23%
دیزل	23.58%
نهوتی ره‌ش	42.45%
نهوتی سپی	3.14%
به‌نزینی فرۆکه	3.93%
غازی مالان	0.20%
بهره‌می ترو به‌فیرۆچوون	5.47%
کۆ	100%

که‌واته سه‌رجه‌م پالۆگه نهوتییه‌کانی ههریم که (4) پالۆگه‌ن، ئەگەر به سه‌رجه‌م توانای خۆیان‌ه‌وه کاربکه‌ن و پۆژانه (256 هه‌زار) بهرمیل نهوتی خاوی پالۆته بکه‌ن، ئەوا له سالیکیدا ده‌توانن بری (93 ملیۆن و 440 هه‌زار) بهرمیل نهوتی خاوی بپالۆن. ئەگەر بهرمیلیک نهوتی خاوی بریتی بێت له (159) لیتر وه‌ک له ستانداردی جیهاندا ده‌ست‌نیشان کراوه. ئەوا له سالیکه‌دا پالۆگه‌کان توانای پالۆنتی (14 ملیار و 856 ملیۆن و 960 هه‌زار) لیتر نهوتی خاویان ده‌بیت، له‌و بره‌ش ئەگەر (3.14%) به‌ره‌مه‌که‌یان بریتی بێت له نهوتی سپی مالان، ئەوا ده‌ریده‌خات که ده‌توانن بری (446 ملیۆن و 508 هه‌زار و 544) لیتر نهوتی سپی به‌ره‌مه‌بێنن (بروانه خشته‌ی ژماره (3)) که نزیکه‌ی دوو هینده‌ی پێداویستی هاوڵاتیانی ههریمی کوردستانه له سالیکیدا. (وه‌ک له سه‌رموه ناماژه‌مان پێدا (240 ملیۆن و 200 هه‌زار و 575) لیتر نهوتی سپی پێداوستی هاوڵاتیانی ههریمی کوردستانه).

خشته‌ی ژماره (3)

توانای پالۆگه نهوتییه‌کانی ههریمی کوردستان بۆ به‌ره‌م هینانی نهوتی سپی

پۆژانه/بهرمیل	سالانه/ بهرمیل	سالانه/ لیتر (بهرمیلیک 159 لیتر)	ریژه‌ی نهوتی سپی له بهرمیلیک نهوتی خاودا (3.14%)
256,000	93,440,000	14,856,960,000	466,508,544

سێیه‌م؛ پالپشتی حکومه‌تی هه‌ری‌م له پالوگه نه‌وتیه‌کان بۆ پرکردنه‌وه‌ی پیداویستییه‌کانی ناوڤۆ

به‌پیتی دوا‌ین راپۆرتی دیلۆیت بۆ وردبینی نه‌وتی هه‌ری‌م که له مانگی (ته‌مموزی 2022) بلاویکرده‌وه، حکومه‌تی هه‌ری‌می کوردستان له ماوه‌ی (1ی کانونی دووه‌می 2022 تا 31ی ئازاری 2022)، واته له سێ مانگی یه‌که‌می ئه‌مه‌سالدا ته‌نها بری (2 ملیۆن و 226 هه‌زار و 83) به‌رمیل نه‌وتی خاوی راده‌ستی پالوگه نه‌وتیه‌کان کردووه بۆ وه‌زاره‌تی سامانه سروشتیه‌کان.

ئهم پالپشتیه‌ی وه‌زاره‌تی سامانه سروشتیه‌کان ئه‌گه‌ر تا کۆتایی سال به هه‌مان برو قه‌باره به‌رده‌وام بێت ئه‌وا له سه‌رحه‌م ساله‌که‌دا، پالپشتیه‌که ده‌گاته (8 ملیۆن و 904 هه‌زار و 332) به‌رمیل نه‌وتی خاوی، خۆ ئه‌گه‌ر هه‌ر به‌رمیلیکی نه‌وتی خاوی بریتی بێت له (159) لیتر به‌پیتی ستانداردی جیهانی _وه‌ک پێشتریش ئاماژه‌مان پێدا_ ئه‌وا پالپشتیه‌که به لیتر ده‌کات (1 ملیار و 415 ملیۆن و 788 هه‌زار 788)، له‌و پرده‌ش ئه‌گه‌ر (3.14%) ی له پالوگه‌کان نه‌وتی سێی لێ به‌ره‌مه‌بهریت، ئه‌وا ته‌نها بری (44 ملیۆن و 455 هه‌زار 768) لیتری ده‌مینتیه‌وه بۆ پرکردنه‌وه‌ی سه‌رحه‌م پیداویستییه‌کانی ناوڤۆ (بروانه خشته‌ی ژماره 4).

به‌م پێه‌ش به‌پیتی پالپشتیه‌کانی ئێستای حکومه‌تی هه‌ری‌می کوردستان، ئه‌و پرده نه‌وتی به‌ره‌م ده‌هینریت (19%) ی پیداویستی هه‌ری‌می کوردستان دا‌بین ده‌کات و بری (195 ملیۆن و 744 هه‌زار و 808) لیتری که‌متره له پیداویستییه‌کانی ناوڤۆ، ئه‌گه‌ر ته‌نها بۆ پیداویستی مالان به‌کاربه‌ینریت و هه‌ر مالیک (200) لیتر نه‌وتی سێی پێ بدریت.

خشته‌ی ژماره 4

پالپشتی حکومه‌تی هه‌ری‌م له پالوگه نه‌وتیه‌کان بۆ پرکردنه‌وه‌ی پیداویستییه‌کانی ناوڤۆ

له سێ مانگی یه‌که‌می 2022 (به‌رمیل)	له سالی‌کدا / به‌رمیل	به‌رمیلیک = 159 لیتر	رێژه‌ی نه‌وتی سێی له به‌رمیلیک نه‌وتی خاوا (3.14%)
2,226,083	8,904,332	1,415,788,788	44,455,768

تێبینی

ئهم راپۆرته له مائه‌په‌ری (دره‌و میدیا) له (2022/9/3) بلاوکراوه‌ته‌وه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10990

- دهستهی ئاماری هه‌رێمی کوردستان، راپۆرتی شیکاریی دانیشتیوانی هه‌رێمی کوردستان – عێراق، شوباتی 2021؛

<https://krso.gov.krd/content/upload/1/root/kurdistan-population-analysis-report-kurdish-v6-final-corrected-29052022.pdf>

- دیلۆیت، به‌ره‌می نه‌وت و هه‌نارده و به‌کاربردن و داهاات له ماوه‌ی ای کانونی دووهمی 2022 تا کو 31ی ئاداری 2022 (وه‌رزی یه‌که‌م)، ته‌مموزی 2022؛

<https://govkrd.b-cdn.net/Government%20Open%20Data/Deloitte%20Reports/Deloitte%20Reports%202022/RCOG%20Q1%202022%20Report%20on%20Oil%20and%20Gas%20review.pdf>

- راپۆرتی دره‌و میدیا، پالۆگه نه‌وتیه‌کانی هه‌رێمی کوردستان، 2022/2/28؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9777

- ئاسۆ فیشه‌گی، ده‌سته‌ی ئامار: ژماره‌ی له‌دایکبوون له هه‌رێمی کوردستان له که‌مبونه‌وه‌دایه، 2022/4/1؛

<https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/010420221>

توانای پالاوگه نهوتییهکانی ههریم له بهرههمهینانی بهنزین خواستی ناوخۆ پۆژانه (5 ملیۆن) لیتره و پالاوگهکان دهتوانن (8.6) ملیۆن لیتر بهرههمهینان

له ههریمی کوردستان نزیکه (1.9 ملیۆن) ئۆتۆمبیل ههیه، که (51%) ی له پاریزگی ههولیر و (34%) ی له سلیمان و (15%) ی له پاریزگی دهۆکه.

ههریم پۆژانه پیویستی به (5 ملیۆن) لیتر بهنزین ههیه، واته ههولیر (2.5 ملیۆن) و سلیمان (1.6 ملیۆن) و دهۆک (754 ههزار) لیتر بهنزینان دهویت.

پالاوگه نهوتییهکانی ههریم ئهگهر ههموو هیزی خۆیان بخهنگهپ و نهوتی خاویان بدریتی، دهتوانن پۆژانه زیاتر له (8.6 ملیۆن) لیتر بهنزین بهرههمهینان.

ئهوه نهوته خاوهی حکومهتی ههریم له سی مانگی یهکهمی ئهمسال به پالاوگهکانی داوه، تیکرای پۆژانهی (3.9 ملیۆن) لیتر بووه، (21%) ی بهنزینی لێ بهرههم هاتوو که تهنها (835 ههزار) لیتر و (17%) ی خواستی ناوخۆ پێ دهکاتهوه.

یهکهم؛ ژماره و جۆری ئۆتۆمبیل و پیدایستی بهنزین له پاریزگاکانی ههریمی کوردستان

بهپێی ئامارهکانی بهرپهوهبهرایهتی گشتیی هاتوچۆی ههریمی کوردستان، له پاریزگاکانی ههریمدا زیاتر له (ملیۆنیک و 915 ههزار) ئۆتۆمبیل ههن. سهرباری (19 ههزار) ئۆتۆمبیلی بێ سهردتا و ئۆتۆمبیلهکانی وهزارهتی پێشمهرگه که له ئامارهکهدا تۆمارنهکراون، ژماره و جۆرهکانی ئۆتۆمبیلی تۆمارکراو له ههریمی کوردستان بهمشپۆهیهیه (پروانه خشتهی ژماره 1).

خىشتەى ژمارە (1)

ژمارەو جۆرى ئۆتۆمبىلە تۆماركراۋەكان لە ھەرىمى كوردستان

جۆرى ئۆتۆمبىل	ژمارەى ئۆتۆمبىل	پىژە
ناىبەت	1,091,466	58%
كرى	96,787	5%
بارھەلگر	421,267	23%
ئۆتۆمبىلى كشتوكالى	38,396	2%
ئامىرى پىشەسازى	27,035	1%
ژمارەى كاتى و كارتى زانىارى	146,052	8%
ئۆتۆمبىلى حكومى	29,952	2%
ماتۆرسكىل	18,638	1%
كۆى گشتى	1,869,593	100%

بەشى ھەرە زۆرى ئەو ئۆتۆمبىلانە بە بەنزىن و بەشىكى كەمىشيان بە گازۋاىل كار دەكەن و بەپىتى وتەى (ۋەزىرى پىشۋوى سامانە سروشتىيەكانى ھەرىمى كوردستان/ كەمال ئەتروشى) "ھەرىمى كوردستان رۆژانە پىۋىستى بە (5 مىيۇن) لىتر بەنزىنە، لەو بېرە تەنبا نىكەى (1 مىيۇن) لىتر بەرھەمى ئىخۇخۇبىيە و ئەوى دىكەى ھاوردە دەكرىت".

ھاوكات بە وتەى (ئەحمەد محەمەد/ وتەبىژى دەستەى ژىنگەى ھەرىمى كوردستان) "بەپىتى ئەو زانىارىيانەى لاى ئىتمە ھەيە، لە ھەرىمى كوردستاندا رۆژانە نىكەى (7 مىيۇن) لىتر بەنزىن و گازۋاىل دەسوتىندىت".

ئەگەر ھەرىمى كوردستان رۆژانە پىۋىستى بە (5 مىيۇن) لىتر بەنزىن بىت ئەوا پارىزگای ھەولىر رۆژانە پىۋىستى بە (2 مىيۇن و 571 ھەزارو 409) لىتر بەنزىن دەبىت بەو پىيەى زۆرتىن ژمارەى ئۆتۆمبىل لە ھەرىمى كوردستان دەكەوتتە ئەو پارىزگایەۋە، پارىزگای سلىمانىش پىۋىستى بە (1 مىيۇن و 674 ھەزارو 609) لىتر و پارىزگای دەۋكىش رۆژانە پىۋىستى بە (753 ھەزارو 981) لىتر بەنزىن ھەيە. (بىروانە خىشتەى ژمارە (2)).

خشتهی ژماره (2)

ژمارهی ئۆتۆمبیل له پارێزگاکانی هەریمی کوردستان و پێداویستی پۆژانهیان به بهنزی

پیداویستی رۆژانهی بهنزی / لیتر	پێژ	ژمارهی ئۆتۆمبیل	پارێزگا
2,571,409	51.4%	946,094	ههولیر
1,674,609	33.5%	616,136	سلیمان
753,981	15.1%	277,411	دهوک
5,000,000	100%	1,839,641	کۆ

دووهم؛ توانای پالاوگه نهوتیهکانی هەریمی کوردستان بۆ بهرهمهتانی بهنزی

له ئیستادا پالاوگه نهوتیهکانی هەریمی کوردستان ژمارهیان (4) پالاوگهی فهرمیه، پیکهوه رۆژانه توانای پالاوتی (256 ههزار) بهرمیل نهوتی خاویان ههیه، بۆ بهرهمهتانی پێداویستییهکانی سوتهمهنی و وزه، ئەوانیش بریتین له؛

1. پالاوگهی کار (که لهک یان کهورگۆسک)
2. پالاوگهی بازیان
3. پالاوگهی لانا
4. پالاوگهی تاوکی

بهلام لیتره دا دهبیته ناماژه بهوه بدهین که ئەو نهوته خاوهی پالاوگهکانی هەریمی کوردستان دهبیالیون بهگشتی ههه بهرمیلیک نهوتی خاوه به پێژهی (21.23%) بهنزیی لی بهرهم دههینریت _ بهشیوهیهکی پێژهی و دهکریت بهپێی جۆری نهوتهکه گۆرانکاری لهو پێژهی رهویدات _ و بهرهمهکانی دیکهی بریتین له (دیزل، نهوتی رهش، نهوتی سپی، بهنزیی و فرۆکه و غازێ مالان...).

کهواته سهرحهه پالاوگه نهوتیهکانی هەریم که (4) پالاوگهن، ئەگه به سهرحهه توانای خۆیان هه کاربهکن و پۆژانه (256 ههزار) بهرمیل نهوتی خاوه پالاوته بکن _ ئەگه بهرمیلیک نهوتی خاوه بریتی بیته له (159) لیتر وهک له ستانداردی جیهاندا دهستنیشان کراوه _ ئەوا پالاوگهکان پۆژانه توانای پولاوتی (40 ملیون و 704 ههزار) لیتر نهوتی خاویان دهبیته، لهو

بېرەش ئەگەر (%21.23)ى بەرھەمكەيان بریتى بىت لە بەنزىن، ئەوا دەرىدەخات كە دەتوانن بېرى (8 ملیۆن و 641 ھەزار و 459) لیتر بەنزىن بەرھەم بەینن كە بېرى (3 ملیۆن و 641 ھەزار و 459) لیترى زیاترە لە خواستى ناوخۇ لە ئەو سوتەمەنییە. (بېروانە خشتەى ژمارە (3))

خشتەى ژمارە (3)

توانای پالاوگە نەوتییەکانى ھەریمی كوردستان بۇ بەرھەم ھیتانى بەنزىن

خواست لە سەر بەنزىن لە ھەریم پۇژانە/ لیتر	رێژەى بەنزىن لە لیترىك نەوتى خاودا (%21.23)	پۇژانە/ لیتر (بەرمىلىك 159 لیتر)	توانای پالاوگەکان پۇژانە/بەرمىل
5,000,000	8,641,459	40,704,000	256,000

سییەم؛ پالپشتى حكومتى ھەریم لە پالاوگە نەوتییەکان بۇ پركردنەوى پىداویستیەکانى ناوخۇ

بەپىی دواىن راپۆرتى دیلۆیت بۇ وردبىنى نەوتى ھەریم كە لە مانگى (تەموزى 2022) بىلاویكردەو، حكومتى ھەریمی كوردستان لە ماوى (1ى كانونى دووهمى 2022 تا 31ى ئازارى 2022)، واتە لە سى مانگى یەكەمى ئەمسالدا تەنھا بېرى (2 ملیۆن و 226 ھەزار و 83) بەرمىل نەوتى خاوى رادەستى پالاوگە نەوتییەکان كرددووه بۇ وەزارەتى سامانە سروشتییەکان.

واتە پۇژانە (24 ھەزار و 734) بەرمىل نەوتى خاوى رادەستى پالاوگەکان كرددووه، خۇ ئەگەر ھەر بەرمىلىكى نەوتى خاوى بریتى بىت لە (159) لیتر بەپىی ستانداردى جیھانى_وەك پىشتىرىش ئامازەمان پىدا_ ئەوا پالپشتییەكە بە لیتر دەكاتە (3 ملیۆن و 932 ھەزار و 747) نەوتى خاوى، لەو بېرەش ئەگەر (%21.23)ى لە پالاوگەکان بەنزىنى لى بەرھەم بەینىریت، ئەوا تەنھا بېرى (834 ھەزار و 922) لیترى دەمىنیتەووه بۇ پركردنەوى سەرجمە پىداویستیەکانى ناوخۇ كە یەك لەسەر پىنجى ناكات و و (%17)ى خواست پىر دەكاتەووه. (بېروانە خشتەى ژمارە (4))

خشتهی ژماره (4)

پالېشٹی حکومتی هەريم له پالوگه نهوتیهکان بۆ پرکردنهوهی بهنزین و بیداویستییهکانی ناوڅۆ

له سێ مانگی یه کهمی 2022 (بهرمیل / نهوتی خاوی)	روژانه / بهرمیل	بهرمیلیک = 159 لیتر	پنژهیی بهنزین له لیتریک نهوتی خاوی (%21.23)
2,226,083	24,734	3,932,747	834,922

تییینی

نهم راپۆرت له مالپهپی (درهوی میدیا) له (2022/9/8) بلاوکراوه تهوه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11020

سه چاوه

- درهوی میدیا، نرخى بهنزین گیرفانی شوؤفیرانی تهکاندووه، 2021/8/25؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=8788

- درهوی میدیا، پالوگه نهوتیهکانی هەریمی کوردستان، 2022/2/28؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9777

- درهوی میدیا، توانای پالوگه نهوتیهکانی هەریم بۆ بهرهه مهینانی نهوتی سپی، 2022/2/28؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10990

- دیلۆیت، بهرهه می نهوت و هه ناردە و بهکاربردن و داهاات له ماوهی ای کانونی دووهمی ۲۰۲۲

تاكو ۳۱ ئاداری ۲۰۲۲ (وهرزى يه كهم)، ته موزى 2022؛

<https://govkrd.b-cdn.net/Government%20Open%20Data/Deloitte%20Reports/Deloitte%20Reports%202022/RCOG%20Q1%202022%20Report%20on%20Oil%20and%20Gas%20review.pdf>

چىڭى تۈركىيا لە نىۋو پىرۆسەى نەۋتى ھەرىم

تۈركىيا لە سى گۆشەۋە گەمارۆى نەۋتى ھەرىمى داۋە

جگە لە ۋەى كۆمپانىا نەۋتییەكانى تۈركىيا لە (8) كىلگەى نەۋتى ھەرىمدا كاردەكەن بە جۆرىك كۆمپانىاي گەنەل ئىنئىرجى لە بلۇكەكانى (تاوكى) (25%)، بىر بەھر (40%)، دھۆك (40%)، بنەباۋى (44%)، تەق تەق (44%)، مىران (75%)، چىا سورخ (60%) پىشكى ھەيە، ھاۋكات كۆمپانىاي (پىت ئۆيل) یش لە كىلگەكانى (چىا سورخ و پەلكانە) بە پىژدەى (20%) پىشكى ھەيە.

ئەمە سەرەپاي ئەۋەى (75%) بۇرى نەۋتى كوردستان بەخاكى تۈركىيادا تىپەر دەبىت و كۆمپانىاي وزەى تۈركى خاۋەندارىتى دەكات، بەشكى كرى گواستنەۋەى نەۋتیشى بۇ دەمىنئەۋە.

زىاتر لەۋانەش پارەى فرۇشى نەۋتى كوردستان بە فلتەرى بانكە تۈركىيەكاندا تىپەر دەبىت و دواتر دەگەپىتەۋە بۇ حكومەتى ھەرىمى كوردستان.

بەكەم: بايەخى نەۋت و وزەى ھەرىم بۇ تۈركىيا

ھەرىمى كوردستان لە چەندىن روانگەۋە پىگەيەكى دەگمەنى ھەيە بۇ دۇخى ئىستاي تۈركىيا. بەبى سامانى سىروشىنى كوردستان، تۈركىيا ناتوانىت لە گەشەكردن بەردەۋامبىت، بەبى بازارى كۆنترۆلكراۋى كوردستان، ئابورى تۈركىيا لە قەيراندا دەبىت. بەبى پەيۋەندى لەگەل ھەرىمدا، كىشەى بىكارى لە ناۋچە كوردىيەكان زىاتر دەبىت، پەكەكە چەكدارى زىاتر دەبىت، بەبى پەيۋەندى لەگەل ھەرىمدا، تۈركىيا لە نەۋتى عىراق بىبەش دەبىت و داھاتوۋى پىر قەيرانتر دەبىت، كاتىك كە دەستى نەگاتە كانە نەۋت و غازەكانى ھەرىم.

كەۋاتە ھەرىم بۇ تۈركىيا ئەۋ دەرفەتەيە، كە تۈركىيا لە ھەموو روۋيەكەۋە بەھىز دەكات. ئەگەر جاران مەترسى تۈركىيا لەۋەبۋو، كە پەيۋەندى لەگەل ھەرىمدا رەنگە بىبىتە ھۆى دابەشبوۋنى

تورکيا، ئەوا ئەمۇ ترسەکه جودايە. ئەوہى مايەى ترسە، دەستبەسەرداگرتنى نەوت و پروسە نەوتیەکانى ھەریمە لەلایەن حکومەتى عیراقەوہ.

بۇ ئەوہى لەم پەيوەندییە تیڭگەین دەبیت ناماژە بە چەند ھۆکارىک بدەین، لەوانە؛

1. تورکيا خۆى ھیچ سەرچاوەیەکی ئەوتۆى وزەى نیە، ھەموو وزەى پێویستی لە دەرەوہ دەھینیت. چەند ھۆکارىک ھەبە وەک: گەشەى ئابورى، گەشەى دانیشتان، بەرزبوونەوہى ئاستى بژىوى، کە ھەمویان پیکەوہ ھۆکارن لەسەر زیادبوونى خواستى وزە لە دەرەوہ.

2. وزە یەکیکە لە ھەرە بوارە گرنگەکانى سیاسەتى ئابورى، ناوخۆ، دەرەوہى تورکيا. بەبى وزە تورکيا ناتوانیت بېتە خاوەن ئابورى گەشاوہ، کە بنەمای بوونىەتى وەک دەولەتیکى کارىگەر لە ناوچەکەدا.

3. تورکيا لە پینگەيەکی سەیردایە لەم بارەوہ، لە کاتیکدا زۆر نزیکە لە سەرچاوەکانى نەوت و غازەوہ، بەلام لە ھەمانکاتدا سەربارى نزیکەکەى ھیندە سودمەندنیە لى. چونکە تورکيا زۆر نزیکە لە سەرچاوەى زیاتر لە (70%)ى غازى دونیا، و نزیکەى (73%)ى نەوتى یەدەگ، بەتایبەت ئەوانەى لە ناوچەکانى رۆژھەلاتى ناوہراست و دەریای قەزوين.

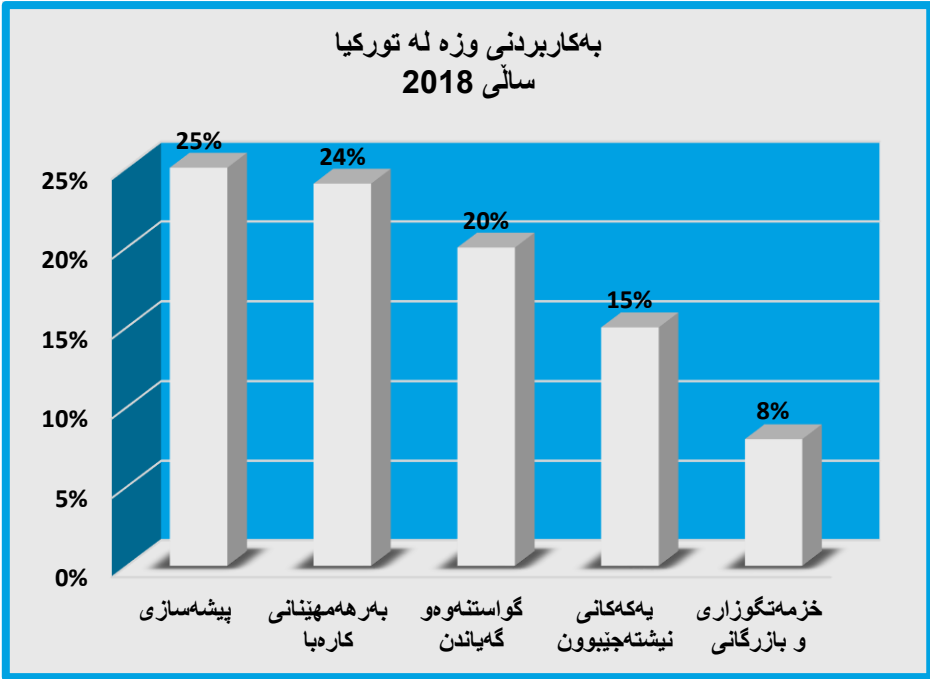
ئەم ھۆکارانە راستەوخۆ کارىگەریان ھەبە لەسەر دارشستنى شىوازی پەيوەندى تورکيا بە ھەریمەوہ. تورکيا لە ریگای پەيوەندى بە ھەریمەوہ دەخوازیت جۆرىک لە پەيوەندى بەینیتە ئاراوہ، کە بەبەراورد بە پەيوەندیەکانى تر، زیاتر لە قازانجى تورکيا بىت، بۇ ئەوہى تورکيا وەک کارتىکى فشار بەکاربېھىتیت لەسەر ئەوان. بەم پنیە دەبیت لە زۆر رووہوہ گریبەستى نىوان تورکياو ھەریم وەھابیت، کە زیاتر لە قازانجى تورکيا بىت و بالادەستى تورکيا بىتشانەت بەسەر شىوازی گریبەستەکاندا، لە بەرامبەر ئەو گریبەستەنەى لەگەل ئىران و روسیا کە تورکيا وەک لاوازىک دەبىزىت. ئەمەشە پالئەرى ئەو ھەموو سەرىکیشیەى، کە تورکيا نامادە یە بىکات لە گریبەستى لەگەل ھەریمدا، لە بەرامبەر عىراق و ئەمریکا و ئىرانیش.

ئەمە سەرەراى گرنگى وزەى ھەریم بۇ تورکيا دەگەریتەوہ بۇ برى وزەى ھەریم و نزیکى وزەى ھەریم بۆى و ئاسانکارى فشارکردن لەسەر ھەریم، ئامادەبوونى مەرجەکانى تورکيا وەک بەردەوامى ھەرزانى و ئاسانى فشارى سیاسى و، بوونى توانا بۇ دارشستنى، جۆرىک لە پەيوەندى، کە برى زۆرى پارەى وزە بگەریتەوہ بۇ تورکيا.

دووم: پښوېستی تورکيا به نهوت

تورکيا له ماوهی نښان سالانی (2002 – 2017) گهشهیهکی ښووری گورهی بهخووه بینوه، بهجوړیک ښو گه شه سندنه کردیه سبازدهیهمین ولاتی خاوهن ښووری گوره له سهر ښاستی جیهان. به گویرهی داتای "OECD" تورکيا له روانگهی پښوېستی به وزهوه له ریزبهندییهکهدا له پلهی یهکهمدادیت ښو ښووی ښووری له گهشهکردن بهردوام بیت، دهبیت به ښوویهکی بهردوام و بهی پچران وزه پښوېست ښو ښووی سیکتهرانه دابین بکریت که گه شهکردنی ښووری دهستهبهردکهن. تورکيا به هوی ښو گهشهکردنانهی که له رووی ښوورییهوه بهدهستی هیناوه، به کاربردنی وزه زیاتر کردوه. سهبارت به به کاربردنی وزه له تورکيا پروانه (چارتی ژماره (1))

چارتی ژماره (1)

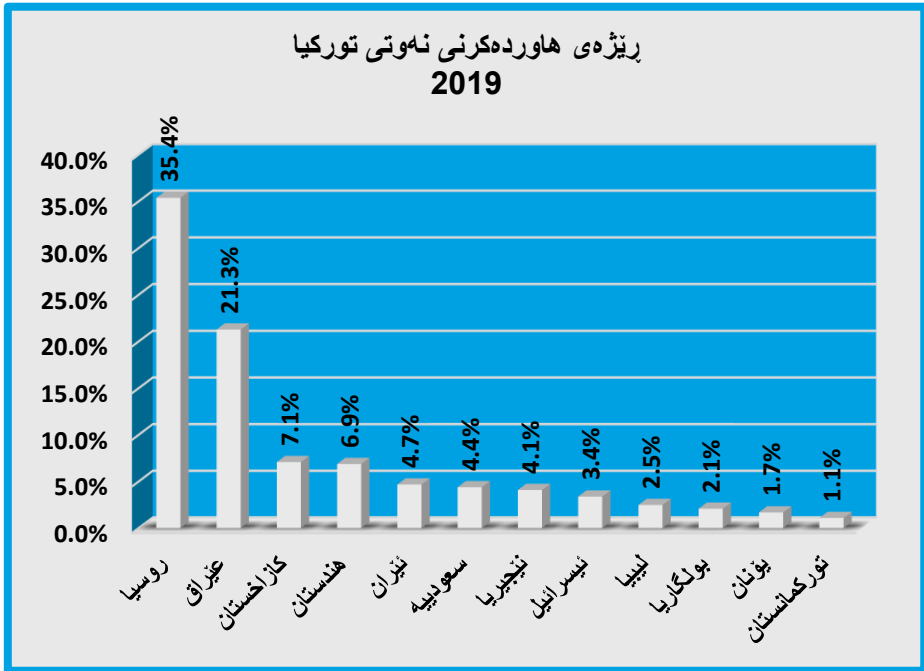

ښمه سهرهپرای ښووی یهدهگی نهوتی تورکيا له سالی 2018 دا به (366) ملیون بهرمیل خهملینراوه. ښم یهدهگه، بهراورد به ریژدی بهکارهینانی سالانه، پیشیندی دهکریت له ماوهی (18) سالدا کوښای بیت. کوښی کهرسته و نهکنه لوژیای بهره مهینانی نهوت له تورکيادا، کاریگهیری له سهر خیرایی بهره مهینانی نهوت کردوه. به هوی بهتمهنی کیلگه نهوتیهکانهوه له تورکيا، به تپیهپوونی کات بهره میان روو له دابهزین دهکات. له سالی 2019 دا له تورکيا بهنزیکهی (22) ملیون بهرمیل نهوتی خاوی بهره مهینراوه، له بهرامبهردا نزیکهی (250) ملیون

بهرمیل نهوتی خاوه کار براوه. له سالی 2019 دا، بهرهمههیتان و بهکاربردی نهوتی خاوی ناوخیی پیژهی (8.8% ی پیک هیناوه.

به مانایهکی دیکه پیژهی هاوردی نهوت له سالی 2019 دا بریتی بووه له (91.2% تورکیا له سالی 2017 دا بهم پیژانه هاوردی کاری نهوت بووه لهم ولاتانهوه، پروانه چارتی ژماره (2)::

چارتی ژماره (2)

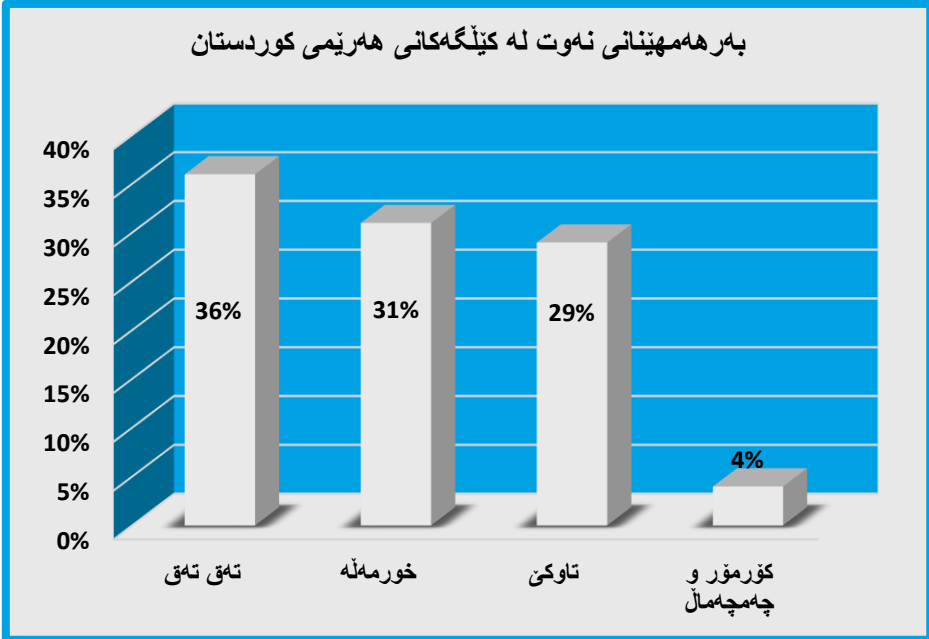
سییه م: بهرهمههیتانی نهوت له ههریمی کوردستان

ههریمی کوردستانی عیراق له سالی (2006) هوه به هۆی ئه و گریبهستانی له گه ل کۆمپانیا نهوتیهکان ئهجامیدا، به شیوهیهکی خیرا دهستی به چالاکیهکانی گهرا و پشکنین کرد و له کۆی (10) بیره نهوت، (8) بیان ئهجامیکی ئه رینی هه بوو.

کۆمپانیای گۆلف کیستۆن، له کیلگهکانی شیخان له نزیک سنورهکانی تورکیا، له ئهجامی گهرا نهکانی له ناوچه کهدا، ناوچهیهکی به فراوانی نهوتی دۆزیهوه که به گویرهی پیشبینیهکان بری خهملیتره له نیوان (12 بۆ 15) ملیار بهرمیل نهوتدایه، پیشبینی دهکری بری 45 ملیار بهرمیل نهوت له ههریمی کوردستانی عیراق دۆزرایتهوه، به گویرهی نامارهکانی

وہزارہتی سامانہ سروشتیہکانی حکومتی ہریمی کوردستانی عیراق، لہگہل ۛو نہوتہی کہ لہ ناوچہی شیخان دۆزراوہتہوہ، وا پیشسبینی دہکریت بری یہدہگی نہوت (60 – 65) ملیار بہرمیل ببیت. بہرہمہینانی نہوت لہ کیلگہکانی ہریمی کوردستان بہم شیوہیہ دابہش بووہ، بروانہ (خشتہی چارتی ژمارہ 3).

چارتی ژمارہ (3)

چوارہم: چنگی تورکیا لہ نیو پروسہی نہوتی ہریمدا

1. بۆری نہوتی ہریم لہ خاکی تورکیادا

حکومتی ہریمی کوردستان پۆژانہ نزیکہی (450) ہزار بہرمیل نہوت ہہناردہی ولاتی دہرہوہ دہکات سہرجہم ۛو برہش لہ ریگہی بۆری نہوتی کوردستانہوہیہ کہ بہ خاکی تورکیادا تیپہردہبیت.

بۆری نہوت لہ سنوری ہریمی کوردستان لہ سالی (2010)ہوہ دہست بہ دروستکردنی کراوہ، کۆتایی سالی (2013) بۆ یہکہمجار لہ ریگہیہوہ نہوتی ہریمی کوردستانی گواستہوہ بۆ بہندہری جہیہانی تورکی.

بونيادنانى بۇرى نەوتى ھەرىم، پرۆسەى نەوتى ھەرىمى بىرە قۇناغىكى دىكەوۋە. بە ھەناردەكردنى نەوتى ھەرىم لە رىگەى بۇرىيەوۋە لە سەرەتاي سالى (2014) وەك حكومەتى ھەرىمى كوردستان، چونكە بىشتەر تەنھا لە رىگەى تانكەر و بىرىكى كەم نەوت ھەناردە دەكر. بەلام لەسەرەتاي سەرىكەوتنى بۇرى نەوتى ھەرىم، گۇرانكارى گەرە بەسەر بىر داھاتى نەوتى ھەرىمى كوردستاندا ھات.

ئەم ھىلە لە سەرەتادا پلان وابوۋە كە بۇ غاز بىت، چونكە ھىلى نەوتى عىراق بوونى ھەبوۋە. بەلام لەبەر قەيران لەگەل حكومەتى ناۋەندىداۋ دواكەوتنى دەرھىنانى غاز، بىر ياردرا بۇرىيەكان بگۇردىرەن بۇ نەوت. تەواوبوونى ئەو پرۆژەيە بۇ توركياش گرنگ بوو، لەبەرئەۋەى پىيوستىي بە نەوت و غازى سروشتى ئىران و روسيا كەمكردەوۋە.

بەپتى زانىارىيەكان كۇمپانىيى كار بۇرى نەوتى دروستكردوۋە و (40%) خاۋەندارىتى بۇرىيەكە ھى كۇمپانىيى ناۋىراۋە، پرۆژەكە نزيەكەى (600) مليون دۇلار تىچوۋنەكەى بوۋە لە سنورى ھەرىمى كوردستاندا.

(60%) بۇرى نەوتى ھەرىم خاۋەندارىتىيەكەى بۇ كۇمپانىيى (رۇزنەفتى روسى) دەگەرپتەوۋە، كاتىك لە 2017/6/2 لە شارى (سان پىترسبۇرگ)، بە ئامادەبوونى سەرۋكى حكومەتى ھەرىم و جىگرەكەى و ۋەزىرى سامانە سروشتىيەكانى لە كابىنەى ھەشتەم گرئىبەستىكيان لەگەل بەرپوۋەبەرى جىبەجىكارى كۇمپانىيى رۇزنەفت واژۇ كر، بەشىكى گرئىبەستەكە فرۇشتىنى (60%) بۇرى نەوتى كوردستان بوۋ بە كۇمپانىيى رۇزنەفت بە بەھاي (1 مليار و 700 مليون) دۇلار.

درىژى بۇرى نەوتى ھەرىمى كوردستان (896) كىلۇ مەترە، لە سنورى ھەرىمى كوردستان لە كىلگەى خورمەلەۋە دەستپىدەكات و بەنىۋ بىلۇكەكانزايىەكانى (ھەولير، بەردەپەش، عەين سەفى، جەبەل كەند، ئەلقوش، دھۆك و سلىقانى)يدا تىدەپەرىت و دەگات بە (فىشخابور)، (221) كىلۇ مەترە، بەم پىيەش (24.6%) بۇرى نەوت لە سنورى ھەرىمى كوردستاندايە، خاۋەندارىتىيەكەى بۇ ھەردوۋ كۇمپانىيى (كار و رۇزنەفتى روسى) دەگەرپتەوۋە.

ئەو بەشەى لە سنورى توركيايە، خاۋەندارىتىيەكەى بۇ كۇمپانىيى ۋەزى توركى دەگەرپتەوۋە كۇمپانىيى "بۇتاش" سەرپەرشتى دەكات. لە فىشخابورۋە تا دەگات بە بەندەرى جەپھانى توركى (675) كىلۇ مەترە و (74.6%) درىژى بۇرىيەكە بىكدەھىنىت.

ھەر بەپىتى زانىيارىيەكان لە ماوەى (18) مانگى (2020 – 2021) ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردستان بىرى (476) مىليۇن دۆلارى تەنھا بۇ كۆمپانىيەى وزەى توركى خەرج كىردووه لە برى خەرجى گواستەنەوہى نەوت كە سنورى توركىيا تا بەندەرى جەيھانى توركى.

راكىشانى بۆرى نەوت لە كوردستانەوہ بۇ توركىيا، بە سەربەخۆ لە توركىيا، كارىگەرى گەورەى ھەيە لەسەر دۆخى وزە، دۆخى ئابورى، پەيوەندى ئىوان ھەرىم و توركىيا، پەيوەندى ئىوان ھەرىم و بەغداد، ھەروەھا پەيوەندى ئىوان توركىياو عىراق.

2. كۆمپانىيا توركىيەكان لە كىلگە نەوتىيەكانى ھەرىمى كوردستان

دوو گەورە كۆمپانىيەى بوارى وزەى توركى لە ھەرىمى كوردستان كاردەكەن، ھەردوو كۆمپانىيەى ناوبراو لە سەرتەكانى دەستكردن بە پرۆسەى نەوت و پىش نوسىنەوہى دەستورى عىراق لە سالى (2005) لە ھەرىمى كوردستان دەستيان بەكاركردن كىردووه بە جۆرىك، لە 14ى كانونى دووہى 2003 دا ھۆكۈمەتى ھەرىم/ئىدارەى سلىمانى گرىبەستى نەوتى بۇ كاركردن لە بلۆكەكانى شاكەل و يوولخانە لەگەل كۆمپانىيەى بيت ئۆيل ئىمزا كىرد، ئەمە لە كاتىكدا بوو پىش ئەو رىككەوتە ئىدارەى سلىمانى گرىبەستى پىشترى ھەبوو لەگەل كۆمپانىيەى گەنەل ئىنئىرجى و لە 20ى كانونى دووہى 2004دا ھەموارى گرىبەستەكەى لەگەل ھۆكۈمەتى ھەرىم/ئىدارەى سلىمانى كىردووه.

ئىستا ھەردوو كۆمپانىياكە لە چەند كىلگەيەكى كانزايى ھەرىمى كوردستان لەگەل ھۆكۈمەتى ھەرىم گرىبەست و پىشكىان ھەيە، بە جۆرىك؛

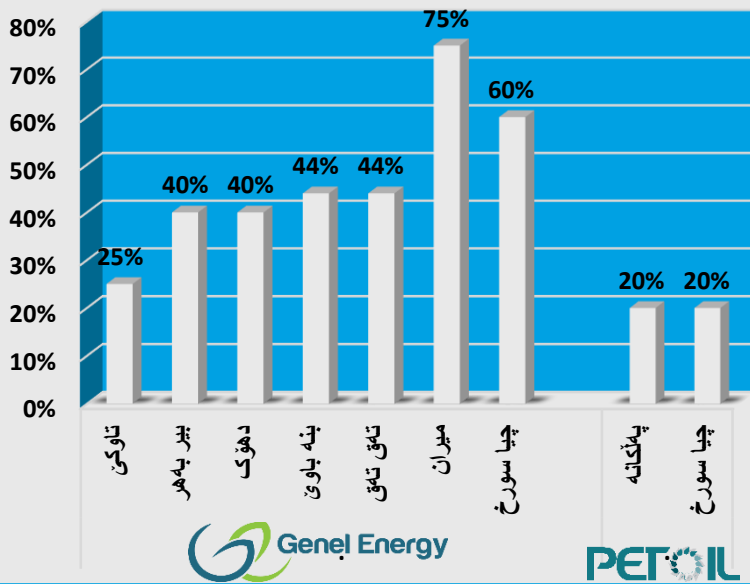
1. كۆمپانىيەى گەنەل ئىنئىرجى، گرىبەستى لەگەل ھۆكۈمەتى ھەرىم ھەيە لە كىلگەكانى؛

- بلۆكى تاوكى: لە پارىزگاي دەھۆك، دەكەويتە قەزاي زاخوو بەگشتى پۇژھەلاتى قەزاکە دەگرىتەوہ و رووبەرەكەى (594) كىلۆمەتر دووجايەو بەپىي راپۆرتى سكوئىا كاپىتال بىرى (1.9) مىليار بەرمىل نەوتى تىدايە. كۆمپانىيەى گەنەل ئىنئىرجى پىشكى (25%) لەم كىلگەيە ھەيە.

- بلۆكى بىر بەھر: لە پارىزگاي دەھۆك، باكورى شارى دەھۆك دەگرىتەوہ رووبەرى (350) كىلۆمەتر دووجايە و بە پىي راپۆرتى و گولف كىستۆن بىرى (1.9) مىليار بەرمىل نەوتى تىدايە. پىشكى (40%) دراوتە (گەنەل ئىنئىرجى) توركى.

- بلۇكى دەھۆك: قەزاي مەرکەزى دەھۆك و باشورى شارى دەھۆك و قەزاي سيميل دەگريتهوه و پووبەرەكەي (162) كيلۆمەتر دووجايە. برى (2.2) مليار بەرميل نەوتى تىدايە. پشكەكانى (%40) دراوئەتە (گەنەل ئىنئىرجى).
 - بلۇكى بنە باوئ: لە پارىزگاي ھەوليز، لە دەربەندى گۆمەسپانەوہ تا ناوچەي ھيران و نازەنين دەگريتهوه و پووبەرەكەي (240) كيلۆمەتر دووجايە و زياتر لە ملياريك بەرميل نەوتى تىدايە. پشكى (%44) دراوئەتە (گەنەل ئىنئىرجى) توركى.
 - بلۇكى تەق تەق (كئوہ چەرمەلە): دەكەويتە قەزاي كۆيەو ناحيەي تەق تەق و ناحيەي ئاغجەلەرى قەزاي چەمچەمالەوہ، برى زياتر لە يەك مليار بەرميل نەوتى يەدەگى تىدايە، پووبەرەكەي (951) كيلۆمەتر دووجايە و بەپيى زانباريەكان برى (1.5) مليار بەرميل نەوتى تىدايە. پشكى (%44) دراوئەتە (گەنەل ئىنئىرجى) توركى.
 - بلۇكى ميران: لە پارىزگاي سلىمانى، لە تاسلوچەوہ دەست پيدەكات پوژئاواي پيگاي دوكان - سلىمانى و بە شىك لە ناحيەي ئاغجەلەرو شاروچكەي بازىيان و سەيرانگاي چەمى رەزان دەگريتهوه و پووبەرەكەي (1015) كيلۆمەتر دووجايە و دوو كىلگەي گەورەي تىدايە ميران پوژھەلات برى (1.637) مليار بەرميل نەوتى تىدا دۇزراوئەتەوہ و ميران پوژئاوا برى (4.808) مليار نەوتى تىدايە. پشكى (%75) دراوئەتە (گەنەل ئىنئىرجى) توركى.
 - بلۇكى چيا سورخ: لە ناوچەي گەرميان، دەكەويتە پوژھەلاتى پووبارى سيروان و ناحيەكانى قۆرەتوو مەيدان لە قەزاي خانەقين دەگريتهوه تا سنورى ئيران و پووبەرى (938) كيلۆمەتر دووجايە و بە پيى راپورتى سكوئيا كاپيتال برى (5.656) مليار بەرميل نەوتى تىدايە. پشكى (%60) دراوئەتە (گەنەل ئىنئىرجى) توركى.
- ب. كۆمپانىي پيت ئۆيل، گريبەستى لەگەل حكومەتى ھەريم ھەيە لە كىلگەكانى؛
- بلۇكى پەلكانە: لە ناوچەي گەرميان، قەزاي دووزخورماتو ناحيەي جەبارە و پوژھەلاتى ئەو قەزايە دەگريتهوه پووبەرەكەي (529) كيلۆ مەتر دووجايە، برى (1.58) مليار بەرميل نەوتى تىدايە، پشكى (%20) دراوئەتە (پيت ئۆيل) توركى.
 - بلۇكى چيا سورخ: جگە لەوہى كۆمپانىي (گەنەل ئىنئىرجى) توركى لەم بلۆكەدا پشكى ھەيە بەھەمان شينوہ، پشكى (%20) دراوئەتە (پيت ئۆيل) توركى.

پشكى كۆمپانىيا توركييهكان له كىنگه نهوتيهكانى هەريم

3. پارەى نهوت و هالك بانك

پارەى نهوتى فرۇشراوى هەريمى كوردستان دەخريته سەر هەژمارى تاييهتى حكومهتى هەريمى كوردستان له بانكهكانى توركييا، هەر بۆيه بينيمان له سالى (2015) ئەنجومهنى هەريمى بۆ كاروبارى نهوت و غاز بهنوسراوى ژماره (553) له بهروارى (31) ئايارى (2015)، ئەنجومهنى وهزيرانى هەريمى كوردستان له دواين كۆبونه وهى خۆى كه (15) ئهيلولى (2015) ئەنجاميدا بهنوسراوى ژماره (983) بپرايدا:

1. پيويسته گشت داهاتهكانى هەناردەكردن و فرۇشتنى نهوت لهريگهى بۆرى نهوتى هەريمى كوردستان كه لهلايهن وهزارهتى سامانه سروشتيهكانهوه ئەنجام دهرىت راستهوخۆ له حسابى بانكى كپيارى نهوتى هەريمهوه بخريته سەر تەنها حسابى حكومهتى هەريمى كوردستان له بانكى (هالك بانك) له ولاىتى توركييا بهين نيوهندگيرى بانكى سيههم، جگه لهو حسابەش نابيت هيج حسابىكى بانكى ترى هەبيت بۆ داهاى هەناردەكردن و فرۇشتنى نهوتى هەريم لهريگهى بۆرى نهوتى هەريمى كوردستانهوه بۆ ئەم مەبهستهش پيويسته وهزارهتى دارايى و ئابورى زانبارى تهواو لهسەر ئەو حسابە بهنوسراويك ئاراستهتى وهزارهتى سامانه سروشتيهكان بكات بهزوتترين كات.

2. له‌بەر رۆشنایی بریاری ئەنجومەنی هەریمی بۆ کاروباری نەوت و غاز ئاماژە پێدراو له‌سەرەوه، وه‌زیری دارایی و ئابوری حکومەتی هەریم بەرێژ (رێباز محەمەد حەملان) کەسی رێگاپێدراو دەبیت بۆ رەفتارکردن و جۆلاندنی نەقدی له‌سەر ئەو حسابە بە‌ناوی حکومەتی هەریم بۆ بە‌رژەوه‌ندی هەریمی کوردستان، له‌بەر رۆشنایی یاساو رێنماییه‌ داراییه‌ کارپێکراوه‌کان له‌هەریم.
3. وه‌زاره‌تی سامانه‌ سروشتیه‌کان و وه‌زاره‌تی دارایی و ئابوری ئەم بریاره‌ جێبه‌جێ ده‌کەن له‌ ماوه‌یه‌کدا به‌شیوه‌یه‌ک که له‌ به‌رواری 1-10-2015 تێپه‌ر نه‌کات.

ئەم بریاره‌ی حکومەتی هەریمی کوردستان له‌ سالی (2015) ده‌رخه‌ری ئەو پاستییه‌یه‌ که سه‌رجه‌می باره‌ی فرۆشی نەوتی هەریمی کوردستان له‌ ولاتی تورکیا کۆده‌کرێته‌وه‌، چه‌ند جاریکیش ئەم پرسه‌ له‌لایه‌ن حکومەتی ناوه‌ندی عێراقه‌وه‌ فشاری له‌ سه‌ر دروست کراوه‌، به‌لام پرۆسه‌که‌ به‌ هه‌مان شیوه‌ی خۆی ماوه‌ته‌وه‌.

تێبینی

ئەم راپۆرتە له‌ مالتیپه‌ری (درو میدیا) له‌ (2022/3/24) بلاوکراوه‌ته‌وه‌؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9923

سه‌رچاوه‌کان

- د. زولفو داغدەفیرەن، په‌یوه‌ندییه‌ وزه‌یه‌یه‌کانی تورکیا و هەریمی کوردستانی عێراق، وه‌رگێرانی له‌ تورکییه‌وه‌: په‌نجه‌ عه‌بدوڵا، گۆفاری ئاینده‌ناسی ژماره‌ (12) ئازاری 2022، سه‌ننه‌ری لیکۆلینه‌وه‌ی ئاینده‌یی ده‌ریده‌کات، لا 64-95.
 - د. سه‌ردار عه‌زیز، تورکیاو هەریمی کوردستان: چ جۆره‌ په‌یوه‌ندییه‌ک؟، چاپخانه‌ی پیره‌مێرد، چاپی یه‌که‌م 2015، سلێمانی. (به‌ره‌می ژوری توێژه‌ینه‌وه‌ی سیاسی بزوتنه‌وه‌ی گۆرانی).
 - عه‌بدوڵپه‌رحمان عه‌لی ره‌زا، دیسانه‌وه‌ هه‌لک بانک، فراکسیۆنی گۆرانی له‌ په‌رله‌مانی کوردستان، له‌ تۆری کومه‌لایه‌تی فه‌یس بووک؛
- <https://ar-ar.facebook.com/1497770880440978/posts/1658359767715421/>
- رێبین فه‌تاح، چۆن نەوتی هەریم که‌وته‌ ده‌ست "کۆمپانیا پرۆبووچه‌کانه‌وه‌؟"، 3/9/2020، مالتیپه‌ری کوردستان تایمز؛
- <https://kurdistantimes.org>
- درو میدیا، بۆری نەوتی هەریمی کوردستان، لینکی مالتیپه‌ر؛
- https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9734
- درو میدیا، پشکی کۆمپانیا بیانیه‌کان له‌ بلۆکه‌ نەوتیه‌کانی هەریمدا، لینکی مالتیپه‌ر؛
- https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9680

چارەنوسى كەرتى نەوتى ھەرىم لە دوای بېرىارەكەى دادگای فیدرالئى سىنارىيۆ چاوەروان كراوەكان

حكومتى ھەرىمى كوردستان لە دوای بېرىارەكەى دادگای فیدرالئى لە بەردەم كۆمەلەىك بژاردەو سىنارىيۆدايە، كە مەترسیدارتىرىنئىان بۆ حكومتى ھەرىم تەسلىمكردنى تەواوى پرۆسەى نەوتى ھەرىمە. بەلام جگە لەووە چەند بژاردەو سىنارىيۆيەكى دىكە لە ئارادان كە دەكرىت حكومتى ھەرىم كاریان لەسەر بكات.

دەستپىك

لەدوای پرۆسەى ئازادى عىراقەووە حكومتى ھەرىمى كوردستان دەستىكردووە بە وەبەرھىنان و بەردەدان بە كەرتى نەوتى ھەرىم و لەم پىناووەدا چەندىن قۆناغى ياساى و سىاسى و ئابورى قورسى بریو، كە قۆناغى يەكەمى بە نوسىنەووەى دەستورى عىراق و قۆناغى دوووم بە دەركردنى ياساى نەوت و غازى ھەرىم لە پەرلەمانى كوردستان، دواتر ئەنجامدانى گریبەستى نەوتى لەگەل كۆمپانىا بىانىيەكان، بەجۆرىك لە سالى (2002)ووە دەستى بە گریبەستى نەوتى كردووە لەگەل كۆمپانىا بىانىيەكان، تا سالى (2013) ژمارەى كۆمپانىاكان لە ھەرىمى كوردستان بە مەبەستى پەرەپىدانى كەرتى نەوتى ھەرىم گەيشتون بە نزیكەى (40) كۆمپانىا. بۆ ئەم مەبەستە ھەرىمى كوردستان دابەشكراوە بۆ (57) بلۆكى گەپان و پشكنىن، بۆ وەبەرھىنانى نەوت و غاز دابەشكراوە و بەشىكى زۆرى ئەو كىلگانە ھىشتا نەگەيشتون بەرھەمھىنان، بەلكو لە قۆناغەكانى پىش بەرھەمىنان.

ھەر لە سەرەتای دەستىردن بۆ پرسی نەوت لە ھەرىمى كوردستان، لەلایەن حكومتى ھەرىمەووە بەردەوام لەگەل حكومتى عىراقى پرسی نەوت جىي ناكۆكى بوووە تا لە سالى (2014) مەملانىكە گەيشت بە برىنى پشكى ھەرىم لە بودجەى گشتى عىراق. لە 2022/2/15 بېرىارىكى دادگای بالای فیدرالئى لەبارەى كەرتى نەوت و غازى ھەرىمەووە، كە نۆيتىرین ھەنگاوى دەسەلاتى ناوئەندە دۆسىەكە زۆر قورس و ئالۆزتر دەكات، بەچونە بوارى جىبەجىكردنى بېرىارەكە زەرەمەندى گەووەو سەرەكى لایەنى ھەرىمى كوردستان دەبىت.

بەكەم؛ بېرپارەكەى دادگای فیدرالی سەبارەت بە دۆسیەى نەوتى ھەرىم

رۆژى 2022/2/15 دادگای بالای فیدرالی عىراق، بە ئامادەبوونى (9) ئەندامى دادگاکەو بە زۆرىنەى دەنگى (7) ئەندام و (2) دەنگى پىچەوانە، دادگاکە بېرپارىكى لەبارەى ناندەستورى بوونى ياسای نەوت و غازى ھەرىم و ناندەستورى بوونى فرۆشتنى نەوتى لەلایەن حکومەتى ھەرىمى کوردستانەو دەركرد بە بېرپارى دادگای بالای فیدرالی پەيوەندىيەکانى ئىوان ھەرىم و ناوەند پىدەنیتە نىو قۇناغىكى نوچ لە کىشە و قەيران، بەتایبەت بېرپارى دادگا لە بارەى ھەلۆەشاندنەوەى ياسای نەوت و غازى ھەرىم، کە لە سالى (2007) ەو لە پەرلەمانى کوردستان دەرجووە و رېگەى خۆشکردووە بۆ حکومەتى ھەرىم، بە ئەنجامدانى گرىبەست لەگەل کۆمپانىا بيانىيەکان، بۆ گەران و پشکنین و بەرھەمھىنان و بەبازارکردن و فرۆشتنى نەوتى ھەرىم لە کىلگە نەوتىيەکانى سنورى ھەرىمى کوردستان، لە پارىزگاگانى (ھەولېر و سلېمانى و دھۆک) سەربارى دەرھىنان و فرۆشتنى نەوت، لە بەشىک لە کىلگەکانى پارىزگاگانى موسل و کەرکوک و سەلاحەدىن بەبى گەرانەو بە حکومەتى ناوەندى.

بەپىنى بېرپارى دادگاکە؛

1. ياسای نەوت و غازى ھەرىم، ژمارە 22ى سالى 2007 ناندەستورىيەو پىچەوانەى مادە دەستورىيەکانى (110، 111، 112، 115، 121 و 130)ە.
2. حکومەتى ھەرىمى کوردستان پابەند دەکرىت بە رادەستکردنى سەرچەم بەرھەمە نەوتىيەکانى ھەرىمى کوردستان و ناوچەکانى دەرەوەى ئىدارەى ھەرىم، کە وەزارەتى سامانە سروشتىيەکان دەرھىنان، بە وەزارەتى نەوتى عىراق.
3. ماف دراوہ بە سکالاکار بەدواداچوون بکات بۆ پوچەلکردنەوەى ئەو گرىبەستە نەوتىيانەى کە حکومەتى ھەرىم لەگەل لایەنە دەرەكى و دەولەت و کۆمپانىاگان سەبارەت بە دۆزىنەوەى نەوت و دەرھىنانى و ھەناردەکردن و فرۆشتنى ئىمزاى کردووە.
4. بېرپارەکە حکومەتى ھەرىم پابەند دەکات، رېگە بە وەزارەتى نەوتى عىراق و دیوانى چاودىرى دارابى بە ھەموو گرىبەست و مامەلەيەكى نەوتىدا بچنەو، بۆ وردىبىنى و ديارىکردنى پابەندىيە دارابىيەکان کە دەکەونە سەر حکومەتى ھەرىم، دواترىش لە ژىر رۆشنايى ئەو پشكى ھەرىم لە بودجەى فیدرالی ديارىدەکرىت.

دووەم؛ ھۆکارەکانى پشت بېرپارەكەى دادگای فیدرالی سەبارەت بە دۆسیەى نەوتى ھەرىم

ھەر لەدوای دەرجوونى بېرپارەكەى دادگای فیدرالی سەبارەت بە دۆسیەتى نەوتى ھەرىم، کاردانەوەى زۆر و خىراى بەدوای خۆیدا ھىنا، لىكدانەوەو خویندنەوەى جياواز دەکرىت و کرا بۆ ھۆکارەکانى پشت بېرپارەكەى دادگای فیدرالی، تايبەت بە دۆسیەى نەوتى ھەرىم، بەتايبەت

له هه‌لبژاردنی کات (ته‌وقیت) ی بریاره‌که، چونکه دادگاکه پیتشر دوو سکالای تری له باره‌ی هه‌مان پرسه‌وه له سالی (2012) هو (2019) لای تو‌مار کراوه، هیچ بریاریک له‌و باره‌وه‌یه‌وه نه‌درا.

به‌لام هه‌لبژاردنی ئەم‌ساته‌ چه‌ند پرسیاریک دینیتته‌ ئاراوه، له‌وانه‌ش؛ بۆ (15) سال‌ ده‌چیت په‌رله‌مانی کوردستان یاسای نه‌وت و غازی هه‌ریمی په‌سه‌ند کردووه، له‌ سالی (2009) هوه‌ ده‌ست به‌ ده‌ره‌ینانی نه‌وت و له‌ سالی (2014) هوه‌ نه‌وت هه‌نارده‌ ده‌کریت، بۆچی دوا‌ی ئەو هه‌موو ماوه‌یه‌ ئەم‌پرسه‌ براوه‌ته‌ به‌رده‌م دادگای فیدرالی؛ له‌ ئیستادا عێراق له‌ نیو کۆمه‌لیک گیروگرفتی حکومرانی (هه‌لبژاردنی سه‌رۆک کۆمار دروستکردنی کابینه‌ی نویی حکومه‌ت، هاوپه‌یمانی‌نیتییه‌کانی نیو په‌رله‌مان...هتد) بۆ ده‌بیت له‌ گرفتی نو‌ی به‌پیتریته‌ ئاراوه؟ بۆیه‌ ده‌بینین لایه‌نه‌ سیاسیه‌کانی عێراق و هه‌ریم و که‌سایه‌تی و چاودێران و به‌ربرسان لیکدانه‌وه‌و وه‌لامدانه‌وه‌ی جیاوازیان هه‌یه‌ بۆ هۆکاره‌کانی پش‌ت بریاره‌که‌ی دادگای فیدرالی، ئەوانیش؛

1. بریاره‌که‌ی دادگای بالای فیدرالی گرته‌به‌ری رێوشو‌پینکی یاساییه‌، به‌لام له‌ ژیر کاریگه‌ری هه‌ندیک دۆخدا دواخراوه، له‌م باره‌یه‌وه (عه‌لی ئەله‌تمیمی – شاره‌زای یاسایی) له‌ لێدوانیکیدا بۆ ماله‌په‌ری (ئه‌لحوره) رایگه‌یانندووه؛ "عێراق ولاتیکی فیدرالییه‌ نه‌ک کۆنفیدرالی، کۆمپانیای به‌بازارخستنی نه‌وتی عێراق (سۆمۆ) ده‌بیت تاکه‌ لایه‌ن بیت نه‌وت هه‌نارده‌ی ده‌روه‌ بکات". زیاتر له‌وه‌ش ده‌لیت "دادگای بالای فیدرالی تیشکی خستووه‌ته‌ سه‌ر ماده‌ی (111)ی ده‌ستوری عێراق، نه‌وت و‌غاز مولکی گه‌لی عێراقه‌، هه‌ر له‌به‌رئه‌وه‌ ئیداره‌دانی نه‌وت و‌ غاز به‌شیکه‌ له‌ بازرگانی ده‌ره‌کی، ئەوه‌ش له‌ ده‌سه‌لاتی حکومه‌تی ناوه‌ندییه‌ به‌ گوێره‌ی ماده‌ی (110)ی ده‌ستوری عێراقی".

به‌لام (یاسین ته‌ها – نوسه‌ر و‌ پۆژنامه‌نوس) له‌ وتاریکیدا له‌ ژیر ناوی "له‌باره‌ی بریاره‌که‌ی دادگای فیدرالییه‌وه‌" نوسیویه‌تی "شاره‌زایان هاو‌پان له‌سه‌ر ئەوه‌ی له‌ سیستمه‌ فیدرالییه‌کان بالاده‌ستی له‌ سامانی سروشتیدا ناوه‌ندییه‌، به‌لام له‌ ده‌ستوری عێراقدا به‌کاریگه‌ریی هاوپه‌یمانی‌تی و‌ دۆستایه‌تی کورد و‌ شیعه‌ (2005)، هه‌ندێ پرگه‌ و‌ ده‌سته‌واژه‌ دانراون که‌ نا‌پوون و‌ لاس‌تیکین و‌ به‌جیه‌ی‌ئاراون بۆ ته‌فسیر و‌ ته‌ئویل (ماده‌ی 111)، ئەمه‌ش وا ده‌کات هه‌میشه‌ مشتوم‌ر هه‌بیت. له‌هه‌ندێ ماده‌شدا باسی ئیداره‌ی هاوبه‌ش و‌ مافی له‌پیتشین‌ی هه‌ریمه‌کان هاتووه‌ (112 و‌ 115 و‌ 122)، ئەمه‌ش زیاتره‌ له‌ فیدرالییه‌ باوه‌کانی دنیا".

2. به‌شیکێ دیکه‌ له‌ شاره‌زایان و‌ پیتیان وایه‌ بریاره‌که‌ سیاسیه‌ زیاتر له‌وه‌ی پرسیکی یاسایی بیت، هۆکاره‌که‌شی ده‌گێرته‌وه‌ بۆ لیک‌نزیکی‌بوونه‌وه‌ی هیزه‌ سیاسیه‌کانی وه‌ک (پارتی دیموکراتی کوردستان و‌ کوله‌ی سه‌در هاوپه‌یمانی ته‌قه‌دوم به‌ سه‌رۆکایه‌تی محمه‌د حه‌لبوسی)، هه‌ندیک زیاتر له‌وه‌ش ده‌رۆن و‌ پیتیان وایه‌ هیزه‌که‌ له‌وه‌

گەرەترەو بە دەستتۆمەردانی دەرەکی بەتایبەتیش ئێرانییەکان بە بەشیک لە ھۆکاری پشت بپارەکه لیکدەدەنەو دەیەوێت کێشە بۆ ئەو ھاویەیمانئێتیە دروستبکات. جیگەئێ سەرئێجە (د. بورھان یاسین) لە وتاریکی دورودریژئێ بە ناوئێشانئێ (بێشھاتە ھەرە مەترسیدارەکه لە پێشمانەوہئێ!) نوسیویەئێ "بپارەکهئێ دادگای بالائێ فیدرالئێ لە ماوہئێکی کەمدا، بووہ ھۆئێ کاردانەوہئێ جیاجیا، بەتایبەئێ لە دامەزراوہ و حزب و ناوہندە جیاجیاکانئێ ھەرئێمئێ کوردستان و عێراق. ھەندیک لە راگەئێیەندراوہکان زیاتر و روژاندنئێ ھەست و نەستی خەلکئێ کوردستانئێ بێوہ دیار بووہ، تا عەقلانئێت و وەلامدانەوہ بە زمانی یاسا و دەستور. لە راستیدا زۆرئێک لە راگەئێیەندراوہکان پەرن لە نژائێتئێ". ئەو نمونەئێ راگەئێیەندراوہکەئێ مەسعود بارزائئێ (سەرۆکئێ پارتئێ دیموکراتئێ کوردستان)ئێ ھێناوہتەوہ کاتئێک رایگەئێاند؛ "بپارئێی دادگەئێ بالائێ فیدرالئێ عێراق لەبارەئێ نەوت و غازئێ ھەرئێمئێ کوردستان بپارئێی تەواو سیاسیئێو پێچەوانەئێ دەستوورئێ عێراقئێ فیدرالئێ و، ئامانج لئێئێ نژائێتیکردنئێ ھەرئێمئێ کوردستانە و نژئێ سیستەمئێ فیدرالئێ عێراقە... بۆ ھەموو لایەک ئاشکرا دەکەئێن کە ھەرئێمئێ کوردستان بە ھەموو توانایەکیئێوہ بەرگرتئێ لە مافە دەستوریئێکانئێ خۆئێ دەکات". بەلام ئەم راگەئێیەندراوہ تەواو پێچەوانەئێ راگەئێیەندراوئێ ھاویەیمانەکەئێتئێ کە (موقتەدا سەدر) ، لە توتیتکدا نوسیویوہئێ "پێز لە بپارەکانئێ دادگای فیدرالئێ دەگرتن تاییبەت بە دۆسیئێئێ نەوت و غازئێ ھەرئێم و بپارەکان ئێلزامین و ناچارمان دەکەن بە رێزگرتن لە بپارەکان".

ھەندیک لە مەسەلەئێ نادەستوورئێ بوونئێ بپارەکە ئەوہ بە بەلگە دەھئێننەوہ کە حکومەئێ ھەرئێمئێ کوردستان داوئێ پەسندکردنئێ دەستوورئێ ھەمیشەئێ عێراق لە سالئێ 2005، بە بەردەوامئێ داوئێ دەرچوونئێ یاسای نەوت و غازئێ لە بەغدا دەرکردوہ، داوئێ ئەوہئێ بپھیا بووہ، پەرلەمانئێ کوردستان لە سالئێ (2007) یاسای تاییبەت بە نەوت و غازئێ لە ھەرئێمئێ کوردستان پەسند کردوہ.

پالپشت بە مادەئێ (120)ئێ دەستوورئێ ھەمیشەئێ عێراق کە تئیدا ھاتوہ: ھەرئێمئێ کوردستان دەتوانئێت یاساکانئێ تاییبەت بە خۆئێ دەرئیکات. ھەرودھا بە پئێئێ مادەئێ (121)ئێ دەستور، ھەرئێمئێ کوردستان دەتوانئێت یاساکانئێ خۆئێ جیبەجئێ بکات. ئەو دوو مادەئێ و دەسەلاتئێ ھاویەشیئێ نێوان بەغدا و ھولئێر لە بەرئێوہبردنئێ دۆسیئێئێ نەوت، بوونە بە بنەمائێ دەرچوونئێ یاسای ژمارە (22)ئێ سالئێ (2007) لە پەرلەمانئێ کوردستان تاییبەت بە نەوت و غاز.

3. بپارەکە سیاسی بئێت یان یاسایی، شتئێکی ئەوتۆ لە بپارەکە ناگۆرئێت، بەلکو راستئێیەکە ئەوہئێ لە داوئێ ئەنجامدانئێ پیرفاندۆم لە ھەرئێمئێ کوردستان و روداوہکانئێ (16ئێ ئۆکتۆبەرئێ سالئێ 2017) پێگەئێ ھەرئێم لە بەغداد بەردەوام رووئێ لە لاوازئێ

کردووو بەغداش نایه ویت پیگه‌ی هەریم بهه‌یزبیت و بەردەوام له هه‌ولێ بهه‌یزکردنی ناوه‌ندایه، بۆیه ده‌کریت ئەم هه‌ولەش به‌شیک بیت له درێژکردنەوه‌ی ئەو پرۆسەیه، بۆیه ده‌کریت چاوه‌روانی هه‌نگاوی مەترسیدارت‌ریش بکریت که له‌لایه‌ن حکومه‌تی ناوه‌نده‌وه دژ به‌ به‌رژوه‌ه‌ندییه‌کانی هەریمی کوردستان.

4. دەست نه‌بردن بۆ هه‌نارده‌کردنی غازی هەریم؛ له‌گه‌ڵ پێخستنه‌ نۆو سالی نۆی (2022) هه‌وه‌ جوړیک له‌ به‌نگه‌شه‌ و هه‌ول هاتنه‌ ئاراهه‌ بۆ به‌ پێشه‌سازی کردنی غازی هەریم و کوردستان هه‌نارده‌کردنی بۆ تورکیا و لاتانی ئه‌وروپا هاوشیوه‌ی نه‌وتی هەریم. بۆیه به‌شیک له‌ چاودێران هۆکاری ب‌پ‌یاره‌که‌ی دادگای فیدرالی بۆ ئه‌وه‌ هه‌نگاوه‌ی حکومه‌تی هەریم ده‌گێرنه‌وه، بۆیه ب‌پ‌یاره‌که‌ وای لیکده‌ده‌نه‌وه‌ که دژ به‌ وه‌به‌ره‌ینانی غازه‌ تا پرۆسە‌ی نه‌وتی هەریم.

سێیه‌م؛ سیناریۆ و بژارده‌کانی به‌رده‌م حکومه‌تی هەریم تاییه‌ت به‌ ب‌پ‌یاره‌که‌ی دادگای فیدرالی

له‌گه‌ڵ ئەوه‌ی ب‌پ‌یاره‌که‌ یه‌کلاکه‌ره‌وه‌یه‌و پێویسته‌ جێبه‌جێ بکریت، چونکه‌ به‌پێی مادده‌ی (94)ی ده‌ستوری هه‌میشه‌یی عێراق ب‌پ‌یاره‌کانی دادگاکه‌ یه‌کلاکه‌ره‌وه‌ن به‌ ده‌ق هاتوووه‌ "ده‌بیت سه‌رجه‌م ده‌سه‌لاته‌کان پێوه‌ی پابه‌ندبن"، به‌م پێیه‌ش حکومه‌تی هەریمی کوردستان ده‌که‌وێته‌ به‌رده‌م چه‌ند سیناریۆ و بژارده‌یه‌که‌وه، له‌وانه‌؛

1. به‌شیک جێبه‌جیکردنی ب‌پ‌یاره‌که‌ په‌یوه‌ندی به‌ لیکنزیکی‌بوونه‌وه‌وه‌ و س‌روشتی په‌یوه‌ندییه‌ سیاسیه‌کان و په‌یوه‌ندی پ‌ارته‌ کوردیه‌که‌نه‌وه‌یه‌ له‌سه‌روو هه‌موویانه‌وه‌ (پ‌ارتی دیموکراتی کوردستان) له‌گه‌ڵ "کوئله‌ی سه‌دری" وه‌ک ب‌راوه‌ی یه‌که‌می هه‌ل‌بژاردن و ئه‌وه‌ گروپه‌ سیاسیه‌ی به‌ (چوارچێوه‌ی هه‌ماهه‌نگی) ناسراوه، له‌و پێیه‌وه‌ کاربک‌ریت بۆ هێشتنه‌وه‌ی ب‌پ‌یاره‌که‌ له‌سه‌ر کاغه‌ز، نه‌چونه‌ ب‌واری جێبه‌جیکردنه‌وه‌. به‌مانایه‌کی دیکه‌ لایه‌نه‌ سیاسیه‌کانی هەریم په‌یوه‌ندییه‌ سیاسیه‌کانیان به‌جوړیک داب‌پ‌ێژنه‌وه‌ که زیان به‌ پرۆسە‌ی نه‌وتی هەریم نه‌گات و ب‌پ‌یاره‌که‌ی دادگای کاری پێنه‌کریت.

2. به‌گه‌ر‌خستنی هه‌ولە دیپلۆماسیه‌کانی هەریمی کوردستان و فشار دروستکردن له‌سه‌ر حکومه‌تی ناوه‌ندی، بۆ ر‌یگر‌یکردن له‌ جێبه‌جیکردنی ب‌پ‌یاره‌که‌ی دادگا، چونکه‌ حکومه‌تی هەریم ده‌توانیت له‌ریگه‌ی ئەو کۆمپانیا بیانیانه‌ی له‌ هەریمی کوردستان کارده‌کن، که ژماره‌یان نزیکه‌ی (40) کۆمپانیا به‌نکه‌ی سه‌ره‌کیان له‌ زیاتر له‌ (15) ولاتی دنیا هه‌یه‌وه‌ له‌ هەریمی کوردستان له‌ ب‌واری نه‌وت و غازدا کار ده‌کن.

3. حکومەتی هەرێم دەستەهەلبەریت لەو کێلگە نەوتیانى دەکەوێتە سنورى ناوچە جیناکۆکەکانى دەرەوى ژێر دەسەلاتى حکومەتى هەرێم (موسڵ و کەرکوک و دیالە و سەلاحەدین) ئەوەى لە سنورى هەرێمدایە، لەلایەن حکومەتى هەرێمەوه بەرپۆهەبیریت.
4. هەریمی کوردستان کار بۆ دەرکردنى یاسای نەوت غاز بکات لە پەرلەمانى عێراق، و بتوانیت ئەوه لە یاساکەسا جێبکاتەوه، که حکومەتى هەرێم خۆى ئىدارەى نەوت و غازى هەریم بەدات.
5. کۆتا سیناریۆ که سیناریۆیەکی لاوازه تەسلیمکردنى داھاتى نەوتى هەریمە بە حکومەتى ناوەندى و ئىدارەدانى کێلگە نەوتییەکانە لە لایەن حکومەتى هەریمەوه (که ئەمە بۆ هەردوو لای ئەستەمە)، یان ئىدارەدانى هاوبەش بۆ سەرچەم پرۆسەکە.

تێبینى

ئەم راپۆرتە لە مەلپەرى (دەرە میدیا) لە (2022/3/7) بڵاوکراوەتەوه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9828

سەرچاوهکان

- دەقى بېرارهکەى دادگای فیدرالى سەبارەت بە دۆسیەى نەوتى هەریم
- د. بورهان یاسین، پێششەتە هەرە مەترسیدارەکە لە پێشمانەوهیه!، پێگەى تاییهتى نوسەر؛ <https://www.burhanyassin.com/Peshhate%20metirsidareke%2024.2.2022.pdf>
- یاسین تەها، لەبارەى بېرارهکەى دادگای فیدرالىیهوه، مەلپەرى درەو میدیا؛ https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9719
- بێشكى كۆمپانیا بیانییهکان لە بۆکە نەوتییەکانى هەریمدا، مەلپەرى درەو میدیا؛ https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9680
- کارتى كۆمپانیا نیۆدەولەتییهکان دژ بە بېرارهکەى دادگای فیدرالى عێراق، مەلپەرى کوردستان 24؛ <https://www.kurdistan24.net>
- السیناریویەتات المتوقعة بعد قرار القضاء العراقي تسليم نفط إقليم كردستان لبعداد، 2022/2/20، موقع الجزيرة؛ <https://www.aljazeera.net/>
- العراق.. قرار "الاتحادية" بشأن نفط الإقليم بين جدل "الدستور" وشبهات السياسة، 17/2/2022، موقع الحرة؛ <https://www.alhurra.com/>

رېئوشوئېنەكانى وەزارەتى نەوتى عىراق بۇ گەمارۆدانى كەرتى نەوتى ھەرىم

حكومتى عىراق دەیان رېئوشوئېنى گرتووەتەبەر بۇ گەمارۆدانى نەوتى ھەرىم، چاوەپروان دەكریت ھەنگاوى دىكەشى لىئوبەشیتەو، لەم راپۆرتەدا تىشك دەخەینە سەر ئەو ھەولانەى وەزارەتى نەوتى عىراق داوئىتى یان چاوەپروان دەكریت ھەنگاوى بۇ بنیت.

بەلام پرسىارەكە ئەو، ئەو رېئوشوئېنە چىن كە حكومتى ھەرىم گرتوونىەتیهبەر؟، یان پئویستە بیگریتەبەر؟ ئایا حكومتى ھەرىم و وەزارەتى سامانە سروشتییهكان لە بەرەى بەرگى دەمئینەوە یان دەتوانن بەر بەو رېئوشوئېنە بگرن، كە حكومتى عىراق بەرامبەر بە دۆسیەى نەوتى ھەرىم دەیگریتەبەر؟

دوا ھەلوئىستی وەزیری نەوتى عىراق

دواى تئیبەربوونى نزیكەى سى مانگ بەسەر بریارەكەى دادگاى فیدرالى عىراق، تاییەت بە دۆسیەى نەوتى ھەرىم پۆژى (2022/5/7) ئیحسان عەبدولجەبار وەزیری نەوتى عىراق لە كۆبونەوەى چوارەمى دەستەى رادەرپین لە وەزارەتى نەوتى عىراق، سەبارەت بە بریارەكەى دادگاى فیدرالى عىراق رایگەیاندا؛ "سەبارەت بە بریارى دادگاى فیدرالى ژمارە 59 سالى 2012 لەگەل پاشكۆى بریارەكە ژمارە 110 سالى 2019؛ ئەم بریارە گرنگە، لە رووى پرنسپیهو ئەو شتوازەى كە نەوتى ھەرىمى پئو بەرئو دەبریت ھەلەیه، نابیت تئچوو ھەر بەرمیلیك بگاتە 50% نى فرۆشتنى، چونكە پئموایە تئچوو ھەر بەرمیلیك لە (ھەرىمى كوردستان) دەگاتە 50 دۆلار، ھەروەھا نابیت نرخی فرۆشتنى نەوتى ھەرىمى كوردستان ھێندە كەمتر بیت لە نرخی فرۆشتنى نەوت لەلایەن سۆمۆو... لە ئەنجامدا ئەو داھاتەى نەوت، كە دەگاتە بودجەى ھەرىمى كوردستان لە ھەر دۆخىكدا ناگاتە زیاتر لە 50% نى نرخی نەوتى فرۆشراو."

وەزیری نەوتى عىراق دەشلیت، "بەنەمایەكى دىكەى سەرەكى ئەو، كە ھىچ ولاتىك نییە لە جیھاندا دوو سیاسەتى وزە پەپرەو بكات، تەنانەت لە ھەموو جیھاندا سیاسەتى نەوت

یەككەرتوو، نابیت دەولەتیک بە دوو سیاسەت نەوت و غاز بەرھەمبەینت، دەولەتیک بەشیکی ھاوردە دەکات و بەشیکی دیکە دەستپیشخەری پیشکەش دەکات بۆ ھەناردەکردن، ئەمە لە ھەموو جیھاندا ھاوشیوەی نییە، ئیمە کاریگەری نەرتینی ئەمەمان بینی لە کاتی مامەلەکردن لەگەڵ ئۆپیکدا، کاتیک عێراق نەیتوانی پابەندی مەرجەکانی ئۆپیک بیت بەھۆی پابەندەبوونی ھەرێم بە مەرجەکانی ئۆپیک، ئەمە ئاماژەییەکی زۆر روونە کە سیاسەتی نەوتی عێراق یەک دەست نییە."

وەزیری نەوتی عێراق دواي ئاماژەدان بە چەند بابەتیکی تر لە چوارچێوەی پرسەکەدا، ئەوھشی راگەیاندا: ئیمە بەرھەمبەینت دەقی بڕیارەکە دادگەیی فیدرالی دەچین، ژمارە 59-ی سالی 2012 و ژمارە 110-ی سالی 2019، دەستپیشخەری و نەرمی نواندن و ویستی دروستکردنەوھە متمانە و چارەکردنی پرسەکانی رابردو ئەنجامیان نەبوو، ئەم بابەتە ئاسان نییە، ئیمە ھەریمان ئاگادارکردووە، کە دەمانەوێت پڕۆسەییەکی روون و ریکاری کارکردنی روون بەرپێوەبەین بۆ مسۆگەرکردنی مافی ھەموو لایەنەکان، بەلام جێبەجێکردنی دەقی بڕیارەکە دووچاری ئالەنگاری نیوخۆیی و دەرەکیمان دەکەن، ئالەنگاری دەرەکی پرسە و زەییە، واتا لیکەوتەکانی جێبەجێکردنی ئەم بڕیارە چین؟ بۆیە دەبێ کۆمپانیای نیشتمانی نەوت و کۆمپانیای سوؤمۆ رۆلی خۆیان بگێرن بۆ کەمکردنەوھە قەبارەیی کاریگەرییەکە لەسەر بازاری نیوئەولەتیی لە کاتی جێبەجێکردنی دەقەکانی بڕیارەکە دادگەیی فیدرالی.

رێوشوونەکانی وەزارەتی نەوتی عێراق بۆ گەمارۆدانى كەرتى نەوتى ھەرێم

لە دواي دەربڕینی ئەو ھەلوێستانە وەزیری نەوتی عێراق، رۆژی (2022/5/10) (عەبدولمەھدی ئەلعمەدی) / بەرپێوەبەری پێشوو ی فەرمانگەیی گریبەست و مۆلەتەکان، لە رێگەیی بلاوکردنەوھە (10) خالەو تیشکی خستووئە ئەو رێوشوونانەیی کە وەزارەتی نەوتی عێراق دەیکریتەبەر، بۆ جێبەجێکردنی بڕیارەکە دادگای فیدرالی، ھەر ھەمان رۆژ لە لایەرەیی فەرمانگەیی وەزارەتی نەوتی عێراق بلاوکرایەوھە تیندا ھاتبوو، پالێشت بەو لێدوانەیی ئیحسان عەبدولجەبار وەزیری نەوت، سەبارەت بەگفتوگۆکردن لەگەڵ ھەریمی کوردستان – عێراق، تاییبەت بە جێبەجێکردنی بڕیارەکە دادگای فیدرالی ژمارە (59)، و ئاماژەدان بە قۇناعی بنبەسگەیشتنی گفتوگۆکان، وەزارەتی نەوت و کۆمپانیای نەوتی نیشتمانی عێراق ناچار دەکات بۆ جێبەجێکردنی ئەم بڕیارەکە دادگا، بۆ ئەم مەبەستەش دیارترین رێوشوونەکان ئەم ھەنگاوانە دەبن؛

1. وەزارەتی نەوتی عێراق لەرێگەیی کۆمپانیای بەبازارکردنی نەوتەوھە (سوؤمۆ) سەرچەمی کۆمپانیای نەوتییە نیوئەولەتییە کپیارەکانی نەوتی ھەرێم ئاگاداردەکاتەوھە، کە مامەلە لەگەڵ وەزارەتی سامانە سروشتییەکانی حکومەتی ھەرێم نەکەن، ھاوکات ئەو کۆمپانیایا بیانیانەیی گریبەستیان ھەییە (لەژێر ناوی گریبەستی ھاوبەش) پالێشتی بەرھەمبەینان و بەبازارکردنی بەرھەمی کێلگە نەوتییەکانی ھەرێم دەکەن، کارەکانیان رابگرن. ئەگەرنا (سوؤمۆ) سکالای یاسایی لەسەر ئەو کۆمپانیایانە تۆماردەکات کە

- نەوتى ھەرىم دەكړن، بەو بيانوومى به پيى ياسا خاوه نداريىتى و مامەلە كړدى نەوت دەگەرپتەووه بۆ حكومەتى عىراق.
2. وەزارەتى نەوتى عىراق لەرپگەى كۆمپانىيائى سۆمۆوه كړيارانى نەوت ئاگادار دەكاتەووه، دەبىت ئەو بړه پارەيه بەدن كه له جياوازى نرخی نەوتى خاوهووه دەكەوئتەووه بۆ ئەو بړه نەوتەى كه لەلايهن وەزارەتى سامانە سروشتيەكانەووه پييان فرۆشراوه، بەپيى ئەو نرخی فەرمييانەى كه سۆمۆ به پيى كات و بەروارى نرخی كړين و فرۆشتنى ئاشكرائى دەكات.
3. وەزارەتى نەوت بە ھەماھەنگى لەگەل وەزارەتى دەرەو بۆ ئامادەكړدى پەياميک كه وەزارەتى دەرەو له رپگەى باليوۆزخانەكانى عىراقەووه بۆ ھەموو ولاتانى جېھان نيردراوه، پروونكراوتەووه كه خاوه نداريىتى سامانى نەوتى (نەوت و غاز)ى خەلكى عىراق و گەشەكړدى ئەم سامانە و گەپانەووشى ھى ھەموو گەلانى عىراقە، كاريكى نارەوايه بەشيوەيهكى سەريەخۆ مامەلە لەگەل وەزارەتى سامانە سروشتيەكانى ھەرىم بكرىت، پيويستە رپگەنەدرىت ھيچ جۆرە چالاكيەكى پەيوەنديدار بەنەوت و غاز لەلايهن نوینەرانى ھەرىمەووه ئەنجام بدرىت.
4. وەزارەتى نەوت سەرجەمى ئەو كۆمپانىيا نەوتيانەى كه گرپبەستيان لەگەل وەزارەتى سامانە سروشتيەكانى ھەرىمدا ھەيه ئاگادار دەكاتەووه، كه گرپبەستەكانيان لەسەر بنەماى بپيارى دادگای فيدرالى پوجەل و نادروستە و دەبىت چاو بەو دۆخەدا بخشپننەووه، ئەگەرنا ئەنجامە ياسايەكانى بەردەوامبوون له جيبەجيكردنى ئەو گرپبەستەنە دەكەوئتە ئەستۆى خۆيان.
5. وەزارەتى نەوت، حكومەتى توركيائى ئاگادار كړدووتەووه كه رپگە بە ھەناردەكړدى نەوتى خاوى بەرھەمھېنراوى كېلگەكانى ھەرىمى كوردستان نەدات و ئاسانكارى نەكات، ئەگەرنا حكومەتى توركيا له دەرەنجامە دارايى و ياسايەكانى بەرپرسيار دەبىت.
6. بە ھەماھەنگى نيوان وەزارەتى نەوت و وەزارەتى دارايى و بانكى ناوھندى عىراق، بانكەكان ئاگادار دەكړپتەووه، كه داھاتى فرۆشتنى نەوتى خاوى بەرھەمھېنراو لەكېلگەكانى ھەرىم دەستيان بەسەردا بگيرپت يان بلۆك بكرپن، پالپشت بە بپيارەكەى دادگای فيدرالى.
7. وەزارەتى نەوت ئەو كۆمپانىيايانە ئاگادار دەكاتەووه كه كار دەكەن بۆ دروستكردنى بۆرى نەوت و غاز له ھەرىمەووه بۆ دەرەوى عىراق يان ئەو كۆمپانىيايانەى كه سېستىمى بۆرى كار دەكەن بۆ وەستاندى كار و چالاكيەكانيان و ئەووى دەيكەن پېچەوانەى ياسايە.
8. بە ھەماھەنگى نيوان وەزارەتى نەوت و وەزارەتى دارايى - بە رپنمايى ئەنجومەنى وەزيران - بۆ راگرتنى ھەر جۆرە پارەدانىكى مانگانە بۆ حكومەتى ھەرىم، جېگە نەكردنەووى پشكى ھەرىم ياساى بودجەى گشتى سالى 2022ى عىراق.

9. وەزارەتی نەوت بەردەوام دەبێت بۆ نزیكبونەوه لە حکومەتی هەرێم بۆ بەردەوامبون لە گفتوگۆ و دانوستانەکان لەگەڵ وەزارەتی سامانە سروشتییەکان، بەومەرجەیی وەفدی دانوستانکاری هەرێم لە ئاستیکی گونجاودا بێت، ئەک شاندهکەیی لە ئاستیکی نزمتردا بێت یان مەبەستی بەفیرۆدانی کات بێت.

10. هەماهەنگی نیوان وەزارەتی نەوت و دیوانی چاودێری دارایی فیدرالی بۆ پیداجوونەوه بە تۆمار و بەلگەنامەکانی بەتایبەت بە بڕی نەوتی خاوی و غازی سروشتی بەرەهەمەینراوی لە کێلگەکانی هەرێم و بەرەهەمە نەوتییەکان، دەکرێت و دەبێت کار بۆ گەڕانەوهی ئەو داهاوەیی لە فرۆشتنی نەوت و غازو بەدەستدیت دەکرێت.

لێرەدا پرسیارەکە ئەوهیە، ئەو رێوشوێنانە چین کە حکومەتی هەرێم گرتوونیهتەبەر، یان بێویستە بێگریتەبەر؟ ئایا حکومەتی هەرێم و وەزارەتی سامانە سروشتییەکان لە بەرهی بەرگری دەمیننەوه یان دەتوانن بەر بەو رێوشوێنانە بگرن، کە حکومەتی عێراق بەرامبەر بە دۆسیەیی نەوتی هەرێم گرتوویەتیەبەر، چاودەروان دەکرێت هەنگاوی نوێش بنێت.

تێبینی

ئەم راپۆرتە لە مایهیری (درو میدیا) لە (2022/6/4) بلاوکراوەتەوه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10413

ئەنجومەنى ھەرىمى بۇ كاروبارى نەوت و غاز لە ھەرىمى كوردستان دوای سى سالل پەكخستن، پارتى لە رېگەى پرۆژە ياساىەكەوہ لە ھەولى كۆنترۆلكردن و كاراكدنەوہىداىە

زىندوكرندنەوہى ئەنجومەنەكە!

ئەنجومەنى ھەرىمى بۇ كاروبارى نەوت و غاز لە ھەرىمى كوردستان، دوای سى سالل پەكخستن، پارتى لە رېگەى پرۆژە ياساىەكەوہ لە ھەولى كۆنترۆلكردن و كاراكدنەوہىداىە.

زىاتر لە سى ساللە ھىچ كۆبوونەوہىەكى "ئەندامانى ئەنجومەنى ھەرىمى بۇ كاروبارى نەوت و غازى ھەرىم" بەرپۆنەچووہ، لەئىستادا دەيانەوئىت ئەندامىكى ترى بۇ زىاد بكن، كە ئەمە كارىگەرى لەسەر برىارەكانى ئەنجومەنەكە دەبئت، چونكە لەرېگەى سەرۆككى و دوو ئەندامەوہ، پارتى ھەر برىارىكى بوئت تئدەپەرئت، ھەرەك چۆن ھەرچىيەكى بوئت پەكئدەخات. بەتايبەتى كە ئىستا چاوەرپوان دەكرئت برىارى حكومەت بۇ پىكھئنانى كۆمپانىاى كوردستان بۇ نەوت و غاز (KROC) تايبەت بە بوارى دۆزىنەوہ، دەرھئنان و بەرھەمھئنانى نەوت و غاز و كۆمپانىاى كوردستان بۇ بەبازاركردى نەوت (KOMO) بخرئتە بوارى جئبەجئكردنەوہ.

بەكەم: پىكھاتەو دەسەلاتەكانى ئەنجومەنى ھەرىمى لە چوارچئوہى ياساداى

نەوت غازدا

بەرلەمانى كوردستان (15) سالل پئش ئىستا، ياساى ژمارە (22)ى ساللى 2007 ياساى نەوت و غازى ھەرىمى كوردستان-عئراق ى پەسەند كرد، لە ياساكەدا زۆرترىن دەسەلاتى بە ئەنجومەنى ھەرىمى نەوت و غاز بەخشىوہ، بەلام ئەم ئەنجومەنە تەنھا ناوىكى گەورەبووہو پۆلىكى ئەوتۆى نەبووہ لە دارشئنى سىاسەتى نەوتى ھەرىمدا.

ياساسى نەوت و غازى ھەرىمى كوردستان، لە چەند ماددەيەكدا ئاماژەى بە پىكھاتەو دەسەلاتەكانى ئەنجومەنى ھەرىمى داوھ كە برىتىن لە؛

لە (ماددەى سىيەم: برگەى چوارەم)دا ھاتووھ حكومەتى ھەرىم سەرپەرشتى كردن و پىكخستنى ھەموو پرۆسەكانى نەوت دەگرىتە ئەستۆ، بە پىتى ماددەى (115) وە بە خۆگونجانندن لەگەل ماددەى (112) لە دەستورى فيدرالدا، وەزىرىش بۆى ھەيە لە داوى وەرگرتنى رەزامەندى ئەنجومەنى ھەرىمى رىگا بەلایەنى سىيەم بدا كە پرۆسەكانى نەوت جىيەجى بكات لە پىناو زىادكردنى داھاتەكان لە سامانى نەوتى ھەرىمدا.

بەپىتى (ماددەى چوارەم) ئەنجومەنى ھەرىمى بەم شىوہيەى خوارەوھ پىكدەھىنرئىت:—

1. سەرۆكى ئەنجومەنى وەزىران – سەرۆك.
2. جىگرى سەرۆكى ئەنجومەنى وەزىران – جىگر.
3. وەزىرى سامانە سروسىتييەكان – ئەندام.
4. وەزىرى دارايى و ئابورى – ئەندام.
5. وەزىرى پلان دانان – ئەندام.

ھاوكات لە (ماددەى پىنچەم) دا ھاتووھ؛ ئەنجومەنى ھەرىمى ئەمانەى خوارەوھ دەگرىتە ئەستۆ:

1. دانانى پرىنسىپيەكانى گشتى بۆ سىياسەتەكانى نەوت و پلانى بەدواگەران و پەرەپىدانى كىلگەكان لە ھەرىمدا لەگەل ھەمواركرديان.
2. پىدانى رەزامەندى بۆ ئەو گرېبەستانەى تايبەتن بە پرۆسەكانى نەوت.
3. دياركردنى ئاستى بەرھەمپىنان لە ھەرىمدا بەشىوہيەك لەگەل برگەى دووھى ماددەى (112)ى دەستورى فيدرالى بگونجئىت.

وھك لە ياساكەدا ھاتووھ "كۆمپانىيەى كوردستان بۆ دۆزىنەوھ وەبەرھىنانى نەوت (KEPCO)" دادەمەزرىندرىت و لە (ماددەى دەيەم: برگەى چوارەم): كۆمپانىيا بە رەزامەندى ئەنجومەنى ھەرىمى بۆى ھەيە:

1. رىكابەرىكردن لەگەل كۆمپانىيەى دىكەوھ، بۆ بەدەستھىنانى مۆلەتى رىپىدانى تايبەت بە كىلگەكانى ئايندە.
2. ئەنجامدانى رىككەوتننامەكانى ھاوبەشكىردن و ھاوشىوہكانى لە رىككەوتنەكانى كاركردن لە ھەرىمدا يان لە ناوچەكانى دىكەى عىراقدا يان لە دەرەوھ.

3. دامەزاندنى كۆمپانىياكانى بە كارخستنى سەربەخۆى بىت و بە مولكدارىەتى خۆى بىت تايبەت بە پىرۆسەكانى نەوت كە پەيوەستە بەكىلگەكانى ئايندەدا.

ھاوكات بەپىى ياساى نەوت و غازى ھەرىم "كۆمپانىياى كوردستانى نىشتمانى نەوت (KNOC)" دامەزىندىرىت و لە (ماددەى يازدەم: بىرگەى چوارەم): بەرەزامەندى ئەنجومەنى ھەرىمى كۆمپانىيا بۆى ھەيە:

1. ركابەرى لەگەل كۆمپانىياكانى دىكە بكات بۆ بەدەست ھىنانى مۆلەتى تايبەت بە بەرپۆەبىردنى كىلگەكانى ئىستا.
2. ئەنجامدانى رىكەوتننامەى ھاوبەشىكىردن لەگەل كۆمپانىيا جىھانىەكانى نەوت كە شارەزايان ھەيە و ناودەنگيان باشە لە پىرۆسەكانى نەوتدا، بۆ بەھىزكىردنى بەرھەمھىنانى كىلگەكانى ئىستا بۆ بەدەستھىنانى پىرى داھاتەكان بە خىراىى.
3. ركابەرىكىردن بۆ بەدەستھىنانى مۆلەتى تايبەت بە كىلگەكانى ئايندە و ھەرىكەو بەپىى دۇخى تايبەتى خۆى.

جگە لەو دوو كۆمپانىيايە ياساكە ئاماژەى داوہ بە دروستكىردنى " كۆمپانىياى كوردستان بۆ پىرۆسەكانى پالاوتن و پاشكۆكانى (KODO)" بەپىى (ماددەى سىزدەم: بىرگەى چوارەم: خالى 2 و 3 و 4):

2. ركابەرىكىردن لەگەل كۆمپانىياكانى دىكەوہ بۆ بەدەست ھىنانى مۆلەتەكان دواى رەزامەندى ئەنجومەنى ھەرىمى، وە مافى ئەوہى ھەيە ھەلبىستىت بە كارەكانى بەگەرخستنى تايبەت بە پىرۆسەكانى نەوتى، وە رىكەوتنەكانى ھاوبەشى كىردن يان گرىبەستنى ھاوشىوہى ئەنجام بەدات، چ لە ھەرىم بىت و يان لە ھەرىمەكان و پارىزگاكانى تردا.

3. بە ھاوبەشى كىردن لەگەل كۆمپانىيا نەوتىەكانى جىھان يان لەگەل كەرتى تايبەت لە پىرۆسەكانى نەوتى تازەو بە رەزامەندى ئەنجومەنى ھەرىمى.

4. بەرىگەدان بەلایەنى سىيەم بۆ بەرپۆەبىردنى ھەرىكەك لە دەزگاكانى و بە رەزامەندى ئەنجومەنى ھەرىمى.

ھاوكات لە (بەشى دەيەم: گرىبەستى بەشدارىكىردنى بەرھەمھىنان: مەرجەكانى گرىبەست: ماددەى سى و ھەوت: بىرگەى دووہم)دا ھاتوہ: ئەگەر وەزىر وايدانا كە گرىبەستى نەوت مەترسىيە بازىرگانىەكان گەورەيە يان بىويستى بەپىشتىوانى پارەى زۆرە لە سەرەتاي وەبەرھىناندا، وەزىر بۆى ھەيە لە دواى رەزامەندى ئەنجومەنى ھەرىمى رىژەى مولكانەى جىگىر لە بىرگەى يەكەمى

(7) لەم ماددەیدا كەمبكاتەو، و برى خەرجى گەراو و جىگىر لە برگەى يەكەمى (6) لەم ماددەيدا بەپىيى مەترسىيەكان زياد بكات.

دووهم: ئەنجومەنىكى كارتۆنى بە دەسەلاتىكى زۆرەو

وەك لە بەشى پيشوودا ئاماژەمان بە پىكها تە دەسەلاتە گەرو و زۆرەكانى ئەنجومەنى هەرىمى بۆ كاروبارى نەوت و غازدا، بەلام ئەنجومەنەكە بەهېچ شىووك جى دەستى بە پرۆسەى نەوتى هەرىمەو ديار نىيە. ئاماژە بە "پاڤۆرتى رىكخراوى روونبىن بۆ شەفافیەت لە پرۆسەكانى نەوت سەبارەت بە وردبىنى كۆمپانىيائى دىلۆيت بۆ داھانى نەوتى هەرىم لە سالى ۲۰۱۹"دا كە لە لایەن (يادگار گەلالى و فريا كالى)ەو نوسراو، لەم بارەو ئاماژەيان داو بەوئى؛

هەرىمى كوردستان تا پادەيەكى باش كيشەى ياسايى نىيە لە بوارى نەوتدا بەلكو كيشەكە لە بوارە كردارىەكەدايە (جىبەجىكردى ياساكان)، لەم بارەيەو؛

1. ياساى نەوت و غازى هەرىم برگە گرنگ و جەوھەرىيەكانى پشتگۆي خراو و حكومەتى هەرىم هەتا ئەم ساتە وختە چەند مادەيەكى گرنگى ياساكەى جى بەجى ئەكردوو كە راستەوخۆ پەيوەستە بە بنيادنان و رىكخستنى ژىرخانى نەوتى هەرىمەو، وە ماوئى (15) سالە دواكەوتوو و بەبى هېچ ھۆيەكى تەكنىكى. بە پىي ئەو ياسايە دەبايە ئەم چوار كۆمپانىيائى دروست بكرانايە (۱). كۆمپانىيائى كوردستان بۆ دۆزىنەو و بەرھەمىنان (KEPCO)، ۲. كۆمپانىيائى كوردستانى نىشتمانى نەوت (KNOC)، ۳. كۆمپانىيائى كوردستان بۆ ھەناردنى نەوت (KOMO)، ۴. كۆمپانىيائى كوردستان بۆ پرۆسەكانى پالاوتن و پاشكۆكانى (KODO). گرنگى ئەم كۆمپانىيائى لەو داىە ھەلى كارى ناوخۆ زياد دەكات، پسپۆرى خۆمالى پىدەگەيەنيت و پشتى بى دەبەستىت، لە ئەنجاميشدا دەتوانيت كۆنترۆلى بەرپۆردنى سىكتەرى نەوت بكات بەشىوئەيەكى باشتر. ئىستا ھەندىك لە گرئبەستە نەوتىيەكان ھەژدە سال زياترى تىپەپاندوو. بۆ نمونە گرئبەستى كۆمپانىيائى گەنەل ئىنئىرجى لە كىلگەى تەق تەق، گرئبەستى كۆمپانىيائى دى ئىن ئۆ لە كىلگەى تاوكى لە سالى ۲۰۰۴ دا ئىمزا كراون. ئەگەر بەم شىوئە بەردەوام بىن و كۆمپانىياكان دروست نەكرىن، ئەو لە كاتى كۆتايى ھاتنى گرئبەستەكاندا ھەروەك سەرەتاي گرئبەستەكان ھېچ جىگرەوئەيەكى كۆمپانىيا نىوئەولە تىكانمان نى، ناچار دەبىن كە بەھەمان مەرجى سەرەتاي كاركرنمان رازى بىن و ھېچ جۆرە پسپۆرىەكيش بەدەست ناھىين. بۆيە تا رۆژىك زووتر

دەستپېشخەرى بکەين لە دروستکردنى ئەم چوار کۆمپانیايە ، شارەزايى زياتر بە دەست دەھيئين و باشتر ئەم کەرته بەرپۆ دەبەين لە ئايندەدا .
بەپيى ياساى نەوت و غاز سەرۆک و ئەندامانى ئەنجومەنى کارگيڤرى ئەو کۆمپانیايانە دەھيئت لەلایەن پەرلەمانەو متمانەيان پى بدريئت ، بەلام بەبى ئەوہى ئەم کۆمپانیايانە دروستکراين سەرۆكى حکومەت تەنھا دواى يەك سال لە دەرجوونى ياساى نەوت و غاز بەناوى کۆمپانیاى کيپکۆ KEPCO وە چەند گريبەستىگى ئيمزا کردووه ، لە ناوياندا گريبەستى کيلگەى ھەولير لە نيوان کۆمپانیاى نەوتى نيشتمانى کوريا (Korea National Oil Corporation) و کۆمپانیاى کوردستان بۇ دۇزىنەو و وەبەرھيئەن(KEPCO)، نيچيرقان بارزانى لە برى کۆمپانیاى کيپکۆ ئيمزاي کردووه . ياساى بوون و نەبوونى کۆمپانیايەك كە بوونى نەبىت بۇ پەرلەمان و داواكارى گشتى جى دەھيئين .

دواتر لە 1ى نيسانى سالى 2015 پەرلەمانى کوردستان ياساى سندوقى داھاتە نەوتىيەکانى دەرکرد . ئەم کارە ئەركيگى ياسايبە لە ئەستۆى حکومەتى ھەريمى کوردستان بە ياساى ژمارە 22ى سالى 2007ى (ياساى نەوت و غازى ھەريمى کوردستان). ئەم دامەزراوانە بەيەكەوہ تەواوکرى يەكترين و دەرکرا دۇسيەى نەوت لە ئاستىگى تارادەيەك بەرزدا بەرھوويش بەريئت .

2. ديلۆيت بەرپرسە بەرامبەر ئەنجومەنى نەوت و غازى ھەريم چوئە گريبەستى لەگەل ئەودا ھەيەو پابەندى ريكەوتنەكەيەتى ، ئەوہ تيدەگەين و بەشيكە لە پابەندى گريبەستەكەى نيوانيان . ئەى ئەنجومەنى نەوت و غاز كە لە سەرۆك وەزيران و جينگرەكەى و وەزيرى دارايى و سامانە سروشتىيەكان و پلان دانان بيگ ديئت بەرامبەر كى بەر پرسيارە؟ كى متمانەى پيداون؟ ئەسل وايە پەرلەمان ئەو لايەنەيە كە متمانە دەدات بە حکومەت و ليپرسينەوہى ليئەكەت . لە كاتيگدا ئيمە باسى روون بينى و شەفافيەت دەكەين ، لە بازنەيەكى فراوانتردا ھاوالاتيش متمانەى بەو نوينەرانە داوہ لە پەرلەمان ، ئەوانيش حکومەت ھەلدەبژيرن ، بۇيە مافى ھاوالاتيشە لە وردەكارى داھات و خەرچى ئاگاداريئت . ھەروہا دەستخستنى زانيارى بەشيكە لە مافى مرؤف بەواتايەكى تر شاردەنەوہى زانيارى پيشيلى مافى مرؤفە .

ئەوہى ليئەوہ بۇمان رووندەبيئتەوہ بەشى زۆرى ئەو دەسەلاتانەى ئەنجومەنى ھەريمى بۇ نەوت غاز ھەيانە ، دواى تيبەرپوونى پانزە سال بەسەر ياساڪەدا تيبەرپووه دامەزراوہكانى دروست نەكراون (كۆمپانیا خۆماليبەكانى نەوت) تا ئەوہى ئەنجومەنەكە بتوانيئت دەسەلاتەكانى خۆى بەكاربهيئيئت .

باشترین بەلگە راگەيەندراوھەكەي (ئاوات شىنچ جەناب/ وەزىرى دارايى و ئابورىيى ھۆكۈمەتى ھەرىم) كە لە (2022/3/3) لە پونكردەنەوھەيەكيدا بۇ وەلامدانەوھى سەرۆكى ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردستان راگەياندا، كاتىك مەسرور بارزانى لە كۆنگرەيەكى رۆژنامەوانيدا باسى لەوھەكرىبوو كە وەزىرى دارايى ئاگادارى داھاتى نەوت چەندە و چەندى بۇ ھۆكۈمەت دەگەرپتەوھە.

ئەويش لە رېگەي مېدياى بزوتنەوھەكەيەوھە ئەوھى بىلاوكردەوھە: "ئېمە ئاگادارى راپۇرتەكانى كۆمپانىياى دىلۆيت و ئەو (350) ملىۇن دۇلارەين كە دېتە سەر ھەژمارى وەزارەتەكەمان"

سېئەم: بۇچى ھەمواركردەنەوھى ياساى نەوت و غازو دەستكارىكردىنى بېكھاتەي ئەنجومەنى ھەرىمى؟

سى سال و چەند رۆژىك تېپەر دەبېت بەسەر دوا كۆبوونەوھى ئەنجومەنى ھەرىمى نەوت و غازى ھەرىمى كوردستان، واتە لە (2019/7/12) ھوھ لە دواى دەستبەكاربوونى كابىنەى ئۆيەمەوھە ئەنجومەن ھېچ كۆبوونەوھەيەكى ئەنجام نەداوھە، ئەمە لە كاتىكدايە لە سەردەمى كابىنەكانى بېشوووتر، ھەفتانە ئەو ئەنجومەنە كۆبوونەوھى ئەنجام داوھە.

لەگەل ئەوھشدا دواى لەكارخستى ئەنجومەن لەو ماوھ درىژەدا، ئەنجومەنى وەزىرانى ھەرىم لە رۆژى (2022/6/15) بە برىارى ژمارە (154)، پرۆژە ياساى ھەموارى ياساى نەوت و غازى ھەرىمى كوردستانى ئاراستەي پەرلەمان كر دووھ بۇ زىادكردىنى ئەندامىكى ئەنجومەكە، كە ئەويش (سەرۆكى ديوانى ئەنجومەنى وەزىرانە) ئەو بۆستە ئېستا لە پشكى پارتى دېموكراتى كوردستانە. بەپىنى بەرنامەى كارى دانىشتنى ژمارە (7) ئاسايى خولى بەھارەى پەرلەمانى كوردستان رۆژى (2022/6/22) خۇيىندەنەوھى يەكەم بۇ پرۆژە ياساكە دەكرىت، ھۆكارى سەرەكى ئەم ھەولە نوئيەش دەگەرپتەوھە بۇ؛

يەكەم: ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردستان لە سەرەتاي ئەم مانگەدا نامىلكەيەكى بىلاوكردەوھە بە ناوى (ئەركى ھۆكۈمەتى فېدرال بەرامبەر بە ماف و شايستە داراييەكانى خەلكى ھەرىمى كوردستان: روانگەى ھۆكۈمەتى ھەرىم سەبارەت بە دۆسيەى نەوت) لە دەستپىكى نامىلكەكەدا ھاتووھ "ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردستان كۆمپانىياى كوردستان بۇ نەوت و غاز (KROC) تايبەت بە بوارى دۆزىنەوھە، دەرھىتان و بەرھەمھىتانى نەوت و غاز و كۆمپانىياى كوردستان بۇ بەبازاركردىنى نەوت (KOMO) دادەمەزىنئىت... ئەو دوو كۆمپانىيايە لەلەيەك ھەماھەنگىيان لەگەل يەك ھەبېت و لەلەيەكى دىكەشەوھە ھەماھەنگىيان لەگەل كۆمپانىياى نەوتى نىشتمانى عىراق (سۆمۇ) ھەبېت و ھەمان پەيوەنديش لە نيوان وەزارەتى نەوتى عىراق و وەزارەتى سامانە سروسشتىيەكانى

حکومەتی ھەریمی کوردستان ھەبیت". ئەم ھەنگاوش پێویستی بە کارکردنەوی ئەنجومەنی ھەریمی بۆ کاروباری نەوت و غاز ھەیە.

دووھم: ھەولێ پارتی دیموکراتی کوردستانە بۆ زیادکردنی ئەندامیکی خۆی لە نیو ئەنجومەنەکەدا، لەم بارەییوھ (زانا عەبدولرەحمان / ئەندامی پێشووی پەرلەمانی کوردستان) لە تۆپی کۆمەلایەتی فەیسبۆک نوسیویەتی؛ "نزیکەئ سێ ساڵە پارتی نەھیشتووھ ئەنجومەنی ھەریمی بۆ کاروباری نەوت و غاز کۆبونوھ بکات، چونکە لە (۵) ئەندامی ئەنجومەنەکە تەنھا (۲) کەس پارتی بوون، ئێستا پڕۆژەییکی ئاراستەئ پەرلەمان کردوھ کە ئەندامیکی تری پارتی زیاد بکریت ببیتە (۶) ئەندام بۆ ئەوھ ئەنجومەنەکە بەتەواوی کۆنترۆڵ بکات". (گرافیکەکان ئەم راستییە روونتر دەکەنەوھ).

ئەوھش ئەم راستییە روونتر دەکاتەوھ لە پڕۆژە یاساکەئ حکومەت (ماددەئ چوارەم: بڕگەئ دووھم) بەم شێوھییە ھەموار دەکریتەوھ "ئەنجومەنی ھەریمی بە ئامادەبوونی زۆرینەئ ئەندامەکانی کۆدەبیتەوھ، و بڕیارەکانی بە زۆرینەئ دەنگی ئامادەبووان دەردەکات، و لەکاتی یەکسان بوونی دەنگەکان ئەو لایەنە پێشەدەخریت کە سەرۆک دەنگی لەگەڵداوھ".

بەم شێوھییەش بەپێئ یاساکە ئەنجومەنی ھەریمی لە دوو ئەندام و سەرۆکیکی پارتی دیموکراتی کوردستان دەبیت و دوو جیگرو ئەندامیکی یەکیئ و ئەندامیکی بزوتنەوھ گۆران پیکدیت، بەم بیکھاتەییەشەوھ پارتی دیموکراتی کوردستان ھەر بڕیاریکی بویت تیدەپەڕینیت، ھەرۆک چۆن ھەرچیئەکی بویت بەکی دەخات.

گرافیک

ئەندامانی ئەنجومەنی ھەریمی بۆ کاروباری نەوت و غازئ ھەریم لە (ئێستا و کابینەکانی پێشتر)

نهجوهی هه‌ریه‌ی بۆ کاروباری نهوت و گاز له هه‌ریه‌ی کوردستان-عیراق
کابینه‌ی هه‌وتهم

عێزاد نه‌جه‌د
جێگه‌ی سه‌رۆک وه‌زیران

نێچه‌یرشان بارزانی
سه‌رۆک وه‌زیران

باێر سه‌عه‌د تاله‌بانی
وه‌زیرێ دارایی و نابوووری

عه‌لی عوسمان سن‌دی
وه‌زیرێ پلان‌دانان

عه‌بدولره‌حمان (ناشته‌ی هه‌ورامی)
وه‌زیرێ سامانه‌ سروشتیه‌کان

نهجوهی هه‌ریه‌ی بۆ کاروباری نهوت و گاز له هه‌ریه‌ی کوردستان-عیراق
کابینه‌ی هه‌شتهم

تو‌باد تاله‌بانی
جێگه‌ی سه‌رۆک وه‌زیران

نێچه‌یرشان بارزانی
سه‌رۆک وه‌زیران

رێهاز مه‌حمهد هه‌م‌دان
وه‌زیرێ دارایی و نابوووری

عه‌لی عوسمان سن‌دی
وه‌زیرێ پلان‌دانان

عه‌بدولره‌حمان (ناشته‌ی هه‌ورامی)
وه‌زیرێ سامانه‌ سروشتیه‌کان

نەنجومەنى ھەرىقى بۇ كاروبارى نەوت و گاز لە ھەرىقى كوردستان-عیراق
كابینەى نۆبەم

قوباد تالەبانی
چيگري سەرۆك وەزيران

مەسرور بارزانی
سەرۆك وەزيران

ناوات جەناب نوري سالیح
وەزیری دارایی و نابووری

دارا رشید مەحمود
وەزیری پلانداان

کمال محمد صالح خلیل
وەزیری سامانە سروشتییەکان - وەکالەت

نەنجومەنى ھەرىقى بۇ كاروبارى نەوت و گاز لە ھەرىقى كوردستان-عیراق
كابینەى نۆبەم - پرۆژە یاسا

قوباد تالەبانی
چيگري سەرۆك وەزيران

مەسرور بارزانی
سەرۆك وەزيران

نومیاد سەباح عوسمان
سەرۆكی دیوانی نەنجومەنى وەزيران

ناوات جەناب نوري سالیح
وەزیری دارایی و نابووری

دارا رشید مەحمود
وەزیری پلانداان

کمال محمد صالح خلیل
وەزیری سامانە سروشتییەکان
وەکالەت

سەرچاوەکان

1. ياسای نەوت غازى ھەرىم ژمارەى (22) ى سالى 2007.
2. دەقى پرۆژە ياسای ھەموارى ياسای نەوت و غازى ھەرىم (درەو ميديا).
3. دەقى نامىلكەى حكومەتى ھەرىمى كوردستان دەربارەى (ئەركى حكومەتى فيدرال بەرامبەر بە ماف و شايستە داراييەكانى خەلكى ھەرىمى كوردستان: پوانگەى حكومەتى ھەرىم سەبارەت بە دۆسيەى نەوت) (درەو ميديا)
4. وەزىرى دارايى ھەرىم: ئاگادارى راپۇرتى دىلۆيت و (350) مليون دۆلارەكەين. (مالپەرى فەرمى بزووتنەوہى گۆران) 2022/3/3
5. يادگار گەلالى و فريا كالى؛ راپۇرتى رىكخراوى روونبىين بۆ شەفافىەت لە پرۆسەكانى نەوت سەبارەت بە وردبىنى كۆمپانىاي دىلۆيت بۆ داھاتى نەوتى ھەرىم لە سالى ۲۰۱۹. (روونبىين)
6. زانا عەبدولرەحمان / ئەندامى پيشووى پەرلەمانى كوردستان. (لاپەرەى فەرمى: فەيسبوك)
7. دوو سال و پينچ مانگە ئەنجومەنى نەوت و غاز كۆنەبووتەوہ (بوار نيوز)

فروش و داهاتی نهوتی ههریم له 2021 دا

\$ 3,870,000,000

151,211,000

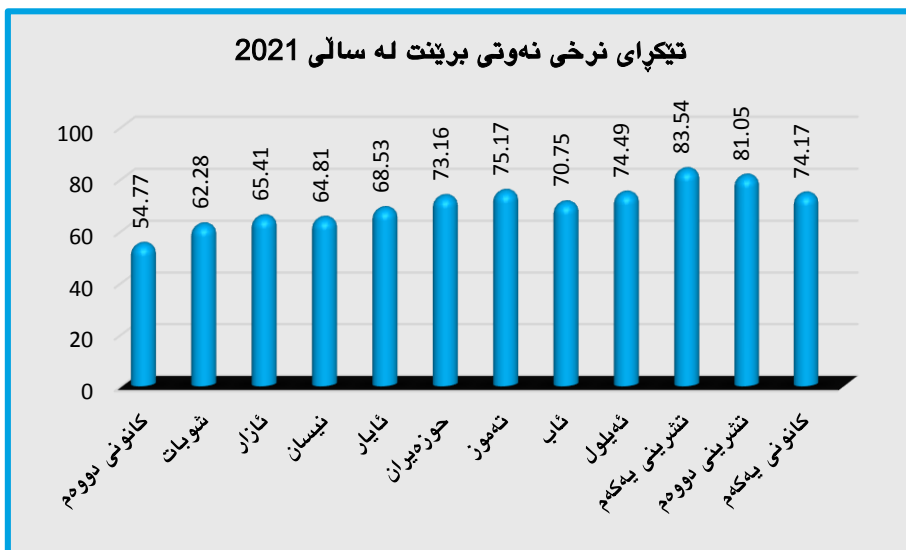
حکومهتی ههریمی کوردستان له سالی (2021) دا، زیاتر له (151 ملیون) بهرمیل نهوتی ههناردی دهرهوه کردوو، بهپیی داتاگان تیکرای نرخی نهوت له بازارهکانی جیهان زیاتر له (70) دۆلار بووه، بهم پییهش حکومهتی ههریمی کوردستان "پیش لیدهرکردنی خهرجیههکانو فرۆشتنی نهوت به پیی نرخی بازارهکانی جیهان" بهبههای زیاتر له (10) ملیار (670 ملیون) دۆلار نهوتی ههنارده کردوو، که بهرامبهره به زیاتر له (15) ترلیون و 553 ملیار) دینار.

بهلام دواى لیدهرکردنی خهرجیههکانیو ههرزانتر فرۆشتنی ههر بهرمیلیک به (10) دۆلار کهمتر له بازارهکانی جیهان، تهنه بپی (3) ملیارو (870 ملیون) دۆلار داهاتی بو مساوهتهوه که بهرامبهره به (5) ترلیونو (611 ملیار) دیناره له ماوهی سالی (2021) دا.

یەكەم: تیکرای نرخى نهوتى برینت له سالى 2021

به پیتی زانیارییهکانی مالپهپی (Country Economy) تیکرای نرخى نهوتى برینت له بازارهکانی جیهان بۆ سالی (2021) برتی بووه له (70.68) دۆلاری ئەمیریکی، به جۆریک مانگی (تشرینی یهكهمی سالی 2021) بهرزترین ئاستی تۆمار کردوووه و تیکرای نرخى نهوت له مانگهکهدا بریتی بووه که (83.54) دۆلار و له مانگی (کانونی دوهمی سالی 2021) نزمترین نرخى نهوت تۆمار کراوه له سانهکهدا که بریتی بووه له (54.77) دۆلار. (بروانه چارتی ژماره (1))

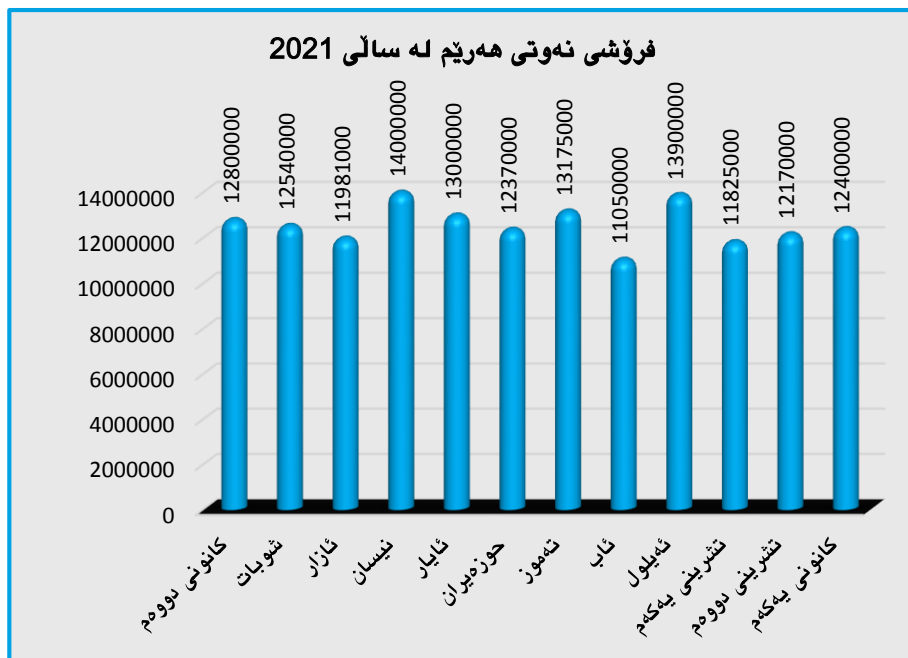
چارتی ژماره (1)

دوهم: فرۆشی نهوتى ههريم له سالی 2021

حکومهتی ههريمی کوردستان له تهواوی سالی (2021) دا بپی (151 ملیۆن و 211 ههزار) بهرمیل نهوتی له ریگهی بهندهری جهیهانی تورکییهوه ههناردهی بازارهکانی جیهان کردوووه، به جۆریک له مانگی (نیسانی 2021) دا بهرزترین ریژهی نهوتی ههنارده کردوووه به قهبارهی (14) ملیۆن بهرمیل له مانگهکهدا، له مانگی (ئابی 2021) دا کهمترین بپی ههنارده کردوووه بهراورد به مانگهکانی دیکهی ههمان سال که (11 ملیۆن و 50 ههزار) بهرمیل بووه. بۆ وردهکاری زیاتر (بروانه چارتی ژماره (2)).

چارتی ژماره (2)

سێیههه: داهااتی نهوتی ههریم له سالی 2021 دا:

1. داهااتی نهوت ههریم، پێش لێدهركردنی خهرجیهكان و فرۆشتنی به نرخي بازاره جیهانییهكان

به پیتی داتاكان حكومهتی ههریمی كوردستان له مانگی (ئەیلولی 2021) دا زۆرتیرین داهااتی نهوتی هههوه بهو پێیهی (13 ملیۆن و 90 ههزار بهرمیل نهوتی ههنارده کردوووه و نرخي نهوت به تیکرا له مانگی نوابراو (74.49) دۆلار بووه، ئەگهه حكومهتی ههریم نهوتهكهی به ههزانتیر نهفرۆشتیت و بههین لێدهركردنی خهرجیهكانی نهوت بهها گشتیهكهی بریتی بووه له (1 ملیار و 35 ملیۆن و 411 ههزار) دۆلار، كه بههاكهی بهرامبهه به دینار بریتی بووه له (1 تریلیۆن و 501 ملیار و 345 ملیۆن و 95 ههزار) دینار.

كه مترین داهااتیش له مانگی (كانونی دووهمی 2021) دا تۆمار كراوه كه (12 ملیۆن و 800) ههزار بهرمیل ههنارده كراوه و تیکرای نرخي نهوت لهو مانگه دا بریتی بووه له (54.77) دۆلار، بهم پێیهش داهااتی نهوت لهو مانگه دا بریتی بووه له (701 ملیۆن و 56 ههزار) دۆلاری ئەمیریکی

بهرامبەر به (ترلیۆنیک و 16 ملیارو 531 ملیۆن و 200 ههزار) دیناری عیراقی. بۆ زانیاری زیاتری تایبەت به سه‌رحه‌م مانگه‌کانی سالی (2021) (بروانه خشته‌ی ژماره (1)).

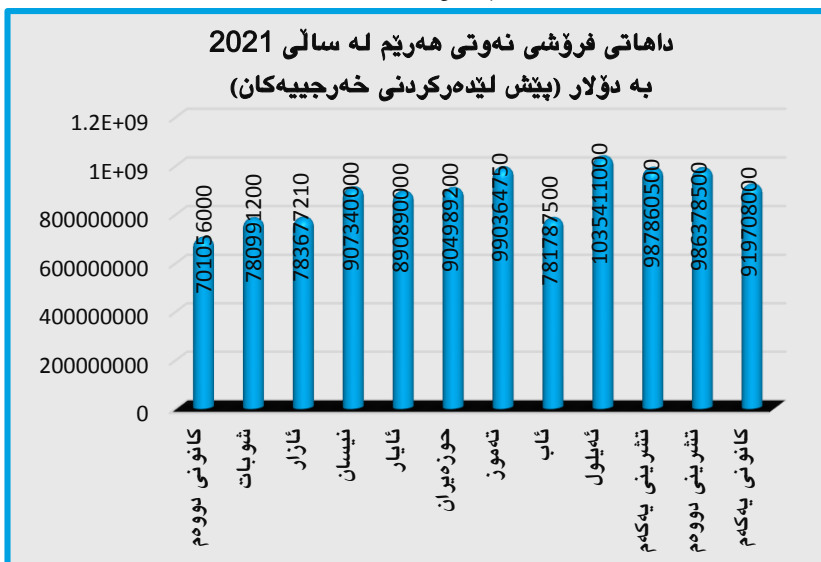
سه‌بارهت به کۆی گشتی فرۆش و داھاتی نهوتی هه‌ریم له سالی (2021) دا، حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان (151 ملیۆن و 211 هه‌زار) به‌رمیل نهوتی هه‌نارده کردووہ تیکرای نرخ‌ی نهوت له ساله‌که‌دا بریتی بووه له (70.68) دۆلاری ئەمریکی (بروانه خشته‌ی ژماره (1)). کۆی ئەو نهوتی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان له ساله‌که‌دا هه‌نارده‌ی کردووہ به‌ی هیچ خه‌رجی و هه‌رزان فرۆشیه‌ک ده‌کاته (10 ملیارو 670 ملیۆن و 453 هه‌زار و 860) دۆلاری ئەمریکی، بۆ ورده‌کاری مانگه‌کانی ساله‌که‌ بروانه (چارتی ژماره (3))، ئەو بره‌ داھاته‌ی له فرۆشی نهوت ده‌ستده‌که‌وین به دینار بریتی ده‌بیت له (15 ترلیۆن و 553 ملیار و 358 ملیۆن و 97 هه‌زار دینار) بۆ ورده‌کاری مانگه‌کانی ساله‌که‌ بروانه (چارتی ژماره (4)).

خشته‌ی ژماره (1)

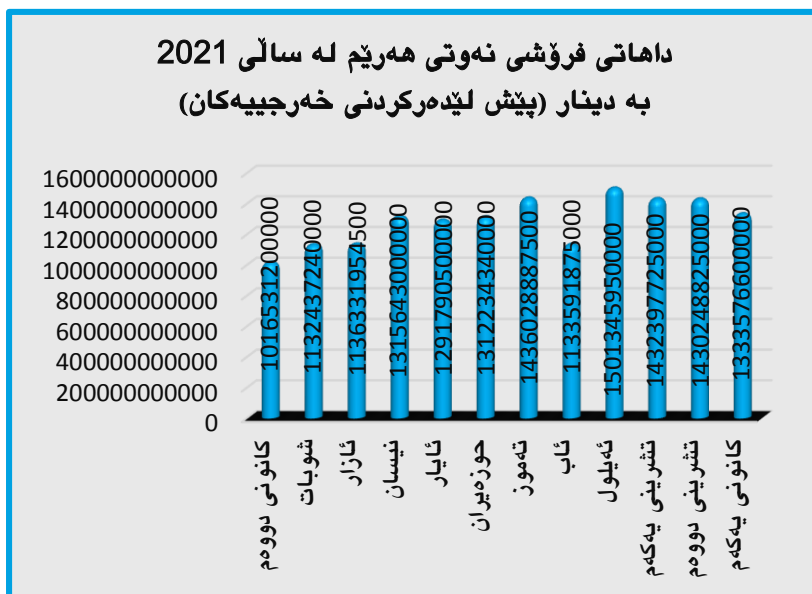
ورده‌کاری فرۆش و داھاتی نهوتی هه‌ریم له سالی 2021 (پیش لیده‌رکردنی خه‌رجی)

2021	کۆی فرۆشی نهوتی هه‌ریم/ به‌رمیل	تیکرای نرخ نهوتی برینت	کۆی داھاتی نهوت/ مانگانه به دۆلار	کۆی داھاتی نهوت/ مانگانه به دینار
کانونی دووهم	12800000	54.77	701056000	1016531200000
شوبات	12540000	62.28	780991200	1132437240000
ئازار	11981000	65.41	783677210	1136331954500
نیسان	14000000	64.81	907340000	1315643000000
ئایار	13000000	68.53	890890000	1291790500000
حوزه‌یران	12370000	73.16	904989200	1312234340000
تەموز	13175000	75.17	990364750	1436028887500
ئاب	11050000	70.75	781787500	1133591875000
ئەیلول	13900000	74.49	1035411000	1501345950000
تشرینی یه‌که‌م	11825000	83.54	987860500	1432397725000
تشرینی دووهم	12170000	81.05	986378500	1430248825000
کانونی یه‌که‌م	12400000	74.17	919708000	1333576600000
کۆ	151211000	70.68	10670453860	15472158097000

چارتی ژماره (3)

چارتی ژماره (4)

2. داھاتی نەوت ھەرىم، دوای لىدەرکردنى خەرجىيەكان و فرۆشتنى بە نرخى كەمتر بازارە جىھانىيەكان

رۆژى (28ى حوزەيرانى 2021) كۆبونەوھى ھاوبەشى بەرلەمانى كوردستان حكومەتى ھەرىمى كوردستان (كەمال ئەتروشى، وەزىرى سامانە سرووشتىيەكان)، پايگەياندا (58%ى داھاتى نەوت دەدرىت بە كۆمپانیا نەوتىيەكان و خەرجى بەرھەمھىنانى نەوت، بە جۆرىك (20%ى داھات تىچووى دەرھىنانى نەوتە (14% شايستەى كۆمپانیاكانە و (6%ى كرى گواستەوھىيە. ئەوھى دەمىنئىتەوھ قەرەبووى قەرزەكانە.

ئەمە سەرەپاى ئەوھى بەردەوام نەوتى ھەرىم بە (10) دۆلار كەمتر لە بازارەكانى جىھان دەفرۆشرىت، بۆيە دوای لىدەرکردنى خەرجىيەكانى پرۆسەى نەوت و ھەرزانتەر فرۆشتنى. ئەو داھاتەى بۇ حكومەتى ھەرىم دەمىنئىتەوھ لە فرۆشتنى (151 مىليۇن و 211 ھەزار) بەرمىل نەوت دەكاتە (3 مىليار و 870 مىليۇن 24 ھەزار و 521) دۆلار، ئەگەرى بەھای (1) دۆلار بەرامبەر بىت بە (1450) دىنارى عىراقى. ئەوا ئەو بپە بەرامبەرە (5 ترلىيۇن و 611 مىليار و 535 مىليۇن و 410 ھەزار و 740) دىنار لەماوھى سالى (2021)دا. ھاوكات بپى (5 مىليار و 344 مىليۇن و 319 ھەزار و 439) دۆلار دەپوات بۇ خەرجى پرۆسەكەو قەرزى كۆمپانیاكان لە بەرامبەرە (7 ترلىيۇن و 749 مىليار و 263 مىليۇن و 186 ھەزار و 260) دىنارى عىراقى، بۇ وردەكارى زياتر بپروانە خىشتەى ژمارە (2).

خشتهی ژماره (2)

وردهکاری فروش و داهاتی نهوتی ههزیم له سالی 2021 (دواي لیدرکردنی خهزجیپهکان و کهمتر فروشتنی ههز بهرمیلیک به (10) دۆلار کهمتر)

داهاتی ماوه به دینار	داهاتی ماوه (42%) به دۆلار	لیدرکردنی (58%) خهزجی برۆسهی نهوت به دۆلار	کۆی فروشتی کۆت / ماگانه نهوت / به دۆلار	تیکرای نرخه نهوتی ههزیم که به (10) دۆلار کهمتر فروشتراوه	کۆی فروشتی نهوتی ههزیم / بهرمیل	2021
348991104000	240683520	332372480	573056000	44.77	12800000	کانونی دووم
399255040800	275348304	380242896	655591200	52.28	12540000	شوبات
404295130890	278824228	385042982	663867210	55.41	11981000	ئازار
501414060000	345802800	477537200	823340000	58.81	14000000	ئیسار
463382010000	319573800	441316200	760890000	58.53	13000000	ئایار
475805122800	328141464	453147736	781289200	63.16	12370000	حوزمیران
522896382750	360618195	497996555	858614750	65.17	13175000	تیموز
408814087500	281940750	389346750	671287500	60.75	11050000	ئاب
545914299000	376492620	519918380	896411000	64.49	13900000	ئەیلول
529592794500	365236410	504374090	869610500	73.54	11825000	تشرینی یه کهم
526589206500	363164970	501513530	864678500	71.05	12170000	تشرینی دووم
484586172000	334197360	461510640	795708000	64.17	12400000	کانونی یه کهم
5611535410740	3870024421	5344319439	9214343860	61.01	151211000	کۆ

چوارەم: کړیارانې نهوتی ههریم له سالی 2021

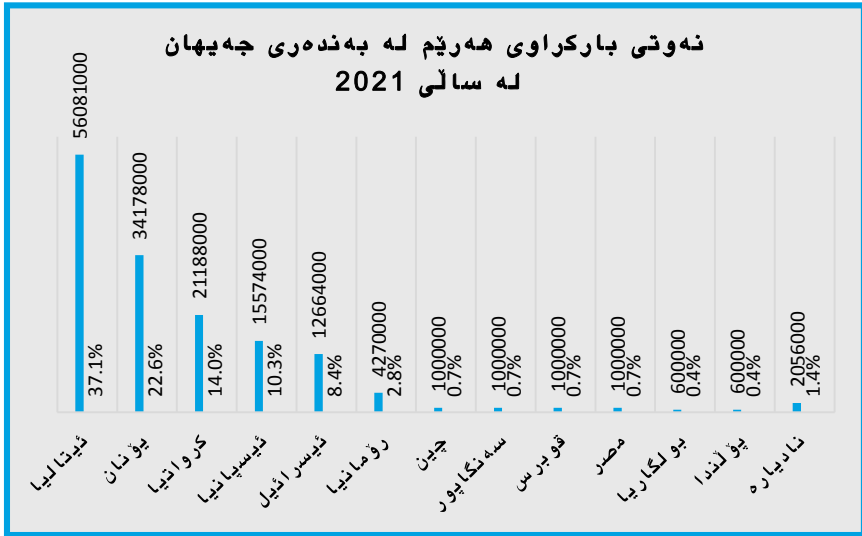
له سالی (2021) دا نهوتی ههریم له بهندهری جهیهانی تورکی له لایهن کشتی (12) ولانتهوه بارکراوه و زورترین بارکردن کشتیه ئیتالییهکان کردووهیانه که (56 ملیون و 81 هزار) بهرمیل نهوت بووه به ریژدی (37.1%)، کهمترین بری بارکراویش کشتی پولهندی و بولگارییهکان بووه که برهکهی (600 هزار) بهرمیل بووه به ریژدی (0.4%) بووه. (خشتهی ژماره (3) و چارتي ژماره (5).

خشتهی ژماره (3)

نهوتی بارکراوی ههریم له بهندهری جهیهان – له سالی 2021

کړیاران	بری نهوتی بارکراو	ریژدی نهوتی بارکراو
ئیتالیا	56081000	37.1%
یونان	34178000	22.6%
کرواتیا	21188000	14.0%
ئیسپانیا	15574000	10.3%
ئیسرائیل	12664000	8.4%
رؤمانیا	4270000	2.8%
چین	1000000	0.7%
سهنگاپوره	1000000	0.7%
قوبرس	1000000	0.7%
میسر	1000000	0.7%
بولگاریا	600000	0.4%
پولهندا	600000	0.4%
نادیاره	2056000	1.4%
کۆ	151211000	100%

چارتی ژماره (5)

تئیبینی

ئهم راپورته له مالمپری (درمو میدیا) له (2022/2/1) بلاوکراوتهوه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9584

سهچاوهکان

- کهمال ئەتروشی، وهزیری سامانه سروشتیهکان، بهشی سنیهمی دانیشتی پهرلهمانی کوردستان ژماره (16)ی ئاسایی خولی بههاره پوژی 28/6/2021، دهقی وتهکانی له چهنالی یوتیوب؛

<https://www.youtube.com/watch?v=6fpM-92PuRc>

- ریکراوی روونبین بۆ شهفافییهت له پرۆسهکانی نهوت، نهوتی بارکراوی ههریم، مالمپری ریکراوی روونبین؛

<https://www.roonbeen.org/%d9%86%db%95%d9%88%d8%aa%db%8c-%d8%a8%d8%a7%d8%b1%da%a9%d8%b1%d8%a7%d9%88%db%8c-%d9%87%db%95%d8%b1%db%8e%d9%85/>

- Crude Oil Brent US Dollars per Barrel, at the site;

<https://countryeconomy.com/raw-materials/brent?year=2021>

- ئه‌نوه‌ر كه‌رهم، دا‌ئاي ورد له‌سه‌ر دا‌هاتي هه‌ريئمي كوردستان، دا‌هاتي حكومه‌تي هه‌ريئمي كوردستان بۆ مانگي كانوني يه‌كه‌مي سا‌لي 2021، ما‌لپه‌ري زه‌مه‌ن؛

<https://www.zamenpress.com/Details.aspx?jimare=54202>

- Deloitte, Review of the Kurdistan Regional Government of Iraq's oil production, export, consumption and revenue for the period 1 January 2021 to 31 March 2021, at the site;

<https://govkrd.b->

[cdn.net/Government%20Open%20Data/Deloitte%20Reports/Deloitte%20Reports%202021/KRG%20Q1%202021%20Report%20on%20Oil%20and%20Gas%20review.pdf](https://govkrd.b-cdn.net/Government%20Open%20Data/Deloitte%20Reports/Deloitte%20Reports%202021/KRG%20Q1%202021%20Report%20on%20Oil%20and%20Gas%20review.pdf)

- Deloitte, Review of the Kurdistan Regional Government of Iraq's oil production, export, consumption and revenue for the period 1 April 2021 to 30 June 2021, at the site;

<https://govkrd.b->

[cdn.net/Government%20Open%20Data/Deloitte%20Reports/Deloitte%20Reports%202021/KRG%20Q2%202021%20Report%20on%20Oil%20and%20Gas%20review.pdf](https://govkrd.b-cdn.net/Government%20Open%20Data/Deloitte%20Reports/Deloitte%20Reports%202021/KRG%20Q2%202021%20Report%20on%20Oil%20and%20Gas%20review.pdf)

حکومه‌تی ههریمی کوردستان له (8) سالی رابردوودا زیاتر له (میلیاریک و 100 ملیۆن) به‌رمیل نهوتی فرۆشتوووه که‌متر له (31 تریلیۆن) دیناری بۆ ماوه‌ته‌وه.

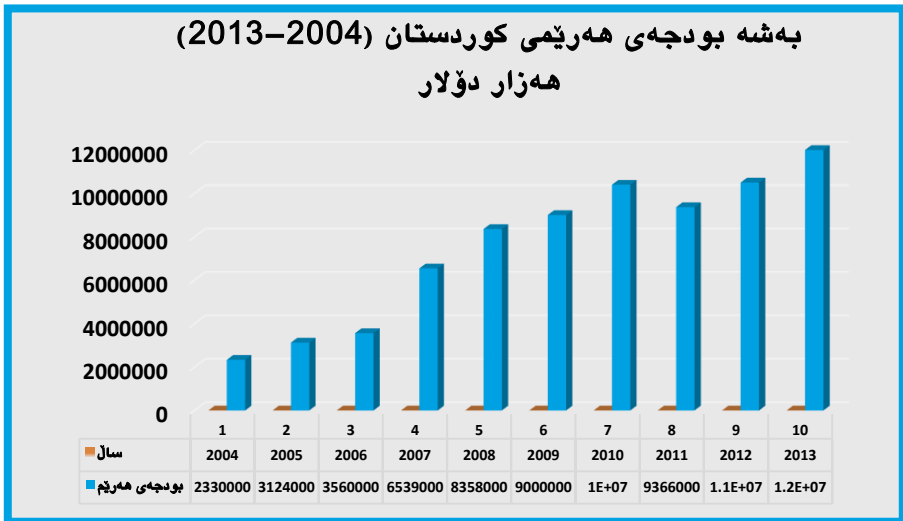
له کاتی‌کدا ئه‌گه‌ر ته‌نها (1) به‌رمیل نهوتیشی نه‌فرۆشتایه، ئه‌وا زیاتر له (81 تریلیۆن) دیناری له بودجه‌ی گشتی عێراق وه‌ک پشکی خۆی له حکومه‌تی ناوه‌ند وه‌رده‌گرت، که به‌هۆی فرۆشی نهوتی سه‌ربه‌خۆوه ئه‌و پشکه‌ راگیراوه.

پشکی ههریمی کوردستان له بودجه‌ی گشتی عێراق له ماوه‌ی نیوان سالانی (2014 – 2021) بریتی بووه له بری (97 تریلیۆن) دینار، له‌م بره‌ پارهی ته‌نیا (15 تریلیۆن) دینار ره‌وانه‌ی ههریم کراوه، وانا بری (81 تریلیۆن) دینار له پشکی ههریم راگیراوه.

یهکهم؛ پشکی ههریم له بودجەى گشتى عێراق، قوئاعى (2004 – 2014)

پیش بریاری ئابوری سەربەخۆ، لەچوارچێوەى پشکی ههریم له بودجەى گشتى عێراقدا مانگانە له بەغدادەوه بریکى گەرەى بودجە له عێراقەوه پەوانەى ههریمی کوردستان دەکرا، بەجۆریک له دواى سالى 2004 – 2014، که حکومەتى فیدرال 17% ى بودجەى نارووه بۆ ههریم، بەپى سەرچاوەکان ئەو پارانەى دەست حکومەتى ههریم کەوتوو له رینگەى بەشە بودجەى ههریم له حکومەتى فیدرال، که له سالى 2004 هوه تا سالى 2014 بەرەوام بوو، بریتى بووه له (75 ملیار و 177 ملیۆن) دۆلار (بروانە چارتى ژمارە 1)؛

چارتى ژمارە (1)

سالى 2014 بەهۆى شەرى داعش و گرتەکانى بیکهینانى حکومەتى ناوەندى هیچ پیشناریکی بودجە نەبوو، بەلکو دەسەلاتى خەرجیەکان درابوو بە وەزارەتەکان، بەشى ههریمیش برا. هاوکات بەپى توێژینەوهیەکی (فەرمانگەى توێژینەوه و لیکۆلینەوهى ئەنجومەنى نوێنەرانى عێراق) له تشرینی یەکەمی 2020 بلاوکراوەتەوه، ههریمی کوردستان له سالى 2005–2019 (96 تریۆن و 196 ملیار و 503) ملیۆن دینارى له بەغدا وەرگرتوو، له بەرامبەردا تەنها (2 تریۆن و 273 ملیار و 430 ملیۆن) دینار داهاى گەراندوووەتەوه بۆ ناوەند.

دووهم؛ پشکی ههریم له بودجهی گشتی عێراق، قوئاغی (2014 – 2021)

له دواى سالى (2014) هوه دۆخهكه بهشيوهيهكى تره، ئهگهچى ياساكانى بودجهى (–2014 2021) پشكى ههرىمى كوردستان ديارىكراوه، بهلام بههوى رادهستنهكردنى نهوتى ههرىم و سهربهخوىى ئابورى هيج كات ئهه بپه و هك پشكى ههرىم ديارىكراوه، وهك خوى نهئيدراوه، بۆ نمونه بپوانه خشتهى ژماره (1)؛

خشتهى ژماره (1)

پشكى ههرىم له بودجهى عێراق (2014–2021) (دینار)

بودجهى سالانه	رێژه	پشكى ههرىم	بپى تهمويل كراوه	بپى تهمويل نهكراوه
2014	1/12	19,999,616,000	2,280,000,000	17,719,616,000
2015	17%	14,871,000,000	2,476,000,000	12,395,000,000
2016	17%	12,570,000,000	0	12,570,000,000
2017	17%	11,605,028,000	0	11,605,028,000
2018	12.7%	6,767,173,000	3,175,403,000	3,591,770,000
2019	12.7%	9,783,026,000	5,439,130,000	4,343,896,000
2020	12.7%	5,436,000,000	1,359,000,000	4,077,000,000
2021	12.7%	16,509,112,000	1,200,000,000	15,309,112,000
كۆى گشتى		97,540,955,000	15,929,533,000	81,611,422,000

تېپىنپهكان دهربارهى خشتهى ژماره (1)

1. حكومهتى عێراق له سالى 2020 ياساى بودجهى نهبووه.
2. سئ مانگى سههرهتاي 2020، ههههه مانگىك 453 مليار له عيراقهوه بۆ ههرىمى كوردستان هاتوه.
3. (6) مانگى سههرهتاي سالى (2021) تېپهپى بهلام حكومهتى عێراق هيج بپه پارهيهكى بۆ ههرىم نهئاردوه، له (6) مانگى دووهى سالى (2021) به شيوهى سلفه حكومهتى عێراق مانگانه بپى (200 مليار) دینار وهك سلفه پهوانهى ههرىمى كوردستان كردوه.

شيكارى خشتهى ژماره (1)

1. پشكى ههرىمى كوردستان له ماوهى ئىوان سالى (2014–2021) بپتى بووه له بپى (97 ترليۆن و 540 مليار و 995 مليۆن دینار).
2. تهنها بپى (15 ترليۆن و 929 مليار و 533 مليۆن) دینار پهوانهى ههرىمى كوردستان كراوه.

دۆلار، كه بههائى (1) دۆلار به تىكرا له ماوهى (8) سالى پابردوو برىتييه له (1 ههزار و 211) دىنارى عىراقى. ئەوا ئەو بره بهرامبەرە (30 ترليۆن و 863 مليار و 374 مليۆن و 220 ههزار و 231) دىنار وەك داهاى نەوتى هەريىمى كوردستان، بېروانه (بېروانه خشتەى ژمارە (3))

خشتەى ژمارە (3)

فرۆش و داهاى نەوتى هەريىم (2014–2021)

باش لىدەرکردنى خەرجىيهكان و هەرزانتەر فرۆشتنى

داهاى ماوه به دىنار	داهاى ماوه به دۆلار	لىدەرکردنى بېرى(58%)ى خەرجىيهكانى پرۆسەى نەوت	داهاى نەوتى هەريىم/ دۆلار	تىكراى نرخى نەوتى هەريىم باش هەرزانتەر فرۆشتنى به (10) دۆلار	نەوتى فرۆشراوى هەريىم
30,863,374,220,231	25,485,858,150	28,426,534,091	49,011,265,674	44.4	1,103,857,335

چوارەم؛ دەرەنجامى فرۆشى سەربەخۆى نەوت

ئەگەر بهراوردى ئەو داهاى بکەين كه حكومهتى هەريىم له پىگەى فرۆشتنى نەوتەوه دەستى كەوتوو، له بودجەى گشتى عىراق له دەستى داوه، ئەوا؛

1. حكومهتى عىراق له دواى سالى (2014)هوه به بېرى (81 ترليۆن و 611 مليار و 422) مليۆن دىنار بودجەى له پشكى هەريىمى كوردستان پاگرتوو.
2. حكومهتى هەريىمى كوردستان توانىويهتى بېرى (1 مليار و 103 مليۆن و 857 ههزار 335) بهرميل نەوت له ماوهى (8) سالىدا هەناردە بکات و بېرى (30 ترليۆن و 863 مليار 374 مليۆن و 220 ههزار 231) دىنار دواى لىدەرکردنى خەرجىيهكان و هەرزانتەر فرۆشتنى بۆ بمىنئىتەوه.

3. ئەو جياوازييەى لە بەراوردى فرۆشى سەربەخۆى نەوت و بودجەى گشتى عىراق دەكەويتەو؛ برىتييە لە (50 ترليۇن و 748 مليار و 47 مليۇن 779 ھەزار و 769) دىنار.

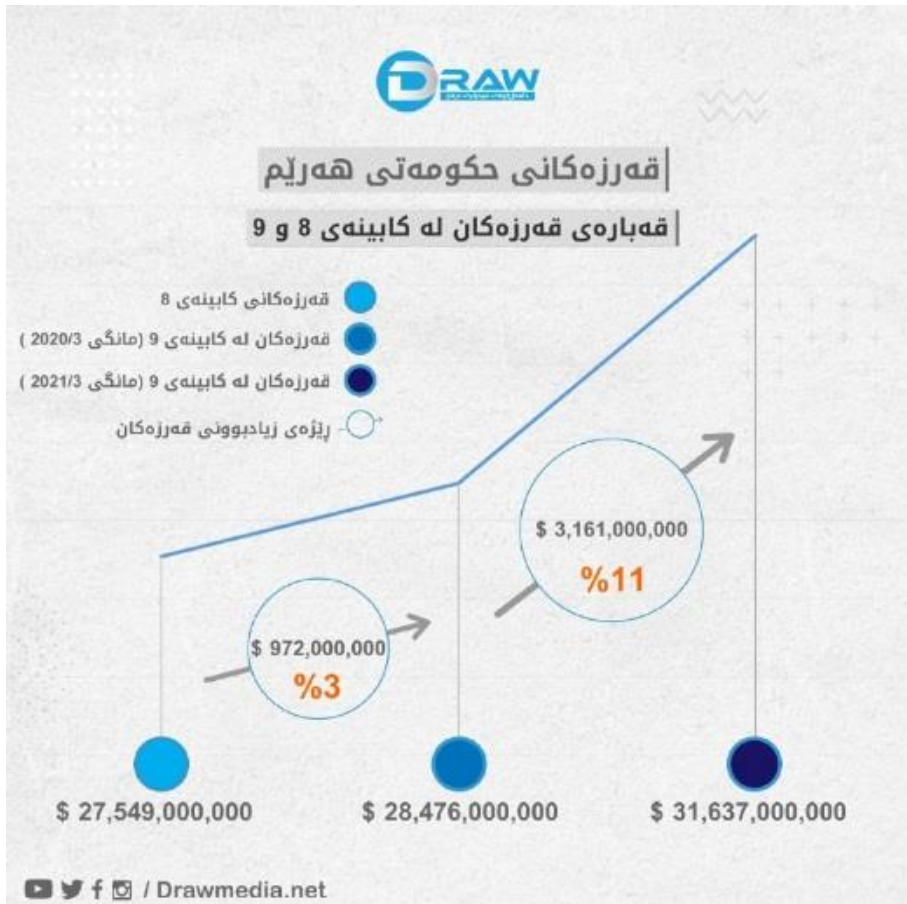
پىنچەم: كەلەكەبونى قەرزە گشتىيەكان

بەھۆى كورتھىنانە بەردەوامەكان و بەتايبەتەش بەھۆى قەيرانەكانى سالانى (2014-2017 و 2020) ھەريەى كوردستان كەوتە ژۆر بارى قەرزىكى زۆرەو، كە بەشى زۆرى قەرزى موچەخۆرانى ھەريەى كوردستان و بەدواى ئەويشدا پابەندييە داراييەكان و قەرزى دەرەكى و قەرزى بانكى (تى بى ئاى) و قەرزى ناوخۆين و بېرەكەى زياترە لە (31 مليار) دۆلارى ئەمريكى (بىروانە چارتى ژمارە (2)) بەشىكى گەورەى قەرزەكانيش دەگەرپنەو بەيش كابينەى نۆيەمى حكومەتى ھەريەى كوردستان (بىروانە چارتى ژمارە (3)). ھاوكات (خشتەى ژمارە (4)) دەرېرى قەبارەى قەرزە گشتىيە كەلەكە بووكانى سەر حكومەتى ھەريەى كوردستانە بە دريژايى سالانى (2012 - 2021).

چارتى ژمارە (2)

چارتی ژماره (3)

خهشتهی (4)

قهززه كه له كه بووه كانی سه ره حكومهتی هه ریم (2012-2021) به دۆلاری ئەمیریکی

سال	بهری قهززه كه له كه بووه كان	بهری گهشه	رێژهی گهشه
2012	1,000,000,000	----	---
2013	2,800,000,000	1,800,000,000	180.0%
2014	8,600,000,000	5,800,000,000	207.1%
2015	17,000,000,000	8,400,000,000	97.7%
2020	28,476,000,000	11,476,000,000	67.5%
تا مانگی ئازاری 2021	31,637,000,000	31,61,000,000	11.1%
2021 – 2012	28,837,000,000	3,605,000,000	70.4%
2021 – 2014	31,637,000,000	3,164,000,000	63.4%

تیبینی

ئهم راپۆرتته له مالىپهري (دروو ميديا) له (2022/2/7) بلاوكراوه ته وه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9631

سه رچاوه كان

1. كۆبوونه وهی په ره له مانی كوردستان و تیمی حكومهتی هه ریمی كوردستان له 2021/6/28.
2. م.جهانگیر سدیق ئەحمەد، چاكسازى ئابورى له هه ریمی كوردستان، پاساو و به ره به سه ته كان له (2005 – 2019)، سه نه ته رى لى كوۆلینه وهی ئاینده یی، مجلة الدراسات السياسية و الأمنية – المجلد (الرابع) العدد (الثامن) كانون الاول 2021؛
3. مالىپهري دروو ميديا، زيانه كانی ئابورى سه ره به خو به پیتی دا تاو ژماره كانی حكومهت؛
4. مالىپهري دروو ميديا، فرۆش و داها تى نه وتى هه ریم له 2021 دا؛
5. مالىپهري دروو ميديا، له ئابورى سه ره به خو وه بۆ ئابورى سه ره به خو یان؛
6. قانون الموازنة العامة الاتحادية للسنة المالية 2021.
7. ابتسام عبداللطيف محمد، مستحققات اقليم كوردستان وكميات ومبالغ تصدير النفط خارج اطار شركة (سومو) ومدى تاثيرها على الموازنة الاتحادية للمدة (2005-2019)، دائرة البحوث والدراسات النيابية مكتب بحوث الموازنة.
8. Deloitte, Kurdistan Regional Government of Iraq, Oil production, export, consumption and revenue for the year ended 31 December 2020, 20 June 2021.

بەھای نەوتى كوردستان؛ ھەناردەكردنى بە ڤىگەى سۆمۆ يان سەربەخۇ فرۆشى سالى (2021) بە نمونە

حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە سالى (2021)دا لە ڤىگەى فرۆشتنى نەوتى سەربەخۇو بە
فرۆشتنى ھەر بەرمىلىك نەوت بە تىكرا تەنھا بىرى (25) دۆلارى بۇ ماوەتەووە بە كۆى گشتى
كردوویوتیە (3 ملیار و 870 ملیون 24 ھەزار و 521) دۆلار.

لە كاتىكدا ھەمان ئەو بىرە نەوتەى ھەرىم ھەناردەى كردووہ لە ڤىگەى كۆمپانىیای
بەبازارکردنى نەوتى عىراق (سۆمۆ)ووە ھەناردەى كردبا نزیكەى سى ھىندە داھاتى دەست
دەكەوت بە جۆرىك داھاتەكەى برىتى دەبوو لە (10 ملیار و 324 ملیون 712 ھەزار و 520)
دۆلارى ئەمرىكى.

بەكەم: جىاوازی بەھای نەوتى كوردستان؛ ھەناردەكردنى بە ڤىگەى سۆمۆ يان سەربەخۇ (بېش لىدەرکردنى خەرجىيەكان)

بەپىتى زانىارى و بەدواداچوونەكان حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە سالى (2021)دا (151 ملیون
و 211 ھەزار) بەرمىل نەوتى بە بۆرى نەوتى كوردستان و لەڤىگەى بەندەرى جەيھانى توركىيەووە
ھەناردە كردووہ، تىكراى نرخى نەوتى برىنت لە سالەكەدا برىتى بووہ لە (71) دۆلارى ئەمرىكى،
بەلام حكومەتى ھەرىم نەوتەكەى لە بازاردا (10 – 12) دۆلار كەمتر دەفرۆشیت، بۆیە ئەو
نرخانەى لە (خشتەى ژمارە 1) ((دانراوہ بە ھەر بەرمىلىكى فرۆشراوى كوردستان بە تىكرا (10)
دۆلار كەمتر دانراوہ لە نرخى نەوتى برىنت و حكومەتى ھەرىم لە سالەكەدا تىكراى بەرمىلىك
نەوتى بە (61.01) دۆلار فرۆشتووہ.

بۆیە دەبىنن كۆى ئەو نەوتەى حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە سالەكەدا ھەناردەى كردووہ
بەبى ھىچ خەرجىيەك دەكاتە (9 ملیار و 214 ملیون و 343 ھەزار و 860) دۆلارى ئەمرىكى.

بەلام ئەگەر ھەمان ئەو بىر نەوتەى ھەرىمى كوردستان ھەناردەى كىردوۋە ، لە سالى (2021)دا لە رىگەى حكومەتى ناۋەندى و كۆمپانىيائى بەبازار كىردنى نەوتى عىراق (سۆمۆ)دوۋە ھەناردە بىرايە جىاوازييەكەى چەند دەبوو؟

بەپىتى زانىارىيەكانى وەزارەتى نەوتى عىراق ، كۆمپانىيائى سۆمۆ لە سالى (2021)دا بە تىكپرا بەرمىلىك نەوتى بە (68.8) دۆلار فرۆشتوۋە ، واتە؛ ئەو بىر نەوتەى حكومەتى ھەرىم بەشىۋەى سەربەخۆ فرۆشتوۋىەتى ، ئەگەر لە رىگەى كۆمپانىيائى سۆمۆۋە بەبازارى بخستايە ، بەھاكەى برىتى دەبوو لە (10 مىليارو 324 مىليۇن و 712 ھەزار و 520) دۆلارى ئەمرىكى ، بەم پىيەش داھاتى نەوتى ھەرىم برى (1 مىليارو 110 مىليۇن و 368 ھەزار و 660) دۆلارى ئەمرىكى بە ھەرزانتىر فرۆشراۋە لە سالى (2021)دا. بۆ وردەكارى تەواۋى مانگەكانى سالى (2021) و جىاوازى داھات لە نىۋان ھەردوۋ رىگاگە برۋانە (خشتەى ژمارە 1)).

حفظتی شماره (1)

جوازهای نامت	کلی نامت / به ریگی سومر	کلی نامت / به بوری کورستان	جوازهای نرخ / بهر میل	تغییرای نرخ نوت به ریگی سومر (1) بهر میل	تغییرای نرخ نوت بوری نوتی کورستان / (1) بهر میل	کلی نوتی مماندهگوار بهر میل / ساکنانه	ساکان
\$112,896,000 -	\$685,952,000	\$573,056,000	\$8.82 -	\$53.59	\$44.77	12,800,000	21-Jan
\$102,943,400 -	\$758,544,600	\$655,591,200	\$8.21 -	\$60.49	\$52.28	12,540,000	21-Feb
\$95,368,760 -	\$759,235,970	\$663,867,210	\$7.96 -	\$63.37	\$55.41	11,981,000	21-Mar
\$55,580,000 -	\$878,920,000	\$823,340,000	\$3.97 -	\$62.78	\$58.81	14,000,000	21-Apr
\$95,030,000 -	\$855,920,000	\$760,890,000	\$7.31 -	\$65.84	\$58.53	13,000,000	21-May
\$94,508,800 -	\$875,796,000	\$781,289,200	\$7.64 -	\$70.80	\$63.16	12,370,000	21-Jun
\$84,451,750 -	\$943,066,500	\$858,614,750	\$6.41 -	\$71.58	\$65.17	13,175,000	21-Jul
\$93,814,500 -	\$765,102,000	\$671,287,500	\$8.49 -	\$69.24	\$60.75	11,050,000	21-Aug
\$122,876,000 -	\$1,019,287,000	\$896,411,000	\$8.84 -	\$73.33	\$64.49	13,900,000	21-Sep
\$67,557,250 -	\$937,367,750	\$869,610,500	\$5.73 -	\$79.27	\$73.54	11,825,000	21-Oct
\$78,618,200 -	\$943,296,700	\$864,678,500	\$6.46 -	\$77.51	\$71.05	12,170,000	21-Nov
\$106,516,000 -	\$902,224,000	\$795,708,000	\$8.59 -	\$72.76	\$64.17	12,400,000	21-Dec
\$1,110,368,660 -	\$10,324,712,520	\$9,214,343,860	\$7.37 -	\$68.38	\$61.01	151,211,000	نتیجهم

خفشتی ژماره (2)

ماتکانه	کلی نهوتی ههتا ربه کراو به برهیل/ ماتکانه	نرخ نهوت بۆری نهوتی کۆرستان/ به برهیل	پهش لایمه کۆرانی (%58) خه رجه نهوت / به برهیل	لایمه کۆرانی نوت به رێگهی سۆزۆ / به برهیل	جیاوازی نرخ/ به برهیل	کۆری ناهاات به بۆلۆز / به بۆری کۆرستان/ نواهی لایمه کۆرانی خه رجه	کۆری ناهاات به بۆلۆز / به رێگهی سۆزۆ	جیاوازی ناهاات نواهی لایمه کۆرانی خه رجه
21-Jan	12,800,000	\$44.77	\$18.80	\$53.59	\$54.79 -	\$240,683,520	\$685,952,000	\$445,268,480 -
21-Feb	12,540,000	\$52.28	\$21.96	\$60.49	\$38.53 -	\$275,348,304	\$758,544,600	\$483,196,296 -
21-Mar	11,981,000	\$55.41	\$23.27	\$63.37	\$40.10 -	\$278,824,228	\$759,235,970	\$480,411,742 -
21-Apr	14,000,000	\$58.81	\$24.70	\$62.78	\$38.08 -	\$345,802,800	\$878,920,000	\$533,117,200 -
21-May	13,000,000	\$58.53	\$24.58	\$65.84	\$41.26 -	\$319,573,800	\$855,920,000	\$536,346,200 -
21-Jun	12,370,000	\$63.16	\$26.53	\$70.80	\$44.27 -	\$328,141,464	\$875,796,000	\$547,654,536 -
21-Jul	13,175,000	\$65.17	\$27.37	\$71.58	\$44.21 -	\$360,618,195	\$943,066,500	\$582,448,305 -
21-Aug	11,050,000	\$60.75	\$25.52	\$69.24	\$43.73 -	\$281,940,750	\$765,102,000	\$483,161,250 -
21-Sep	13,900,000	\$64.49	\$27.09	\$73.33	\$46.24 -	\$376,492,620	\$1,019,287,000	\$642,794,380 -
21-Oct	11,825,000	\$73.54	\$30.89	\$79.27	\$48.38 -	\$365,236,410	\$937,367,750	\$572,131,340 -
21-Nov	12,170,000	\$71.05	\$29.84	\$77.51	\$47.67 -	\$363,164,970	\$943,296,700	\$580,131,730 -
21-Dec	12,400,000	\$64.17	\$26.95	\$72.76	\$45.81 -	\$334,197,360	\$902,224,000	\$568,026,640 -
له خهتام	151,211,000	\$61.01	\$25.62	\$68.38	\$42.76 -	\$3,870,024,421	\$10,324,712,520	\$6,454,688,099 -

تېبىنى

ئەم راپۇرتە لە مالىپەرى (درەو ميديا) لە (2022/3/15) بلاوگراووتەوہ؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9873

راپۇرتى پەيوەنديدار

- لە (2021) دا داھاتى نەوتى عىراق (75 مليار) دۇلار و ھەرىم (4 مليار) دۇلار بووہ

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9857

- فرۇش و داھاتى نەوتى ھەرىم لە 2021 دا

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9584

(دیلۆیت) كىيە و چۆن و بۆچى ھاتە ھەرىمى كودستان

دىوى ناوھەوى راپۆرتەكانى دىلۆیت... پىرۆسەى نەوتى ھەرىم لە سالى (2021)دا

حكومتى ھەرىم بەردەوامە لە ھەراچكردنى نەوتى ھەرىم و بەپىي داتاكانى دىلۆیت نەوتى ھەرىم بەردەوام (11 – 12) دۆلار لە خوار نرخى نەوت لە بازارەكانى جىهان دەفرۆشريت.

سەربارەى ئەوھى بەردەوام پىرۆسەى نەوتى ھەرىم خەرجى و تىچووەكانى گەورەترە لەو داھاتەى بۆ حكومتى ھەرىم دەمىنیتەو، بە گۆيرەى راپۆرتەكانى دىلۆیت كۆى نەوتى خاوى فرۆشراوى ھەرىمى كوردستان لە سالى (2021)دا بە ھەردوو شىوھى (بۆرى و فرۆشتنى ناوخۆ) بەھاكەى زياتر بوو لە (9 ملىار) دۆلارى ئەمىرىكى، لەو برەش (5 ملىار) دۆلارى بە رىژەى (56%) چوو بۆ خەرجى پىرۆسەكە، تەنھا نىزىكەى (4 ملىار) دۆلارى بە رىژەى (44%) گەراوئەوھ بۆ وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان.

(دیلۆیت) كىيە و چۆن و بۆچى ھاتە ھەرىمى كودستان؟

بەپىي ئەو زانىارىيانەى كە لە مالىپەرى حكومتى ھەرىمى كوردستان بلاوكراوئەتەو، كۆمپانىيائى (دىلۆیت تۆش تۆھامتسۆى سنوردار)، كە ناسراوھ بە (دىلۆیت)، يەككە لەو "چوار گەورە" كۆمپانىيائەى بوارى ژمىريارى و وردبىنى كە گەورەترىن تۆرى خزمەتگوزارى جىھانىين، لە بوارى ئەژماركردنى داھات و ژمارەى كەسانى پىسپۆرەو. لەگەل زياتر لە (244 ھەزار و 400) ئەندامى پىسپۆر لەو كۆمپانىيانەى كە خزمەتگوزارى لە بوارى وردبىنى و باج و راوئىكارى و راوئىكارى دارايى و راوئىكارى پەيوەندىدار بە كارى سەركىشى و خزمەتگوزارىيە پەيوەندىدارەكان لە زياتر لە (150) ولات و ناوچەى جىاجىا پىشكەش دەكەن، (دىلۆیت) كۆمپانىيائەكى باوھرىپىكراوھ لە سەرتاسەرى جىهان و وەك پىوھ و خاوەن برىار لە بوارى كارەكەيدا پىشتى پى دەبەستريت.

ئەنجومەنى ۋەزىرائى ھۆكۈمەتى ھەر يىلى (ژمارە 73) لە 3ى شۇبەتى 2016 دەرىجە، كۆمپانىيەكى ئۆدەۋەلەتى بۇرى وىدىنى پاسپارد بۇ پىداچوونەۋە بە سىكتەرى نەۋت و غاز لە ھەر يىلى و ئاشىرا كىرەنى ئەنجامە كەكى لە پابەندىۋونى ھۆكۈمەتى ھەر يىلى بە شەفافیەت و خواستى ھۆكۈمەت بۇ پتەۋە كىرەنى مەنەنى خەلك بە سىكتەرى نەۋت و غاز، ھەۋە بەردەۋامە كىرەنى بۇ بەرەۋپىتىردن و چا كىسىلى لە سامانى كىشى سەرچاۋەى گىر تۆۋە. جگە لەۋەش جىبە جىكە كىرەنى بىرگەى (شەشەمە) لە ماددەى (15) لە ياساى ژمارە 22ى سالى 2007 كە تايبەتە بە نەۋت و غازى ھەر يىلى كوردستان، كە دەخاۋىت پىداچوونەۋە بىر كىت بە داھاتە كىرەنى نەۋت و غاز لە ھەر يىلى كوردستان و بىر كىتە بەردەم راي كىشى، لە ھەمان كاتدا سىدوقى داھاتى نەۋت و غاز بەر بىر سىارىتى خۇى جىبە جى بىكەت بە پىلى پىرەنسىپ و پىۋانەى دەستىشخەرى ئۆدەۋەلەتى بۇ شەفافیەت لە بۇرى پىشە سىزىيە دەراتوۋەكان (EITI) كە لە بەندى 4 - 9ى دەستىشخەرىيە كە داھاتوۋە:

- پىۋىست دەكەت خەرجى و داھاتەكان لەلەين دامەزراۋەكى مەنە پىكراۋى سەر بەخۇۋە بەراۋرد بىر كىن كە پىۋەرە كىرەنى وىدىنى ئۆدەۋەلەتى پىادە دەكەت، و راي ئەۋ دامەزراۋەش بىلە بىر كىتەۋە سەبارەت بە بەراۋرد كىرەنە كە بە دەرخىستى دەرنەنجامەكان.
- پىۋىستە بەراۋرد كىرەن ئەنجام بىر كىت لە نۆۋان شىستەى خەرجىراۋ بۇ كۆمپانىيا نەۋتىيەكان لەگەل داھاتى بە دەستھاتوۋ، بۇ ھۆكۈمەت لەلەين دامەزراۋەكى سەر بەخۇ كە پىۋەرە پىشەىيە ئۆدەۋەلەتتەىيەكان پىادە دەكەت.

سەرەراى ئەۋەش، ماددەى 7 لە ياساى پەرلەمانى كوردستان ژمارە 2ى سالى 2015 تايبەت بە سىدوقى كوردستان بۇ داھاتە نەۋتى و غازىيەكان ئەۋە دەخاتە رۋو كە پىۋىستە سەر جەم داتاكانى تايبەت بە ژمىرە و چالاكىيەكانى سىدوقى كوردستان بۇ داھاتە نەۋتى و غازىيەكان ئاشىرا بىر كىن و لەلەين كۆمپانىياى ژمىرىارى جىھانى لىھاتوۋ و مەنە پىكراۋ پىداچوونەۋەدىان پىدا بىر كىت و ئەژمىرەكانىان وىدىنى بىر كىنەۋە، ھەرۋە پىۋىستە چالاكى و راپۇرتى كۆمپانىياكانى ژمىرىارى جىھانى بىر كىتە ئەنجومەنى ۋەزىران.

سەرەراى ئەۋەش، لە بىرگەى (4)ى ماددەى (7)ى ئامازە پىندراۋى سەرەۋەداھاتوۋە كە پىۋىستە ستاندردى ژمىرىارى پەيرەۋەكراۋى جىھانى جىبە جى بىر كىت بۇ سۆگە كىرەنى شەفافیەت و دركاندن لە بىرۋسە داراييەكاندا.

حکومەتی ھەریم کۆمپانیای (دیپلۆیت)ی ھەلبژارد لەسەر بنەمای تەندەرین بە کەمترین نرخ و بە پێی بېریاری ژمارە (73)ی ئەنجومەنی وەزیران کە لە بەرواری 2016/2/3 دەرچوو و تیایدا داوا کرابوو پێداچوونەوەرەکی نیۆدەولەتی ئەنجام بدیوێت لەلایەن "ھەر چوار گەورە کۆمپانیاکە"; (دیپلۆیت، PwC، EY و KPMG) کە پێشنیارە ھونەری و داراییەکانیان پێشکەش بکەن، ئەمەش لەسەر بنەمای پێوەرە نیۆدەولەتیە وردەکانی بانکی نیۆدەولەتی پێداچوونەوەرە و ھەلسەنگاندنیان بۆ کراوە، بۆ ئەوەی لەسەر بنەمایەکی پوون و بە پێی پێوەرە سەرەکیەکانی کارکردن کۆمپانیاکە بۆ ئەو پرۆژەییە دەستنیشان بکریوێت.

ئامارەکانی دیپلۆیت بۆ سالی (2021)

رۆژی (2021/3/31) کۆمپانیای دیپلۆیت بۆ وردبینی پرۆسەیی نەوتی ھەریمی کوردستان، راپۆرتەکانی خۆی بۆ تەواوی سالی (2021) بلاو کردەووە، ئەمە لە کاتیکیدا سێ مانگی سالی (2022) تێپەریووە.

ئەمە لە کاتیکیدا وەزارەتی نەوتی عێراق مانگانە دوو جار بەشێوەی راپۆرتی (سەرەتایی و کۆتایی) فرۆش و داھاتی مانگانەیی نەوت لە ڕیگەیی کۆمپانیای سوۆمۆو رادەگەییەنیت، واتە لەو ماوەییە حکومەتی ھەریم و کۆمپانیای دیپلۆیت ھیچ زانیارییەکی فەرمی ئەوتۆیان لەبارەیی ھەناردەکردنی نەوتی ھەریمەووە بلاو نەکردبووەو، وەزارەتی نەوتی عێراق لە (تەموزی 2021 – شوباتی 2022) (16) راپۆرتیان لەبارەیی ھەناردەو داھاتی نەوتەووە بلاوکردووەتەو.

داھات و خەرجی پرۆسەیی نەوتی ھەریم بۆ سالی (2021)

بەپێی ئەو ئامارو وردبینیانەیی کۆمپانیای دیپلۆیت بۆ نەوتی ھەریمی کوردستان لە سالی (2021)دا بلاوی کردووەتەو، حکومەتی ھەریمی کوردستان لە تەواوی سالەکا دا بېری (152 ملیۆن و 1 ھەزار و 154) بەرمیل نەوتی لە ڕیگەیی بۆری نەوتی ھەریمەووە ھەناردەیی بازارەکانی جیھان کردووە، بە تیکرا بەر بەرمیلیک نەوتی ھەریم بە (59) دۆلار فرۆشراو و کۆی داھاتەکا بېری بوو لە (9 ملیار و 37 ملیۆن و 887 ھەزار و 22) دۆلاری ئەمریکی (بېروانە خشتەیی ژمارە (1))

خشتەیی ژمارە (1)

بېرو داھاتی نەوتی ھەریم بۆ سالی 2021

ز	وردبینی راپۆرتەکانی دیپلۆیت	سافی نەوتی خاوی گواستراو بۆ کپاران بەرمیل	تیکرای نرخ (1) بەرمیلی فرۆشراو بە دۆلار	کۆی بەھای نەوتی خاوی فرۆشراو بە دۆلار
1	2021/3/31 – 2021/1/1	37,444,522	48.961	1,833,324,620

2,275,079,490	57.706	39,425,366	2021/6/30 – 2021/4/1	2
2,393,733,513	62.868	38,075,291	2021/9/30 – 2021/7/1	3
2,535,749,399	68.430	37,055,975	2021/12/31 – 2021/10/1	4
9,037,887,022	59.491	تيڭرا 152,001,154	كۆ	

ئەۋەدى جىڭەي سەرنجە، بەردەۋام پىرۇسەي نەۋتى ھەرىم خەرجى و تىچوۋەكانى گەۋرە ترە لەو داھاتەي بۇ حكومەتى ھەرىم دەمىنئەتەۋە، بە گۆيرەي راپۇرتەكانى دىلۆيت كۆي نەۋتى خاۋى فرۇشراۋى ھەرىمى كوردستان لە سالى (2021)دا بە ھەردوۋ شىۋەي (بۆرى و فرۇشنى ناوخۇ) بەھاكەي برىتى بوۋە لە (9 مىليار و 107 مىيۇن و 309 ھەزار و 205) دۆلارى ئەمىرىكى، لەو پىرەش (5 مىليار و 161 مىيۇن و 172 ھەزار و 554) دۆلارى بە پىژەي (56%) چوۋە بۇ خەرجى پىرۇسەكە، تەنھا برى (3 مىليار و 964 مىيۇن و 814 ھەزار و 502) دۆلارى بە پىژەي (44%) گەپراۋتەۋە بۇ ۋەزەرتى سامانە سىروشتىيەكان، بۇ ۋەردەكارى زياتر (بروانە خىشتەي ژمارە 2).

خىشتەي ژمارە (2)

داھات و خەرجى پىرۇسەي نەۋتى ھەرىم لە سالى 2021

پىژەي خەرجى پىرۇسەي نەۋت	خەرجى پىرۇسەي نەۋت	پىژەي داھاتى ماۋە	داھاتى ماۋە بۇ حكومەت	كۆي داھاتى نەۋتى خاۋى فرۇشراۋ (بۆرى + ناوخۇ)	ۋەردىبىنى راپۇرتەكانى دىلۆيت	ز
54%	\$997,962,859	46%	\$842,750,668	\$1,840,713,527	2021/3/31 – 2021/1/1	1
61%	\$1,391,938,028	39%	\$894,430,406	\$2,286,368,434	2021/6/30 – 2021/4/1	2
53%	\$1,296,494,155	47%	\$1,133,267,918	\$2,429,762,073	2021/9/30 – 2021/7/1	3
57%	\$1,474,777,512	43%	\$1,094,365,510	\$2,569,143,022	– 2021/10/1 2021/12/31	4
56%	\$5,161,172,554	44%	\$3,964,814,502	\$9,107,309,205	كۆ	

كۆي بۆرى نەۋتى ھەرىم بۇ سالى (2021)

بەپىنى ۋەردىبىنىەكانى كۆمپانىي دىلۆت، كۆي بۆرى و گواستەنەۋەي نەۋتى ھەرىم بۇ بەندەرى جەپھانى توركى، يەككە لەو خەرجىيە گەۋرانەي سەرنجى چاۋدىرانى بوارەكەي راپكىشاۋە، چونكە بە تىڭرا لە تەۋاۋى سالەكەدا نىكەي (10%) داھاتى نەۋتى ھەرىم بۇ كۆي گواستەنەۋە بە بۆرى خەرج كراۋە، گواستەنەۋەي ھەر بەرملىك نىكەي (6) دۆلار تىچوۋنەكەي بوۋە (بروانە خىشتەي ژمارە 3).

بەجۇرىك ئەو (152 مىليۇن و 1 ھەزار و 154) بەرمىل نەوتەى لە رېگەى بۇرى نەوتى ھەرىمەو ھەناردەى بازارەكانى جىھانى كرەو، كۆى داھاتەكەى برىتى بوو لە (9 مىليار و 37 مىليۇن و 887 ھەزار و 22) دۆلارى ئەمريكى برى (870 مىليۇن و 174 ھەزار و 286) دۆلارى دراو بە خاوەن پشكەكانى بۇرى نەوتى كوردستان (بېوانە خشتەى ژمارە (4)) كە لە خاكى ھەرىمى كوردستاندا ھەردوو كۆمپانىي (كار و رۆزئەفت)ن لە خاكى توركياشدا خاوەندارىتتېيەكەى بۇ (كۆمپانىي وزى توركى) دەگەپتەو.

سەرنج پاكىشتەر لەو ھەرىمەى خەرىكردنى داھاتى زۆرتەر بۇ (بۇرى نەوتى كوردستان) لە سنورى ھەرىمى كوردستان زۆر گەورەترە لەو خەرىجىيەى كە لە سنورى توركيادا دەكرىت، لە كاتىكدا نرىكەى (75%) بۇرىيەكە لە سنورى توركيادايە.

خشتەى ژمارە (3)

نەوتى فرۆشراو و كرىى بۇرى (2021)

ز	وردىبىنى پاپۆرتەكانى دىلۆيت لە سالى 2021	سافى نەوتى خاوى گواستراو بۇ كپياران/ بەرمىل	كرىى گواستەوەى بۇرى بە دۆلار	كرىى گواستەى (يەك بەرمىل بە دۆلار)
1	2021/3/31 – 2021/1/1	37,444,522	215,480,909	5.8
2	2021/6/30 – 2021/4/1	39,425,366	238,932,863	6.1
3	2021/9/30 – 2021/7/1	38,075,291	218,606,905	5.7
4	2021/12/31 – 2021/10/1	37,055,975	197,153,609	5.3
	كۆ	152,001,154	870,174,286	5.7 تىكرا

خشتەى ژمارە (4)

فرۆش و داھات و كرىى بۇرى نەوتى ھەرىم لە سالى (2021)

ز	وردىبىنى پاپۆرتەكانى دىلۆيت	سافى نەوتى خاوى كپياران بەرمىل	تىكراى نرى (1) بەرمىلى فرۆشراو بە دۆلار	كۆى بەھى نەوتى خاوى فرۆشراو بە دۆلار	كۆى كرىى بۇرى گواستەوەى بە دۆلار	رېژەى كرىى گواستەوەى
1	2021/3/31 – 2021/1/1	37,444,522	48.961	1,833,324,620	215,480,909	11.8%
2	2021/6/30 – 2021/4/1	39,425,366	57.706	2,275,079,490	238,932,863	10.5%
3	2021/9/30 – 2021/7/1	38,075,291	62.868	513,733,3932,	218,606,905	9.13%
4	2021/12/31 – 2021/10/1	37,055,975	68.430	399,749,5352,	197,153,609	7.77%
	كۆ	152,001,154	تىكرا 59.491	022,887,0379,	870,174,286	9.79%

ههراچکردنی نهوتی ههریم

به گوێرهی راپۆرتهکانی دیلۆیت ههزران فرۆشتن و ههراچکردنی نهوتی ههریم بهردهوامه و بهپیتی داتاكان نهوتی ههریم بهردهوام (10 - 12) دۆلار له خوار نرخى نهوت له بازارهكانى جيهان دهفرۆشريت. (خشتهى ژماره 5) ئه و راستییه زۆرتتر پووندهکاتهوه.

خشتهى ژماره 5)

ههزران فرۆشکردنی نهوتی ههریم بهراورد به بازارهكانى جيهان

جیاوازی نرخى نهوتی ههریم	تیکرای نرخى نهوتی فرۆشراوی ههریم	تیکرای نرخى نهوت له بازارهكانى جيهان (بۆ ههر سه مانگیك)	تیکرای نرخى نهوت له بازارهكانى جيهان	سالی 2021
-\$11.86	\$48.96	\$60.82	\$54.77	21-Jan
			\$62.28	21-Feb
			\$65.41	21-Mar
-\$11.13	\$57.70	\$68.83	\$64.81	21-Apr
			\$68.53	21-May
			\$73.16	21-Jun
-\$10.61	\$62.86	\$73.47	\$75.17	21-Jul
			\$70.75	21-Aug
			\$74.49	21-Sep
-\$11.16	\$68.43	\$79.59	\$83.54	21-Oct
			\$81.05	21-Nov
			\$74.17	21-Dec
-\$11.19	\$59.49	\$70.68	\$70.68	تیکرا

نەوتى ھەرىم و پالاوگەكانى ناوخۇ

پالاوگە نەوتىيەكانى ھەرىمى كوردستان كە ژمارەيان (4) پالاوگەى فەرمىيە، يىكەوۋە رۇژانە تواناى پالاوتنى (256 ھەزار) بەرمىل نەوتى خاويان ھەيە بۇ بەرھەمھېنانى پىنداويستىيەكانى سوتەمەنى و وزە، بەلام حكومەتى ھەرىمى كوردستان برى پىئويستىيان بۇ دابىن ناكات.

بەپىنى راپۇرتەكانى دىلۆيت حكومەتى ھەرىمى كوردستان رۇژانە برىك نەوتى خاو دەدات بە پالاوگەكانى ھەرىمى كوردستان و لە بەرامبەردا حكومەت برىك پارە دەدات بە پالاوگەكان بۇ مەبەستى پىكرىنەوۋەى بەشىك لە پىنداويستىيەكانى ناوخۇ، بەلام برەكە زۇر لەوۋە كەمترە كە پىنداويستىيەكانى ناوخۇ پىر بكا تەوۋە (پروانە خىستەى ژمارە 6)) كە برى ئەو نەوتە خاوۋە نىشان دەدات كە پالاوگەكان لە ماوۋەى سالى (2021) پىيان دراوۋە، كە بۇ تەواۋى سالەكە (8 مىيۇن و 357 ھەزار و 27) بەرمىل نەوتى خاو بووۋە. واتە بە جۇرىك ئەو ماوۋەيە كە دەكاتە (365) رۇژ ئەگەر ئەو برە نەوتە دابەشى رۇژەكان بكەين دەكاتە (22 ھەزار و 896) بەرمىل نەوتى خاوى رۇژانە.

خىستەى ژمارە (6)

رادەستىردنى نەوتى خاو لە لايەن وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكانەوۋە بۇ پالاوتن 2021

ز	وردىبىنى راپۇرتەكانى دىلۆيت	رادەستىردنى نەوتى خاو لە لايەن وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان بۇ پالاوتن
1	2021/3/31 – 2021/1/1	1,783,160
2	2021/6/30 – 2021/4/1	1,866,179
3	2021/9/30 – 2021/7/1	2,351,751
4	2021/12/31 – 2021/10/1	2,355,937
	كۆ	8,357,027

جگە لەوۋەى پالاوگەكان رۇژانە برىك نەوتى خاو بۇ حكومەتى ھەرىمى كوردستان دەپالىئون (ودك لە خالى پىشتر ئاماژەى پىكراوۋە)، رۇژانە برىكش نەوتىيان پى دەفرۇشيت، بەپىنى راپۇرتەكانى كۆمپانىيە دىلۆيت حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە ماوۋەى سالى (2021) دا برى (1 مىيۇن 581 ھەزار و 979) بەرمىل نەوتى بە تىكراى نرخی (57) دۇلار بە پالاوگەكان فرۇشتوۋە، كە بۇ ھەر رۇژىك (4 ھەزار و 334) بەرمىل بووۋە. كۆى داھاتەكەى دەكاتە (88 مىيۇن و 100 ھەزار و 34) دۇلار بووۋە، بۇ بەرچاۋ پونى زياتر برۋانە (خىستەى ژمارە 7)

خشته ی ژماره (7)

شیکاری پالاوگه و فروشتنه کانی ناوخو (2021)

ز	وردیینی راپورتته کانی دیلویت	سافی نهوتی خاو و کوندینسهیتی گواستراوه بؤ کرپاران/ بهرمیل	تیکی رای نرخی (1) بهرمیل	کۆی به های نهوتی خاو و کوندینسهیتی فروشراو
1	2021/3/31 – 2021/1/1	124,238	\$59.47	\$7,388,907
2	2021/6/30 – 2021/4/1	175,842	\$64.19	\$11,288,944
3	2021/9/30 – 2021/7/1	722,812	\$49.84	\$36,028,560
4	2021/12/31 – 2021/10/1	559,087	\$55.74	\$33,393,623
	کفر	1,581,979	\$57.31	\$88,100,034

تیبینی

نهم راپورتته له مالمپری (دره و میدیا) له (2022/4/2) بلاوگراوه ته وه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9981

سه رچاوه کان

- به رهه می نهوت و هه نارد و به کاربردن و داها ت له ماوه ی ای کانونی دووه می ۲۰۲۱ تا کو ۳۱ ئاداری ۲۰۲۱؛

<https://govkrd.b-cdn.net>

- به رهه می نهوت و هه نارد و به کاربردن و داها ت له ماوه ی ای نیسانی ۲۰۲۱ تا کو ۳۰ حوزدهیرانی ۲۰۲۱؛

<https://govkrd.b-cdn.net>

- به رهه می نهوت و هه نارد و به کاربردن و داها ت له ماوه ی ای ته مموزی ۲۰۲۱ تا کو ۳۰ ئه یلولی ۲۰۲۱؛

<https://govkrd.b-cdn.net>

- به رهه می نهوت و هه نارد و به کاربردن و داها ت له ماوه ی ای تشرینی به که می ۲۰۲۱ تا کو ۳۱ کانونی به که می ۲۰۲۱؛

<https://govkrd.b-cdn.net>

- Average monthly Brent crude oil price from February 2020 to February 2022

<https://www.statista.com/statistics/262861/uk-brent-crude-oil-monthly-price-development/>

نەوتى ھەرىم لە سى ئازارى (2020 – 2021 – 2022) دا ھەناردەکردنى نەوت (25%) كەمىكردوۋە داھاتەكەى (80%) زىادىكردوۋە

داھاتى نەوتى ھەرىمى كوردستان لە نىوان مانگەكانى ئازارى (2020 – 2021 و 2022) بە رېژىيەكى بەرچاۋ گۆرانكارى بە سەردا ھاتوۋە، بەجۆرىك حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە ئازارى سالى (2020) دواى لىدەکردنى خەرجىيەكان تەنھا نىزىكەى (164 مىليار) دىنارى بۆ ماۋەتەۋە.

بەلام لە ئازارى سالى (2021) دا بىرەكە گەيشتوۋە بە (416 مىليار) دىنار و لە مانگى ئازارى (2022) بەراۋرد بە ئازارى (2020) بە رېژىيەى (80%) ئەۋ داھاتەى تەنھا لە فروشى نەوتەۋە لە رېگەى بۆرىيەۋە بۆ حكومەتى ھەرىم ماۋەتەۋە زىادىكردوۋە و (831 مىليار) دىنارى تىپەپاندوۋە.

ئازارى 2020

حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە مانگى ئازارى (2020) بىرى (15 مىليۇن) بەرمىل نەوتى ھەناردەى ولاتانى (يۇنان، ئىتالىيا، كرواتىيا، كۆرىيەى باشور، مىسر و ئىمارات) كىردوۋە. كە نرخى بەرمىلىك نەوتى برىنت لە بازارى جىھانىدا لە مانگى ئازارى سالى (2020) بەتىكرا (32.01) دۆلار بوۋە.

ئەگەر حكومەتى ھەرىم لە مانگى ناۋبراۋدا نەوتەكەى بە (10) دۆلار كەمترىش فروشتىت، ئەۋا تىكراى نرخى نەوتى ھەرىم برىتى بوۋە لە (22.01) دۆلار، بەم پىيەش ئەۋ بىرە نەوتەى ھەرىم بەھاكەى برىتى بوۋە لە (330 مىليۇن و 150 ھەزار) دۆلار.

بەپىيى راپۆرتەكانى دىلۆيت و زانىارىيە بىلاۋكراۋەكانى بەرپىرسانى حكومەتى ھەرىمى كوردستان لەۋ كاتەدا (58%) داھاتى گىشتى نەوت بۆ خەرجى پىرۆسەكە رۆشتوۋە، بەۋ پىيەش ئەۋ داھاتەى بۆ حكومەتى ھەرىمى كوردستان ماۋەتەۋە لە مانگى ئازارى سالى (2020) تەنھا (138) مىليۇن و 663 ھەزار) دۆلارى ئەمىرىكى بوۋە.

ئەۋەى جى ئاماژە پىدانە لە مانگى ئازارى سالى (2020) نرخى (1) دۇلارى ئەمىرىكى لە بانكى ناۋەندى عىراق (1180) دىنارى عىراقى بوۋە، بۆيە ئەۋ داھاتەى بۇ حكومەتى ھەرىم ماۋەتەۋە برىتى بوۋە لە (163 مىليار و 622 مىليۇن و 340 ھەزار) دىنارى عىراقى بوۋە. (بىروانە خىشتەى ژمارە (1))

ئازارى 2021

حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە مانگى ئازارى (2021) برى (12 مىليۇن) بەرمىل نەۋتى ھەناردە كرودوۋە، بەم پىيەش برى (3 مىليۇن) بەرمىل لە ھەناردە كرودى نەۋتى ھەرىم كەمىكرودوۋە بەراۋرد بە ھەمان مانگى سالىك پىيىتىر، ئەۋ برە نەۋتەشى فرۇشتوۋە بە كەشتى ولاتانى (يۇنان، ئىتالىيا، كرواتىيا، رۇمانىيا، ئىسپانىيا و ئىسرائىل).

نرخى بەرمىلىك نەۋتى برىنت لە بازارى جىھانىدا لە مانگى ئازارى سالى (2021) بەتىكرا (65.41) دۇلار بوۋە، واتە نىكەى دوو ھىندەى سالىك پىيىتىر بەرزبوۋنەۋەى بەخۆۋە دىۋە.

ئەگەر حكومەتى ھەرىم لە مانگى ناۋبراۋدا نەۋتەكەى بە (11) دۇلار كەمىرىش فرۇشتىبىت، ۋەك ئەۋەى لە راپۇرتەكانى دىلۇيت بۇ سالى (2021) ئاماژەى بۇ كراۋە، ئەۋا تىكراى نرخى نەۋتى ھەرىم برىتى بوۋە لە (54.41) دۇلار، بەم پىيەش ئەۋ برە نەۋتەى ھەرىم ھەناردەى كرودوۋە بەھاكەى برىتى بوۋە لە (652 مىليۇن و 920 ھەزار) دۇلار.

بەپىتى دواين راپۇرتەكانى دىلۇيت لە سالى (2021) دا (%56) ى داھاتى گىشتى نەۋت بۇ خەرجى پىرۇسەكە رۇشتوۋە، بەۋ پىيەش ئەۋ داھاتەى بۇ حكومەتى ھەرىمى كوردستان ماۋەتەۋە لە مانگى ئازارى سالى (2021) برى (287 مىليۇن و 284 ھەزار و 800) دۇلارى ئەمىرىكى بوۋە.

ئەۋەى جى ئاماژە پىدانە لە مانگى ئازارى سالى (2021) نرخى (1) دۇلارى ئەمىرىكى لە بانكى ناۋەندى عىراق (1450) دىنارى عىراقى بوۋە، بۆيە ئەۋ داھاتەى بۇ حكومەتى ھەرىم ماۋەتەۋە برىتى بوۋە لە (416 مىليار و 562 مىليۇن و 960 ھەزار) دىنارى عىراقى بوۋە. (بىروانە خىشتەى ژمارە (2)).

ئازارى 2022

حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە مانگى ئازارى (2022) نىكەى برى (12 مىليۇن 220 ھەزار) بەرمىل نەۋتى ھەناردە كرودوۋە، ئەۋ برە نەۋتەشى فرۇشتوۋە بە كەشتى ولاتانى (يۇنان، ئىتالىيا، كرواتىيا و ئىسرائىل).

نرخى بەرمىلىك نەوتى برىنت لە بازارى جىھانىدا لە مانگى نازارى سالى (2022) بەتىكرا (117.70) دۆلار بوو، واتە نىزىكەى دوو ھىندەى سالىك پىشتىر و سى ھىندەى نازارى سالى (2020) بەرزىوونەوھى بەخۆوھى دىوھ.

ئەگەر ھۆكۈمەتى ھەرىم لە مانگى ناوبراودا نەوتەكەى بە (11) دۆلار كەمترىش فرۆشتىبىت، وەكو نەوتى لە پاپۆرتەكانى دىلۆيت ئامازەى بۇ كراوھ ئەوا تىكراى نىرخى نەوتى ھەرىم برىتى بووھ لە (106.41) دۆلار، بەم پىيەش ئەو پرە نەوتەى ھەرىم ھەناردەى كىردوھ بەھاكەى برىتى بووھ لە (1 مىليار و 303 مىليۇن و 874 ھەزار) دۆلار.

بەپىتى دواين پاپۆرتەكانى دىلۆيت لە سالى (2021) دا (56%) ى داھاتى گىشتى نەوت بۇ خەرجى پرۆسەكە رۆشتووھو دەكرىت ئە بۇ سالى (2022) ش درىژ بىرئەوھ، بەو پىيەش ئەو داھاتەى بۇ ھۆكۈمەتى ھەرىمى كوردستان ماوھتەوھ لە مانگى نازارى سالى (2022) برى (573 مىليۇن و 704 ھەزار و 560) دۆلارى ئەمىرىكى بووھ.

ئەوھى جى ئامازە پىدانە لە مانگى نازارى سالى (2022) نىرخى (1) دۆلارى ئەمىرىكى لە بانكى ناوھندى عىراق (1450) دىنارى عىراقى بووھ، بۆيە ئەو داھاتەى بۇ ھۆكۈمەتى ھەرىم ماوھتەوھ برىتى بووھ لە (831 مىليار و 871 مىليۇن و 612 ھەزار) دىنارى عىراقى بووھ. (بىروانە خىشتەى ئمارە (3)).

بەراروردكارى نەوتى ھەرىم لە نىوان مانگى نازارى سالەكانى (2020 – 2021 – 2022)

يەكەم: برى نەوتى ھەناردەكراو

- ھۆكۈمەتى ھەرىم لە نازارى (2020) برى (15 مىليۇن) بەرمىل نەوتى ھەناردەكردوھ، بەلام لە نازارى (2021) نىزىك لە ھاوشىوھى نازارى (2022) برى (12 مىليۇن) بەرمىل نەوتى فرۆشتووھ، واتە ھەناردەكردن بەرپىژەى (25%) و (3 مىليۇن) بەرمىل نەوت ھەناردەكراو كەمىكردوھ.

دووھم: داھاتى نەوت

- لە نازارى (2020) تىكراى نىرخى نەوتى ھەرىم بە (22.01) دۆلار بووھ، ھۆكۈمەت بە بەھامى (330 مىليۇن و 150 ھەزار) دۆلار نەوتى فرۆشتووھ، برى (138 مىليۇن و 663

ھەزار) دۆلار داھاتی بۇ ماوەتەۋە، كە بەھاكەى بەرامبەر بە دینارى عىراقى برىتى بوۋە لە (163 مىليار و 622 مىليۇن و 340ھەزار) دینار.

- لە ئازارى (2021) تىكپرای نرخی نەوتى ھەرىم بە (54.41) دۆلار فرۇشراۋە، حكومت بە بەھای (652 مىليۇن و 920 ھەزار) دۆلار نەوتى فرۇشتوۋە. دواى لىدەرکردنى خەرجىيەكان بپرى (287 مىليۇن و 284 ھەزار و 800) دۆلار داھاتی بۇ ماوەتەۋە، ئەم بپرەش بەراورد بە مانگى ئازارى (2020) نزيكەى دوو ھىندەيە و بپرى (148 مىليۇن و 621 ھەزار و 800) دۆلارى زياترە، كە دەكاتە (52%)، بەلام بەدینار داھاتەكە گەورەتر دەبىت، چونكە لە ئازارى سالى (2020) بەھای يەك دۆلار بەرامبەر بە (1180) دینارى عىراقى بوۋە، بەلام لە مانگى ئازارى سالى (2021) بەھای يەك دۆلار بەرامبەر بە (1450) دینارى عىراقى بوۋە.

- لە ئازارى (2022) تىكپرای نرخی نەوتى ھەرىم بە (106.70) دۆلار فرۇشراۋە، حكومت بە بەھای (1 مىليار و 303 مىليۇن و 874 ھەزار) دۆلار نەوتى فرۇشتوۋە. دواى لىدەرکردنى خەرجىيەكان بپرى (573 مىليۇن و 704 ھەزار و 560) دۆلار داھاتی بۇ ماوەتەۋە، ئەم بپرەش بەراورد بە مانگى ئازارى (2020) نزيكەى چوار ھىندەيە و بپرى (435 مىليۇن و 41 ھەزار و 560) دۆلارى زياترە، كە دەكاتە (76%)، بەلام ژمارەكان گۆرانكارىان بەسەردا دىت ئەگەر داھاتی مانگى ئازارى سالى (2022) بەراورد بکەين بە داھاتی مانگى ئازارى سالى (2021)، چونكە ئەو بپرە داھاتەى حكومت لە داھاتی نەوت بۇى ماوەتەۋە لە سالى (2022) دوو ھىندەى داھاتی مانگى ئازارى سالى (2021)، واتە (286 مىليۇن و 419 ھەزار و 760) دۆلارى زياترە بە پىژەى (50%). بۇ وردەكارى زياتر (پروانە خىشتەى ژمارە 4).

حقیقتی ژماره (1)

داهاتی نهوتی ههریځ له ځانزاري سالی 2020

داهات دواي خهريجي به ديبانر	نرخي (1) دولاري ډالري	داهاتي نهوتی ههریځ پاش لږمه کوندي (58%) خهريجي	کوي داهاتي نهوتی ههریځ	ټيکړاي نرخی نهوتی ههریځ	ټيکړاي نرخی نهوتی بریښت بهريميل	بري نهوتی فروښاو	مانگي سال
163,622,340,000	1,180	\$138,663,000	\$330,150,000	\$22.01	\$32.01	15,000,000	2020 ځانزاري

حقیقتی ژماره (2)

داهاتي نهوتی ههریځ له ځانزاري سالی 2021

داهاتي دواي خهريجي به ديبانر	نرخي (1) دولاري ډالري	داهاتي نهوتی ههریځ پاش لږمه کوندي (55%) خهريجي	کوي داهاتي نهوتی ههریځ	ټيکړاي نرخی نهوتی ههریځ	ټيکړاي نرخی نهوتی بریښت بهريميل	بري نهوتی فروښاو	مانگي سال
416,562,960,000	1,450	\$287,284,800	\$652,920,000	\$54.41	65.41\$	12,000,000	2021 ځانزاري

خفشتی و شماره (3)
 ماهانه نئوتی هدریم له تازاری ساللی 2022

ماهانه نئوتی هدریم له تازاری ساللی 2022	نرخ (1) دولاری گامریکی	ماهانه نئوتی هدریم پاش لیندوگرمی (56% خهرجی)	کوی ماهانه نئوتی هدریم	تیگرای نرخی نئوتی هدریم	تیگرای نرخی نئوتی بوینت بهرمیل	بوی نئوتی فرۆشراو	سال مانگی
831,871,612,000	1,450	\$573,704,560	\$1,303,874,000	\$106.70	117.70\$	12,220,000	تازاری 2022

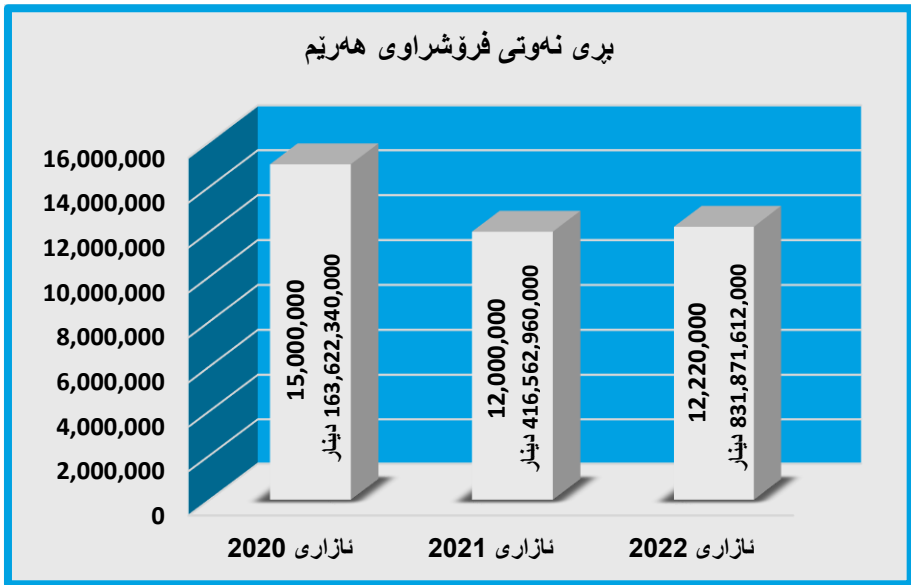
خفشتی و شماره (4)

ماهانه نئوتی هدریم له مانگی تازاری ساللکانی 2020 – 2021

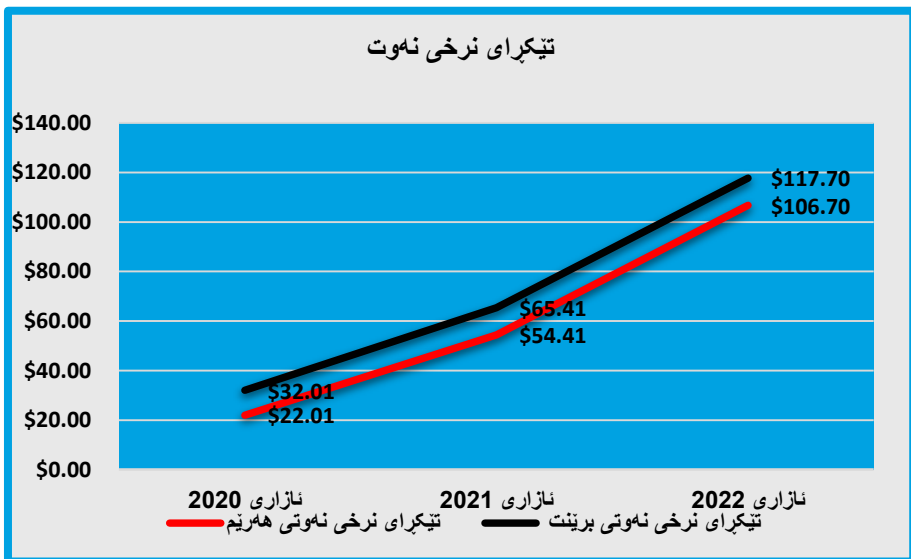
ماهانه نئوتی هدریم له مانگی تازاری ساللکانی 2020 – 2021	نرخ (1) دولاری گامریکی	ماهانه نئوتی هدریم پاش لیندوگرمی خهرجی	کوی ماهانه نئوتی هدریم	تیگرای نرخی نئوتی هدریم	تیگرای نرخی نئوتی بوینت بهرمیل	بوی نئوتی فرۆشراو	سال مانگی
163,622,340,000	1,180	\$138,663,000	\$330,150,000	\$22.01	\$32.01	15,000,000	تازاری 2020
416,562,960,000	1,450	\$287,284,800	\$652,920,000	\$54.41	\$65.41	12,000,000	تازاری 2021
831,871,612,000	1,450	\$573,704,560	\$1,303,874,000	\$106.70	\$117.70	12,220,000	تازاری 2022

بهراروردکاری نهوتی ههریم له نیوان مانگی نازاری سالهکانی (2020 – 2021 – 2022) به گرافیک

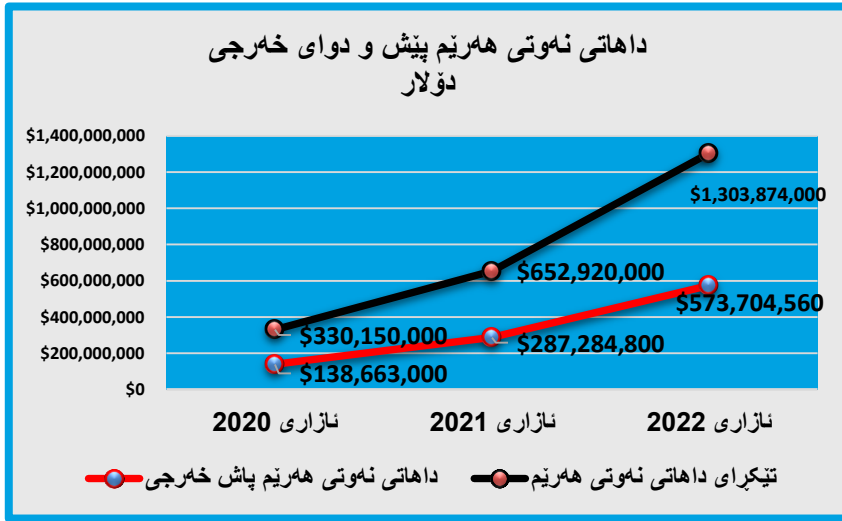
چارتی (1)

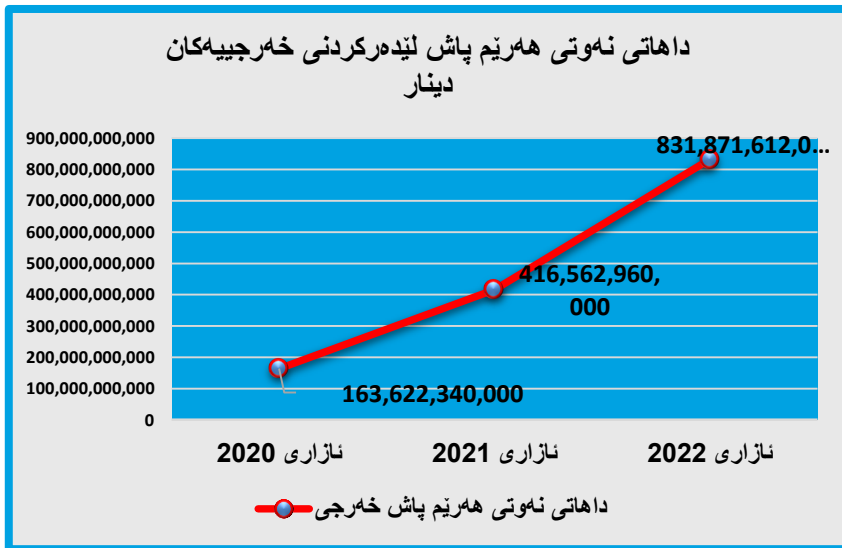
چارتی (2)

چارتی (3)

چارتی (4)

تێبینی

ئەم راپۆرتە لە مەلپەڕی (درەو میدیا) لە (2022/4/7) بلاوکراوەتەو؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10020

هەناردەى نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى 2022 حكومەتى ھەرىم بە بەھای (3.2) ملیار دۆلار، برى (36.4) ملیون بەرمیل نەوتى ھەناردەکردوو

لە چارەكى يەكەمى سالى 2022، حكومەتى ھەرىمى كوردستان زیاتر لە برى (36.4) ملیون بەرمیل نەوتى لە ریگەى بەندەرى جەبھانەو بە كەشتى (6) ولاتى جياواز فرۆشتوو.

بەھاكەى دواى فرۆشتنى ھەر بەرمیلیك بە كەمتر لە (11) دۆلار لە نرخى جیھانى، زیاتر بوو لە (3.2) ملیار دۆلار، بە ریژەى (56%) و برى (1.8) ملیار دۆلارى چوو بۆ خەرجى، برى (1.4) ملیار دۆلارى بە ریژەى (44%) گەراوەتەو بۆ حكومەتى ھەرىم.

یەكەم: ھەناردەى نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى سالى 2022

حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە سەرەتای سالى (2022) تا كۆتایى مانگى ئازارى ھەمان سال برى (36) ملیون و 460 ھەزار بەرمیل نەوتى لە ریگەى بەندەرى جەبھانى توركییه بە بۆرى نەوتى ھەرىمى كوردستان ھەناردەکردوو، واتە تىكراى پۆژانەى نەوتى ھەناردەكراو بریتى بوو لە (405 ھەزار 177) بەرمیل، (بروانە خشتەى ژمارە 1) و چارتى ژمارە 1) بەجۆرىك؛

لە مانگى كانونى دوومى سالى (2022) پۆژانە برى (414 ھەزار و 839) بەرمیل نەوتى ھەناردە كوردوو بە كۆى مانگەكە (12 ملیون و 860 ھەزار) بەرمیل بوو.

مانگى شوباتى ھەمان سال (11 ملیون 400 ھەزار) بەرمیل نەوت ھەناردە كراو بە تىكراى پۆژانەى (407 ھەزار و 143) بەرمیل نەوت، لە كاتىكدا مانگى شوبات (28) پۆژ بوو.

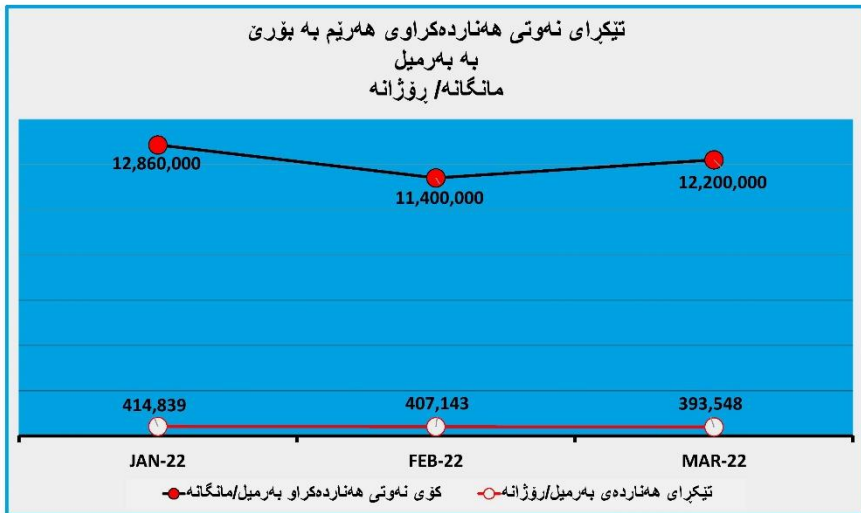
ھاوكات لە مانگى ئازارى سالى (2022) حكومەتى ھەرىم برى (12 ملیون و 200 ھەزار) بەرمیل نەوتى ھەناردە كوردوو، بە تىكراى (393 ھەزار و 548) بەرمیل لە پۆژىكدا.

خشتهی ژماره (1)

نامار دکاتی نهوتی هه نارده کارای ههریم له چارهکی یهکهمی سالی 2022 (به بۆری)

مانگهکان	کۆی نهوتی هه نارده کارای بهرمیل/مانگانه	تیکرای هه ناردهی بهرمیل/روژانه	تیکرای نهوت له بازار دکاتی جیهان	تیکرای نهوت ههریم (11-)	کۆی داهاشی نهوتی ههریم	کۆی خهرجی پرۆسهی نهوتی ههریم به رۆژی (%56)	کۆی داهاشی ماوهی نهوتی ههریم به رۆژی (%44)	کۆی داهاشی ماوه به دینار
کانونی دووهم 2022	12,860,000	414,839	\$86.51	\$75.51	\$971,058,600	\$543,792,816	\$427,265,784	619,535,386,800
شوباتی 2022	11,400,000	407,143	\$97.13	\$86.13	\$981,882,000	\$549,853,920	\$432,028,080	626,440,716,000
ئازاری 2022	12,200,000	393,548	\$117.70	\$106.70	\$1,301,740,000	\$728,974,400	\$572,765,600	830,510,120,000
تەحجێم	36,460,000	405,177	\$100.45	\$89.45	\$3,254,680,600	\$1,822,621,136	\$1,432,059,464	2,076,486,222,800

چارتی ژماره (1)

دووهم؛ نرخي نهوتی فرۆشراوی ههریم له بازارهکانی جیهاندا

سال سالی بهرزبووه نهوتی نرخي نهوت بوو له بازارهکانی جیهاندا، لهو کاتهوه ههریمی کوردستان دهستی به هه نارده کردنی نهوت کردووه، بازاری نهوت نرخي لهو جوړهیی بهخۆوه نهیبینیوه، بهجوړیک، له مانگی ئازاری سالی (2022) تیکرای نرخي نهوتی برینت به زیاتر له (117) دۆلار تۆمار کراوه. به تیکرای سنج مانگهکش ههر بهرمیلیک نهوت به زیاتر له (100) دۆلار بووه.

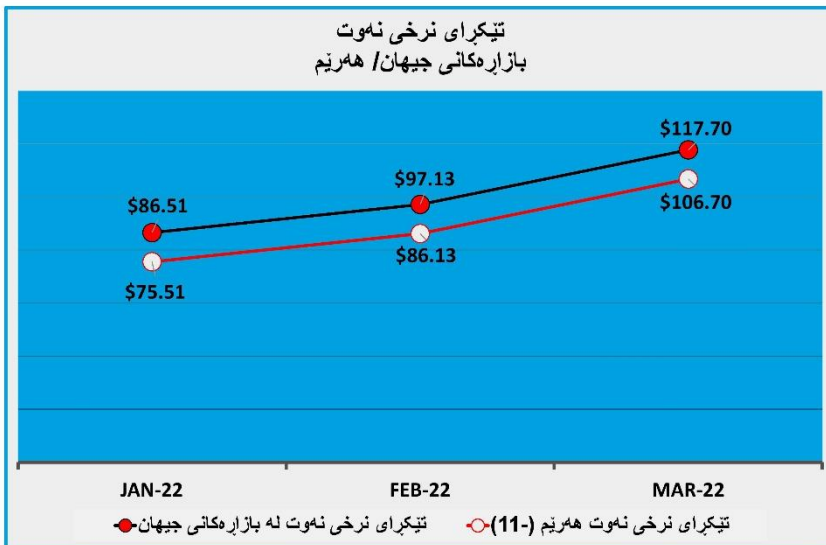
بەلام بەپىي زانىيارى راپۇرتەكانى دىلۆيت لە سالى (2021) دا بە تىكراي سالەكە حكومەتى ھەرىم بەردەوام بە (11 – 12) دۆلار كەمتر نەوتەكەى خۆى ساغ كرىووتەتەو. بۆيە؛

لە مانگى كانونى دوومى سالى (2022) كە تىكراي نرخى نەوت بە (86.51) دۆلار تۆمار كراو، ئەگەر حكومەتى ھەرىم بە (11) دۆلارى كەمتر ھەر بەرمىلە نەوتىكى فرۆشتىبىت ئەوا بۇ ھەر بەرمىلىك بىرى (75.51) دۆلارى بۆ ماوتەتەو.

بەلام لە مانگى شوباتى ھەمان سال تىكراي نرخى نەوت بەرزبونەوئەى تۆمار كرىووتە و گەيشتو و بە (97.13) دۆلار، بۆيە بە ھەمان پىئوەر حكومەتى ھەرىم نەوتەكەى بە (86.13) دۆلار فرۆشتو.

لە كاتىكدا لە مانگى ئازاردا بەرزبونەوئەى بەرچا و تۆماركراو و نرخى نەوت بە تىكرا گەيشتو و بە (117.7) دۆلار، بۆيە دەكرىت بلىين حكومەتى ھەرىم ھەر بەرمىلە نەوتىكى بە زياتر لە (106) دۆلار فرۆشتو. (بىروانە خىشتەى ژمارە (1) و چارتى ژمارە (2)).

چارتى ژمارە (2)

سىيەم: داھات و خەرجى نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى سالى 2022

1. كۆى گىشتى داھاتى نەوتى ھەرىم

وھك پېشىتر ناماژەمان پىندا ھكومەتى ھەرىمى كوردستان لە چارەكى يەكەمى سالى (2022) بېرى (36 ھەزار 460) بەرمىل نەوتى ھەناردە كر دووھ، بە تىكرا ھەر بەرمىلە نەوتىكى بە نىزىكەى (90) دۆلار فرۇشتووھ، لە كاتىكدا تىكراى نرخی بەرمىلىك نەوت زىاتر لە (100) دۆلار بووھ، بۆيە كۆى ئەو داھاتەى لە رىگەى فرۇشتىنى نەوتەوھ بە بۆرى بەدەستھاتووھ برىتى بووھ لە (3 مىليار و 254 مىليۇن و 680 ھەزار و 600) دۆلار. (بروانە خىشتەى ژمارە (1) و چارتى ژمارە (3))، بە جۆرىك؛

لە مانگى كانونى دووھم كۆى داھاتى نەوت برىتى بووھ لە (971 مىليۇن و 58 ھەزار) دۆلار.

لە مانگى شوبات كۆى داھاتى نەوت برىتى بووھ لە (981 مىليۇن و 822 ھەزار) دۆلار.

لە مانگى ئازاردا زۆرتىرەن داھات بە دەستھاتووھ لە رىگەى فرۇشتىنى نەوتەوھ، بەراورد بە مانگ و تەنەنەت سالاھكانى پېشىترىش، كە برىتى بووھ لە (مىليارىك و 301 مىليۇن و 740 ھەزار) دۆلارى ئەمرىكى.

2. خەرجى نەوتى ھەرىم

بەپىنى دواین راپۆرتەكانى رىكخراوى دىلۆىت بۆ وردىبىنى پرۆسەى نەوتى ھەرىمى كوردستان لە سالى (2021)دا، (56%) ى داھاتى نەوت بۆ خەرجى پرۆسەكە دەروات، بۆيە و كۆى ئەو داھاتەى لە ماوھى چارەكى يەكەمى سالى (2022) لە پرۆسەى نەوتدا بە خەرج دراوھ، برىتى بووھ لە (مىليارىك و 822 مىليۇن و 621 ھەزار و 136) دۆلارى ئەمرىكى (بروانە خىشتەى ژمارە (1) و چارتى ژمارە (3))، بە جۆرىك؛

لە مانگى كانونى دووھم كە كۆى داھاتى نەوت برىتى بووھ لە (971 مىليۇن و 58 ھەزار) دۆلار، بېرى (543 مىليۇن و 792 ھەزار و 816) دۆلارى چووھ بۆ خەرجى بە رىژەى (56%).

لە مانگى شوبات كە كۆى داھاتى نەوت برىتى بووھ لە (981 مىليۇن و 822 ھەزار) دۆلار، بېرى (549 مىليۇن و 853 ھەزار و 920) دۆلارى چووھ بۆ خەرجى بە رىژەى (56%).

له مانگی نازاردا كه كۆي داهاى نهوت برىتى بووه له (ملياريك و 301 مليون و 740 ههزار) دۆلار، برى (728 مليون و 974 ههزار و 400) دۆلارى چوووه بۆ خهرجى به رېژهى (%56).

3. داهاى ماوهى نهوت بۆ حكومهتى ههريم

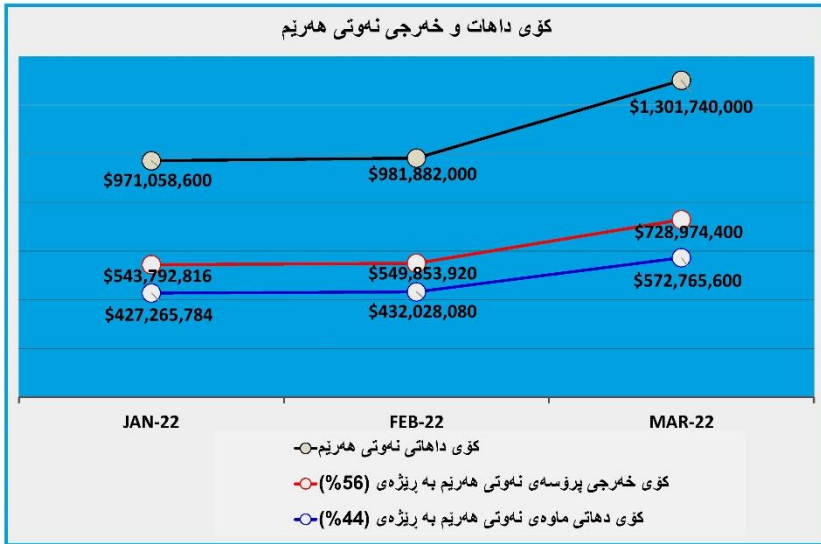
به پى راپورتهكانى كۆمپانيانى ديلويت (%44) داهاى نهوت له دواى لىدەرکردنى خهرجىيهكانى پرۆسهكه بۆ حكومهتى ههريم دهمنىتهوه، بۆيه كۆي ئهوه داهاى له ماوهى چارهكى يهكهمى سالى (2022) له پرۆسهى نهوت بۆ حكومهتى ههريم ماوهتهوه كه متره له كۆي خهرجىيهكانى پرۆسهكه و برىتييه له (ملياريك و 432 مليون و 59 ههزار و 464) دۆلارى ئەمريكى، بهرامبهر به (2 ترليون و 76 مليار و 486 مليون و 222 ههزار و 800) دىنارى عىراقى (بروانه خستهى ژماره 1) و چارتى ژماره (3 + 4))، به جۆريك؛

له مانگی كانونى دووهم كۆي داهاى نهوت برىتى بووه له (971 مليون و 58 ههزار) دۆلار، بهلام دواى لىدەرکردنى خهرجىيهكان به رېژهى (%56)، برى (427 مليون و 265 ههزار و 784) دۆلار به رېژهى (%44) بۆ حكومهتى ههريم ماوهتهوه، كه بهرامبهره به (619 مليار و 535 مليون و 386 ههزار و 800) دىنارى عىراقى.

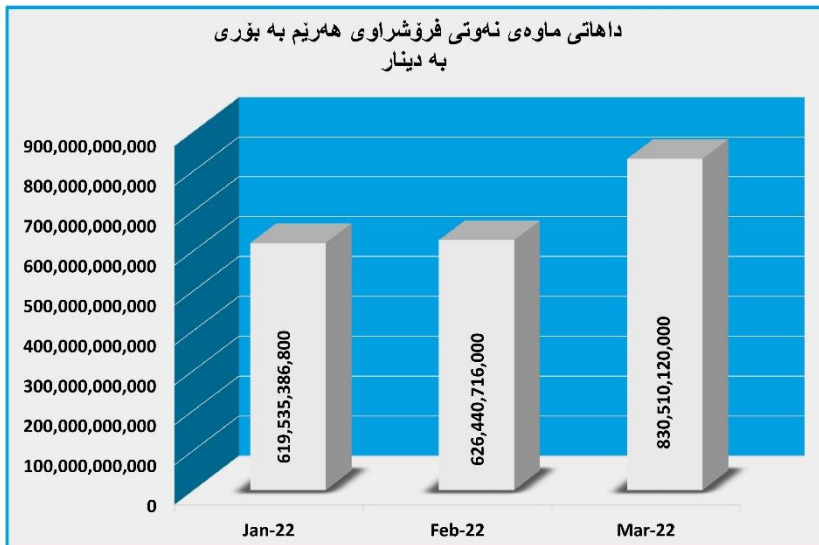
له مانگی شوبات كۆي داهاى نهوت برىتى بووه له (981 مليون و 822 ههزار) دۆلار، بهلام دواى لىدەرکردنى خهرجىيهكان به رېژهى (%56)، برى (432 مليون و 28 ههزار و 80) دۆلار به رېژهى (%44) بۆ حكومهتى ههريم ماوهتهوه، كه بهرامبهره به (626 مليار و 440 مليون و 716 ههزار) دىنارى عىراقى.

له مانگی نازار كۆي داهاى نهوت برىتى بووه له (ملياريك و 301 مليون و 740) دۆلار، بهلام دواى لىدەرکردنى خهرجىيهكان به رېژهى (%56)، برى (572 مليون و 765 ههزار و 600) دۆلار به رېژهى (%44) بۆ حكومهتى ههريم ماوهتهوه، كه بهرامبهره به (830 مليار و 510 مليون و 120 ههزار) دىنارى عىراقى.

چارتی ژماره (3)

چارتی ژماره (4)

چوارەم: كړياريانې نهوتې هەريم له چارهكي يهكەمي سالي 2022

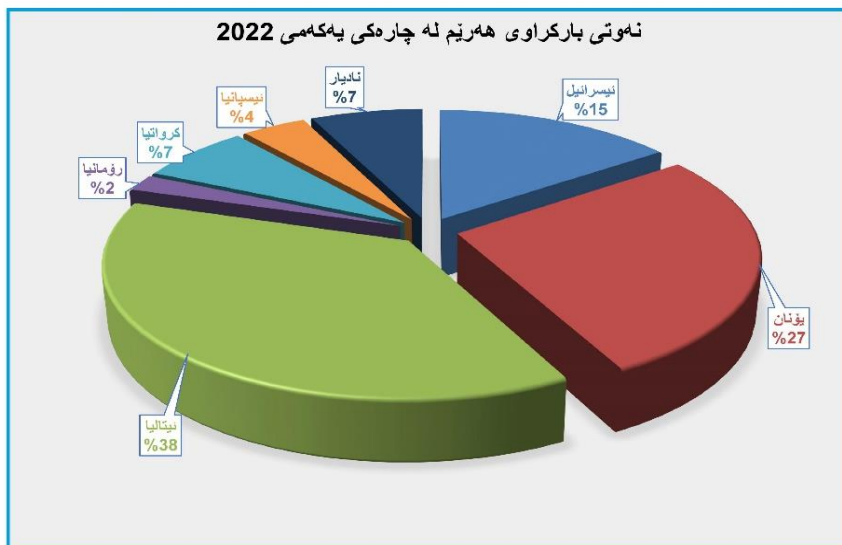
نهوتې هەريم له چارهكي يهكەمي سالي (2022) له لايهن كەشتي (6) ولاتي جياوازهوه باركراوه، به جوريك كەشتيه ئيتالييهكان به ريژهي (37%) زورترين بري نهوتې هەريميان له بهندەري جەيهاني توركيهوه باركردوه. به دواي ئەويشدا كەشتي يونانيهكان به (27%) نهوتې هەريميان باركردوه و پاشان كەشتيه ئيسرائيكيهكان (15%) و كرواتيهكان (7%) و ئيسپانيهكان (4%) و پۇمانيهكان به ريژهي (2%) نهوتهكيان باركردوه، بۇ وردهكاري زياتر (بروانه خشتهي ژماره (2) و چارتي ژماره (5)).

خشتهي ژماره (2)

كړياريانې نهوتې هەريم له چارهكي يهكەمي 2022

كەشتي ولات	كانوني دووهم	شوبات	نازار	كو	ريژه
ئيسرائيل	2665000	647000	2270000	5582000	15%
يونان	5281000	4071000	553000	9905000	27%
ئيتاليا	3553000	4463000	5502000	13518000	37%
رۇمانيا	650000	0	0	650000	2%
كرواتيا	714000	665000	1320000	2699000	7%
ئيسپانيا	0	1558000	0	1558000	4%
ناديار	0	0	2548000	2548000	7%
كو	12863000	11404000	12193000	36460000	100%

چارتی ژماره (5)

تێبینی

ئەم راپۆرتە لە مەلپەری (دەرە میدیا) لە (2022/4/16) بۆلاوکراوەتەو:

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10080

سەرچاوەکان

- راپۆرتەکانی دیلۆیت لە ساڵی (2021)، مەلپەری حکومەتی هەریمی کوردستان.
- ئەنۆەر کەریم؛ کۆی داھاتی مانگی رابردوی هەریم (976) ملیار دینار بوو، دەرە میدیا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9598
- ریکخراوی پوونبێن بۆ شەفافییەت لە پرۆسەکانی نەوت، نەوتی بارکراوی هەریم، کانونی دووھمی 2022؛
<http://www.roonbeen.org>
- دەرە میدیا؛ داھاتی مانگی شوباتی نەوتی هەریم؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9851
- ئەنۆەر کەریم؛ مانگی رابردوو هەریم بەرمیلێک نەوتی بە (85) دۆلار فرۆشتوو، دەرە میدیا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9791
- ریکخراوی پوونبێن بۆ شەفافییەت لە پرۆسەکانی نەوت، نەوتی بارکراوی هەریم، شوباتی 2022؛
<http://www.roonbeen.org>
- ئەنۆەر کەریم؛ داھاتی مانگی ئازاری نەوتی هەریم (میلیاریک و 291 ملیۆن) دۆلاربوو، دەرە میدیا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9979

پشکی ههریم له داهااتی نهوتی عیراق... زیانه داراییهکانی فرۆشی نهوتی سهربهخۆ له چارهکی یهکهمی 2022

به ههموو بیوههکان ههناردکردنی نهوتی سهربهخۆ له لایهن حکومهتی ههریمی کوردستان،
زیانی گهروهی دارایی گهیاندوو به جۆریک؛

کۆی ئهو داهااتی حکومهتی ههریم له چارهکی یهکهمی ئهمسالدا له ریگهی فرۆشی نهوتهوه
دهستی کهوتوووه نزیکهی (1.5 ملیار) دۆلار بووه. له کاتیکیدا ئهگهر ههمان ئهو بره نهوتهی
به شیوهی سهربهخۆ ههناردی کردوو له ریگهی کۆمپانیای "سۆمۆ" وه بهبازار بخرایه
داهاتهکهی زیاتر له (3.5 ملیار) دۆلار دهبوو.

ئهمه جگه لهوهی ئهگهر بههۆی سیاسهتی نهوتهوه، پشکی ههریم له بودجه رانهگیرایه،
بهپیتی یاسا زیاتر له (3.5 ملیار) دۆلار بهشی ههریم دهبوو تهنها له "داهااتی نهوتی عیراق" دا
له ماوهی ناوبراو.

زیاتر لهوهش ئهگهر نهوتی ههریم و عیراق بیکهوه له ریگهی سۆمۆ وه ههنارد بکرایه، ئهوا
پشکی ههریم له سنی مانگی رابردوودا تهنها له فرۆشی نهوتهوه زیاتر له (4 ملیار) دۆلار
دهبوو.

یهکهم؛ داهااتی نهوتی عیراق و پشکی ههریم بهپیتی یاسای بودجهی گشتی عیراق

بهپیتی زانیارییهکانی وهزارهتی نهوت، حکومهتی عیراق له چارهکی یهکهمی سالی (2022) بری
(292 ملیۆن و 640 ههزار و 250) بهرمیل نهوتی بهتیکرای رۆژانهی (3 ملیۆن و 253 ههزار و
570) بهرمیل نهوتی له ریگهی کۆمپانیای بهبازارکردنی نهوتی عیراق "سۆمۆ" وه ههناردی
بازارپهکانی جیهان کردوو، ههر بهپیتی زانیارییهکان بهرمیلیک نهوتی به تیکرای (96.26) دۆلار
فرۆشتوووه، بهم بپیه کۆی بههای نهوتی فرۆشراوی عیراق له سنی مانگی یهکهمی سالدا بریتی
بووه له (28 ملیار و 196 ملیۆن و 897 ههزار و 810) دۆلار.

به پیتی یاسای ژماره (23)ی سالی (2021) یاسای بودجهی گشتی عیراق، مادهی (11) پشکی
ههریمی کوردستان به (%12.67)ی بودجهی گشتی عیراق دیاریکراوه، ههر بۆیه بهپیتی یاساکه

"تەنھا لە داھاتی نەوتی عێراق" لەم ماوەی ئەم سێ مانگەدا پشکی ھەریمی کوردستان بریتی دەبێت لە (3 ملیار و 572 ملیۆن و 546 ھەزار و 953) دۆلار.

ئەمە لە کاتێکدا ھەریەکە لە ھەریمی کوردستان ئەو داھاتە لە ڕیگە فرۆشتنی نەوتی ھەریمەو بەشیوەی سەر بەخۆ لەو ماوەیەدا بۆ ماوەتەو تەنھا بریتییە لە بری (1 ملیار و 432 ملیۆن و 59 ھەزار و 464) دۆلار، واتە بری (2 ملیار و 140 ملیۆن و 487 ھەزار و 489) دۆلاری کەمترە لەو پشکە لە داھاتی نەوتی عێراق بەپێی یاسای بودجە بۆ دیاریکراوە. (بەروانە خشتە ژیما 1) ئەنجام) واتە ھەر سێ مانگی یەکەمی ساڵی (2022) بەم شیوەیە بوو؛

1. داھاتی نەوتی عێراق و پشکی ھەریم لە مانگی کانونی دووەمی 2022

بەپێی زانیارییەکانی وەزارەتی نەوت، حکومەتی عێراق لە مانگی کانونی دووەمی (2022) بری (99 ملیۆن و 286 ھەزار و 78) بەرمیل نەوتی بەتێکرای پۆژانە (3 ملیۆن و 202 ھەزار و 777) بەرمیل نەوتی لە ڕیگە "سۆمۆ" وە ھەناردە بە بازارەکانی جیھان کردوو، بەپێی زانیارییەکان بەرمیلیک نەوتی بە تێکرای (83.82) دۆلار فرۆشتوو، بەم بێیە کۆی بەھای نەوتی فرۆشراوی عێراق لە مانگی کانونی دووەمی (2022) دا بریتی بوو لە (8 ملیار و 322 ملیۆن و 679 ھەزار) دۆلار.

بە پێی یاسای بودجە گشتی عێراق، پشکی ھەریمی کوردستان بە (12.67%) ی بودجە گشتی عێراق دیاریکراوە، ھەر بۆیە بەپێی یاساکە "تەنھا لە داھاتی نەوتی عێراق" لە مانگی کانونی دووەمدا پشکی ھەریمی کوردستان بریتی دەبێت لە (1 ملیار و 54 ملیۆن و 483 ھەزار و 429) دۆلار.

ئەمە لە کاتێکدا ھەریەکە لە ھەریمی کوردستان ئەو داھاتە لە ڕیگە فرۆشتنی نەوتی ھەریمەو بەشیوەی سەر بەخۆ لە مانگی یەکە ئەمساڵ بۆ ماوەتەو تەنھا بریتییە لە بری (427 ملیۆن و 265 ھەزار و 784) دۆلار، واتە بری (627 ملیۆن و 217 ھەزار و 645) دۆلاری کەمترە لەو پشکە لە داھاتی نەوتی عێراق بەپێی یاسای بودجە بۆ دیاریکراوە. (بەروانە خشتە ژیما 1) کانونی دووەمی (2022).

2. داھاتی نەوتی عێراق و پشکی ھەریم لە مانگی شوباتی 2022

حکومەتی عێراق لە مانگی شوباتی (2022) بری (92 ملیۆن و 790 ھەزار و 173) بەرمیل نەوتی بەتێکرای پۆژانە (3 ملیۆن و 313 ھەزار و 935) بەرمیل نەوتی لە ڕیگە "سۆمۆ" وە ھەناردە بە بازارەکانی جیھان کردوو، لە مانگی ناوبراودا بەرمیلیک نەوتی بە تێکرای (94.93) دۆلار

فرۆشتوو، بەم پێیە کۆی بەهای نەوتی فرۆشراوی عێراق لە مانگی شوباتی (2022)دا بریتی بوو لە (8 ملیار و 809 ملیۆن و 162 ھەزار) دۆلار.

پشکی ھەریمی کوردستان بە (%12.67)ی بودجەى گشتی عێراق دیاریکراوە، ھەر بۆیە بەپێی یاساکە "تەنھا لە داھاتی نەوتی عێراق" لە مانگی شوباتدا بریتی دەبێت لە (1 ملیار و 116 ملیۆن و 120 ھەزار و 825) دۆلار.

ئەمە لە کاتیکدا بە حکومەتی ھەریمی کوردستان ئەو داھاتەى لە ڕیگەى فرۆشتنی نەوتی ھەریمەو بەشیوەى سەر بەخۆ لە مانگی دووی ئەمسال بۆی ماوەتەو تەنھا بریتى لە برى (432 ملیۆن و 28 ھەزار و 80) دۆلار، واتە برى (684 ملیۆن و 92 ھەزار و 745) دۆلارى کەمترە لەو پشکەى لە داھاتی نەوتی عێراق بەپێی یاسای بودجە بۆی دیاریکراوە. (بروانە خستەى ژمارە (1) شوباتی 2022).

3. داھاتی نەوتی عێراق و پشکی ھەریم لە مانگی ئازارى 2022

حکومەتی عێراق لە مانگی ئازارى (2022) برى (100 ملیۆن و 563 ھەزار و 999) بەرمیل نەوتی بەتیکراى پۆژانەى (3 ملیۆن و 244 ھەزار) بەرمیل نەوتی لە ڕیگەى "سۆمۆ"و ھەناردەى بازارەکانى جیھان کردوو، لە مانگی ناوبراودا بەرمیلیک نەوتی بە تیکراى (110.03) دۆلار فرۆشتوو، بەم پێیە کۆی بەهای نەوتی فرۆشراوی عێراق لە مانگی ئازارى (2022)دا بریتی بوو لە (11 ملیار و 65 ملیۆن و 56 ھەزار و 810) دۆلار.

بەپێی یاسای بودجەى گشتی عێراق "تەنھا لە داھاتی نەوت" لە مانگی ئازاردا پشکی ھەریم بریتی دەبێت لە (1 ملیار و 401 ملیۆن و 942 ھەزار و 698) دۆلار.

بەلام حکومەتی ھەریمی کوردستان ئەو داھاتەى لە ڕیگەى فرۆشتنی نەوتی ھەریمەو بەشیوەى سەر بەخۆ لە مانگی ئازارى ئەمسال بۆی ماوەتەو تەنھا بریتى لە برى (572 ملیۆن و 765 ھەزار و 600) دۆلار، واتە برى (829 ملیۆن و 177 ھەزار و 98) دۆلارى کەمترە لەو پشکەى لە داھاتی نەوتی عێراق بەپێی یاسای بودجە بۆی دیاریکراوە. (بروانە خستەى ژمارە (1) ئازارى 2022).

خفشتی ژماره (1)
 ناماتی نوتی عیراق و پیشی هسرخم

زیانه داراییه کاتی هسرخم له لیگوتیسی پاسای بولجه	کۆی ناماتی (ماروه‌ای فرۆشسی نوتی هسرخم به پۆلوسی (44%) به سه‌ریه‌خۆ	پشکی هسرخم له ناماتی نوتی عیراق به پیشی پاسا بولجه (12.67%)	کۆی ناماتی نوتی عیراق له پچکی سۆمۆ	تیگۆی نوتی هسنازمکۆی عیراق له پچکی سۆمۆ / (1)بهرمیل	تیگۆی هسنازمی بهرمیل/رۆژانه	کۆی نوتی هسنازمکۆر بهرمیل/ساقکانه	ساقکانه
-\$627,217,645	\$427,265,784	\$1,054,483,429	\$8,322,679,000	\$83.82	3,202,777	99,286,078	Jan-22
-\$684,092,745	\$432,028,080	\$1,116,120,825	\$8,809,162,000	\$94.93	3,313,935	92,790,173	Feb-22
-\$829,177,098	\$572,765,600	\$1,401,942,698	\$11,065,056,810	\$110.03	3,244,000	100,563,999	Mar-22
-\$2,140,487,489	\$1,432,059,464	\$3,572,546,953	\$28,196,897,810	\$96.26	3,253,570	292,640,250	تایه‌بام

دووم؛ جياوازی داھاتی نەوتی ھەرىم لەنێوان فرۆشتنی سەربەخۆ و کۆمپانیای "سۆمۆ" دا

حکومەتی ھەریمی کوردستان لە چارەکی یەكەمی سالی (2022) دا بری (26 ملیۆن و 460 ھەزار) بەرمیل نەوتی بەتیکرای پۆژانە (405 ھەزار و 177) بەرمیل نەوتی لە ڕیگە بۆری نەوتی ھەریمەو ھەناردە بەندەری جەبھانی تورکیا کردوو، بەپێی راپۆرتەکانی دیلۆیت لە سالی (2021) دا ھەریم ھەر بەرمیلێک نەوتی بە زیاتر لە (11) دۆلار کەمتر فرۆشتوو بەراورد بە نرخێ نەوتی بریتت لە بازارەکانی جیھان، بۆیە بە تیکرا سێ مانگە بەرمیلێک نەوتی ھەریم بە (89.45) دۆلار فرۆشراو، کە نزیکە (7) دۆلاری کەمتر لە نرخێ نەوتی عێراق، بەم پێیە کۆی بەھای نەوتی فرۆشراوی ھەریم لە سێ مانگی یەكەمی سالی بریتی بوو لە (3 ملیار و 254 ملیۆن و 680 ھەزار و 600) دۆلار، بەلام بەپێی راپۆرتەکانی دیلۆیت و دانپیدانانی بەرپرسیاری حکومەتی ھەریم (56%) ی داھاتی نەوتی ھەریم دەروات بۆ خەرجی پڕۆسەکە کە دەکاتە بری (1 ملیار و 822 ملیۆن و 621 ھەزار و 126) دۆلار و بری (44%) دەمینیتەو بە حکومەت کە لە ماوەی ناوبراودا بریتتە لە (1 ملیار و 432 ملیۆن و 59 ھەزار و 464) دۆلار.

لە کاتیگدا ئەو بری نەوتی ھەریم ھەناردە کردوو، ئەگەر لە ڕیگە کۆمپانیای سۆمۆ بە نرخێ نەوتی عێراقی بفرۆشراوە کە ھەر بەرمیلێکی دراو بە (96.26) دۆلار، ئەوا کۆی بەھاکە بریتی دەبوو لە (3 ملیار و 502 ملیۆن و 493 ھەزار و 200) دۆلار.

واتە ئەگەر نەوتی ھەریم لە ماوەی سێ مانگی یەكەمی ئەمسالی لە ڕیگە سۆمۆ ھەناردە بکرایە ئەوا بری (2 ملیار و 70 ملیۆن و 433 ھەزار و 736) دۆلاری زیاتر دەبوو لەو بری ئێستا حکومەتی ھەریم بۆی ماوەتەو. (بپوانە خشتەئێ ژمارە (2) ئەنجام)، بەشیوەیەکی وردتر بڵیین ھەر سێ مانگی یەكەمی سالی (2022) بەم شیوەیە بوو؛

1. جياوازی داھاتی نەوتی ھەریم لەنێوان فرۆشتنی سەربەخۆ و کۆمپانیای سۆمۆدا لە مانگی کانونی دوومی 2022

حکومەتی ھەریمی کوردستان لە مانگی کانونی دوومی سالی (2022) دا بری (12 ملیۆن و 860 ھەزار) بەرمیل نەوتی بەتیکرای پۆژانە (414 ھەزار و 839) بەرمیل نەوتی لە ڕیگە بۆری نەوتی ھەریمەو ھەناردە بەندەری جەبھانی تورکیا کردوو، بەرمیلێک نەوتی بە کەمتر لە (11) دۆلار فرۆشتوو بەراورد بە نرخێ نەوتی بریتت لە بازارەکانی جیھان، بۆیە بە تیکرا مانگە بەرمیلێک نەوتی ھەریم بە (75.51) دۆلار فرۆشراو، کە زیاتر لە (8) دۆلاری کەمتر لە نرخێ نەوتی عێراق، بەم پێیە کۆی بەھای نەوتی فرۆشراوی ھەریم لە مانگی یەكەمی ئەمسالی

بریتی بووه له (971 ملیون و 58 ههزار و 600) دۆلار، به پیتی راپورتتهکانی دیلۆیت (56%) داهااتی نهوتی ههریم دهروات بۆ خهرجی پرۆسهکه که دهکاته بری (543 ملیون و 792 ههزار و 816) دۆلار و بری (44%) دهمیئیتتهوه بۆ حکومهت که له ماوهی ناوبراودا بریتیه له (427 ملیون و 265 ههزار و 784) دۆلار.

له کاتیکدا ئەو بره نهوتی ههریم ههرناردی کردوو، ئەگەر له رینگهی کۆمپانیای سۆمۆ به نرخى نهوتى عیراقى بفرۆشرايه که ههر بهرمیلیکی دراوه به (83.82) دۆلار، ئەوا کۆی بههاکهی بریتی دهبوو له (1 ملیار و 77 ملیون و 925 ههزار و 200) دۆلار.

واته ئەگەر نهوتی ههریم له مانگی کانونی دووهمی ئەمسالدا له رینگهی سۆمۆ ههنارده بکرایه ئەوا بری (650 ملیون و 659 ههزار و 416) دۆلاری زیاتر دهبوو لهو برهی ئیستا حکومهتی ههریم بۆی ماوهتهوه. (بروانه خشتهی ژماره (2) مانگی کانونی دووهمی 2022).

2. جیاوازی داهااتی نهوتی ههریم له نیوان فرۆشتنی سهربهخۆ و کۆمپانیای سۆمۆدا له مانگی شوباتی 2022

حکومهتی ههریمی کوردستان له مانگی شوباتی سالی (2022)دا بری (11 ملیون و 400 ههزار) بهرمیل نهوتی بهتیکرای رۆژانهی (407 ههزار و 143) بهرمیل نهوتی له رینگهی بۆری نهوتی ههریمهوه ههناردهی بهندهری جیهانی تورکی کردوو، بهرمیلیک نهوتی به کهمتر له (11) دۆلار فرۆشتوو بهراورد به نرخى نهوتى برینت له بازارهکانی جیهان، بۆیه به تیکرا مانگهکه بهرمیلیک نهوتی ههریم به (86.13) دۆلار فرۆشراوه، که زیاتر له (8) دۆلاری کهمتره له نرخى نهوتى عیراق، بهم پینیه کۆی بههای نهوتی فرۆشراوی ههریم له مانگی شوباتی ئەمسالدا بریتی بووه له (981 ملیون و 882 ههزار) دۆلار، به پیتی راپورتتهکانی دیلۆیت (56%) داهااتی نهوتی ههریم دهروات بۆ خهرجی پرۆسهکه که دهکاته بری (549 ملیون و 583 ههزار و 920) دۆلار و بری (44%) دهمیئیتتهوه بۆ حکومهت که له ماوهی ناوبراودا بریتیه له (432 ملیون و 28 ههزار و 80) دۆلار.

له کاتیکدا ئەو بره نهوتی ههریم ههرناردی کردوو، ئەگەر له رینگهی کۆمپانیای سۆمۆ به نرخى نهوتى عیراقى بفرۆشرايه که ههر بهرمیلیکی دراوه به (94.93) دۆلار، ئەوا کۆی بههاکهی بریتی دهبوو له (1 ملیار و 82 ملیون و 202 ههزار) دۆلار.

واته ئەگەر نهوتی ههریم له مانگی شوباتی ئەمسالدا له رینگهی سۆمۆ ههنارده بکرایه ئەوا بری (650 ملیون و 173 ههزار و 920) دۆلاری زیاتر دهبوو لهو برهی ئیستا حکومهتی ههریم بۆی ماوهتهوه. (بروانه خشتهی ژماره (2) مانگی شوباتی 2022).

3. جياوازی داھاتی نەوتی ھەرىم لە نىوان فرۆشتنى سەربەخۆ و كۆمپانىيائى سۆمۇدا لە مانگى ئازارى 2022

حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە مانگى ئازارى سالى (2022)دا برى (12 مليۇن و 460 ھەزار) بەرميل نەوتى بە تىكرائى پۆژانەى (393 ھەزار و 548) بەرميل نەوتى لە ڤىگەى بۆرى نەوتى ھەرىمەو ھەناردەى بەندەرى جەيھانى توركيا كر دوو، بەرميليك نەوتى بە كەمتر لە (11) دۆلار فرۆشتوو بەراورد بە نرخى نەوتى برىنت لە بازارەكانى جىهان، بۆيە بە تىكرائى مانگەكە بەرميليك نەوتى ھەرىم بە (106.7) دۆلار فرۆشراو، كە نزيكەى (4) دۆلارى كەمترە لە نرخى نەوتى عىراق، بەم پىيە كۆى بەھای نەوتى فرۆشراوى ھەرىم لە مانگى ئازارى ئەمسالدا برىتى بوو لە (1 مليار و 301 مليۇن و 740 ھەزار) دۆلار، بە پىيى پاپۆرتەكانى ديپۆيت (%56)ى داھاتى نەوتى ھەرىم دەروات بۆ خەرجى پروسەكە كە دەكاتە برى (728 مليۇن و 974 ھەزار و 400) دۆلار و برى (44%) دەمىنیتەو ھەرىم بۆ حكومەت كە لە ماوہى ناوبراودا برىتتە لە (572 مليۇن و 765 ھەزار و 600) دۆلار.

لە كاتىكدا ئەو برە نەوتى ھەرىم ھەناردەى كر دوو، ئەگەر لە ڤىگەى كۆمپانىيائى سۆمۇ بە نرخى نەوتى عىراقى بفرۆشرايە كە ھەر بەرميليكى دراو بە (110.03) دۆلار، ئەوا كۆى بەھاكەى برىتى دەبوو لە (1 مليار و 342 مليۇن و 366 ھەزار) دۆلار.

واتە ئەگەر نەوتى ھەرىم لە مانگى ئازارى ئەمسالدا لە ڤىگەى سۆمۇ ھەناردە بكرايە ئەوا برى (769 مليۇن و 600 ھەزار و 400) دۆلارى زياتر دەبوو لەو برەى ئىستىا حكومەتى ھەرىم بۆى ماوہتەو. (پروانە خشتەى ژمارە (2) مانگى ئازارى 2022).

خفشتی ژلاره (2)

جیاوازی داماتی نورتی هدریم له نوان فروختنی سهر به خن و کز میانیای سوژو را

جیاوازی نوان	کزی داماتی (ساره ای) فروختنی نورتی هدریم به په (44%) به سهر به خن و کز میانیای سوژو	کزی خدرجی بهرتسی نورتی هدریم به پیلانی (56%) به سهر به خن	کزی داماتی نورتی هدریم له پچکی سوژو	کزی داماتی نورتی هدریم له پچکی بهرتسی سوژو	تجیرای نورتی پچکی سوژو/ (1) به پرمیل	تجیرای نورتی نورت هدریم (\$ 11-) بهرتسی به نورتی	تجیرای هدناردی بهرتسی/ پرمیل نورتی	کزی نورتی هدناردی/ سوژو بهرتسی/ ساکنانه	ساکنانه
-\$650,659,416	\$427,265,784	\$543,792,816	\$1,077,925,200	\$971,058,600	\$83.82	\$75.51	414,839	12,860,000	Jan-22
-\$650,173,920	\$432,028,080	\$549,853,920	\$1,082,202,000	\$981,882,000	\$94.93	\$86.13	407,143	11,400,000	Feb-22
-\$769,600,400	\$572,765,600	\$728,974,400	\$1,342,366,000	\$1,301,740,000	\$110.03	\$106.70	393,548	12,200,000	Mar-22
-\$2,070,433,736	\$1,432,059,464	\$1,822,621,136	\$3,502,493,200	\$3,254,680,600	\$86.28	\$89.45	405,177	36,460,000	لانیام

سىتيەم؛ نەوتى ھەرىم و عىراق لە رېگەى كۆمپانىيائى "سۆمۆ"وہ و پشكى ھەرىم تيدا

لە تەوہرى يەكەمى باسەكەدا تيشكمان خستە سەر پشكى ھەرىم لە فرۆشى نەوتى عىراقدا بەپيى ياساى بودجەى گشتى، بەبى لە بەرچاوغرتنى ئەو برە نەوتەى ھەرىمى كوردستان ھەناردەى دەكات، بۆيە ئەگەر نەوتى ھەرىم و نەوتى عىراق پيگەوہ لە رېگەى كۆمپانىيائى "سۆمۆ"وہ ھەناردە بكرىت، ئەوا بيگومان رېژەى ھەناردەكردنى نەوتى عىراق بەرز دەبيتەوہ، بۆيە داھاتەكەشى زياد دەكات، بە ھەمان بيوہرى پشكى ھەرىمىش بەپيى ياساى بودجە لە داھاتى نەوت زياد دەكات ئەويش بە جۆرىك؛

لە چارەكى يەكەمى (2022)دا ھەرىم و عىراق پيگەوہ برى (329 مليون و 100 ھەزار و 250) بەرميل نەوتى بەتېكرائى پۆژانەى (3 مليون و 658 ھەزار و 747) بەرميل نەوتى لە رېگەى كۆمپانىيائى "سۆمۆ"وہ ھەناردە بكردايە، ھەر بەپيى زانباريەكان بەرميليك نەوت لەو ماوہيەدا بە تېكرائى (96.26) دۆلار فرۆشراوہ، بەم بيىە كۆى بەھائى نەوتى فرۆشراوى عىراق و ھەرىم لە سى مانگى يەكەمى سالدا برىت دەبوو لە (31 مليار و 698 مليون و 280 ھەزار و 191) دۆلار.

بە پيى ياساى ژمارە (23)ى سالى (2021) ياساى بودجەى گشتى عىراق، ماددەى (11) پشكى ھەرىمى كوردستان بە (%12.67)ى بودجەى گشتى عىراق ديارىكراوہ، ھەر بۆيە بەپيى ياساكە "تەنھا لە داھاتى نەوت"دا لەم ماوہى ئەم سى مانگەدا پشكى ھەرىمى كوردستان برىت دەبوو لە (4 مليار و 16 مليون و 172 ھەزار و 100) دۆلار.

ئەمە لە كاتىكدايە حكومەتى ھەرىمى كوردستان ئەو داھاتەى لە رېگەى فرۆشتنى نەوتى ھەرىمەوہ بەشيوەى سەربەخۆ لەو ماوہيەدا بۆى ماوہتەوہ تەنھا برىتە لە برى (1 مليار و 432 مليون و 59 ھەزار و 464) دۆلار، واتە برى (2 مليار و 584 مليون و 112 ھەزار و 636) دۆلارى كەمترە لەو پشكەى لە داھاتى نەوتى عىراق بەپيى ياساى بودجە بۆى ديارىكراوہ. (بروانە خستەى ژمارە (3) ئەنجام) بە جۆرىك؛

1. نەوتى ھەرىم و عىراق لە رېگەى كۆمپانىيائى "سۆمۆ"وہ و پشكى ھەرىم لە مانگى كانونى دوہمى 2022

لە مانگى كانونى دوہمى ئەمسالدا ھەرىم و عىراق پيگەوہ برى (112 مليون و 146 ھەزار و 78) بەرميل نەوتى بەتېكرائى پۆژانەى (3 مليون و 617 ھەزار و 615) بەرميل نەوتى لە رېگەى كۆمپانىيائى "سۆمۆ"وہ ھەناردە بكردايە، كە بەرميليك نەوت لەو ماوہيەدا بە تېكرائى (83.82)

دۆلار فرۆشراوه، بەم پێیە کۆی بەهای نەوتی فرۆشراوی عێراق و ھەریج لە مانگی یەكەمی ئەم سالدا بریتی دەبوو لە (9 ملیار و 400 ملیۆن و 84 ھەزار و 258) دۆلار.

بە پێی یاسای ژمارە (23)ی سالی (2021) یاسای بودجەى گشتى عێراق، ماددەى (11) پشكى ھەریمی كوردستان بە (%12.67)ی بودجەى گشتى عێراق دیاریكراوە، ھەر بۆیە بەپێی یاساکە "تەنھا لە داھاتی نەوت"دا لەم ماوەى مانگی كانونى دووھەدا پشكى ھەریمی كوردستان بریتی دەبوو لە (1 ملیار و 190 ملیۆن و 990 ھەزار و 675) دۆلار.

ئەمە لە كاتێكدا یەك ھۆكۆمەتى ھەریمی كوردستان ئەو داھاتەى لە ڕیگەى فرۆشتنى نەوتى ھەریمەو بەشێوەى سەر بەخۆ لەو ماوەیەدا بۆ ماوەتەو تەنھا بریتىە لە برى (427 ملیۆن و 265 ھەزار و 784) دۆلار، واتە برى (763 ملیۆن و 724 ھەزار و 981) دۆلارى كەمترە لەو پشكەى لە داھاتی نەوتى عێراق بەپێی یاسای بودجە بۆ دیاریكراوە. (بروانە خشتەى ژمارە (3) كانونى دووھەم).

2. نەوتى ھەریم و عێراق لە ڕیگەى كۆمپانیای "سۆمۆ"و پشكى ھەریم لە مانگی شوباتى 2022

لە مانگی شوباتى ئەمسالدا ھەریم و عێراق پشكەو بە برى (104 ملیۆن و 190 ھەزار و 173) بەرمیل نەوتى بەتێكراى پۆژانەى (3 ملیۆن و 721 ھەزار و 78) بەرمیل نەوتى لە ڕیگەى كۆمپانیای "سۆمۆ"و ھەناردە بكردا، كە بەرمیلیك نەوت لەو ماوەیەدا بە تێكراى (94.93) دۆلار فرۆشراوە، بەم پێیە كۆی بەهای نەوتى فرۆشراوی عێراق و ھەریم لە مانگی دووی ئەم سالدا بریتی دەبوو لە (9 ملیار و 890 ملیۆن و 773 ھەزار و 123) دۆلار.

بە پێی یاسای بودجەى گشتى عێراق، "تەنھا لە داھاتی نەوت"دا لەم ماوەى مانگی شوباتدا پشكى ھەریمی كوردستان بریتی دەبوو لە (1 ملیار و 253 ملیۆن و 160 ھەزار و 955) دۆلار.

لە كاتێكدا یەك ھۆكۆمەتى ھەریمی كوردستان ئەو داھاتەى لە ڕیگەى فرۆشتنى نەوتى ھەریمەو بەشێوەى سەر بەخۆ لەو ماوەیەدا بۆ ماوەتەو تەنھا بریتىە لە برى (432 ملیۆن و 28 ھەزار و 80) دۆلار، واتە برى (821 ملیۆن و 132 ھەزار و 875) دۆلارى كەمترە لەو پشكەى لە داھاتی نەوتى عێراق بەپێی یاسای بودجە بۆ دیاریكراوە. (بروانە خشتەى ژمارە (3) شوبات).

3. نەوتى ھەرىم و عىراق لە رېگەى كۆمپانىيائى "سۆمۆ"وہ و پشكى ھەرىم لە مانگى ئازارى 2022

لە مانگى ئازارى ئەمسالدا ھەرىم و عىراق پىكەوہ بېرى (112 مليۇن و 763 ھەزار و 999) بەرميل نەوتى بەتېكراى رۆژانەى (3 مليۇن و 637 ھەزار و 548) بەرميل نەوتى لە رېگەى كۆمپانىيائى "سۆمۆ"وہ ھەناردە بگردايە، كە بەرميلېك نەوت لەو ماوہيەدا بە تېكراى (110.03) دۆلار فرۆشراوہ، بەم پىيە كۆى بەھاي نەوتى فرۆشراوى عىراق و ھەرىم لە مانگى سىيى ئەم سالدا برىتى دەبوو لە (12 مليار و 407 مليۇن و 422 ھەزار و 810) دۆلار.

بە پىيى ياساى بودجەى گشتى عىراق، "تەنھا لە داھاتى نەوت"دا لەم ماوہى مانگى ئازاردا پشكى ھەرىمى كوردستان برىتى دەبوو لە (1 مليار و 572 مليۇن و 20 ھەزار و 470) دۆلار.

لە كاتىكدايە حكومەتى ھەرىمى كوردستان ئەو داھاتەى لە رېگەى فرۆشتنى نەوتى ھەرىمەوہ بەشئوہى سەربەخۆ لەو ماوہيەدا بۆى ماوہتەوہ تەنھا برىتتە لە بېرى (572 مليۇن و 765 ھەزار و 600) دۆلار، واتە بېرى (999 مليۇن و 254 ھەزار و 870) دۆلارى كەمترە لەو پشكەى لە داھاتى نەوتى عىراق بەپىيى ياساى بودجە بۆى ديارىكراوہ. (بېروانە خشتەى ژمارە (3) مانگى ئازار).

حفظتی ژماره (3)

نوٲی هەڕێم و عێراق لە ڕێگەی کۆمپانیا "سۆمۆ" و ڕێگەی هەڕێم

زۆیاڵە داراییەکانی هەڕێم لە لێکۆرتنی پاسای بۆدجە عێراق	کۆی ماھاتی (ماوەی) نوٲی هەڕێم بە ڕێژەی (%44) لە ڕێگەی بۆری کۆرستەن	ڕێگەی هەڕێم بە پاسا بۆدجە (%12.67)	کۆی ماھاتی نوٲی عێراق و هەڕێم لە ڕێگەی سۆمۆ	تێجاری نوٲی هەناردەکەوێ عێراق لە ڕێگەی سۆمۆ (1) بەرئێل	تێجاری هەناردە نوٲی عێراق و هەڕێم بەرئێل/زۆیاڵە	کۆی نوٲی هەناردەکەوێ عێراق و هەڕێم بەرئێل/مانگانی	کۆی نوٲی هەناردەکەوێ هەڕێم بەرئێل/مانگانی	کۆی نوٲی هەناردەکەوێ عێراق بەرئێل/مانگانی	مانگانی
-\$763,724,891	\$427,265,784	\$1,190,990,675	\$9,400,084,258	\$83.82	3,617,615	112,146,078	12,860,000	99,286,078	Jan-22
-\$821,132,875	\$432,028,080	\$1,253,160,955	\$9,890,773,123	\$94.93	3,721,078	104,190,173	11,400,000	92,790,173	Feb-22
-\$999,254,870	\$572,765,600	\$1,572,020,470	\$12,407,422,810	\$110.03	3,637,548	112,763,999	12,200,000	100,563,999	Mar-22
-\$2,584,112,636	\$1,432,059,464	\$4,016,172,100	\$31,698,280,191	\$96.26	3,658,747	329,100,250	36,460,000	292,640,250	لەتێجاری

چوارەم؛ زیانە داراییەکانی فرۆشی نەوتی سەربەخۆ لە چارەکی یەکمەمی 2022

بە هەموو پێوەرەکان هەناردەکردنی نەوتی سەربەخۆ لە لایەن حکومەتی هەریمی کوردستان زیانی گەورەیی دارایی بە هەریم گەیاندوووە هەر یەک لە (خشتەیی ژمارە 4) چارتی ژمارە (1)) بە ئاشکرا ئەو زیانە داراییانەی روونکردوووەتەووە. بە جۆریک؛

کۆی ئەو داھاتەیی حکومەتی هەریم لە چارەکی یەکمەمی ئەمسالدا لە ڕیگەیی فرۆشتنی نەوتەووە دەستی کەوتوووە بریتی بوووە لە (1 ملیار و 432 ملیۆن و 59 ھەزار و 464) دۆلار. لە کاتیگدا ئەگەر هەمان ئەو ڕێ نەوتەیی بە شیوہی سەربەخۆ هەناردەیی کردوووە لە ڕیگەیی کۆمپانیای سۆمۆووە بفرۆشراوە داھاتەکەیی بریتی دەبوو لە (3 ملیار و 502 ملیۆن و 493 ھەزار و 200) دۆلار.

ئەمە جگە لەوہی ئەگەر بەھۆی سیاسەتی نەوتەووە پشکی هەریم ڕانەگیراوە ، بەبەیی یاسای بودجە بری (3 ملیار و 572 ملیۆن و 546 ھەزار و 953) بەشی هەریم دەبوو تەنھا لە داھاتی نەوتی عێراقدا.

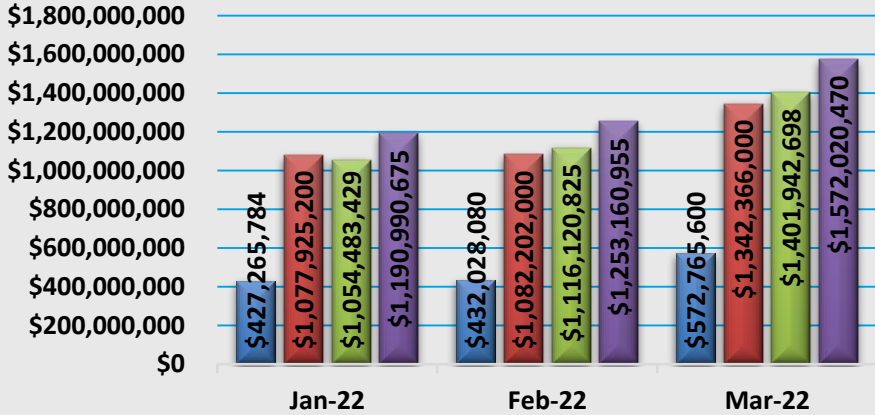
زیاتر لەوہش ئەگەر نەوتی هەریم و عێراق پیکەووە لە ڕیگەیی سۆمۆووە هەناردە بکراوە ، ئەوا پشکی هەریم لە سێ مانگی ڕابردوودا بە پێی یاسا تەنھا لە فرۆشی نەوت بری (4 ملیار و 16 ملیۆن و 172 ھەزار و 100) دۆلار دەبوو.

خدمتی شماره (4)
زیانہ دار ایبہ کانی فریڈینٹی نوٹی سربرہ خلی

پشکی ہریڈم لہ داهاتی نوٹی عیاق و ہریڈم پیکوہ بہ پٹی پاسا بورجہ (%12.67)	پشکی ہریڈم لہ داهاتی نوٹی عیاق بہ پٹی پاسا بورجہ (%12.67)	کزی داهاتی نوٹی ہریڈم بہ مہ تارو کونی نوٹہ کئی لہ ریگکی سوزو	کزی داهاتی (ماوہ ہی نوٹی ہریڈم بہ پٹوہی (44%) لہ ریگکی بوری کورستان	ماہہ کان
\$1,190,990,675	\$1,054,483,429	\$1,077,925,200	\$427,265,784	Jan-22
\$1,253,160,955	\$1,116,120,825	\$1,082,202,000	\$432,028,080	Feb-22
\$1,572,020,470	\$1,401,942,698	\$1,342,366,000	\$572,765,600	Mar-22
\$4,016,172,100	\$3,572,546,953	\$3,502,493,200	\$1,432,059,464	لہ بنجام

چارتی ژماره (1)

زیانه داراییهکانی فرۆشی نهوتی سهربهخو له چارهکی یهگهمی 2022

- کۆی داهااتی (ماوه)ی نهوتی ههریم به ریزه‌ی (44%) له رینگه‌ی بۆری کوردستان
- کۆی داهااتی نهوتی ههریم به ههناردهکردنی نهوتکه‌ی له رینگه‌ی سۆمۆ
- پشکی ههریم له داهااتی نهوتی عێراق به پنی یاسا بودجه (12.67%)
- پشکی ههریم له داهااتی نهوتی عێراق و ههریم پیکه‌وه به پنی یاسا بودجه (12.67%)

تییینی

ئهم راپۆرتته له مالبه‌ری (دره و میدیا) له (2022/4/21) بلاوکراوه‌ته‌وه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10123

- قانون رقم (23) لسنة 2021 الموازنة العامة الاتحادية لجمهورية العراق للسنة المالية 2021؛
<https://moj.gov.iq/view.5555/>
- اعلنت وزارة النفط عن مجموع الكميات والايرادات المتحققة لصادرات النفط ، مجموع الصادرات النفطية والايرادات المتحققة لشهر كانون الثاني الماضي؛
<https://oil.gov.iq/?page=909>
- اعلنت وزارة النفط عن مجموع الكميات والايرادات المتحققة لصادرات النفط ، مجموع الصادرات النفطية والايرادات المتحققة لشهر شباط الماضي؛
<https://oil.gov.iq/?page=951>
- اعلنت وزارة النفط عن مجموع الكميات والايرادات المتحققة لصادرات النفط ، مجموع الصادرات النفطية والايرادات المتحققة لشهر آذار الماضي؛
<https://oil.gov.iq/?page=965>
- هه ناردهى نهوتى هه ريم له چارهكى يه كه مى 2022 ، راپورتى دره و ميديا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10080

داھاتی نەوتى ھەرىم و خەرجى موچە لە چارەكى يەكەمى 2022 لە داھاتی ھەر بەرمىلىك نەوت (37) دۆلار بۇ موچە خۆران خەرجكراوہ

لە ماوہى سى مانگى يەكەمى سالى (2022)، تەنھا لە داھاتی نەوت بىرى (ملياريك و 311 مليون) دۆلار بۇ موچە خەرجكراوہ. لەو ماوہىبەدا حكومەتى ھەرىم تەنھا لە رىگەى بۆرىوہ بىرى (35 مليون 440 ھەزار) بەرمىل نەوتىكى بە تىكرابى (85.51) دۆلار فرۆشتووہ.

بەم پىيە كۆى داھاتی نەوتى ھەرىم لە سى مانگى يەكەمى ئەمسالدا بىرىتى بووہ لە (3 مليار و 80 مليون و 779 ھەزار) دۆلارى ئەمريكى.

بىرى (1 مليار و 311 مليون) دۆلار بەرپىژەى (%42.5) داھاتی نەوت بۇ موچە خەرجكراوہ، بەم جۆرەش داھاتی فرۆشى (1) بەرمىلى نەوت بە تىكرابى سى مانگەكە (37.65) دۆلارى بۇ موچە خۆرانى ھەرىم خەرجكراوہ.

خەرجى موچە لە داھاتی نەوت بۇ سى مانگى يەكەمى سالى (2022)

رۆژى (11 ى 5ى 2022) وتەبىژى حكومەتى ھەرىمى كوردستان پونكردنەوہكى (6) لاپەرەبى سەبارەت بە داھات و موچەى مانگانەى موچەخۆرانى ھەرىمى كوردستان و پىژەى دابەشكردنى داھاتی كوردستانى بەسەر پارىزگاكانى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى سالى (2022) بلاوكردەوہ.

بەپىتى پونكردنەوہكەى (جوتيار عادل- وتەبىژى حكومەتى ھەرىمى كوردستان)، لە ماوہى سى مانگى يەكەمى سالى (2022)، تەنھا لە داھاتی نەوت بىرى (ملياريك و 311 مليون) دۆلار بۇ خەرجى موچەى مانگەكانى (كانونى دووہم، شوبات و ئازارى سالى (2022) خەرجكراوہ.

بەپىتى زانبارىيەكانى درەو ميديا لە چارەكى يەكەمى ئەمسالدا حكومەتى ھەرىم تەنھا لە رىگەى بۆرى و بەندەرى جەيھانى توركياوہ بىرى (35 مليون 440 ھەزار) بەرمىل نەوتى فرۆشتووہ، ئەمە لە كاتىكدايە نرخى بەرمىلىك نەوت لە بازارەكانى جىھان بەتىكرابى زياتر لە (100) دۆلارى ئەمريكى بووہ، بەلام حكومەتى ھەرىم ھەر بەرمىلىك نەوتى بە تىكرابى (85.51) دۆلار فرۆشتووہ.

بەم پىننە كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم لە سى مانگى يەكەمى ئەمسالدا برىتى بوو لە 3 مىليار و 80 مىيۇن و 779 ھەزار) دۆلارى ئەمريكى.

بەپىنى راپۇرتەكانى كۆمپانىيى و ردىبىنى دىلۆيت لە سالى (2021) بىرى (56%) داھاتى نەوت دەجىت بۇ خەرجى پىرۇسەى نەوت قەرزى كۆمپانىياكان، واتە بىرى (1 مىليار و 725 مىيۇن و 236 ھەزار و 240) دۆلارى دەپرات.

بىرى (1 مىليار و 311 مىيۇن) دۆلارى بەرپىزەى (42.5%) داھاتى نەوتى ھەرىم چوو بۇ خەرجى مووچە، واتە لە داھاتى فرۇشى (1) بەرمل نەوت بە تىكراى سى مانگەكە (37.65) دۆلارى بۇ موچە خۇرانى ھەرىم خەرجكراو.

بەم پىننەش كۆى خەرجى موچەو خەرجى پىرۇسەى نەوتى ھەرىم برىتى بوو لە 3 مىليار و 36 مىيۇن و 236 ھەزار و 240) دۆلار بەرپىزەى (98%) كۆى داھاتى نەوت. بەلام بىرى (44) مىيۇن و 542 ھەزار و 760) دۆلارى بەرپىزەى (2%) بە نادىارى دەمىننيتەو.

خەرجى موچە لە داھاتى نەوت بۇ كانونى دووھى (2022)

بەپىنى رونكردەنەو كەى وتەبىزى حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە مانگى كانونى دووھىدا بىرى (488) مىيۇن) دۆلار لە داھاتى نەوت بۇ موچە خەرجكراو، بەلام بىرى (180) مىيۇن) دۆلارى لە داھاتى نەوتى مانگى شوباتى بوو، واتە لە مانگى يەكدا داھاتى تەرخانكراوى نەوت بۇ موچە برىتى بوو لە (308) مىيۇن) دۆلار.

بەپىنى زانىارىيەكانى درەو مىدىا لە مانگى كانونى دووھى ئەمسالدا حكومەتى ھەرىم تەنھا لە رىگەى بۇرى و بەندەرى جەيھانى توركيەو بىرى (12) مىيۇن 860 ھەزار) بەرمىل نەوتى فرۇشتوو، ئەمە لە كاتىكدايە نرخی بەرمىلىك نەوت لە بازارەكانى جىھان بەتىكرا زياتر لە (86.5) دۆلارى ئەمريكى بوو، بەلام حكومەتى ھەرىم ھەر بەرمىلىك نەوتىكى بە تىكراى (75.5) دۆلار فرۇشتوو.

بەم پىننە كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم لە مانگى يەكى ئەمسالدا برىتى بوو لە (971) مىيۇن و 58 ھەزار (600) دۆلارى ئەمريكى.

بەپىنى راپۇرتەكانى كۆمپانىيى و ردىبىنى دىلۆيت لە سالى (2021) بىرى (56%) داھاتى نەوت دەجىت بۇ خەرجى پىرۇسەى نەوت قەرزى كۆمپانىياكان، واتە بىرى (543) مىيۇن و 792 ھەزار و 816) دۆلارى دەپرات.

بىرى (308 مىليون) دۆلارى بەرپىژەى (%31.72)ى داھاتى نەوتى ھەرىم چوۋە بۇ خەرجى موۋچە ،
واتە لە داھاتى فرۆشى (1) بەرمىل نەوت بە تىكرپاى مانگەكە (23.95) دۆلارى بۇ موۋچەخۆرانى
ھەرىم خەرجكراۋە.

بەم پىنپەش كۆى خەرجى موۋچەو خەرجى پىرۆسەى نەوتى ھەرىم برىتى بوۋە لە (851 مىليون و
792 ھەزار و 816) دۆلار بەرپىژەى (%87.7)ى كۆى داھاتى نەوت. بەلام بىرى (119 مىليون و
265 ھەزار و 784) دۆلارى بەرپىژەى (%12.3) بە نادىارى دەمىنپىتەۋە.

خەرجى موۋچە لە داھاتى نەوت بۇ مانگى شوباتى (2022)

بەپىتى روتكردەنەۋەكەى وتەبىژى حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە مانگى شوباتدا بىرى (488
مىليون) دۆلار لە داھاتى نەوت بۇ موۋچە خەرجكراۋە ، بەلام بىرى (256 مىليون) دۆلارى لە داھاتى
نەوتى مانگى ئازار بوۋە ، پىشترىش بىرى (180 مىليون) دۆلارى مانگى شوبات خەرجكراۋو (ۋەك
پىشتر ئاماژەمان پىدا) واتە لە مانگى دوۋى ئەمسالدا داھاتى تەرخانكراۋى نەوت بۇ موۋچە برىتى
بوۋە لە (412 مىليون) دۆلار.

بەپىتى زانىارىبەكانى درەو مىدىا لە مانگى شوباتى ئەمسالدا حكومەتى ھەرىم تەنھا لە پىگەى
بۆرى و بەندەرى جەپھانى توركياۋە بىرى (11 مىليون 400 ھەزار) بەرمىل نەوتى فرۆشتۋوۋە ،
ئەمە لە كاتىكدايە نرخی بەرمىلىك نەوت لە بازارەكانى جىھان بەتىكرا زياتر لە (97) دۆلارى
ئەمرىكى بوۋە ، بەلام حكومەتى ھەرىم ھەر بەرمىلىك نەوتىكى بە تىكرپاى (86.13) دۆلار
فرۆشتۋوۋە.

بەم پىنپە كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم لە مانگى دوۋى ئەمسالدا برىتى بوۋە لە (981 مىليون و 882
ھەزار) دۆلارى ئەمرىكى.

بەپىتى راپۆرتەكانى كۆمپانىيى و ردىبىنى دىلۆيت لە سالى (2021) بىرى (%56)ى داھاتى نەوت
دەچىت بۇ خەرجى پىرۆسەى نەوت و قەرزى كۆمپانىياكان ، واتە بىرى (549 مىليون و 853 ھەزار
و 920) دۆلارى دەپرات.

بىرى (412 مىليون) دۆلارى بەرپىژەى (%41.96)ى داھاتى نەوتى ھەرىم چوۋە بۇ خەرجى موۋچە ،
واتە لە داھاتى فرۆشى (1) بەرمىل نەوت بە تىكرپاى مانگەكە (36.14) دۆلارى بۇ موۋچەخۆرانى
ھەرىم خەرجكراۋە.

بەم پىنھەش كۆى خەرجى موچەو خەرجى پىرۆسەى نەوتى ھەرىم برىتى بوو لە (961 مىليۇن و 853 ھەزار و 920) دۆلار بەرپىژەى (97.96%) ى كۆى داھاتى نەوت. بەلام برى (20 مىليۇن و 28 ھەزار و 80) دۆلارى بەرپىژەى (2.04%) بە نادىارى دەمىنپىتەو.

خەرجى موچە لە داھاتى نەوت بۆ كانونى دووھى (2022)

بەپىتى روتكردنەوھەكەى وتەبىژى حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە مانگى كانونى دووھىدا برى (488 مىليۇن) دۆلار لە داھاتى نەوت بۆ موچە خەرجكراو، بەلام برى (180 مىليۇن) دۆلارى لە داھاتى نەوتى مانگى شوباتى بوو، واتە لە مانگى يەكدا داھاتى تەرخانكراوى نەوت بۆ موچە برىتى بوو لە (308 مىليۇن) دۆلار.

بەپىتى زانىارىيەكانى درەو مىدىيا لە مانگى كانونى دووھى ئەمسالدا حكومەتى ھەرىم تەنھا لە رىگەى بۆرى و بەندەرى جەيھانى توركيواو برى (12 مىليۇن 860 ھەزار) بەرميل نەوتى فرۆشتوو، ئەمە لە كاتىكدايە نرخی بەرميلىك نەوت لە بازارەكانى جىھان بەتىكرا زياتر لە (86.5) دۆلارى ئەمرىكى بوو، بەلام حكومەتى ھەرىم ھەر بەرميلىك نەوتىكى بە تىكراى (75.5) دۆلار فرۆشتوو.

بەم پىنھەش كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم لە مانگى يەكى ئەمسالدا برىتى بوو لە (971 مىليۇن و 58 ھەزار 600) دۆلارى ئەمرىكى.

بەپىتى راپۆرتەكانى كۆمپانىياى وردىبىنى دىلوپىت لە سالى (2021) برى (56%) داھاتى نەوت دەچىت بۆ خەرجى پىرۆسەى نەوت قەرزى كۆمپانىياكان، واتە برى (543 مىليۇن و 792 ھەزار و 816) دۆلارى دەپوات.

برى (308 مىليۇن) دۆلارى بەرپىژەى (31.72%) داھاتى نەوتى ھەرىم چوو بۆ خەرجى موچە، واتە لە داھاتى فرۆشى (1) بەرمل نەوت بە تىكراى مانگەكە (23.95) دۆلارى بۆ موچەخۆرانى ھەرىم خەرجكراو.

بەم پىنھەش كۆى خەرجى موچەو خەرجى پىرۆسەى نەوتى ھەرىم برىتى بوو لە (851 مىليۇن و 792 ھەزار و 816) دۆلار بەرپىژەى (87.7%) ى كۆى داھاتى نەوت. بەلام برى (119 مىليۇن و 265 ھەزار و 784) دۆلارى بەرپىژەى (12.3%) بە نادىارى دەمىنپىتەو.

خەرجى موچە لە داھاتى نەوت بۇ مانگى ئازارى (2022)

بەپتى رونکردنەۋەكەى وتەبىژى حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە مانگى شوباتدا برى (363 مليۇن) دۆلار لە داھاتى نەوت بۇ موچە خەرجكراوہ، بەلام برى (28 مليۇن) دۆلارى لە داھاتى نەوتى مانگى نىسان بووہ، پىشتريش برى (256 مليۇن) دۆلارى مانگى ئازار خەرجكرابوو بۇ پىرکردنەۋەى خەرجى موچەى مانگى شوبات (ۋەك پىشتىر ئامازەمان پىدا) واتە لە مانگى سىيى ئەمسالدا داھاتى تەرخانكراوى نەوت بۇ موچە برىتى بووہ لە (591 مليۇن) دۆلار.

بەپتى زانىارىيەكانى درەو ميديا لە مانگى ئازارى ئەمسالدا حكومەتى ھەرىم تەنھا لە رىگەى بۆرى و بەندەرى جەيھانى توركياوہ برى (11 مليۇن 180 ھەزار) بەرميل نەوتى فرۆشتوۋە، ئەمە لە كاتىكدايە نرخی بەرميلىك نەوت لە بازارەكانى جىھان بەتىكرا زياتر لە (117) دۆلارى ئەمريكى بووہ، بەلام حكومەتى ھەرىم ھەر بەرميلىك نەوتىكى بە تىكراى (10.88) دۆلار فرۆشتوۋە.

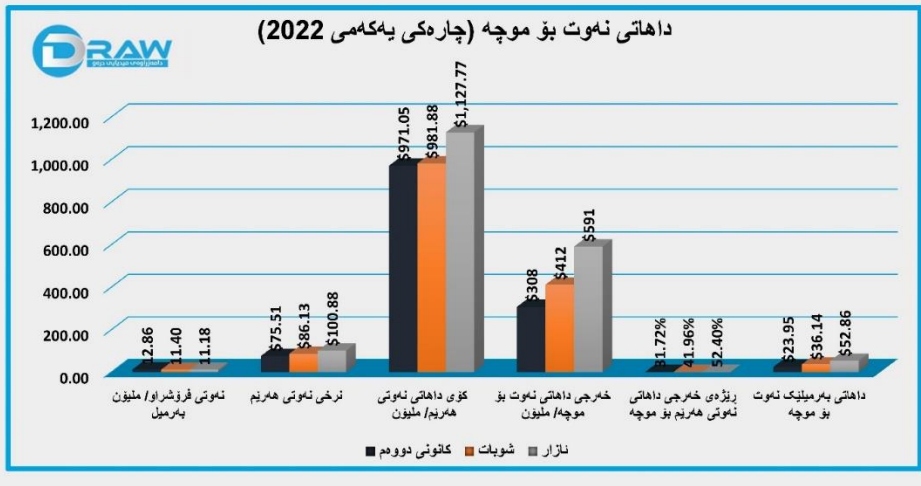
بەم پىيە كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم لە مانگى دووى ئەمسالدا برىتى بووہ لە (ملياريك و 127 مليۇن و 838 ھەزار و 400) دۆلارى ئەمريكى.

بەپتى راپۆرتەكانى كۆمپانىيى وردىينى دىلۆيت لە سالى (2021) برى (%56) داھاتى نەوت دەچىت بۇ خەرجى پرۆسەى نەوت قەرزى كۆمپانىكان، واتە برى (631 مليۇن و 589 ھەزار و 504) دۆلارى دەروات.

برى (591 مليۇن) دۆلارى بەپىژەى (%52.4) داھاتى نەوتى ھەرىم چووہ بۇ خەرجى موچە، واتە لە داھاتى فرۆشى (1) بەرمل نەوت بە تىكراى مانگەكە (52.86) دۆلارى بۇ موچە خۆرانى ھەرىم خەرجكراوہ.

بەم پىيەش كۆى خەرجى موچەو خەرجى پرۆسەى نەوتى ھەرىم برىتى بووہ لە (1 مليار و 222 مليۇن و 589 ھەزار و 504) دۆلار بەپىژەى (%108.40) كۆى داھاتى نەوت. بەلام برى (94 مليۇن و 751 ھەزار و 104) دۆلارى بە پىژەى (%8.40) كورتھىنان ھەيەو ديار نىيە چۆن پىرکراوہتەوہ.

ریژدی داهاتی تادیاری نهوت	بری داهاتی تادیاری نهوت	ریژدی داهاتی نهوت بو موجهو خرمچی پروئسی نهوت	کوی خرمچی داهاتی نهوت بو موجهو خرمچی پروئسی نهوت	داهاتی پرمیلنیک نهوت بو موجهو	خرمچی داهاتی نهوتی هریم به موجهو ریژدی سندی	خرمچی داهاتی نهوت بو موجهو	خرمچی پروئسی نهوت (56%)	کوی داهاتی نهوتی هریم	نرخ نهوتی هریم	نهوتی فروشراویه پرمیل	چارمکی په سالی 2022
12.28%	\$119,265,784	87.72%	\$851,792,816	\$23.95	31.72%	\$308,000,000	\$ 543,792,816	\$971,058,600	\$75.51	12,860,000	کلوتی دووم
2.04%	\$20,028,080	97.96%	\$961,853,920	\$36.14	41.96%	\$412,000,000	\$ 549,853,920	\$981,882,000	\$86.13	11,400,000	شوبات
-8.40%	\$(94,751,104)	108.40%	\$ 1,222,589,504	\$52.86	52.40%	\$591,000,000	\$ 631,589,504	\$1,127,838,400	\$100.88	11,180,000	نزار
1.97%	\$44,542,760	98.03%	\$3,036,236,240	\$37.65	42.55%	\$1,311,000,000	\$1,725,236,240	\$3,080,779,000	\$87.51	35,440,000	نهتاجم

تیبینی

نهم پاپورته له مالپهړی (دره و میدیا) له (2022/5/12) بلاوکراوتهوه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10263

بەراوردىكى داھات و بېرى نەوتى ھەناردەكراوى ھەرىم (1ى كانونى دووم بۇ 1ى نىسان) 2021 و 2022

داھاتى گىشتى نەوتى ھەرىم لە چوار مانگى يەكەمى (2022) بەرپىژەمى (42%) زىادىكردووم بەراورد بە چوار مانگى يەكەمى (2021). بەجۆرىك داھاتەكە لە (2 مىليار و 536 مىيۇن و 358 ھەزار و 78) دۆلارەوم بەرزبوووتەومە بۇ (4 مىليار و 341 مىيۇن و 348 ھەزار 280) دۆلار.

بەھان شىوہ، ئەو داھاتەشى دواى لىدەكردنى خەرجىيەكان گەپراووتەومە بۇ حكومەتى ھەرىم بە رىژەمى (42%) زىادىكردووم بەراورد بە چوار مانگى يەكەمى (2021). بەجۆرىك داھاتى گەپراوہ لە (1 مىليار و 142 مىيۇن و 208 ھەزار و 154) دۆلارەوم بەرزبوووتەومە بۇ (1 مىليار و 970 مىيۇن و 972 ھەزار 119) دۆلار.

يەكەم: داھات و بېرى نەوتى ھەناردەكراوى ھەرىم لە (1ى كانونى دووم بۇ 1ى نىسان) 2021

بەپىيى ئەو ئامارانەمى رىكخراوى دىلۆيت بۇ وردىبىنى پىرۆسەمى نەوتى ھەرىمى كوردستان بلاوىكردوومەتەومە، حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە چوار مانگى يەكەمى سالى (2021) بېرى (50 مىيۇن و 644 ھەزار و 230) بەرمىل نەوتى تەنھا بە بۆرى لە رىگەمى بەندەرى جەيھانى توركيپاوه فرۆشتووم (دواى پاكردنەومە لىدەكردنى خلتەو خەوش و ئاو لەو نەوتەمى ھەناردە كراوہ)، ھەر بەپىيى ئامارەكانى كۆمپانىياكە ئەو بېرە نەوتەمى ھەناردەكراوہ لەو ماوہيەدا بە تىكپرا ھەر بەرمىلىكى بە نىكەمى (50) دۆلارى ئەمرىكى فرۆشراوہ.

واتە كۆمى داھاتى فرۆشراوى نەوتى ھەرىم لە رىگەمى بۆرىبەوومە بىرىتى بوومە لە بېرى (2 مىليار و 536 مىيۇن و 358 ھەزار و 78) دۆلار، بەلام بە تىكپرا (54.6%) ئەو داھاتە چوومە بۇ خەرجى

پروئسەكە كە برەكەى برىتتیه له (1 ملیار و 394 ملیۆن و 149 ھەزار و 925) دۆلار، بەم پىئەش (45.4%) ى كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم، رادەستى حكومەتى ھەرىمى كوردستان كراو، كە دەكاتە برى (1 ملیار و 142 ملیۆن و 208 ھەزار و 154) دۆلار.

ئەگەر ئەو ئامارانە وردتر بكەینەووە بەپى مانگەكانى سالەكە ئامازەیان پىئەدەین، ئەوا داھات و برى نەوتى ھەناردەكراوى ھەرىم بەمشئووە دەبىت.

1. داھات و برى نەوتى ھەناردەكراوى ھەرىم لە مانگى كانونى دووھى 2021

بەپى راپۆرتى كۆمپانىاكە حكومەتى ھەرىم لە مانگى كانونى دووھى (2021) برى (12 ملیۆن و 273 ھەزار و 995) بەرمیل نەوتى لە رىگەى بەندەرى جەبھانى توركياوہ فرۆشتووہ، بەپى ئامارەكان ئەو برە نەوتەى ھەناردەكراوہ بە تىكرا ھەر بەرمیلیكى بە (43.45) دۆلارى ئەمرىكى فرۆشراوہ، لە كاتىكدا نرخى بەرمیلیك نەوتى برىنت لە بازارەكانى جیھان بەھاكەى (54.77) دۆلار بووہ، واتە حكومەتى ھەرىم لە مانگى ناوبراودا بەتىكرا نەوتەكەى بە (11.32) دۆلار ھەرزانتەر ساغكر دووھتەوہ.

بەم پىئەش كۆى داھاتى فرۆشراوى نەوتى ھەرىم لە رىگەى بۆرىبەوہ برىتى بووہ لە برى (533 ملیۆن و 268 ھەزار و 261) دۆلار، بە تىكرا زیاتر لە (48%) ى ئەو داھاتە چووہ بۆ خەرجى پروئسەكە كە برەكەى برىتتیه له (257 ملیۆن و 21 ھەزار و 772) دۆلار، واتە نزیكەى (52%) ى كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم، رادەستى حكومەتى ھەرىمى كوردستان كراوہ، كە دەكاتە برى (276 ملیۆن و 246 ھەزار و 489) دۆلار.

2. داھات و برى نەوتى ھەناردەكراوى ھەرىم لە مانگى شوباتى 2021

بەپى راپۆرتى كۆمپانىای دىلۆیت حكومەتى ھەرىم لە مانگى شوباتى (2021) برى (12 ملیۆن و 152 ھەزار و 497) بەرمیل نەوتى لە رىگەى بەندەرى جەبھانى توركياوہ فرۆشتووہ، بەپى ئامارەكان ئەو برە نەوتەى ھەناردەكراوہ بە تىكرا ھەر بەرمیلیكى بە زیاتر لە (50) دۆلارى ئەمرىكى فرۆشراوہ، لە كاتىكدا نرخى بەرمیلیك نەوتى برىنت لە بازارەكانى جیھان بەھاكەى زیاتر لە (62) دۆلار بووہ، واتە حكومەتى ھەرىم لە مانگى ناوبراودا بەتىكرا نەوتەكەى بە (12) دۆلار ھەرزانتەر فرۆشتووہ بەراورد بە نرخە جیھانىبەكە.

بەم پىئەش كۆى داھاتى فرۆشراوى نەوتى ھەرىم لە رىگەى بۆرىبەوہ برىتى بووہ لە برى (608 ملیۆن و 815 ھەزار و 795) دۆلار، بە تىكرا زیاتر لە (55%) ى ئەو داھاتە چووہ بۆ خەرجى پروئسەكە كە برەكەى برىتتیه له (355 ملیۆن و 303 ھەزار و 819) دۆلار، واتە نزیكەى (45%) ى

كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم، پادەستى ھكۆمەتى ھەرىمى كوردستان كراوھ، كە دەكاتە بىرى (273 ملېۋن و 511 ھەزار و 976) دۆلار.

3. داھات و بىرى نەوتى ھەناردەكراوى ھەرىم لە مانگى ئازارى 2021

بەپىيى پاپۆرتى كۆمپانىيى دېلۆيت ھكۆمەتى ھەرىم لە مانگى ئازارى (2021) بىرى (13 ملېۋن و 18 ھەزار و 30) بەرمىل نەوتى لە پىگەى بەندەرى جەپھانى توركياوھ فرۆشتوھ، بەپىيى ئامارەكان ئەو بىرە نەوتەى ھەناردەكراوھ بە تىكرا ھەر بەرمىلىكى بە زىاتر لە (53) دۆلارى ئەمرىكى فرۆشراوھ، لە كاتىكدا نىرخى بەرمىلىك نەوتى بىرىنت لە بازارەكانى جىھان بەھاكەى زىاتر لە (65) دۆلار بووھ، واتە ھكۆمەتى ھەرىم لە مانگى ناوبراودا بەتىكرا نەوتەكەى بە (12) دۆلار ھەرزانتىر فرۆشتوھ بەراورد بە نىرخە جىھانىيەكە.

بەم پىيەش كۆى داھاتى فرۆشراوى نەوتى ھەرىم لە پىگەى بۆرىيەوھ بىرىنتى بووھ لە بىرى (691 ملېۋن و 244 ھەزار و 375) دۆلار، بە تىكرا زىاتر لە (57.6%) ى ئەو داھاتە چوھ بۇ خەرجى پىرۆسەكە كە بىرەكەى بىرىنتىيە لە (398 ملېۋن و 252 ھەزار و 151) دۆلار، واتە نىزىكەى (42.4%) ى كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم، پادەستى ھكۆمەتى ھەرىمى كوردستان كراوھ، كە دەكاتە بىرى (292 ملېۋن و 992 ھەزار و 223) دۆلار.

4. داھات و بىرى نەوتى ھەناردەكراوى ھەرىم لە مانگى نىسانى 2021

بەپىيى پاپۆرتى كۆمپانىيى دېلۆيت ھكۆمەتى ھەرىم لە مانگى ئازارى (2021) بىرى (13 ملېۋن و 199 ھەزار و 708) بەرمىل نەوتى لە پىگەى بەندەرى جەپھانى توركىيەوھ فرۆشتوھ، بەپىيى ئامارەكان ئەو بىرە نەوتەى ھەناردەكراوھ بە تىكرا ھەر بەرمىلىكى بە زىاتر لە (53) دۆلارى ئەمرىكى فرۆشراوھ، لە كاتىكدا نىرخى بەرمىلىك نەوتى بىرىنتى لە بازارەكانى جىھان بەھاكەى زىاتر لە (64) دۆلار بووھ، واتە ھكۆمەتى ھەرىم لە مانگى ناوبراودا بەتىكرا نەوتەكەى بە (11) دۆلار ھەرزانتىر فرۆشتوھ بەراورد بە نىرخە جىھانىيەكە.

بەم پىيەش كۆى داھاتى فرۆشراوى نەوتى ھەرىم لە پىگەى بۆرىيەوھ بىرىنتى بووھ لە بىرى (703 ملېۋن و 29 ھەزار و 648) دۆلار، بە تىكرا زىاتر لە (57.4%) ى ئەو داھاتە چوھ بۇ خەرجى پىرۆسەكە كە بىرەكەى بىرىنتىيە لە (403 ملېۋن و 572 ھەزار و 182) دۆلار، واتە نىزىكەى (42.6%) ى كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم، پادەستى ھكۆمەتى ھەرىمى كوردستان كراوھ، كە دەكاتە بىرى (299 ملېۋن و 457 ھەزار و 466) دۆلار.

خفتمی ژماره (۱)

داهات و بری نهوتی ههنازدهکراوی ههزیم له (۱ی کانونی نووم یۆ ای نیسان)ی سالی 2021

2021	کانونی نووهمی 2021	بری نهوتی فرۆشراو به بهرمیل	تیکرای نرخ نهوتی ههزیم	کۆی داهاتی نهوتی ههزیم	سالی داهاتی و دهگیرا له لایهین حکومهتی ههزیم	خهزجی برۆسهی نهوت	زیژهی خهزجی برۆسهی نهوت
2021	کانونی نووهمی 2021	12,273,995	\$ 43.45	\$ 533,268,261	\$ 276,246,489	\$ 257,021,772	48.2%
شوباتی 2021	شوباتی 2021	12,152,497	\$ 50.10	\$ 608,815,795	\$ 273,511,976	\$ 335,303,819	55.1%
ئازاری 2021	ئازاری 2021	13,018,030	\$ 53.10	\$ 691,244,375	\$ 292,992,223	\$ 398,252,152	57.6%
نیسانی 2021	نیسانی 2021	13,199,708	\$ 53.26	\$ 703,029,648	\$ 299,457,466	\$ 403,572,182	57.4%
کۆ/تیکرا	کۆ/تیکرا	50,644,230	\$ 49.98	\$ 2,536,358,078	\$ 1,142,208,154	\$ 1,394,149,925	54.6%

دوووم: داھات و بری نہوتی ھەناردەکراوی ھەریم لہ (11ی کانونی دوووم بۆ 1ی نیسان)ی سالی 2022

بەپیتی ئەو ئامارانەى لای درەو میدیایە، حکومەتى ھەریمی کوردستان لە چوار مانگی یەكەمى سالی (2022) برى (49 ملیۆن و 56 ھەزار) بەرمیل نہوتى تەنھا بە بۆرى لە ڕیگەى بەندەرى جەبھانى تورکیاوە فرۆشتوو، ئەو برە نہوتەى ھەناردەکراوە لەو ماوەیەدا بە تیکرا ھەر بەرمیلیکی بە زیاتر لە (88) دۆلاری ئەمریکی فرۆشراوە.

واتە کۆى داھاتى فرۆشراوى نہوتى ھەریم لە ڕیگەى بۆرییەووە بریتی بوو لە برى (4 ملیار و 341 ملیۆن و 348 ھەزار و 280) دۆلار، بەھەمان پێوەرى داتاكانى سالی (2021)ى کۆمپانیای دیلۆیت بە تیکرا (%54.6)ى داھات چوو بۆ خەرجى پرۆسەى نہوت، ئەگەر ھەمان ئەو برەش لە خەرجى بۆ مانگەکانى سالی (2022) بە پێوەر وەربرگین، ئەوا برى خەرجییەكە بریتیە لە (2 ملیار و 370 ملیۆن و 376 ھەزار و 161) دۆلار، بەم پێشەش (%45.4)ى کۆى داھاتى نہوتى ھەریم، رادەستى حکومەتى ھەریمی کوردستان کراوە، كە دەکاتە برى (1 ملیار و 970 ملیۆن و 972 ھەزار و 119) دۆلار.

ئەگەر ئەو ئامارانە وردتر بکەینەووە بەپیتی مانگەکانى سالی کە ئامازەیان پێدەین، ئەوا داھات و برى نہوتى ھەناردەکراوى ھەریم بەم شێوەیە دەبیت.

1. داھات و برى نہوتى ھەناردەکراوى ھەریم لە مانگی کانونی دووومى 2022

بەپیتی زانیارییەکانى درەو حکومەتى ھەریم لە مانگی کانونی دووومى (2022) برى (12 ملیۆن و 860 ھەزار) بەرمیل نہوتى لە ڕیگەى بەندەرى جەبھانى تورکییەووە فرۆشتوو، بەپیتی ئامارەکان ئەو برە نہوتەى ھەناردەکراوە بە تیکرا ھەر بەرمیلیکی بە (75.51) دۆلارى ئەمریکی فرۆشراوە، لە کاتیکدا نرخى بەرمیلیک نہوتى برینت لە بازارەکانى جیھان بەھاكەى (86.51) دۆلار بوو، واتە حکومەتى ھەریم لە مانگی ناوبراودا بە تیکرا نہوتەكەى بە (11) دۆلار ھەرزانتەر فرۆشتوو.

بەم پێشەش کۆى داھاتى فرۆشراوى نہوتى ھەریم لە ڕیگەى بۆرییەووە بریتی بوو لە برى (971 ملیۆن و 58 ھەزار و 600) دۆلار، بە تیکرا (%54.6)ى ئەو داھاتە چوو بۆ خەرجى پرۆسەكە (بەھەمان پێوەرى راپۆرتەکانى دیلۆیت بۆ سالی (2021)) كە برەكەى بریتی دەبیت لە (530 ملیۆن و 197 ھەزار و 996) دۆلار، (%45.4)ى کۆى داھاتى نہوتى ھەریم، رادەستى حکومەتى ھەریمی کوردستان کراوە، كە دەکاتە برى (440 ملیۆن و 860 ھەزار و 604) دۆلار.

2. داھات و بری نہوتی ھەناردەکراوی ھەریم لە مانگی شوباتی 2022

بەپێی زانیارییەکان حکومەتی ھەریم لە مانگی شوباتی (2022) بری (11 ملیۆن و 400 ھەزار) بەرمیل نہوتی لە ڕیگەیی بەندەری جەبھانی تورکیاوە فرۆشتوو، بەپێی خەمڵاندنەکان ئەو بڕە نہوتەیی ھەناردەکراوە بە تیکرا ھەر بەرمیلیکی بە (86.13) دۆلاری ئەمریکی فرۆشراوە، لە کاتیکدا نرخێ بەرمیلیک نہوتی برینت لە بازارەکانی جیھان بەھاکی زیاتر لە (97.13) دۆلار بوو، واتە حکومەتی ھەریم لە مانگی ناوبراودا بەتیکرا نہوتەکی بە (11) دۆلار ھەرزانتەر فرۆشتوو بەراورد بە نرخە جیھانییەکە.

بەم پێیەش کۆی داھاتی فرۆشراوی نہوتی ھەریم لە ڕیگەیی بۆرییەووە بریتی بوو لە بری (981) ملیۆن و 882 ھەزار دۆلار، بە تیکرا (54.6%) ی ئەو داھاتە چوووە بۆ خەرجی پرۆسەکە کە بڕەکی بریتییە لە (536) ملیۆن و (107 ھەزار و 572) دۆلار، واتە (45.4%) ی کۆی داھاتی نہوتی ھەریم، رادەستی حکومەتی ھەریمی کوردستان کراوە، کە دەکاتە بری (445) ملیۆن و 774 ھەزار و (428) دۆلار.

3. داھات و بری نہوتی ھەناردەکراوی ھەریم لە مانگی ئازاری 2022

بەپێی زانیارییەکانی درەو حکومەتی ھەریم لە مانگی ئازاری (2022) بری (11 ملیۆن و 180 ھەزار) بەرمیل نہوتی لە ڕیگەیی بەندەری جەبھانی تورکیاوە فرۆشتوو، بەپێی ئامارەکان ئەو بڕە نہوتەیی ھەناردەکراوە بە تیکرا ھەر بەرمیلیکی بە (100.88) دۆلاری ئەمریکی فرۆشراوە، لە کاتیکدا نرخێ بەرمیلیک نہوتی برینت لە بازارەکانی جیھان بەھاکی (117.70) دۆلار بوو، واتە حکومەتی ھەریم لە مانگی ناوبراودا بەتیکرا نہوتەکی بە نزیکەیی (17) دۆلار ھەرزانتەر فرۆشتوو بەراورد بە نرخە جیھانییەکە.

بەم پێیەش کۆی داھاتی فرۆشراوی نہوتی ھەریم لە ڕیگەیی بۆرییەووە بریتی بوو لە بری (1) ملیار و 127 ملیۆن و 838 ھەزار و (400) دۆلار، بە تیکرا (54.6%) ی ئەو داھاتە چوووە بۆ خەرجی پرۆسەکە کە بڕەکی بریتییە لە (614) ملیۆن و 799 ھەزار و (766) دۆلار، واتە (45.4%) ی کۆی داھاتی نہوتی ھەریم، رادەستی حکومەتی ھەریمی کوردستان کراوە، کە دەکاتە بری (512) ملیۆن و 38 ھەزار و (634) دۆلار.

4. داھات و بری نہوتی ھەناردەکراوی ھەریم لە مانگی نیسانی 2022

بالبشت بە زانیارییەکان حکومەتی ھەریم لە مانگی ئازاری (2022) بری (13) ملیۆن و 616 ھەزار) بەرمیل نہوتی لە ڕیگەیی بەندەری جەبھانی تورکیاوە فرۆشتوو، بەپێی ئامارەکان ئەو

بېرە نەوتەى ھەناردەكراوۋە بە تىكپا ھەر بەرمىلىكى بە زىاتر لە (92.58) دۆلارى ئەمرىكى
فرۆشراوۋە، لە كاتىكدا نرخی بەرمىلىك نەوتى برىنت لە بازارەكانى جىھان بەھاكەى بەتىكپا
(104.58) دۆلار بوو، واتە حكومەتى ھەرېم لە مانگى ناوبراودا بەتىكپا نەوتەكەى بە (12)
دۆلار ھەرزانتەر فرۆشتووۋە بەراورد بە نرخە جىھانىيەكە.

بەم پىيەش كۆى داھاتى فرۆشراوى نەوتى ھەرېم لە پىگەى بۆرىيەوۋە برىتى بوو لە بېرى (1)
ملىار و 260 مىيۇن و 569 ھەزار و 280) دۆلار، بە تىكپا زىاتر لە (54.6%) ئەو داھاتە
چووۋە بۆ خەرجى پىرۆسەكە كە بېرەكەى برىتىيە لە (615 مىيۇن و 799 ھەزار و 766) دۆلار،
واتە بەتىكپا (45.4%) كۆى داھاتى نەوتى ھەرېم، رادەستى حكومەتى ھەرېمى كوردستان
كراوۋە، كە دەكاتە بېرى (572 مىيۇن و 298 ھەزار و 453) دۆلار.

حقیقی رقمه (2)

داهات و پوی نهوتی ههنازدهکاوی ههنازده (1) کانونی نوووم بۆ ای نیسانای سالی 2022

پێژمی خهرجی پروفسه نهوت	خهرجی پروفسه نهوت	سافی داهاتی و دهگیراو له لایهین حکومهتی ههنازده	کۆی داهاتی نهوتی ههنازده	تیکرای ترحی نهوتی ههنازده	پوی نهوتی فرۆشراو به بهزیمیل	2022
54.6%	\$530,197,996	\$ 440,860,604	\$ 971,058,600	\$ 75.51	12,860,000	کانونی نووومی 2022
54.6%	\$ 536,107,572	\$ 445,774,428	\$ 981,882,000	\$ 86.13	11,400,000	شوباتی 2022
54.6%	\$ 615,799,766	\$ 512,038,634	\$ 1,127,838,400	\$ 100.88	11,180,000	ئازاری 2022
54.6%	\$ 688,270,827	\$ 572,298,453	\$ 1,260,569,280	\$ 92.58	13,616,000	نیسانی 2022
54.6%	\$ 2,370,376,161	\$ 1,970,972,119	\$ 4,341,348,280	\$ 88.78	49,056,000	کۆ/تیکرا

سٹیہم: بہاوردکردنی داہات و خہرجی و ہری نہوتی ہناردہکراوی ہہریم لہ
(1ی کانونی دووہم ہؤ 1ی نیسان)ی لہ سالانی 2021 و 2022

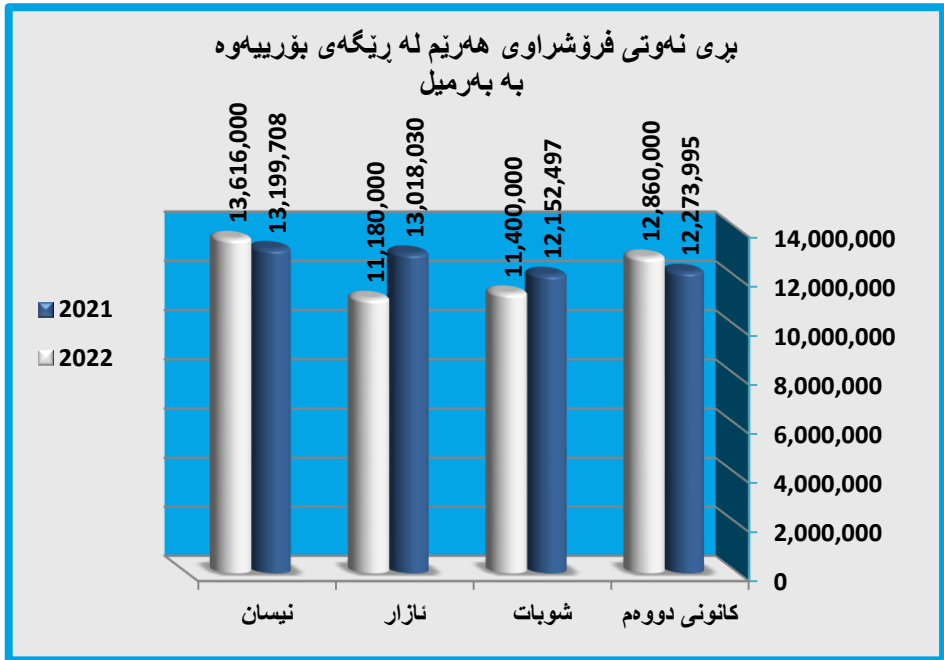
1. بہاوردی ہری نہوتی ہناردہکراو

وہک لہ ہہردوو خشتہی ژمارہ (1 و 2) دا ہاتبوو، حکومہتی ہہریمی کوردستان لہ چوار مانگی یہکہمی سالی (2021) ہری (50 ملیون و 644 ہزار و 230) بہرمیل نہوتی لہ ریگہی ہؤرییہوہ فرؤشتوہ.

بہلام لہ چوار مانگی یہکہمی (2022) ہرہکہ دابہزیوہ ہؤ (49 ملیون و 56 ہزار) بہرمیل نہوتی فرؤشراو.

واتہ ہناردہی نہوتی فرؤشراوی ہہریم ہری (1 ملیون 588 ہزار و 230) بہرمیل کہمی کردوہ. ہؤ وردہکاری زیاتر ہروانہ (چارتی ژمارہ 1).

چارتی ژمارہ (1)

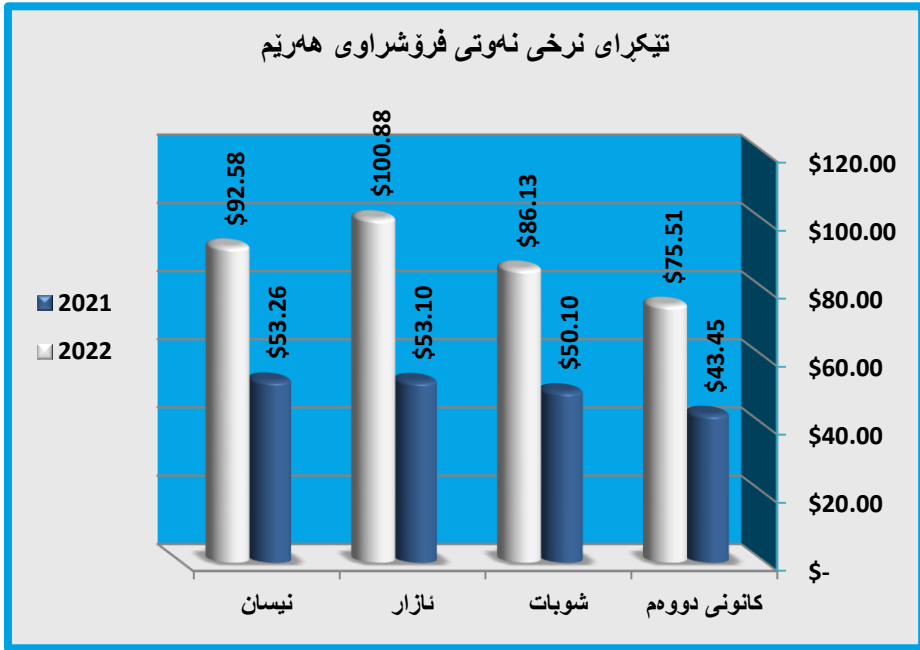
2. بهراوردی نرخى نهوتى فرۆشراوى ههرىم

وهك له ههر دوو خشتهى ژماره (1 و 2) دا هاتبوو، حكومهتى ههرىمى كوردستان له چوار مانگى يهكهمى سالى (2021) به تىكرا بهرمىلىك نهوتى به (49.98) دۆلار فرۆشتوو.

بهلام له چوار مانگى يهكهمى (2022) به تىكرا بهرمىلىك نهوتى ههرىم به (88.78) دۆلار فرۆشراوه.

بهه پىنپىش ههر بهرمىلىكى نهوتى ههرىم برى (38.8) دۆلار بههاكهى زيادى كر دووه. بۆ وردهكارى زياتر بپروانه (چارى ژماره 2).

چارى ژماره (2)

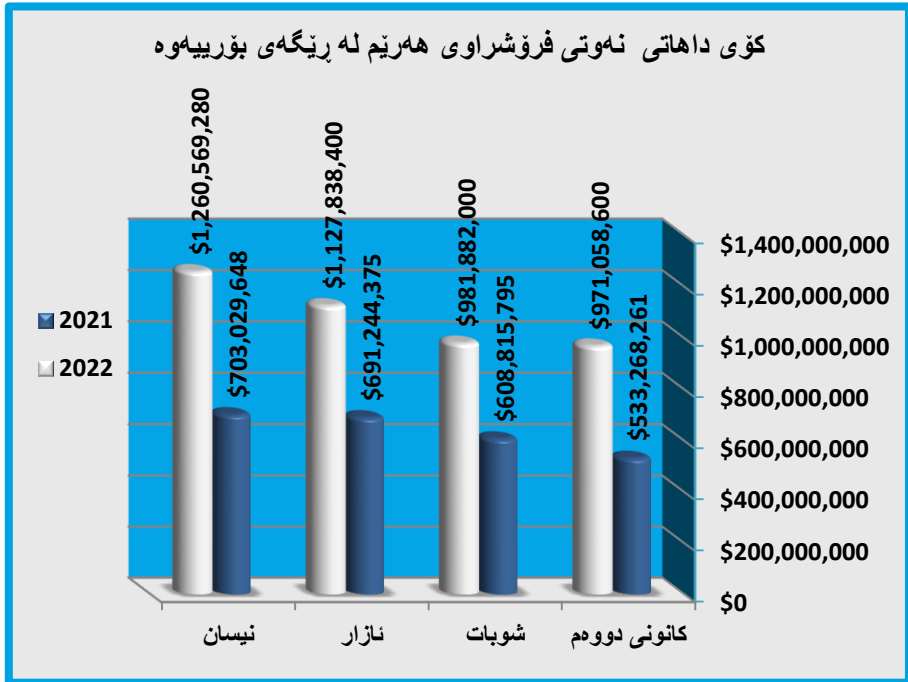
3. بهراوردى داهاى گشتى نهوتى فرۆشراوى ههرىم

وهك له ههر دوو خشتهى ژماره (1 و 2) دا هاتبوو، حكومهتى ههرىمى كوردستان له چوار مانگى يهكهمى سالى (2021) به بهاي (2) مليار و 536 مليون و 358 هزار و 78 دۆلار نهوتى فرۆشتوو.

به لآم له چوار مانگی يه كه می (2022) بره ی داها ته كه به ریژه ی (42%) به رزبوه ته وه ، به جۆریك كۆی به های نهوتی فرۆشراو گه یشتوو به (4 ملیار و 341 ملیون و 348 هزار 280) دۆلار .

واته هه نارده ی نهوتی فرۆشراوی هه ریم به به های (1 ملیار و 804 ملیون 990 هزار و 202) دۆلار زیادیكردوو. بۆ ورده كاری زیاتر بروانه (چارتی ژماره (3)).

چارتی ژماره (3)

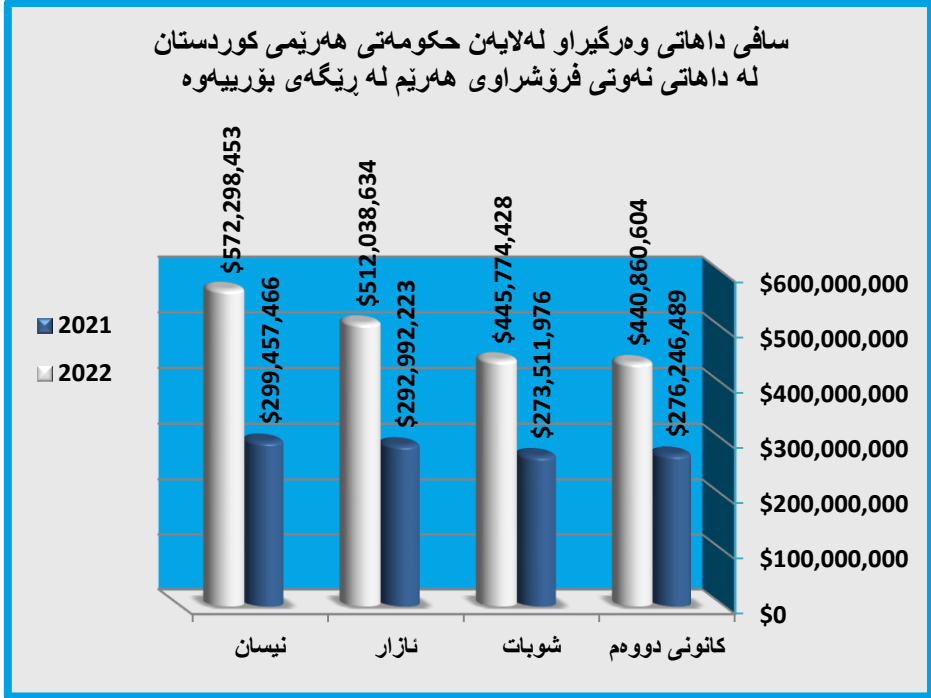
4. به راوردی سافی داها تی وەرگیراو له لایه ن حكومه تی هه ری می كوردستانه وه

حكومه تی هه ری می كوردستان له چوار مانگی يه كه می سالی (2021) به بری (1 ملیار و 142 ملیون و 208 هزار و 154) دۆلاری له فرۆشی نهوتی هه ری مه وه بۆ گه راوده ته وه .

به لآم له چوار مانگی يه كه می (2022) بره ی داها ته كه به ریژه ی (42%) به رزبوه ته وه ، به جۆریك سافی داها تی نهوتی وەرگیراو له لایه ن حكومه تی هه ری مه وه بریتی بووه له (1 ملیار و 970 ملیون و 972 هزار 119) دۆلار .

واته سافی داھاتی نهوتی وەرگیراو له لایهن حکومهتی ههریمهوه (828 ملیۆن 763 ههزار و 965) دۆلار زیادیکردوه. بۆ وردەکاری زیاتر برۆانه (چارتی ژماره 4).

چارتی ژماره (4)

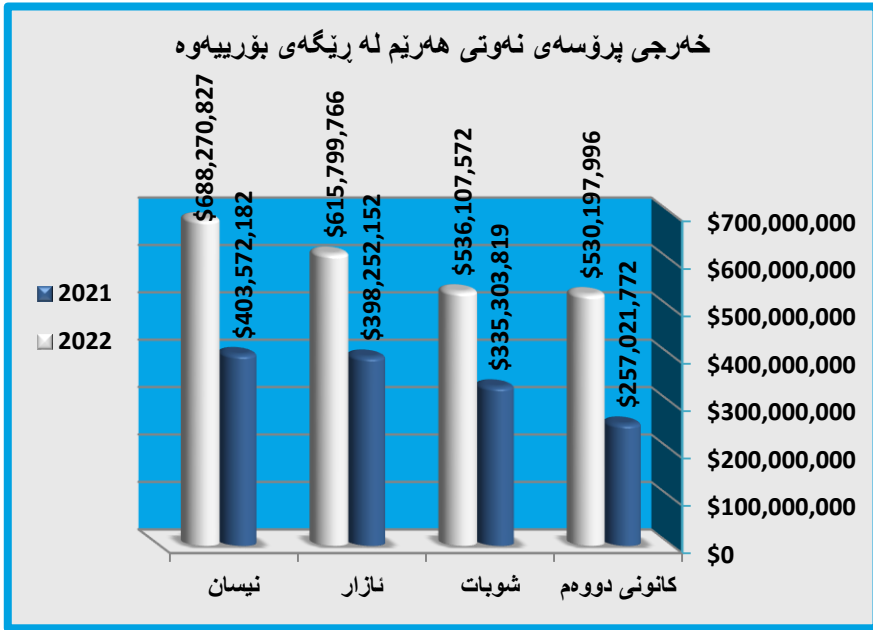
5. بهراوردی خهرجی پرۆسهی نهوتی ههریم

به گوێرهی داتاكانی دیلۆیت (وهك له خستهی ژماره 1)) دا هاتبوو، كۆی خهرجی پرۆسهی نهوتی ههریم له چوار مانگی یهكهمی سالی (2021) دا گهیشتبوو به بری (1 ملیار و 394 ملیۆن و 149 ههزار و 925) دۆلاری ئەمریکی.

به لām له چوار مانگی یهكهمی (2022) بری خهرجیهكه بههۆی بهرزبوونهوهی نرخێ نهوتهوه زۆر بهرز بووتهوه و گهیشتوو به بری (2 ملیار و 370 ملیۆن و 376 ههزار و 161) دۆلار.

واته خهرجی پرۆسهی نهوتی ههریم به ریزهی (%) 41 و بهبههای (976 ملیۆن 226 ههزار و 236) دۆلار زیادیکردوه. بۆ وردەکاری زیاتر برۆانه (چارتی ژماره 5).

چارتی ژماره (5)

تیبینی

ئهم راپۆرتە له مالپهپی (دره و میدیا) له (2022/5/21) بلاوکراوهتهوه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10321

سهچاوهکان:

1. راپۆرتی دیلۆیت، بهرهمی نهوت و ههنارده و بهکاربردن و داهاات له ماوهی 1ی کانۆنی دووهمی 2021 تاكو 31ی نازاری 2021؛

<https://govkrd.b-cdn.net>

2. راپۆرتی دیلۆیت، بهرهمی نهوت و ههنارده و بهکاربردن و داهاات له ماوهی 1ی نیسانی 2021 تاكو 30ی حوزدهیران 2021؛

<https://govkrd.b-cdn.net>

3. دره و میدیا، زیانه داراییهکانی فرۆشی نهوتی سهربهخۆ له چارهکی یهکهمی 2022؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10123

4. دره و میدیا، حکومهت: داهااتی نهوت (میلیاریک و 128 ملیۆن) دۆلار بووه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10104

5. ئه نوهر کهریم، داهااتی حکومهتی ههریمی کوردستان بۆ مانگی نیسانی 2022، دره و میدیا؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10230

حکومەتی ھەریم لە چارەکی یەکەمی (2022) دا بەرمیلیک نەوتی بە (15) دۆلار

کەمتر لە نرخى جیھانى فرۆشتوو

زیاتر لە (2) ملیار دۆلاری زیان بەر داھاتی گشتی ھەریم کەوتوو

کۆی ئەو داھاتەى لە چارەکی یەکەمی ئەمسالدا گەراوەتەو بۆ حکومەتی ھەریم لە ڕیگەى فرۆشتنى نەوتەو (1.34 ملیار) دۆلار بوو. لە کاتیکدا ئەگەر ھەمان ئەو ڕێ نەوتەى بە شێوی سەرەخۆ لە (ناوخۆ و دەرەو) فرۆشراو، لە ڕیگەى کۆمپانیای "سۆمۆ" وە بەبازار بخرایە داھاتەکەى زیاتر لە (3.4 ملیار) دۆلار دەبوو.

بەپێى داتاكان ھەربەرمیلیک نەوتی ھەریم لە ماوەى ناوبراودا بە کەمتر لە (11) دۆلار فرۆشراو، بەراورد بە نرخى سۆمۆ بەراورد بە نرخە جیھانییەکەش نرخى بەرمیلیک نەوتی ھەریم بە (15) دۆلار کەمتر ساغراوەتەو.

بەکورتییەکەى ھەر بەرمیلیک نەوتی ھەریم تەنھا (38) دۆلاری گەراوەتەو بۆ وەزارەتى دارایی و مۆجەى مۆجەخۆران، لە کاتیکدا بەتیکرا نرخى نەوت لە بازاراکانى جیھان زیاتر لە (100) دۆلار بوو نەوتی ھەریم بە (85) دۆلار فرۆشراو.

یەکەم؛ داھاتی نەوتی عێراق و پشکی ھەریم بەپێى یاسای بودجەى گشتی عێراق

بەپێى زانیارییەکانى وەزارەتى نەوت، حکومەتى عێراق لە چارەکی یەکەمی سالی (2022) برى (292 ملیۆن و 640 ھەزار و 250) بەرمیل نەوتى بەتیکرای پۆژانەى (3 ملیۆن و 253 ھەزار و 570) بەرمیل نەوتى لە ڕیگەى کۆمپانیای بەبازارکردنى نەوتى عێراق "سۆمۆ" وە ھەناردەى بازارەکانى جیھان کردوو، ھەر بەپێى زانیارییەکان بەرمیلیک نەوتى بە تیکرای (96.26) دۆلار فرۆشتوو، بەم پێیە کۆى بەھای نەوتى فرۆشراوى عێراق لە سى مانگی یەکەمی سالی بریتى بوو لە (28 ملیار و 196 ملیۆن و 897 ھەزار و 810) دۆلار.

بە پێى یاسای ژمارە (23)ی سالی (2021) یاسای بودجەى گشتی عێراق، ماددەى (11) پشکی ھەریمی کوردستان بە (%12.67) ی بودجەى گشتی عێراق دیاریکراو، ھەر بۆیە بەپێى یاساکە

"تەنھا لە داھاتی نەوتی عێراق" لە ماوەی چارەکی یەكەمی (2022)دا پشکی ھەرئیمی كوردستان بریتی دەبێت لە (3 ملیار و 572 ملیۆن و 546 ھەزار و 953) دۆلار.

ئەمە لە كاتێكدا یەك ھەرئیمی كوردستان ئەو داھاتە ی لە ڕیگە ی فرۆشتنی نەوتی ھەرئیمەو بەشێوە ی سەربەخۆ لەو ماوەیەدا بۆ ماوەتەو تەنھا بریتیە لە بری (1 ملیار و 343 ملیۆن و 841 ھەزار و 232) دۆلار، واتە بری (2 ملیار و 228 ملیۆن و 705 ھەزار و 721) دۆلاری كەمترە لەو پشكە ی لە داھاتی نەوتی عێراق بە پێی یاسای بودجە بۆ دیاریكراو. (پرۆانە خشتە ی ژمارە (1)).

حقیقتی ژماره (1)
 داهانی نئوتی عێراق و پیشکی ههڕێج

زیاتره داراییهکانی ههڕێج له لیکهوتنی یاسای بوججه	کۆی داهانی (ماوه‌ای) ئورژینی نئوتی ههڕێج به سه‌ربه‌هتێژ (ژۆری + تاوێژ)	پشکی هه‌ڕێج له داهانی نئوتی عێراق به پێتی یاسا بوججه (12.67%)	کۆی داهانی نئوتی عێراق له پشکی سۆمۆ	ئێجێکۆری ئه‌ووتی هه‌تانه‌که‌راوی عێراق له پشکی سۆمۆ / سۆمۆ (1) بێهه‌رمیل	ئێجێکۆری هه‌تانه‌که‌راوی بێهه‌رمیل/ئازۆژانه	کۆی نئوتی هه‌تانه‌که‌راو بێهه‌رمیل/هاکفانه	چاره‌کی په‌که‌سی 2022
\$2,228,705,721	\$1,343,841,232	\$3,572,546,953	\$28,196,897,810	\$96.26	3,253,570	292,640,250	3/31 – 1/1

دووم؛ جياوازی داھاتی نەوتی ھەرىم لە نىوان فرۆشتنى سەربەخۆ و كۆمپانىيائى "سۆمۆ" دا

بەپىئى ئەو داتايانەى حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە (2022/7/7) بىلاويكردنەتەو دەربارەى فرۆشى نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى سالى (2022) دا بەھەردووە شىوہى (ناوخۆ و ھەناردەكردن بە رىگەى بۆرى) بىرى (35 مليۆن و 332 ھەزار و 205) بەرميل نەوتى بەتیکراى رۆژانەى (388 ھەزار و 35) بەرميلی لە رىگەى بۆرى نەوتى ھەرىمەو ھەناردەى بەندەرى جەيھانى توركيا كروو، بىرى (4 ھەزار و 545) بەرميليشى رۆژانە لە ناوخۆدا فرۆشتوو. (بۆ وردەكارى زياتر لە بارەى داتاكانى حكومەتى ھەرىم بىروانە چارتى ژمارە (1))

بەپىئى داتاكان ھەر بەرميليك نەوتى ھەرىم لە ماوہى ناوبراودا بە كەمتر لە (11) دۆلار فرۆشراو، بەراورد بە نرخى سۆمۆ، بەراورد بە نرخە جياھانييەكەش نرخى بەرميليك نەوتى ھەرىم بە (15) دۆلار كەمتر ساغكراوتەو.

واتە بە تىكراى سى مانگەكە بەرميليك نەوتى ھەرىم بە (85.48) دۆلار فرۆشراو، بەم پىيە كۆى بەھای نەوتى فرۆشراوى ھەرىم لە سى مانگى يەكەمى سالىدا بىرىتە بوو لە (3 مليار و 63 مليۆن و 356 ھەزار و 891) دۆلار، ھەر بەپىئى داتاكانى حكومەتى ھەرىم (56%) ى داھاتى نەوتى ھەرىم رۆشتوو بۆ خەرجى پروسەكە كە بىرىتە بوو لە بىرى (1 مليار و 719 مليۆن و 515 ھەزار و 659) دۆلار و بىرى (44%) ماوتەو بۆ خەرجى مۆچە لە ماوہى ناوبراودا بىرىتە بوو لە (1 مليار و 343 مليۆن و 841 ھەزار و 232) دۆلار.

بەكورتىيەكەى ھەر بەرميليك نەوتى ھەرىم تەنھا (38) دۆلارى گەراوتەو بۆ وەزارەتى دارايى و مۆچەى مۆچەخۆران، لە كاتىكدا بەتیکراى نرخى نەوت لە بازاراكانى جياھان زياتر لە (100) دۆلار بوو ھەو ھەرىم بە كەمتر لە (85) دۆلار فرۆشراو.

لە كاتىكدا ئەو بىرە نەوتەى ھەرىم ھەناردەى كروو، ئەگەر لە رىگەى كۆمپانىيائى سۆمۆ بە نرخى نەوتى عىراقى بفرۆشرايە كە ھەر بەرميليكى دراو بە (96.26) دۆلار، ئەوا كۆى بەھاكەى بىرىتە دەبوو لە (3 مليار و 401 مليۆن و 78 ھەزار و 53) دۆلار.

واتە ئەگەر نەوتى ھەرىم لە ماوہى سى مانگى يەكەمى ئەمسالىدا لە رىگەى سۆمۆ ھەناردە بىرايە ئەوا بىرى (2 مليار و 57 مليۆن و 236 ھەزار و 821) دۆلارى زياتر دەبوو لەو بىرەى ئىستى حكومەتى ھەرىم بۆى ماوتەو. (بىروانە خشتەى ژمارە (2)).

حفظتی وماره (2)

جیاوازی داماتی نوتی همرچ له نیوان فرۆشتی سهر به خۆ و کۆ مانیای سۆمۆ نا

جیاوازی نیوان داماتی نوت له نیوان فرۆشتی سهر به خۆ و کۆ مانیای سۆمۆ	کۆی داماتی (ماره)ی فرۆشتی نوتی همرچ به سهر به خۆ	کۆی خهرجی پرۆسه ی نوتی همرچ به سهر به خۆ	کۆی داماتی نوتی همرچ له ریگهی سۆمۆوه	کۆی داماتی نوتی همرچ	تێگه ی نوت به سۆمۆ	تێگه ی نوت له بازاره گانی جیهان	تێگه ی نوتی همرچ	تێگه ی نوتی فرۆشراو به ریمیل/رۆژانه	کۆی نوتی فرۆشراوی همرچ/ به ریمیل	چاره کی به گهی 2022
\$2,057,236,821	\$1,343,841,232	\$1,719,515,659	\$39,373,902	\$34,453,394	\$96,26	\$100,44	\$84,23	4,545	409,037	3-31 - 1/1 تاو خۆ
\$2,057,236,821	\$1,343,841,232	\$1,719,515,659	\$3,401,078,053	\$3,063,356,891	\$96,26	\$100,44	\$85,48	196,290	35,332,205	ته ختام

سۆمۆم؛ نهوتی ههریم و عیراق له ریگهی کۆمپانیای "سۆمۆ" وهو پشکی ههریم تییدا

له تهوهری یهکهمی باسهکهدا تیشکمان خستهسهه پشکی ههریم له فرۆشی نهوتی عیراقدا بهپیی یاسای بودجهی گشتی، بهبی له بهرچاوغرتنی ئهوه بره نهوتهی ههریمی کوردستان ههناردی دهکات، بۆیه ئهگهر نهوتی ههریم و نهوتی عیراق پیکهوه له ریگهی کۆمپانیای "سۆمۆ" وه ههنارده بکریت، ئهوا بیگومان ریژهی ههناردهکردنی نهوتی عیراق بهرزدهبیتهوه، بۆیه داهاتهکهشی زیاد دهکات، به ههمان پیوهری پشکی ههریمیش بهپیی یاسای بودجه له داهاتی نهوت زیاد دهکات ئهویش به جۆریک؛

له چارهکی یهکهمی (2022)دا ههریم و عیراق پیکهوه بری (327 ملیون و 972 ههزار و 455) بهرمیل نهوتی بهتیکرای پۆژانهی (3 ملیون و 279 ههزار و 725) بهرمیل نهوتی له ریگهی کۆمپانیای "سۆمۆ" وه ههنارده بکردایه، ههر بهپیی زانیارییهکان بهرمیلیک نهوت لهو ماوهیهدا به تیکرای (96.26) دۆلار فرۆشراوه، بهم پیهه کۆی بههای نهوتی فرۆشراوی عیراق و ههریم له سئ مانگی یهکهمی سالدا بریتی دهبوو له (31 ملیار و 570 ملیون و 628 ههزار و 512) دۆلار.

به پیی یاسای ژماره (23)ی سالی (2021) یاسای بودجهی گشتی عیراق، مادهی (11) پشکی ههریمی کوردستان به (%12.67)ی بودجهی گشتی عیراق دیاریکراوه، ههر بۆیه بهپیی یاساکه "تهنها له داهاتی نهوت"دا لهم ماوهی ئهم سئ مانگهدا پشکی ههریمی کوردستان بریتی دهبوو له (3) ملیار و 999 ملیون و 998 ههزار و 633) دۆلار.

ئهمه له کاتیکدایه حکومهتی ههریمی کوردستان ئهوه داهاتهی له ریگهی فرۆشتنی نهوتی ههریمهوه بهشیوهی سهربهخۆ لهو ماوهیهدا بۆی ماوهتهوه تهنها بریتیه له بری (1) ملیار و 343 ملیون و 841 ههزار و 232) دۆلار، واته بری (2) ملیار و 656 ملیون و 157 ههزار و 401) دۆلاری کهمتره لهو پشکهی له داهاتی نهوتی عیراق بهپیی یاسای بودجه بۆی دیاریکراوه. (بروانه خشتهی ژماره (3)).

خشفتی ژساره (3)
 نهوتی ههزیڤم و عێراق له ڕێگهی کۆمپانیای "سۆمۆ"وه و پشکی ههزیڤم

زیبانه داراییهکانی ههزیڤم له لێکۆوتنی پێسای بووچهی عێراق	کۆی ناهاتی(ماوه)ی نهوتی ههزیڤم (بۆزی + ناوچۆ)	پشکی ههزیڤم په پێش پێسا بووچه (%12.67)	کۆی ناهاتی نهوتی عێراق و ههزیڤم له ڕێگهی سۆمۆوه	تێگهڕای نهوتی ههتانهکراوی عێراق له ڕێگهی سۆمۆ (1)بهزیمل	تێگهڕای ههتانهی نهوتی عێراق و فرۆشهی ههزیڤم بهزیمل/بۆزانه	کۆی نهوتی ههتانهکراوی عێراق و فرۆشهی ههزیڤم بهزیمل/سانگانه	کۆی نهوتی فرۆشراوی ههزیڤم بهزیمل	کۆی نهوتی ههتانهکراوی عێراق/ بهزیمل	سانگانه
\$2,656,157,401	\$1,343,841,232	\$3,999,998,633	\$31,570,628,518	\$96,26	3,279,725	327,972,455	35,332,205	292,640,250	3/31 – 1/1

چوارەم؛ زیانە داراییەکانی فرۆشی نەوتی سەر بەخۆ لە چارەکی یەکەمی 2022

بەو پێوە دانگانی سەرەوه، هەناردەکردنی نەوتی سەر بەخۆ لە لایەن حکومەتی هەریمی کوردستان زیانی گەورە دارایی بە هەریم گەیاندوو هەر یەک لە (خشتەئێ ژمارە 4) چارتی ژمارە (2)) بە ئاشکرا ئەو زیانە داراییانەی ڕوونکردوووەتەوه. بە جۆریک؛

کۆی ئەو داھاتە حکومەتی هەریم لە چارەکی یەکەمی ئەمسالدا لە ڕیگەی فرۆشی نەوتەوه دەستی کەوتوووە بریتی بوو لە (1 ملیار و 343 ملیۆن و 841 ھەزار و 232) دۆلار. لە کاتیگدا ئەگەر ھەمان ئەو ڕە نەوتەئێ بە شیوەئێ سەر بەخۆ ھەناردەئێ کردوو لە ڕیگەی کۆمپانیای سۆمۆو بەبازار بخرایە داھاتەکەئێ بریتی دەبوو لە (3 ملیار و 401 ملیۆن و 78 ھەزار و 53) دۆلار.

ئەمە جگە لەوەئێ ئەگەر بەھۆئێ سیاسەتی نەوتەوه پشکی هەریم ڕانەگیرایە، بە پێئێ یاسای بودجە بری (3 ملیار و 572 ملیۆن و 546 ھەزار و 953) بەشی هەریم دەبوو تەنھا لە داھاتی نەوتی عێراقدا.

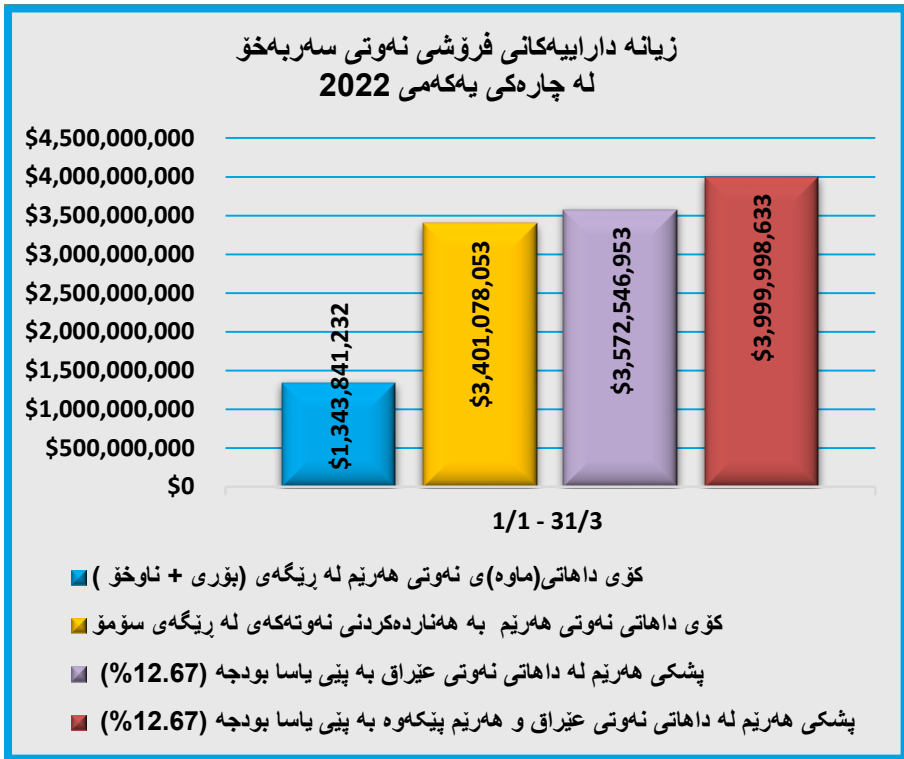
زیاتر لەوەش ئەگەر نەوتی هەریم و عێراق پیکەوہ لە ڕیگەئێ سۆمۆو ھەناردە بکرایە، ئەوا پشکی هەریم لە سێ مانگی یەکەمی (2022) دا بە پێئێ یاسا تەنھا لە فرۆشی نەوت بری (3 ملیار و 999 ملیۆن و 998 ھەزار و 633) دۆلار دەبوو.

خشتەئێ ژمارە (4)

زیانە داراییەکانی فرۆشی نەوتی سەر بەخۆ

پشکی هەریم لە داھاتی نەوتی عێراق و هەریم پیکەوہ بە پێئێ یاسا بودجە (12.67%)	پشکی هەریم لە داھاتی نەوتی عێراق بە پێئێ یاسا بودجە (12.67%)	کۆئێ داھاتی نەوتی هەریم بە ھەناردەکردنی نەوتەکەئێ لە ڕیگەئێ سۆمۆ	کۆئێ داھاتی(ماوہ)ئێ نەوتی هەریم لە ڕیگەئێ (بۆری + ناوخۆ)	چارەکی یەکەمی 2022
\$3,999,998,633	\$3,572,546,953	\$3,401,078,053	\$1,343,841,232	3/31 – 1/1

چارتی ژماره (2)

تییینی

ئهم راپۆرته له ماله‌په‌ری (دره‌و میدیا) له (2022/7/8) بلاوکراوه‌ته‌وه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10636

سه‌رچاوه‌کان

- قانون رقم (23) لسنة 2021 الموازنة العامة الاتحادية لجمهورية العراق للسنة المالية 2021؛

<https://moj.gov.iq/view.5555/>

- اعلنت وزارة النفط عن مجموع الكميات والايرادات المتحققة لصادرات النفط، مجموع الصادرات النفطية والايرادات المتحققة لشهر كانون الثاني الماضي؛

<https://oil.gov.iq/?page=909>

- اعلنت وزارة النفط عن مجموع الكميات والايرادات المتحققة لصادرات النفط، مجموع الصادرات النفطية والايرادات المتحققة لشهر شباط الماضي؛

<https://oil.gov.iq/?page=951>

- اعلنت وزارة النفط عن مجموع الكميات والايرادات المتحققة لصادرات النفط ، مجموع الصادرات النفطية والايرادات المتحققة لشهر آذار الماضي؛
<https://oil.gov.iq/?page=965>
- ههنا دهى نهوتى ههريم له چارهكى يهكه مى 2022 ، راپورتى درهه ميديا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10080
- زيانه داراييهكانى فروشى نهوتى سهريهخو له چارهكى يهكه مى 2022 ، راپورتى درهه ميديا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10123
- زانيارىي فروشتنى نهوتى ههريمى كوردستان ، له سى مانگى يهكه مى سالى 2022 ، بهيجى فهرمى فهريمانگهى ميدياوا زانيارى حكومهتى ههريمى كوردستان؛
<https://www.facebook.com/KRG.DMI.Official/photos/a.120385726081618/748741579912693/>

هەناردەى نەوتى ھەرىم لە نیوەى یەكەمى 2022 حكومەتى ھەرىم بە بەھای (7) ملیار دۆلار، برى (74) ملیون بەرمیل نەوتى هەناردەکردوو

شەش مانگی تەواو بەسەر سالى (2022) دا تىبەپى و پىخراوى "دیلویت" ھىچ وردبىنىەكى لەبارەى فرۆش و داھاتى نەوتى ھەرىمەوہ بۆ ئەو ماوەیە بۆلۆنەکردوہ. ئەمە لەكاتىكدايە بەپى زانیارییەکانى درەو حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە نیوەى یەكەمى سالى (2022) دا زیاتر لە برى (74) ملیون بەرمیل نەوتى لە ڕىگەى بەندەرى جەيھانى تورکیاوە ھەناردەى بازارەکانى جیھان کردوو.

بەھاکەى دواى فرۆشتنى ھەر بەرمیلێك بە كەمتر لە (11) دۆلار بەراورد بە نرخى نەوت لە بازارەکانى جیھان، زیاتر بووہ لە (7) ملیار دۆلار، بە ڕیژەى (56%) و نزیكەى برى (4) ملیار دۆلارى چووہ بۆ خەرجى پرۆسەى نەوت، زیاتر لە (3) ملیار دۆلارى بە ڕیژەى (44%) گەراوەتەوہ بۆ حكومەتى ھەرىم.

یەكەم: ھەناردەى نەوتى ھەرىم لە نیوەى یەكەمى سالى 2022

شەش مانگی تەواو بەسەر سالى (2022) دا تىبەپىوہ و پىخراوى "دیلویت" ھىچ وردبىنى و زانیارییەكى لەبارەى فرۆش و داھاتى نەوتى ھەرىمەوہ بۆ ئەو ماوەیە بۆلۆنەکردووہتەوہ. ئەمە لە كاتىكدايە بەپى زانیارییەکانى "درەو" حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە سەرەتای سالى (2022) ھوہ تا كۆتایى مانگی حوزەیرانى ھەمان سالى برى (74) ملیون و 111 ھەزار بەرمیل نەوتى لە ڕىگەى بەندەرى جەيھانى تورکیاوە بە بۆرى نەوتى ھەرىمى كوردستان ھەناردە کردووہ، واتە تىكراى پۆژانەى نەوتى ھەناردەكراو برىتى بووہ لە (409 ھەزار 479) بەرمیل، (بروانە خشتەى ژمارە (1) و چارتى ژمارە (1)) بەجۆرىك؛

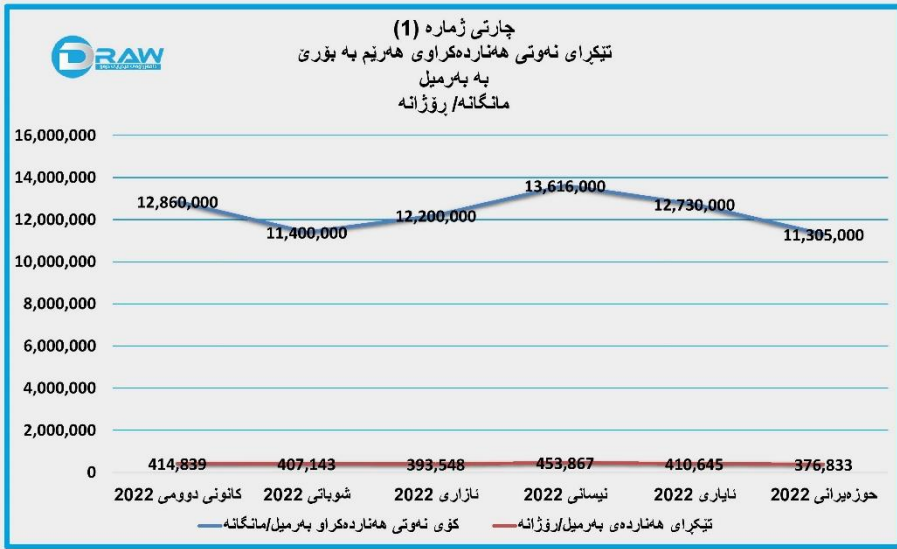
- له مانگی کانونی دووهمی سالی (2022) پوژانه بری (414 ههزار و 839) بهرمیل نهوتی ههنارده کردوو به کۆی مانگه که (12 ملیون و 860 ههزار) بهرمیل بووه.
- مانگی شوباتی ههمان سال (11 ملیون 400 ههزار) بهرمیل نهوت ههنارده کراوه به تیکرای پوژانهی (407 ههزار و 143) بهرمیل نهوت، له کاتیکیدا مانگی شوبات (28) پوژ بووه.
- هاوکات له مانگی نازاری سالی (2022) حکومهتی ههریم بری (12 ملیون و 200 ههزار) بهرمیل نهوتی ههنارده کردوو، به تیکرای (393 ههزار و 548) بهرمیل له پوژیکدا.
- له مانگی نیسانی سالی (2022) حکومهتی ههریم بری (13 ملیون و 616 ههزار) بهرمیل نهوتی ههنارده کردوو، به تیکرای (453 ههزار و 867) بهرمیل له پوژیکدا.
- مانگی ئایاری ئەمسال حکومهتی ههریم بری (12 ملیون و 730 ههزار) بهرمیل نهوتی ههنارده کردوو، به تیکرای (410 ههزار و 645) بهرمیل له پوژیکدا.
- له مانگی حوزه بیرانییدا حکومهتی ههریم کهترین بری نهوتی ههنارده کردوو بهراورد به مانگهکانی پیش خۆی و برهکهی بریتی بووه له (11 ملیون و 305 ههزار) بهرمیل نهوتی ههنارده کردوو، به تیکرای (376 ههزار و 833) بهرمیل له پوژیکدا.

خشتهی ژماره (1)

نامارهاکانی نهوتی ههناردهکارای ههریم له نیوهی یهگهمی سالی 2022 (به بۆری)

مانگهکان	کۆی نهوتی ههناردهکارای بهرمیل/مانگه	تیکرای ههناردهی بهرمیل/پوژانه	تیکرای نرخێ نهوت له بازار دکلی جیهان	تیکرای نرخێ نهوت ههریم (11-)	کۆی داهاکی نهوتی ههریم	کۆی خهرجی پروسهیی نهوتی ههریم به ریزهیی (%56)	کۆی دهاتی پروسهیی نهوتی ههریم به ریزهیی (%44)	کۆی داهاکی ماوه به دینار
کانونی دووهمی 2022	12,860,000	414,839	\$86.51	\$75.51	\$971,058,600	\$543,792,816	\$427,265,784	619,535,386,800
شوباتی 2022	11,400,000	407,143	\$97.13	\$86.13	\$981,882,000	\$549,853,920	\$432,028,080	626,440,716,000
نازاری 2022	12,200,000	393,548	\$117.70	\$106.70	\$1,301,740,000	\$728,974,400	\$572,765,600	830,510,120,000
نیسانی 2022	13,616,000	453,867	\$104.58	\$93.58	\$1,274,185,280	\$713,543,757	\$560,641,523	812,930,208,640
ئایاری 2022	12,730,000	410,645	\$112.73	\$101.73	\$1,295,022,900	\$725,212,824	\$569,810,076	826,224,610,200
حوزه بیرانی 2022	11,305,000	376,833	\$122.86	\$111.86	\$1,264,577,300	\$708,163,288	\$556,414,012	806,800,317,400
ناخچام	74,111,000	409,479	\$106.92	\$95.92	\$7,088,466,080	\$3,969,541,005	\$3,118,925,075	4,522,441,359,040

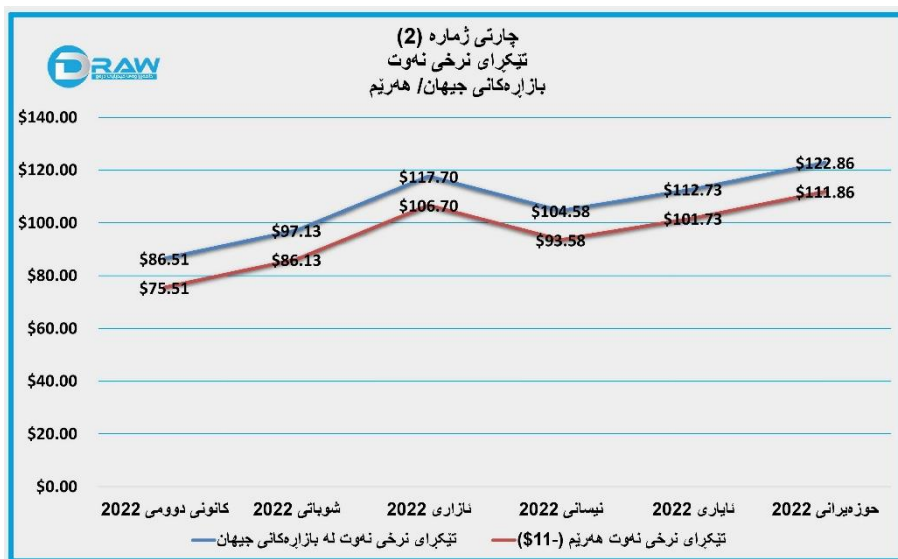
دووم؛ نرخى نهوتى فرۆشراوى ههریم له بازارهکانى جیهاندا

له و کاتهوه ههریمی کوردستان دهستی به ههنارده کردنی نهوت کردووه، بازاری نهوت نرخى له و جۆرهی بهخۆوه نهبنیوه، بهجۆریک، به تیکرای شهش مانگی رابردوو ههر بهرمیلیک نهوت له بازارهکانى جیهان به به نزیکهی (107) دۆلار بووه.

بهلام بهپیی زانیاری راپۆرتهکانى دیلۆیت له سالی (2021) دا به تیکرای سالهکه حکومهتی ههریم بهردهوام به (11 – 12) دۆلار کهمتر نهوتهکهی خۆی ساغ کردووتهوه. بۆیه؛

- له مانگی کانونی دوومی سالی (2022) که تیکرای نرخى نهوت به (86.51) دۆلار تۆمار کراوه، ئهگهر حکومهتی ههریم به (11) دۆلاری کهمتر ههر بهرمیله نهوتیکی فرۆشتبیت ئهوا بۆ ههر بهرمیلیک بری (75.51) دۆلاری بۆ ماوتهوه.
- بهلام له مانگی شوباتی ههمان سال تیکرای نرخى نهوت بهرزبوونهوهی تۆمارکردووه و گهیشتوووه به (97.13) دۆلار، بۆیه به ههمان پیوهر حکومهتی ههریم نهوتهکهی به (86.13) دۆلار فرۆشتوووه.

- له كاتيكدا له مانگي نازاردا بهرزبوونهوهی بهرچاو تۆماركراوه و نرخی نهوت به تيكرا گهيشتووه به (117.7) دۆلار، بۆيه دهكریت بلّين حكومهتی ههریم ههر بهرميله نهوتیكي به زیاتر له (106) دۆلار فرۆشتووه.
- ئەمه بۆ مانگهكانی (نیسان، ئایار و حوزهیران)یش راسته، كاتیک نرخی نهوت له مانگی نیسان (104.58) دۆلار بووه گریمانهی ئەوه كراوه بههای بهرمیلیکی نهوتی ههریم به (94) دۆلار و له مانگی ئایار (101.73) دۆلار بووه و نهوتی ههریم به (91) دۆلار و له مانگی حوزهیرانیشت به تيكرا (122.86) دۆلار بووه و ئەوهی ههریمی كوردستانیشت بهرمیلیکی به بری (111) دۆلار فرۆشراوه. (چارتی ژماره (2))

سێیهه: داهاات و خهرجی نهوتی ههریم له نیوهی یهکهمی سالی 2022 دا

1. کۆی گشتی داهااتی نهوتی ههریم

حكومهتی ههریمی كوردستان له نیوهی یهکهمی سالی (2022) دا بری (74 ملیۆن و 111 ههزار) بهرمیل نهوتی ههناردهکردووه، به تیکرا ههر بهرمیلیک نهوتی به نزیکهی (96) دۆلار فرۆشتووه، له كاتیکدا تیکرای نرخی بهرمیلیک نهوت له و ماوهیهدا نزیکهی له (106) دۆلار بووه، بۆیه کۆی ئەو داهااتهی له ریگهی فرۆشتنی نهوتووه به بۆری بهدهستهاتووه بریتی بووه له (7 ملیار و 88 ملیۆن و 466 ههزار و 80) دۆلار. (بپروانه خشتهی ژماره (1) و چارتی ژماره (3)) به جۆریک:

- له مانگی كانونى دووم، كۆى داھاتى نەوت برىتى بوو له (971 مليۇن و 58 ھەزار 600) دۆلار.
- له مانگی شوبات، كۆى داھاتى نەوت برىتى بوو له (981 مليۇن و 822 ھەزار) دۆلار.
- له مانگی ئازاردا كۆى داھاتى نەوت برىتى بوو له (ملياريك و 301 مليۇن و 740 ھەزار) دۆلارى ئەمريكى.
- له مانگی نىسان، كۆى داھاتى نەوت برىتى بوو له (ملياريك و 274 مليۇن و 185 ھەزار 280) دۆلار.
- له مانگی ئايار، كۆى داھاتى نەوت برىتى بوو له (ملياريك و 295 مليۇن و 22 ھەزار و 900) دۆلار.
- له مانگی حوزەيران، كۆى داھاتى نەوت برىتى بوو له (ملياريك و 264 مليۇن و 577 ھەزار و 300) دۆلار.

2. خەرجى نەوتى ھەرىم

بەپتى دواين راپۇرتەكانى رېكخراوى دىلۆيت بۇ وردىبىنى پرۆسەى نەوتى ھەرىمى كوردستان له سالى (2021)دا، (56%)ى داھاتى نەوت بۇ خەرجى پرۆسەكە دەروات، بۆيه كۆى ئەو داھاتى له ماومى نيوەى يەكەمى سالى (2022) له پرۆسەى نەوتدا بە خەرج دراو، برىتى بوو له (3 مليار و 969 مليۇن و 541 ھەزار و 5) دۆلارى ئەمريكى (پروانە خىستەى ژمارە (1) و چارتى ژمارە (3))، بە جۆرىك؛

- له مانگی كانونى دووم كە كۆى داھاتى نەوت برىتى بوو له (971 مليۇن و 58 ھەزار) دۆلار، برى (543 مليۇن و 792 ھەزار و 816) دۆلارى چووہ بۇ خەرجى بە رېژەى (56%).
- له مانگی شوبات كە كۆى داھاتى نەوت برىتى بوو له (981 مليۇن و 822 ھەزار) دۆلار، برى (549 مليۇن و 853 ھەزار و 920) دۆلارى چووہ بۇ خەرجى بە رېژەى (56%).
- له مانگی ئازاردا كە كۆى داھاتى نەوت برىتى بوو له (ملياريك و 301 مليۇن و 740 ھەزار) دۆلار، برى (728 مليۇن و 974 ھەزار و 400) دۆلارى چووہ بۇ خەرجى بە رېژەى (56%).
- له مانگی نىسان، كۆى داھاتى نەوت برىتى بوو له (ملياريك و 274 مليۇن و 185 ھەزار 280) دۆلار، برى (713 مليۇن و 543 ھەزار و 757) دۆلارى چووہ بۇ خەرجى بە رېژەى (56%).

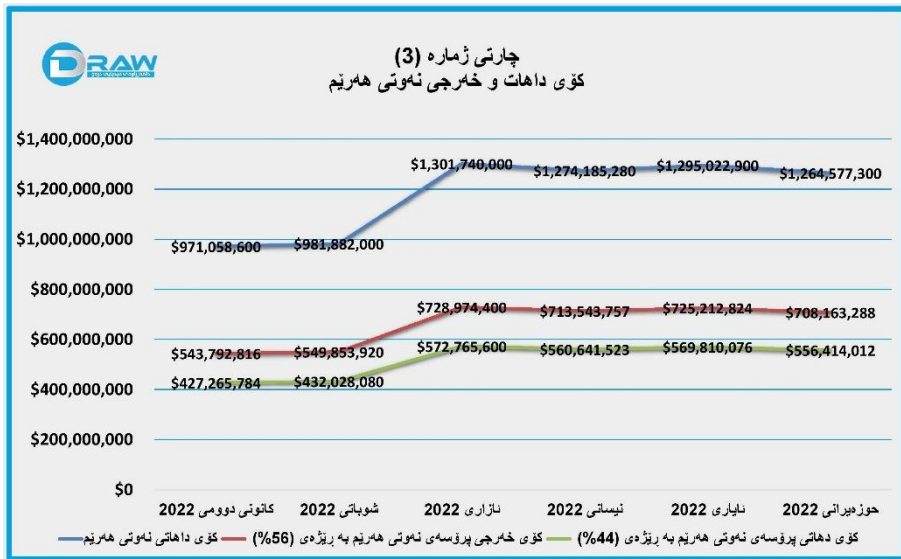
- له مانگی ئایار، کۆی داھاتی نہوت بریتی بووہ له (ملياریک و 295 ملیون و 22 ھزار و 900) دۆلار، بری (725 ملیون و 212 ھزار و 824) دۆلاری چووہ بۆ خەرجی بە ریتۆہی (56%).
- له مانگی حوزەیران، کۆی داھاتی نہوت بریتی بووہ له (ملياریک و 264 ملیون و 577 ھزار و 300) دۆلار، بری (708 ملیون و 163 ھزار و 288) دۆلاری چووہ بۆ خەرجی بە ریتۆہی (56%).

3. داھاتی ماوہی نہوت بۆ حکومەتی ھەریم

بەپیتی راپۆرتەکانی ریکخراوی دیلۆیت (44%)ی داھاتی نہوت له دواي لیدەرکردنی خەرجییەکانی پرۆسەکە بۆ حکومەتی ھەریم دەمینیتەوہ، بۆیە کۆی ئەو داھاتەئە لە ماوہی نیوہی یەکەمی سالی (2022) له پرۆسەئە نہوت بۆ حکومەتی ھەریم ماوہتەوہ کەمترە له کۆی خەرجییەکانی پرۆسەکە و بریتیئە له (3 ملیار و 118 ملیون و 925 ھزار و 75) دۆلاری ئەمریکی، بەرامبەر بە (4 ترلیون و 522 ملیار و 441 ملیون و 359 ھزار) دیناری عێراقی (بیروانە خشتەئە ژمارە 1) و چارتی ژمارە (3 + 4))، بە جۆریک؛

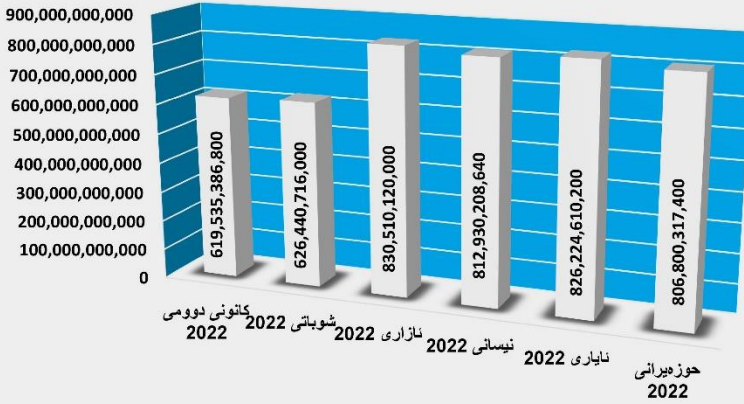
- له مانگی کانونی دووہم کۆی داھاتی نہوت بریتی بووہ له (971 ملیون و 58 ھزار) دۆلار، بەلام دواي لیدەرکردنی خەرجییەکان بە ریتۆہی (56%)، بری (427 ملیون و 265 ھزار و 784) دۆلار بە ریتۆہی (44%) بۆ حکومەتی ھەریم ماوہتەوہ، کە بەرامبەرە بە (619 ملیار و 535 ملیون و 386 ھزار و 800) دیناری عێراقی.
- له مانگی شوبات کۆی داھاتی نہوت بریتی بووہ له (981 ملیون و 822 ھزار) دۆلار، بەلام دواي لیدەرکردنی خەرجییەکان بە ریتۆہی (56%)، بری (432 ملیون و 28 ھزار و 80) دۆلار بە ریتۆہی (44%) بۆ حکومەتی ھەریم ماوہتەوہ، کە بەرامبەرە بە (626 ملیار و 440 ملیون و 716 ھزار) دیناری عێراقی.
- له مانگی ئازار کۆی داھاتی نہوت بریتی بووہ له (ملياریک و 301 ملیون و 740) دۆلار، بەلام دواي لیدەرکردنی خەرجییەکان بە ریتۆہی (56%)، بری (572 ملیون و 765 ھزار و 600) دۆلار بە ریتۆہی (44%) بۆ حکومەتی ھەریم ماوہتەوہ، کە بەرامبەرە بە (830 ملیار و 510 ملیون و 120 ھزار) دیناری عێراقی.
- له مانگی نیسان کۆی داھاتی نہوت بریتی بووہ له (ملياریک و 274 ملیون و 185 ھزار و 280) دۆلار، بەلام دواي لیدەرکردنی خەرجییەکان بە ریتۆہی (56%)، بری (506 ملیون و 641 ھزار و 523) دۆلار بە ریتۆہی (44%) بۆ حکومەتی ھەریم ماوہتەوہ، کە بەرامبەرە بە (812 ملیار و 930 ملیون و 208 ھزار و 640) دیناری عێراقی.

- له مانگی ئایار کۆی داھاتی نہوت بریتی بووہ له (ملياريک و 295 مليون و 22 ھزار و 900) دۆلار، به لآم دواي ليدھ رکړدنی خھرجييه کان به پيژھدی (56%)، بری (569 مليون و 810 ھزار و 76) دۆلار به پيژھدی (44%) بۆ حکومھتی ھھريم ماوھتھوھ، کہ بهرامبھرھ به (826 مليار و 224 مليون و 610 ھزار و 200) ديناری عتراقی.
- له مانگی حوزھيران کۆی داھاتی نہوت بریتی بووہ له (ملياريک و 264 مليون و 577 ھزار و 300) دۆلار، به لآم دواي ليدھ رکړدنی خھرجييه کان به پيژھدی (56%)، بری (556 مليون و 414 ھزار و 12) دۆلار به پيژھدی (44%) بۆ حکومھتی ھھريم ماوھتھوھ، کہ بهرامبھرھ به (806 مليار و 800 مليون و 370 ھزار و 400) ديناری عتراقی.

چارتی ژماره (4)
داھاتی ماوڊی نهوٽی فرؤشراوی همڙیم به بؤری
به دینار

تیببیلی

نهم پاپورته له مالپه پری (دره و میدیا) له (2022/7/3) بلاوکراوتهوه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10603

سەرچاوهكان

- راپۆرتەكانى ديلۆيت له سالى (2021)، مالىپەرى حكومەتى هەريەمى كوردستان.
- درەو ميديا؛ هەناردەى نەوتى هەريەم له چارهكى يەكەمى 2022؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10080
- رينكرەوى پوونبەين بۆ شەفافیەت له پروسەكانى نەوت، نەوتى باركرەوى هەريەم، كانونى دووهمى 2022؛
<http://www.roonbeen.org>
- رينكرەوى پوونبەين بۆ شەفافیەت له پروسەكانى نەوت، نەوتى باركرەوى هەريەم، شوبەتەى 2022؛
<http://www.roonbeen.org>
- ئەنوەر كەريەم؛ داهاى حكومەتى هەريەمى كوردستان بۆ مانگى نيسانى 2022، درەو ميديا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10230
- ئەنوەر كەريەم؛ داهاى مانگى ئایارى حكومەتى هەريەم (ترليۆنىك و 213 ملیار) دیناره، درەو ميديا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10409
- ئەنوەر كەريەم؛ داهاى حكومەتى هەريەم بۆ مانگى حوزەيرانى سالى 2022، درەو ميديا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10593

نەوتى باركراوى ھەرىمىم لە نىۋەى يەكەمى 2022 كەشتىيەكانى ئىتالىاۋ يۇنان (65%) نەوتى ھەرىمىيان باركردوۋە

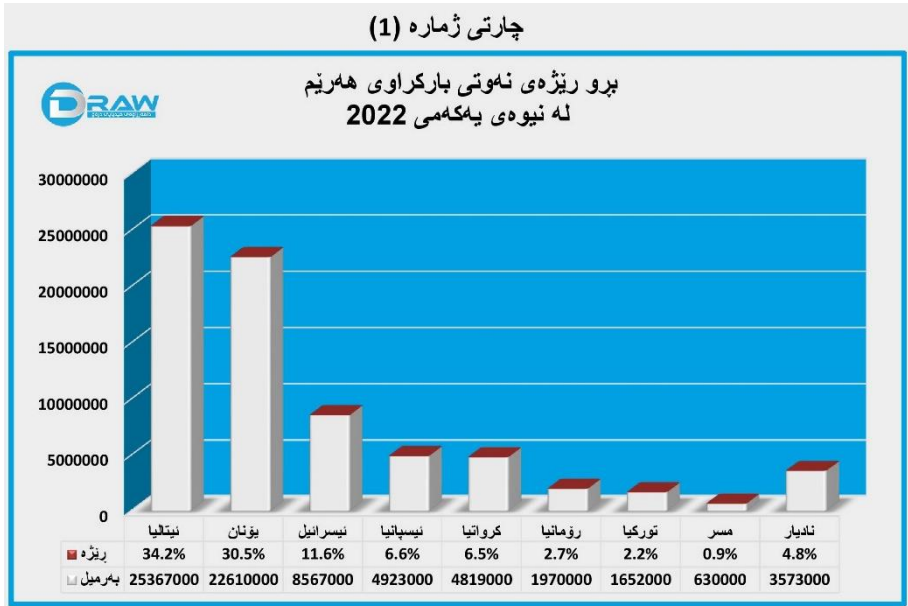
لە شەش مانگى يەكەمى (2022)دا زىاتر لە (74) مىيۇن بەرمىلى نەوتى ھەرىمىم لە بەندەرى جەيھانى توركىا لە لەلايەن كەشتى (8) ۋلاتى جياۋازدوۋە باركراۋە، بەجۇرىك؛ كەشتىيە ئىتالىيەكان زۇرتىن رېژەى نەوتى ھەرىمىيان باركردوۋە كە زىاتر لە (34%) بوۋە، لە دۋاى ئىتالىاۋە كەشتىيە يۇنانىيەكان زىاتر لە (30%) نەوتى ھەرىمىيان باركردوۋە، كەشتىيە ئىسرائىلىيەكانىش زىاتر لە (11%)، ئىسپانىيەكان زىاتر لە (6%)، كەشتىيە كرواتىيەكان زۇرتىر لە (6%)، رۇمانىيەكان نىزىكەى (3%)، كەشتىيەكانى ۋلاتى توركىا زىاتر لە (2%) و كەشتىيە مىسىرىيەكانىش نىزىكەى (1%) نەوتى ھەرىمىيان باركردوۋە.

يەكەم: كۆى نەوتى باركراوى ھەرىمىم لە نىۋەى يەكەمى 2022

لە شەش مانگى پابردوۋدا (74 مىيۇن و 111 ھەزار) بەرمىل نەوتى ھەرىمىم لە بەندەرى جەيھانى توركىاۋە لە لەلايەن كەشتى (8) ۋلاتى جياۋازدوۋە باركراۋە، (بىروانە چارتى ژمارە (1) بەجۇرىك؛

- بىرى (25 مىيۇن و 367 ھەزار) بەرمىلى بە رېژەى (34.2%) نەوتى لەلايەن كەشتىيەكانى (ئىتالىا)ۋە باركراۋە.
- بىرى (22 مىيۇن و 610 ھەزار) بەرمىلى بە رېژەى (30.5%) نەوتى لەلايەن كەشتىيەكانى ۋلاتى (يۇنان)ۋە باركراۋە.
- بىرى (8 مىيۇن و 567 ھەزار) بەرمىلى بە رېژەى (11.6%) نەوتى لەلايەن كەشتىيەكانى (ئىسرائىل)ۋە باركراۋە.
- بىرى (4 مىيۇن و 923 ھەزار) بەرمىلى بە رېژەى (6.6%) نەوتى لەلايەن كەشتىيەكانى (ئىسپانىا)ۋە باركراۋە.
- بىرى (4 مىيۇن و 819 ھەزار) بەرمىلى بە رېژەى (6.5%) نەوتى لەلايەن كەشتىيەكانى (كرواتىا)ۋە باركراۋە.
- بىرى (1 مىيۇن و 970 ھەزار) بەرمىلى بە رېژەى (2.7%) نەوتى لەلايەن كەشتىيەكانى (رۇمانىا) ۋە باركراۋە.

- بری (1 ملیون و 652 هزار) بهرمیلی به ریژدی (2.2%) ی له لایهن کشتییه کانی (تورکیا) وه بارکراوه.
- کشتییه (میسر) یه کان که مترین بری نهوتی ههریمیان بارکردوه، که بره که ی بریتی بووه له (630 هزار) بهرمیل به ریژدی (0.9%) له کۆی نهوتی بارکراوی ههریم.
- بری (3 ملیون و 573 هزار) بهرمیلی به ریژدی (4.8%) ی له لایهن چند کشتییه که وه بارکراوه که ناسنامه کانیان نه زانراوه.

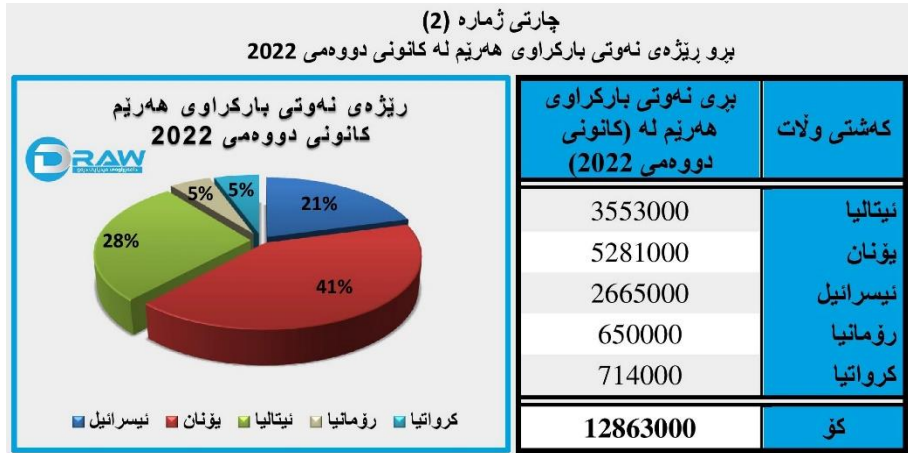
دووم: نهوتی بارکراوی ههریم له شهش مانگی یه کهمی 2022

1. نهوتی بارکراوی ههریم له مانگی کانونی دوومی 2022

له (کانونی دوومی 2022) دا (12 ملیون و 863 هزار) بهرمیل نهوتی ههریم له بهندهری جهیهانی تورکیا وه له لایهن کشتی (5) ولاتی جیاوازه وه بارکراوه، (بروانه چارتی ژماره (2)) به جۆریک؛

- بری (3 ملیون و 553 هزار) بهرمیلی به ریژدی (27.6%) ی له لایهن کشتییه کانی (ئیتالیا) وه بارکراوه.
- بری (5 ملیون و 281 هزار) بهرمیلی به ریژدی (41.1%) ی له لایهن کشتییه کانی (یونان) وه بارکراوه.

- بری (2 ملیۆن و 665 ھزار) بەرمیلی بە پیژەیی (20.7%) ی لەلایەن کەشتییەکانی (ئیسرائیل) ھوہ بارکراوہ.
- بری (650 ھزار) بەرمیلی بە پیژەیی (5.1%) ی لەلایەن کەشتییەکانی (رۆمانیا) ھوہ بارکراوہ.
- بری (714 ھزار) بەرمیلی بە پیژەیی (5.6%) ی لەلایەن کەشتییەکانی (کرواتیا) ھوہ بارکراوہ.

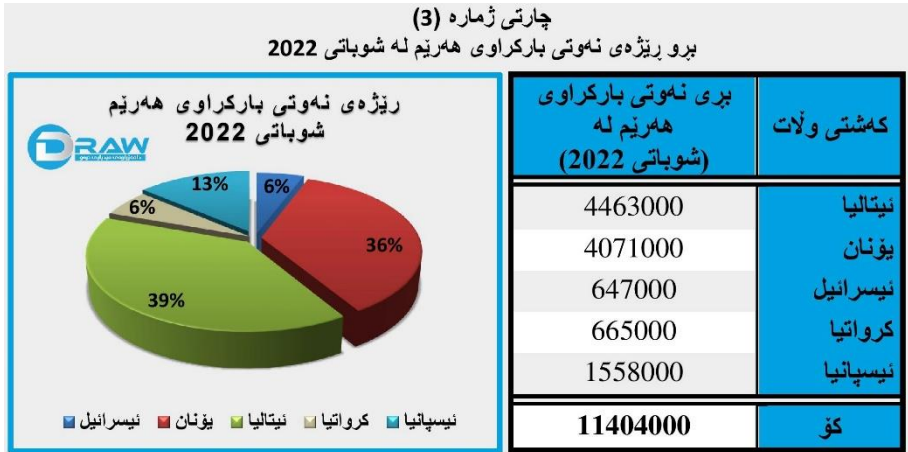

2. نەوتی بارکراوی ھەریم لە مانگی شوباتی 2022

لە (شوباتی 2022) دا (12 ملیۆن و 863 ھزار) بەرمیل نەوتی ھەریم لە بەندەری جەپھانی تورکی لە لەلایەن کەشتی (5) وڵاتی جیباوازەوہ بارکراوہ، (بروانە چارتی ژمارە (3)) بەجۆریک؛

- بری (4 ملیۆن و 463 ھزار) بەرمیلی بە پیژەیی (39.1%) ی لەلایەن کەشتییەکانی (ئیتالیا) ھوہ بارکراوہ.
- بری (4 ملیۆن و 71 ھزار) بەرمیلی بە پیژەیی (35.7%) ی لەلایەن کەشتییەکانی (یۆنان) ھوہ بارکراوہ.
- بری (647 ھزار) بەرمیلی بە پیژەیی (5.7%) ی لەلایەن کەشتییەکانی (ئیسرائیل) ھوہ بارکراوہ.
- بری (665 ھزار) بەرمیلی بە پیژەیی (5.8%) ی لەلایەن کەشتییەکانی (کرواتیا) ھوہ بارکراوہ.

- بری (ملیونیک و 558 هزار) بهرمیلی به ریژدی (13.7%) ی له لایه ن کشتیه کانی (نیسپانیا) وه بارکراوه.

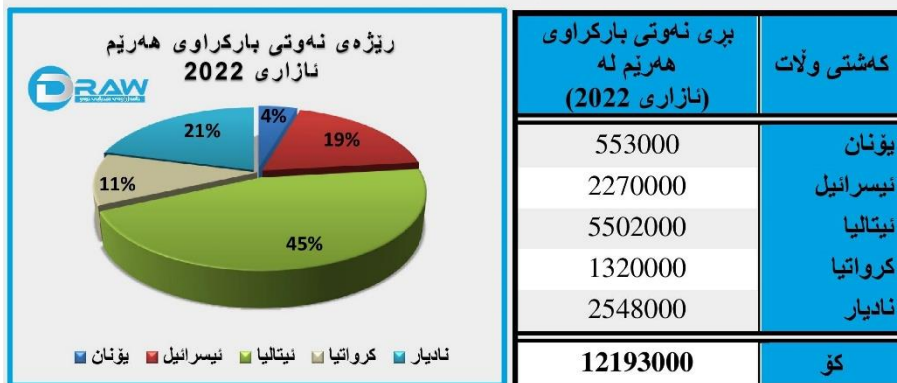
3. نهوتی بارکراوی ههریم له مانگی نازاری 2022

له (نازاری 2022) دا (12 ملیون و 193 هزار) بهرمیل نهوتی ههریم له به ندهری جه یهانی تورکی له له لایه ن کشتی (4) ولاتی جیاوازه وه بارکراوه، (بروانه چارتی ژماره (4)) به جۆریک؛

- بری (553 هزار) بهرمیلی به ریژدی (4.5%) ی له لایه ن کشتیه کانی (یونان) هوه بارکراوه.
- بری (2 ملیون و 270 هزار) بهرمیلی به ریژدی (18.6%) ی له لایه ن کشتیه کانی (نیسرائیل) هوه بارکراوه.
- بری (5 ملیون و 502 هزار) بهرمیلی به ریژدی (45.1%) ی له لایه ن کشتیه کانی (ئیتالیا) وه بارکراوه.
- بری (1 ملیون و 320 هزار) بهرمیلی به ریژدی (10.8%) ی له لایه ن کشتیه کانی (کرواتیا) وه بارکراوه.
- بری (2 ملیون و 548 هزار) بهرمیلی به ریژدی (20.9%) ی له لایه ن چه نده کشتیه کانه وه بارکراوه که ناسنامه کانیان نه زانراوه.

چارتی ژماره (4)

برو ریژدی نهوتی بارکراوی ههریم له نازاری 2022

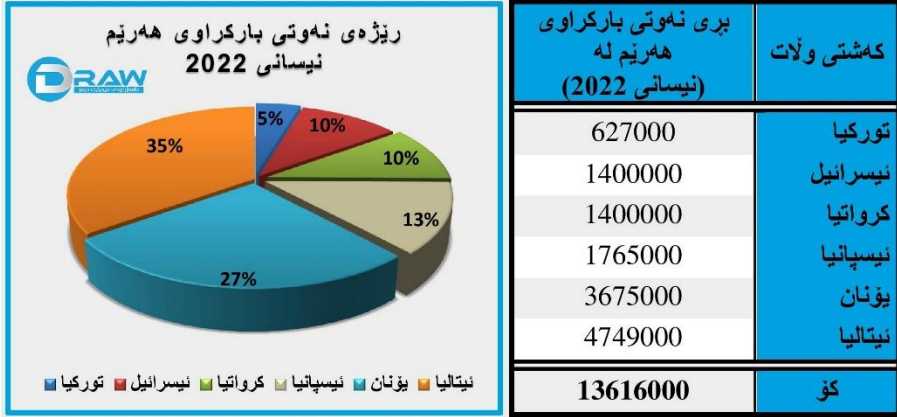
4. نهوتی بارکراوی ههریم له مانگی نیسانی 2022

له (نیسانی 2022) دا (13 ملیۆن و 616 ههزار) بهرمیل نهوتی ههریم له بهندهری جهیهانی تورکی له له لایهن کەشتی (6) وڵاتی جیاوازهوه بارکراوه، (بروانه چارتی ژماره (5)) بهجۆریک؛

- بپی (627 ههزار) بهرمیلی به ریژدی (4.6%) ی له لایهن کەشتییه (تورکیا) وه بارکراوه.
- بپی (1 ملیۆن و 400 ههزار) بهرمیلی به ریژدی (10.3%) ی له لایهن کەشتییه کانی (ئیسرائیل) وه بارکراوه.
- بپی (1 ملیۆن و 400 ههزار) بهرمیلی به ریژدی (10.3%) ی له لایهن کەشتییه کانی (کرواتییا) وه بارکراوه.
- بپی (1 ملیۆن و 675 ههزار) بهرمیلی به ریژدی (13%) ی له لایهن کەشتییه کانی (ئیسپانیا) وه بارکراوه.
- بپی (3 ملیۆن و 675 ههزار) بهرمیلی به ریژدی (27%) ی له لایهن کەشتییه کانی (یونان) وه بارکراوه.
- بپی (4 ملیۆن و 749 ههزار) بهرمیلی به ریژدی (34.9%) ی له لایهن کەشتییه کانی (ئیتالیا) وه بارکراوه.

چارتی ژماره (5)

برو ریژهی نهوتی بارکراوی ههریم له نیسانی 2022

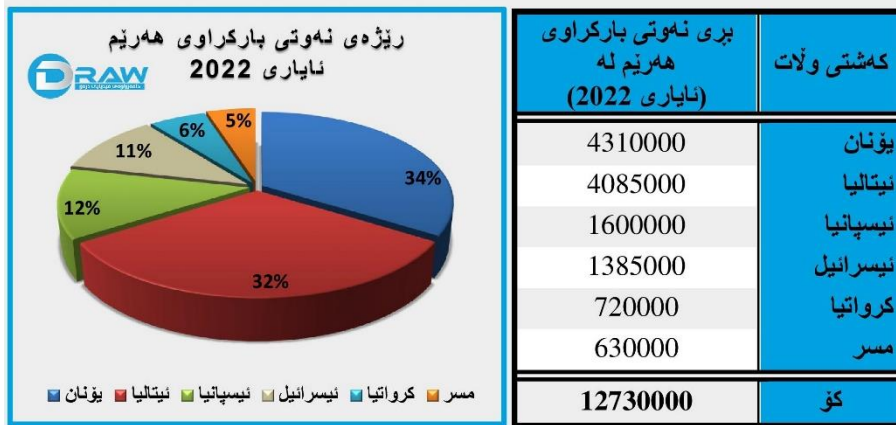
کەشتی ولات	بری نهوتی بارکراوی ههریم له نیسانی (2022)
تورکیا	627000
نیسرائیل	1400000
کرواتیا	1400000
نیسپانیا	1765000
یونان	3675000
ئیتالیا	4749000
کۆ	13616000

5. نهوتی بارکراوی ههریم له مانگی ئایاری 2022

له (ئایاری 2022)دا (12 ملیۆن و 730 ههزار) بهرمیل نهوتی ههریم له بهندهری جهیهانی تورکی له لایهن کەشتی (6) ولاتی جیاوازهوه بارکراوه، (بروانه چارتی ژماره (6)) بهجۆریک؛

- بری (4 ملیۆن و 310 ههزار) بهرمیلی به ریژهی (33.9%) ی له لایهن کەشتیهکانی (یونان)وه بارکراوه.
- بری (4 ملیۆن و 85 ههزار) بهرمیلی به ریژهی (32.1%) ی له لایهن کەشتیهکانی (ئیتالیا)وه بارکراوه.
- بری (1 ملیۆن و 600 ههزار) بهرمیلی به ریژهی (12.6%) ی له لایهن کەشتیهکانی (ئیسپانیا) وه بارکراوه.
- بری (1 ملیۆن و 385 ههزار) بهرمیلی به ریژهی (10.9%) ی له لایهن کەشتیهکانی (ئیسرائیل)وه بارکراوه.
- بری (720 ههزار) بهرمیلی به ریژهی (5.7%) ی له لایهن کەشتیهکانی (کرواتیا)وه بارکراوه.
- کەشتیه (میسر) یهکان کهترین بری نهوتی ههریمیان بارکردوه، که برهکهی بریتی بووه له (630 ههزار) بهرمیل به ریژهی (4.9%) له کۆی نهوتی بارکراوی ههریم.

چارتی ژماره (6)
 پرو ریژدهی نهوتی بارکراوی ههریم له نایاری 2022

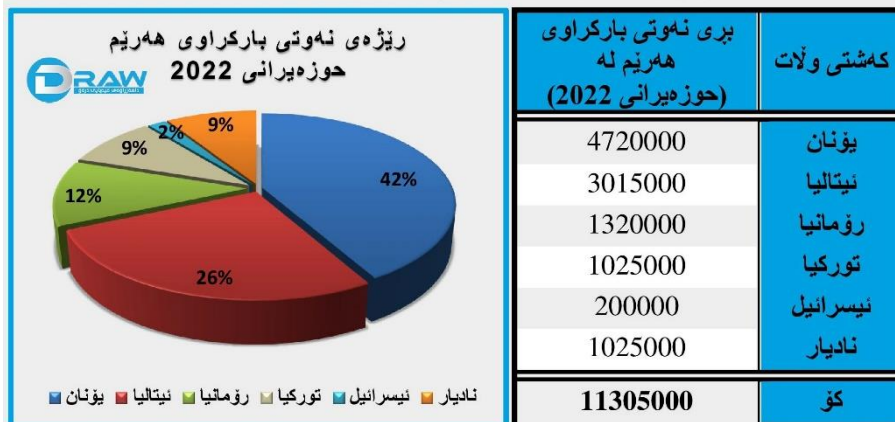
6. نهوتی بارکراوی ههریم له مانگی حوزەیرانی 2022

له (حوزەیرانی 2022)دا (11 ملیۆن و 305 ههزار) بهرمیل نهوتی ههریم له بهندهری جهیهانی تورکی له له لایه ن کەشتی (5) وڵاتی جیاوازهوه بارکراوه، (بروانه چارتی ژماره (7)) بهجۆریک؛

- بپی (4 ملیۆن و 720 ههزار) بهرمیلی به ریژدهی (41.8%) ی له لایه ن کەشتیهکانی (یونان)هوه بارکراوه.
- بپی (3 ملیۆن و 15 ههزار) بهرمیلی به ریژدهی (26.7%) ی له لایه ن کەشتیهکانی (ئیتالیا)وه بارکراوه.
- بپی (1 ملیۆن و 320 ههزار) بهرمیلی به ریژدهی (11.7%) ی له لایه ن کەشتیهکانی (رۆمانیا) وه بارکراوه.
- بپی (1 ملیۆن و 25 ههزار) بهرمیلی به ریژدهی (9.1%) ی له لایه ن کەشتیهکانی (تورکیا) وه بارکراوه.
- بپی (200 ههزار) بهرمیلی به ریژدهی (1.8%) ی له لایه ن کەشتیهکانی (ئیسرائیل)هوه بارکراوه.
- بپی (1 ملیۆن و 25 ههزار) بهرمیلی به ریژدهی (9.1%) ی له لایه ن چه ن د کەشتیهک هوه بارکراوه که ناسنامهکانیان نهزانراوه.

چارتی ژماره (7)

پرو ریژدی نهوتی بارکراوی ههریم له حوزهیرانی 2022

تیبینی

ئهم پابۆرتە له مالبەری (دره و میدیا) له (2022/7/5) بلاوکراوهتهوه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10621

سه چاوهکان

- دره و میدیا؛ هه ناردی نهوتی ههریم له چارهکی بهکهمی 2022؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10080
- ریکخراوی پوونبیین بۆ شهفافییهت له پرۆسهکانی نهوت، نهوتی بارکراوی ههریم، کانونی دووهمی 2022؛
<http://www.roonbeen.org>
- ریکخراوی پوونبیین بۆ شهفافییهت له پرۆسهکانی نهوت، نهوتی بارکراوی ههریم، شوباتی 2022؛
<http://www.roonbeen.org>
- ئه نوهر کهریم؛ داهاکی حکومتی ههریمی کوردستان بۆ مانگی نیسانی 2022، دره و میدیا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10230
- ئه نوهر کهریم؛ داهاکی مانگی ئایاری حکومتی ههریم (ترلیۆنیک و 213 ملیار) دیناره، دره و میدیا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10409
- ئه نوهر کهریم؛ داهاکی حکومتی ههریم بۆ مانگی حوزهیرانی سالی 2022، دره و میدیا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10593

دیوی ناوہومی راپورتہکے دیلویٹ... پروسے دی نوتی ہریم لہ چارہکی یہکےمی (2022) دا

بہ پیتی داتاکانی دیلویٹ لہ چارہکی یہکےمی (2022) دا، کڑی نوتی فرؤشراوی ہریم (لہ ناوحو و ہناردہکردنی بہ بوری)، زیاتر لہ (39 ملیون) بہرمیل بووہ کڑی داہاتہکےی زیاتر لہ (3 ملیار و 63 ملیون) دؤلار بووہ. تہنہا تہنہا بپی (1 ملیار و 343 ملیون) دؤلاری بہ ریژہی (43.9%) دی داہاتی گشتی نوت گہراوہتہوہ بؤ ووزارہتی سامانہ سروشتیہکان.

واتہ جگہ لہوہی نوتی ہریم بہ نزیکہی (14) دؤلار کہمتر لہ نرخی جیہانی لہو ماوہیہدا فرؤشراوہ، (56.1%) چووہ بؤ خہرجی پروسہکےو کڑی بہرہمہینان، کڑی گواستہوہ، گؤرانکاری حسابی کریاران، سوود و رسومات...

ٹامارہکانی دیلویٹ و داہات و خہرجی پروسے دی نوتی ہریم (لہ ریگہی بؤریہوہ) لہ چارہکی یہکےمی (2022) دا

رؤژی (2022/7/18) کؤمپانیای دیلویٹ بؤ وردبینی پروسے دی نوتی ہریمی کوردستان، راپورتی خوی بؤ چارہکی یہکےمی سالی (2022) بلاو کردوہ، ئەمہ لہ کاتیکیدا نیوہی یہکےمی سالی (2022) تیہریووہ.

بہ پیتی ئەو ٹامارو وردبینیانہی کؤمپانیای دیلوت بؤ نوتی ہریمی کوردستان لہ (1) کانونی دووہم بؤ 31 ی ئازاری (2022) بلاوی کردووتہوہ، حکومہتی ہریمی کوردستان لہ تہوای ئەو سئ مانگہدا بپی (36 ملیون و 453 ہزار و 590) بہرمیل نوتی لہ ریگہی بؤری نوتی ہریمہوہ ہناردہی بہندہری جیہانی توركيا کردوہ، لہو برہش دواي بہکؤگاگردن و پاکردنہوہی لہ بیگہاتہی ئاو تہنہا (34 ملیون و 923 ہزار و 168) بہرمیلی رادہستی کریاران کراوہ، بہ تیگرا ہر بہرمیلیک نوتی ہریم بہ (86.73) دؤلار فرؤشراوہ و کڑی داہاتہکےی بریتی بووہ لہ (3 ملیار و 28 ملیون و 903 ہزار و 497) دؤلاری ئەمریکی (بروانہ خشتہی ٹمارہ (1))

خىشەتەي ژمارە (I)

برو داھاتى نەوتى ھەرىم (لە رىنگەي بۇرىيەوھ) لە چارەكى يەكەمى (2022)

كۆي بەھاي نەوتى خاوي فروشراو بەمولار	تېكراي نرخی (1) بەرمىلى فروشراو بە دۆلار	سافى نەوتى خاوي گۇاستراوھ بۇ كرىاران/ رۆژانە/ بەرمىل	سافى نەوتى خاوي گۇاستراوھ بۇ كرىاران/ بەرمىل	وردىبىنى راپۇرتەكەتى دىلۆيت 2022
918,649,765	73,894	401,032	12,431,994	كانونى دووم
997,778,876	88,281	403,654	11,302,306	شوبات
1,101,275,522	99,426	360,931	11,188,868	نازار
3,028,903,497	86,730	388,539	34,923,168	كۆتىنكرا

تېيىنى/ ئەگەر تېكراي نرخی نەوتى فروشراوي سى مانگى يەكەمى (2022) وەربىگرىن، وەك لە راپۇرتەكەمى دىلۆيت ئامازمى بېدراوھ ئەوا نرخی ھەر بەرمىلىك برىتى دەبېت لە (87.2) دۆلار نەك (86.73) دۆلار، كۆي داھاتەكەشى (3 مىليار و 45 مىيۇن و 311 ھەزار و 891) دۆلار دەبېت نەك (3 مىليار و 28 مىيۇن و 903 ھەزار و 497) دۆلار، بەلام لە خىشەتەكەدا ھەمان ئەو ئەنجامەمان داناوھەكە دىلۆيت ئامازمى بېداوھ، چونكە وەك راپۇرتەكەمى دىلۆيت ئامازمى بېداوھ بەشېك لە نەوتەكە لە كارگۆي نەوتى بىن مۇسەفەت و ئاوبە ھەرزانتر فروشراوھ.

ئەوھى جىگەي سەرنجە، بەردەوام پىرۇسەي نەوتى ھەرىم خەرجى و تىچووەكانى گەورەترە لەو داھاتەي بۇ ھۆكۈمەتى ھەرىم دەمىننیتەوھ، بە گۆيرەي راپۇرتەكەمى دىلۆيت كۆي نەوتى خاوي فروشراوي ھەرىمى كوردستان لە سى مانگى يەكەمى سالى (2022) دا بە ھەردووشىوھى (بۆرى و فروشتى ناوخۇ) كە بىرى (39 مىيۇن و 88 ھەزار و 710) بەرمىل بووھ، بەھاكەي برىتى بووھ لە (3 مىليار و 63 مىيۇن و 356 ھەزار و 891) دۆلارى ئەمىرىكى، لەو بېرەش (1 مىليار و 719 مىيۇن و 515 ھەزار و 659) دۆلارى بە رېژەي (56.1%) چووھ بۇ خەرجى پىرۇسەكە، بەجۆرىك؛

- بىرى (1 مىليار و 22 مىيۇن و 935 ھەزار) دۆلار بۇ كۆمپانىكانى بەرھەم ھېنانى نەوت رۆشتووھ كە دەكاتە رېژەي (33.4%).
- بىرى (127 مىيۇن و 455 ھەزار) دۆلار بۇ تارىفى كۆمپانىيەي وزەي توركى (كرىي بۆرى ناو توركيا) كە دەكاتە رېژەي (4.2%) ى داھات.
- كرىي بۆرى كوردستان برىتى بووھ لە (122 مىيۇن و 165 ھەزار) دۆلار كە دەكاتە (4%).
- بىرى (125 مىيۇن) دۆلار بۇ قەرزى كۆمپانىيەي وزەي توركى و كۆمپانىيەي پىترۆلى توركى نىودەولەتى رۆشتووھ كە دەكاتە رېژەي (4%) داھاتى گىشتى .
- گۆرانكارى حسابى كىياران، سوود و رسومات و قەرزى لايەنى سىيەم برىتى بووھ لە (321 مىيۇن و 960 ھەزار) دۆلار كە دەكاتە رېژەي (10.5%) ى داھات .

تەنھا بېرى (1 مىليار و 343 مىليۇن و 841 ھەزار و 232) دۆلارى بە رېژمى (43.9%) ى داھاتى (نەوتى فرۆشراو لە رېگەى بۆرى و فرۆشەكانى ناوخۆ) گەپاوتەتوہ بۆ ۋەزارەتى سامانە سروسىتىيەكان و بەم پېتەش ھەر بەرمېلىك نەوت تەنھا (34.34) دۆلارى چووتە سەر بودجەى گشتى ھەرىم، بۆ وردەكارى زياتر (بروانە خىشتەى ژمارە 2).

خىشتەى ژمارە (2)
كۆى داھات و خىرجى پىرۆسەى نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى 2022

رېژمى رابۇرتى دىلۇت	كۆى داھاتى نەوتى خاوى فرۆشراو (بۆرى + ناوخۆ)	داھاتى ماوہ بۆ حكومت	رېژمى داھاتى ماوہ	خىرجى پىرۆسەى نەوت	رېژمى خىرجى پىرۆسەى نەوت
2022/3/31 - 2021/1/1	\$3,063,356,891	\$1,343,841,232	43.9%	\$1,719,515,659	56.1%

كړى بۆرى نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى (2022)

بەپىتى وردىيىنەكانى كۆمپانىيى دىلۇت، لە پابردودا كړى بۆرى و گواستىنەوہى نەوتى ھەرىم بۆ بەندەرى جەيھانى توركيا، يەككىك بووہ لەو خەرجيە گەورانەى سەرنجى چاودىرانى بوارەكەى پاكىشابوو، چونكە بە تىكرا لە ۱۰% ى داھاتى نەوتى ھەرىم بۆ كړى گواستىنەوہى بۆرى خەرج كرابوو.

بەلام كړى بۆرى نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى (2022)، تارادەيەك گۆرانكارى بەخۆوہ بىنيوہ، بەجۆرېك ئەو (36 مىليۇن و 453 ھەزار و 590) بەرميل نەوتەى لە رېگەى بۆرى نەوتى ھەرىمەوہ ھەناردەى بازارەكانى جىھان كراوہ بېرى (34 مىليۇن و 923 ھەزار و 168) بەرميلى رادەستى كړپاران كراوہ، كۆى داھاتەكەى بىرىتى بووہ لە (3 مىليار و 28 مىليۇن و 903 ھەزار و 497) دۆلارى ئەمريكى تەنھا (4%) ى ئەو داھاتە بە بېرى (122 مىليۇن و 165 ھەزار و 292) دۆلار دراوہ بە خاوەن پىشكەكانى بۆرى نەوتى كوردستان واتە ھەر بەرميلىك لە نيوان (3.35 - 3.5) دۆلار كړى گواستىنەوہكەى بووہ لە نيو خاكى ھەرىمى كوردستاندا.

بېرى (127 مىليۇن و 455 ھەزار) دۆلار بۆ تارىفى كۆمپانىيى وزەى توركى (كړى بۆرى ناو توركيا) كە دەكاتە رېژمى (4.16) ى داھات پۆشتووہ بۆ كړى بۆرى لە خاكى توركيادا. (بروانە خىشتەى ژمارە 3).

خشتەى ژمارە (3)
نەوتى فرۆشراو و كرىنى بۆرى لە چارەكى يەكەمى 2022

كرىنى گواستەوه	سافى نەوتى خاوى گواستراوه بۆ كرىران/ بەرميل	كرىنى گواستەوهى بۆرى بە دۆلار	كرىنى گواستەهەى (يەك بەرميل بە دۆلار)	رېژەى كرىنى گواستەهەى (يەك بەرميل بە دۆلار)
كرىنى گواستەوه لە نيو خاكى ھەرىم	34,923,168	122,165,292	3.50	4.0%
كرىنى گواستەوه لە نيو خاكى تور كىيا		127,455,135	3.65	4.2%
كۆ		249,620,427	7.15	8.2%

ھەزانتەر فرۆشتنى نەوتى ھەرىم

بە گوێرەى راپۆرتەكەى دىلۆيت ھەرزان فرۆشتن و ھەراچكردنى نەوتى ھەرىم بەردەوامە و بەپێى داتاكان نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى (2022) دا، نەوتى ھەرىم (13.72) دۆلار لە خوار نرخى نەوت لە بازارەكانى جىھان فرۆشراوه (خشتەى ژمارە (4)) ئەو راستىيە روونەكەتەوه.

خشتەى ژمارە (4)
ھەرزان فرۆشكردنى نەوتى ھەرىم بەراورد بە بازارەكانى جىھان

سانى 2022	تێكراى نەوت لە بازارەكانى جىھان	تێكراى نەوت لە بازارەكانى جىھان (بۆ ھەر سى مانگەكە)	تێكراى نەوتى فرۆشراوى ھەرىم	جىوازى نەوتى ھەرىم
21-Jan	\$86.51	\$100.45	\$86.73	-\$13.72
21-Feb	\$97.13			
21-Mar	\$117.70			

نەوتى ھەرىم و فرۆشتنى بە پالۆگەكانى ناوخۆ

پالۆگە نەوتىيەكانى ھەرىمى كوردستان كە ژمارەيان (4) پالۆگەى فەرمىيە، پێكەوه پۆژانە توانای پالۆتنى (256 ھەزار) بەرميل نەوتى خاويان ھەيە بۆ بەرھەمھێنانى پىداويستىيەكانى سوتەمەنى و وزە، بەلام حكومەتى ھەرىمى كوردستان برى پىنويسيئان بۆ دابىن ناكات.

بەپێى راپۆرتەكەى دىلۆيت حكومەتى ھەرىمى كوردستان پۆژانە برىك نەوتى خاوى دەدات بە پالۆگەكانى ھەرىمى كوردستان و لە بەرامبەردا حكومەت برىك پارە دەدات بە پالۆگەكان بۆ مەبەستى پرکردنەوهى بەشيك لە پىداويستىيەكانى ناوخۆ، بەلام برەكە زۆر لەوه كەمترە كە پىداويستىيە پالۆگەكان پر بكاتەوه (بىوانە خشتەى ژمارە (5)) كە برى ئەو نەوتە خاوه نیشان دەدات كە پالۆگەكان لە سى مانگى يەكەمى ئەمسال پىيان دراوه. واتە بە جۆرىك ئەو ماوهيە كە دەكاتە (90) پۆژ و ئەگەر ئەو برە نەوتەى پىيان دراوه دابەشى پۆژەكان بكەين دەكاتە (24) ھەزار و (734) بەرميل نەوتى خاوى پۆژانە.

خشتەى ژمارە (5)

رادەستکردنى نەوتى خاۋ لە لايەن وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان بۇ پالۆتن چارەكى يەكەمى 2022

رادەستکردنى نەوتى خاۋ لە لايەن وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان بۇ پالۆتن/ بەرميل/ رۆژانە	رادەستکردنى نەوتى خاۋ لە لايەن وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان بۇ پالۆتن/ بەرميل	وردىبىنى راپۆرتەكانى دىلۆيت
24,734	2,226,083	2022/3/31 - 2022/1/1

جگە لەوەى پالۆگەكان رۆژانە بىرێك نەوتى خاۋ بۇ حكومەتى هەريمى كوردستان دەپالۆن (وەك لە پيشتەر ئاماژەى پيكراوە)، رۆژانە بىرېكىش نەوتيان پى دەفرۆشيت، بەپيى راپۆرتەكەى كۆمپانىي دىلۆيت حكومەتى هەريمى كوردستان لە سى مانگى يەكەمى ئەمسالدا بىرى (409 هەزار و 37) بەرميل نەوتى بە تىكرای نرخى (84.23) دۆلار بە پالۆگەكان فرۆشتوو، كە بۇ هەر رۆژيک (4 هەزار و 544) بەرميل بوو. كۆى داهااتەكەى دەكاتە (34 مليۆن و 453 هەزار و 394) دۆلار، بۇ بەرچاۋ رۆنى زياتر بىروانە (خشتەى ژمارە (6))

خشتەى ژمارە (6)

سافى نەوتى خاۋ و كۆندىنسىيەتى گواستراۋە بۇ كىريان لە ناوڤۆ لە چارەكى يەكەمى 2022

سافى نەوتى خاۋ و كۆندىنسىيەتى گواستراۋە بۇ كىريان/ رۆژانە/ بەرميل	سافى نەوتى خاۋ و كۆندىنسىيەتى گواستراۋە بۇ كىريان/ رۆژانە/ بەرميل	سافى نەوتى خاۋ و كۆندىنسىيەتى گواستراۋە بۇ كىريان/ رۆژانە/ بەرميل	سافى نەوتى خاۋ و كۆندىنسىيەتى گواستراۋە بۇ كىريان/ رۆژانە/ بەرميل	وردىبىنى راپۆرتەكانى دىلۆيت
4,544	\$84.23	409,037	\$34,453,394	2022/3/31 - 2022/1/1

تېبىنى

ئەم راپۆرتە لە مالىپەرى (درەو ميديا) لە (2022/7/19) بلاۋكراۋەتەو؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10699

سەرچاۋە

- راپۆرتى دىلۆيت؛ بەرھەمى نەوت و هەنارە و بەكاربىردن و داھات لە ماۋەى اى كانونى

دووەمى ۲۰۲۲ تاكو ۳۱ ئادارى ۲۰۲۲؛

<https://govkrd.b-cdn.net>

چىنگى توركييا له كهرتى نهوتى هەرىمدا... له چارهكى يەكەمى ئەمسالدا (252) مليۇن دۆلار بۇ كۆمپانىيا توركيياكان بووه

پالپشت به داتاكانى ديلۆيت ئەو بېره پارەيەى كه له برى قەرز و كرىى بۆرى بۇ هەردوو كۆمپانىياى وزەى توركى (TEC) و كۆمپانىياى پيترۆلى توركى نيودهولەتى (TPIC) له چارهكى يەكەمى ئەمسال خەرج كراوه بەم جۆره بووه.

كۆى پارەى خەرجكراو بۇ هەردوو كۆمپانىياكه له چارهكى يەكەمى ئەمسال بريتى بووه له (252 مليۇن و 455 هەزار و 135) دۆلار.

كۆى پارەى خەرجكراو بۇ هەر سى مانگەكه به شيوهى رۇژانە بريتى دەبيت له (2 مليۇن و 805 هەزار و 57) دۆلار.

هەر بەرميليك نهوت نزيكەى (7) دۆلارى بۇ ئەو دوو كۆمپانىيا توركييا بووه.

(8.33%) داهاتى نهوتى هەرىم (له ريگەى بۆرييهوه) بۇ ئەو دوو كۆمپانىيا توركييا رۆيشتووه.

سودمەندبوونى توركييا له كهرتى نهوتى هەرىم

رۆژى (2022/7/18) كۆمپانىياى ديلۆيت بۇ وردبىنى پروسەى نهوتى هەرىمى كوردستان، راپورتى خۆى بۇ چارهكى يەكەمى سالى (2022) بلاو كردهوه، به پيى ئەو ئامارو وردبىنانهى كۆمپانىياى ديلۆت بۇ نهوتى هەرىمى كوردستان له (1ى كانونى دووم بۇ 31ى ئازارى 2022) بلاويكردووتهوه، حكومەتى هەرىمى كوردستان له تەواوى ئەو سى مانگەدا بېرى (36 مليۇن و 453 هەزار و 590) بەرميل نهوتى له ريگەى بۆرى نهوتى هەرىمەوه هەناردەى بەندەرى جيھانى توركى كردهوه، لهو برەش دواى به كۆگاكردن و پاكردنهوهى له پيگهاتەى ئاو تەنھا (34 مليۇن و 923 هەزار و 168) بەرميلى رادەستى كپياران كراوه، به تيكرا هەر بەرميليك نهوتى هەرىم به (86.73) دۆلار فرۆشراوه و كۆى داهاتەكهى بريتى بووه له (3 مليار و 28 مليۇن و 903 هەزار و 497) دۆلارى ئەمريكى.

ھەر بە پىي راپۇرتەكە ھۆكۈمەتى ھەرىم دوو جۇر پارەى داوھ بە دوو كۆمپانىيى توركى ، ئەوانىش؛

1. پارەدان لە بەرامبەر تارىقى كۆمپانىيى وزەى توركى (TEC) واتە لە برى (كرىي بۇرى) بۇ گواستەنەوھى نەوتى ھەرىم.

2. قەرزدانەوھى كۆمپانىيى وزەى توركى (TEC) كۆمپانىيى پىترۆلى توركى نىودەولەتى (TPIC).

كۆى ئەو پارەبەشى كە دراوھ بەو دوو كۆمپانىيە برىتى بوو لە برى (252 مىيۇن و 455 ھەزار و 135) دۆلار ، بە جۇرىك (125 مىيۇن) دۆلارى لەبرى قەرز و (127 مىيۇن و 455 ھەزار و 252) دۆلارى لە برى گواستەنەوھى نەوتى ھەرىم لە نىو خاكى توركىا بووھ. بەم پىيەش ،

ھەر بەرمىلىك نەوتى ھەرىم كە بە (86.73) دۆلار فرۇشراوھ (6.93) دۆلارى بۇ ئەو دوو كۆمپانىيا توركىيە رۇيشتووھ.

ھۆكۈمەتى ھەرىم لەو (36 مىيۇن و 453 ھەزار و 590) بەرمىل نەوتەى ھەناردەى كرودوھ ، بېرى (34 مىيۇن و 923 ھەزار و 168) بەرمىلى رادەستى كرپاران كراوھ ، كۆى بەھاكەى برىتى بووھ (3 مىليار و 28 مىيۇن و 903 ھەزار و 497) دۆلار و لەو بېرەش (252 مىيۇن و 455 ھەزار و 135) دۆلارى بە رىژەى (8.33%) دراوھ بە دوو كۆمپانىيا توركىيە.

بۇ بەرجاۋروونى زىاتر بىروانە خىشتەى ژمارە (1)

خىشتەى ژمارە (1)

سودمەندىۋونى كۆمپانىيا توركىيەكان لە پرۇسەى نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەككەمى 2022

سودمەندىۋونى كۆمپانىيا توركىيەكان لە پرۇسەى نەوتى ھەرىم	بىرى پارەدى لراۋ لە لايىن ھۆكۈمەتى ھەرىم	ساقى نەوتى خاۋى ھەناردەكر او / بەرمىل	كۆى بەھاى نەوتى خاۋى فرۇشراۋ پەنۇلار	تىكرائى نىرخى (1) بەرمىلى فرۇشراۋى ھەرىم	بىرى پارەدان بە كۆمپانىيا توركىيەكان لە (كۆى كىشى داھات) و (بەھاى ھەر بەرمىلىك نەوت)	رېژەى پارەدان بە كۆمپانىيا توركىيەكان لە (كۆى كىشى داھات) و (بەھاى ھەر بەرمىلىك نەوت)
پارەدان لە بەرامبەر تارىقى كۆمپانىيى وزەى توركى (TEC) (كرىي بۇرى)	\$127,455,135					
قەرزدانەوھى كۆمپانىيى وزەى توركى (TEC) كۆمپانىيى پىترۆلى توركى نىودەولەتى (TPIC)	\$125,000,000	36,453,590	\$3,028,903,497	\$86.73	\$6.93	8.33%
كۆ	\$252,455,135					

كۆي پارەي دراو بە كۆمپانیا توركييهكان بە شىئوئەي رۆژانەو مانگانەو چارەكى يەكەمى 2022

پالېشت بەو شىكرىدەنەوانەي سەرەووە حكومەتى ھەريئەي كوردستان ئەو برە پارەيەي كە لە برى قەرز و كرىي بۆرى بۆ ھەردوو كۆمپانیاي وزەي توركى (TEC) كۆمپانیاي پيترۆلى توركى نىئودەولتەي (TPIC) لە چارەكى يەكەمى ئەمسال خەرجي كرەووە بە شىئوئەي مانگانەو رۆژانە بەم جۆرە بوو.

كۆي پارەي خەرجكراو لە چارەكى يەكەمى ئەمسال برىتي بوو لە (252 مليۆن و 455 ھەزار و 135) دۆلار.

كۆي پارەي خەرجكراو بۆ مانگى كانونى دووھم كە (31) رۆژ بوو برىتي دەبىت لە (86 مليۆن و 956 ھەزار و 769) دۆلار.

كۆي پارەي خەرجكراو بۆ مانگى شوبات كە (28) رۆژ بوو، برىتي دەبىت لە (78 مليۆن و 541 ھەزار و 597) دۆلار.

كۆي پارەي خەرجكراو بۆ مانگى ئازار كە (31) رۆژبوو برىتي دەبىت لە (86 مليۆن و 956 ھەزار و 769) دۆلار.

پارەي خەرجكراو لە ھەرسى مانگەكە بە شىئوئەي رۆژانە برىتي دەبىت لە (2 مليۆن و 805 ھەزار و 57) دۆلار.

بۆ بەرچاووونى زياتر بروانە خستەي ژمارە (2)

خستەي ژمارە (2)

كۆي پارەي دراو بە كۆمپانیا توركييهكان بە شىئوئەي رۆژانەو مانگانەو چارەكى يەكەمى 2022

كۆي برى پارەي دراو لە لاين حكومەتى ھەريئەي بە كۆمپانیا توركييهكان (TEC) و (TPIC)	برى پارەي دراو بە كۆمپانیا توركييهكان لە لاين حكومەتى ھەريئەي بە پى مانگانەو	
\$252,455,135	كانونى دووھمى 2022	\$86,956,769
	شوباتى 2022	\$78,541,597
	ئازارى 2022	\$86,956,769
\$2,805,057		

تەيبينى

ئەم راپۆرتە لە مالىپەرى (درەو ميديا) لە (2022/7/26) بلاوكرائەتەو:

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10753

سەرچاوە

- راپۆرتى ديلويت؛ بەرھەمى نەوت و ھەناردە و بەكاربردن و داھات لە ماوئەي اى كانونى دووھمى ۲۰۲۲ تاكو ۳۱ ئادارى ۲۰۲۲.

پروئسەى نەوتى ھەرىم لە ھەردوو چارەكى يەكەمى (2021 و 2022) دا بەرھەمھەتتەن (7%) كەمىكردووہ و داھات (39.5%) زىادىكردووہ

بەپىيى داتاكانى دىلۆيت لە ھەردوو چارەكى يەكەمى (2021 و 2022) دا، گۆرانكارى گەرە بەسەر داھات و نرخ و خەرجى نەوتدا ھاتووہ بە جۆرىك؛

ھەناردەى نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى (2022) بەراورد بە چارەكى يەكەمى (2021)، بەرپىژەى (7%) و بە تىكرائى پۆژانەى (27 ھەزار و 511) بەرميل كەمىكردووہ.

كۆي داھاتى نەوتى ھەناردەكراو لە چارەكى يەكەمى (2022) بەرپىژەى (39.5%) زىادىكردووہ، بەراورد بە سى مانگى يەكەمى (2021).

لە چارەكى يەكەمى (2022) بەراورد بە سى مانگى يەكەمى (2021) خەرجى پروئسەى نەوت بە پىژەى (1.9%) زىادىكردووہ، چونكە داھاتى گەراوہى پروئسەى نەوت لە پىژەى (45.8%) دابەزىوہ بۆ (43.9%) داھاتى نەوت.

كرىي بۆرى لە نىو خاكى ھەرىمدا بەپىژەىيەكى بەرچاو كەمبووہتەوہ، بەلام بەپىچەوانەوہ كرىي بۆرى لە نىو خاكى توركىادا بەپىژەىيەكى بەرچاو زىادىكردووہ.

لە چارەكى يەكەمى (2021) دا، بەرميلىك نەوتى بە (11.86) دۆلار لە خوار نرخى نەوت لە بازارەكانى جىھان فرۆشراوہ. بەلام لە چارەكى يەكەمى (2022) دا نەوتى ھەرىم بە (13.72) دۆلار لە خوار نرخى نەوت لە بازارەكانى جىھان فرۆشراوہ.

لە چارەكى يەكەمى (2022) حكومەتى ھەرىمى كوردستان ئەو برە نەوتەى زىادىكردووہ كە بە پالوگەكانى ھەرىمى كوردستانى داوہو بۆ دابىنكردنى پىداويستىيەكانى خۆي، بەراورد بە چارەكى يەكەمى (2021)، (442 ھەزار و 923) بەرميل نەوتى زىادىكردووہ..

ئەو برە نەوتەشى كە بە پالوگەكان فرۆشراوہ لە چارەكى يەكەمى (2022) دا بەراورد بە سى مانگى يەكەمى (2021)، سەرچەم داتاكان بەرزبوونەتەوہ.

ئامارەكانى دىلۆيت و داھات و خەرجى پىرۆسەى نەوتى ھەرىم (لە پىگەى بۆرىيەوھ) لە چارەكى يەكەمى (2021 و 2022)

بەپىتى ئەو ئامارو وردىبىننەى كۆمپانىيەى دىلۆيت بۆ نەوتى ھەرىمى كوردستان لە (1ى كانونى دووم بۆ 31ى ئازارى 2021) بىلوى كر دووتەو، حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە تەواى ئەو سى مانگەدا بىرى (38 مىيۇن و 135 ھەزار و 373) بەرمىل نەوتى لە پىگەى بۆرى نەوتى ھەرىمەو ھەناردەى بەندەرى جەپھانى توركيا كر دوو، لەو بىرەش دواى بەكۆگاكردن و پاكردەنەوھى لە پىگەتەى ئاوتەنھا (37 مىيۇن و 444 ھەزار و 522) بەرمىلى پادەستى كىپاران كراو، بە تىكرا بەر بەرمىلىك نەوتى ھەرىم بە (48.961) دۆلار فرۆشراو و كۆى داھاتەكەى برىتى بوو لە (1 مىليار و 833 مىيۇن و 324 ھەزار و 620) دۆلارى ئەمىرىكى.

ئەمە لە كاتىكدايە، بەپىتى وردىبىننەى كۆمپانىيەى دىلۆيت بۆ نەوتى ھەرىمى كوردستان لە (1ى كانونى دووم بۆ 31ى ئازارى 2022) بىلوى كر دووتەو، حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە تەواى ئەو سى مانگەدا بىرى (36 مىيۇن و 453 ھەزار و 590) بەرمىل نەوتى لە پىگەى بۆرى نەوتى ھەرىمەو ھەناردەى بەندەرى جەپھانى توركيا كر دوو، لەو بىرەش دواى بەكۆگاكردن و پاكردەنەوھى لە پىگەتەى ئاوتەنھا (34 مىيۇن و 923 ھەزار و 168) بەرمىلى پادەستى كىپاران كراو، بە تىكرا بەر بەرمىلىك نەوتى ھەرىم بە (86.73) دۆلار فرۆشراو و كۆى داھاتەكەى برىتى بوو لە (3 مىليار و 28 مىيۇن و 903 ھەزار و 497) دۆلارى ئەمىرىكى.

ئەو جىاوازييەى لە رووى ھەناردەو داھات و نرخی فرۆشتنى نەوت لە ھەردوو چارەكى يەكەمى سالەكانى (2021 و 2022) كەوتووتەو بەمىجۆرەن؛

- ھەناردەى نەوتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى (2022) بەراورد بە چارەكى يەكەمى (2021)، بىرى (2 مىيۇن و 521 ھەزار و 354) بەرمىل نەوت بەپىژەى (7%) و بە تىكراى پۆژانەى (27 ھەزار و 511) بەرمىل كەمىكر دوو.
- لە چارەكى يەكەمى (2022) ھەر بەرمىلىك نەوت بە (37.769) دۆلار زىاتر فرۆشراو، بەراورد بە چارەكى يەكەمى (2021).
- كۆى داھاتى نەوتى ھەناردەكراو لە چارەكى يەكەمى (2022) بىرى (1 مىليار و 195 مىيۇن و 578 ھەزار و 877) دۆلار و بەپىژەى (39.5%) زىادىكر دوو، بەراورد بە سى مانگى يەكەمى (2021).

بۆ وردەكارى زىاترى ھەردوو سى مانگى سالانى (2021 و 2022) بىرۋانە خىشتەى ژمارە (1).

حقیقی ژماره (1)

پرو نامھاتی نھوتی ھدردیم (لہ رنگھی پوزیٹیو) لہ چارھکی پھکھی (2021 و 2022)

کڑی پھمھی نھوتی خاوی فرڈش او پھڈلور	تھجڑای نرخی (1) پھرسپی فرڈش او پھ ڈلور	سٹھی نھوتی خاوی گو استراوہ پیل کھ پاران / رڈلوانہ / پھسھیل	سٹھی نھوتی خاوی گو استراوہ پیل کھ پاران / پھسھیل	ورڈھنی راپڈر تھ کھنی مھڈیت
533,268,261	43.447	395,935	12,273,995	2021 نوومھی
918,649,765	73.894	401,032	12,431,994	2022 نوومھی
385,381,504	30.447	5,097	157,999	جھوانزی پیر / کھونھی نوومھی 2022 پھراورد پھ 2021
608,815,795	50.098	434,018	12,152,497	2021 شو پھاتی
997,778,876	88.281	403,654	11,302,306	2022 شو پھاتی
388,963,081	38.183	-30,364	-850,191	جھوانزی پیر / شو پھاتی 2022 پھراورد پھ 2021
691,244,375	53.099	419,936	13,018,030	2021 نازری
1,101,275,522	99.426	360,931	11,188,868	2022 نازری
410,031,147	46.327	-59,005	-1,829,162	جھوانزی پیر / نازر 2022 پھراورد پھ 2021
1,833,324,620	48.961	416,050	37,444,522	2021 / کھ
3,028,903,497	086.73	388,539	34,923,168	2022 / کھ
1,195,578,877	37.769	-27,511	-2,521,354	جھوانزی کڑی پیر 2022 پھراورد پھ 2021

بەردەوام پىرۇسەسى نەوتى ھەرىم خەرجى و تىچوودەكانى گەورەتر بوونە لەو داھاتەى بۇ حكومەتى ھەرىم دەمىنئەتەو، بە گوێرەى راپۆرتەكانى دىلویت كۆى نەوتى خاوى فرۆشراوى ھەرىمى كوردستان لە سى مانگى يەكەمى سالى (2021)دا بە ھەردوو شىوەى (بۆرى و فرۆشتنى ناوخۆ) كە بىرى (40 مليۆن و 42 ھەزار و 771) بەرميل بوو، بەھاكەى برىتى بوو لە (1 مليار و 840 مليۆن و 713 ھەزار و 527) دۆلارى ئەمريكى، لەو برەش (997 مليۆن و 962 ھەزار و 859) دۆلارى بە رىژەى (54.2%) چوو بۇ خەرجى پىرۇسەكە.

بىرى (842 مليۆن و 750 ھەزار و 668) دۆلارى بە رىژەى (45.8%) داھاتى (نەوتى فرۆشراوى لە رىگەى بۆرى و فرۆشتنى ناوخۆو) گەراوئەتەو بۇ وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان.

بەلام كۆى نەوتى خاوى فرۆشراوى ھەرىمى كوردستان لە سى مانگى يەكەمى سالى (2022)دا بە ھەردوو شىوەى (بۆرى و فرۆشتنى ناوخۆ) بىرى (39 مليۆن و 88 ھەزار و 710) بەرميل بوو، بەھاكەى برىتى بوو لە (3 مليار و 63 مليۆن و 356 ھەزار و 891) دۆلارى ئەمريكى، لەو برەش (1 مليار و 719 مليۆن و 515 ھەزار و 659) دۆلارى بە رىژەى (56.1%) چوو بۇ خەرجى پىرۇسەكە.

تەنھا بىرى (1 مليار و 343 مليۆن و 841 ھەزار و 232) دۆلارى بە رىژەى (43.9%) داھاتى (نەوتى فرۆشراوى لە رىگەى بۆرى و فرۆشتنى ناوخۆو) گەراوئەتەو بۇ وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان.

كەواتە ئەو جىاوازيەى لە داھات و خەرجى دروست بوو لە ھەردوو چارەكى يەكەمى سالىەكانى (2021 و 2022) بەمجۆرەن؛

- لە چارەكى يەكەمى (2022) بەھۆى بەرزبوونەوئەى نرخى نەوتەو بىرى (1 مليار و 222 مليۆن و 643 ھەزار و 364) دۆلار داھاتى گشتى نەوت زىادىكردوو بەراورد بە سى مانگى يەكەمى (2021).
- ھەروەك چۆن داھاتى گشتى نەوتى ھەرىم زىادىكردوو بە ھەمان شىوە داھاتى گەراوئەى بۇ وەزارەتى سامانە سروشتىيەكان (501 مليۆن و 90 ھەزار و 564) دۆلار زىادىكردوو، بەلام بەراورد بەو رىژەىەى كە لە چارەكى يەكەمى (2021) گەراوئەتەو بە رىژەى (1.9%) كەمىكردوو. چونكە لە سى مانگى يەكەمى (2021) داھاتى گەراوئەى بە رىژەى (45.8%) بوو، بەلام لە سى مانگى يەكەمى (2022) داھاتى گەراوئەى بە رىژەى (43.9%) بوو.

- بهمانا پهکي دیکه له چارهکي پهکمي (2022) بهراور به سي مانگي پهکمي (2021) خدري پرؤسهي نهوت به رپؤمي (1.9%) زياديکونوه.
 يو وردهکاري زياتر (بروانه خشيته ژماره (2)).

خشيته ژماره (2)

کږي داهات و خدري پرؤسهي نهوتي هدرپښ له چارهکي پهکمي (2021 و 2022)

پرؤسهي خدري پرؤسهي نهوت	خدري پرؤسهي نهوت	رپؤمي داهاتي ماوه	داهاتي ماوه يو حکومت	کږي داهاتي نهوتي خاوي لرؤشراو (پورې + ناوځ)	ورديني راپورتي دپلويت
54.2%	\$997,962,859	45.8%	\$842,750,668	\$1,840,713,527	2021/3/31 – 2021/1/1
56.1%	\$1,719,515,659	43.9%	\$1,343,841,232	\$3,063,356,891	2022/3/31 – 2022/1/1
1.9%	\$721,552,800	-1.9%	\$501,090,564	\$1,222,643,364	جياوازي پرو رپؤمه / چارهکي پهکمي (2022 بهراور به 2021)

کریبی بۆری نهوتی ههریم له ههر دوو چارهکی یهکهمی (2021 و 2022)

کریبی بۆری نهوتی ههریم له چارهکی یهکهمی (2021)، له کۆی داهااتی فرۆشی نهوتی ههریمهوه که له ریگهی بۆرییهوه ههناردهکراوه (%11.8) ی به بری (215 ملیۆن و 480 ههزار و 919) دۆلار دراوه به خاوهن پشکهکانی بۆری نهوتی کوردستان واته ههر بهرمیلیک (5.75) دۆلار کریبی گواستنهوهکهی بووه له نیۆ خاکی ههریمی کوردستاندا.

بری (52 ملیۆن و 745 ههزار و 954) دۆلار بۆ تاریری کۆمپانیای وزهی تورکی (کریبی بۆری ناو تورکیا) که دهکاته ریژهی (%2.9) ی داهاات رۆشتوووه بۆ کریبی بۆری واته ههر بهرمیلیک (1.41) دۆلار کریبی گواستنهوهکهی بووه له نیۆ خاکی تورکیادا.

کریبی بۆری نهوتی ههریم له چارهکی یهکهمی (2022)، له کۆی داهااتی فرۆشی نهوتی ههریمهوه که له ریگهی بۆرییهوه ههناردهکراوه (%4) ی به بری (122 ملیۆن و 165 ههزار و 292) دۆلار دراوه به خاوهن پشکهکانی بۆری نهوتی کوردستان واته ههر بهرمیلیک (3.5) دۆلار کریبی گواستنهوهکهی بووه له نیۆ خاکی ههریمی کوردستاندا.

بری (127 ملیۆن و 455 ههزار و 135) دۆلار بۆ تاریری کۆمپانیای وزهی تورکی (کریبی بۆری ناو تورکیا) که دهکاته ریژهی (%4.2) ی داهاات رۆشتوووه بۆ کریبی بۆری واته ههر بهرمیلیک (3.65) دۆلار کریبی گواستنهوهکهی بووه له نیۆ خاکی تورکیادا.

کهواته ئهوه جیاوازییهی له کریبی بۆرییهوه دروست بووه له ههر دوو چارهکی یهکهمی سالهکانی (2021 و 2022) بهمجۆرهن؛

- کریبی بۆری له نیۆ خاکی ههریمدا بهیژهیهکی بهرچاو کهمبووهتهوه، به جۆریک (93) ملیۆن و 315 ههزار و 627) دۆلار کریبی گواستنهوه له نیۆ خاکی ههریمدا کهمیکردوووه و گواستنهوهی ههر بهرمیلیکی نهوت له چارهکی یهکهمی (2022) بهراورد به (2021) بری (2.26) دۆلار کهمیکردوووه.
- بهیچیهوانهیی خالی پیشتروهوه، کریبی بۆری له نیۆ خاکی تورکیادا بهیژهیهکی بهرچاو زیادیکردوووه، به جۆریک (74 ملیۆن و 709 ههزار و 181) دۆلار کریبی گواستنهوه له نیۆ خاکی تورکیادا زیادیکردوووه و گواستنهوهی ههر بهرمیلیکی نهوت له چارهکی یهکهمی (2022) بهراورد به (2021) بری (2.24) دۆلار زیادیکردوووه.
- بهشیوهیهکی گشتی له ههر دووه ماوهکهدا کۆی کریبی گواستنهوه جیاوازییهکی ئهوتۆی بهخۆوه نهبینیوه، چونکه ههر بهرمیلیک نهوت له کیلگهکانی ههریمی کوردستانهوه

تا په نښمې جبهې پانې توريكا (7.15) ډولاري تڼووه، په لوم پوراوږد په رڼوې بهې نهوت ښځومان له سالي (2022) لږمتره به راوږد به سالي (2021)، چوتکه ترخي نهوت پورښوونوې به رچاوې به خووه بڼيوه. يو ورده کاري زياتر (پوراوه خښتې ژماره (3)).

خښتې ژماره (3)

نهوتې فروزش او و کړنې پورې له چاره کي په کسې (2021 و 2022)

ورښمې راپورتي ډيپوزيت	سامي نهوتې خاوي کواسن اووه يو کوپاران/ پورميل	کړنې کو استنوه	کړنې کو استنوه	چاره کي په کسې	چاره کي په کسې	کړنې کو استنوه کي پورې به ډولار	کړنې کو استنوه کي پورميل (په ډولار)	رڼوې کړنې کو استنوي (په پورميل په ډولار)
چاره کي په کسې 2021	37,444,522	کړنې کو استنوه له نيو خاوي هه رڼم	کړنې کو استنوه	چاره کي په کسې 2021	215,480,919	5.75	11.8%	
چاره کي په کسې 2022	34,923,168	کړنې کو استنوه له نيو خاوي توريكا	کړنې کو استنوه	چاره کي په کسې 2022	122,165,292	3.50	4.0%	
چاره کي په کسې 2022	72,367,690	کړنې کو استنوه	کړنې کو استنوه	چاره کي په کسې 2021	-93,315,627	-2.26	-7.8%	
کړنې کو استنوه	72,367,690	کړنې کو استنوه	کړنې کو استنوه	چاره کي په کسې 2021	52,745,954	1.41	2.9%	
کړنې کو استنوه	72,367,690	کړنې کو استنوه	کړنې کو استنوه	چاره کي په کسې 2022	127,455,135	3.65	4.2%	
کړنې کو استنوه	72,367,690	کړنې کو استنوه	کړنې کو استنوه	چاره کي په کسې 2021	74,709,181	2.24	1.3%	
کړنې کو استنوه	72,367,690	کړنې کو استنوه	کړنې کو استنوه	چاره کي په کسې 2021	268,226,873	7.16	14.7%	
کړنې کو استنوه	72,367,690	کړنې کو استنوه	کړنې کو استنوه	چاره کي په کسې 2022	249,620,427	7.15	8.2%	
کړنې کو استنوه	72,367,690	کړنې کو استنوه	کړنې کو استنوه	چاره کي په کسې 2022	-18,606,446	-0.02	-6.5%	

ھەزانتەر فرۆشتىنى نەوتى ھەرىم

بە گوئىرەى راپۇرتى دىلۇيت حكومەتى ھەرىم لە چارەكى يەكەمى (2021)دا، بەرمىلىك نەوتى بە (11.86) دۇلار لە خوار نرخی نەوت لە بازارەكانى جىهان فرۆشتووه.

بەلام لە چارەكى يەكەمى (2022)دا، حكومەتى ھەرىم بەرمىلىك نەوتى بە (13.72) دۇلار لە خوار نرخی نەوت لە بازارەكانى جىهان فرۆشتووه.

ئەمەش ئەو دەردەخات، كە لە چارەكى يەكەمى (2022) ھەر بەرمىلىك نەوتى بە (1.86) دۇلار ھەزانتەر فرۆشتووه، بەراورد بە چارەكى يەكەمى (2021). خشتەى ژمارە (4) ئەو پاستىيە رووندىكەتووه.

خفتمی ژماره (4)

مهرزاد فرزندکوشی نوتی هریم پدراورد به بازارمکانی جیهان له چارمکی پهکمی (2021 و 2022)

جواززی نوتی نوتی هریم	تیکرای نوتی نوتی هریم	تیکرای نوتی نوتی جیهان (پو هر سو ساکنه)	تیکرای نوتی نوتی له بازارمکانی جیهان		ساکنه	وربینی راپورت
			کانونی دووهم	شویات		
-\$11.86	\$48.96	\$60.82	\$54.77	کانونی دووهم	چارمکی پهکمی 2021	
			\$62.28	شویات		
			\$65.41	تازار		
-\$13.72	\$86.73	\$100.45	\$86.51	کانونی دووهم	چارمکی پهکمی 2022	
			\$97.13	شویات		
			\$117.70	تازار		
-\$1.86	\$37.77	\$39.63	بههای جواززی نوتی نوتی (2022 پدراورد به 2021)			

نەوتى ھەرىم و فرۆشتن بە پالاوگەكانى ناوخۆ

بەپىتى راپۇرتى دىلۆيت حكومەتى ھەرىمى كوردستان رۆژانە بېرىك نەوتى خاۋ دەدات بە پالاوگەكانى ھەرىمى كوردستان و لە بەرامبەردا حكومت بېرىك پارە دەدات بە پالاوگەكان بۇ مەبەستى پىكرىدەنەۋەى بەشىك لە پىداۋىستىيەكانى ناوخۆ ، بۇئەم مەبەستە؛

بەپىتى راپۇرتەكەى دىلۆيت لە چارەكى يەكەمى (2021) حكومەتى ھەرىمى كوردستان بېرىك نەوتى خاۋى داۋە بە پالاوگەكانى ھەرىمى كوردستان كە بېرەكە بىرىتى بوۋە لە (1 مىليۇن و 783 ھەزار و 160) بەرمىل نەوت ، واتە (19 ھەزار و 813) بەرمىل نەوتى خاۋى رۆژانە.

بەلام لە چارەكى يەكەمى (2022) حكومەتى ھەرىمى كوردستان ئەۋ بېرە نەوتەى زىادكردوۋە كە بە پالاوگەكانى ھەرىمى كوردستانى داۋەۋ بېرەكەى بىرىتى بوۋە لە (2 مىليۇن و 226 ھەزار و 83) بەرمىل ، كە دەكاتە (24 ھەزار و 734) بەرمىل نەوتى خاۋى رۆژانە.

بەم پىننەش لە چارەكى يەكەمى (2022)دا (442 ھەزار و 923) بەرمىل نەوتى زىاد كىردوۋە كە زىادكردنەكە بۇ ھەر رۆژىك دەكاتە (4 ھەزار و 921) بەرمىل نەوت. بېروانە خىشتەى ژمارە (5).

خفتمی ژماره (5)

راډسټرېشنې نټورټي څارو له لاسپن ووزارمټي سامانه سروشټيپه ګان بڼ پالوټن چارهګي په ګهسي (2021 و 2022)

راډسټرېشنې نټورټي څارو له لاسپن ووزارمټي سامانه سروشټيپه ګان بڼ پالوټن / بهرميل / رڼوړانه	راډسټرېشنې نټورټي څارو له لاسپن ووزارمټي سامانه سروشټيپه ګان بڼ پالوټن / بهرميل	ورديښي راجلرتنه ګانې ميلرېټ
19,813	1,783,160	2021/3/31 – 2021/1/1
24,734	083,226,2	2022/3/31 – 2022/1/1
4,921	442,923	جياوازي (2022 بهرلوړڼ په 2021)

جگه لەوەی پالاوگەکان پۆژانە بڕیک نەوتی خاوەن بۆ حکومەتی هەریمی کوردستان دەپالێون (وەک لە بێشتر ئاماژە پیکراوە)، پۆژانە بڕیکیش نەوتیان پێ دەفرۆشیت؛

بەپێی راپۆرتەکەى کۆمپانیاى دیلۆیت حکومەتی هەریمی کوردستان لە سێ مانگی یەکەمی (2021) بڕی (124 هەزار و 238) بەرمیل نەوتی بە تیکرای نرخى (59.47) دۆلار بە پالاوگەکان فرۆشتوو، کە بۆ هەر پۆژیک (1 هەزار و 380) بەرمیل بوو. کۆى داھاتەکەى دەکاتە (7 ملیۆن و 388 هەزار و 907) دۆلار بوو.

بەلام بەپێی راپۆرتى کۆمپانیاى دیلۆیت حکومەتی هەریمی کوردستان لە سێ مانگی یەکەمی ئەمسالدا بڕی (409 هەزار و 37) بەرمیل نەوتی بە تیکرای نرخى (84.23) دۆلار بە پالاوگەکان فرۆشتوو، کە بۆ هەر پۆژیک (4 هەزار و 544) بەرمیل بوو. کۆى داھاتەکەى دەکاتە (34 ملیۆن و 453 هەزار و 394) دۆلار.

کەواتە لە چارەکی یەکەمی (2022) دا بەراورد بە سێ مانگی یەکەمی (2021)، سەرچەم داتاگان بەرزبوونەتەو، بەجۆریک (284 هەزار و 799) بەرمیل زیادى کردوو بە پۆژانەى (3 هەزار و 164) بەرمیل و نرخى هەر بەرمیلیک (24.76) دۆلار چوو تەسەرى و بەکۆى گشتیش داھاتەکەى بڕی (27 ملیۆن و 64 هەزار و 487) دۆلار زیادى کردوو. بۆ بەرچاوى پونى زیاتر بڕوانە (خشتەى ژمارە (6))

خفتمی ژماره (6)

سالی نوتی خاو و کونڈینسیتی گواستراوه بی کپاران له نارخ له چاره کی بهکمی (2021 و 2022)

کزی بهملی نوتی خاو و کونڈینسیتی گواستراوه	تیجی رای نوتی (1) بهرمیل	سالی نوتی خاو و کونڈینسیتی گواستراوه بی کپاران / رۆژانه / بهرمیل	سالی نوتی خاو و کونڈینسیتی گواستراوه بی کپاران / بهرمیل	وردینی رایۆرتهکانی نیۆریت
\$7,388,907	\$59,47	1,380	124,238	2021/3/31 – 2021/1/1
\$34,453,394	\$84,23	4,544	409,037	2022/3/31 – 2022/1/1
\$27,064,487	\$24.76	3,164	284,799	جیاوازی (2022 بهراورد به 2021)

تېبىنى

ئەم راپۇرتە لە مالىپەرى (درەو ميديا) لە (2022/7/24) بلاوگراووتەوہ؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10741

سەرچاوەکان

- راپۇرتى دىلۇيت؛ بەرھەمى نەوت و ھەناردە و بەکاربردن و داھات لە ماوہى ۱ى كانونى دووہمى ۲۰۲۱ تاكو ۳۱ ئادارى ۲۰۲۱؛

<https://govkrd.b-cdn.net/Government%20Open%20Data/Deloitte%20Reports/Deloitte%20Reports%202021/KRG%20Q1%202021%20Report%20on%20Oil%20and%20Gas%20review.pdf>

- راپۇرتى دىلۇيت؛ بەرھەمى نەوت و ھەناردە و بەکاربردن و داھات لە ماوہى ۱ى كانونى دووہمى ۲۰۲۲ تاكو ۳۱ ئادارى ۲۰۲۲؛

<https://govkrd.b-cdn.net/Government%20Open%20Data/Deloitte%20Reports/Deloitte%20Reports%202022/RCOG%20Q1%202022%20Report%20on%20Oil%20and%20Gas%20review.pdf>

پروژه‌های نه‌وتی هه‌ریم له سه‌ ته‌موزی پابردوودا
فرۆشی نه‌وت (6.8%) دابه‌زیوه‌و داهاات به‌ دۆلار (181%) و به‌دینار (245%)
زیادیکردوه

به‌پیی زانیارییه‌کان، فرۆشی نه‌وتی هه‌ریم له ته‌موزی (2022) دا به‌ پیژده‌ی (6.8%) و بپی (898 هه‌زار و 661) به‌رمیل که‌میکردوه‌و به‌راورد به‌ ته‌موزی (2020).

به‌لام داهااتی سافی نه‌وتی هه‌ریم (پاره‌ی پاده‌ستکراو به‌ حکومه‌ت)، له ته‌موزی (2022) دا به‌ پیژده‌ی (181%) و بپی (780 ملیۆن و 39 هه‌زار و 801) دۆلاری زیاتر بووه‌ له‌وه‌ی له ته‌موزی (2020) که‌ بۆ حکومه‌تی هه‌ریم گه‌راوه‌ته‌وه‌.

به‌ دیناری عێراقی قه‌باره‌ی داهااتی گه‌راوه‌ زۆر گه‌وره‌تره‌، چونکه‌ گۆران له‌ به‌های دیناری عێراقی پویداوه‌ و له ته‌موزی (2022) دا به‌ پیژده‌ی (245%) و بپی (698 ملیار و 691 ملیۆن و 304 هه‌زار و 81) دیناری زیاتر بووه‌ له‌وه‌ی له ته‌موزی (2020) دا پاده‌ستی حکومه‌تی هه‌ریم کراوه‌.

سال	بری نه‌وتی فرۆشراو (به‌رمیل)	ئیکرای نه‌وتی نرخ (به‌رمیل)	ئیکرای نرخ هه‌ریم	کۆی داهااتی نه‌وتی هه‌ریم (دۆلار)	خه‌رجی نه‌وتی هه‌ریم به‌ پیژده‌ی (%56) (دۆلار)	داهااتی سافی نه‌وتی هه‌ریم به‌ پیژده‌ی (44%) (دۆلار)	به‌های (1) دۆلاری له‌مهرگی به‌رامه‌به‌ر به دیناری عێراقی	داهااتی سافی نه‌وتی هه‌ریم باش ده‌رکردنی خه‌رجیه‌کان (دینار)
ته‌موزی 2020	13,238,661	\$43.24	\$32.62	\$431,871,599	\$241,848,096	\$190,023,504	1,180	285,380,752,713
ته‌موزی 2021	13,058,810	\$75.17	\$63.23	\$825,747,733	\$462,418,730	\$363,329,002	1,450	670,507,158,977
ته‌موزی 2022	12,340,000	\$111.93	\$98.21	\$1,211,911,400	\$678,670,384	\$533,241,016	1,450	984,072,056,800

بەكەم؛ بېرى نەوتى فرۆشراوى ھەرىم لە سى تەموزى (2020 – 2021 – 2022)دا

بەپى راپۆتى كۆمپانىيە "دىلۆيت" كە لە (2021/1/10) بىلاويكردووتەو، حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە مانگى تەموزى (2020)دا بېرى (13 مىيۇن و 238 ھەزار و 661) بەرمىل نەوتى لە رىگەى بەندەرى جەپھانى توركيائو بە ولاتانى بىانى فرۆشتوو.

بەلام ھەر بەپى راپۆرتىكى دىكەى كۆمپانىيە "دىلۆيت" كە لە (2022/3/17) بىلاويكردووتەو، حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە مانگى تەموزى (2021)دا بېرى (13 مىيۇن و 58 ھەزار و 810) بەرمىل نەوتى لە رىگەى بەندەرى جەپھانى توركيائو بە ولاتانى بىانى فرۆشتوو.

بەم پىيەش، فرۆشى نەوتى ھەرىم لە مانگى تەموزى (2021) بېرى (179 ھەزار 851) بەرمىل نەوتى بە رىژەى (1.4%) كەمتر فرۆشتوو بەراورد بە تەموزى سالى (2020).

بەلام بەپى زانىارىيەكان لە تەموزى سالى (2022)دا حكومەتى ھەرىمى كوردستان بېرى 12 مىيۇن و 340 ھەزار) بەرمىل نەوتى لە رىگەى بەندەرى جەپھانى توركيائو فرۆشتوو. بەم پىيەش بەراورد بە تەموزى سالىك پىشتەر بېرى (718 ھەزار و 810) بەرمىل نەوتى بە رىژەى (5.5%) كەمتر فرۆشتوو. بەراورد بە تەموزى سالى (2020) ئاستى فرۆش زياتر دابەزىو، بەجۆرىك بېرى (898 ھەزار و 661) بەرمىل نەوتى بە رىژەى (6.8%) كەمتر ساغ كر دووتەو. (بروانە چارتى ژمارە (1)).

چارتی ژماره (1)

دووهم؛ تىكرای نرخى نهوتى هەريم له سى تەموزى (2020 – 2021 – 2022)دا

بەپىنى داتاكانى كۆمپانىيائى "ديلويت" حكومەتى هەريمى كوردستان له مانگى تەموزى (2020)دا برى (13 مليۆن و 238 هەزار و 661) بەرميل نهوتى له ريگەى بەندەرى جەيهانى توركيواو به ولاتانى بيانى فرۆشتوو، هەر بەرميلك نهوتى له مانگى ناوبراودا به تىكرای (32.62) دۆلار فرۆشتوو، له كاتىكدا تىكرای نرخى نهوتى برينت له بازارەكانى جيهان بەهاكەى (43.24) دۆلار بووه.

بەلام له مانگى تەموزى (2021)دا هەريمى كوردستان برى (13 مليۆن و 58 هەزار و 810) بەرميل نهوتى له ريگەى بەندەرى جەيهانى توركيواو به ولاتانى بيانى فرۆشتوو، تىكرای نرخى نهوتى برينت له بازارەكانى جيهان بەهاكەى (75.17) دۆلار بووه، بەلام هەر بەرميلك نهوتى هەريم به تىكرای (63.23) دۆلار فرۆشراوه. بەم پييهش، بەهاى هەر بەرميلك نهوتى هەريم له مانگى تەموزى (2021)دا برى (30.61) دۆلار به پيژەى (94%) زيادترىكردوو بەراورد به تەموزى سالى (2020).

بەلام بەپىنى زانىارىيهكان له تەموزى سالى (2022)دا حكومەتى هەريمى كوردستان برى (12 مليۆن و 340 هەزار) بەرميل نهوتى له ريگەى بەندەرى جەيهانى توركيواو فرۆشتوو. تىكرای نرخى نهوتى برينت له بازارەكانى جيهاندا بەهاكەى (111.93) دۆلار بووه، بەلام

(به پیوهرگرتنی تیکرای نرخهکانی رابردوو) هر بهرمیلیک نهوتی هریم به تیکرای (98.21) دۆلار فرۆشراوه. بهم پییهش، بههای هر بهرمیلیک نهوتی هریم له مانگی تهموزی (2022) دا بری (35) دۆلار به ریژهی (55%) زیادتریکردوو بهراورد به تهموزی سالی (2021). له کاتیگدا ئهگهر تهموزی (2022) بهراورد بکهین به تهموزی (2020)، ئهوا بههای هر بهرمیلیک نهوتی فرۆشراوی هریم بری (65.59) دۆلار و به ریژهی (201%) زیادیکردوو. (بروانه چارتی ژماره (2)).

چارتی ژماره (2)

سییهه؛ داهاات و خهرجی نهوتی هریم له سنی تهموزی (2020 - 2021 - 2022) دا

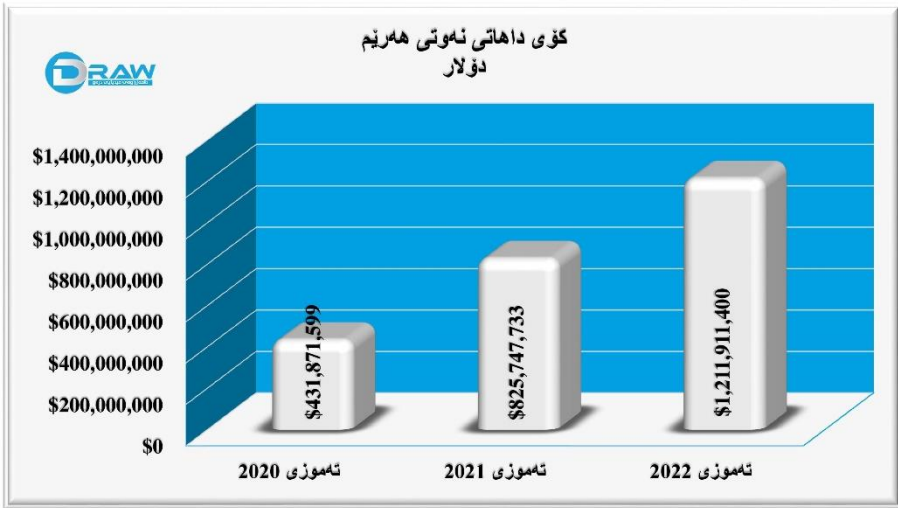
1. کۆی داهااتی نهوتی هریم به (دۆلار)

به پیی راپۆتی کۆمپانیای "دیلویت"، کۆی داهااتی نهوتی هریم له مانگی تهموزی (2020) دا بری (431 ملیۆن و 871 ههزار 599) دۆلار بووه.

بهلام کۆی داهااتی نهوتی هریم له مانگی تهموزی (2021) دا گهیشتوووه به (825 ملیۆن و 747 ههزار 733) دۆلار، بهم پییهش، داهااتی گشتی نهوتی هریم له مانگی تهموزی (2021) بری (393 ملیۆن و 876 ههزار 134) دۆلار و به ریژهی (91%) زیادیکردوو بهراورد به تهموزی سالی (2020).

بەلەم بەپىي زانىيارىيەكان لە تەموزى سالى (2022) دا كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم گەيشتووه بە (1 مليار و 211 ملوون و 911 ھەزار 400) دۆلار. واتە بەراورد بە تەموزى سالىك پىشتر برى (386 ملوون و 163 ھەزار 667) دۆلار بە رىژەى (47%) داھات زىادىكردووه. ئەمە لە كاتىكدا بەراورد بە تەموزى سالى (2020) داھاتەكە زۆر زىاتر بەرزبوووتەو، بەجۆرىك برىتە لە زىادبوونى داھاتى نەوت بە رىژەى (181%) و برى (780 ملوون و 39 ھەزار 801) دۆلار. (بروانە چارتى ژمارە (3))

چارتى ژمارە (3)

2. كۆى خەرجى و داھاتى سافى نەوتى ھەرىم بە (دۆلار)

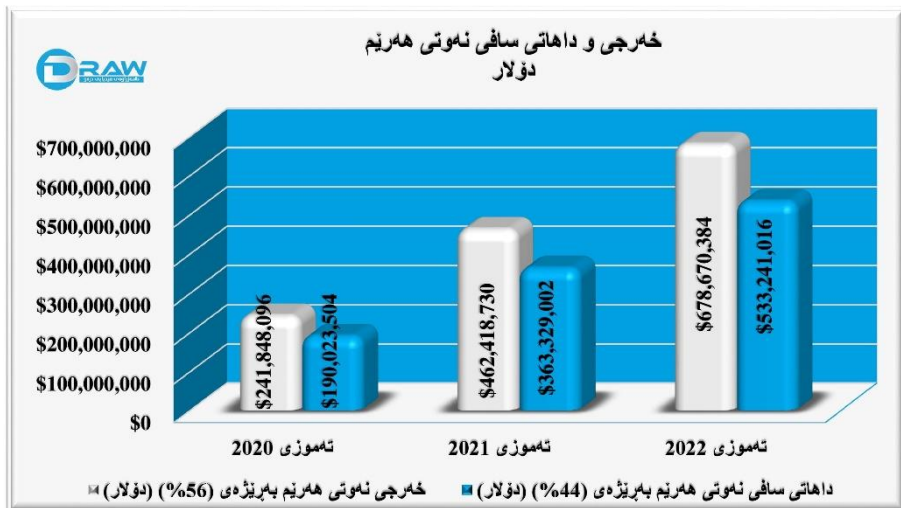
بەپىي راپۆتەكانى كۆمپانىيەى "دیلۆيت"، بەنزىكەى تىكراى (56%) ى داھاتى گشتى نەوتى ھەناردەكراوى ھەرىم، بۆ تىچوووەكانى پرۆسەى نەوتى ھەرىم خەرج دەكرىت، (44%) ى داھاتىش دەگەرپتەووه بۆ وەزارەتى سامانە سروشتىيەكانى و حكومەت ھەرىم، بەم پىشەش.

كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم لە مانگى تەموزى (2020) دا برىتى بووه لە (431 ملوون و 871 ھەزار 599) دۆلار، برى (241 ملوون و 848 ھەزار 96) دۆلارى بە رىژەى (56%) چوووه بۆ تىچوو و خەرجى پرۆسەكە و برى (190 ملوون و 23 ھەزار 504) دۆلارى بە رىژەى (44%) گەراووتەووه بۆ خەزىنەى گشتى حكومەتى ھەرىم.

به لām كۆى داهاى نهوتى ههرىم له مانگى ته موزى (2021) دا گهيشنووه به (825 مليون و 747 هزار 733) دۆلار، برى (462 مليون و 418 هزار 730) دۆلارى به رېژدى (56%) چوووه بۆ تىچوو و خهرجى پرۆسهكه و برى (363 مليون و 329 هزار 2) دۆلارى به رېژدى (44%) گهراوتهوه بۆ خهزىنهى گشتى حكومهتى ههرىم.

به لām به پى زانيارىبهكان له ته موزى سالى (2022) دا كۆى داهاى نهوتى ههرىم گهيشنووه به (1 مليار و 211 مليون و 911 هزار 400) دۆلار. برى (678 مليون و 670 هزار 384) دۆلارى به رېژدى (56%) چوووه بۆ تىچوو و خهرجى پرۆسهكه و برى (533 مليون و 241 هزار 16) دۆلارى به رېژدى (44%) گهراوتهوه بۆ خهزىنهى گشتى حكومهتى ههرىم. (بروانه چارتى ژماره (4))

چارتى ژماره (4)

3. داهاى سافى نهوتى ههرىم به (دينار)

له خالى (1 و 2) دا ئاماژهمان به كۆو داهاى سافى نهوتى ههناردهكرابى ههرىم و رېژدى به رزبوونهوهى (به دۆلارى ئه مريكى) له مانگهكانى ته موزى سالانى (2020 – 2021 – 2022) دا، ليره دا تيشك دهخهينهسهه داهاى سافى نهوتى ههرىم به (دينارى عىراقى)، چونكه به هاى دينارى عىراقى به راورد به دۆلارى ئه مريكى له سالى (2020) دا به راورد به سالانى (2021 و 2022) دابهزىنى به رچاوى به خۆوه بينيوه، ههه بۆيه داهاى تيشك به دينار به رېژديهكى گهوره

زیادیکردووه له سالانی (2021 و 2022) بهراورد به (2020)، بکهواته داهاات سافی نهوتی ههریم بۆ ههرسی (تەموز)هکه بهم شیوهیه دهبیئت؛

بهپیتی رایۆتی کۆمپانیای "دیلویت"، داهااتی سافی نهوتی ههریم له مانگی تەموزی (2020)دا بری (190 ملیۆن و 23 ههزار 504) دۆلار بووه، له سالێ ناوبراودا ههر دۆلاریکی ئەمریکی بههاکه بریتی بوو له (1 ههزار 180) دینار، بۆیه داهااتی سافی به دینار بریتی دهبیئت له (285 ملیار و 380 ملیۆن و 752 ههزارو 713) دینار.

بهلام داهااتی سافی نهوتی ههریم له مانگی تەموزی (2021)دا گهیشتوووه به (363 ملیۆن و 329 ههزار 2) دۆلار، له مانگی ناوبراودا ههر دۆلاریکی ئەمریکی بههاکه بریتی بوو له (1 ههزار 450) دینار، بۆیه داهااتی سافی به دینار بریتی دهبیئت له (670 ملیار و 507 ملیۆن و 158 ههزارو 977) دینار. بهم پیتیهش داهااتی سافی نهوتی ههریم له مانگی تەموزی (2021) بری (385 ملیار و 126 ملیۆن و 406 ههزارو 262) دیناری به پیژدهی (135%) زیادیکردووه بهراورد به تەموزی سالێ (2020).

بهلام بهپیتی زانیاریهکان له تەموزی سالێ (2022)دا داهااتی سافی نهوتی ههریم گهیشتوووه به (533 ملیۆن و 241 ههزار 16) دۆلار. له مانگی ناوبراودا ههر دۆلاریکی ئەمریکی بههاکهی بریتی بوو له (1 ههزار 450) دینار، بۆیه داهااتی سافی به دینار بریتی دهبیئت له (984 ملیار و 72 ملیۆن و 56 ههزارو 800) دینار. واته بهراورد به تەموزی سالێک پیشتتر بری (313 ملیار و 564 ملیۆن و 897 ههزار 823) دینار به پیژدهی (47%) داهااتی سافی زیادیکردووه. ئەمه له کاتیکدا بهراورد به تەموزی سالێ (2020) ئاستی داهااتی سافی زۆر زیاتر ههڵکشاووه، بهجۆریک بریتیه له زیادبوونی داهااتی سافی نهوت به پیژدهی (245%) و بری (698 ملیارو 691 ملیۆن و 304 ههزار 87) دیناری عێراقی. (بروانه چارتی ژماره 5).

چارتى ۋماره (5)

تېبىنى

ئەم راپۋرتە لە مالىپەرى (دره و ميديا) لە (2022/7/24) بلاوگراوئەتەوئە؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10822

سەرچاوهكان

- راپۋرتى دىلۆيت؛ بەرھەمى نهوت و ھەناردە و بەكاربردن و داهات لە ماوئى اى تەموزى ۲۰۲۰ تاكو ۳۰ ئەيلولى ۲۰۲۰؛

<https://govkrd.b->

[cdn.net/Government%20Open%20Data/Deloitte%20Reports/Deloitte%20Reports%202020/Consolidated%20RCOG%20Q3%202020.pdf](https://govkrd.b-cdn.net/Government%20Open%20Data/Deloitte%20Reports/Deloitte%20Reports%202020/Consolidated%20RCOG%20Q3%202020.pdf)

- راپۋرتى دىلۆيت؛ بەرھەمى نهوت و ھەناردە و بەكاربردن و داهات لە ماوئى اى تەموزى ۲۰۲۱ تاكو ۳۰ ئەيلولى ۲۰۲۱؛

<https://govkrd.b->

[cdn.net/Government%20Open%20Data/Deloitte%20Reports/Deloitte%20Reports%202021/KRG%20Q3%202021%20Report%20on%20Oil%20and%20Gas%20review.pdf](https://govkrd.b-cdn.net/Government%20Open%20Data/Deloitte%20Reports/Deloitte%20Reports%202021/KRG%20Q3%202021%20Report%20on%20Oil%20and%20Gas%20review.pdf)

- ئەنۆەر كەرىم، داهاتى حكومەتى هەرئىم بۇ مانگى تەموزى 2022، دره و ميديا؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10799

داھاتی نہوتی ھەریم لہ نیوہی یەكەمی ئەمسال (6.85 ملیار) دۆلار بووہ 73.2 ملیۆن) بەرمیل نہوت فرۆشراوہ

ھۆكۆمەتی ھەریم لہ چارەکی دووہمی ئەمسال بەراورد بە چارەکی یەكەم (2 ملیۆن و 686 ھەزار و 409) بەرمیل نہوتی زیادتری لہ رینگە ی بۆرییەوہ فرۆشتووہ.

بری نہوتی فرۆشراو بە پالاوگەکانی ناوڤۆ (171 ھەزار و 562) بەرمیل و بە ریتۆہی (42%) کەمیکردووہ.

چارەکی دووہمدا داھاتی فرۆشی نہوت لہ رینگە ی بۆرییەوہ بری (747 ملیۆن و 542 ھەزار و 754) دۆلار زیادیکردووہ.

داھاتی نہوتی فرۆشراو بە پالاوگەکان بە ریتۆہی (168%) و بری (21 ملیۆن و 609 ھەزار و 366) دۆلار کەمیکردووہ.

خەرچی تێچووونی پڕۆسە ی نہوت لہ بە ریتۆہی (2.5%) و لہ (56%) ھوہ بۆ (58.5%) زیادیکردووہ.

پارە ی گەراوہ بۆ خەزینە ی ھۆكۆمەتی ھەریم بری (228 ملیۆن و 144 ھەزار و 43) دۆلار زیادیکردووہ بەراورد بە چارەکی یەكەم.

داتاكانی نہوت لہ چارەگی دووہمی ئەمسال (4-1 بۆ 30-6-2022)

نہوتی فرۆشراو	ھەناردە ی نہوت	نرخ ی یەك بەرمیل	کۆ ی بەھای نہوتی فرۆشراو
بە بۆری	37,618,577 بەرمیل	100.38 دۆلار	3,776,446,251 دۆلار
بە ناوڤۆ(پالاوگەکان)	237,475 بەرمیل	54.08 دۆلار	12,844,028 دۆلار
کۆ ی بەھای نہوتی فرۆشراو	3,789,290,279 دۆلار	3 ملیار و 789 ملیۆن و 290 ھەزار و 279 دۆلار	
دانەوہ ی شایستە ی دارایی کۆمپانیا نہوتیەکان و قەرز	1,632,695,597 دۆلار	یەك ملیار و 632 ملیۆن و 695 ھەزار و 597 دۆلار	
خەرچییەکانی دیکە ی نہوت وەك گواستنووہ و کۆنگرێن	584,609,407 دۆلار	584 ملیۆن و 609 ھەزار و 407 دۆلار	
پارە ی ماوہ دوای دەرکێرنی سەرچەم خەرچییەکان (کە بۆ مووچە تەرخانکراوہ)	1,571,985,275 دۆلار	یەك ملیار و 571 ملیۆن و 985 ھەزار و 275 دۆلار	

Deloitte

یەكەم؛ بەراوردی نەوتی ھەرێم لە چارەکی (یەكەم و دووەم)ی 2022

1. جیاوازی فرۆشی نەوت لە چارەکی (یەكەم و دووەم)ی 2022

حکومەتی ھەرێمی کوردستان لە چارەکی یەكەمی ئەمساڵ (34 ملیۆن و 932 ھەزار و 168) بەرمیل نەوتی لە ڕینگەیی بۆرییەو فرۆشتوو، بەلام لە چارەکی دووەمدا بری (37 ملیۆن و 618 ھەزار و 577) بەرمیل نەوتی لە ڕینگەیی بۆرییەو فرۆشتوو، بەم پێشە لە چارەکی دووەمدا بەراورد بە چارەکی یەكەم (2 ملیۆن و 686 ھەزار و 409) بەرمیلی نەوتی زیاتری فرۆشتوو.

بەلام بری ئەو نەوتەیی کە فرۆشراوە بە پالاوگەکانی ناوڤۆ لە چارەکی یەكەمدا (409 ھەزار و 37) بەرمیل بوو لە چارەکی دووەمدا بریتی بوو لە (237 ھەزار و 475) بەرمیل نەوت، بەم پێشە بری (171 ھەزار و 562) بەرمیل بە ڕێژەیی (42%) کەمتری فرۆشتوو بە پالاوگەکانی ناوڤۆ.

2. جیاوازی بەھای نەوت لە چارەکی (یەكەم و دووەم)ی 2022

پاڵپشت بە زانیارییەکان کۆی بەھای نەوتی فرۆشراو لە چارەکی یەكەمی (2022)دا لە ڕینگەیی بۆرییەو بریتی بوو لە (3 ملیار و 28 ملیۆن و 903 ھەزار و 497) دۆلار. بەلام کۆی بەھای نەوتی فرۆشراو لە چارەکی دووەمی (2022)دا لە ڕینگەیی بۆرییەو بریتی بوو لە (3 ملیار و 776 ملیۆن و 446 ھەزار و 251) دۆلار. بەم پێشە لە چارەکی دووەمدا بەراورد بە چارەکی یەكەم (747 ملیۆن و 542 ھەزار و 754) دۆلار لە داھاتی نەوت زیادیکردوو.

ھەرچی داھاتیشە لە ڕینگەیی فرۆشتنی نەوت بە پالاوگەکانی ناوڤۆ لە چارەکی یەكەمی (2022) بەھاکەیی بریتی بوو لە (34 ملیۆن و 453 ھەزار و 394) دۆلار، بەلام لە چارەکی دووەمدا بەھاکەیی دابەزیووە (12 ملیۆن و 844 ھەزار و 28) دۆلار و بە ڕێژەیی (168%) و (21 ملیۆن و 609 ھەزار و 366) دۆلار کەمیکردوو.

3. جیاوازی خەرجی نەوت لە چارەکی (یەكەم و دووەم)ی 2022

لە چارەکی یەكەمدا بری (1 ملیار و 719 ملیۆن و 515 ھەزار و 659) دۆلار بە ڕێژەیی (56%) چوو بۆ دانەوێ شایستەیی دارایی کۆمپانیا نەوتییەکان و قەرز و خەرجییەکانی دیکەیی نەوت، ھەک گواستەنەو کۆگاردن، بەلام لە چارەکی دووەمدا بری (2 ملیار و 217 ملیۆن و 305 ھەزار و 4) دۆلار بە ڕێژەیی (58.5%) چوو بۆ قەرز و خەرجییەکان.

واته له چاره‌کی دووهدا به ریژدی (2.5%) خه‌رجی و پروسه‌ی نهوتی هه‌ریم زیادیکردوه.

4. داها‌تی گه‌راوه‌ی نهوت له چاره‌کی (یه‌که‌م و دووهدم) ی 2022

له چاره‌کی یه‌که‌مدا بری (1 ملیار و 343 ملیون و 841 هه‌زار و 232) دۆلار به ریژدی (44%) داها‌تی گشتی نهوت گه‌راوه‌ته‌وه بۆ حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان، به‌لام له چاره‌کی دووهدمی (2022) دا بری (1 ملیار و 571 ملیون و 985 هه‌زار و 275) دۆلاری به ریژدی (41.5%) گه‌راوه‌ته‌وه بۆ حکومه‌ت و به‌م پیتیه‌ش، بری (228 ملیون و 144 هه‌زار و 43) دۆلار داها‌تی نهوت زیادیکردوه.

به‌لام به‌شینه‌یه‌کی گشتی و به‌ تیکرا داها‌تی گه‌راوه به ریژدی (2.5%) دابه‌زییوه به هۆی به‌زیوونه‌وه‌ی به‌های تیچون و خه‌رجی نهوته‌وه. بروانه خشته‌ی ژماره (1)

خشته‌ی ژماره (1)

نهوتی هه‌ریم له چاره‌کی یه‌که‌م و دووهدمی 2022

کۆی به‌های نهوتی فرۆشراو		نرخ‌ی یه‌ک به‌رمیل		هه‌ناردکردن		نهوتی فرۆشراو
چاره‌کی دووهدم	چاره‌کی یه‌که‌م	چاره‌کی دووهدم	چاره‌کی یه‌که‌م	چاره‌کی دووهدم	چاره‌کی یه‌که‌م	
3,776,446,251 \$	3,028,903,497 \$	100.38 \$	86.73 \$	37,618,577	34,932,168	به‌بۆری / به‌رمیل
12,844,028 \$	34,453,394 \$	54.08 \$	84.23 \$	237,475	409,037	بۆ ناوخۆ (پالانگه‌کان) / به‌رمیل
چاره‌کی دووهدم		چاره‌کی یه‌که‌م				
3,789,290,279 \$		3,063,356,891 \$				کۆی به‌های نهوتی فرۆشراو
1,632,695,597 \$		1,147,935,075 \$				دانه‌وه‌ی شایسته‌ی دارایی کۆمپانیای نهوتی‌هه‌کان و قه‌رز خه‌رجیه‌هه‌کانی نهوتی وه‌ک کۆاسته‌وه‌ی دۆنگه‌کردن
584,609,407 \$		571,580,584 \$				پاره‌ی ماوه‌ی دهرکردنی خه‌رجیه‌هه‌کان
1,571,985,275 \$		1,343,841,232 \$				

دووهدم؛ نهوتی هه‌ریم له چاره‌کی یه‌که‌می 2022

به‌پیتی راپۆرتی دیلۆیت که له (2022/7/5) بلاویکردوه‌ته‌وه، حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان له چاره‌کی یه‌که‌می ئەه‌مه‌سال واته له نیوان (1) کانونی دووهدمی 2022 بۆ 31 ئازاری 2022) بری (34 ملیون و 932 هه‌زار و 168) به‌رمیل نهوتی له ریگه‌ی بۆرییه‌وه فرۆشتوه‌وه کۆی به‌هاکه‌ی (3 ملیار و 28 ملیون و 903 هه‌زار و 497) دۆلار بووه، هه‌ر به‌رمیلیک نهوتی به (86.73) دۆلار فرۆشتوه، ئەه‌مه له کاتیکی‌دا به‌ نرخ‌ی به‌رمیلیک نهوتی برینت له بازاره‌کانی جیهان به‌هاکه‌ی (100.44) دۆلار بووه. واته له چاره‌کی یه‌که‌می (2022) هه‌ر به‌رمیلیک نهوت به (13.71) دۆلار هه‌رزانه‌تر فرۆشراوه.

هاوكتا (409 ھزار و 37) بەرميل نەوت بە پالاوگەكانى ناوخۆى ھەرېم فرۆشراو، كۆى بەھاكى (34 مليۆن و 453 ھزار و 394) دۆلار و ھەر بەرميليك نەوت بە تىكرای (84.23) دۆلار فرۆشراو.

بەم پىيە كۆى بەھاى نەوتى ھەرېم بەشئومى (بۆرى + ناوخۆ) برىتى بوو لە (3 مليار و 63 مليۆن و 356 ھزار و 891) دۆلار، لەو برەش (1 مليار و 719 مليۆن و 515 ھزار و 659) دۆلارى بە رېژەى (56%) چوو بۆ دانەوى شايستەى دارايى كۆمپانيا نەوتىيەكان و قەرز و خەرجىيەكانى دىكەى نەوت، وەك گواستەووە كۆگاكردن. برى (1 مليار و 343 مليۆن و 841 ھزار و 232) دۆلارى بە رېژەى (44%) گەراوئەووە بۆ حكومەتى ھەرېمى كوردستان. (بىروانەى خشتەى ژمارە 2).

خشتەى ژمارە (2)

نەوتى ھەرېم لە چارەكى يەكەمى 2022

كۆى بەھاى نەوتى فرۆشراو	نرخى يەك بەرميل	ھەتار دەكردن	نەوتى فرۆشراو
3,028,903,497 \$	86.73 \$	34,932,168	بە بۆرى/ بەرميل
34,453,394 \$	84.23 \$	409,037	بۆ ناوخۆ (پالاوگەكان)/ بەرميل
3,063,356,891 \$			كۆى بەھاى نەوتى فرۆشراو
1,147,935,075 \$			دانەوى شايستەى دارايى كۆمپانيا نەوتىيەكان و قەرز
571,580,584 \$			خەرجىيەكانى دىكەى نەوت وەك گواستەووە كۆگاكردن
1,343,841,232 \$			پارەى ماوہ نوای دەر كردنى خەرجىيەكان

سئيەم؛ نەوتى ھەرېم لە چارەكى دوومى 2022

ئەگەر چى ھىشتا دواین راپۆرتى دىلۆيت بلاونەكراوئەووە دەربارەى وردبىنى دۆسيەى نەوتى ھەرېم لە چارەكى دوومى (2022)، بەلام بە پىتى زانىارىيەكانى فەرمانگەى ميديا و زانىارى حكومەتى ھەرېمى كوردستان كە لە (2022/9/23)، زانىارىيە سەرەكیيەكانى پرۆسەى نەوتى ھەرېمى بۆ ئەم ماوہىە خستووئە روو؛

بەپىتى زانىارىيەكان، حكومەتى ھەرېمى كوردستان لە چارەكى دوومى ئەمسال واتە لە نيوان (1) نىسانى 2022 بۆ 31ى حوزەيرانى 2022) برى (37 مليۆن و 618 ھزار و 577) بەرميل نەوتى لە رېگەى بۆريەووە فرۆشتوووە كۆى بەھاكى (3 مليار و 776 مليۆن و 446 ھزار و 251) دۆلار بوو، ھەر بەرميليك نەوتى بە (100.38) دۆلار فرۆشتوووە، ئەمە لە كاتىكدايە نرخى بەرميليك نەوتى برىنت لە بازارەكانى جىهان بەھاكى (113.54) دۆلار بوو. واتە لە چارەكى يەكەمى (2022) ھەر بەرميليك نەوت بە (13.16) دۆلار ھەرزانتەر فرۆشراو.

هاوکات (237 ھزار و 475) بەرمیل نەوت بە پالاوگەکانی ناوڤۆی ھەریم فرۆشراوە، کۆی بەھاکی (12 ملیۆن و 844 ھزار و 28) دۆلار و ھەر بەرمیلیک نەوت بە تیکرای (54.08) دۆلار فرۆشراوە، بەم جۆرەش بێت نەوت بە نزیکەیی نیووی نرخی خۆی بە پالاوگە نەوتییەکان دراوە، ئەمەش جۆریک لە پالپشتی حکومەت دەرەخات بۆ پالپشتی پالاوگەکان و پێداویستی ناوڤۆ.

هاوکات کۆی بەھای نەوتی ھەریم بەشیووی (بۆری + ناوڤۆ) بریتی بوو لە (3 ملیار و 789 ملیۆن و 290 ھزار و 279) دۆلار، لەو بڕەش (2 ملیار و 217 ملیۆن و 305 ھزار و 4) دۆلاری بە رێژەیی (58.5%) چوووە بۆ دانەووی شایستەیی دارایی کۆمپانیا نەوتییەکان و قەرز و خەرجییەکانی دیکەیی نەوت، وەک گواستەووە کۆگاکردن. بری (1 ملیار و 571 ملیۆن و 985 ھزار و 275) دۆلاری بە رێژەیی (41.5%) گەراوەتەووە بۆ حکومەتی ھەریمی کوردستان. (بروانەیی خشتەیی ژمارە 3).

خشتەیی ژمارە (3)

نەوتی ھەریم لە چارەکی دووھمی 2022

نەوتی فرۆشراو	ھەناردەکردن	نرخی یەک بەرمیل	کۆی بەھای نەوتی فرۆشراو
بە بۆری/ بەرمیل	37,618,577	\$ 100.38	\$ 3,776,446,251
بۆ ناوڤۆ (پالاوگەکان)/ بەرمیل	237,475	\$ 54.08	\$ 12,844,028
کۆی بەھای نەوتی فرۆشراو			\$ 3,789,290,279
دانەووی شایستەیی دارایی کۆمپانیا نەوتییەکان و قەرز			\$ 1,632,695,597
خەرجییەکانی دیکەیی نەوت وەک گواستەووە کۆگاکردن			\$ 584,609,407
پارەیی ماوہ نوای دەرکردنی خەرجییەکان			\$ 1,571,985,275

چوارەم؛ نەوتی ھەریم لە نیووی یەکەمی 2022

پالپشت بەو داتایانەیی ھەردوو چارەکی یەکەم و دووھمی (2022)، حکومەتی ھەریمی کوردستان لە نیووی یەکەمی ئەمسال واتە لە نیوان (1) کانونی دووھمی 2022 بۆ 31ی حوزەیرانی (2022) بری (72 ملیۆن و 550 ھزار و 745) بەرمیل نەوتی لە رێگەیی بۆرییەووە فرۆشتوووە کۆی بەھاکی (6 ملیار و 805 ملیۆن و 349 ھزار و 748) دۆلار بوو، ھەر بەرمیلیک نەوتی بە تیکرای (93.56) دۆلار فرۆشتوووە، ئەمە لە کاتیکی نرخی بەرمیلیک نەوتی برینت لە بازارەکانی جیھان بەھاکی بە تیکرا (106.99) دۆلار بوو. واتە لە نیووی یەکەمی (2022)دا ھەر بەرمیلیک نەوت بە (13.43) دۆلار ھەرزانتەر فرۆشراوە.

ھەر بەھی داتاكان (646 ھەزار و 512) بەرمیل نەوت بە پالاوگەكانى ناوخۆى ھەرىم فرۆشراو، كۆى بەھاكەى (47 ملیۆن و 297 ھەزار و 422) دۆلار و ھەر بەرمیلیك نەوت بە تىكرای (69.13) دۆلار فرۆشراو.

بەم پنیە كۆى بەھاى نەوتى ھەرىم بەشێوھى (بۆرى + ناوخۆ) بریتى بوو ھە (6 ملیار و 852 ملیۆن و 647 ھەزار و 170) دۆلار، لەو برەش (3 ملیار و 936 ملیۆن و 820 ھەزار و 663) دۆلارى بە پێژەى (57.4%) چوو ھە دانەوھى شایستەى دارایى كۆمپانىا نەوتییەكان و قەرز و خەرجییەكانى دیکەى نەوت، وەك گواستەوھو كۆگاكردن. برى (2 ملیار و 915 ملیۆن و 826 ھەزار و 507) دۆلارى بە پێژەى (42.6%) گەراوھتەوھو بۆ حكومەتى ھەرىمى كوردستان. (بروانەى خشتەى ژمارە 4).

خشتەى ژمارە (4)

نەوتى ھەرىم لە نیوھى یەكەمى 2022

نەوتى فرۆشراو	ھەناردەکردن	نرخى یەك بەرمیل	كۆى بەھاى نەوتى فرۆشراو
بە بۆرى/ بەرمیل	72,550,745	93.56 \$	6,805,349,748 \$
بۆ ناوخۆ (پالاوگەكان)/ بەرمیل	646,512	69.16 \$	47,297,422 \$
كۆى بەھاى نەوتى فرۆشراو			6,852,647,170 \$
دانەوھى شایستەى دارایى كۆمپانىا نەوتییەكان و قەرز			2,780,630,672 \$
خەرجییەكانى دیکەى نەوت وەك گواستەوھو كۆگاكردن			1,156,189,991 \$
پارەى ماوھ نوای دەرکردنى خەرجییەكان			2,915,826,507 \$

تیبینی

ئەم راپۆرتە لە مالىچەرى (درو میدیا) لە (2022/9/25) بلاوگراوھتەوھ:

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11127

هەناردەو نەوتی بارکراوی ھەریم لە چارەکی سێیەمی 2022 حکومەتی ھەریم بە بەھای (4.9) ترلیۆن دینار، بری (38.12) ملیۆن بەرمیل نەوتی فرۆشتوو

لە چارەکی سێیەمی ساڵی 2022، حکومەتی ھەریمی کوردستان زیاتر لە بری (38.12) ملیۆن بەرمیل و پۆژانە (414 ھەزار) بەرمیل نەوتی لە ڕینگە بەندەری جەبھانەو فرۆشتوو.

بەھای دواي فرۆشتنی ھەر بەرمیل بە کەمتر لە (12) دۆلار لە نرخ جیھانی، زیاتر بوو لە (3.2) ملیار دۆلار، کە بەرامبەر بە (4.9) ترلیۆن دینار، بە ڕێژە (56%) و بری زیاتر لە (1.89) ملیار دۆلاری چوو بۆ خەرجی، بری زیاتر لە (1.48) ملیار دۆلاری بە ڕێژە (44%) گەراوەتەو بۆ حکومەتی ھەریم.

بە گشتی نەوتی ھەریم لە چارەکی سێیەمی ساڵی (2022) لە لایەن کەشتی (7) ولاتی جیاوازەو بارکراو، بە جۆریک؛ کەشتی ئیتالییەکان بە ڕێژە (27.6%)، ئیسرائیلییەکان بە ڕێژە (22.2%)، یۆنانییەکان بە ڕێژە (21.8%) پاشان کەشتیە کرواتییەکان (6.9%) و رۆمانییەکان (5%) و تایوان و سەنگاپور ھەریەکە بە ڕێژە (2.6%) نەوتی ھەریمی بارکردوو.

یەكەم: ھەناردەو نەوتی ھەریم لە چارەکی سێیەمی ساڵی 2022

حکومەتی ھەریمی کوردستان لە مانگی (تەموز، ئاب و ئەیلوول) ساڵی (2022) بری (38) ملیۆن و 120 ھەزار بەرمیل نەوتی لە ڕینگە بەندەری جەبھانی تورکیاوە بە بۆری نەوتی ھەریمی کوردستان ھەناردەکردوو و فرۆشتوو، واتە تیکرای پۆژانە نەوتی فرۆشراو لە ڕینگە بۆرییەو بریتی بوو لە (414 ھەزار و 631) بەرمیل، (بروانە خشتە ئامارە (1) و چارتی ئامارە (1)) بەجۆریک؛

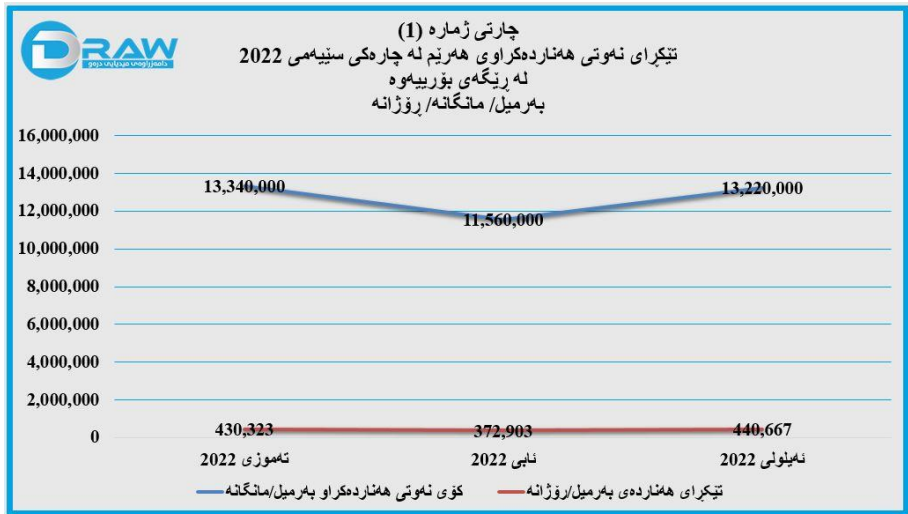
لە مانگی تەموزی ساڵی (2022) پۆژانە بە تیکرا بری (430 ھەزار و 323) بەرمیل نەوتی ھەناردە کردوو (فرۆشراو) بە کۆی مانگە دەکاتە (13) ملیۆن و 340 ھەزار بەرمیل.

مانگی ئابى ھەمان سال (11 مىليۇن 560 ھەزار) بەرمىل نەوت ھەناردە كراۋە، بە تىكرىي پۈژانەنى (372 ھەزار و 903) بەرمىل نەوت.

ھاوكات لە مانگی ئەيلولى سالى (2022) حكومەتى ھەرىم بېرى (13 مىليۇن و 220 ھەزار) بەرمىل نەوتى ھەناردە كراۋە، بە تىكرىي (440 ھەزار و 667) بەرمىل لە پۈژانەدا.

خىستەى ژمارە (1)
نامارەكاتى نەوتى ھەناردە كراۋى ھەرىم لە چارەكى سىنەمى سالى 2022 (بە بۇرى)

مانگەكان	كۆى نەوتى ھەناردە كراۋ بەرمىل/مانگەكانە	تىكرىي ھەناردەى بەرمىل/پۈژانە	تىكرىي نرخی نەوت لە بازارەكانى جىھان	تىكرىي نرخی نەوت ھەرىم (12-)	كۆى داھانى نەوتى ھەرىم	كۆى خەرجى پروسەى نەوتى ھەرىم بە رۆژەى (%56)	كۆى داھانى ماۋەى نەوتى ھەرىم بە دىنار ھەرىم بە دىنار
تەمۈزى 2022	13,340,000	430,323	\$111.93	\$99.93	\$1,333,066,200	\$746,517,072	\$586,549,128
ئابى 2022	11,560,000	372,903	\$100.45	\$88.45	\$1,022,482,000	\$572,589,920	\$449,892,080
ئەيلولى 2022	13,220,000	440,667	\$89.77	\$77.77	\$1,028,119,400	\$575,746,864	\$452,372,536
نەتىجە	38,120,000	414,631	\$100.72	\$88.72	\$3,383,667,600	\$1,894,853,856	\$1,488,813,744

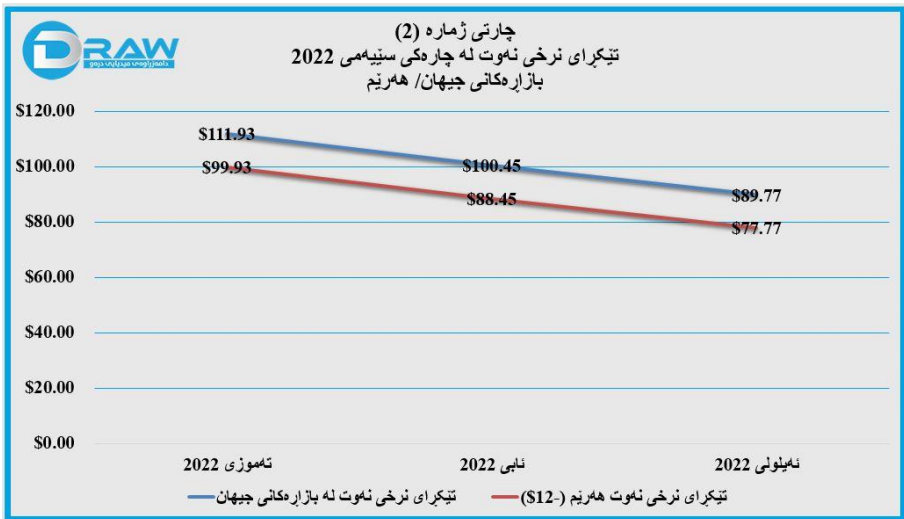
دوۋەم؛ نرخی نەوتى فرۆشراۋى ھەرىم لە بازارەكانى جىھان

بەپىتى زانىبارى پاپۆرتەكانى دىلۆيت و زانىبارىيەكان حكومەتى ھەرىم لە رابردودا بەردەوام بە (11 - 12) دۆلار كەمتر نەوتى خۆى ساغ كراۋەتەۋە. بۇيە؛

له مانگی تەموزی سالی (2022) كه تىكرای نرخی نەوتى برینت به (111.93) دۆلار تۆماركراوه، ئەگەر حكومەتى ھەرىم به (12) دۆلار كەمتر ھەر بەرمیلە نەوتىكى فرۆشتىبەت ئەوا بۇ ھەر بەرمیلیك برى (99.93) دۆلارى بۆ ماوەتەوہ.

بەلام له مانگی ئابدا تىكرای نرخی نەوت دابەزىنى تۆماركردووه و گەيشتووہ به (100.45) دۆلار، بۆیە به ھەمان پێوہر حكومەتى ھەرىم نەوتەكەى به (88.45) دۆلار فرۆشتووہ.

له كاتىكدا له مانگی ئەیلولدا دابەزىنى بەرچاوا تۆماركراوه و نرخی نەوت به تىكرا گەيشتووہ به (89.77) دۆلار، بۆیە دەكریت بلین حكومەتى ھەرىم ھەر بەرمیلە نەوتىكى به زیاتر له (77) دۆلار فرۆشتووہ. (بروانە خستەى ژمارە 1) و چارتى ژمارە 2))

سێیەم: داھات و خەرجى نەوتى ھەرىم له چارەكى سێیەمى سالی 2022

1. كۆى گشتى داھاتى نەوتى ھەرىم

وہك پيشتر ناماژەمان پيدا حكومەتى ھەرىمى كوردستان له چارەكى سێیەمى سالی (2022) برى (38) ملیۆن و 120 ھەزار بەرمیل نەوتى ھەناردەكردووه، به تىكرا ھەر بەرمیلە نەوتىكى به زیاتر له (88) دۆلار فرۆشتووہ، له كاتىكدا تىكرای نرخی بەرمیلیك نەوت زیاتر له (100) دۆلار بووه، بۆیە كۆى ئەو داھاتەى له ڕیگەى فرۆشتنى نەوتەوہ به بۆرى بەدەستھاتووہ بریتى بووه له (3) ملیار و 383 ملیۆن و 667 ھەزار و 600) دۆلار. (بروانە خستەى ژمارە 1) و چارتى

ژماره (3))، كه بهرامبهره به (4 ترليۇن و 906 مليار و 318 مليۇن و 20 ھزار) دینار به جۆريک؛

له مانگی تەموز کۆی داھاتی نەوت بریتی بوو له (1 مليار و 333 مليۇن و 66 ھزار و 200) دۆلار.

له مانگی ئاب کۆی داھاتی نەوت بریتی بوو له (1 مليار و 22 مليۇن و 282 ھزار) دۆلار.

له مانگی ئەیلولدا داھاتی فرۆشی نەوت بریتی بوو له (1 مليار و 28 مليۇن و 119 ھزار و 400) دۆلاری ئەمريکی.

2. خەرجی نەوتی ھەریم

بەپیتی راپۆرتەکانی ریکخراوی دیلۆیت بۆ وردبيني پرۆسەى نەوتی ھەریمی کوردستان (56%) داھاتی نەوت بۆ خەرجی پرۆسەکە دەروات، بۆیە کۆی ئەو داھاتەى له ماوەى چارەکی سینیەمی سالی (2022) له پرۆسەى نەوتدا خەرجکراوه، بریتی بوو له (1 مليار و 894 مليۇن و 853 ھزار و 856) دۆلاری ئەمريکی (بروانە خشتەى ژماره (1) و چارتی ژماره (3))، به جۆريک؛

له مانگی تەموز کۆی داھاتی نەوت بریتی بوو له (1 مليار و 333 مليۇن و 66 ھزار و 200) دۆلار، بری (746 مليۇن و 517 ھزار و 72) دۆلاری چوو بۆ خەرجی به پيژەى (56%).

له مانگی ئاب كه كۆی داھاتی نەوت بریتی بوو له (1 مليار و 22 مليۇن و 282 ھزار) دۆلار، بری (572 مليۇن و 589 ھزار و 920) دۆلاری چوو بۆ خەرجی به پيژەى (56%).

له مانگی ئەیلولدا كه كۆی داھاتی نەوت بریتی بوو له (1 مليار و 28 مليۇن و 119 ھزار و 400) دۆلار، بری (575 مليۇن و 746 ھزار و 864) دۆلاری چوو بۆ خەرجی به پيژەى (56%).

3. داھاتی ماوەى نەوت بۆ حکومەتى ھەریم

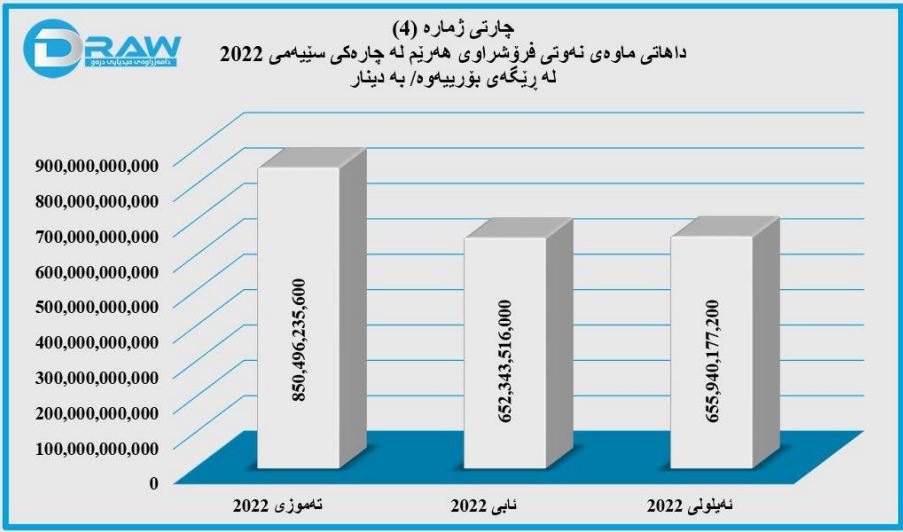
بەپیتی راپۆرتەکانی ریکخراوی دیلۆیت (44%) داھاتی نەوت له دواى لیدەرکردنى خەرجیەکانی پرۆسەکە بۆ حکومەتى ھەریم دەمینیتەووه، بۆیە کۆی ئەو داھاتەى له ماوەى چارەکی سینیەمی سالی (2022) له پرۆسەى نەوت بۆ حکومەتى ھەریم ماوەتەووه كەمتره له كۆی خەرجیەکانی پرۆسەکە و بریتییه له (ملياريك و 488 مليۇن و 813 ھزار و 744) دۆلاری ئەمريکی، بهرامبەر به (2 ترليۇن و 158 مليار و 779 مليۇن و 928 ھزار و 800) دیناری عیراقی (بروانە خشتەى ژماره (1) و چارتی ژماره (3 + 4))، به جۆريک؛

له مانگی تەمۆز کۆی داھاتی نەوت بریتی بوو له (1 ملیار و 333 ملیۆن و 66 ھەزار و 200) دۆلار، بەلام دواى لیدەرکردنى خەرجییەکان بە پێژەى (56%)، برى (586 ملیۆن و 549 ھەزار و 128) دۆلارى بە پێژەى (44%) بۆ حکومەتى ھەریم ماوەتەوہ، کہ بەرامبەرە بە (850 ملیار و 496 ملیۆن و 235 ھەزار و 600) دینارى عێراقى.

له مانگی ئاب کۆی داھاتی نەوت بریتی بوو له (1 ملیار و 22 ملیۆن و 282 ھەزار) دۆلار، بەلام دواى لیدەرکردنى خەرجییەکان بە پێژەى (56%)، برى (449 ملیۆن و 892 ھەزار و 80) دۆلار بە پێژەى (44%) بۆ حکومەتى ھەریم ماوەتەوہ، کہ بەرامبەرە بە (652 ملیار و 343 ملیۆن و 516 ھەزار) دینارى عێراقى.

له مانگی ئەیلول کۆی داھاتی نەوت بریتی بوو له (1 ملیار و 28 ملیۆن و 119 ھەزار و 400) دۆلار، بەلام دواى لیدەرکردنى خەرجییەکان بە پێژەى (56%)، برى (452 ملیۆن و 372 ھەزار و 536) دۆلار بە پێژەى (44%) بۆ حکومەتى ھەریم ماوەتەوہ، کہ بەرامبەرە بە (655 ملیار و 940 ملیۆن و 177 ھەزار و 200) دینارى عێراقى.

چوارم: کړپارانې نهوتې ههړېم له چارهکې سنیهمې سالی 2022

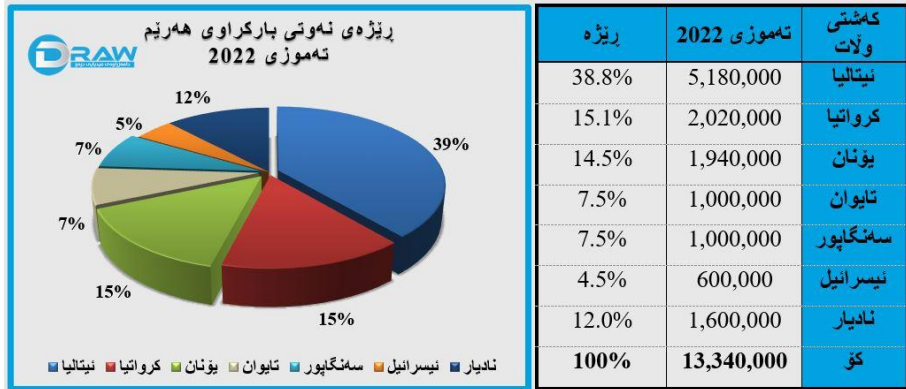
1. نهوتې بارکراوې ههړېم له مانگې تهموزې 2022

له (تہموزې 2022) دا (13 ملیون و 340 هزار) بهرمیل نهوتې ههړېم له بهندهرې جهیہانې تورکې له له لایہن کشتی (6) ولاتی جیواوזהوه بارکراوه، (بروانه چارتي ژماره (5)) بهجوریک؛

- بړې (5 ملیون و 180 هزار) بهرمیلی به پیژدهی (38.8%) ی له لایہن کشتیہکانی (ئیتالیا) وه بارکراوه.
- بړې (2 ملیون و 20 هزار) بهرمیلی به پیژدهی (15.1%) ی له لایہن کشتیہکانی (کرواتیا) وه بارکراوه.
- بړې (1 ملیون و 940 هزار) بهرمیلی به پیژدهی (14.5%) ی له لایہن کشتیہکانی (یونان) وه بارکراوه.
- بړې (1 ملیون) بهرمیلی به پیژدهی (7.5%) ی له لایہن کشتیہکانی (تایوان) وه بارکراوه.
- بړې (1 ملیون) بهرمیلی به پیژدهی (7.5%) ی له لایہن کشتیہکانی (سہنگاپور) وه بارکراوه.
- بړې (600 هزار) بهرمیلی به پیژدهی (4.5%) ی له لایہن کشتیہکانی (ئیسرائیل) وه بارکراوه.

- بری (1 ملیون و 600 هزار) بهرمیلی به ریژدی (12%) ی دیار نییه ئەو کەشتیانە ی نەوتی هەریمیان بارکردوو ناسنامە ی چ ولاتیکیان هەبوو.

خشتەو چارتی ژمارە (5)

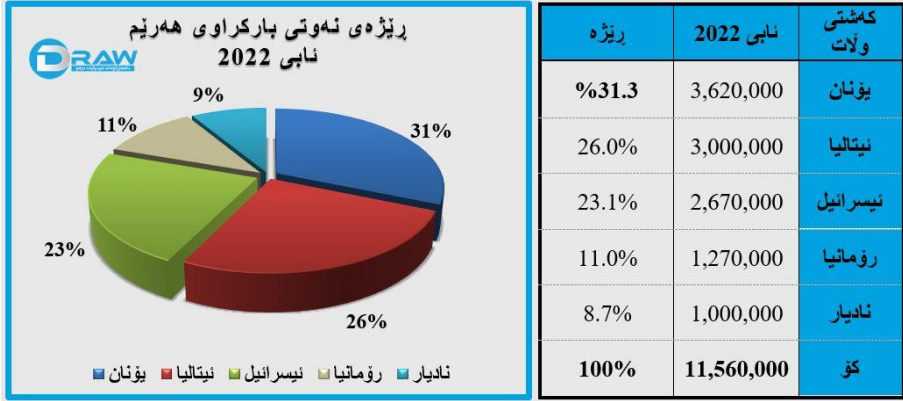

2. نەوتی بارکراوی هەریم لە مانگی ئابی 2022

لە (ئابی 2022) دا (11 ملیون و 560 هزار) بەرمیل نەوتی هەریم لە بەندەری جەبەلی ئەلی تۆرکی لە لەلایەن کەشتی (4) ولاتی جیاوازهوه بارکراوه، (بروانه چارتی ژماره (6)) بهجۆریک؛

- بری (3 ملیون و 620 هزار) بهرمیلی به ریژدی (31.3%) ی لەلایەن کەشتیەکانی (یۆنان) هوه بارکراوه.
- بری (3 ملیون) بهرمیلی به ریژدی (26%) ی لەلایەن کەشتیەکانی (ئیتالیا) وه بارکراوه.
- بری (2 ملیون و 670 هزار) بهرمیلی به ریژدی (23.1%) ی لەلایەن کەشتیەکانی (ئیسرائیل) هوه بارکراوه.
- بری (1 ملیون و 270 هزار) بهرمیلی به ریژدی (11%) ی لەلایەن کەشتیەکانی (پۆمانیا) وه بارکراوه.
- بری (1 ملیون) بهرمیلی به ریژدی (8.7%) ی دیار نییه ئەو کەشتیانە ی نەوتی هەریمیان بارکردوو ناسنامە ی چ ولاتیکیان هەبوو.

خشتی چارتي ژماره (6)

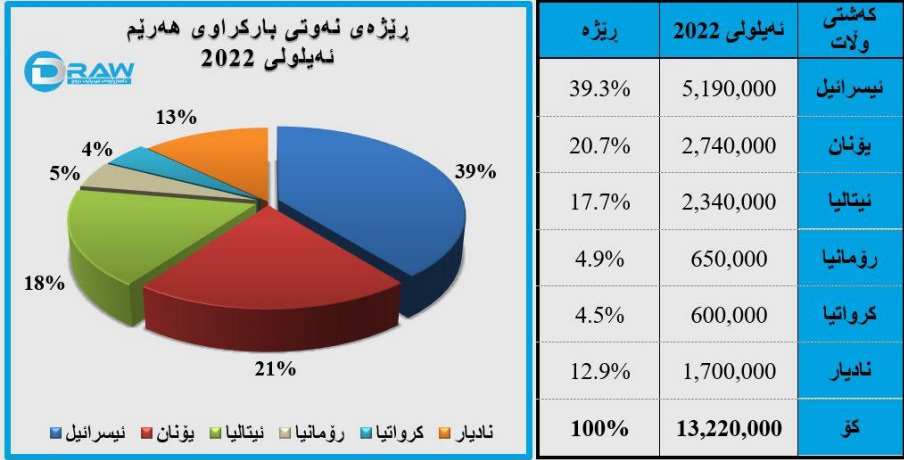

3. نهوتی بارکراوی ههریم له مانگی شهیلولی 2022

له (شهیلولی 2022) دا (13 ملیون و 220 هزار) بهرمیل نهوتی ههریم له بهندهری جهیهانی تورکیاوه له لهلایهن کھشتی (5) ولاتی جیاوازهوه بارکراوه، (بپروانه چارتي ژماره (7)) بهجؤرئیک؛

- بپی (5 ملیون و 190 هزار) بهرمیلی به رېژهی (39.3%) ی لهلایهن کھشتیهکانی (ئیسرائیل)هوه بارکراوه.
- بپی (2 ملیون و 740 هزار) بهرمیلی به رېژهی (20.7%) ی لهلایهن کھشتیهکانی (یونان)هوه بارکراوه.
- بپی (2 ملیون 340 هزار) بهرمیلی به رېژهی (17.7%) ی لهلایهن کھشتیهکانی (ئیتالیا)وه بارکراوه.
- بپی (650 هزار) بهرمیلی به رېژهی (4.9%) ی لهلایهن کھشتیهکانی (رؤمانیا)وه بارکراوه.
- بپی (600 هزار) بهرمیلی به رېژهی (4.5%) ی لهلایهن کھشتیهکانی (کرواتیا)وه بارکراوه.
- بپی (1 ملیون و 700 هزار) بهرمیلی به رېژهی (12.9%) ی دیار نییه ئه و کھشتیهکانی نهوتی ههریمیان بارکردووه ناسنامهی چ ولاتیکیان ههبووه.

خشتەى چارتى ژمارە (7)

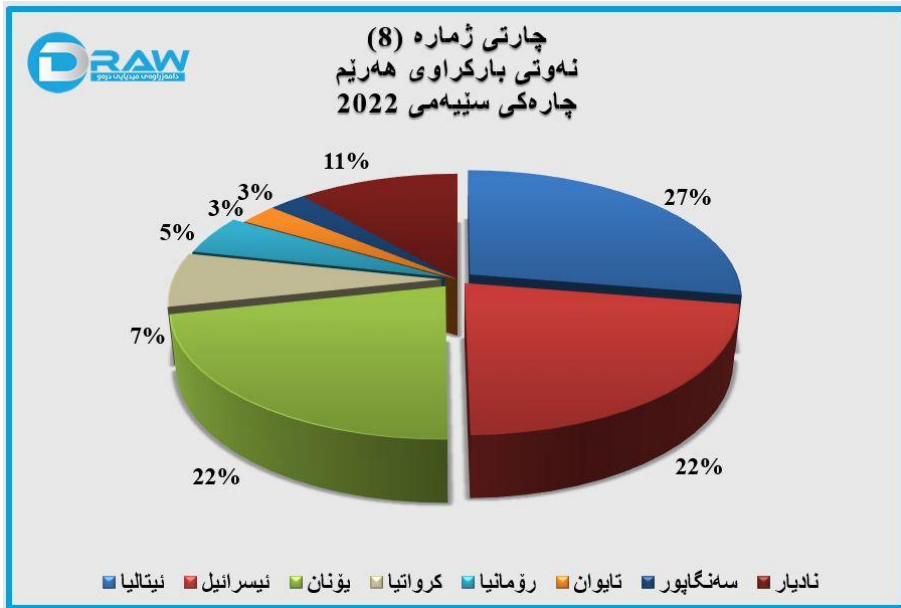
4. كۆى نەوتى باركراوى ھەرېم لە چارەكى سېئەمى 2022

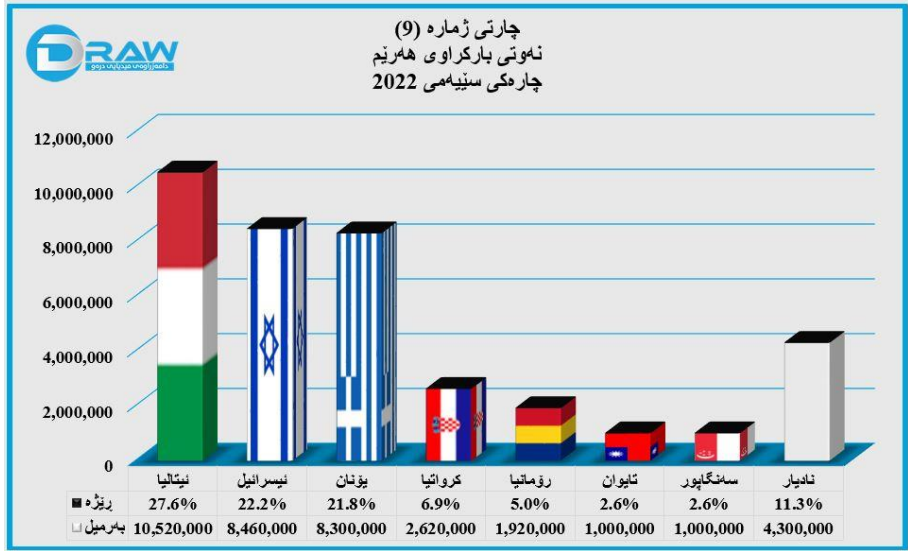
بە گشتى نەوتى ھەرېم لە چارەكى سېئەمى سالى (2022) لە لايەن كەشتى (7) ولاتى جياوازەو بە باركراو، بە جۆرېك؛

كەشتىيە ئىتالىيەكان بە رېژەى (27.6%) و برى (10 مليون و 520 ھەزار) بەرميل نەوتى ھەرېمىان لە بەندەرى جەپھانى توركياو بەركردو، پلەى يەكەمىان تۆماركردو.

بە دواى ئەوېشدا كەشتى ئىسرائىليەكان بە رېژەى (22.2%) و برى (8 مليون و 460 ھەزار) بەرميل و يونانيەكان بە رېژەى (21.8%) و برى (8 مليون و 300 ھەزار) نەوتى ھەرېمىان بەركردو و پاشان كەشتىيە كرواتىيەكان (6.9%) و برى (2 مليون و 620 ھەزار) و رۇمانىيەكان (5%) و برى (1 مليون و 920 ھەزار) و تايوان و سەنگاپور ھەريەكە بە رېژەى (2.6%) و برى (1 مليون) بەرميل نەوتىان بەركردو، رېژەى (11.3%) ديار نىيە كە بە كەشتى چ ولاتىك باركراون بۆ وردەكارى زياتر (بىروانە خشتەى ژمارە (2) و چارتى ژمارە (8 و 9)).

ریشه	کۆ	نهیلونی 2022	نابی 2022	ته‌موزی 2022	که‌شتمی ولات
27.6%	10,520,000	2,340,000	3,000,000	5,180,000	ئیتالیا
22.2%	8,460,000	5,190,000	2,670,000	600,000	ئیسرائیل
21.8%	8,300,000	2,740,000	3,620,000	1,940,000	یۆنان
6.9%	2,620,000	600,000	0	2,020,000	کرواتیا
5.0%	1,920,000	650,000	1,270,000	0	رۆمانیا
2.6%	1,000,000	0	0	1,000,000	تایوان
2.6%	1,000,000	0	0	1,000,000	سه‌نگاپور
11.3%	4,300,000	1,700,000	1,000,000	1,600,000	نادیار
100%	38,120,000	13,220,000	11,560,000	13,340,000	کۆ

تیبینی

نهم راپورته له مالیه پری (دره و میدیا) له (2022/10/15) بلاو کراوه ته وه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11255

هەناردە، نرخ، داھات و خەرجی نەوتی ھەرێم لە (10) مانگی رابردوودا
حکومەتی ھەرێم بە بەھای (11) ملیار دۆلار، بری (123) ملیۆن بەرمیل نەوتی
هەناردەکردوو

بەپیتی زانیارییەکان؛ حکومەتی ھەرێمی کوردستان لە (10) مانگی رابردوودا؛

زیاتر لە (122 ملیۆن و 911 ھزار) بەرمیل نەوتی لە ڕینگەیی بۆری نەوتی ھەرێمەووە
فرۆشتوو.

بە تیکرای پۆژانە (404 ھزار 429) بەرمیل نەوت فرۆشراوە.

تیکرای بەھای بەرمیلێک نەوت لە بازارەکانی جیھان (103.71) دۆلار بوو، بەلام ھەرێم
نەوتی بە (90.77) دۆلار فرۆشتوو.

کۆی داھاتی نەوتی ھەرێم زیاتر بوو لە (11 ملیار و 138 ملیۆن 403 ھزار) دۆلار بوو.

بری (6 ملیار و 237 ملیۆن و 505 ھزار) دۆلار بەرپێژەیی (56%) چوووە بۆ خەرجی
پروۆسەکە.

بری (4 ملیار و 900 ملیۆن و 897 ھزار) دۆلار بەرپێژەیی (44%) کە بەرامبەرە بە (7
ترلیۆن و 106 ملیار و 301 ملیۆن) دینار گەراوەتەووە بۆ خەزینەیی حکومەتی ھەرێم.

چارتی ژماره (1)

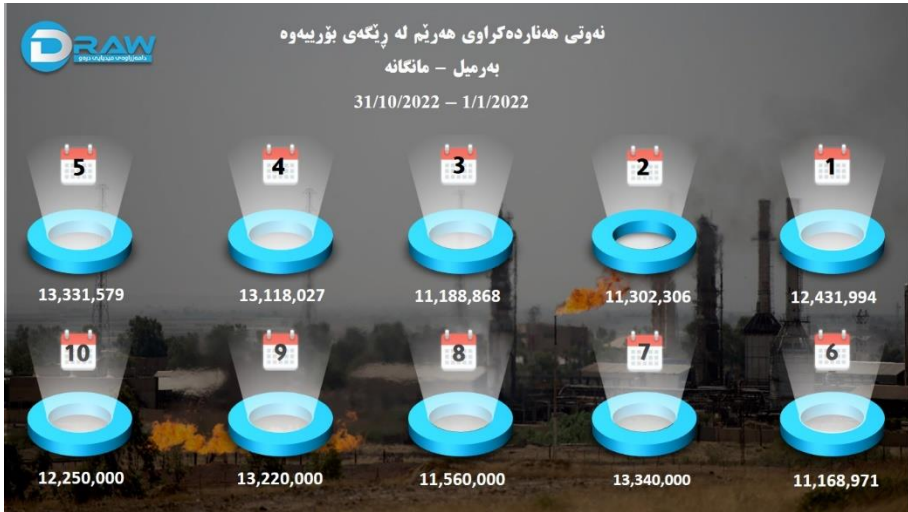
یەكەم؛ برى نەوتى ھەناردەکرای لە رینگەى بۆرییەو

حکومەتى ھەرىمى کوردستان لە (2022/1/1 – 2022/10/31)، برى (122 ملیۆن و 911 ھەزار 745 ھەزار) بەرمیل نەوتى لە رینگەى بۆرییەو لە بەندەرى جەيھانى تورکيا فرۆشتوو. بەرزترین ئاستى فرۆشتنىش لە مانگى تەموزدا تۆمارکراوە کە برەکەى بریتى بوو لە (13 ملیۆن و 340 ھەزار) بەرمیل.

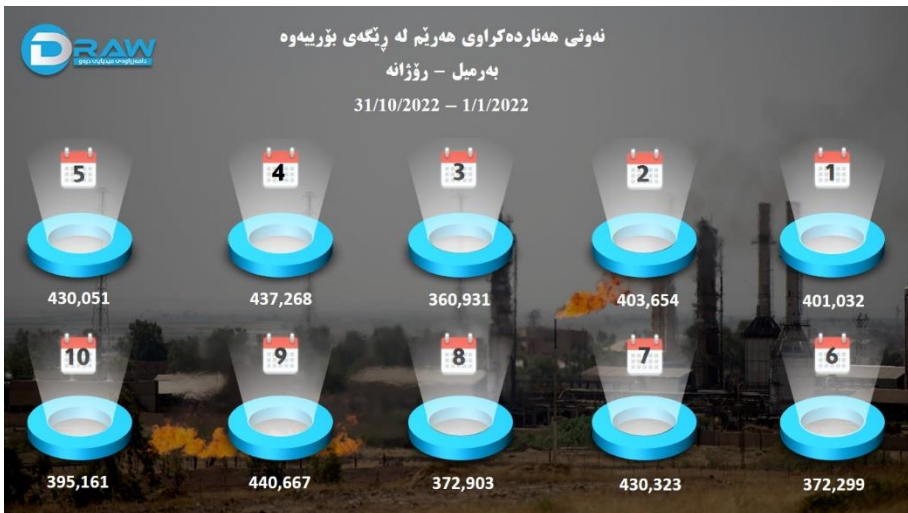
کەمترین برى نەوتى فرۆشراویش لە مانگى حوزەيراندا بوو کە برەکەى بریتى بوو لە (11 ملیۆن و 168 ھەزار و 971) بەرمیل (بروانە چارتى ژمارە (2))

ھاوکات بەتیکراى رۆژانە لە دە مانگى پابردوودا برى نەوتى فرۆشراوى ھەرىم بریتى بوو لە (404 ھەزار و 429) بەرمیل نەوت، سەبارەت بە وردەکارى مانگەکان بروانە (چارتى ژمارە (3))

چارتی ژماره (2)

چارتی ژماره (3)

دووم؛ نرخی نهوتی فروشراوی هه ریم له بازارهکانی جیهان

به تیکرای ده مانگی پابردوو هه ر بهرمیلنک نهوت له بازارهکانی جیهان نرخهکهی بریتی بووه له (103.71) دۆلار. به پیتی دواین پاپورتهکانی دیلۆیت بۆ ههردوو چارهکی یهکهه و دوومی ئەمسال به تیکرا بهرمیلنک نهوتی کوردستان به کهمتر له (12.94) دۆلار له نرخی جیهانی فروشراوه. واته به تیکرا له ماوهی پابردوودا هه ر بهرمیلنک نهوتی هه ریم به (90.77) دۆلار فروشراوه.

بهرزترین ئاستی نرخی نهوتی هه ریمیش له مانگی حوزهیران تۆمارکراوه، که بریتی بووه له (108.25) دۆلار، نزمترین ئاستیش له مانگی کانونی دوومدا بووه که بههاکهی بریتی بووه له (73.89) دۆلار. بپوانه (چارتی ژماره 4)

چارتی ژماره 4

سێیەم: داھات و خەرجی نەوتی ھەرێم لە 2022/1/1 – 2022-10/31

1. کۆی گشتی داھاتی نەوتی ھەرێم

وەک پێشتر نامۆژمان پێدا حکومەتی ھەرێمی کوردستان لە دە مانگی ڕابردووی ئەمسالدا بری (122 ملیۆن و 911 ھەزار) بەرمیل نەوتی لە ڕینگەیی بۆرییەووە فرۆشتوو، بە تیکرا ھەر بەرمیلێک نەوتی بە (90.77) دۆلار فرۆشتوو، بۆیە کۆی ئەو داھاتەیی لە ڕینگەیی فرۆشتنی نەوتەو بە بۆری بەدەستھاتوو، بریتی بوو لە؛ (11 ملیار و 138 ملیۆن و 403 ھەزار و 56) دۆلار، زۆرتەری داھاتیش لە مانگی ئایاردا بەدەستھاتوو کە بەرکەیی بریتی بوو لە؛ (1 ملیار و 346 ملیۆن و 889 ھەزار و 426) دۆلار، کەمترین داھاتیش لە مانگی کانونی یەکەم دا تۆمارکراوە کە بریتی بوو لە؛ (918 ملیۆن و 600 ھەزار و 37) دۆلار. بڕوانە (چارتی ژمارە (5))

چارتی ژمارە (5)

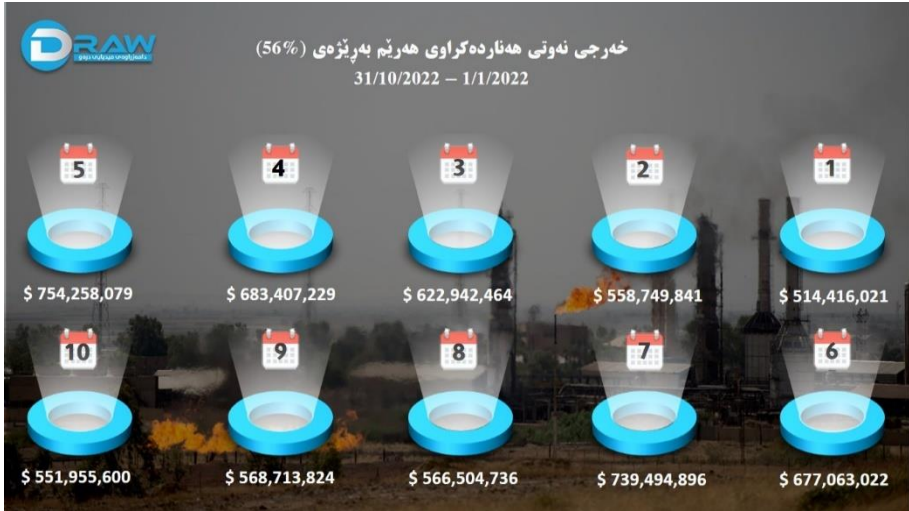
2. خەرجی نەوتی ھەرێم

بەپێی دواين ڕاپۆرتەکانی ڕیکخراوی دیلۆیت بۆ وردبینی پڕۆسەیی نەوتی ھەرێمی کوردستان لە ماوەی ڕابردووی (56%)ی داھاتی نەوت بۆ خەرجی پڕۆسەکە دەروات، بۆیە کۆی ئەو داھاتەیی لە دە مانگی ڕابردوودا لە پڕۆسەیی نەوتدا خەرجکراوە، بریتی بوو لە؛ (6 ملیار و 237 ملیۆن

و 505 ھەزار و 711) دۆلاری ئەمریکی، بە جۆریک؛ بەرزترین ئاستی خەرجی لە مانگی ئایاردا تۆمارکراوە کە پرەکەمی بریتی بوو لە؛ (754 ملیۆن و 258 ھەزار و 79) دۆلار.

کەمترین خەرجیش لە مانگی کانونی یەكەمدا بوو، کە بریتی بوو لە؛ (514 ملیۆن و 416 ھەزار و 21) دۆلار. (چارتی ژمارە 6).

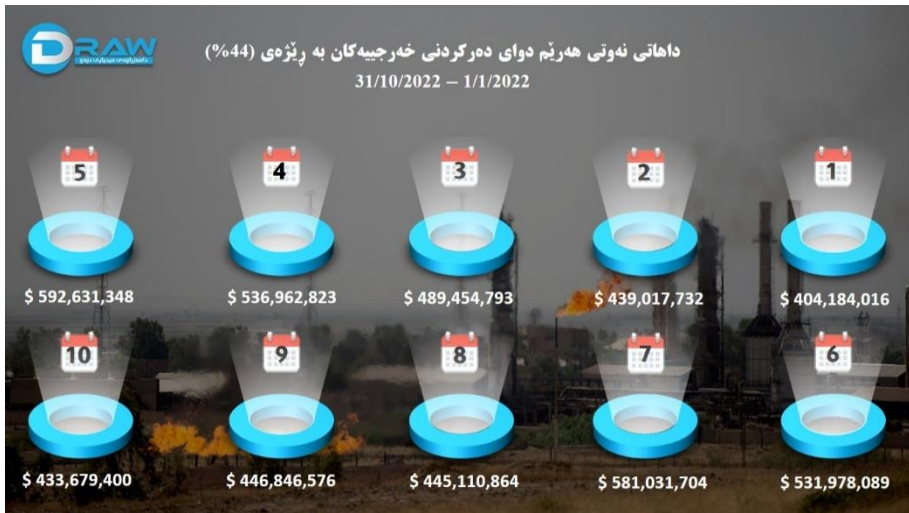
چارتی ژمارە 6)

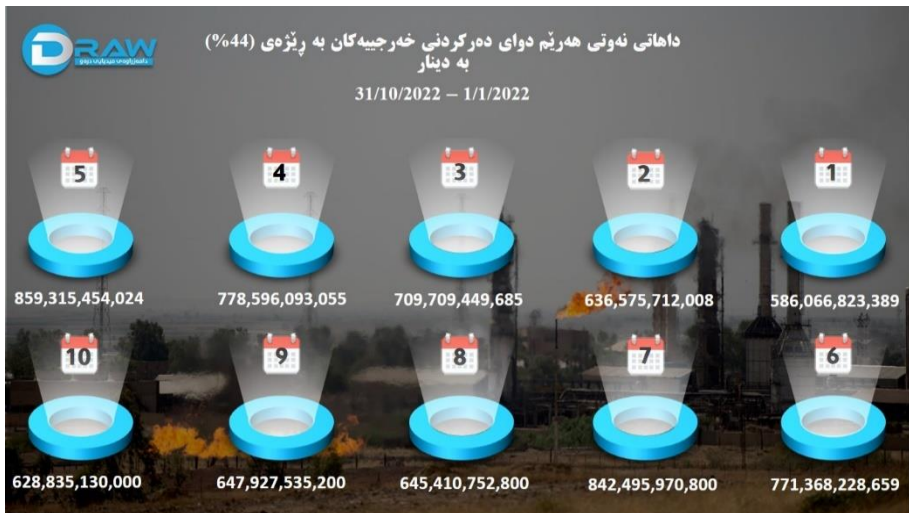
3. داھاتی ماوەی نەوت بۆ حکومەتی ھەرێم

بەپێی راپۆرتەکانی ریکخراوی دیلۆیت (44%)ی داھاتی نەوت لە دواي لێدەرکردنی خەرجییەکانی پرۆسەکە بۆ حکومەتی ھەرێم دەمینیتەو، بۆیە کۆی ئەو داھاتە لە دە مانگی رابردوودا لە پرۆسەى ھەناردەکردنی نەوت بۆ حکومەتی ھەرێم ماوەتەووە کەمترە لە کۆی خەرجییەکانی پرۆسەکە و بریتیە لە (4 ملیار و 900 ملیۆن و 897 ھەزار و 345) دۆلاری ئەمریکی، بەرامبەر بە (7 ترلیۆن و 106 ملیار و 301 ملیۆن و 149 ھەزار) دیناری عێراقی. پروانە (چارتی ژمارە 7 + 8) و تەواوی وردەکارییەکان خشتەى ژمارە (1).

چارتی ژماره (7)

چارتی ژماره (8)

خشتەى ژمارە (1)

هەناردە، نرخ، داھات و خەرجى نەوتى ھەرىم لە ڕێگەى بۆرىيەو

31/10/2022 – 1/1/2022

کۆى داھاتى ماوڤ بە دىنار	کۆى داھاتى پىرۆسەى نەوتى ھەرىم بە پىرۆى (%44)	کۆى خەرجى پىرۆسەى نەوتى ھەرىم بە پىرۆى (%56)	کۆى داھاتى نەوتى ھەرىم	تەكرائى نرھى نەوت ھەرىم (12.94-)	تەكرائى نرھى نەوت لە بازارەكانى جىھان	تەكرائى ھەناردەى بەرمىل/رۆژانە	کۆى نەوتى ھەناردەى بەرمىل/مانگانە	2022
586,066,823,389	\$404,184,016	\$514,416,021	\$918,600,037	\$73.89	\$86.51	401,032	12,431,994	كاتونى دووم
636,575,712,008	\$439,017,732	\$558,749,841	\$997,767,574	\$88.28	\$97.13	403,654	11,302,306	شوبەت
709,709,449,685	\$489,454,793	\$622,942,464	\$1,112,397,257	\$99.42	\$117.25	360,931	11,188,868	نازار
778,596,093,055	\$536,962,823	\$683,407,229	\$1,220,370,052	\$93.03	\$104.58	437,268	13,118,027	نەيسان
859,315,454,024	\$592,631,348	\$754,258,079	\$1,346,889,426	\$101.03	\$113.34	430,051	13,331,579	نابار
771,368,228,659	\$531,978,089	\$677,063,022	\$1,209,041,111	\$108.25	\$122.71	372,299	11,168,971	ھوزەيران
842,495,970,800	\$581,031,704	\$739,494,896	\$1,320,526,600	\$98.99	\$111.93	430,323	13,340,000	تەمبۆز
645,410,752,800	\$445,110,864	\$566,504,736	\$1,011,615,600	\$87.51	\$100.45	372,903	11,560,000	ناب
647,927,535,200	\$446,846,576	\$568,713,824	\$1,015,560,400	\$76.82	\$89.76	440,667	13,220,000	نەيلۆل
628,835,130,000	\$433,679,400	\$551,955,600	\$985,635,000	\$80.46	\$93.40	395,161	12,250,000	ئەشرىنى بەھام
7,106,301,149,620	\$4,900,897,345	\$6,237,505,711	\$11,138,403,056	\$90.77	\$103.71	404,429	122,911,745	نەھجەم

تەبىئى

ئەم راپۆرتە لە مالىپەرى (درو ميديا) لە (2022/11/5) بلاکراوەتەو؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11378

سەرچاوەکان

- راپۆرتى دىلۆيت، بەرھەمى نەوت و ھەناردەو بەکاربردن و داھات لە 1ى نەيسانى 2022 تاكو 30ى ھوزەيرانى 2022 (وھرزى دووم)، مالىپەرى فەرمى ھۆمەتى ھەرىمى كوردستان.
- درو ميديا؛ ھەناردەو نەوتى باركراوى ھەرىم لە چارەكى سەپتەمى 2022؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11255

- ئەنۆمەر كەرىم؛ كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم لە مانگى رابردوودا (996 ميليۆن) دۆلار بوو، درو ميديا؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10593

كۆمپانىيى (DNO) لە كىلگەكانى ھەرىمى كوردستان كۆمپانىيى (DNO) ى نەروىجى لە دواى سالى 2018 دەو گەورەترىن قازانجى تۆماركردووه

بەپىي نامارە داراييەكانى كۆمپانىيى (DNO) ى نەروىجى كە گرېبەستى لەگەل حكومەتى ھەرىم ھەيە لە كىلگەكانى (تاوكى، فيشخابور و بەعشيقە) لە چارەكى دوومى سالى 2022؛ لە دواى سالى (2018) دەو گەورەترىن قازانجى تۆماركردووه داھاتەكەى برىتى بووه لە (361) مليون دۆلار.

كۆمپانىيەكە تواناي بەرھەمھېنانى كىلگەى تاوكى بە زياتر لە (2 ھەزار و 600) بەرمىلى رۆژانەى بەرزكردووتەوہ.

كۆمپانىيەكە پېشبينى دەكات تا كۆتايى سال بەرھەمى ناوچەى گرېبەستى تاوكى لە (107 ھەزار) بەرمىلى رۆژانەوہ بەرزبىتەوہ بۆ (109) ھەزار بەرمىلى رۆژانە.

بۆ يەكەمجار كۆمپانىيەكە لە (كىلگەى بەعشيقە) گەبىشتووه بە دۆخى بەرھەمھېنان بە نزيكەى رۆژانەى (150) بەرمىل.

بەرھەمى كارى (دى ئىن ئۆ) لە كىلگە نەوتىيەكانى ھەرىمى كوردستان

بەپىي راپۆرتى كۆمپانىيى (DNO)، بەرھەمھېنانى نەوت لە چوارچىوہى گرېبەستى (تاوكى) دا گەشەى بەخۆوہ بينيوہوہ بە تىكرای رۆژانە لە ھەردوو كىلگەى نەوتى (فيشخابور و تاوكى) لە نيوہى دوومى (2022) دا بېرى (106 ھەزار و 948) بەرمىل نەوت دەرھېنراوہ، لە كاتىدا لە چارەكى يەكەمى (2022) دا بركە برىتى بووه لە (106 ھەزار و 465) بەرمىلى رۆژانە. بەجۆرىك؛

بەرھەمى رۆژانەى كىلگەى فيشخابور (60 ھەزار و 348) بەرمىل بووه لە چارەكى دوومى 2022 دا (لەچارەكى يەكەم بەرھەمەكەى (64 ھەزار و 493) بەرمىلى رۆژانە بووہ).

بەلام كىلگەى تاوكى بەرھەمى پۇژانەى (44 ھەزار و 600) بەرمىل بوو لە چارەكى دووھى 2022 دا ، لە كاتىدا (لە چارەكى يەكەم بەرھەمەكەى (41 ھەزار و 972) بەرمىلى پۇژانە بوو).

ئەم بەرھەمى پىشچوونەى لەوھى دووھىمان (كىلگەى تاوكى) بەدىھاتوو، ھۆكارەكەى ئەوھى كۆمپانىكە تانىوھىتى چوار بىرى نەوتى نۆى لە ھەرىمى كوردستان بگەيەنئە ئاستى بەرھەمەئان، كە سىانىان لە كىلگەى تاوكىيە.

ھەر بۇيە پىشچىنى دەكات لە كۆتايى ئەمسالدا ئاستى بەرھەم لە چوارچىوھى (گرىبەستى تاوكى) بەرزىتەوھ بۇ (109) ھەزار بەرمىلى پۇژانە.

جگە لە ھەردوو كىلگەى فىشخابور و تاوكى كە بە (گرىبەستى تاوكى) ناسراو، حكومەتى ھەرىم لەگەل كۆمپانىيائى ناوبراو (دى ئىن ئۆ) گرىبەستى لە كىلگەى (بەعشيقە)ش ھەيە، كۆمپانىكە لە نيوھى دووھى بۇ يەكەمجار لەم كىلگەيش گەشتوو بە ئاستى بەرھەمەئان پۇژانە (174) بەرمىل نەوتى بەرھەمەئان. خىشتەكانى (1، 2، 3) كۆو پوختەى بەرھەمى بەرھەمى كىلگەكانى (تاوكى، فىشخابور و بەعشيقە) لە تەواوى سالى (2021 و نيوھى يەكەمى 2022) لە ھەرىمى كوردستان نىشان دەدات كە كۆمپانىيائى دى ئىن ئۆ وەبەرھىنانى تىدا دەكات.

خىشتەى ژمارە (1)

پوختەى بەرھەمى كىلگەكانى (تاوكى، فىشخابور و بەعشيقە) لە ھەرىمى كوردستان/ كۆمپانىيائى (دى ئىن ئۆ) بەرھەمەئاننى بەرمىل/ پۇژانە

سەرچەم سالى	نيوھى يەكەمى سالى		چارەكەكان			ھەرىمى كوردستان
	2021	2022	چارەكى دووھى 2021	چارەكى يەكەمى 2022	چارەكى دووھى 2022	
2021	36,727	32,470	35,491	31,479	33,450	كىلگەى تاوكى
2021	46,628	47,561	47,237	48,370	46,761	كىلگەى فىشخابور
0	0	74	0	0	147	كىلگەى بەعشيقە
81,535	83,355	80,105	82,728	79,848	80,358	كۆ

خىشتەى ژمارە (2)

كۆى بەرھەمى كار لە كىلگەكانى (تاوكى، فىشخابور و بەعشيقە) بەرھەمەئاننى بەرمىل/ پۇژانە

سەرچەم سالى	نيوھى يەكەمى سالى		چارەكەكان		
	2021	2022	چارەكى دووھى 2021	چارەكى يەكەمى 2022	چارەكى دووھى 2022
2021	111,140	106,823	110,304	106,465	107,178
108,713					

خشتەى ژمارە (3)
پوختەى بەرھەمى کار لە کىنگەکانى (تاوکى، فیشخابور و بەعشىقە)
بەرھەمھىنانى بەرمیل/رۆژانە

سەرچەم سأل	نیوہى یەگەمى سأل		چارەگەکان		
	2021	2022	چارەكى دووہمى 2021	چارەكى یەگەمى 2022	چارەكى دووہمى 2022
81,355	83,355	80,105	82,728	79,848	80,358

پروسة داراییەکانى نەوتى ھەرىم لە کىنگەکانى (تاوکى، فیشخابور و بەعشىقە)

بە پىی راپۆرتەكەى (دى ئىن ئۆ) لە ماوەى چارەكى دووہمى 2022، كۆى بەرھەمى ئەو كىنگە نەوتیانەى وەبەرھىنانى تىدا دەكات بریتى بوو لە (107 ھەزار و 178) بەرمیلی رۆژانە و (91 ھەزار و 937) بەرمیلی بەوتى پوختەى بەرھەمھىنان بوو.

كۆمپانىاکە ئاماژەى بەوھش داوھ كە داھاتى گشتى بریتى بوو لە (361 ملیۆن) دۆلار ئەمەش بۆ یەكەمجارە لەوای سالى (2018) ھوھ ئەو داھاتە تۆمار بکات، كە ھۆکارەكەى گەراندووھتەوھ بۆ بەرزبوونەوھى نرخەکانى نەوت و غازى سرووشتىی لە بازارەکانى جیھاندا، ھاوشان بەمەش بە رێژەيەكەى بەرچاو قەرزەکانى پووى لە دابەزىن کردووھ.

ھەر بەپى زانیاریەکانى كۆمپانىاکە (361 ملیۆن) دۆلارى داھاتى ھەبوو، برى (81 ملیۆن) دۆلارى قازانجى لە كىنگە نەوتیيەکانى ھەرىمى كوردستان بوو. (بروانە خشتەى ژمارە (4))

خشتەى ژمارە (4)
پروسة داراییەکانى نەوتى ھەرىم لە کىنگەکانى (تاوکى، فیشخابور و بەعشىقە)
كۆمپانىای (دى ئىن ئۆ)

تەواوى سالى 2021	چارەكى یەگەمى 2022	چارەكى دووہمى 2022	پروسة نەوت
108,713	106,465	107,178	كۆى پروسةى بەرھەمھىنان (بەرمیل/رۆژانە)
94,477	92,548	91,937	پوختەى بەرھەمھىنان (بەرمیل/رۆژانە)
1,004	339	361	داھات (میلیۆن دۆلار)
321	236	81	قازانج/زىان (میلیۆن دۆلار)
204	140	72	پوختەى قازانج/زىان (میلیۆن دۆلار)
362	152	167	سەرمايەى بەگەرنەخراو (FCF) (میلیۆن دۆلار)
153	27	-129	پوختەى قەرز

تیبینی

ئەم راپۆرتە لە مائپەری (درەو میدیا) لە (2022/8/24) بۆلاوکراوئەتەوہ؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10912

سەرچاوەکان

- DNO, DNO Reports Strong Second Quarter Results, Ups Tawke License Guidance;

https://www.dno.no/en/investors/announcements/dno-reports-strong-second-quarter-results-ups-tawke-license-guidance-2022-08-11/?fbclid=IwAR1BPgy_sOzunX8X5kAwmi7jhUfaiyylqOfp3TOXBURkurJv7bAxB-5rPB0

- DNO ASA, Interim Results, Second Quarter 2022;

<https://www.dno.no/media/ngthqagq/q2-2022-interim-results-report.pdf>

- DNO ASA, Q2 2022 Interim Results Presentation;

https://www.dno.no/media/wngawgdi/q2-2022-interim-results-presentation_final.pdf

بەرھەمھېنان لە چوارچۆھەى گرىبەستەكانى گەنەل ئىنئىرجى ئاستى بەرھەمى نەوتى ھەرىم لە كىلگەكانى (تاوكى، تەق تەق، سارتا) رووى لە دابەزىن كردوو

بەپى دواين راپۆرتى كۆمپانىي "گەنەل ئىنئىرجى"ى توركى، لە سەرجم ئەو كىلگە نەوتيانەى ھەرىمى كوردستان كە كۆمپانىياكە تىياندا پشكدارە، لە نيوەى يەكەمى سالى (2022) ئاستى بەرھەمھېنانى نەوت رووى لە دابەزىن كردوو بەراورد بە نيوەى يەكەمى سالى (2021)، بە جۆرىك؛

- # ئاستى بەرھەمى نەوتى رۆژانە لە كىلگەى تاوكى (4.2%) دابەزىو.
- # ئاستى بەرھەمى نەوتى رۆژانە لە كىلگەى تەق تەق (33.8%) دابەزىو.
- # ئاستى بەرھەمى نەوتى رۆژانە لە كىلگەى سارتا (31.6%) دابەزىو.
- # ئاستى كىلگەى قەرەداغ نەگەيشتوو بە بەرھەمھېنان كە كۆمپانىيا توركيياكە (40%) پشكەكانى تىدايە.

گەنەل ئىنئىرجى لە كىلگە نەوتىيەكانى ھەرىمى كوردستان

حكومەتى ھەرىمى كوردستان گرىبەستى لەگەل كۆمپانىي "گەنەل ئىنئىرجى"ى توركى ھەيە لە ھەر يەك كىلگەكانى (تاوكى، تەق تەق، سارتا و قەرەداغ)، سى كىلگەى يەكەميان لە بەرھەمھېناندان، بەپى نوپترين راپۆرتى كۆمپانىي "گەنەل ئىنئىرجى" بۆ نيوەى يەكەمى سالى 2022، ئاستى بەرھەمى گشتى ھەر سى كىلگەى (تاوكى، تەق تەق و سارتا) رووى لە دابەزىن كردوو، بە جۆرىك لە ھەرسى كىلگەى ناوبراودا لە نيوەى يەكەمى ئەمسالدا بەرھەمى رۆژانە بە تىكرا برىتى بوو لە (116 ھەزار و 930) بەرمىل نەوتى خاو.

ئەمە لە كاتىكدايە تىكراى بەرھەمى ھەرسى كىلگەكە لە نيوەى يەكەمى سالى 2021دا برىتى بوو لە (124 ھەزار و 710) بەرمىل نەوتى رۆژانە.

بەم پىننە ئاستى بەرھەمى پۇژانەى كىلگەكانى (تاوكى، تەق تەق و سارتا) بە گشتى لە (نيوہى يەكەمى 2022) دا بەراورد بە (نيوہى يەكەمى 2021)، بىرى (7 ھەزار و 780) بەرمىل نەوتى پۇژانە بە رېژەى (6.7%) دابەزىوہ.

سەبارەت بە وردەكارى ھەر كىلگەيەك بە جيا، زانىارىيەكان بەم جۇرەن؛

يەكەم؛ كىلگەى تاوكى

ھەريەك لە كۇمپانىاكانى دى ئىن ئۇى (DNO) ى نەرويجى وكۇمپانىاي گەنەل ئىنئىرجى (Genel Energy) توركى لە كىلگەى تاوكى خاوەن پىشكن. كۇمپانىاي دى ئىن ئۇ (DNO) خاوەنى (75%) ى پىشكەكانەو گەنەل ئىنئىرجى خاوەنى (25%) ى پىشكەكانە. ناوچەى گرىبەستى تاوكى لە پارىزگاي دەۋكە.

بەپىى دواين پاپۇرتى گەنەل ئىنئىرجى بەرھەمى پۇژانەى كىلگەى تاوكى بە تىكرا لە نيوہى يەكەمى 2022 دا بىرىتى بووہ لە (106 ھەزار و 700) بەرمىلى پۇژانە.

پوختەى پىشكى كۇمپانىاي "گەنەل ئىنئىرجى" لە ماوہى ناوبراودا بىرىتى بووہ لە (26 ھەزار و 680) بەرمىلى پۇژانە بەو پىيەى خاوەنى (25%) ى پىشكەكانە.

ھەر بەپىى پاپۇرتەكە بەرھەمى ناوچەى گرىبەستەكە لە نيوہى يەكەمى سالى (2021) دا بەرھەمى پۇژانەى بىرىتى بووہ لە (111 ھەزار و 140) بەرمىل، پىشكى كۇمپانىيەكە بىرىتى بووہ لە (27 ھەزار و 780) بەرمىلى پۇژانە.

بەم پىننە ئاستى بەرھەمى پۇژانەى ناوچەى گرىبەستەكە بە گشتى لە (نيوہى يەكەمى 2022) دا بەراورد بە (نيوہى يەكەمى 2021)، بىرى (4 ھەزار و 440) بەرمىل نەوتى پۇژانەى بە رېژەى (4.2%) دابەزىوہ.

دووم؛ كىلگەى تەق تەق

ئەم كىلگەيە دەكەويتە ناحيەى "تەق تەق" ەوہ لە قەزاي كۆيە، رووبەرەكەى (951) كىلۆمەتر دووجايە، پىشكەكانى كىلگەى ناوبراوا دابەشبوون بەسەر كۇمپانىاي "ئەداكس پىترۇليۇم" كە (36%) ى پىشكەكان و "گەنەل ئىنئىرجى" توركى (44%) ى پىشكەكان و (20%) ى پىشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.

بەپىتى دواين راپۇرتى كۇمپانىيى "گەنەل ئىنئىرجى" بەرھەمى رۇۋانەى كىلگەى "تەق تەق" بە تىكرا لە نيودى يەكەمى 2022 دا برىتى بوو لە (4 ھەزار و 850) بەرمىلى رۇۋانە.

پوختەى پىشكى كۇمپانىيى "گەنەل ئىنئىرجى" لە (نيودى يەكەمى 2022)دا لە كىلگەى ناوبراودا برىتى بوو لە (2 ھەزار و 130) بەرمىلى رۇۋانە بەو پىيەى خاودەنى (44%)ى پىشكەكانە.

ھەر بەپىتى راپۇرتەكە بەرھەمى ناوچەى گرېبەستەكە لە نيودى يەكەمى سالى (2021)دا بەرھەمى رۇۋانەى برىتى بوو لە (6 ھەزار و 490) بەرمىل، پىشكى كۇمپانىيەكە برىتى بوو لە (2 ھەزار و 860) بەرمىلى رۇۋانە.

بەم پىيە ئاستى بەرھەمى رۇۋانەى ناوچەى گرېبەستەكە بە گىشتى لە (نيودى يەكەمى 2022) دا بەراورد بە (نيودى يەكەمى 2021)، برى (ھەزار و 640) بەرمىل نەوتى رۇۋانە بە رىژەى (33.8%) دابەزىو.

سىيەم؛ كىلگەى سارتا

كىلگەى سارتا دەكەوينتە پارىزگى ھەوليرەو، كۇمپانىيى "شىفرۇن"ى ئەمەرىكى پىشكى (50%) و "گەنەل ئىنئىرجى" (30%)ى پىشكەكان و (20%)ى پىشكى (كىيكۇ)ى حكومەتى ھەرېم كوردستانە.

بەپىتى دواين راپۇرتى كۇمپانىيى "گەنەل ئىنئىرجى" بەرھەمى رۇۋانەى كىلگەى "سارتا" بە تىكرا لە نيودى يەكەمى 2022 دا برىتى بوو لە (5 ھەزار و 380) بەرمىلى رۇۋانە.

پوختەى پىشكى كۇمپانىيى "گەنەل ئىنئىرجى" لە (نيودى يەكەمى 2022)دا لە كىلگەى ناوبراودا برىتى بوو لە (7 ھەزار و 610) بەرمىلى رۇۋانە بەو پىيەى خاودەنى (30%)ى پىشكەكانە.

ھەر بەپىتى راپۇرتەكە بەرھەمى ناوچەى گرېبەستەكە لە نيودى يەكەمى سالى (2021)دا بەرھەمى رۇۋانەى برىتى بوو لە (7 ھەزار و 80) بەرمىل، پىشكى كۇمپانىيەكە برىتى بوو لە (2 ھەزار و 120) بەرمىلى رۇۋانە.

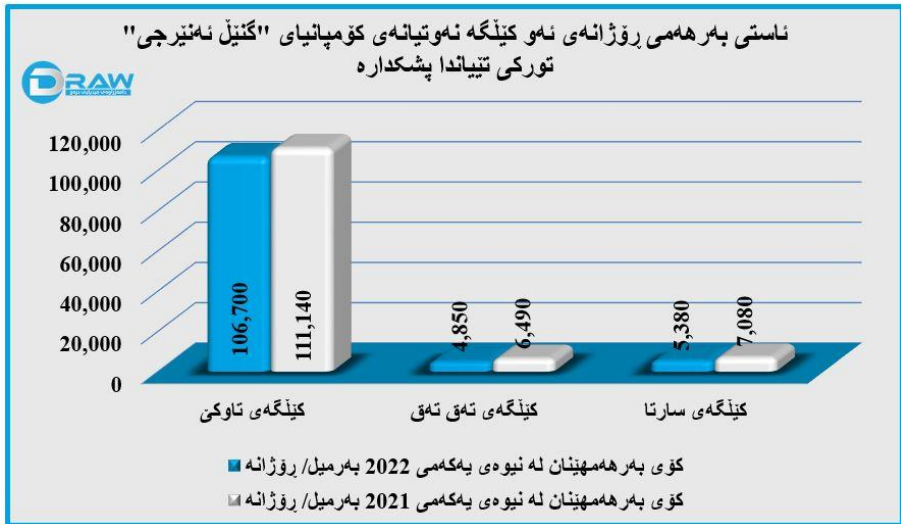
بەم پىيە ئاستى بەرھەمى رۇۋانەى ناوچەى گرېبەستەكە بە گىشتى لە (نيودى يەكەمى 2022) دا بەراورد بە (نيودى يەكەمى 2021)، برى (ھەزار و 700) بەرمىل نەوتى رۇۋانە بە رىژەى (31.6%) دابەزىو.

چوارم؛ كىلگە قەرەداغ:

دەكەۋىتە پارىزگاي سىلېمانىيەۋە لە ناۋچەي قەرەداغ و خۆرھەلاتى جىاي سەگرەمەو پۇژئاۋاي رۋوبارى سىروان دەگرىتەۋە تا دەگاتە دەربەندىخان و رۋوبەرى ئەم بلۆكە (846) كىلۆمەتر دوواجايە ، پىئىشتر (80%)ى پىشكەكانى درا بە كۆمپانىيائى (ئىكسۇن مۇبىل)ى ئەمريكى و (20%)ى پىشكەكانى بۇ (كىپكۆ)ى حكومەتى ھەرىم كوردستان مايەۋە. بەلام دۋاي كىشانەۋەي كۆمپانىيائى ئەمريكىيەكە (40%)ى پىشكەكانى دراۋە بە كۆمپانىيائى "گەنەل ئىنئىرجى"ى توركى. بەلام تا ئىستا ئەم كىلگەيە نەگەيشتۋە بە بەرھەمەتپانان و كۆمپانىيائى توركىيەكە بەردەۋامە لە كاركردن تىيىدا.

بەرھەمەي رۆژانەي كىلگە نەۋتياپەكانى (تاۋكى، تەق تەق و سارتا)
كە كۆمپانىيائى "گنئىل نەئىرجى" تىيىندا پىشكدارە

پوختەي بەرھەمەتپانان لە نيوەي يەكەمى 2021 (بۇ گنئىل نەئىرجى)	كۆي بەرھەمەتپانان لە نيوەي يەكەمى 2021 بەرمىل/رۆژانە	پوختەي بەرھەمەتپانان لە نيوەي يەكەمى 2022 (بۇ گنئىل نەئىرجى)	كۆي بەرھەمەتپانان لە نيوەي يەكەمى 2022 بەرمىل/رۆژانە	كىلگە بەرھەمەتپانەكانى پىشكدار بە (گنئىل نەئىرجى)
27,780	111,140	26,680	106,700	كىلگەي تاۋكى
2,680	6,490	2,130	4,850	كىلگەي تەق تەق
2,120	7,080	1,610	5,380	كىلگەي سارتا
32,760	124,710	30,420	116,930	كۆ

تېيىنى

ئەم راپۇرتە لە مالىپەرى (دردو ميديا) لە (2022/9/1) بلاۋكراۋەتەۋە؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10971

- Genel Energy, Half-Year Results 2022, 02/08/2022;

<https://genelenergy.com/wp-content/uploads/2022/08/Genel-Energy-HY-2022-Results-FINAL.pdf>

توانای بەرھەمھێنان لە کێلگەى نەوتى سەرسەنگ لە نیوەى یەكەمى 2022 داھاتى كێلگەكە بەرپۆشەى (80%) زیادىكردوو

بەپێى داتاكانى كۆمپانىيائى (ئىچ كەى ئىن ئىنېرچى) ئەمەريكى؛

داھات لە كێلگەى سەرسەنگ لە (نیوەى یەكەمى 2022) بەرپۆشەى (80%) زیادىكردوو بەراورد بە (نیوەى یەكەمى 2021)، بەھۆى بەرزبوونەووى نرخى نەوت و بەرزبوونەووى (3%) لە قەبارەى فرۆشتنى نەوت لە كێلگەكەدا.

بەرھەمھێنان لە (نیوەى یەكەمى 2022) دا (29.7 ھەزار) بەرمیل نەوتى پۆژانە بوو، لە كاتىدا (28.9 ھەزار) بەرمیل نەوتى پۆژانە بوو لە (نیوەى یەكەمى 2021)؛

كۆى بەرھەمى كەلەكەبووى كێلگەى سەرسەنگ لە دەستىكى بەرھەمھێنانەو تا 30ى حوزەيرانى 2022 گەيشتوووتە (47.6 ملیۆن) بەرمیل.

كێلگەى نەوتى سەرسەنگ

كێلگەى نەوتى سەرسەنگ دەكەوێتە سنورى (پارىزگای دھۆك) ھو، رۆبەرى كێلگەكە (420) كیلۆمەتر دووجايە، دابەشبوو بەسەر دوو ناوچەى نەوتى جیاوازدا كە بریتىن لە ناوچەى (سوارەتوكەو پۆژھەلاتى سوارەتوكە)، ھەر يەكێك لەو دوو ناوچەيە سى كۆگای نەوتى سەربەخۆى تىدايە.

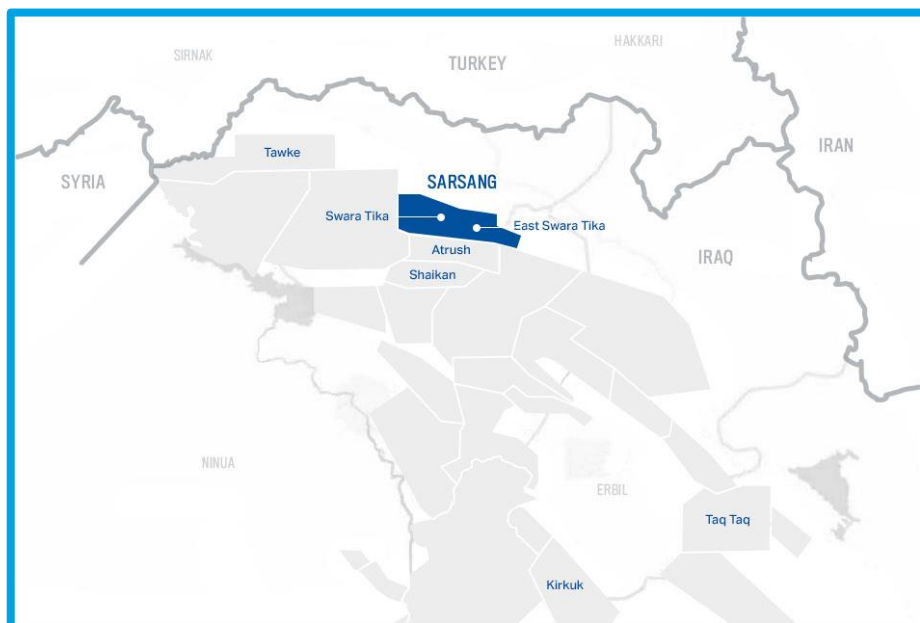
لە ئىستادا پشكى (62%) كێلگە نەوتىيەكە دراوتە كۆمپانىيائى (ئىچ كەى ئىن ئىنېرچى) ئەمەريكى و پشكى (18%) دراوتە لىقى كۆمپانىيائى (تۆتال)ى فەرەنسى و پشكى (20%)ى ماوتەو بۆ حكومەتى ھەرێم كوردستانە.

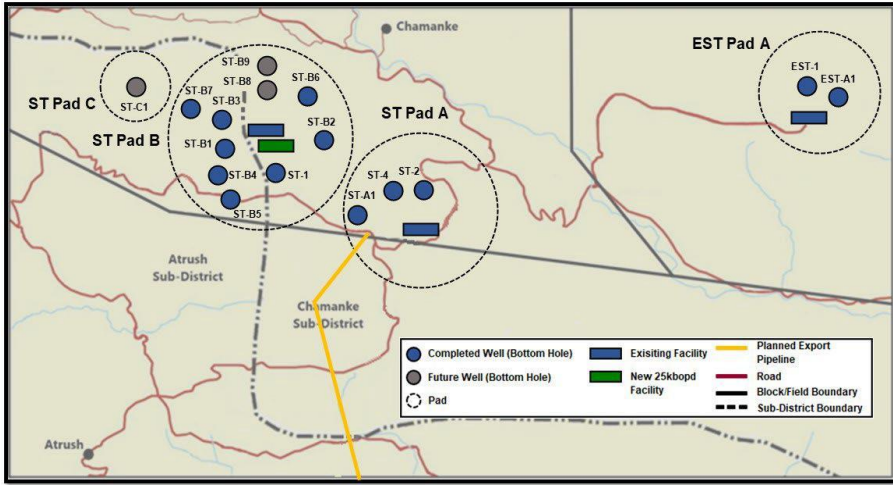
بەپێى نویتىرین ئەو زانیاریانەى كۆمپانىيائى (ئىچ كەى ئىن ئىنېرچى) ئەمەريكى خستوووتە پێروو توانای ھەردوو ناوچەكەى كێلگەكە بەم جۆرەيە؛

یەكەم؛ سوارەتوكە؛ بەشى گرنگ و سەرەكى كێلگە نەوتىيەكەيە شەش بىرى نەوتى تىدايە و توانای بەرھەمھێنانى (29 ھەزار) بەرمیل نەوتى پۆژانەى ھەيە بە كوالىتییەكى بەرزى (36) –

API 39، له ئىستاندا بەرھەمەكەى له رېگەى تانكەرەو دەگوزریتەو بۆ فیشخابوور و پلان وایه له داھاتوویەكى نزیكدا له رېگەى بۆرییەو بەرھەمەكەى بگوزریتەو، كه ئىستا لەلایەن حكومەتى ھەریمەو له قوئاغى دروستکردنایه.

دووھم؛ رۆژھەلاتى سوارەتوكە؛ ناوچەىەكى دىكەى نەوتیە له چوارچۆیە كێلگەى نەوتى سەرسەنگ و یەك بىرى نەوتى تىدايەو توانای بەرھەمەینانى (2 ھەزار و 500 بەرمیل نەوتى رۆژانەى ھەيە بە كوالىتیىەكى بەرزى (36 – API 39).

دەرەنجامی کارهکانی کۆمپانیای ئیچ کە ی ئین ئینیرجی له نیوهی یهکەمی 2022 له کێلگە ی نهوتی سهرسهنگ

کۆمپانیای ئیچ کە ی ئین ئینیرجی له سالی 2007 له لایه ن (رۆس پیرۆت جونپۆر) دامهزراوه، کۆمپانیایهکی تابهتی وزه ی سهربهخۆیه و کاری گهرا ن و بهرهمهینانی نهوتی له ههریمی کوردستاندا ههیه.

بارهگای سههرکی کۆمپانیاکه له شاری دالاسی ویلایهته یهکگرتووهدکانی ئەمریکایه و لقی له ههردوو شاری تەکساس و ههولێر ههیه.

بهپێی دواين راپۆرتی کۆمپانیاکه له نیوهی یهکەمی 2022 له کێلگە ی سهرسهنگ؛

1. داها ت له (نیوهی یهکەمی 2022) به پێژه ی (80%) زیادیکردوو ه بهراورد به (نیوهی یهکەمی 2021)، بههۆی بهرزبوونهوهی (74%) له نرخ ی نهوت و بهرزبوونهوهی (3%) له قهباره ی فرۆشتنی نهوت له کێلگه کهدا.
2. بهرهمهینان له (نیوهی یهکەمی 2022) دا (29.7 ههزار) بهرمیل نهوتی رۆژانه بووه، له کاتی کدا (28.9 ههزار) بهرمیل نهوتی رۆژانه بووه له (نیوهی یهکەمی 2021)؛
3. کۆ ی بهرهه می که له که بهو ی کێلگه ی سهرسهنگ له دهبه یکی بهرهمهینانه وه تا 30 ی حوزهیرانی 2022 گه یشتوو هته (47.6 ملیۆن) بهرمیل.
4. کۆمپانیای ئیچ کە ی ئین ئینیرجی له ماوه ی (نیوهی یهکەمی 2022) دا بری (178 ملیۆن) دۆلاری نهختینه ی له فرۆشتنی نهوت وه رگرتوو ه، له گه ل (33.6 ملیۆن) دۆلاری دیکه له مانگی تهمموزی 2022 دا وه رگهرا وه.

5. كۆي گىشتى وەبەرھىتان لە ساالى (2007) ھوھ لەلایەن كۆمپانىيائى ئىچ كەي ئىن و ھاوكارەكانىھوھ (1.9 مليار) دۆلار زياترە.
6. بە نزيكەي (4) مليار دۆلار بەشدارى لە بەرھەمى ناوخۆيى ھەرئىمدا كرىوھ لە ماوھى 15 سالىدا.
7. تا ساالى (2021) (59 ھزار) ھەلى كارى ناوخۆيى پەخساندوھ.

دەرەنجامى كارەكانى كۆمپانىيائى ئىچ كەي ئىن نىئىرچى لە كىنگەي نەوتى سەرسەنگ

پروسەي نەوت	چارەكى دووھى 2022	چارەكى دووھى 2021	نيوھى يەكەمى 2022	نيوھى يەكەمى 2021
كۆي پروسەي بەرھەمھىنان (بەرميل/ رۆزانە)	29,800	29,964	29,719	28,934
پوختەي بەرھەمھىنان (62% ي پشكى كۆمپانىيا (بەرميل/ رۆزانە)	18,476	18,577	18,426	17,939
داھات	\$ 112,734,000	\$ 65,525,000	\$ 211,720,000	\$ 117,805,000
خەرجى كار	\$ 116,844,000	\$ 49,074,000	\$ 164,800,000	\$ 72,974,000
خەرجى سەرمایەگوزارى	\$ 24,635,000	\$ 14,604,000	\$ 49,635,000	\$ 27,153,000
خەرجى بەگەرختن (FCF)	\$ 92,209,000	\$ 34,470,000	\$ 115,165,000	\$ 45,821,000
پوختەي قەرز	\$ 149,000,000	\$ 149,000,000	\$ 149,000,000	\$ 149,000,000

تېيىنى

ئەم راپۆرتە لە مالىپەرى (دەرە مېديا) لە (2022/9/15) بلاوكراوھتەوھ؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11068

سەرچاوھ

- راپۆرتى كۆمپانىيائى (ئىچ كەي ئىن ئىنەرجى) ئەمريكى، بۇ نيوھى يەكەمى ساالى 2022.

گەشەى بەرھەمى نەوتى ھەرىم لە ھەردوو كىلگەى (شىخان و تەق تەق)
بەرھەمى نەوتى شىخان (3100%) زىادىكردوو و تەق تەق (93-95%)
كەمىكردوو!

كىلگەى نەوتى تەق تەق لە سالى (2021) بەتىكرا ئاستى بەرھەم گەشەتوو بە (5 ھەزارو 940) بەرمىل لە رۆژىكدا لە نيوەى يەكەمى سالى (2022) دا بەتىكرا ئاستەكە زياتر دابەزىووە گەشەتوو بە (4 ھەزار و 850) بەرمىل نەوت لە رۆژىكدا. واتە بەرھەمى كىلگەى تەق تەق لە ماوہ نىوان سالى (2011) بۆ سالى (2022) بە رىژەى (93%) بەرھەمەپنان دابەزىوہ، ئەگەر بەراوردەكە بە سالى (2014) بكەين ئاستى دابەزىنەكە دەگاتە (95%).

لە كىلگەى نەوتى شىخان تىكراى بەرھەمەپنان لە سالى (2013) دا برىتى بوو لە (ھەزار و 361) بەرمىل نەوت لە رۆژىكدا، تا سالى (2021) تىكراى بەرھەمى رۆژانە گەشەتوو بە (43 ھەزار و 440) بەرمىل نەوت لە رۆژىكدا. لە نيوەى يەكەمى سالى (2022) ئاستەكە گەشەتوو بە (44 ھەزار 900) بەرمىل نەوت لە رۆژىكدا. بەم پىنەش ئاستى بەرھەمى كىلگەىكە لە ماوہى نىوان سالى (2013) بۆ سالى (2022) برى بەرھەمەپنان بە رىژەى (3107%) زىادىكردوو.

كىلگەى نەوتى تەق تەق لە زۆنى سەوز ھەردوو كۆمپانىيەى (ئەداكس پىترۆلىوم)ى چىنى و (گەنەل ئىنئىرجى) توركى كارى تىدا دەكەن.

كىلگەى نەوتى شىخان لە پارىزگەى دەوك كۆمپانىيەى گۆلف كىستۆن پىترۆلىومى بەرىتانى كارى تىدا دەكات.

كىلگەى نەوتى تەق تەق (30) بىر و شىخان (15) بىرى نەوتى تىدا بە.

کینگه‌ی نهوتی تهق تهق

ناوچه‌ی گریبه‌ستی کینگه‌ی نهوتی تهق تهق به (60) کم له باکوری رۆژه‌لاتی شاری کهرکوک، (85) کم باشووری رۆژه‌لاتی شاری هه‌ولیر و (120) کم له باکوری رۆژئاوای شاری سلیمانیه‌وه دووره. له‌رووی ئیدارییه‌وه سه‌ر به پارێزگای هه‌ولیره به‌لام له ژێر قه‌له‌مه‌روی ده‌سه‌لاتداریی پارێزگای سلیمانیدایه.

پووبه‌ری گشتی ناوچه‌ی گریبه‌ستی تهق تهق نزیکه‌ی (951) کیلومه‌تر چوارگۆشه‌یه. پشکه‌کان دابه‌شکراون به‌سه‌ر کۆمپانیای (ئه‌داکس پیترولیۆم) ی چینی به‌پێژه‌ی (36%) و (گه‌نه‌ل ئینیرجی) تورکی (44%) و (20%) ی پشکی (کیپکۆی) حکومه‌تی هه‌رێم کوردستانه.

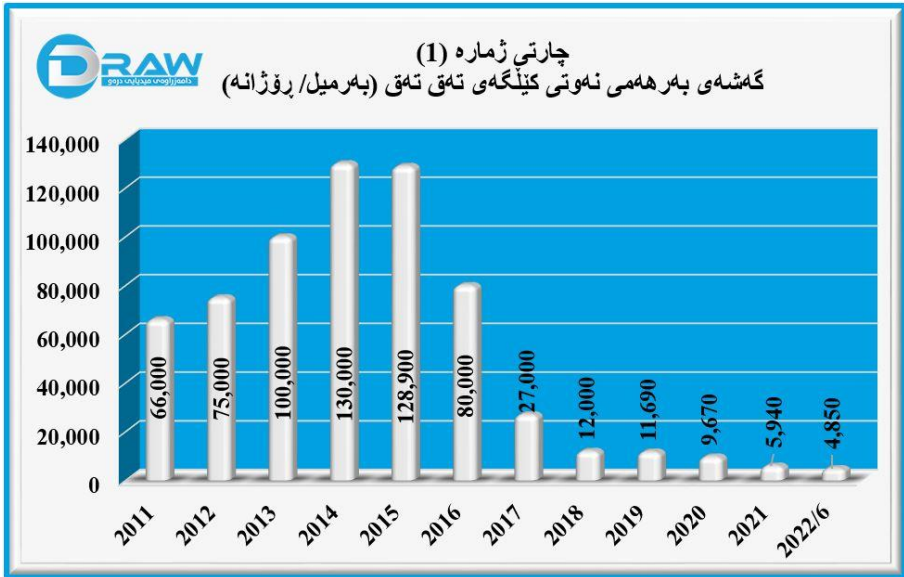
ئه‌گه‌رچی له سه‌ره‌ناوه به یه‌کێک که کینگه‌ گه‌وره‌و پڕ بایه‌خه‌کانی بواری به‌ره‌مه‌پێنانی نهوت لێی ده‌رواندرا، ئاستیکی گه‌وره‌ی به‌ره‌مه‌پێنانی نهوتی هه‌بوو، به‌لام به خیراییه‌کی زۆر چاوه‌راون نه‌کراو ئاستی به‌ره‌مه‌که‌ی رووی له داکشان کرد.

له‌م کینگه‌یه‌دا بۆ یه‌که‌مجار له سالی (1978) دا له‌لایه‌ن رژیمی عێراقی ئه‌وکاته‌وه (3) بیره نهوت لیدراوه و به‌لام هه‌چ وه‌به‌ره‌تانیکی تێدا نه‌کراوه، له‌دوای راپه‌رینه‌وه حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان له سالی (1996–1994) ئه‌و (3) بیره نهوتی به‌بێشت هه‌لکه‌ندرا‌بوون سه‌ریان لادرایه‌وه‌وه ده‌ستکرا به به‌ره‌مه‌پێنانی نهوتی خاوه‌ن. تا سالی (2002) نهوتی خاوی کینگه‌که ده‌گه‌یه‌ندرایه پالاوگه‌ی نهوتی سلیمانی و به‌شێوه‌یه‌کی سه‌ره‌تایی به‌نزی و گازۆیل و نهوتی سپیان به بریکی که‌م لێ به‌ره‌م ده‌هێنا. له (2002 / 7/17) وه به‌په‌سه‌می گریبه‌سه‌ت واژۆکراوه له‌گه‌ل کۆمپانیای (گه‌نه‌ل ئینیرجی) تورکیدا که تا ئه‌و کاته 6–7 بیره نهوت هه‌بوو. به‌لام له‌وکات به‌ دوایه له سنووری کینگه‌که‌دا ژماره‌ی بیره‌کان گه‌یشته‌وه به نزیکه‌ی (30) بیری هه‌لکه‌ندراوه.

له سالی (2012) دا به‌ دیریایی (78) کم بۆری ئه‌م کینگه‌یه به‌سه‌راوه‌ته‌وه به وێستگه‌ی خورمه‌له‌وه و له‌وێشه‌وه بۆ بۆری به‌ندهری جیهانی تورکیا بۆ هه‌ناردنه‌کردنی نهوت.

ئه‌وه‌ی جیه‌ی سه‌رنجه له‌م کینگه‌یه‌دا به‌خیرایی بری نهوتی به‌ره‌مه‌پێنراوه له کینگه‌که‌دا رووی له به‌رزبوونه‌وه ده‌کرد و چاوه‌رێی به‌رزبوونه‌وه‌ی زیاتریش ده‌کرا، به‌لام به‌ پێچه‌وانه‌ی ئه‌وه‌ی چاوه‌رێی ده‌کرا روویدا، به‌ جۆریک ئاستی به‌ره‌مه‌ی نهوت له کینگه‌که‌دا له سالی (2012) بریتی بوو له (75 هه‌زار) به‌رمیلی رۆژانه‌و له سالی (2014) به‌ره‌مه‌که‌ی گه‌یشته (130 هه‌زار) به‌رمیلی رۆژانه‌و به‌رپرسانی کۆمپانیاکانی وه‌به‌ره‌ین له کینگه‌که‌دا ئاماژه‌یان به‌وه ده‌کرد که داهاووی نزیکدا به‌ره‌می رۆژانه ده‌گه‌یه‌نن به (200 هه‌زار) به‌رمیل له پۆژیکدا، به‌لام له‌و کاته به‌دوایه ئاستی به‌ره‌مه‌ی کینگه‌که‌ زۆر به‌خیرایی داده‌به‌زێت و به‌پێی دواين ئاماره‌کانی کۆمپانیای

گەنەل ئىنئىرچى) لە ساالى (2021) بەتئىكرا ئاستى بەرھەم گەيشتووه بە (5 ھەزارو 940) بەرميل لە پوژئىكداو لە نيوەى يەكەمى ساالى (2022) دا بەتئىكرا ئاستەكە زياتر دابەزىووه گەيشتووه بە (4 ھەزار و 850) بەرميل نەوت لە پوژئىكدا. بەم پىيەش دەتوانىن بلىين ئاستى بەرھەمى كىلگەى تەق تەق لە ماوەى نيوان ساالى (2011) بو ساالى (2022) بە پىژەى (93%) بەرھەمەپئىنان دابەزىووه، ئەگەر بەراوردەكە بە ساالى (2014) بکەين ئاستى دابەزىنەكە دەگاتە (95%). بو دابەزىنى ئاستى بەرھەمى كىلگەى نەوتى تەق تەق لە ماوەى ساالى (2011 – 2022) پروانە (چارتى ژمارە (1)).

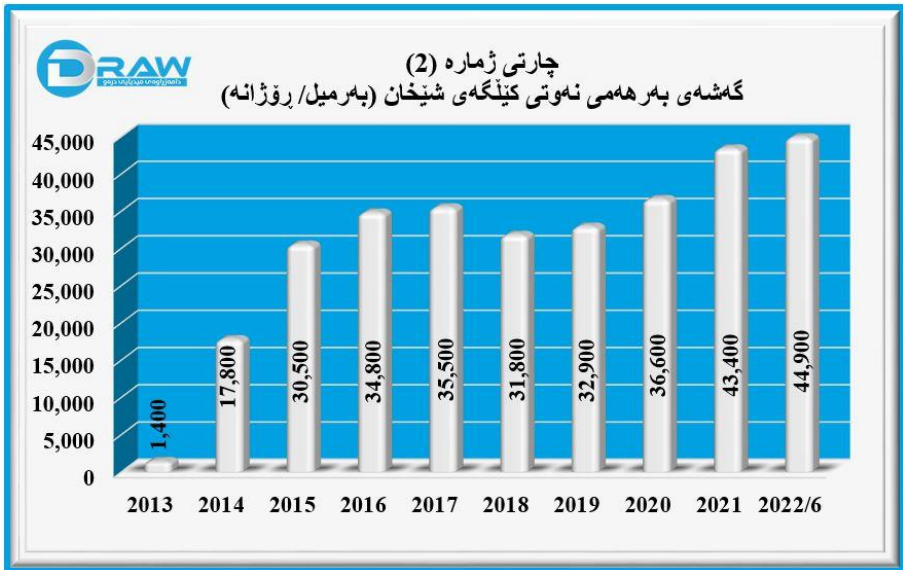

كىلگەى نەوتى شىخان

كۆمپانىي گۆلف كىستۆن پترۆلىيۆمى بەرىتانى وەبەرھىنان لە كىلگەى نەوتى شىخاندا دەكات، كىلگەكە دەكەويتە سنورى پارىزگاي دھۆك، قەزاي شىخان دەگرىتەووه (60) كم لە پارىزگاي ھەوليرەوھ دوورە، رووبەرى كىلگەكە نزيكەى (283) كىلۆمەتر دووجايە، كۆمپانىيە گرىبەستى ھاوبەشى بەرھەمەپئىنانى لەگەل حكومەتى ھەرىم ھەيە و 80% ى پشكى كارکردنى لە چوارچىوھى گرىبەستى شىخان ھەيە.

گرىبەستى ھاوبەشکردنى بەرھەمەپئىنانى كىلگەى شىخان لە ساالى 2007 لەلايەن حكومەتى ھەرىمەوھ بەخشراوھ، ساالى (2009) لە يەكەم بىر لە كىلگەدا بەناوى (SH-1) دۆزرايەوھ، بو يەكەم جارىش تەموزى ساالى (2013) كىلگەكە گەيشتە قوناعى بەرھەمەپئىنان. لەو كاتەوھ، زياتر

له (100 ملیون) بەرمیل نەوت بەرھەمھێنراوە. بەجۆریک کۆی گشتی تیکرایی بەرھەمھێنان لە ساڵی (2013) دا بریتی بوو لە (ھەزار و 361) بەرمیل نەوت لە پوژیکدا، کێلگە بەردەوام لە گەشەسەندندا بوو تا ساڵی (2021) تیکرایی بەرھەمی پوژانەیی گەیشتوو بە (43 ھەزار و 440) بەرمیل نەوت لە پوژیکدا. لە نیوەی یەکەمی ساڵی (2022) ئاستە گەیشتوو بە (44 ھەزار 900) بەرمیل نەوت لە پوژیکدا. بۆ زانیاری دەربارەیی گەشەیی بەرھەمی نەوتی کێلگەیی شیخان لە ماوەی (2013 بۆ 2022) برۆانە (چارتی ژمارە 2).

بەم پێیەش ئاستی بەرھەمی کێلگە بەرھەمی نەوتی (2013) بۆ ساڵی (2022) بری بەرھەمھێنان بە رێژەیی (%3107) زیادیکردوو، ئەمەش بۆ ئەو پەرەبێدان و وەبەرھێنانە دەگەریتەووە کە کۆمپانیاکە لە کێلگە بەرھەمی ئەنجامی دەدات. کێلگە بە (14) بیرى تێدایە بەرھەمەکانیان دەگوزارێنەووە بۆ دوو ویستگەیی ئەمبارکردنی نەوتی کێلگە و لەویووە بە بۆری نەوتی کوردستان دەگوزارێتەووە، بەم جۆرەیی لە خستەکەدا ھاتوو:

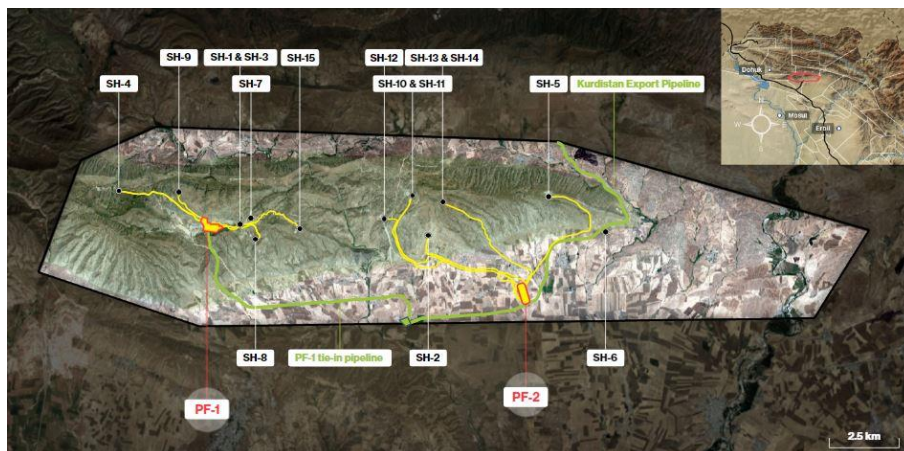
بیره نهوتیهکانی کینگه‌ی شیخان

بیره‌مه‌که‌ی ده‌گوزریت‌موه بۆ ویزگه‌ی	سال	ناوی بیر
PF - 1	September 2010	SH 1
PF - 2	June 2014	SH 2
PF - 1	November 2011	SH 3
PF - 1	March 2014	SH 4
PF - 2	June 2014	SH 5
	2014	SH 6
PF - 1	December 2014	SH 7
PF - 1	March 2015	SH 8
PF - 1	December 2020	SH 9
PF - 2	December 2014	SH 10
PF - 2	April 2015	SH 11
PF - 2	November 2019	SH 12
PF - 2	December 2021	SH 13
PF - 2	December 2021	SH 14
PF - 1	April 2022	SH 15

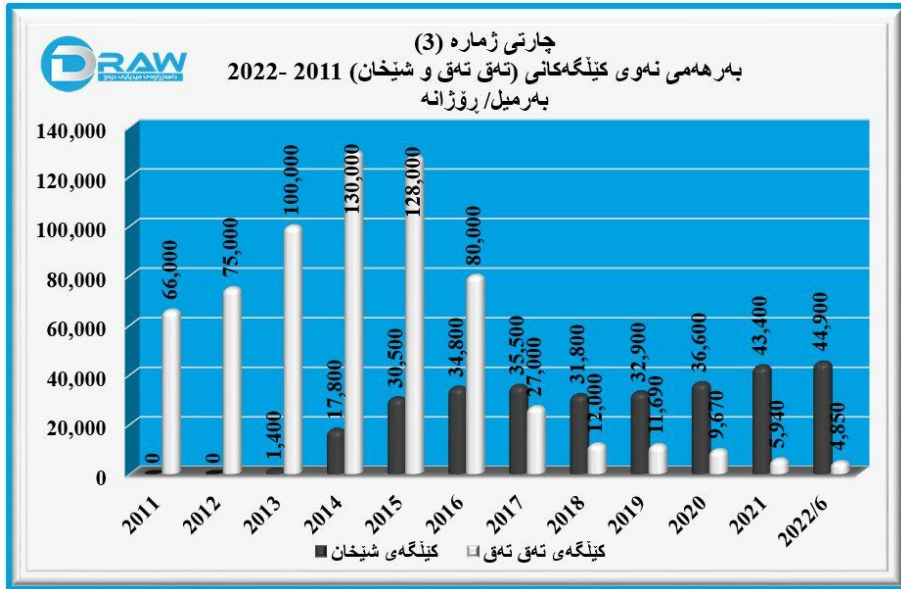
هه‌روه‌ها (بروانه نه‌خشه‌ی ژماره (1)) که ژماره‌ی بیرو کاره‌کانی کۆمپانیای وه‌به‌ره‌یت‌نهر دهرده‌خات.

نه‌خشه‌ی ژماره (1)

کینگه‌ی نهوتی شیخان

ماوه ته وه بوتريت كينگه نهوتى شينخان به پيچهوانه كينگه نهوتى تهق تهقه وه، به خيزاييه كى زور گه شهى پيدراوه (چارتى ژماره 3)) به پوونى گه شهى نهوتى شينخان و باشه كشهى به رهه مى تهق تهق نيشان دهدات له ماوهى سالانى (2011) بۆ نيوهى يه كه مى سالى (2022).

تیبینی

ئهم راپۆرت له مالىه پرى (دره و ميديا) له (2022/10/8) بلاوكراوه ته وه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11209

بۆ زانيارى زياتر ده ربارهى ههردوو كينگه نهوتيه كه، برهانه؛

- دره و ميديا؛ به رهه مى كينگه كانى (تاوكى، تهق تهق، سارتا) پووى له دابه زين كرپوهه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-

[id=10971&fbclid=IwAR1S_C8Yp6ScP_YCINHJqJSkIBXNdiaNy6jzL47EOOle6V2Qbf2zXp1RBI](https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10971&fbclid=IwAR1S_C8Yp6ScP_YCINHJqJSkIBXNdiaNy6jzL47EOOle6V2Qbf2zXp1RBI)

- سبى ميديا، نوپترين زانيارى له سهه ئاستى به رهه مى كينگه نهوتيه كانى هه ريم؛

<https://speemedia.com/dreja.aspx?=hewal&jmare=101129&Jor=22>

- روداوو، ئاستى به رهه مهينانى كينگه نهوتى تهق تهق به رزده بيته وه؛

<https://www.rudaw.net/sorani/business/150820143>

- نهوزادى موهه نديس، هۆكاره كانى كه ميوونه وهى نهوتى تهق تهق؛

<https://www.shanpress.com/Wtardetails.aspx?jimare=671>

- Genel energy, Production, Taq Taq;

<https://genelenergy.com/operations/production/taq-taq/?fbclid=IwAR1w41YY6oLDwfvGwUhsDBAaOt3XIOrDS7Bo48woodkPI3Rm91NEy154NbU>

- Iraq business news, Genel Energy expects Continued Growth;

<https://www.iraq-businessnews.com/2021/01/20/genel-energy-expects-continued-growth/>

- Taq Taq throws a spotlight on KRG's future

<https://www.argusmedia.com/en/news/1432338-taq-taq-throws-a-spotlight-on-krgs-future>

- Iraq business news, Genel Shares Crash on Taq Taq Reserve Downgrade;

<https://www.iraq-businessnews.com/2016/02/29/genel-shares-crash-on-taq-taq-reserve-downgrade/>

- Gulf Keystone Petroleum, Operations, Track record & performance;

https://www.gulfkeystone.com/operations/?fbclid=IwAR25bO4n1B57TYO9y1kF_yBVxneiX6Gw_dLZKp2Ndva7d_fDfHzbl4UWljk#production

- OIL GAS JOURNAL, Genel working to debottleneck Iraq Taq Taq oil output;

<https://www.ogj.com/exploration-development/article/17257578/genel-working-to-debottleneck-iraq-taq-taq-oil-output>

بەرھەم و داھاتی كىلگەى نەوتى ئەتروش

لە (2020) ھوہ بۇ نىوہى يەكەمى ئەمسال (37 مليۇن) بەرميل و (1.8 مليار)

دۇلار داھاتى ھەبووہ

كىلگەى نەوتى ئەتروش لە سالى (2017) ھوہ دەستى بە بەرھەمپەنن كرددوہ، لە سەرەتاي سالى (2020) ھوہ بۇ نىوہى يەكەمى ئەمسال (37 مليۇن 368 ھەزار و 500) بەرميل نەوت لەم كىلگەى بەرھەمپەننراوہ بە تىكراي رۇژانەى زياتر لە (41 ھەزار) بەرميل.
سى مانگى دووہى سالى (2020) بىرى (4 مليۇن و 267 ھەزار و 900) بەرميل بە تىكراي رۇژانەى (46 ھەزار و 900) بەرميل بەرھەمپەننراوہ، ئەمەش بەرزترين ئاستى بەرھەمپەننراوہ لە كىلگەى ھەبوہ.

كىلگەى نەوتى ئەتروش لە ماوہى دوو سال و نىودا (1 مليار و 824 مليۇن و 954 ھەزار و 876) دۇلار داھاتى ھەبووہ، بە تىكراي لەو ماوہىدە داھاتى بەرميليك نەوت برىتى بووہ لە (50.76) دۇلارى، تىكراي تىچوونى بەرھەمپەننراوہ بەرميليكش برىتى بووہ لە (5.18) دۇلار.

سى مانگى دووہى سالى (2022) كۇى داھاتى نەوتى ئەتروش برىتى بووہ لە (326 مليۇن و 821 ھەزار و 320) دۇلار، تىكراي داھاتى ھەر بەرميليك (97.88) دۇلار بووہ، ئەمەش تۇماركردنى بەرزترين ئاستى داھاتە لە ماوہى ناوبراوہ.

كىلگەى نەوتى ئەتروش

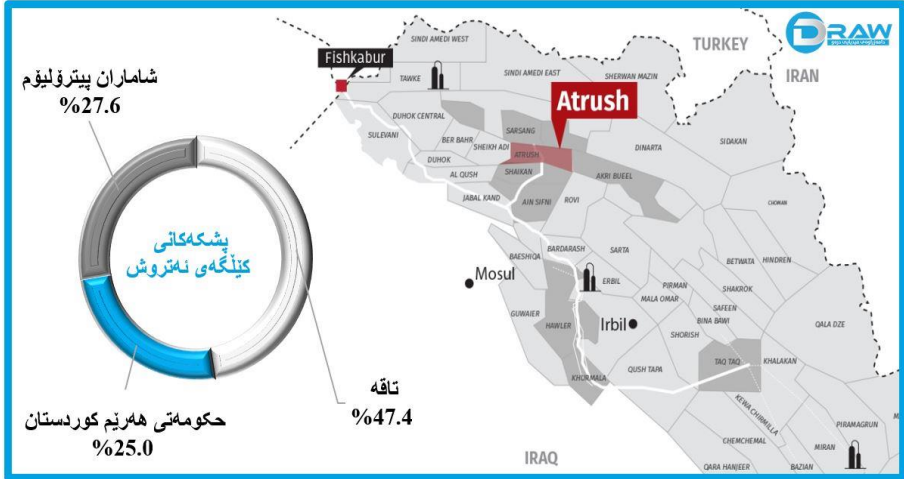
كىلگەى نەوتى ئەتروش، يەككە لە كىلگەى گرنگ و بەرھەمپەننرەكانى نەوت لە ھەرىمى كوردستان و لە سالى 2011 نەوتى تىدا دۇزرايەوہ و بۇ يەكەمجارىش لە سالى 2017 دەست بە بەرھەمپەننراوہ نەوت كراوہ لە كىلگەى ھەبوہ. وەك كۇمبانيا نەوتىيەكانى كىلگەى ئەمەش بۇ دەكەن، بەرھەمى نەوتى كىلگەى "نەوتى كوالىتى بەرزە كە بئەكەيەكى گەورەى بەرھەمپەننراوہ ھەيە و تواناي گەشەكردنى بەرچاوى ھەيە".

بلۇكى ئەتروش دەكەويتە پارىزگاي دھوكوہ، بە نزيكەى (85) كيلۆمەتر لە باكورى رۇژئاواى ھەوليزى پايتەختى ھەرىمى كوردستانەوہ دورە، رووبەرەكەى (269) كيلۆمەتر چوارگۆشەيە. بىشكەكانى كىلگەى نەوتىيەكە بەپىتى گرىبەستەكان دابەشبوون بەسەر (%47.4) دراوہتە بە

کۆمپانیای نیشتمانی ئیمارات بۆ وزه، ناسراو به (تاقه)، (%27.6) ی پشکهکانی دراوه به شاماران پیترولیۆمی کهندی و (%25) ی پشکی (کیپکۆ) ی حکومتی ههریم کوردستانه. (بروانه چارتی ژماره (1))

چارتی ژماره (1)

دابهبوونی پشکهکانی کیلگهی نهوتی نهتروش

به پیتی ئه و زانیاریانی کۆمپانیای شاماران بلاویکردوه ته وه، له سالی (2022) دا بری (116) ملیۆن دۆلار ته رخا کراره بۆ بهره پیدانی کیلگهی نهتروش، بهرنامه ی بهره پیدانه کهش بریتیه له؛

1. هه لگه ندن و ته واکردنی (3) بیرگی شه پیدان، له نیویاندا یه ک بیرگی ئاو.
2. ده ستپیکردنی پرۆژه ی چاره سه ری غاز که به شیوه یه کی بهرچاو دهرانی غازی ژه راوی که مده کاته وه، سه ره رای به کاره یانی بۆ ژیرخانی به ره مه یانی وزه ی کاره با له غازی به ره مه یانراو. به و پتییه ی له ئیستادا کیلگهی نهتروش پشت به مۆلیده و سوتهمه نی دیزل ده به ستیت بۆ ده ستکه وتنی وزه ی کاره با، به سهرکه وتنی ئه م پرۆژه یه چاره وراو ده کریت تیچووی کارکردن له داها تودا زۆر که مبه کاته وه.

به ره مه ی کیلگهی نهوتی نهتروش

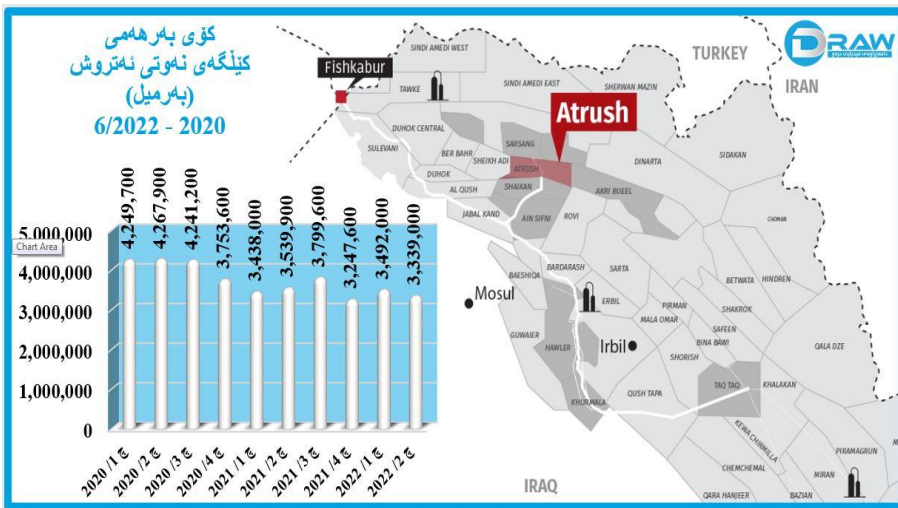
وه ک بیشتەر ئامازهمان پیدایه، کیلگهی نهوتی نهتروش یه کیکه له کیلگه نهوتیه به ره مه یانراوه کهانی ههریمی کوردستان و له سالی (2017) هوه دهستی به به ره مه یانراوه، به پین داتاگان له سه ره تای سالی (2020) هوه (37 ملیۆن 368 ههزار و 500) بهر میل نهوت ته نها له م کیلگه یه

بەرھەمھېنراۋە بە تىكپاي پۇژانەى (41 ھەزار و 10) بەرمىل، بەجۇرىك؛ (بىروانە چارتى ژمارە 2 و 3)

- سى مانگى يەكەمى سالى (2020) بىرى (4 مليۇن و 249 ھەزار و 700) بەرمىل بە تىكپاي پۇژانەى (46 ھەزار و 700) بەرمىل بەرھەمھېنراۋە.
- سى مانگى دوۋەمى سالى (2020) بىرى (4 مليۇن و 267 ھەزار و 900) بەرمىل بە تىكپاي پۇژانەى (46 ھەزار و 900) بەرمىل بەرھەمھېنراۋە، ئەمەش بەرزترىن ئاستى بەرھەمھېنران بوۋە لە كىلگەكەدا.
- سى مانگى سىيەمى سالى (2020) بىرى (4 مليۇن و 241 ھەزار و 200) بەرمىل بە تىكپاي پۇژانەى (46 ھەزار و 100) بەرمىل بەرھەمھېنراۋە.
- سى مانگى چوارەمى سالى (2020) بىرى (3 مليۇن و 753 ھەزار و 600) بەرمىل بە تىكپاي پۇژانەى (40 ھەزار و 800) بەرمىل بەرھەمھېنراۋە.
- سى مانگى يەكەمى سالى (2021) بىرى (3 مليۇن و 843 ھەزار) بەرمىل بە تىكپاي پۇژانەى (38 ھەزار و 200) بەرمىل بەرھەمھېنراۋە.
- سى مانگى دوۋەمى سالى (2021) بىرى (3 مليۇن و 539 ھەزار و 900) بەرمىل بە تىكپاي پۇژانەى (38 ھەزار و 900) بەرمىل بەرھەمھېنراۋە.
- سى مانگى سىيەمى سالى (2021) بىرى (3 مليۇن و 799 ھەزار و 600) بەرمىل بە تىكپاي پۇژانەى (41 ھەزار و 300) بەرمىل بەرھەمھېنراۋە.
- سى مانگى چوارەمى سالى (2021) بىرى (3 مليۇن و 247 ھەزار و 600) بەرمىل بە تىكپاي پۇژانەى (35 ھەزار و 300) بەرمىل بەرھەمھېنراۋە، ئەمەش نزمترىن ئاستى بەرھەمھېنران بوۋە لە كىلگەكەدا.
- سى مانگى يەكەمى سالى (2022) بىرى (3 مليۇن و 492 ھەزار) بەرمىل بە تىكپاي پۇژانەى (38 ھەزار و 800) بەرمىل بەرھەمھېنراۋە.
- سى مانگى دوۋەمى سالى (2022) بىرى (3 مليۇن و 339 ھەزار) بەرمىل بە تىكپاي پۇژانەى (37 ھەزار و 100) بەرمىل بەرھەمھېنراۋە.

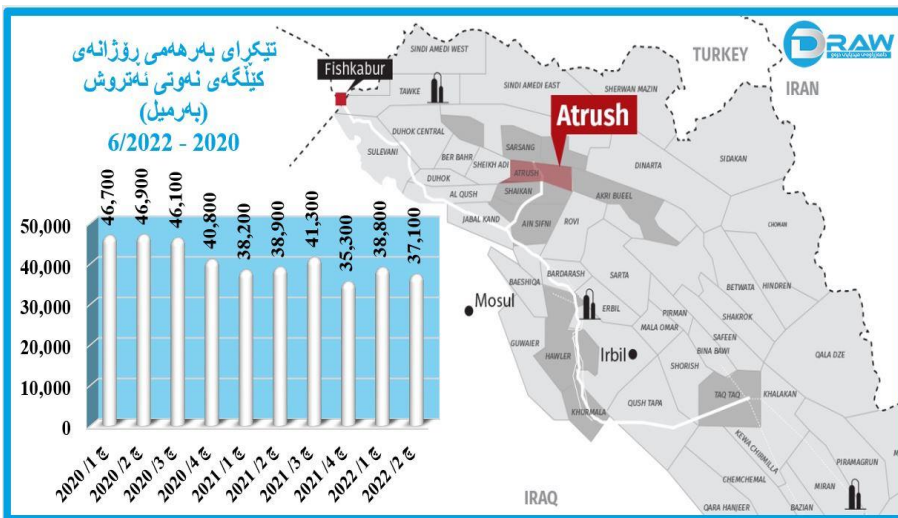
چارتی ژماره (2)

کۆی بهرهمی نهوتی کینگهی ئەتروش له (2020 – نیوهی پهکهمی 2022)

چارتی ژماره (3)

تیکرای بهرهمی پۆژانهی کینگهی نهوتی ئەتروش له (2020 – نیوهی پهکهمی 2022)

داھات و تیججوی بەرھەمھێنانی نەوتی کێلگەیی ئەتروش

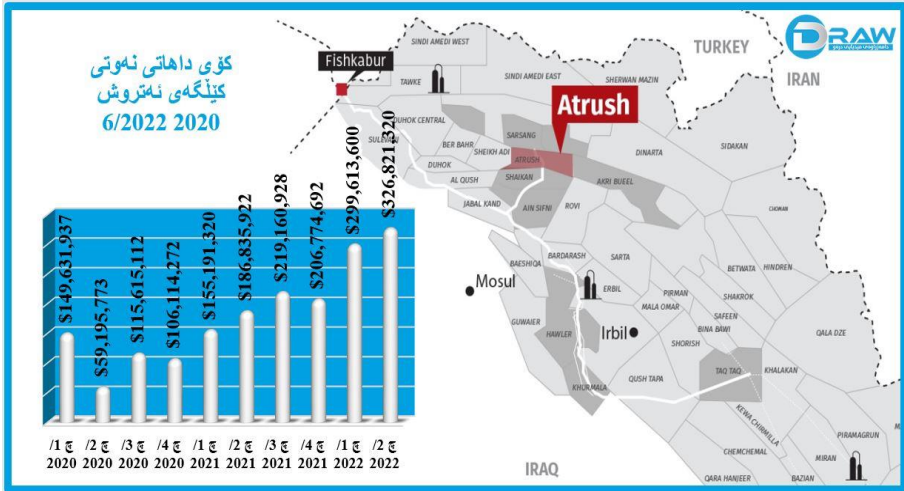
کێلگەیی نەوتی ئەتروش بە خاوەن داھاتیکی گەورەیی نەوت لە ھەریمی کوردستان دادەنریت و لە ماوەی نیوان ساڵی (2020) بۆ (نیوەی دووەمی 2022)، (1 ملیار و 824 ملیۆن و 954 ھەزار و 876) دۆلار داھاتی ھەبوو، بە تیکرایی لەو ماوەیەدا داھاتی بەرمیلێک نەوت بریتی بوو لە (50.76) دۆلاری، تیکرایی تیججوی بەرھەمھێنانی بەرمیلێکیش بریتی بوو لە (5.18) دۆلار و بەجۆریک؛ (بروانە چارٹی ژمارە 4 و 5 و 6)؛

- سێ مانگی یەكەمی ساڵی (2020) کۆی داھاتی نەوتی ئەتروش بریتی بوو لە (149 ملیۆن و 631 ھەزار و 937) دۆلار، تیکرایی داھاتی ھەر بەرمیلێک (35.21) دۆلار بوو، تیججوی بەرھەمھێنانی ھەر بەرمیلێک (5.9) دۆلار بوو.
- سێ مانگی دووەمی ساڵی (2020) کۆی داھاتی نەوتی ئەتروش بریتی بوو لە (59 ملیۆن و 195 ھەزار و 773) دۆلار، تیکرایی داھاتی ھەر بەرمیلێک (13.87) دۆلار بوو، ئەمەش نزمترین ئاستی داھاتە کە لەو ماوەیەدا تۆمارکراوەت کە ئێمە لە بارەییەو دەدوین. تیججوی بەرھەمھێنانی ھەر بەرمیلێک (5.36) دۆلار بوو.
- سێ مانگی سێیەمی ساڵی (2020) کۆی داھاتی نەوتی ئەتروش بریتی بوو لە (115 ملیۆن و 615 ھەزار و 112) دۆلار، تیکرایی داھاتی ھەر بەرمیلێک (27.26) دۆلار بوو، تیججوی بەرھەمھێنانی ھەر بەرمیلێک (3.97) دۆلار بوو.
- سێ مانگی چوارەمی ساڵی (2020) کۆی داھاتی نەوتی ئەتروش بریتی بوو لە (106 ملیۆن و 114 ھەزار و 272) دۆلار، تیکرایی داھاتی ھەر بەرمیلێک (28.27) دۆلار بوو، تیججوی بەرھەمھێنانی ھەر بەرمیلێک (5.1) دۆلار بوو.
- سێ مانگی یەكەمی ساڵی (2021) کۆی داھاتی نەوتی ئەتروش بریتی بوو لە (155 ملیۆن و 191 ھەزار و 320) دۆلار، تیکرایی داھاتی ھەر بەرمیلێک (45.14) دۆلار بوو، تیججوی بەرھەمھێنانی ھەر بەرمیلێک (5.12) دۆلار بوو.
- سێ مانگی دووەمی ساڵی (2021) کۆی داھاتی نەوتی ئەتروش بریتی بوو لە (186 ملیۆن و 835 ھەزار و 922) دۆلار، تیکرایی داھاتی ھەر بەرمیلێک (52.78) دۆلار بوو، تیججوی بەرھەمھێنانی ھەر بەرمیلێک (4.34) دۆلار بوو.
- سێ مانگی سێیەمی ساڵی (2021) کۆی داھاتی نەوتی ئەتروش بریتی بوو لە (219 ملیۆن و 160 ھەزار و 928) دۆلار، تیکرایی داھاتی ھەر بەرمیلێک (57.68) دۆلار بوو، تیججوی بەرھەمھێنانی ھەر بەرمیلێک (4.34) دۆلار بوو.

- سی مانگی چوارہمی سالی (2021) کۆی داہاتی نہوتی ئەتروش بریتی بووہ له (206 ملیۆن و 774 ھزار و 692) دۆلار، تیکرای داہاتی ھەر بەرمیلیک (63.67) دۆلار بووہ، تیجۆی بەرھەمھێنانی ھەر بەرمیلیک (6.73) دۆلار بووہ.
- سی مانگی یەكەمی سالی (2022) کۆی داہاتی نہوتی ئەتروش بریتی بووہ له (299 ملیۆن و 613 ھزار و 600) دۆلار، تیکرای داہاتی ھەر بەرمیلیک (85.8) دۆلار بووہ، تیجۆی بەرھەمھێنانی ھەر بەرمیلیک (5.53) دۆلار بووہ.
- سی مانگی دووہمی سالی (2022) کۆی داہاتی نہوتی ئەتروش بریتی بووہ له (326 ملیۆن و 821 ھزار و 320) دۆلار، تیکرای داہاتی ھەر بەرمیلیک (97.88) دۆلار بووہ، ئەمەش تۆمارکردنی بەرزترین ئاستی داہاتە له ماوہی ناوبراوہ، تیجۆی بەرھەمھێنانی ھەر بەرمیلیک (5.29) دۆلار بووہ.

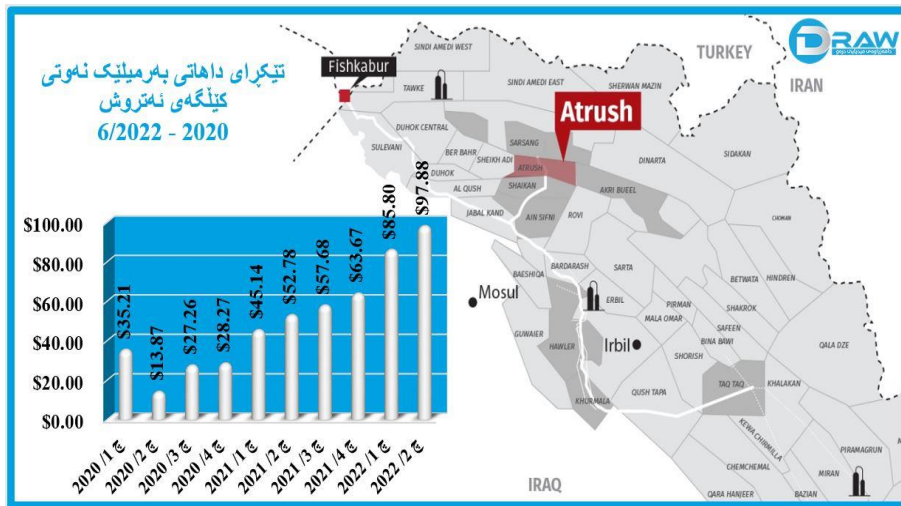
چارتی ژمارە (4)

کۆی داہاتی کێلگەي نہوتی ئەتروش له (2020 – نیوہی یەكەمی 2022)

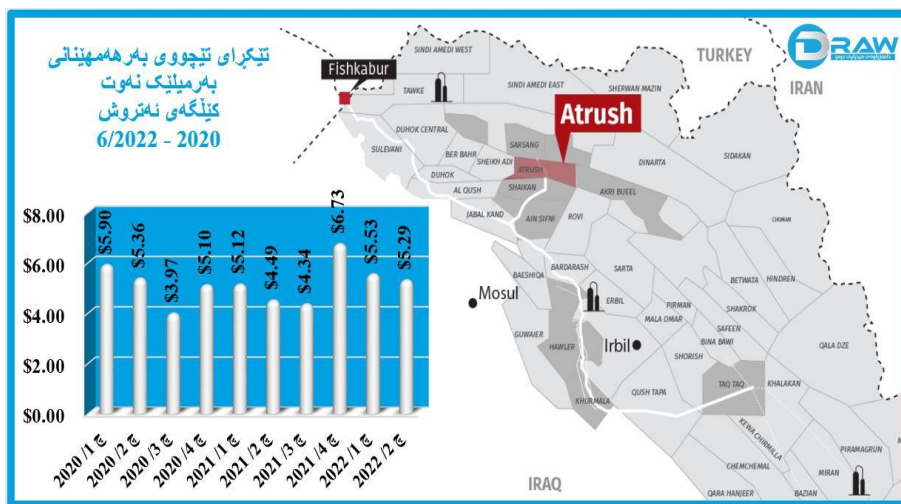
چارتی ژماره (5)

تیکرایی داھاتی پوژانہی کیلگہی نہوتی ئەتروش له (2020 – نیوہی بہکەمی 2022)

چارتی ژماره (6)

تیکرایی تیچووی بہرہمہینانی بہرمیلنک نہوتی ئەتروش
(2020 – نیوہی بہکەمی 2022)

خشتهی وردهکاری بهرهم و داهات و تیجوی بهرهمهینانی نهوت له کیلگهی نهوتی نهتروش
(2020 – نیوهی بهکهمی 2022)

تیجوی بهرهمهینانی بهرمیلنیک نهوت	کۆی داهاتی سافی	داهاتی سافی بهرمیلنیک نهوت	تیکرای بهرهمی رۆژانه (بهرمیل)	کۆی بهرهمی نهوت (بهرمیل)	6/2022 - 2020
\$5.90	\$149,631,937	\$35.21	46,700	4,249,700	چارهکی بهکهمی 2020
\$5.36	\$59,195,773	\$13.87	46,900	4,267,900	چارهکی دووهمی 2020
\$3.97	\$115,615,112	\$27.26	46,100	4,241,200	چارهکی سینیهمی 2020
\$5.10	\$106,114,272	\$28.27	40,800	3,753,600	چارهکی چوارهمی 2020
\$5.12	\$155,191,320	\$45.14	38,200	3,438,000	چارهکی بهکهمی 2021
\$4.49	\$186,835,922	\$52.78	38,900	3,539,900	چارهکی دووهمی 2021
\$4.34	\$219,160,928	\$57.68	41,300	3,799,600	چارهکی سینیهمی 2021
\$6.73	\$206,774,692	\$63.67	35,300	3,247,600	چارهکی چوارهمی 2021
\$5.53	\$299,613,600	\$85.80	38,800	3,492,000	چارهکی بهکهمی 2022
\$5.29	\$326,821,320	\$97.88	37,100	3,339,000	چارهکی دووهمی 2022
\$5.18	\$1,824,954,876	\$50.76	41,010	37,368,500	نهتجام

تیبینی

نهم راپۆرتیه له مالمپهپی (درمو میدیا) له (2022/10/22) بلاوکراوهتهوه؛

http://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11295

داتاكانى كۆمپانىيى (DNO) ى نەرويجى لى چارەكى سىيەمى 2022 لە كىلگەكانى (تاوكى، فېشخابور و بەعشېقە) رۆژانە لى (109) نەوت بەرھەمھاتووە

بەپىنى دواين پاپۇرتى كۆمپانىيى (DNO) ى نەرويجى بۇ چارەكى سىيەمى 2022؛

لەو كىلگە نەوتيانەنى كە گرىبەستى ھەيە لە گەل ھكومتى ھەرىمى كوردستان، بە تىكرى
رۆژانە زياتر لە (109 ھەزار) بەرميل نەوتيان بەرھەمھاتووە، بە جۆرىك لە كىلگە
فېشخابور و (62 ھەزار) بەرميل، لە تاوكى لە (46 ھەزارو 500) بەرميل و لە بەعشېقە
زياتر لە (500) بەرميل نەوتيان بەرھەمھاتووە لە رۆژىكا.

بەپىنى نامارە داراييەكانى كۆمپانىيى (DNO)، داھاتەكانى لە چوار چارەكى لەسەرىك
(300 مىليۇن) دۆلارى تىپەراندووە.

قازانجى گشتى كاركدنى كۆمپانىيەكە لە چارەكى سىيەمى ئەمسالدا (191 مىليۇن) دۆلار
بوو، بەراورد بە چارەكەنى دووھى ئەمسال زۆرتەر لە دوو ھىندە زىادىكدووە، بەراورد بە
چارەكى سىيەمى سالى (2021) سى ھىندە زىادىكدووە.

بەرھەمى كارى (دى ئىن ئۆ) لە كىلگە نەوتىەكانى ھەرىمى كوردستان

بەپىنى نوپترين پاپۇرتى كۆمپانىيى (DNO) ى نەرويجى، بەرھەمھاتنانى نەوت لە چوارچىوۋى
گرىبەستى كىلگەكانى نەوتى (فېشخابور و تاوكى) كە بە گرىبەستى "تاوكى" ناسراو، لەگەل
كىلگە نەوتى بەعشېقە، كە كۆمپانىيەكە لە ھەرسى كىلگەكە گرىبەستى لەگەل ھكومتى ھەرىمى
كوردستان ھەيە.

بە تىكرى رۆژانە لە چارەكى سىيەمى ئەمسالدا برى (109 ھەزار و 54) بەرميل نەوت
بەرھەمھاتووە، بە جۆرىك لە كىلگە فېشخابور و (62 ھەزار) بەرميل، لە تاوكى زياتر لە
(46 ھەزار و 500) بەرميل و لە بەعشېقە زياتر لە (500) بەرميل نەوتيان بەرھەمھاتووە لە
رۆژىكا.

ئەمە لە كاتىكدايە، لە چارەكى يەكەمى (2022)دا بېرەكە برىتى بوو لە (106 ھەزار و 465) بەرمىلى پۇژانە. لە چارەكى دووئەمى ئەمسال بەرھەمى پۇژانە برىتى بوو لە (107 ھەزار و 178) بەرمىل. واتە لە نيوئەمى يەكەمى (2022)دا بېرى (106 ھەزار و 948) بەرمىل نەوت دەرھيتراوو.

بەم پيئەش تىكرپاي بەرھەمى ھەرسى كىلگەمى (فېشخابور، تاوكى و بەعشيقە) لە نۆ مانگى رابردوودا، بە تىكرپاي پۇژانە (107 ھەزار و 575) بەرمىل نەوتيان ليدەرھيتراوو.

ئەمە لە كاتىكدايە بەرھەمى ئەو كىلگانە لە چارەكى سينيەمى سالى (2021) بە تىكرپاي پۇژانە برىتى بوو لە (105 ھەزار و 179) بەرمىل. بەلام لە نۆ مانگى سەرھەتاي سالى (2021)، بەرھەمەكانيان برىتى بوو لە (109 ھەزار و 131) بەرمىلى پۇژانەو تەواوئە سالى (2021) پۇژانە بېرى (108 ھەزار و 713) بەرمىليان لى بەرھەمھيتراوو. (بېروانە چارتى ژمارە (1))

چارتى ژمارە (1)

پرۆسە دارايىھەكانى كۆمپانىيە دى ئىن ئۆ

بە پىي راپۇرتەكەى (دى ئىن ئۆ) كە داتاكانى خۆى بۇ ھەردو ئاچەى ھەرىمى كوردستان و دەرياي باكور بلاوكردوووتەو، چونكە لە ھەردو ئاچەكە گرىبەستى ھەيوە كاردەكات.

لە ماوہى چارەكى سىيەمى 2022، كە تىكرای بەرھەمى ئەو كىلگە نەوتىيەنى وەبەرھىنانى تىدا دەكات لە ھەرىمى كوردستان برىتى بوو لە (109 ھەزار و 54) بەرميل نەوتى رۆژانە.

كۆمپانىيە ئامازەى بەوہش داوہ كە داھاتى گشتى برىتى بوو لە (339 مىيۇن) دۆلار، ئەمەش واى كردوو، لە چوار چارەكى لەسەرىەك (300 مىيۇن) دۆلارى تىپەرېننىت. لەو برەش (151 مىيۇن) دۆلارى لە بواری خەرجى بەگەرخستەن بە خەرج دراوہ.

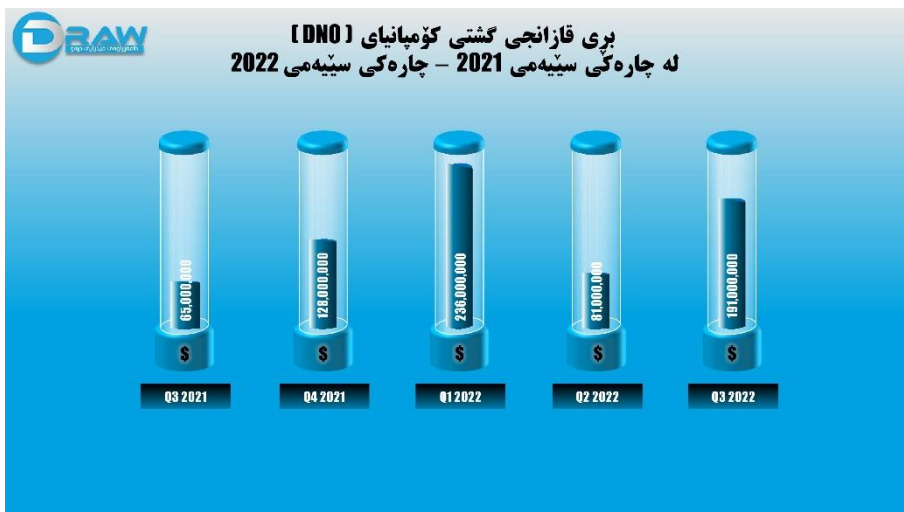
كۆى قازاجى كومپانىا برىتى بوو لە (191 مىيۇن) دۆلارو بوختەى قازانجى كۆتايىش برىتى بوو لە (130 مىيۇن) دۆلار.

بۇ بەرچاوپوونى زياتر دەربارەى داھات و قازانجى گشتى و بوختەى قازانجى كۆمپانىيەكە، بروانە (چارەكانى 2، 3 و 4) خشتەى داتاكان.

چارى (2)

چارتی (3)

چارتى (4)

خستهی داتاگان

پروسه نهوتی و داراییه گانی کومپانیای [DNO] ی نهرویجی
2021 بۆسی چارهگی یهگه می 2022

تھاوی سالی 2021	سین چارهگی یهگه می 2021	سین چارهگی یهگه می 2022	چارهگی یهگه می 2022	چارهگی دوودمی 2022	چارهگی سینیممی 2022	چالاکیه نهوتی و داراییه گانی DNO
108,713	109,131	107,575	106,465	107,178	109,054	کۆی پروسهی بهرهمهنتان (بهرمیل/ رۆژانه)
1,004	607	1,038	339	361	339	داهاات (ملیون دۆلار)
321	193	508	236	81	191	قازانج و زیانی کار (ملیون دۆلار)
204	139	342	140	72	130	پوختهی قازانج/ زیان (ملیون دۆلار)
362	134	469	152	167	151	خارجی بهگهرخستن (FCF) (ملیون دۆلار)

تیبینی

ئهم راپۆرتته له مالمه پیری (دره و میدیا) له (2022/11/16) بلاوگراوه ته وه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11443

سهه چاوه گان

- DNO ASA, Interim Results, Third Quarter 2022;

<https://www.dno.no/media/givbem2n/q3-2022-interim-results-report.pdf>

- DNO ASA, Q3 2022 Interim Results Presentation;

<https://www.dno.no/media/zpiakonn/q3-2022-interim-results-presentation.pdf>

بەرھەممەھتەن لە كىلگە نەوتى سەرسەنگ لە چارەكى سىيەمى 2022 داھاتى كۆمپانىياكە (%61) زىادى كر دوو

كۆمپانىياى (ئىچ كەى ئىن ئىنەرجى) ئەمرىكى پىتسىبىنى دەكات بەرھەمى كىلگە نەوتى سەرسەنگ لە چارەكى چوارەمى (2022) بەرزىتەوہ بۇ (42 – 47 ھەزار) بەرمىل نەوتى رۇژانەو لە سالى (2023) پىش بگاتە (45 – 50 ھەزار) بەرمىل نەوتى رۇژانە.

داھاتى كۆمپانىياكە لە ماوہى نۆ مانگى يەكەمى سالى 2022 بە رىژەى (%61) زىادى كر دوو. تەنھا لە چارەكى سىيەمى سالى 2022 بەراورد بە ھەمان ماوہ لە سالى 2021 داھاتى بە رىژەى (%32) زىادىكر دوو.

كىلگە نەوتى سەرسەنگ

كىلگە نەوتى سەرسەنگ دەكەوئتە سنورى (پارىزگای دھۆك) دوو، پوبەرى كىلگەكە (420) كىلومەتر دووجايە، دابەشبووہ بەسەر دوو ناوچەى نەوتى جياوازدا كە برىتىن لە ناوچەى (سوارەتوكەو رۇژھەلاتى سوارەتوكە)، ھەر يەكك لەو دوو ناوچەيە سى كۆگای نەوتى سەربەخۆى تىدايە.

لە ئىستاندا پىشكى (%62) كىلگە نەوتىيەكە دراوہتە كۆمپانىياى (ئىچ كەى ئىن ئىنەرجى) ئەمرىكى و پىشكى (%18) دراوہتە لىقىكى كۆمپانىياى (تۆتال) فەرەنسى و پىشكى (%20) ماوہتەوہ بۇ حكومەتى ھەرىم كوردستانە.

كۆمپانىياى ئىچ كەى ئىن ئىنەرجى لە سالى 2007 لەلايەن (رۆس پىرۆت جونپور) دامەزراوہ، كۆمپانىيايەكى تايبەتى وزەى سەربەخۆيە و كارى گەران و بەرھەممەھتەن نەوتى لە ھەرىمى كوردستاندا ھەيە.

بارەگای سەرەكى كۆمپانىياكە لە شارى دالاسى وىلايەتە يەكگرتووہكانى ئەمرىكايەو لى لە ھەردوو شارى تەكساس و ھەولتير ھەيە.

بەپىيى زانىبارىيەكانى پىشوووتى كۆمپانىيى (ئىچ كەي ئىن ئىنەرجى) ئەمىرىكى تىوانى ھەردوو ناوچەكەي كىلگەكە بەم جۆرەيە؛

يەكەم؛ سوارە توكە؛ بەشى گىرنگ و سەردەكى كىلگە ئەوتىيەكەيە شەش بىرى ئەوتى تىدايەو تىوانى بەرھەمھىننى (29 ھەزار) بەرمىل ئەوتى رۆژانەي ھەيە بە كولىتتەكى بەرزى (36 – 39 API)، لە ئىستادا بەرھەمەكەي لە رىگەي تانكەرەو دەگوزارىتەو بۇ فىشخابوور و پلان وايە داھاتويەكى نىزىكا لە رىگەي بۆرىيەو بەرھەمەكەي بگوزارىتەو، كە لە ئىستا لەلایەن حكومەتى ھەرىمەو لە قۇناغى دروستكرندايە.

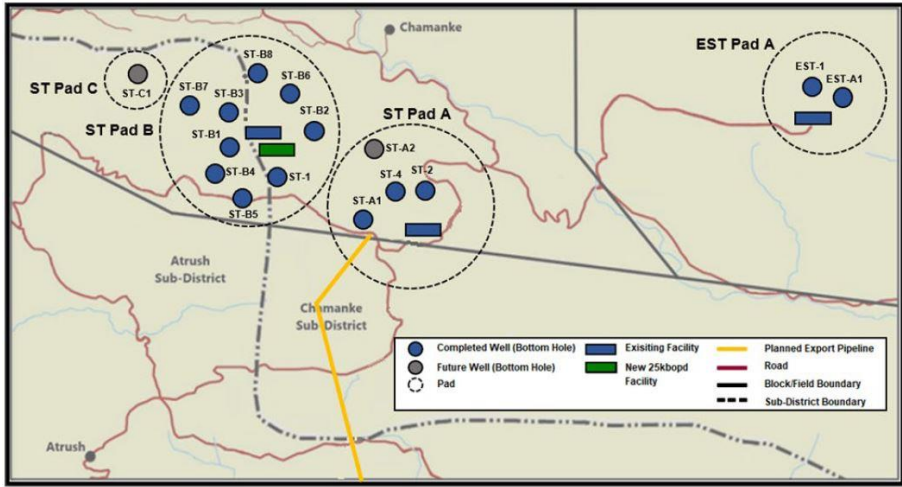
دووەم؛ رۆژھەلاتى سوارەتوكە؛ ناوچەيەكى دىكەي ئەوتىيە لە چوارچىوئەي كىلگەي ئەوتى سەرسەنگ و يەك بىرى ئەوتى تىدايەو تىوانى بەرھەمھىننى (2 ھەزار و 500) بەرمىل ئەوتى رۆژانەي ھەيە بە كولىتتەكى بەرزى (36 – 39 API).

بەپىيى دواين راپۆرتى كۆمپانىيى (ئىچ كەي ئىن ئىنەرجى) بۇ سى چارەكى يەكەمى ئەمسال خستويەتتە روو؛

1. داھاتى كۆمپانىياكە لە ماوئى نۆ مانگى يەكەمى سالى 2022 بە رىژەي (61%) زىادىكردووە. تەنھا لە چارەكى سىيەمى سالى 2022 بەراورد بە ھەمان ماوئە لە سالى 2021 داھاتى بە رىژەي (32%) زىادىكردووە.
2. تىكرپاي بەرھەمى رۆژانەي كىلگەكە لە نۆ مانگى يەكەمى 2022 ھاوتا بوو لەگەل سى چارەكى يەكەمى سالى 2021، كە برىتى بوو لە (29.8 ھەزار) بەرمىل ئەوتى رۆژانە. لە چارەكى سىيەمى ئەمسال تىكرپاي بەرھەمھىننى (30.1 ھەزار) بەرمىل ئەوتى رۆژانە بوو.
3. لە ھەولە نوئىيەكانى كۆمپانىياكە لە زۆنى "سوارەتوكە" لە ئەيلولى (2022) دا بۇ يەكەمجار تىوانراوئە ناستى بەرھەمھىننى بگەيەنریتە (25 ھەزار) بەرمىلى رۆژانە، چونكە پىشتەر رۆژانە (18 ھەزار) بەرمىل ئەوتى بەرھەم ھىناو، چونكە؛
 - أ. (5) بىرى نوئى كە لە ماوئى سالى (2021 و 2022) لىدراون بەستراوئەتەو بە دامەزراوئە نوئىيەكەوئە ئىستاش لە ھەولئى بەرھەمھىننى باشتىرئە ھەو بىرانەن بۇ ئەوئى بگەن بە تىوانى بەرھەمھىننى تەواو.
 - ب. كۆپانىياكە لە مانگى ئابدا بىرى (ST B8) گەياندووئەتە قۇناغى كۆتايى، كە بەرھەمھىننى زىاد دەكات بۇ دامەزراوئە نوئىيەكە لە كۆتايى مانگى ئازارى 2023. تاقىكردەوئە سەرەتايىيەكانىش ئاماژەن بۇ بەرھەمھىننى زىاتر.
 - ج. كاركردن لەسەر باشتىكردىنى دامەزراوئەكە، لەوانەش پەيپەوكردىنى سىستەمى ئەمىن (كە رىگە بە "ئىچ كەي ئىن" دەدات غازى سروشتى وەك سوتەمەنى

- بەكاربەيتتە (و شىۋازى مامەلەكردن لەگەل ئاۋى نىۋ بىرەكان، تا سالى ۲۰۲۳ بەردەوام دەيتت.
4. كۆمپانىيە "ئىچ كەى ئىن" لە ماۋەى نۆ مانگى يەكەمى سالى 2022دا (8) جار پارەى فرۆشتنى نەوتيان ۋەرگرتۈۋە، بە كۆى گشتى داھاتى نەختىنەييان برىتى بوو لە (248.5 ملېۋن) دۆلار.
 5. كۆمپانىيە "ئىچ كەى ئىن" رېككەۋتنى فرۆشتنى نەوتى لەگەل حكومەتى ھەرىم ھەمواركردەۋەتەۋە كە لە 1ى ئەيلولى 2022ەۋە ھەمواركە كەۋتۈۋەتە بوارى جىبەجىكردنەۋە.
 - أ. لە رېكەۋتنە ھەمواركراۋەكەدا نرخی نەوتى خاۋى سەرسەنگ بەۋ نرخی دەخەملېنرېت كە حكومەتى ھەرىم دەيفرۆشېت، نەك نرخی نەوتى برېنت.
 - ب. بەھای نەوتى خاۋى سەرسەنگ بەھۆى بەرزبۈنەۋەى API و كەمبۈنەۋەى گۆگرد، بەرزبەيتتەۋە.
 - ج. ھەروەھا بەپىي ھەمواركردنەكە مەرجەكانى ھەناردەكردن لە رېگەى بۆرىيەۋە راستەۋخۆ لە سنورى بلۇكى سەرسەنگەۋە دەيتت. ئەمەش رېگە بە ھەناردەكردنى زىاتر لە 90%ى نەوتى خاۋى سەرسەنگ دەدات بە تەۋاۋى لە رېگەى بۆرىيەۋە يتت و بەكارھىنانى بارھەلگەردەكان (تانكەر) بۆ گواستنەۋەى نەوت بە شىۋەيەكى بەرچاۋ كەمدەكاتەۋە.
 6. بەرنامەى بەدەستھىنانى بومەلەرزەزانى سى رەھەندى (3D) كە نىۋەى پۇژئاۋى سۈۋرەتۈكە دەگرېتەۋە لە چارەكى سېيەمى سالى ۲۰۲۲ كۆتايى ھاتۈۋە لە ئىستادا خەرىكى پروسېسكردن و ھەلسەنگاندنى داتا بەدەست ھاتۈۋەكانن.
 7. كۆمپانىيە "ئىچ كەى ئىن" رايگەياندۈۋە؛ تا مانگى ئابى 2022 (168 ملېۋن) دۆلارى ۋەك پاداشتى قازانچ خەرجكردۈۋە.
 8. كۆمپانىيە (ئىچ كەى ئىن ئىنەرجى) ئەمرىكى پېشېبىنى دەكات بەرھەمى كېلگەى نەوتى سەرسەنگ لە چارەكى چۈرەمى (2022) بەرزبېتەۋە بۆ (42 – 47 ھەزار) بەرميل نەوتى پۇژانەۋە لە سالى (2023) ېش بگاتە (45 – 50 ھەزار) بەرميل نەوتى پۇژانە.
 9. چاۋەرۋان دەكرېت بەرھەمھېنان لە ھەردۈۋ دامەزراۋەى "سۈۋرەتۈكە" لە چارەكى دۈۋەمى 2022دا بە بۆرىيەۋە بېستېتتەۋە.

نەخشەى پەرەپىدائى كىلگەى نەوتى سەرسەنگ

دەرەنجامى كارەكانى كۆمپانىيائى ئىچ كەى ئىن ئىنەرجى لە كىلگەى نەوتى سەرسەنگ

نۆ ماتگى يەكەمى 2021	نۆ ماتگى يەكەمى 2022	چارەكى سىنيەمى 2021	چارەكى سىنيەمى 2022	پرۇسەى نەوت
29,512	29,834	30,649	30,058	كۆى پرۇسەى بەرھەمىنئان (بەرمىل/ رۆژانە)
18,297	18,497	19,003	18,636	پوختەى بەرھەمىنئان (62%) ى پشكى كۆمپانىيا (بەرمىل/ رۆژانە)
\$ 190,601,000	\$ 307,795,000	\$ 72,796,000	\$ 96,075,000	داھات
\$ 109,245,000	\$ 223,034,000	\$ 36,271,000	\$ 58,234,000	كۆى خەرجى كارکردن "بەشئوہى كاش"
\$ 52,953,000	\$ 81,971,000	\$ 25,800,000	\$ 32,336,000	خەرجى سەرمایەگوزارى "بەشئوہى كاش"
\$ 56,292,000	\$ 141,063,000	\$ 10,471,000	\$ 25,898,000	خەرجى بەئەرخسەن (FCF)
\$ 149,000,000	\$ 149,000,000	\$ 149,000,000	\$ 149,000,000	پوختەى قەرز
\$ 149,000,000	\$ 147,250,000	\$ 149,000,000	\$ 147,250,000	قەرز لە 30 ى نەمول

تېبىنى

ئەم راپۇرتە لە مالىپەرى (دەرە مىدىيا) لە (2022/11/27) بلاوگراوہتەوہ؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11511

سەرچاوہ

- راپۇرتى كۆمپانىيائى (ئىچ كەى ئىن ئىنەرجى) ئەمرىكى، بۇ چارەكى سىنيەمى سالى
.2022

هەناردە، نرخ، داھات، خەرجى و نەوتى باركراوى ھەرىم لە ساالى 2022 حكومەتى ھەرىم بە بەھای (12.78) ملیار دۆلار، برى (145.5) ملیون بەرمیل نەوتى ھەناردەکردوو

بەپىيى زانیارییەکان؛ حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە ساالى (2022)دا؛

زیاتر لە (145 ملیون و 511 ھەزار) بەرمیل نەوتى لە پىگەى بۆرى نەوتى ھەرىمەو
فرۆشتوو.

بە تىكراى پۆژانە (398 ھەزار 704) بەرمیل نەوت فرۆشراو.

تىكراى بەھای بەرمیل نەوت لە بازارەكانى جیھان (100.79) دۆلار بوو، بەلام ھەرىم
نەوتى بە (87.85) دۆلار فرۆشتوو.

كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم نزیك لە (12 ملیار و 784 ملیون 354 ھەزار) دۆلار.

برى (7 ملیار و 159 ملیون و 238 ھەزار) دۆلار بەرپۆژەى (56%) چووو بۆ خەرجى
پرویسەكە.

برى (5 ملیار و 625 ملیون و 115 ھەزار) دۆلار بەرپۆژەى (44%) كە بەرامبەرە بە (8
ترلیون و 156 ملیار و 417 ملیون) دینار گەراوئەو بۆ خەزىنەى حكومەتى ھەرىم.

نەوتى ھەرىم لە لایەن كەشتى (12) و لاتەو باركراو، بە جۆرىك؛ كەشتیە ئىتالىیەكان
بە پلەى یەكەم دىن و (30%) نەوتى ھەرىمیان باركردوو، لە دواى ئەویش كەشتیە
یۆنانیەكان بە پۆژەى (22%)، ئیسراىلییەكان (15%) نەوتى ھەرىمیان باركردوو.

بەكەم؛ برى نەوتى ھەناردەكراو لە پىگەى بۆرییەو

حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە (2022/1/1 – 2022/12/31)، برى (145 ملیون و 511
ھەزار 745) بەرمیل نەوتى لە پىگەى بۆرییەو لە بەندەرى جیھانى توركىا فرۆشتوو.

بەرزترین ئاستى فرۆشتىش لە مانگى تەموزدا تۆماركراوه كە بېرەكەى برىتى بووه لە (13 مليۆن و 340 ھەزار) بەرميل.

كەمترين برى نەوتى فرۆشراوئيش لە تشرىنى دووھم بووه كە برىتى بووه لە (10 مليۆن و 345 ھەزار) بەرميل.

ھاوكات بەتېكراى پوژانە لە سالى (2022) دا برى نەوتى فرۆشراوى ھەريم برىتى بووه لە (398 ھەزار و 704) بەرميل نەوت. (بروانە خشتەى ژمارە (1))

دووھم؛ نرخى نەوتى فرۆشراوى ھەريم لە بازارەكانى جىھان

بە تېكرا لە سالى پابردوودا ھەر بەرميليك نەوت لە بازارەكانى جىھان نرخەكەى برىتى بووه لە (100.79) دۆلار. بەپىتى دواين راپۆرتەكانى ديپلۆيت بۆ ھەردوو چارەكى يەكەم و دووھمى ئەمسال بە تېكرا بەرميليك نەوتى كوردستان بە كەمتر لە (12.94) دۆلار لە نرخى جىھانى فرۆشراوه. واتە بە تېكرا لە ماوھى پابردوودا ھەر بەرميليك نەوتى ھەريم بە (87.85) دۆلار فرۆشراوه.

بەرزترین ئاستى نرخى نەوتى ھەريميش لە مانگى حوزەيران تۆماركراوه، كە برىتى بووه لە (108.25) دۆلار، نزمترین ئاستيش لە مانگى كانونى يەكەمدا بووه كە بەھاكەى برىتى بووه لە (68.06) دۆلار. (بروانە خشتەى ژمارە (1))

سپيەم: داھات و خەرجى نەوتى ھەريم لە 2022/1/1 – 2022/12/31

1. كۆى گشتى داھاتى نەوتى ھەريم

وھك پيشتر ئاماژەمان پيدا حكومەتى ھەريمى كوردستان لە سالى پابردوودا برى (145 مليۆن و 511 ھەزار) بەرميل نەوتى لە رېگەى بۆرييەوھ فرۆشتووھ، بە تېكرا ھەر بەرميليك نەوتى بە (87.85) دۆلار فرۆشراوه، بۆيە كۆى ئەو داھاتەى لە رېگەى فرۆشتنى نەوتەوھ بە بۆرى بەدەستھاتووھ، برىتى بووه لە؛ (12 مليار و 748 مليۆن و 353 ھەزار و 956) دۆلار، زۆرترین داھاتيش لە مانگى ئاياردا بەدەستھاتووھ كە بېرەكەى برىتى بووه لە؛ (1 مليار و 346 مليۆن و 889 ھەزار و 426) دۆلار، كەمترین داھاتيش لە مانگى تشرىنى يەكەم دا تۆمار كراوه كە برىتى بووه لە؛ (811 مليۆن و 875 ھەزار و 600) دۆلار.

2. خەرجى نەوتى ھەرىم

بەپتى دواين راپۇرتەكانى پىكخراوى دىلۆيت بۇ وردىبىنى پىرۇسەى نەوتى ھەرىمى كوردستان لە ماوہى رابردوو (%56)ى داھاتى نەوت بۇ خەرجى پىرۇسەكە دەپرات، بۇيە كۆى ئەو داھاتەى لە سالى رابردودا لە پىرۇسەى نەوتدا خەرجكراوہ، برىتى بووہ لە؛ (7 مليار و 159 مليۇن و 238 ھزار و 215) دۇلارى ئەمريكى، بە جۇرىك؛ بەرزترين ئاستى خەرجى لە مانگى ئاياردا تۇماركراوہ كە برەكەى برىتى بووہ لە؛ (754 مليۇن و 258 ھزار و 79) دۇلار.

كەمترين خەرجىيش لە مانگى تشرىنى دووہمدا بووہ، كە برىتى بووہ لە؛ (454 مليۇن و 650 ھزار و 336) دۇلار.

3. داھاتى ماوہى نەوت بۇ حكومەتى ھەرىم

بەپتى راپۇرتەكانى پىكخراوى دىلۆيت (%44)ى داھاتى نەوت لە دواى لىدەركردنى خەرجىيەكانى پىرۇسەكە بۇ حكومەتى ھەرىم دەمبىنئەتەوہ، بۇيە كۆى ئەو داھاتەى لە سالى (2022)دا لە پىرۇسەى ھەناردەكردنى نەوت بۇ حكومەتى ھەرىم ماوہتەوہ كەمترە لە كۆى خەرجىيەكانى پىرۇسەكە و برىتىيە لە (5 مليار و 625 مليۇن و 115 ھزار و 741) دۇلارى ئەمريكى، بەرامبەر بە (8 ترليۇن و 156 مليار و 417 مليۇن و 823 ھزار) دىنارى عىراقى.

بۇ وردەكارى (بروانە خشتەى ژمارە (1))

کوی نامانی ماهه به لیتر	کوی نامانی بیروسی نهوتی ههریم به پراچی (%44)	کوی خسرجی بیروسی نهوتی ههریم به پراچی (%56)	کوی نامانی نهوتی ههریم	تخمیای نرخ نهوت ههریم (-) (12.84)	تخمیای نرخ له نهوت له پازارههکائی هیجان	تخمیای ههرانهی بهههیل/زوزانه	کوی نهوتی ههرانههکائی بهههیل/ماهکانه	2022
586,066,823,389	\$404,184,016	\$514,416,021	\$918,600,037	\$73,89	\$86,51	401,032	12,431,994	کانونی نووم
636,575,712,008	\$439,017,732	\$558,749,841	\$997,767,574	\$88,28	\$97,13	403,654	11,302,306	شویات
709,709,449,685	\$489,454,793	\$622,942,464	\$1,112,397,257	\$99,42	\$117,25	360,931	11,188,868	نازار
778,596,093,055	\$536,962,823	\$683,407,229	\$1,220,370,052	\$93,03	\$104,58	437,268	13,118,027	نیسان
859,315,454,024	\$592,631,348	\$754,258,079	\$1,346,889,426	\$101,03	\$113,34	430,051	13,331,579	ناپار
771,368,228,659	\$531,978,089	\$677,063,022	\$1,209,041,111	\$108,25	\$122,71	372,299	11,168,971	حوزمهیان
842,495,970,800	\$581,031,704	\$739,494,896	\$1,320,526,600	\$98,99	\$111,93	430,323	13,340,000	تسموز
645,410,752,800	\$445,110,864	\$566,504,736	\$1,011,615,600	\$87,51	\$100,45	372,903	11,560,000	تاب
647,927,535,200	\$446,846,576	\$568,713,824	\$1,015,560,400	\$76,82	\$89,76	440,667	13,220,000	تاپول
628,835,130,000	\$433,679,400	\$551,955,600	\$985,635,000	\$80,46	\$93,40	395,161	12,250,000	تشرینی بهکام
517,976,632,800	\$357,225,264	\$454,650,336	\$611,875,600	\$78,48	\$91,42	344,833	10,345,000	تشرینی نوووم
532,140,041,400	\$366,993,132	\$467,082,168	\$634,075,300	\$68,06	\$81,00	395,323	12,255,000	کانونی بهکام
8,156,417,823,820	\$5,625,115,741	\$7,159,238,215	\$12,784,353,956	\$87,85	\$100,79	398,704	145,511,745	کلهچام

چوارهم: نهوتی بارکراوی ههریم له 2022/1/1 – 2022/12/31

حکومهتی ههریمی کوردستان له ساڵی (2022) دا بری (145 ملیۆن و 511 ههزار) بهرمیل نهوتی له ریگهی بۆرییهوه فرۆشتوو، ئهو بره نهوتەش له لایهن کەشتی (12) ولاتهوه بارکراوه، به جۆریک؛ کەشتییه ئیتالییەکان به پلهی یهکهم دین و (30%) نهوتی ههریمیان بارکردوو، له دواى ئهویش کەشتییه یۆنانییهکان به ریژهی (22%)، ئیسرایلییهکان (15%) ی نهوتی ههریمیان بارکردوو.

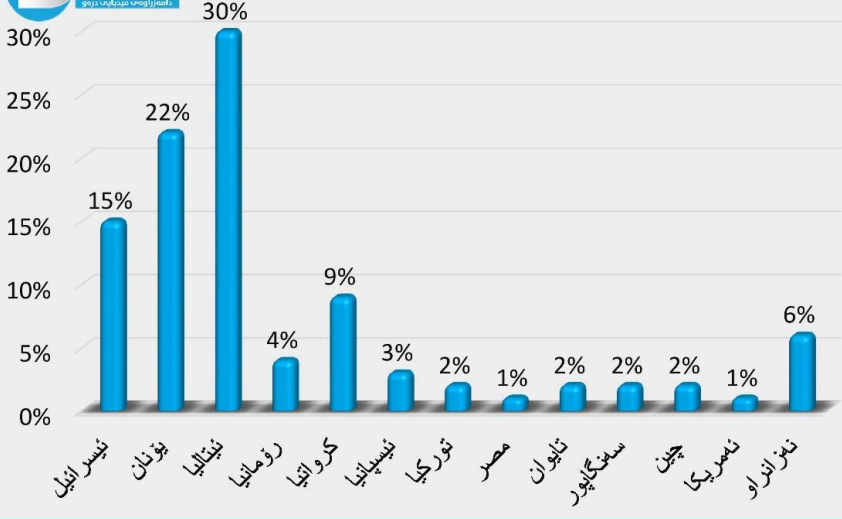
به دواى ئهوانیشدا کرواتییەکان (9%)، رۆمانییەکان (4%)، ئیسپانییهکان (3%)، کەشتی ولاتانی تورکیا و تایوان و سهنگاپورهو چین (2%) و ئەمریکیهکانیش (1%) ی نهوتی ههریمیان بارکردوو. (6%) ی نهوتی بارکراوی ههریم ناسنامهی کەشتییهکان دیار نییه. (بپروانه خشتهی ژماره (2) و چارتی ژماره (1)).

خشکی شماریہ (2)
ریڑھی نہوتی بارگراوی ہدریم
2022/12/31 – 2022/1/1

2022	پرری نہوتی ہتیل دگر اور	نیسراٹیل	یونان	نیٹلیا	رفمانیا	کرواٹیا	نیسپانیا	تورکیا	مصر	تایوان	سہنگاپور	چین	نہمریکا	نہزاندراو
کانوئی دووم	12,431,994	21%	41%	28%	5%	6%	6%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
شوبات	11,302,306	6%	36%	39%	0%	6%	14%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
نازار	11,188,868	19%	5%	45%	0%	11%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	21%
نیسان	13,118,027	10%	27%	35%	0%	10%	13%	5%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
ناپار	13,331,579	11%	34%	32%	0%	6%	13%	0%	5%	0%	0%	0%	0%	0%
حوزہبران	11,168,971	2%	42%	27%	12%	0%	0%	9%	0%	0%	0%	0%	0%	9%
تہموڑ	13,340,000	4%	15%	39%	0%	15%	0%	0%	0%	7%	7%	0%	0%	12%
ناپ	11,560,000	23%	31%	26%	11%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	9%
نہیلول	13,220,000	39%	21%	18%	5%	5%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	13%
تشریفی پیکم	12,250,000	0%	17%	38%	6%	5%	0%	5%	5%	0%	0%	8%	8%	8%
تشریفی دووم	10,345,000	10%	0%	25%	10%	26%	0%	0%	0%	0%	20%	10%	0%	0%
کانوئی پیکم	12,255,000	38%	0%	14%	5%	18%	0%	0%	0%	16%	0%	8%	0%	0%
نتیجہم	145,511,745	15%	22%	30%	4%	9%	3%	2%	1%	2%	2%	2%	1%	6%

نهوتی بارکراوی ههزیمی له ساڵی 2022

تېبىنى

ئەم پاپۇرتە لە مالىپەرى (درو میدیا) لە (2023/1/7) بلاوگراوئەتەوئە؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11806

سەرچاوەکان

- راپۆرتى دىلۆيت، بەرهەمى نەوت و هەناردەو بەکاربردن و داھات لە 1ى کانونى دووھى 2022 تاكو 31ى ئادارى 2022 (وهرزى يەكەم)، مالىپەرى فەرمى حكومەتى هەريئى كوردستان.
- راپۆرتى دىلۆيت، بەرهەمى نەوت و هەناردەو بەکاربردن و داھات لە 1ى ئيسانى 2022 تاكو 30ى حوزەيرانى 2022 (وهرزى دووھم)، مالىپەرى فەرمى حكومەتى هەريئى كوردستان.
- نەوتى باركراوى هەريئ لە نيوئى يەكەمى 2022؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10621

- درو میدیا؛ هەناردەو نەوتى باركراوى هەريئ لە چارەكى سئيهەمى 2022؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11255

- ئەنوەر كەريئ؛ كۆى داھاتى نەوتى هەريئ لە مانگەكانى (تشرينى يەكەم، تشرينى دووھم، كانونى يەكەم)ى 2022، درو میدیا؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11352

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11546

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11773

گهشه‌ی داهاات و خه‌رجی نهوتی هه‌ریم له نیوان سالی 2021 و 2022 هه‌ناردی نهوت (4%) که‌میکردووو داهاات (41.5%) زیادیکردووو

گهشه‌ی داهاات و خه‌رجی نهوتی هه‌ریم له نیوان سالی 2021 و 2022

ئاستی نهوتی فرۆشراوی هه‌ریم له سالی (2022) دا، به‌راورد به سالی (2021)، نزیکه‌ی (6.5 ملیۆن) به‌رمیل و به‌رێژه‌ی (4.3%) دابه‌زیوو.

تیکرای نرخ‌ی نهوت له بازاره‌کانی جیهانی له سالی (2022) دا به‌رێژه‌ی (44.6%) و به‌هه‌ای (30.11) دۆلار بۆ هه‌ر به‌رمیلێک نهوت زیادیکردووو، به‌راورد به سالیکی پێشتر.

تیکرای نرخ‌ی نهوتی هه‌ریم له سالی (2022) دا به‌رێژه‌ی (47.3%) و به‌هه‌ای (28.15) دۆلار بۆ هه‌ر به‌رمیلێک نهوت زیادیکردووو.

داهااتی گشتی نهوتی فرۆشراوی هه‌ریم، له رینگه‌ی بۆریه‌وه له سالی (2022) دا، بری (3) ملیار و 746 ملیۆن و 466 هه‌زار و 935 دۆلاری به‌رێژه‌ی (41.5%) زیاتر بووه له سالی (2021).

کۆی خه‌رجی پرۆسه‌ی نهوتی هه‌ریم بری (2 ملیار و 98 ملیۆن و 21 هه‌زار و 485) دۆلار به‌رێژه‌ی (41.5%) له (2022) دا زیادیکردووو، به‌راورد به سالی (2021).

پوخته‌ی داهااتی نهوتی هه‌ریم له (2022) دا بری (1 ملیار و 648 ملیۆن و 445 هه‌زار و 450) دۆلاری به‌رێژه‌ی (41.5%) زیاتری کردووو، به‌راورد به سالی پێشتر.

یه‌که‌م؛ نهوتی فرۆشراوی هه‌ریم له رینگه‌ی بۆری نهوتی کوردستانه‌وه له سالی 2021 و 2022

پالپشت به ئاماره‌کانی کۆمپانیای دیلۆیت بۆ وردبینی نهوتی هه‌ریم و زانیاریه‌ی رۆژنامه‌هوانیه‌ی هه‌کان، له سالی (2021) دا هه‌ریمی کوردستان بری (152 ملیۆن و 1 هه‌زار و 152) به‌رمیل نهوتی له رینگه‌ی به‌نده‌ری جیهانی تورکیاوه فرۆشتووو.

به لآم له سآلى (2022) دا بړى نهوتى فروشراوى ههرىم بريتى بووه له (145 مليوڼ و 511 هزار و 745) بهرميل. بهم پييهش له سآلى (2022) دا نهوتى فروشراو، بړى (6 مليوڼ و 489 هزار و 409) بهرميل، به ريزهى (4.3%) كه ميكردوه.

گوره ترين پاشه كشهش له چاره كى يه كه مى سآلى (2022) بهراورد به چاره كى يه كه مى (2021) رويداوه، ريزهى ئاستى دابه زينه كه بريتيه له (6.7%)، بهرامبه ر به بړى (2 مليوڼ و 521 هزار و 354) بهرميل. به لآم له چاره كى سنيهمى (2022) بهراورد به هه مان ماوى سآلى (2021) بړيكي كه م و به ريزهى (0.1%) نهوتى فروشراو زياديكردوه كه تنها (44 هزار و 709) بهرميل نهوت بووه. (بو ورده كارى بړوانه خسته و چارتي ژماره (1))

خسته ى ژماره (1)

نهوتى فروشراوى ههرىم له سآلى 2021 و 2022

بړو ريزهى گشه ى هه نارده كرن		نهوتى فروشراوى ههرىم (بهرميل)		2022 - 2021
		2022	2021	
-6.7%	-2,521,354	34,923,168	37,444,522	چاره كى يه كه م
-4.6%	-1,806,789	37,618,577	39,425,366	چاره كى دووم
0.1%	44,709	38,120,000	38,075,291	چاره كى سنيهم
-6.0%	-2,205,975	34,850,000	37,055,975	چاره كى چوارم
-4.3%	-6,489,409	145,511,745	152,001,154	كز / تيكر

چارتي ژماره (1)

نهوتى فروشراوى ههرىم له سآلى 2021 و 2022
(بهرميل)

دووهم؛ تیکرای نرخي نهوت له بازارهکانی جیهان له سالی 2021 و 2022

به پیتی داتاکانی مالپهړی (Country Economy) تیکرای نرخي نهوت له بازارهکانی جیهاندا له تهواوی سالی (2022) دا بریتی بووه له (100.79) دۆلار. له کاتیکدا تیکرای نرخي نهوت له سالی (2021) دا بریتی بووه له (70.68) دۆلار.

بهم پنیهش تیکرای نرخي نهوت له سالی (2022) دا به ریژهی (44.6%) و به بههای (30.11) دۆلار بۆ هر بهرمیلیک نهوت زیادیکردووه، بهراورد به سالیک پیشتتر.

گه ورهترین بهرزبوونهوهی نرخي نهوتیش له بازارهکانی جیهاندا له چارهکی دووهمی سالی (2022) دا بهراورد به چارهکی دووهمی سالی پیشتتر روویداوهو به ریژهی (65%) و (44.71) دۆلار بۆ هر بهرمیلیک نهوت.

که مترین بهرزبوونهوهش له بهراوردی هر دوو چارهکی چوارهمی سالهکانی (2021 و 2022) رویداوه به ریژهی (11.3%) و به بههای (9) دۆلار بۆ هر بهرمیلیک. (بۆ وردهکاری پروانه خشته و چارتي ژماره (2))

خشته‌ی ژماره (2)

تیکرای نرخى نهوت له بازارهکانى جیهان له 2021 و 2022

برو ریژدهی گمشته‌ی نرخ		تیکرای نرخى نهوت له بازارهکانى جیهان		2022 - 2021
		2022	2021	
64.9%	\$ 39.48	\$ 100.30	\$ 60.82	چاره‌کی یه‌که‌م
65.0%	\$ 44.71	\$ 113.54	\$ 68.83	چاره‌کی دووهم
37.1%	\$ 27.24	\$ 100.71	\$ 73.47	چاره‌کی سنیهم
11.3%	\$ 9.02	\$ 88.61	\$ 79.59	چاره‌کی چوارهم
44.6%	\$ 30.11	\$ 100.79	\$ 70.68	تیکرای

سنیهم؛ تیکرای نرخى نهوتی فرۆشراوی ههریم له سالی 2021 و 2022

به‌پینی داتاكانی كۆمپانیای دیلۆیت و زانیاریه‌كان، تیکرای نرخى نهوتی فرۆشراوی ههریم له به‌نده‌ری جهیانی توركیا له ته‌واوی سالی (2022) دا بریتی بووه له (87.65) دۆلار، ئه‌مه‌ش ده‌ریده‌خات نهوتی ههریم به (13) دۆلار كه‌متر له نرخى جهیانی فرۆشراوه. له كاتی‌كدا تیکرای نرخى نهوتی فرۆشراوی ههریم له سالی (2021) دا بریتی بووه له (59.49) دۆلار.

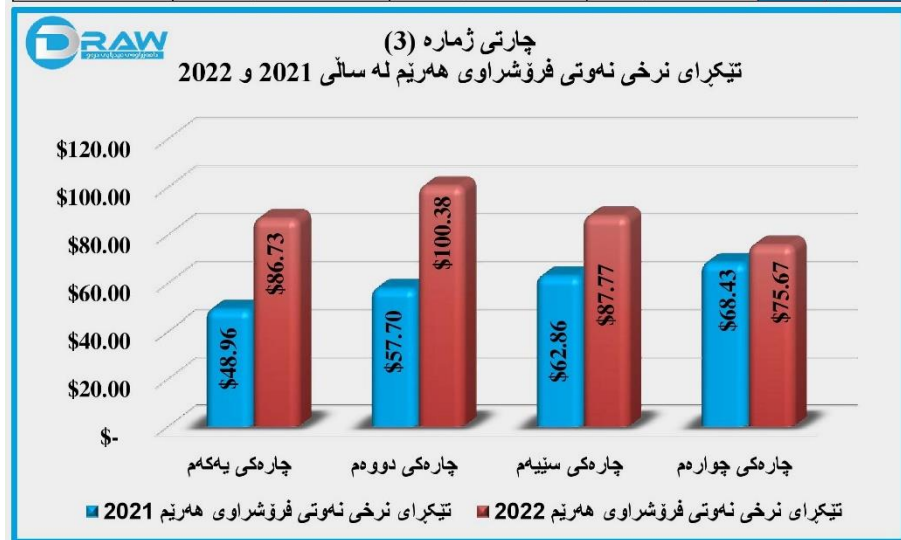
به‌م پینی‌ه‌ش تیکرای نرخى نهوتی ههریم له سالی (2022) دا به‌ریژده‌ی (47.3%) و به‌به‌های (28.15) دۆلار بۆ ههر به‌رمیلێك نهوت زیادیکردوه، به‌راورد به‌ سالیك بێشتر.

به‌رزترین نرخى نهوتی ههریمیش له چاره‌کی یه‌که‌می سالی (2022) دا به‌راورد به‌ چاره‌کی یه‌که‌می سالی بێشتر روویداوه و به‌ریژده‌ی (77.1%) و (37.77) دۆلار بۆ ههر به‌رمیلێك نهوت.

کەمترین بەرزبوونەوهش لە بەراوردی هەردوو چارەکی چوارەمی ساڵەکانی (2021 و 2022) رویداوه بە پێژەیی (10.6%) و بە بەهای (7.24) دۆلار بۆ هەر بەرمیلیک. (بۆ وردەکاری پڕوانە خەشتەو چارەتی ژمارە (3))

خەشتەیی ژمارە (3)
تیکرای نرخێ نهوتی فرۆشراوی هەریم له ساڵی 2021 و 2022

بڕو پێژەیی گەمەشی نرخ	تیکرای نرخێ نهوتی فرۆشراوی هەریم		2022 - 2021
	2022	2021	
77.1%	\$ 37.77	\$ 86.73	چارەکی یەكەم
74.0%	\$ 42.68	\$ 100.38	چارەکی دووهم
39.6%	\$ 24.91	\$ 87.77	چارەکی سێهههه
10.6%	\$ 7.24	\$ 75.67	چارەکی چوارهم
47.3%	\$ 28.15	\$ 87.64	تیکرای

چوارەم؛ کۆی داھاتی نهوتی هەریم له ساڵی 2021 و 2022

پاڵپشت بە زانیارییە بەرەستەکان، کۆی ئەو بڕە نهوتەیی حکومەتی هەریم، لە پێگەیی بۆری نهوتی کوردستانەوه هەناردەیی کردوووە فرۆشتوویەتی، لە ساڵی (2021) دا کۆی بەھاکەیی بریتی بوو لە (9 ملیار و 37 ملیۆن و 887 ھەزار و 22) دۆلار.

به لام به هۆی به رزبونه وهی نرخى نهوته وه له بازارهكانى جيهان و به رزبونه وهی نرخى نهوتى هه ريم له سالى (2022) دا كۆى به هالى نهوتى هه ريم بریتى بووه له (12 ملیار و 784 ملیون و 353 ههزار و 957) دۆلار

واته داهاى نهوتى فرۆشراوى هه ريم له پيگهى بۆرييه وه له سالى (2022) دا، برى (3 ملیار و 746 ملیون و 466 ههزار و 935) دۆلارى، به پيژدهى (41.5%) داها ته كهى زياتر بووه له سالى (2021) دا.

به رزترين ئاستى به رزبونه وهی داها ته كهش له چاره كى دووه مى (2022) دا تۆمار كراوه به راورد به هه مان ماوهى سالى (2021) و پيژده كهى بریتى بووه له (66%). نزمترین ئاستى به رزبونه وه كهش له چاره كى چواره مدا تۆمار كراوه به پيژدهى (3.8%). (بۆ ورده كاری پروانه خسته و چارتي ژماره (4))

خشته‌ی ژماره (4)

کۆی داهااتی نهوتی هه‌نارده‌کراوی هه‌ریم له ساڵی 2021 و 2022

پرو ریژدی گه‌شه‌ی داهاات		کۆی داهااتی نهوتی هه‌نارده‌کراوی هه‌ریم		2022 - 2021
		2022	2021	
65.2%	\$ 1,195,440,248	\$ 3,028,764,868	\$ 1,833,324,620	چاره‌کی یه‌که‌م
66.0%	\$ 1,501,221,099	\$ 3,776,300,589	\$ 2,275,079,490	چاره‌کی دووهم
39.9%	\$ 953,969,087	\$ 3,347,702,600	\$ 2,393,733,513	چاره‌کی سێهه‌م
3.8%	\$ 95,836,501	\$ 2,631,585,900	\$ 2,535,749,399	چاره‌کی چوارهم
41.5%	\$ 3,746,466,935	\$ 12,784,353,957	\$ 9,037,887,022	کۆ / تیکرا

چارته‌ی ژماره (4)

کۆی داهااتی نهوتی هه‌نارده‌کراوی هه‌ریم له ساڵی 2021 و 2022

پێنجه‌م؛ خه‌رجی پرۆسه‌ی نهوتی هه‌نارده‌کراوی هه‌ریم له ساڵی 2021 و 2022

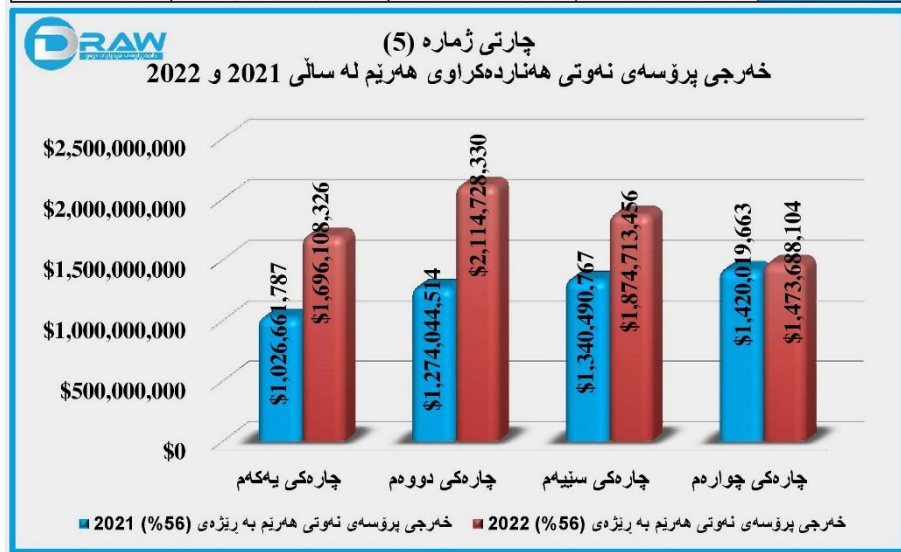
به‌پێی راپۆرته‌کانی دیلۆیت، به‌تیکرا (56%) ی داهااتی گه‌شتی نهوتی هه‌ریم له پرۆسه‌که‌دا به خه‌رج ده‌دریت. هه‌ر بۆیه تا ئاستی نرخه‌ی نهوت به‌رزبێت، داهاات زیاده‌کات و به‌هه‌مان ئاستیش برو ریژدی خه‌رجی روو له هه‌لکشان ده‌کات.

ده‌بینین له ساڵی (2021) دا، کۆی خه‌رجی پرۆسه‌ی نهوتی هه‌ریم بریتی بووه له (5 ملیار و 61 ملیۆن و 216 هه‌زار و 732) دۆلار. به‌لام له ساڵی (2022) دا بۆی خه‌رجی هه‌لده‌کشیت بۆ (7 ملیار و 159 ملیۆن و 238 هه‌زار و 216) دۆلار.

واته بری (2 ملیار و 98 ملیون و 21 هزار و 485) دۆلار به پیژدی (41.5%) خهرجی نهوتی ههریم له (2022) دا زیاتری کردوه، بهراورد به سالی (2021). (بۆ وردهکاری پروانه خستهو چارتی ژماره (5))

خستهی ژماره (5)
خهرجی پرۆسهی نهوتی ههناردهکراوی ههریم له سالی 2021 و 2022

پرو ریژدی گهشهی خهرجی نهوتی ههریم	خهرجی پرۆسهی نهوتی ههریم به ریژدی (%56)	2022 - 2021	
		2022	2021
65.2%	\$ 669,446,539	\$ 1,696,108,326	\$ 1,026,661,787
66.0%	\$ 840,683,816	\$ 2,114,728,330	\$ 1,274,044,514
39.9%	\$ 534,222,689	\$ 1,874,713,456	\$ 1,340,490,767
3.8%	\$ 53,668,441	\$ 1,473,688,104	\$ 1,420,019,663
41.5%	\$ 2,098,021,485	\$ 7,159,238,216	\$ 5,061,216,732

شهشهم؛ پوختهی داهااتی نهوتی ههناردهکراوی ههریم له سالی 2021 و 2022

به پیتی راپۆرتهکانی دیلۆیت، به تیکرا (44%) داهااتی گشتی نهوتی بۆ حکومهتی ههریم دهمینیتهوه. به ههمان شیوهی بهرزبونهوی نرخ و خهرجی پرۆسهی نهوتی ههریم، پوختهی داهاات (داهااتی گهراوه بۆ حکومهتی ههریم) رووی له بهرزبونهوه کردوه.

له سالی (2021)دا، پوختهی داھاتی نهوتی ههریم بریتی بووه له (3 ملیار و 976 ملیون و 670 ههزار و 290) دۆلار. بهلام له سالی (2022)دا بری پوختهی داھات هه لدهکشیت بۆ (5 ملیار و 625 ملیون و 115 ههزار و 741) دۆلار.

واته بری (1 ملیار و 648 ملیون و 445 ههزار و 450) دۆلار و به ریزهی (41.5%) پوختهی داھاتی نهوتی ههریم له (2022)دا زیاتری کردوو، بهراورد به سالی پیتشتر. (بۆ وردهکاری بروانه خشتهو چارتی ژماره (6))

خشتهی ژماره (6)

پوختهی داھاتی نهوتی ههناردهکر داوی ههریم له سالی 2021 و 2022

پوختهی داھات (داھاتی گهراوه)ی نهوتی ههناردهکر داوی ههریم به ریزهی (44%)	2022 - 2021	
	2022	2021
برو ریزهی گهشهی داھاتی گهراوه		
چارهکی یهکهم	\$806,662,833	\$1,332,656,542
چارهکی دووهم	\$1,001,034,976	\$1,661,572,259
چارهکی سینیهم	\$1,053,242,746	\$1,472,989,144
چارهکی چوارهم	\$1,115,729,736	\$1,157,897,796
کو / تیکرا	\$3,976,670,290	\$5,625,115,741

چارتی ژماره (6)

پوختهی داھاتی نهوتی ههناردهکر داوی ههریم له سالی 2021 و 2022

تیبینی

ئهم راپۆرتته له مالمپهری (دره و میدیا) له (2023/1/17) بلاوکرودهتوه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11873

- به‌رهه‌می نهوت و هه‌ناردهو به‌کاربردن و داهاات له ماوه‌ی ای کانونی دووه‌می ۲۰۲۱ تا‌کو ۳۱ی ئاداری ۲۰۲۱؛
<https://govkrd.b-cdn.net>
- به‌رهه‌می نهوت و هه‌ناردهو به‌کاربردن و داهاات له ماوه‌ی ای نیسانی ۲۰۲۱ تا‌کو ۳۰ی حوزده‌یرانی ۲۰۲۱؛
<https://govkrd.b-cdn.net>
- به‌رهه‌می نهوت و هه‌ناردهو و به‌کاربردن و داهاات له ماوه‌ی ای ته‌موزی ۲۰۲۱ تا‌کو ۳۰ ئه‌یلوولی ۲۰۲۱؛
<https://govkrd.b-cdn.net>
- به‌رهه‌می نهوت و هه‌ناردهو به‌کاربردن و داهاات له ماوه‌ی ای تشرینی یه‌که‌می ۲۰۲۱ تا‌کو ۳۱ کانونی یه‌که‌می ۲۰۲۱؛
<https://govkrd.b-cdn.net>
- به‌رهه‌می نهوت و هه‌ناردهو به‌کاربردن و داهاات له ماوه‌ی ای کانونی دووه‌می 2022 تا‌کو ۳۱ی ئاداری 2022؛
<https://govkrd.b-cdn.net>
- به‌رهه‌می نهوت و هه‌ناردهو به‌کاربردن و داهاات له ماوه‌ی ای نیسانی 2022 تا‌کو ۳۰ی حوزده‌یرانی 2022؛
<https://govkrd.b-cdn.net>
- دره‌و میدیا، هه‌نارده، نرخ، داهاات، خه‌رجی و نهوتی بارکراوی هه‌ریم له ساڵی 2022؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11806
- دره‌و میدیا، دیوی ناوه‌وه‌ی راپۆرت‌ه‌کانی دیلۆیت... پڕۆسه‌ی نهوتی هه‌ریم له ساڵی (2022)دا؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9981
- Crude Oil Brent US Dollars per Barrel;
<https://countryeconomy.com>

پوختەى بەھای نەوتى (عیراق و ھەریم) لە سالى (2022)دا لە بەرمیلێکدا؛ ھەریم (38.6) و عیراق (82.1) دۆلارى بۆ ماوەتەوہ

پوختەى بەھای نەوتى (عیراق و ھەریم) لە سالى (2022)دا؛

بە تیکرا تێچووی بەرمیلێک نەوت لە ھەریم زیاتر لە (49) دۆلار و لە عیراق (13.38) دۆلار بوو، بەمانایەکی دیکە (56%) داھاتی نەوتى ھەریم چووہ بۆ خەرجى پڕۆسەکە و لە عیراقیش (14%) تێچووی پڕۆسەکە بووہ.

ئەگەر ھەریمی کوردستان بەو نرخ و تچووی سۆمۆ نەوتى فرۆشتبا، ئەوا لە بەرمیلێکدا لەبى (38.6) دۆلار، (82.16) دۆلارى بۆ دەمايەوہ، واتە لەبى ئەوہى ئیستا تەنھا (5) ملیار و 625 ملیۆن) دۆلار پوختەى داھاتی نەوتەکەى بێت، ئەوا پوختەى داھاتەکەى زۆرتر لە (11 ملیار) دۆلار دەبوو.

یەكەم: بەراوردی بەھای نەوتى ھەریم و عیراق لە سالى (2022)

بەبێ شیکارییەکان حکومەتى عیراق لە سالى (2022)دا، لە رینگەى کۆمپانیای بەبازارکردنى نەوتى عیراق (سۆمۆ)وہ بەتیکرا بەرمیلێک نەوتى بە (95.54) دۆلار فرۆشتووہ و کۆى بەھای نەوتى فرۆشراو بریتى بووہ لە (115 ملیار و 466 ملیۆن و 245 ھەزار) دۆلار.

بەبێ لیدوانى (دورەید عەبدوللا – توێژەر و شارەزا)؛ "کۆمپانیا بیانییەکانى نەوت پشکیان لە دەرھێنانى (70%)ى نەوتى ھەناردەکراوى عیراق بەرپێژەى (20%) ھەبە" بەبێ زانیارییەکانى ناوبرا و "عیراق لە سالى رابردوو پێویستە (16.1 ملیار) دۆلار وەك حەق دەستى کۆمپانیاکان و تێچووی بەرھەمھێنان نەوت خەرج بکات".

پالپشت بەو لیکدانەوہیە رێژەى گەرانەوہى داھاتی نەوتى عیراق (86%) بووہ برى (14%)ى چووہ بۆ خەرجى پڕۆسەى نەوت. بە مانایەکی دیکە لە ھەر بەرمیلێک نەوتى فرۆشراوى عیراق

به تیکرا (82.16) دۆلاری گهراوتهوه بۆ خهزینهی گشتی عیراق و (13.38) دۆلار خهرجی بهرمیلیک نهوت بووه.

بهلام نهوه بۆ ههریمی کوردستان راست نیه! چونکه بهپیی لیکدانهوهکان حکومهتی ههریم له سالی (2022)دا، له ریگهی بۆری نهوتی کوردستانهوه، بهتیکرا بهرمیلیک نهوتی به (87.58) دۆلار فرۆشتوووه کۆی بههای نهوتی فرۆشراو بریتی بووه له (12 ملیار و 784 ملیۆن و 353 ههزار و 956) دۆلار، بهلام بری (5 ملیار و 625 ملیۆن و 115 ههزار و 741) دۆلاری خراوته سهه داهاات و خهزینهی گشتی حکومهتی ههریم (وهزارهتهکانی دارایی و سامانه سروشتیهکان).

بهم پییهش پێژهی گهراونهوی داهااتی نهوتی ههریم (44%) بووهو بری (56%)ی چوووه بۆ خهرجی پرۆسهی نهوت. به مانایهکی دیکه له ههر بهرمیلیک نهوتی فرۆشراوی ههریم به تیکرا تهنها (38.65) دۆلاری گهراوتهوه بۆ خهزینهی گشتی و (49.2) دۆلار خهرجی بهرمیلیک نهوت بووه. برپوانه (خهشتهو گرافیکی ژماره (1))

خێشەیی ژمارە (1)
بەراوردی نووتی داھات و خەرجی نووتی (عێراق و ھەرێم)
لە ساڵی (2022)

داھاتی گەراوەی (1) بەرمیل نووت	پوختەیی بڕ و رێژەیی داھاتی گەراوەی نووت بۆ خەزینەیی گشتی حکومەت		داھاتی گشتی نووت	تێکرای نرخە بەرمیلیک نووتی فروشرۆ	بەری نووتی فروشرۆ (بەرمیل)	2022	
	رێژە	دینار					دۆلار
\$82.16	86.00%	143,986,407,515,000	\$99,300,970,700	\$115,466,245,000	\$95.54	1,208,531,119	عێراق
\$38.65	44.00%	8,156,417,823,820	\$5,625,115,741	\$12,784,353,956	\$87.85	145,511,745	ھەرێم

دوووم: جیاوازی به‌های نه‌وتی کوردستان؛ هه‌ناردەکردنی به‌ریگه‌ی سۆمۆ یان سەربەخۆ (پیش لیدەکردنی خەرجییه‌کان)

به‌پیتی زانیاریه‌کان دیلۆیت و به‌دواداچوونه‌کان حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان له‌سالی (2022)دا (145 ملیۆن و 511 هه‌زار) به‌رمیل نه‌وتی به‌بۆری نه‌وتی کوردستان و له‌ریگه‌ی به‌نده‌ری جهیهانی تورکیاوه‌ فرۆشتوو، تیکرای نرخی نه‌وتی برینت له‌ساله‌که‌دا بریتی بووه‌ له (100.78) دۆلاری ئەمریکی، به‌لام حکومه‌تی هه‌ریم نه‌وته‌که‌ی له‌بازاردا به‌نزیکه‌ی (13) دۆلار که‌متر فرۆشتوووه‌ بۆیه‌ ئەو نرخانه‌ی له (خشته‌ی ژماره (2)) دانراوه‌ به‌هه‌ر به‌رمیلیکی فرۆشراوی کوردستان به‌تیکرا (12.94) دۆلار که‌متره‌ له‌نرخی نه‌وتی برینت و حکومه‌تی هه‌ریم له‌ساله‌که‌دا تیکرای به‌رمیلیک نه‌وتی به (87.85)دۆلار فرۆشتوووه‌.

بۆیه‌ ده‌بینین کۆی ئەو نه‌وته‌ی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان له‌ساله‌که‌دا هه‌ناردەیکردوووه‌ به‌بێ هیچ خەرجییه‌ک به‌هاکه‌ی ده‌کاته (12 ملیار و 784 ملیۆن و 353 هه‌زار و 956) دۆلاری ئەمریکی.

به‌لام ئەگەر هه‌مان ئەو پره‌ نه‌وته‌ی هه‌ریمی کوردستان هه‌ناردە کردوووه‌ له‌سالی (2022)دا له‌ریگه‌ی حکومه‌تی ناوه‌ندی و کۆمپانیا به‌بازارکردنی نه‌وتی عێراق (سۆمۆ)وه‌ هه‌ناردە بکرایه‌ جیاوازییه‌که‌ی چی ده‌بوو؟

به‌پیتی زانیارییه‌کانی وه‌زاره‌تی نه‌وتی عێراق، کۆمپانیا‌ی سۆمۆ له‌سالی (2022)دا به‌تیکرا به‌رمیلیک نه‌وتی به (95.54) دۆلار فرۆشتوووه‌، واته‌، ئەو پره‌ نه‌وته‌ی حکومه‌تی هه‌ریم به‌شێوه‌ی سەربەخۆ فرۆشتووویه‌تی، ئەگەر له‌ریگه‌ی کۆمپانیا‌ی سۆمۆوه‌ به‌بازاری بختسایه‌، به‌هاکه‌ی بریتی ده‌بوو له (13 ملیار و 920 ملیۆن و 120 هه‌زار و 423) دۆلاری ئەمریکی، به‌م پێیه‌ش به‌گشتی نه‌وتی هه‌ریم بری (1) ملیار و 135 ملیۆن و 766 هه‌زار و 467) دۆلاری ئەمریکی به‌هه‌رزانه‌تر فرۆشراوه‌ له‌سالی (2022)دا. بۆ ورده‌کاری ته‌واوی مانگه‌کانی سالی (2022) و جیاوازی داهاات له‌نیوان هه‌ردوو ریگاکه‌ بروانه (خشته‌ی ژماره (2)).

خشتی ژماره (2)
جوازای بهای نهونی کورستان؛ هئارده کردنی به ږنگی سوږو بان سر به سوږو
(پیش لیدوړ کردنی خه جیهه کان)

جوازای داهاټ	کوی داهاټ/ به ږنگی سوږو	کوی داهاټ/ به بوړی کورستان	جوازای نرخ/ پهر میل	تیکرای ترخی نهرت په ږنگی سوږو / (1) پهر میل	تیکرای ترخی نهرت بوړی کورستان/ (1) پهر میل	کوی نهرتی هئارده کړاو پهر میل/مانگانه	2022
\$123,511,860	\$1,042,111,897	\$918,600,037	\$9.94	\$83.83	\$73.89	12,431,994	کانونی نووم
\$75,228,149	\$1,072,995,722	\$997,767,574	\$6.66	\$94.94	\$88.28	11,302,306	شوپات
\$101,628,488	\$1,214,025,745	\$1,112,397,257	\$9.08	\$108.50	\$99.42	11,188,868	ننار
\$152,169,113	\$1,372,539,165	\$1,220,370,052	\$11.60	\$104.63	\$93.03	13,118,027	نوسان
\$148,780,422	\$1,495,669,848	\$1,346,889,426	\$11.16	\$112.19	\$101.03	13,331,579	ننار
\$44,117,435	\$1,253,158,546	\$1,209,041,111	\$3.95	\$112.20	\$108.25	11,168,971	حوز مهران
\$30,281,800	\$1,350,808,400	\$1,320,526,600	\$2.27	\$101.26	\$98.99	13,340,000	تسموز
\$87,971,600	\$1,099,587,200	\$1,011,615,600	\$7.61	\$95.12	\$87.51	11,560,000	ناب
\$168,422,800	\$1,183,983,200	\$1,015,560,400	\$12.74	\$89.56	\$76.82	13,220,000	بهرول
\$98,857,500	\$1,084,492,500	\$985,635,000	\$8.07	\$88.53	\$80.46	12,250,000	تشری پیگام
\$36,414,400	\$848,290,000	\$811,875,600	\$3.52	\$82.00	\$78.48	10,345,000	تشری نووم
\$68,382,900	\$902,458,200	\$834,075,300	\$5.58	\$73.64	\$68.06	12,255,000	کانونی پیگام
\$1,135,766,467	\$13,920,120,423	\$12,784,353,956	\$7.68	\$95.54	\$87.85	145,511,745	ناتمام

سێنهم: جیاوازی به‌های نه‌وتی کوردستان؛ هه‌نارده‌کردنی به‌ریگه‌ی سۆمۆ یان سه‌ربه‌خۆ (پاش لێده‌کردنی خه‌رجیه‌کان)

به‌پیتی و ته‌ی به‌رپرسیانی په‌یوه‌نیدار به‌ پرسی نه‌وتی هه‌رێم و وردبینی و راپۆرته‌کانی کۆمپانیای دیلۆیت (56%)ی داهااتی نه‌وتی هه‌رێم ده‌دریت به‌ کۆمپانیا نه‌وتیه‌کان و خه‌رجی به‌ره‌مه‌پێنانی نه‌وت.

بۆیه‌ دوای لێده‌کردنی خه‌رجیه‌کانی پرۆسه‌ی نه‌وت و هه‌رزانه‌تر فرۆشتنی. ئه‌و داهاته‌ی بۆ حکومه‌تی هه‌رێم ده‌مێنێته‌وه له‌ فرۆشتنی (145 ملیۆن و 511 هه‌زار و 745) به‌رمیل نه‌وت له‌ ساڵی (2022) دا ده‌کاته (5 ملیار و 625 ملیۆن 115 هه‌زار و 741) دۆلار، واته‌ به‌ تیکرا له‌ ماوه‌ی ساڵه‌که‌دا هه‌ر به‌رمیلیک نه‌وت ته‌نها (38.65) دۆلار ماوه‌ته‌وه بۆ حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان.

ئهمه له‌ کاتیگدا په‌ له‌سه‌ر بنه‌مای هه‌مان گریمانه‌ی بێشو، ئه‌گه‌ر ئه‌و بره‌ نه‌وته‌ی هه‌رێمی کوردستان هه‌نارده‌ی کردوه، کۆمپانیای به‌بازارکردنی نه‌وتی عێراق (سۆمۆ) هه‌نارده‌ی بکرایه، بۆ هه‌ر به‌رمیله‌ نه‌وتیک به‌تیکرا له‌ ساڵی (2022) دا حکومه‌تی هه‌رێم بێی (37.77) دۆلاری دیکه‌ی بۆ ده‌مایه‌وه به‌ کۆی گشتی ده‌یکرده (5 ملیار و 510 ملیۆن و 980 هه‌زار و 598) دۆلاری ئه‌مریکی.

به‌مایه‌کی دیکه حکومه‌تی هه‌رێم له‌ بری (5 ملیار و 625 ملیۆن و 115 هه‌زار و 741) دۆلار، زیاتر له‌ دوو هینده‌ی ئه‌و بره‌ی ده‌ستده‌که‌وت که‌ بریتی ده‌بوو له‌ (11 ملیار و 136 ملیۆن 96 هه‌زار و 339) دۆلاری له‌ فرۆشی نه‌وتی هه‌رێمه‌وه ده‌ستده‌که‌وت. بۆ ورده‌کاری زیاتر برۆانه (خشته‌ی ژماره (3)).

بێویسته ئاماژه‌ به‌وه‌ش بده‌ین له‌سه‌ر بنه‌مای لێدوانی (دوره‌ید عه‌بدوڵا)، پشکی کۆمپانیا بیانییه‌کان له‌ نه‌وتی فرۆشراوی عێراق (20%)ه بۆ له‌ (70%) به‌ره‌مه‌ی نه‌وتی عێراق نه‌ک سه‌رجه‌م به‌ره‌مه‌که‌ی، چونکه (30%)ی به‌ره‌مه‌پێنانی نه‌وتی عێراق له‌ لایه‌ن کۆمپانیا خۆمالییه‌کانه‌وه به‌ره‌مه‌ده‌هێنریت، بۆیه ئه‌گه‌ر ئه‌و رێژه‌یه‌ی پشکی کۆمپانیا بیانییه‌کان به‌سه‌ر کۆی گشتی داهااتی عێراق بخه‌ملێنین، ئه‌وا پشکه‌کان ده‌گه‌نه (14%) له‌ کۆی گشتی داهااتی به‌ره‌مه‌دا.

به‌لام ئهمه بۆ هه‌رێم راست ده‌رناچیت، چونکه سه‌رجه‌م کۆمپانیا به‌ره‌مه‌پێنه‌کانی هه‌رێم بیانین، بۆیه گریمانه‌ی ئه‌وه‌مان کردوه (20%) داهااتی نه‌وتی هه‌رێم بچوايه بۆ خه‌رجی پرۆسه‌که ئه‌گه‌ر له‌ ریگه‌ی سۆمۆوه هه‌نارده بکرایه نه‌ک (14%).

خشتی ژماره (3)
جوازای بهای نهونی کوردستان؛ هزارده کردنی به ریگی سوئو بان سور به سوئو
(باش لیدور کردنی خورجیه کان)

2022	کوی بهی هاتل دهکراو بهر میل/بانتگاهانه	تیکرای نرخی نهون توری نهونی کوردستان/ بهر میل	تیکرای نرخی نهون توری بهر میل	تیکرای نرخی نهون توری بهر میل	تیکرای نرخی نهون باش لیدور کردنی کوردستان نهون سوئو/بهر میل	جوازای نرخ/ بهر میل	پوختی به دولار/ توری کوردستان/ دواي لیدور کردنی خورجی	پوختی به دولار/ به ریگی سوئو	جوازای داهاات دواي لیدور کردنی خورجی	کلونی دووم
کانونی دووم	12,431,994	\$73.89	\$32.51	\$83.83	\$67.06	(\$34.55)	\$404,184,016	\$833,689,518	\$429,505,502	
شویات	11,302,306	\$88.28	\$38.84	\$94.94	\$75.95	(\$37.11)	\$439,017,732	\$858,396,578	\$419,378,846	
بازار	11,188,868	\$99.42	\$43.74	\$108.50	\$86.80	(\$43.06)	\$489,454,793	\$971,220,596	\$481,765,803	
نیشان	13,118,027	\$93.03	\$40.93	\$104.63	\$83.70	(\$42.77)	\$536,962,823	\$1,098,031,332	\$561,068,509	
بیلر	13,331,579	\$101.03	\$44.45	\$112.19	\$89.75	(\$45.30)	\$592,631,348	\$1,196,535,878	\$603,904,531	
خوزیوان	11,168,971	\$108.25	\$47.63	\$112.20	\$89.76	(\$42.13)	\$531,978,089	\$1,002,526,837	\$470,548,748	
کشمور	13,340,000	\$98.99	\$43.56	\$101.26	\$81.01	(\$37.45)	\$581,031,704	\$1,080,646,720	\$499,615,016	
تاپ	11,560,000	\$87.51	\$38.50	\$95.12	\$76.10	(\$37.59)	\$445,110,864	\$879,669,760	\$434,558,896	
بیلول	13,220,000	\$76.82	\$33.80	\$89.56	\$71.65	(\$37.85)	\$446,846,576	\$947,186,560	\$500,339,984	
تشریش پیکم	12,250,000	\$80.46	\$35.40	\$88.53	\$70.82	(\$35.42)	\$433,679,400	\$867,594,000	\$433,914,600	
تشریش دووم	10,345,000	\$78.48	\$34.53	\$82.00	\$65.60	(\$31.07)	\$357,225,264	\$678,632,000	\$321,406,736	
کانونی پیکم	12,255,000	\$68.06	\$29.95	\$73.64	\$58.91	(\$28.97)	\$366,993,132	\$721,966,560	\$354,973,428	
بانتجام	145,511,745	\$87.85	\$38.65	\$95.54	\$76.43	(\$37.77)	\$5,625,115,741	\$11,136,096,339	\$5,510,980,598	

تیبینی

ئەم راپۆرتە لە مائپەری (درو میدیا) لە (2023/1/21) بۆلاوکراوەتەوہ؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11899

سەرچاوەکان

- درو میدیا، ھەناردە، نرخ و داھاتی ئەوتی عێراق لە ساڵی 2022؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11799
- درو میدیا، ھەناردە، نرخ، داھات، خەرجی و ئەوتی بارکراوی ھەریم لە ساڵی 2022؛
https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11806
- السومریة نیوز، لمانا یدفع العراق 16 مليار دولار للشركات المستخرجة للنفط.. أسباب واحصائيات؛
<https://www.alsumaria.tv/news/%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF/444111/%D9%84%D9%85%D8%A7%D8%B0%D8%A7-%D9%8A%D8%AF%D9%81%D8%B9-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82-16-%D9%85%D9%84%D9%8A%D8%A7%D8%B1-%D8%AF%D9%88%D9%84%D8%A7%D8%B1-%D9%84%D9%84%D8%B4%D8%B1%D9%83%D8%A7%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%B3%D8%AA%D8%AE%D8%B1%D8%AC%D8%A9>

بەرھەمھەتھان لە چوارچۆھە گریبەستەکانی گەنەل ئینئیرجی تورکی لە سالی 2022 ئاستی بەرھەمی نەوت لە سەرچەم ناوچەي گریبەستەکانی گەنەل ئینئیرجی دابەزیوہ

بەپیی پاپۆرتەکانی کۆمپانیای "گەنەل ئینئیرجی" ی تورکی، لە سەرچەم ئەو کێلگە نەوتیانەي ھەریمی کوردستان کە کۆمپانیاکە تیدا پشکدارە، لە سالی (2022) دا ئاستی بەرھەمھەتھانی نەوت بە پیژەھەکی بەرز دابەزیوہ بەراورد بە سالی (2021)، بە جۆریک؛

ئاستی بەرھەمی نەوتی پۆژانە لە کێلگەي سارتا (26%) دابەزیوہ.

ئاستی بەرھەمی نەوتی پۆژانە لە کێلگەي تەق تەق (18%) دابەزیوہ.

ئاستی بەرھەمی نەوتی پۆژانە لە ناوچەي گریبەستی تاوکی (1%) دابەزیوہ.

تا ئیستا کێلگەي قەرەداغ نەگەیشتووہ بە بەرھەمھەتھان کە کۆمپانیای تورکییە کە (40%) ی پشکەکانی تیداھە.

گەنەل ئینئیرجی لە کێلگە نەوتیەکانی ھەریمی کوردستان

حکومەتی ھەریمی کوردستان گریبەستی لەگەل کۆمپانیای "گەنەل ئینئیرجی" ی تورکی ھەبە لە ھەر یەک کێلگەکانی (تاوکی، تەق تەق، سارتا و قەرەداغ)، سێ کێلگەي یەکەمیان لە بەرھەمھەتھاندان، بەپیی داواین پاپۆرتەکانی کۆمپانیای "گەنەل ئینئیرجی" لە تەواوی سالی (2022) دا، ئاستی بەرھەمی گشتی ھەر سێ کێلگەي (تاوکی، تەق تەق و سارتا) پوو ی لە دابەزین کردووہ، بە جۆریک لە ھەرسێ کێلگەي ناویراودا لە ئەمسالدا بەرھەمی پۆژانە بە تیکرا بریتی بووہ لە (116 ھەزار و 290) بەرمیل نەوتی خاو.

ئەمە لە کاتیکداھە تیکرای بەرھەمی ھەرسێ کێلگە کە لە سالی (2021) دا بریتی بووہ لە (120 ھەزار و 600) بەرمیل نەوتی پۆژانە.

بەم پىننە ئاستى بەرھەمى پۈژانەى كىلگەكانى (تاوكى، تەق تەق و سارتا) بە گشتى لە سالى (2022) دا بەراورد بە سالى (2021)، برى (4 ھەزار و 310) بەرميل نەوتى پۈژانە بە رېژەى (4%) دا بەزىوہ.

سەبارت بە وردە كارى ھەر كىلگەكە، زانىارىيەكان بەم جۈرەن؛

يەكەم؛ كىلگەى تاوكى

ھەرىكە لە كۆمپانىكانى دى ئىن ئۆى (DNO) ى نەروىجى و كۆمپانىاى گەنەل ئىنېرجى (Genel Energy) توركى لە كىلگەى تاوكى خاوەن پشكن. كۆمپانىاى دى ئىن ئۆ (DNO) خاوەنى (75%) ى پشكەكانەو گەنەل ئىنېرجى خاوەنى (25%) ى پشكەكانە. ناوچەى گرېبەستى تاوكى لە پارىژگای دھۆكە.

بەپىنې راپۈرتەكانى گەنەل ئىنېرجى بەرھەمى پۈژانەى كىلگەى تاوكى بە تىكرا لە سالى (2022) دا برىتى بووہ لە (107 ھەزار و 90) بەرمىلى پۈژانە.

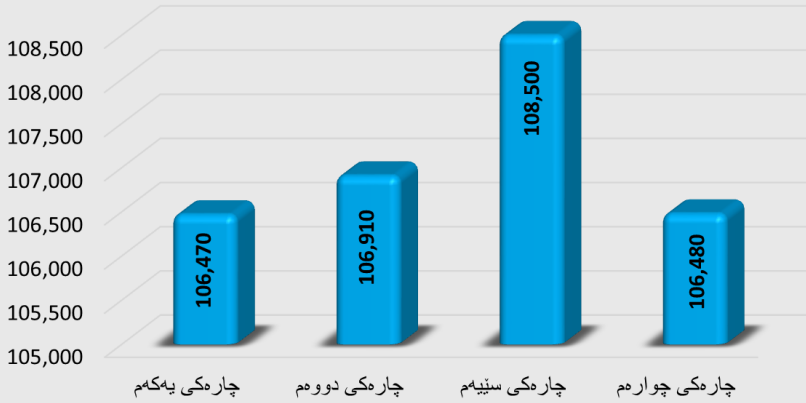
ئەوېش بە جۈرىك لە چارەكى يەكەمى سالى (2022) دا بە تىكرا بەرھەمى كىلگەكە برىتى بووہ لە (106 ھەزار و 470) بەرمىلى پۈژانە.

لە چارەكى دووھمى سالى (2022) دا بە تىكرا بەرھەمى كىلگەكە برىتى بووہ لە (106 ھەزار و 910) بەرمىلى پۈژانە.

لە چارەكى سىنېھمى سالى (2022) دا بە تىكرا بەرھەمى كىلگەكە بەزبووہتەوہ بۇ (108 ھەزار و 500) بەرمىلى پۈژانە.

لە چارەكى چوارەمى سالى (2022) دا بە تىكرا بەرھەمى كىلگەكە برىتى بووہ لە (106 ھەزار و 480) بەرمىلى پۈژانە. (بروانە چارتى ژمارە (1))

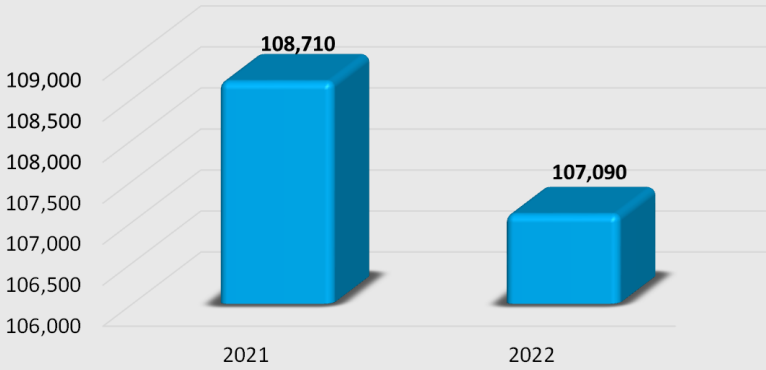
چارتی ژماره (1)
تیکرای بهرهمی ناوچهی گریبهستی تاوکی 2022
(بهرمیل/رؤژانه)

هەر به پیتی راپۆرتەکانی کۆمپانیاکە ناوچهی گریبهستهکه له سالی (2021) دا تیکرای بهرهمی
رؤژانهی بریتی بووه له (108 ههزار و 710) بهرمیل.

بههه پینیه ناستی بهرهمی رؤژانهی ناوچهی گریبهستهکه به گشتی له سالی (2022) دا بهراورد
به سالی (2021) به تیکرا بپی (ههزار و 620) بهرمیل نهوتی رؤژانه به رپۆدهی (1%) دابهزیوه.
(بروانه چارتی ژماره (2))

چارتی ژماره (2)
تیکرای بهرهمی ناوچهی گرنیهستی تاوکی
(بهرمیل/رۆژانه)

دووهم؛ کینگهی تهق تهق

ئهم کینگه دهکه ویتته ناحیهی "تهق تهق" هوه له قهزای کۆیه، رووبهرهکهی (951) کیلۆمهتر دووجایه، پشکهکانی کینگهی ناوبراو دابهشبوون بهسەر کۆمپانیای "ئهداکس پیترولیۆم" که (%36) ی پشکهکان و "گهنهڵ ئینیرجی" تورکی (%44) ی پشکهکان و (%20) ی پشکی (کیپکۆ) حکومهتی ههریم کوردستانه.

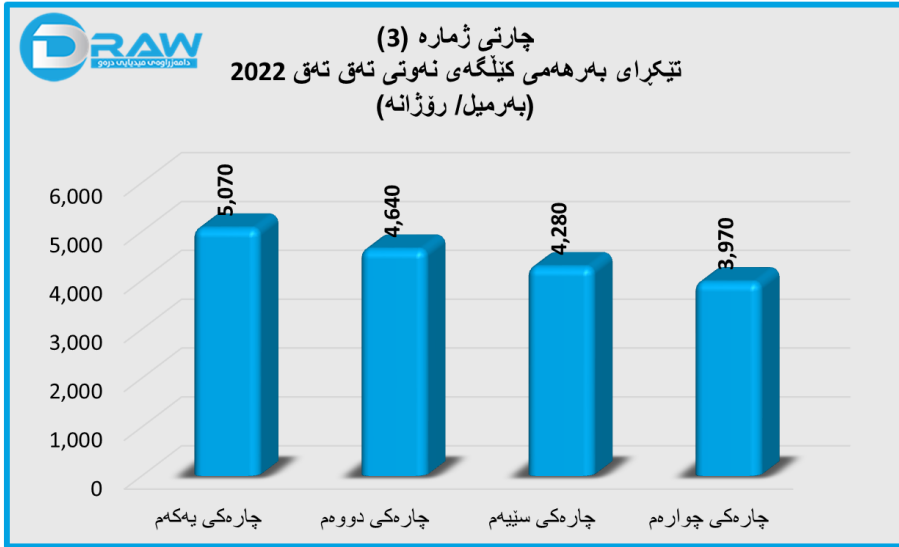
بهپیتی راپۆرتهکانی کۆمپانیای "گهنهڵ ئینیرجی" بهرهمی رۆژانهی کینگهی "تهق تهق" به تیکرا له سالی (2022) دا بریتی بووه له (4 ههزار و 490) بهرمیلی رۆژانه.

ئهویش به جۆریک له چارهکی یهکهمی سالی (2022) دا به تیکرا بهرهمی کینگهکه بریتی بووه له (5 ههزار و 70) بهرمیلی رۆژانه.

له چارهکی دووهمی سالی (2022) دا به تیکرا بهرهمی کینگهکه بریتی بووه له (4 ههزار و 640) بهرمیلی رۆژانه.

له چارهکی سێیهمی سالی (2022) دا به تیکرا بهرهمی کینگهکه بریتی بووه له (4 ههزار و 280) بهرمیلی رۆژانه.

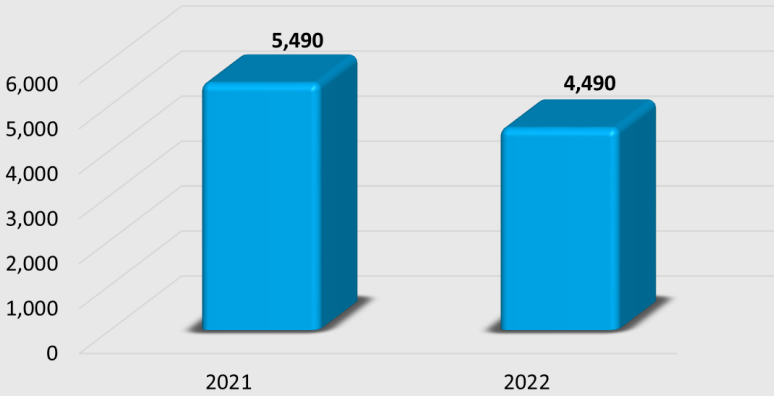
له چاره‌کی چواره‌می سالی (2022) دا به تیکرا بهره‌می کینگه‌که بریتی بووه له (3 هزار و 970) به‌رمیلی رۆژانه. (بروانه چارتي ژماره (3))

هر به‌پیتی راپورته‌کان ناوچه‌ی گریبه‌سته‌که له سالی (2021) دا به تیکرا بهره‌می رۆژانه‌ی بریتی بووه له (5 هزار و 490) به‌رمیل.

به‌م پنیه ئاستی بهره‌می رۆژانه‌ی ناوچه‌ی گریبه‌سته‌که به گشتی له سالی (2022) دا به‌راورد به سالی (2021)، بری (1000) به‌رمیل نهوتی رۆژانه به پیژمی (18%) دابه‌زیوه. (بروانه چارتي ژماره (4))

چارتى ژماره (4)
تيكراى بەرھەمى كىلگەى نەوتى تەق تەق
(بەرمىل/ رۆژانە)

سىيەم؛ كىلگەى سارتا

كىلگەى سارتا دەكەويتە پارىزگى ھەوليرەو، كۆمپانىي "شيفرۇن"ى ئەمەرىكى پشكى (50%) و "گەنەل ئىنيرجى" (30%) ى پشكەكان و (20%) ى پشكى (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستانە.

بەپتى راپۆرتەكانى كۆمپانىي "گەنەل ئىنيرجى" بەرھەمى رۆژانەى كىلگەى "سارتا" بە تىكرا لە سالى (2022) دا برىتى بوو لە (4 ھەزار و 710) بەرمىلى رۆژانە.

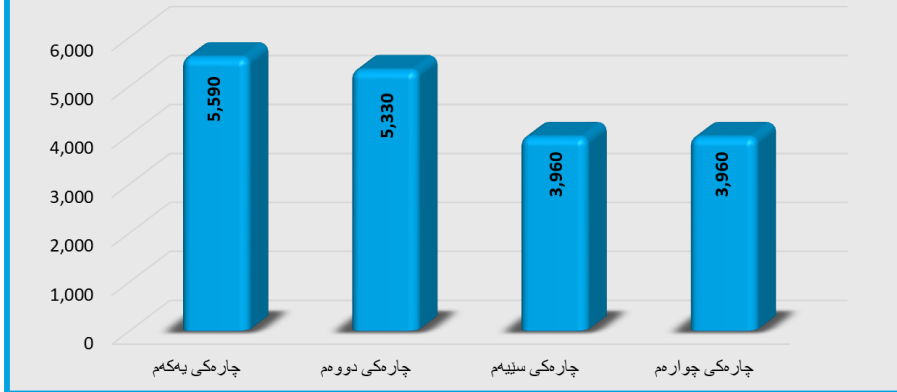
ئەویش بە جۆرىك لە چارەكى يەكەمى سالى (2022) دا بە تىكرا بەرھەمى كىلگەكە برىتى بوو لە (5 ھەزار و 590) بەرمىلى رۆژانە.

لە چارەكى دوومى سالى (2022) دا بە تىكرا بەرھەمى كىلگەكە برىتى بوو لە (5 ھەزار و 330) بەرمىلى رۆژانە.

لە چارەكى سىيەمى سالى (2022) دا بە تىكرا بەرھەمى كىلگەكە دابەزىوہ بۇ (3 ھەزار و 960) بەرمىلى رۆژانە.

لە چارەكى چوارەمى سالى (2022) دا بە تىكرا بەرھەمى كىلگەكە برىتى بوو لە (3 ھەزار و 960) بەرمىلى رۆژانە. (بروانە چارتى ژمارە (5)).

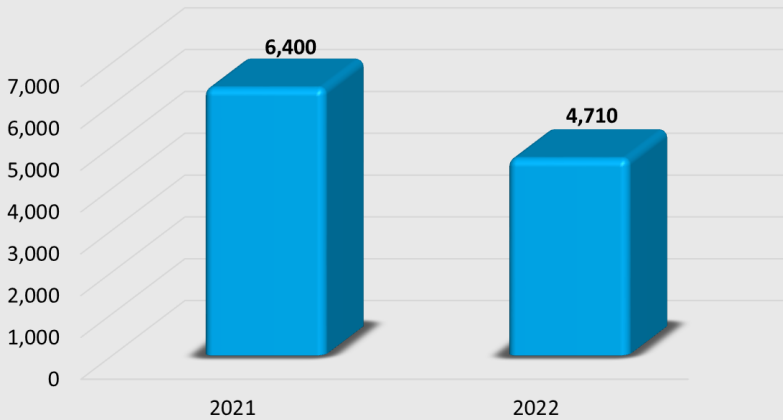
چارتی ژماره (5)
 تیکرای بهرهمی کینگه‌ی نهوتی سارتا 2022
 (بهرمیل/رۆژانه)

هەر به‌پێی راپۆرتەکانی کۆمپانیای ناوبراو ناوچه‌ی گریبەستەکه له ساڵی (2021) دا تیکرای بهرهمی رۆژانه‌ی بریتی بووه له (6 هه‌زار و 400) بهرمیل.

کهواته ناستی بهرهمی رۆژانه‌ی ناوچه‌ی گریبەستەکه به گشتی له ساڵی (2022) دا به‌راورد به ساڵی (2021)، ب‌پ (هه‌زار و 690) بهرمیل نهوتی رۆژانه به رێژە‌ی (26%) دابه‌زیوه. (پروانه چارتی ژماره (6))

چارتى ژماره (6)
تېكىراي بەرھەمى كىلگەى نەوتى سارتا
(بەرمىل / رۆژانە)

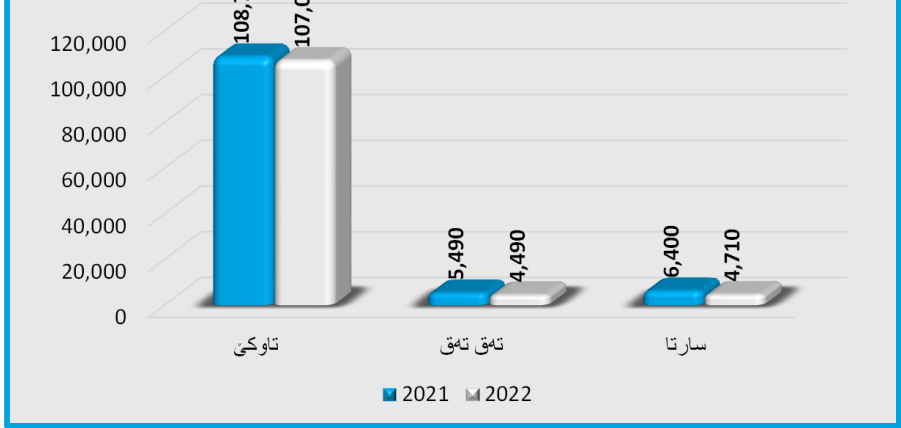

چوارەم؛ كىلگەى قەرەداغ

دەكەويتە پارىزگاي سىلېمانىيەوۋە لە ناوچەى قەرەداغ و خۆرھەلاتى جىباى سەگرمە و پۇژئاواى رووبارى سىروان دەگرېتەوۋە تا دەگاتە دەرېبەندىخان و رووبەرى ئەم بلۆكە (846) كىلومەتر دووجايە، پېئىشتر (80%) ى پىشكەكانى درا بە كۆمپانىياى (ئىكسۇن مۇبىل) ى ئەمرىكى و (20%) ى پىشكەكانى بۇ (كىپكۆ) ى حكومەتى ھەرىم كوردستان مايەوۋە. بەلام دواى كىشانەوۋەى كۆمپانىيا ئەمرىكىيەكە (40%) ى پىشكەكانى دراوۋە بە كۆمپانىياى "گەنەل ئىنېرچى" ى توركى. بەلام تا ئىستا ئەم كىلگەى نەگەىشتوۋە بە بەرھەمھېنان و كۆمپانىيا توركىيەكە بەردەوامە لە كاركردن تىيدا.

كەواتە تىكراى ئاستى بەرھەمى كىلگەكانى ناوچەى گرېبەستى "گەنەل ئىنېرچى" ى توركى پىكەوۋە كە برىتىن لە كىلگەكانى (تاوكى، تەق تەق و سارتا) بە پېژەى (4%) و برى (4 ھەزارو 310) بەرمىلى پۇژانە لە سالى (2022) دا بەراورد بە سالى (2021) كەمى كىدوۋە. (پروانە چارتى ژمارە (7))

چارتی ژماره (7)
 تیکرای بهرهمی کینگه ی نهوتی (تاوکی - تهق تهق - سارتا)
 (بهرمیل/ روژانه)

تیبینی

ئهم راپۆرتە له مالمه پری (دره و میدیا) له (2023/1/29) بلاوکراووتهوه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11971

- راپۆرتەکانی کۆمپانیای گەنەل ئینێرجی دەرباری ئەنجامی کاری کۆمپانیاکە لە کینگە نەوتییەکانی ھەرێمی کوردستان لە ساڵی 2021 و 2022؛
 - Genel energy, Trading and operations update,18 January 2022;
<https://genelenergy.com/wp-content/uploads/2020/09/Genel-Trading-and-Operations-Update-Jan-2022-FINAL.pdf>
 - Genel energy, Trading and operations update, 12 May 2022;
<https://genelenergy.com/wp-content/uploads/2020/09/Genel-Trading-and-Operations-Update-May-2022-FINAL.pdf>
 - Genel energy, Unaudited results for the period ended 30 June 2022, 2 August 2022;
<https://genelenergy.com/wp-content/uploads/2022/08/Genel-Energy-HY-2022-Results-FINAL.pdf>
 - Genel energy, Trading and operations update, 3 November 2022;
<https://genelenergy.com/wp-content/uploads/2020/09/Genel-Trading-and-Operations-Update-Nov-2022-FINAL.pdf>
 - Genel energy, Trading and operations update, 17 January 2023;
<https://genelenergy.com/wp-content/uploads/2020/09/Genel-Trading-and-Operations-Update-Jan-23-FINAL.pdf>

بېر و داھات و خەرجى نەوتى ھەرىم لە نىۋەى دوۋەمى 2022 ھەر بەرمىلىك نەوتى ھەرىم بە (18.23) دۆلار ھەرزانتىر فرۆشراۋە

پالېشت بەر پاپۇرتەكانى دىلۇيت، حكومەتى ھەرىم لە نىۋەى دوۋەمى (2022)دا

بېرى (71 مىليۇن و 853 ھەزار و 667) بەرمىل نەوتى بە تىكراى رۇژانەى (390 ھەزار و 500) بەرمىل لە رېگەى بۇرىيەۋە فرۆشتۋە.

بېرى نەوتى فرۆشراۋ بە پاللوگەكانى ناوخۇ (6 مىليۇن و 233 ھەزار) بەرمىل نەوتى تىپەپاندوۋە، بە تىكراى رۇژانەى (33 ھەزار و 878) بەرمىل.

بە تىكرا لە چارەكى سىيەمدا بەرمىلىك نەوت لە رېگەى بۇرىيەۋە بە (83.36) دۆلار فرۆشراۋە، ئەم نرەخەش (17.35) دۆلارى كەمترە لە تىكراى نرەخى نەوتى بىرېت لە بازارەكانى جىھان، لە چارەكى چوارەمدا ھەرزانتىرەكە بۇ (19.11) دۆلار بۇ ھەر بەرمىلىك نەوت بەرزبوۋەتەۋە.

خەرجى تىچۋونى پىرۇسەى نەوت لە چارەكى سىيەمدا لە (49%) بوۋە لە چارەكى چوارەمدا بەرزبوۋەتەۋە بۇ (51%) زىادى كىردۋە. واتە بە تىكرا لە نىۋەى دوۋەمى (2022)دا لە كۆى (5 مىليار و 569 مىليۇن دۆلار) بېرى (2 مىليار و 793 مىليۇن) دۆلار و بە رېژەى (50%) گەراۋەتەۋە بۇ حكومەت.

يەكەم؛ بەراۋردى نەوتى ھەرىم لە چارەكى (سىيەم و چوارەم)ى 2022

1. جىاۋازى فرۆشى نەوت لە چارەكى (سىيەم و چوارەم)ى 2022

حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە چارەكى سىيەمى سالى (2022) بېرى (35 مىليۇن و 977 ھەزار و 571) بەرمىل نەوتى لە رېگەى بۇرىيەۋە فرۆشتۋە، ھاۋكات لە چارەكى چوارەمدا بېرى (35 مىليۇن و 876 ھەزار و 96) بەرمىل نەوتى لە رېگەى بۇرىيەۋە فرۆشتۋە، بەم پىيەش لە چارەكى چوارەمدا بەراۋرد بە چارەكى سىيەم تەنھا (101 ھەزار و 475) بەرمىل نەوتى كەمتر فرۆشتۋە، ئەمەش جۆرىك لە ھاۋسەنگى بېرى نەوتى ھەناردەكراۋ دەردەخات.

بەلەم بىرى ئەو نەوتى كە فرۆشراو بە پالاوگەكانى ناوخۇ لە چارەكى سىيەمدا (2 مىليۇن و 319 ھەزار و 88) بەرمىل بوو لە چارەكى چوارەمدا بىرى بوو لە (3 مىليۇن و 914 ھەزار و 536) بەرمىل نەوت، بەم پىئەش لە چارەكى چوارەمدا بىرى (1 مىليۇن و 595 ھەزار و 448) بەرمىل نەوتى بە پىئەش (41%) زىاتىرى فرۆشتوو بە پالاوگەكانى ناوخۇ.

2. جياوازى بەھاي نەوت لە چارەكى (سىيەم و چوارەم) 2022

پالپشت بە زانىارىيەكانى دىلۆيت كۆى بەھاي نەوتى فرۆشراو لە چارەكى سىيەمى (2022) دا لە رىگەى بۆرىيەو بىرى بوو لە (3 مىليار و 96 مىليۇن و 914 ھەزار و 127) دۆلار. بەلەم كۆى بەھاي نەوتى فرۆشراو لە چارەكى چوارەمى (2022) دا لە رىگەى بۆرىيەو بىرى بوو لە (2 مىليار و 429 مىليۇن و 153 ھەزار و 973) دۆلار. بەم پىئەش لە چارەكى چوارەمدا بەراورد بە چارەكى سىيەم (667 مىليۇن و 760 ھەزار و 154) دۆلار بە پىئەش (22%) داھاتى نەوت لە رىگەى بۆرىيەو كەمىكردوو.

ھەرچى داھاتىشە لە رىگەى فرۆشتنى نەوت بە پالاوگەكانى ناوخۇ لە چارەكى سىيەمى (2022) بەھاكەى بىرى بوو لە (19 مىليۇن و 976 ھەزار و 44) دۆلار، بەلەم لە چارەكى چوارەمدا بەھاكەى زىادىكردوو بۇ (23 مىليۇن و 569 ھەزار و 580) دۆلار و بە پىئەش (18%) و بىرى (3 مىليۇن و 593 ھەزار و 536) دۆلار زىادىكردوو.

3. جياوازى خەرجى نەوت لە چارەكى (سىيەم و چوارەم) 2022

لە چارەكى بەكەمدا بىرى (1 مىليار و 513 مىليۇن و 801 ھەزار و 875) دۆلار بە پىئەش (49%) چوو بۇ شاىستەى دارايى كۆمپانىا نەوتىيەكان و خەرجىيەكانى دىكەى نەوت، وەك گواستەو و كۆگاردن، بەلەم لە چارەكى چوارەمدا بىرى (1 مىليار و 261 مىليۇن و 934 ھەزار و 269) دۆلار بە پىئەش (51%) چوو بۇ خەرجىيەكان. واتە لە چارەكى چوارەمدا بە پىئەش (2%) خەرجى و بىرۆسەى نەوتى ھەرئىم زىادىكردوو.

4. داھاتى گەراو نەوت لە چارەكى (سىيەم و چوارەم) 2022

لە چارەكى سىيەمدا بىرى (1 مىليار و 603 مىليۇن و 88 ھەزار و 296) دۆلار بە پىئەش (51%) داھاتى گشتى نەوت گەراو تەو بۇ حكومەتى ھەرىمى كوردستان، بەلەم لە چارەكى چوارەمى (2022) دا بىرى (1 مىليار و 190 مىليۇن و 789 ھەزار و 284) دۆلارى بە پىئەش (49%) گەراو تەو بۇ حكومەت، بەلەم داھاتى گەراو نەوت لە چارەكى چوارەمدا بەراورد بە چارەكى سىيەم بىرى (412 مىليۇن و 299 ھەزار و 12) دۆلار و بە پىئەش (26%) داھاتى گەراو نەوت كەمىكردوو. بىروانە خشتەى ژمارە (1)

خشتی ژماره (1)
نوتی هسرخ له چاره‌کی سیټیم و چوارمسی 2022

کۆی به‌های نوتی فروشراو		نرخي يهک بهرميل		هه‌ناره‌که‌کين			نوتی فروشراو
چاره‌کی چوارم	چاره‌کی سیټیم	چاره‌کی چوارم	چاره‌کی سیټیم	چاره‌کی چوارم	چاره‌کی سیټیم		
2,429,153,973\$	3,096,914,127\$	69.47\$	83.36\$	35,876,096	35,977,571	به بۆزی/ بهرميل	
23,569,580\$	19,976,044\$	61.29\$	45.84\$	3,914,536	2,319,088	بیل ناوخر (پالوکه‌کان)/ بهرميل	
چاره‌کی چوارم		چاره‌کی سیټیم					
2,452,723,553\$				3,116,890,171\$			کۆی به‌های نوتی فروشراو
1,261,934,269\$				1,513,801,875\$			خه‌رجه‌که‌کانی دیکه‌ی نوت و هک کواستنه‌وه کواکانین
1,190,789,284\$				1,603,088,296\$			پاره‌ی ماوه نوای دهرکه‌نسی خه‌رجه‌که‌کان

بەپىتى پاپۇرتەكانى دىلۆيت كە لە (2023/2/14) بلاويكردونەتەو، حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە چارەكى سىيەمى ئەمسال واتە لە نىوان (1ى تەموزى 2022 بۇ 30ى ئەيلولى 2022) بىرى (35 مىليۇن و 977 ھەزار و 571) بەرمىل نەوتى لە رىگەى بۆرىيەو، فرۆشتوو، و كۆى بەھاكەى (3 مىليار و 96 مىليۇن و 914 ھەزار و 127) دۆلار بوو، ھەر بەرمىلىك نەوتى بە (83.36) دۆلار فرۆشتوو، ئەمە لە كاتىكدايە تىكراى نرخی بەرمىلىك نەوتى برىنت لە بازارەكانى جىھاندا بەھاكەى (100.71) دۆلار بوو. واتە لە چارەكى سىيەمى (2022) ھەر بەرمىلىك نەوت بە (17.35) دۆلار ھەرزانتەر فرۆشراو.

ھاوكات (2 مىليۇن و 319 ھەزار و 571) بەرمىل نەوت بە پالاوگەكانى ناوخۆى ھەرىم فرۆشراو، كۆى بەھاكەى (19 مىليۇن و 976 ھەزار و 44) دۆلار و ھەر بەرمىلىك نەوت بە تىكراى (45.84) دۆلار فرۆشراو.

بەم پىئە كۆى بەھاى نەوتى ھەرىم بەشپۆھى (بۆرى + ناوخۆ) برىتى بوو لە (3 مىليار و 116 مىليۇن و 890 ھەزار و 171) دۆلار، لەو بېرەش (1 مىليار و 513 مىليۇن و 801 ھەزار و 875) دۆلارى بە رىژەى (49%) چوو، بۇ خەرجى شايستەى دارايى كۆمپانىا نەوتىيەكان و خەرجىيەكانى دىكەى نەوت، وەك گواستەنەو، كۆگاكردن. بىرى (1 مىليار و 603 مىليۇن و 88 ھەزار و 296) دۆلارى بە رىژەى (51%) گەپاوتەو، بۇ حكومەتى ھەرىمى كوردستان. (بېروانە خىشتەى ژمارە (2)).

خىشتەى ژمارە (2)

نەوتى ھەرىم لە چارەكى سىيەمى 2022

نەوتى فرۆشراو	ھەناردەكردن	نرخی يەك بەرمىل	كۆى بەھاى نەوتى فرۆشراو
بە بۆرى / بەرمىل	35,977,571	83.36\$	3,096,914,127\$
بۇ ناوخۆ (پالاوگەكان) / بەرمىل	2,319,088	45.84\$	19,976,044\$
كۆى بەھاى نەوتى فرۆشراو			3,116,890,171\$
خەرجىيەكانى دىكەى نەوت وەك گواستەنەو، كۆگاكردن			1,513,801,875\$
پارەى ماو، دىكەى نەوتى خەرجىيەكان			1,603,088,296\$

سېئىم؛ نەوتى ھەرىم لە چارەكى چوارەمى 2022

پالېشت بە راپۇرتەكانى دىلۆيت، حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە چارەكى چوارەمى ئەمسال واته لە نىوان (1ى تشرىنى يەكەمى 2022 بۆ 31ى كانونى يەكەمى 2022) برى (35 مليۆن و 876 ھەزار و 96) بەرميل نەوتى لە رېگەى بۆرييەوہ فرۆشتووہ و كۆى بەھاكەى (2 مليار و 429 مليۆن و 153 ھەزار و 973) دۆلار بووہ، ھەر بەرميلەك نەوتى بە (69.47) دۆلار فرۆشتووہ، ئەمە لە كاتىكدايە تىكرائى نرخى بەرميلەك نەوتى برىنت لە بازارەكانى جىھاندا لە ماوہى ناوبراودا بەھاكەى (88.58) دۆلار بووہ. واته لە چارەكى چوارەمى (2022) ھەر بەرميلەك نەوت بە (19.11) دۆلار ھەرزانتەر فرۆشراوہ.

ھاوكات (3 مليۆن و 914 ھەزار و 536) بەرميل نەوت بە پالاوگەكانى ناوخۆى ھەرىم فرۆشراوہ، كۆى بەھاكەى (23 مليۆن و 569 ھەزار و 580) دۆلار و ھەر بەرميلەك نەوت بە تىكرائى (45.84) دۆلار فرۆشراوہ، بەم جۆرەش بىت ھەر بەرميلەك نەوت بە نزيكەى نيوہى نرخى خۆى بە پالاوگە نەوتىيەكان دراوہ، ئەمەش جۆريك لە پالېشتى حكومەت دەردەخات بۆ پالېشتى پالاوگەكان و پىداويستى ناوخۆ.

ھاوكات كۆى بەھاي نەوتى ھەرىم بەشيوہى (بۆرى + ناوخۆ) برىتى بووہ لە (2 مليار و 452 مليۆن و 723 ھەزار و 553) دۆلار، لەو برەش (1 مليار و 261 مليۆن و 934 ھەزار و 269) دۆلارى بە رېژەى (51%) چووہ بۆ دانەوہى شايستەى دارايى كۆمپانيا نەوتىيەكان و خەرجىيەكانى ديكەى نەوت، وەك گواستەوہو كۆگاكردن. برى (1 مليار و 190 مليۆن و 789 ھەزار و 284) دۆلارى بە رېژەى (49%) گەراوہتەوہ بۆ حكومەتى ھەرىمى كوردستان. (بروانەى خشتەى ژمارە (3)).

خشتەى ژمارە (3)

نەوتى ھەرىم لە چارەكى چوارەمى 2022

كۆى بەھاي نەوتى فرۆشراو	نرخى يەك بەرميل	ھەناردەكردن	نەوتى فرۆشراو
2,429,153,973\$	69.47\$	35,876,096	بە بۆرى / بەرميل
23,569,580\$	61.29\$	3,914,536	بۆ ناوخۆ (پالاوگەكان) / بەرميل
2,452,723,553\$			كۆى بەھاي نەوتى فرۆشراو
1,261,934,269\$			خەرجىيەكانى ديكەى نەوت وەك گواستەوہو كۆگاكردن
1,190,789,284\$			پارەى ماوہى دواى دەرکردنى خەرجىيەكان

چوارەم؛ نەوتى ھەرىم لە نىۋەى يەكەمى 2022

پالېشت بەۋ داتايانەى ھەردوۋ چارەكى يەكەم و دوۋەمى (2022)، حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە نىۋەى دوۋەمى ئەمسال واتە لە نىۋان (1ى تەموزى 2022 بۇ 31ى كانونى يەكەمى 2022) بىرى (71 مىليۇن و 853 ھەزار و 667) بەرمىل نەوتى لە رېگەى بۆرىيەۋە فرۆشتوۋە، بە تىكپراى رۆژانەى (390 ھەزار و 509) بەرمىل نەوت و كۆى بەھاكەى (5 مىليار و 526 مىليۇن و 68 ھەزار و 100) دۆلار بوۋە، ھەر بەرمىلىك نەوتى بە تىكپراى (76.42) دۆلار فرۆشتوۋە، ئەمە لە كاتىكدايە نرخی بەرمىلىك نەوتى برىنت لە بازارپەكانى جىھاندا بەھاكەى بە تىكپرا (94.65) دۆلار بوۋە. واتە لە نىۋەى دوۋەمى (2022) دا ھەر بەرمىلىك نەوت بە (18.23) دۆلار ھەرزانتىر فرۆشراۋە.

ھەر بەپىتى داتاكان (6 مىليۇن و 233 ھەزار و 624) بەرمىل نەوت بە پالاۋگەكانى ناوخۇى ھەرىم فرۆشراۋە، بە تىكپراى رۆژانەى (33 ھەزار و 878) بەرمىل، كۆى بەھاكەى (43 مىليۇن و 545 ھەزار و 624) دۆلار و ھەر بەرمىلىك نەوت بە تىكپراى (53.57) دۆلار فرۆشراۋە.

بەم پىننە كۆى بەھاي نەوتى ھەرىم بەشئوۋەى (بۆرى + ناوخۇ) برىتى بوۋە لە (5 مىليار و 569 مىليۇن و 613 ھەزار و 724) دۆلار، لەۋ بېرەش (2 مىليار و 775 مىليۇن و 736 ھەزار و 144) دۆلارى بە رېژەى (50%) چوۋە بۇ دانەۋەى شايستەى دارايى كۆمپانبا نەوتىيەكان و خەرجىيەكانى دىكەى نەوت، ۋەك گواستەۋەۋ كۆگاكردن. بىرى (2 مىليار و 793 مىليۇن و 877 ھەزار و 580) دۆلارى بە رېژەى (50%) گەپاۋەتەۋە بۇ حكومەتى ھەرىمى كوردستان. (بېروانە خىشتەى ژمارە (4)). (چارەتەكانى ژمارە (1، 2 و 3))

خىشتەى ژمارە (4)

نەوتى ھەرىم لە نىۋەى دوۋەمى 2022

نەوتى فرۆشراۋ	ھەناردەكردن	تىكپراى نرخی يەك بەرمىل	كۆى بەھاي نەوتى فرۆشراۋ
بە بۆرى / بەرمىل	71,853,667	\$76.42	\$5,526,068,100
بۇ ناوخۇ (پالاۋگەكان) / بەرمىل	6,233,624	\$53.57	\$43,545,624
كۆى بەھاي نەوتى فرۆشراۋ			\$5,569,613,724
خەرجىيەكانى دىكەى نەوت ۋەك گواستەۋەۋ كۆگاكردن			\$2,775,736,144
پارەى ماۋە دەرکردنى خەرجىيەكان			\$2,793,877,580

چارتى ژماره (1)

داھاتى نہوتى ھەریم نیوهى دووھمى 2022

\$ 5 569 613 724
کۆى داھاتى نہوت

بۆ خەزینەى حکومت
\$ 2 793 877 580

%50

بۆ خەرجى نہوت
\$ 2 775 736 144

%50

Drawmedia.net

سەرچاوه: کۆمپانیای دیلۆیت

پروئسى نەوتى ھەرىم لە سالى (2022)دا

ھەرىم بايى (12) مىليار نەوتى فرۇشتووہ (5.7) مىليار دۆلارى بۇ ماوہتەوہ

بەپپى راپۇرتەكانى دىلۇيت؛ حكومتى ھەرىمى كوردستان لە تەواوى سالى (2022)دا؛

زياتر لە (144 مىيۇن و 404 ھەزار) بەرميل نەوتى خاو بە تىكپاي رۇژانەى (395 ھەزار و 628) بەرميل لە بازارەكانى جيھان فرۇشراوہ.

تىكپاي بەھاي بەرميلىك نەوتى برىنت لە بازارەكانى جيھان (100.78) دۆلار بووہ، بەلام حكومتى ھەرىم بەتىكرا نەوتى بە (85) دۆلار فرۇشتووہ.

كۆى داھاتى نەوتى ھەرىم لە رىگەى بۇرىيەوہ زياتر بووہ لە (12 مىليار و 331 مىيۇن و 417 ھەزار) دۆلار. برى (6 مىليار و 712 مىيۇن و 556 ھەزار و 807) دۆلارى بەپىژەى (54%) چووہ بۇ خەرچى پروئسەكە. برى (5 مىليار و 709 مىيۇن و 704 ھەزار و 87) دۆلارى بەپىژەى (46%) گەراوہتەوہ بۇ خەزىنەى حكومتى ھەرىم.

كرپى بۇرى نەوتى ھەرىم بە ئاستىكى پىوانەى دابەزىوہ بۇ كەمتر لە (2) دۆلار و بە رىژەى (2.2%) ى ھەر بەرميلىك نەوتى خاوى ھەناردەكراو.

برى (1 مىيۇن و 466 ھەزار و 797) بەرميل نەوتى خاو بە تىكپاي رۇژانەى (4 ھەزار و 18) بەرميل، بە تىكپاي نرخى نزيكەى (61.4) دۆلار و بە كۆى بەھاي (90 مىيۇن و 843 ھەزار و 46) دۆلار لە ناوخۇدا فرۇشراوہ.

زياتر لە (10 مىيۇن و 758 ھەزار) بەرميل نەوتى خاو لەلایەن وەزارەتى سامانە سروسشتىيەكانەوہ رادەستى پالاوگەكانى ھەرىمى كوردستان كراوہ، بۇ پىركردنەوہى بەشىك لە پىداوئستىيەكانى ناوخۇ.

داھات و خەرجى پىرۇسەي نەوتى ھەرىم بۇ سالى (2022)

رۆژى (2023/2/14) كۆمپانىيى دىلۆيت بۇ وردىبىنى پىرۇسەي نەوتى ھەرىمى كوردستان، راپۇرتەكانى خۇي بۇ دوو چارەكى كۆتايى سالى (2022) بىلاوكردو، بەم بىلاوكراوانەش كۆتايى بە سەرجمە وردىبىنىيەكانى دىلۆيت بۇ سالى ناوبراوات.

بەپىتى ئەو نامارو وردىبىنىيەكانى كۆمپانىيى دىلۆيت بۇ نەوتى ھەرىمى كوردستان لە سالى (2022) دا بىلاويكرودوتەو، حكومتى ھەرىمى كوردستان لە تەواوى سالىكەدا بىرى (144 مىيۇن و 404 ھەزار و 412) بەرمىل نەوتى بەتىكرى رۆژانەي (395 ھەزار و 628) بەرمىل لە پىگەي بۇرى نەوتى ھەرىمەو ھەناردەي بازارەكانى جىهان كىرودو، بە تىكرى ھەر بەرمىلىك نەوتى ھەرىم بە (85) دۇلار فرۆشراو و كۆي داھاتەكەي بىرىتى بوو لە (12 مىليار و 331 مىيۇن و 417 ھەزار و 848) دۇلارى ئەمىرىكى (بىروانە خىشتەي ژمارە (1))

خىشتەي ژمارە (1)

بىرو داھاتى نەوتى ھەرىم بۇ سالى 2022

ز	وردىبىنى راپۇرتەكانى دىلۆيت	سالى نەوتى خاوى گواستراو بۇ كىرباران بەرمىل	تىكرى نىرخى (1) بەرمىلى فرۆشراو بە دۇلار	كۆي بەھاي نەوتى خاوى فرۆشراو بە دۇلار
1	2022/3/31 - 2022/1/1	34,932,168	86,730	3,028,903,497
2	2022/6/30 - 2022/4/1	37,618,577	100,388	3,776,446,251
3	2022/9/30 - 2022/7/1	35,977,571	83,367	3,096,914,127
4	2022/12/31 - 2022/10/1	35,876,096	69,472	2,429,153,973
	كى	144,404,412	تىكرا 84,989	12,331,417,848

ئەوھى جىگەي سەرنجە، بەردەوام پىرۇسەي نەوتى ھەرىم خەرجى و تىچووەكانى گەورەترە لەو داھاتەي بۇ حكومتى ھەرىم دەمىنپىتەو، بە گوپىرەي راپۇرتەكانى دىلۆيت كۆي نەوتى خاوى فرۆشراوى ھەرىمى كوردستان لە سالى (2022) دا بە ھەردو شىوھى (بۇرى و فرۆشنى ناوخۇ) بەھاكەي بىرىتى بوو لە (12 مىليار و 422 مىيۇن و 260 ھەزار و 894) دۇلارى ئەمىرىكى، لەو بىرەش (6 مىليار و 712 مىيۇن و 556 ھەزار و 807) دۇلارى بە پىژەي (54%) چوو بۇ خەرجى پىرۇسەكە، تەنھا بىرى (5 مىليار و 709 مىيۇن و 704 ھەزار و 87) دۇلارى بە پىژەي (46%) گەپاوتەو بۇ وەزارەتى سامانە سىروشتىيەكان، بۇ وردەكارى زياتر (بىروانە خىشتەي ژمارە (2))

خشتەى ژمارە (2)

داھات و خەرجى پروسەى نەوتى ھەرىم لە سالى 2022

ز	وردبىنى راپورتەکانى دىلۆت	کۆى داھاتى نەوتى خاوى فروشراو (بۆرى + ناوخو)	داھاتى ماوه بۆ حکومت	رێژەى داھاتى ماوه	خەرجى پروسەى نەوت	رێژەى خەرجى پروسەى نەوت
1	2022/3/31 - 2022/1/1	\$3,063,356,891	\$1,343,841,232	44%	\$1,719,515,659	56%
2	2022/6/30 - 2022/4/1	\$3,789,290,279	\$1,571,985,275	41%	\$2,217,305,004	59%
3	2022/9/30 - 2022/7/1	\$3,116,890,171	\$1,603,088,296	51%	\$1,513,801,875	49%
4	2022/12/31 - 2022/10/1	\$2,452,723,553	\$1,190,789,284	49%	\$1,261,934,269	51%
	کۆ	\$12,422,260,894	\$5,709,704,087	46%	\$6,712,556,807	54%

کریى بۆرى نەوتى ھەرىم بۆ سالى (2022)

بەپىنى وردبىنىەکانى کۆمپانىای دىلۆت، کریى بۆرى و گواستەنەوى نەوتى ھەرىم بۆ بەندەرى جەيھانى توركيا، لە راپردوودا يەكێك بوو لەو خەرجیە گەورانەى سەرنجى چاودىرانى بواردەكەى راکىشاوه، بەلام لە سالى (2022) بەرپادەيەكى باش کریى بۆرى گواستەنەوه دابەزیوه _ئەگەر حكومتى ھەرىم تەواوى ئەو کرییەى خەرج كرديت و بە قەرز لەسەرى كەلەكە نەبووبیت؟_ چونكە بە تىكرا لە تەواوى سالى (2022) دا (2.2%) ى داھاتى نەوتى ھەرىم بۆ کریى گواستەنەوه بۆرى خەرجكراوه، ئەمەش دابەزىنىكى گەورەيە لە خەرجى کریى بۆرى بەراورد بە سالى (2021) كە رێژەى (10%) ى داھاتى نەوتى ھەناردەكراو بۆ ئەو مەبەستە تەرخان كرابوو. بەم پىيەش گواستەنەوى ھەر بەرملىك لە (6) دۆلارەوه دابەزیوه بۆ (1.9) دۆلار لە سالى (2022) دا (بروانە خشتەى ژمارە (3)).

بەجۆرىك ئەو (144 ملیۆن و 404 ھەزار و 412) بەرمىل نەوتەى لە رینگەى بۆرى نەوتى ھەرىمەوه ھەناردەى بازارەکانى جیھان کردوو، کۆى داھاتەكەى برىتى بووه لە (12 ملیار و 331 ملیۆن و 417 ھەزار و 848) دۆلارى ئەمرىكى برى (274 ملیۆن و 818 ھەزار و 646) دۆلارى دراوه بە خاوەن پشكەکانى بۆرى نەوتى كوردستان (بروانە خشتەى ژمارە (4)) كە لە خاكى ھەرىمى كوردستاندا ھەردوو كۆمپانىای (كار و رۆژنەفت)ن لە خاكى توركياشدا خاوەندارىتییەكەى بۆ (كۆمپانىای وزەى توركى) دەگەریتەوه.

خشتەى ژمارە (3)

نەوتى فرۆشراو و كرىى بۆرى (2022)

ز	وردىبىنى راپۆرتەكانى دىلۆيت	سافى نەوتى خاوى گواستراوه بۆ كىرياران/ بەرمىل	كرىى گواستەودى بۆرى بە دۆلار	كرىى گواستەى (يەك بەرمىل بە دۆلار)
1	2022/3/31 - 2022/1/1	34,932,168	122,165,292	3.5
2	2022/6/30 - 2022/4/1	37,618,577	36,460,969	1.0
3	2022/9/30 - 2022/7/1	35,977,571	106,192,385	3.0
4	2022/12/31 - 2022/10/1	35,876,096	10,000,000	0.3
	كۆ	144,404,412	274,818,646	1.9 تىكرا

خشتەى ژمارە (4)

فرۆش و داھات و كرىى بۆرى نەوتى ھەرىم لە سالى (2022)

ز	وردىبىنى راپۆرتەكانى دىلۆيت	سافى نەوتى خاوى گواستراوه بۆ كىرياران بەرمىل	تىكراى نرخی (1) بەرمىلى فرۆشراو بە دۆلار	كۆى بەھاي نەوتى خاوى فرۆشراو بەدۆلار	كۆى كرىى بۆرى گواستەودە بە دۆلار	رېژەى كرىى گواستەودە
1	2022/3/31 - 2022/1/1	34,932,168	86.730	3,028,903,497	122,165,292	4.0%
2	2022/6/30 - 2022/4/1	37,618,577	100.388	3,776,446,251	36,460,969	1.0%
3	2022/9/30 - 2022/7/1	35,977,571	83.367	3,096,914,127	106,192,385	3.4%
4	2022/12/31 - 2022/10/1	35,876,096	69.472	2,429,153,973	10,000,000	0.4%
	كۆ	144,404,412	84.989 تىكرا	12,331,417,848	274,818,646	2.2% تىكرا

ھەراج كرىى نەوتى ھەرىم

بە گوێرەى راپۆرتەكانى دىلۆيت ھەرزان فرۆشتن و ھەراچكرىى نەوتى ھەرىم بەردەوامە و لە سالى (2022) نەوتى ھەرىم بە تىكرا (15.79) دۆلار لە خوار نرخی نەوت لە بازاپەكانى جىھان فرۆشراو (خشتەى ژمارە (5)) ئەو راستىيە زۆرتى پووندىكاتەو.

جیاوازی نرخه‌ی نهوتی هه‌ریم	تیگرای نرخه‌ی نهوتی فرۆشراوی هه‌ریم	تیگرای نرخه‌ی نهوت له‌بازارێکاتی جیهان (بۆ هه‌ر سه‌ مانگیگ)	تیگرای نرخه‌ی نهوت له‌بازارێکاتی جیهان	ساڵی 2022
(\$13.57)	\$86.73	\$100.30	\$86.51	کانوونی نووهم
			\$97.13	شوبات
			\$117.25	ئازار
(\$13.16)	\$100.39	\$113.54	\$104.58	نیسان
			\$113.34	ئایار
			\$122.71	حوزه‌یران
(\$17.35)	\$83.37	\$100.71	\$111.93	ئاسۆز
			\$100.45	ئاب
			\$89.76	ئیلول
(\$19.08)	\$69.47	\$88.56	\$93.33	ئشرینی یه‌که‌م
			\$91.42	ئشرینی دووهم
			\$80.92	کانوونی یه‌که‌م
(\$15.79)	\$84.99	\$100.78	\$100.78	تیگرا

نهوتی هه‌ریم و پالاوگه‌کانی ناوڤۆ

پالاوگه‌ نهوتیه‌کانی هه‌ریمی کوردستان که ژماره‌یان (4) پالاوگه‌ی فه‌رمیه‌ی، بیکه‌وه‌ رۆژانه توانای پالاوتنی (256 هه‌زار) به‌رمیل نهوتی خاویان هه‌یه‌ بۆ به‌ره‌مه‌ئێتانی پێداویستیه‌کانی سوته‌مه‌نی و وزه‌، به‌لام حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان بری پێویستیان بۆ دا‌بین ناکات.

به‌پیتی راپۆرته‌کانی دیلۆیت حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان رۆژانه بریک نهوتی خا‌و ده‌دات به‌ پالاوگه‌کانی هه‌ریمی کوردستان و له‌ به‌رامبه‌ردا حکومه‌ت بریک پاره‌ ده‌دات به‌ پالاوگه‌کان بۆ مه‌به‌ستی پرکردنه‌وه‌ی به‌شیک له‌ پێداویستیه‌کانی ناوڤۆ، به‌لام بیره‌که‌ زۆر له‌وه‌ که‌مه‌تره‌ که‌ پێداویستیه‌کانی ناوڤۆ پر بکاته‌وه‌ (به‌روانه‌ خشته‌ی ژماره‌ (6)) که‌ بری ئه‌و نهوته‌ خاوه‌ نیشان ده‌دات که‌ پالاوگه‌کان له‌ ماوه‌ی ساڵی (2022) پێیان دراوه‌، که‌ بۆ ته‌واوی ساڵه‌که‌ (10 ملیۆن و 758 هه‌زار و 288) به‌رمیل نهوتی خا‌و بووه‌. واته‌ به‌ جۆریک ئه‌و ماوه‌یه‌ که‌ ده‌کاته‌ (365) رۆژ و ئه‌گه‌ر ئه‌و بیره‌ نهوته‌ دا‌به‌شی رۆژه‌کان بکه‌ین ده‌کاته‌ (29 هه‌زار و 474) به‌رمیل نهوتی خا‌وی رۆژانه‌.

ز	وردیبنی راپۆرتەکانی دیلۆیت	رادەستکردنى نەوتى خاوە لایەن وەزارەتى سامانە سروشتیەکان بۆ پالۆتەن
1	2022/3/31 - 2022/1/1	2,226,083
2	2022/6/30 - 2022/4/1	2,298,581
3	2022/9/30 - 2022/7/1	2,319,088
4	2022/12/31 - 2022/10/1	3,914,536
کۆ		10,758,288

جگە لەوەى پالۆگەکان پۆژانە بریک نەوتى خاوە بۆ حکومەتى هەریمی کوردستان دەپالۆن (وەک لە خالی پیتشتر ئاماژەى پیکراوە)، پۆژانە بریکیش نەوتیان پى دەفرۆشیت، بەپى راپۆرتەکانى کۆمپانیای دیلۆیت حکومەتى هەریمی کوردستان لە ماوەى سالی (2022) دا برى (1 ملیۆن 466 هەزار و 797) بەرمیل نەوتى بە تیکرای نرخى (61.36) دۆلار بە پالۆگەکان فرۆشتوو، کە بۆ هەر پۆژیک (4 هەزار و 18) بەرمیل بوو. کۆى داهاوەکەى دەکاتە (90 ملیۆن و 843 هەزار و 46) دۆلار بوو، بۆ بەرچاوە رونی زیاتر برۆانە (خشتەى ژمارە (7))

ز	وردیبنی راپۆرتەکانی دیلۆیت	سافی نەوتى خاوە و کۆندینسەپتی گواستراوە بۆ کریاران/ بەرمیل	تیکرای نرخى (1) بەرمیل	کۆى بەهای نەوتى خاوە و کۆندینسەپتی فرۆشراوە
1	2022/3/31 - 2022/1/1	409,037	\$84.23	\$34,453,394
2	2022/6/30 - 2022/4/1	237,475	\$54.09	\$12,844,028
3	2022/9/30 - 2022/7/1	435,731	\$45.85	\$19,976,044
4	2022/12/31 - 2022/10/1	384,554	\$61.29	\$23,569,580
کۆ		1,466,797	تیکرا 61.36S	\$90,843,046

تیبینی

ئەم راپۆرتە لە مالىپەرى (درهه میدیا) لە (2023/2/16) بلاوکرۆهتەو:

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=12127

- سايتى فهرمى حكومهتى ههرىمى كوردستان؛
- بهرهمى نهوت و ههنارده و بهكاربردن و داهاات له ماوهى 1ى كانونى دووهمى 2022 تاكو 31ى ئادارى 2022.
- بهرهمى نهوت و ههنارده و بهكاربردن و داهاات له ماوهى 1ى نيسانى 2022 تاكو 30ى حوزهيرانى 2022.
- بهرهمى نهوت و ههنارده و بهكاربردن و داهاات له ماوهى 1ى تهمموزى 2022 تاكو 30ى ئيلوولى 2022.
- بهرهمى نهوت و ههنارده و بهكاربردن و داهاات له ماوهى 1ى تشرينى يهكهى 2022 تاكو 31ى كانونى يهكهى 2022.

- Country economy, Crude Oil Brent US Dollars per Barrel

<https://counryeconomy.com/raw-materials/brent?year=2022>

پوختەى بەھای نەوتى (عیراق و ھەرىم) لە سالى (2022)دا لە بەرمىلىكدا؛ ھەرىم (39) و عیراق (82) دۆلارى بۇ ماوتەتەوہ

پالېشت بە راپۇرتەکانى كۆمپانىي دىلۇيت، بەراورد بە داتاكانى ومزارەتى نەوتى عیراق و رېوشوینەکانى كۆمپانىي سۆمۇ پوختەى بەھای نەوتى (عیراق و ھەرىم) و (نەوتى ھەرىم بە رېگەى سۆمۇ) لە سالى (2022)دا، بەم جۆرەيە؛

بە تىكرا تىچوو خەرجى بەرمىلىك نەوت لە ھەرىم زياتر لە (45.93) دۆلار و لە عیراق (13.38) دۆلار بوو، بە مانايەكى دىكە (%54)ى داھاتى ھەموو بەرمىلىك نەوتى ھەرىم جووہ بۇ خەرجى و تىچوو پروسەكە و لە عیراقیش (%14) تىچوو پروسەكە بوو.

ئەگەر ھەرىمى كوردستان بەو نرخ و تچوو سۆمۇ نەوتى فرۇشتبا، ئەوا لە بەرمىلكدا لەبرى (39.06) دۆلار، (82.16) دۆلارى بۇ دەمايەوہ، واتە لەبرى ئەومى ئىستا تەنھا (5) مليار و (709 ملیون) دۆلار پوختەى داھاتى نەوتەكەى بىت، ئەوا پوختەى داھاتەى نەوتەكەى زۆرتەر لە (11 مليار 36 ملیون) دۆلار دەبوو.

يەكەم: بەراوردى بەھای نەوتى ھەرىم و عیراق لە سالى (2022)

بەپى شىكارىيەكان حكومتى عیراق لە سالى (2022)دا، لەرېگەى كۆمپانىي بەبازاركردى نەوتى عیراق (سۆمۇ)وہ بە تىكرا بەرمىلىك نەوتى بە (95.54) دۆلار فرۇشتووہ و كۆى بەھای نەوتى فرۇشراو برىتى بووہ لە (115 مليار و 466 ملیون و 245 ھەزار) دۆلار.

بەپى لىدانى (دورەيد عەبدوللا – تويژەر و شارەزا)؛ "كۆمپانىي بيانىيەكانى نەوت پشكىان لە دەرھىنانى (%70)ى نەوتى ھەناردەكراوى عیراق بەرپژەى (%20) ھەيە" بەپى زانيارىيەكانى ناوبراو "عیراق لەسالى رابردوو پىويستە (16.1 مليار) دۆلار وەك حەق دەستى كۆمپانىياكان و تىچوى بەرھەمھىنان نەوت خەرج بكات".

پالېشت بەو لىكدانەوہيە رېژەى گەرانەوہى داھاتى نەوتى عیراق (%86) بووہ برى (%14)ى جووہ بۇ خەرجى پروسەى نەوت. بە مانايەكى دىكە لە ھەر بەرمىلىك نەوتى فرۇشراوى عیراق

بە تىكپرا (82.16) دۆلارى گەپراوتەتوۋە بۇ خەزىنەى گىشتى عىراق و (13.38) دۆلار خەرجى بەرمىلىك نەوت بوۋە.

بەلام ئەوۋە بۇ ھەرىمى كوردستان راست نىە! چۈنكە بەپىنى زانىارىيەكانى كۆمپانىيى دىلۆيت، حكومەتى ھەرىم لە سالى (2022)دا، لەپىگەى بۆرى نەوتى كوردستانەوۋە، بەتىكپرا بەرمىلىك نەوتى بە (84.99) دۆلار فرۆشتوۋەو كۆى بەھای نەوتى فرۆشراو و گەيەندراو بە دەستى كپىرانى بيانى (لە پىگەى بۆيىەوۋە جگە لە ناوخۆ) برىتى بوۋە لە (12 مىليار و 331 مىليۇن و 417 ھەزار و 848) دۆلار و بپى (90 مىليۇن و 843 ھەزار و 46) دۆلارى لە فرۆشتىنى نەوتى ناوخۆۋە دەستكەوتوۋە، بەلام تەنھا بپى (5 مىليار و 709 مىليۇن و 704 ھەزار و 87) دۆلارى خراوتە سەر داھات و خەزىنەى گىشتى حكومەتى ھەرىم (ۋەزارەتەكانى دارايى و سامانە سروسىتىيەكان).

بەم پىيەش پىژەى گەپانەوۋەى داھاتى نەوتى ھەرىم (46%) بوۋەو بپى (54%)ى چوۋە بۇ خەرجى پىرۆسەى نەوت. بە مانايەكى دىكە لە ھەر بەرمىلىك نەوتى فرۆشراوى ھەرىم بە تىكپرا تەنھا (39.06) دۆلارى گەپراوتەتوۋە بۇ خەزىنەى گىشتى و (45.93) دۆلار خەرجى بەرمىلىك نەوت بوۋە. بىروانە (خىشتەى ژمارە 1)

خىشتەى ژمارە (1)
بەراوردى نەوتى داھات و خەرجى نەوتى (عىراق و ھەرىم)
لە سالى (2022)

2022	بپى نەوتى رادەستكراو بە كپىران (بەرمىلىك)	تىكپراى نەوتى بەرمىلىك نەوتى فرۆشراو		كۆى بەھای نەوتى خاۋى فرۆشراو		پوختەى بپى داھاتى گەپراوۋەى نەوت (بۆرى + ناوخۆ) بۇ خەزىنەى گىشتى حكومەت		پوختەى رىژەى داھاتى گەپراوۋەى نەوت (بۆرى + ناوخۆ) بۇ خەزىنەى گىشتى حكومەت		بپى خەرجى گىشتى پىرۆسەى نەوت		رىژەى خەرجى گىشتى پىرۆسەى نەوت		داھاتى گەپراوۋەى (1) بەرمىلىك نەوت (بۆرى)	
		بۆرى	ناوخۆ	بۆرى	ناوخۆ	بۆرى	ناوخۆ	بۆرى	ناوخۆ	بۆرى	ناوخۆ	بۆرى	ناوخۆ	بۆرى	ناوخۆ
عىراق	1,208,531,119	\$95.54	\$115,466,245,000	\$99,300,970,700	86%	\$16,165,274,300	14%	\$82.16							
ھەرىم	144,404,412	\$84.99	\$12,331,417,848	\$5,709,704,087	46%	\$6,712,556,807	54%	\$39.06							
		\$61.36	\$90,843,046												

دوۋەم: جىاۋازى بەھای نەوتى كوردستان؛ ھەناردەكردنى بە پىگەى سۆمۆ يان سەربەخۆ (پىش لىدەر كوردنى خەرجىيەكان)

بەپىنى زانىارىيەكانى كۆمپانىيى دىلۆيت و حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە سالى (2022)دا (144) مىليۇن و 414 ھەزار (412) بەرمىلىك نەوتى بە بۆرى نەوتى كوردستان و لەپىگەى بەندەرى

جەيھانى توركيەوۋە فرۆشتوۋە (رادەستى كپياران كراو)، لە سالەكەدا تىكراي بەرميليك نەوتى ھەرېم بە (84.99) دۆلار فرۆشراو.

بۆيە دەبىنين كۆى ئەو نەوتەى حكوتمەتى ھەرېمى كوردستان لە سالەكەدا ھەناردەى كر دوو و فرۆشتوۋىيەتى بەبى ھېچ خەرجىيەك بەھاكەى دەكاتە (12 مىليارو 331 مليۇن و 417 ھەزار و 848) دۆلارى ئەمريكى دوو.

بەلام ئەگەر ھەمان ئەو بېرە نەوتەى ھەرېمى كوردستان ھەناردەى كر دوو لە سالى (2022) دا لە رېگەى حكوتمەتى ناوەندى و كۆمپانيا بەبازار كەردنى نەوتى عىراق (سۆمۆ) ھو ھەناردە بکرايە جياوازيەكەى چى دەبوو؟

بەپىنى زانبارىيەكانى وەزارەتى نەوتى عىراق، كۆمپانياى سۆمۆ لە سالى (2022) دا بە تىكرا بەرميليك نەوتى بە (95.54) دۆلار فرۆشتوۋە، واتە، ئەو بېرە نەوتەى حكوتمەتى ھەرېم بەشئوۋەى سەربەخۇ فرۆشتوۋىيەتى، ئەگەر لە رېگەى كۆمپانياى سۆمۆ ھەناردەى بەبازار بختايە، بەھاكەى بىرىتى دەبوو لە (13 مىليارو 819 مليۇن و 362 ھەزار و 171) دۆلارى ئەمريكى، بەم پىيەش بەگشتى نەوتى ھەرېم بېرى (1 مىليارو 487 مليۇن و 944 ھەزار و 323) دۆلارى ئەمريكى بە ھەرزاتر فرۆشراو لە سالى (2022) دا. بۆ وردەكارى تەواۋى مانگەكانى سالى (2022) و جياوازي داھات لە نيوان ھەردو رېگاكە بېروانە (خشتەى ژمارە 2).

خشتەى ژمارە (2)
جياوازي بەھاي نەوتى كوردستان؛ ھەناردە كەردنى بە رېگەى سۆمۆيان سەربەخۇ
(پىيى لىدەر كەردنى خەرجىيەكان)

جياوازي داھات	كۆى داھات/ بە رېگەى سۆمۆ	كۆى داھات/ بە بۆرى كوردستان	جياوازي ئوخ/ بەرميل	تىكراى نرخی نەوت بە رېگەى سۆمۆ / (1) بەرميل	تىكراى نرخی نەوت بۆرى نەوتى كوردستان/ (1) بەرميل	كۆى نەوتى ھەناردەكار بەرميل/مانگەتە	2022
315,851,589	3,344,755,086	3,028,903,497	\$9.02	\$95.75	\$86.73	34,932,168	كۆنۋى دوو دەم شۆبەت بازار
349,183,089	4,125,629,340	3,776,446,251	\$9.29	\$109.67	\$100.38	37,618,577	چار كى دو دەم ئىستان ناپار ھۆز ھېران
332,108,165	3,429,022,292	3,096,914,127	\$11.95	\$95.31	\$83.36	35,977,571	تەمبۆز چار كى ناپ ناپولول
490,801,480	2,919,955,453	2,429,153,973	\$11.92	\$81.39	\$69.47	35,876,096	چار كى چوار دەم ئىشرىتى بەكەم ئىشرىتى دوو دەم كۆنۋى بەكەم
\$1,487,944,323	\$13,819,362,171	\$12,331,417,848	\$10.56	\$95.54	\$84.99	144,404,412	نەنجام

سېئەم: جياوازی به‌های نه‌وتی کوردستان؛ هه‌ناردەکردنی به‌رێگه‌ی سۆمۆ یان سەر به‌خۆ (پاش لێدەرکردنی خه‌رجیه‌کان)

به‌پیتی وردببینی و راپۆرتەکانی کۆمپانیای دبلۆیت (54%)ی داهااتی نه‌وتی هه‌رێم له‌ سالی (2022)دا دراوه به‌ کۆمپانیا نه‌وتیه‌کان و خه‌رجی به‌ره‌مه‌پێنانی نه‌وت.

بۆیه‌ دوای لێدەرکردنی خه‌رجیه‌کانی پرۆسه‌ی نه‌وت و هه‌رزانتەر فرۆشتنی. ئەو داهاته‌ی بۆ حکومه‌تی هه‌رێم ماوه‌ته‌وه له‌ فرۆشتنی (144 ملیۆن و 404 هه‌زار و 412) به‌رمیل نه‌وت له‌ سالی (2022)دا ده‌کاته (5 ملیار و 618 ملیۆن 861 هه‌زار و 41) دۆلار، واته‌ به‌ تیکرا له‌ ماوه‌ی ساڵه‌که‌دا هه‌ر به‌رمیلیک نه‌وت ته‌نها (39.06) دۆلار ماوه‌ته‌وه بۆ حکومه‌تی هه‌رێمی کوردستان.

ئهمه‌ له‌ کاتیکدايه له‌سه‌ر بنه‌مای هه‌مان گریمانە‌ی پێشوو، ئەگەر ئەو بره‌ نه‌وته‌ی هه‌رێمی کوردستان هه‌ناردە‌ی کردوو، کۆمپانیای به‌بازار کردنی نه‌وتی عێراق (سۆمۆ) هه‌ناردە‌ی بکرايه (20%)ی بۆ خه‌رجی پرۆسه‌که‌ برۆشنبایه‌ وه‌ک ئەوه‌ی له‌ سۆمۆ له‌و کێلگانه‌ی به‌ده‌ستی کۆمپانیا بیانییه‌کانه‌وه‌یه خه‌رجی کردوو، بۆ هه‌ر به‌رمیله‌ نه‌وتیک به‌تیکرا له‌ سالی (2022) دا حکومه‌تی هه‌رێم بری (37.37) دۆلاری دیکه‌ی بۆ ده‌مایه‌وه‌ به‌ کۆی گشتی ده‌یکرده (5 ملیار و 417 ملیۆن و 429 هه‌زار و 58) دۆلاری ئەمریکی.

به‌مایه‌کی دیکه‌ حکومه‌تی هه‌رێم له‌ بری (5 ملیار و 618 ملیۆن و 861 هه‌زار و 41) دۆلار، نزیکه‌ی دوو هینده‌ی ئەو بره‌ی ئێستای ده‌ستده‌که‌وت که‌ بریتی ده‌بوو له‌ (11 ملیار و 36 ملیۆن 290 هه‌زار و 99) دۆلار. بۆ وردەکاری زیاتر بروانه‌ (خشته‌ی ژماره‌ 3).

بیویسته‌ ئاماژه‌ به‌وه‌ش به‌دین له‌سه‌ر بنه‌مای لێدوانی (دوره‌ید عه‌بدوڵا)، پشکی کۆمپانیا بیانییه‌کان له‌ نه‌وتی فرۆشراوی عێراق (20%)ه بۆ له‌ (70%) به‌ره‌مه‌ی نه‌وتی عێراق نه‌ک سه‌رجه‌م به‌ره‌مه‌که‌ی، چونکه‌ (30%)ی به‌ره‌مه‌پێنانی نه‌وتی عێراق له‌ لایه‌ن کۆمپانیا خۆمالیه‌کانه‌وه‌ به‌ره‌م ده‌هینریت، بۆیه‌ ئەگەر ئەو پێژه‌یه‌ی پشکی کۆمپانیا بیانییه‌کان به‌سه‌ر کۆی گشتی داهااتی عێراق به‌خه‌لێنین، ئەوا پشکه‌کان ده‌گه‌نه‌ (14%) له‌ کۆی گشتی داهااتی به‌ره‌مه‌دا.

به‌لام ئهمه‌ بۆ هه‌رێم راست ده‌رناجیت، چونکه‌ سه‌رجه‌م کۆمپانیا به‌ره‌مه‌پێنه‌کانی هه‌رێم بیانین، بۆیه‌ گریمانە‌ی ئەوه‌مان کردوو (20%) داهااتی نه‌وتی هه‌رێم بچوايه بۆ خه‌رجی پرۆسه‌که‌ ئەگەر له‌ رێگه‌ی سۆمۆوه هه‌ناردە بکرایه نه‌ک (14%).

خشتهی ژماره (3)

جیاوازی بهای نهوتی کوردستان؛ ههئاره کردنی به ینگه سوؤ یان سه رهخو
(باش لئده کردنی خه رجیه گان)

2022	پوخته نهوتی خاوی گوستراوه بو کرباران (بهرمیل)	تئیکرای نهوت بوری کوردستان/ بهرمیل	پاشن لئده کردنی (54%) / بهرمیل	تئیکرای نهوت سوؤ / بهرمیل	نرخ نهوت لئده کردنی (20%) / بهرمیل	پاشن لئده کردنی خه رجی کۆمپانیگانی نهوت / بهرمیل	نرخ / بهرمیل	جیاوازی	پوخته داهاات بهرژدی (46%) به دۆلار / به بوری کوردستان/ دۆی لئده کردنی خه رجی	پوخته داهاات به دۆلار / به ینگه سوؤ	جیاوازی داهاات دۆی لئده کردنی خه رجی
چارهکی یهکم	34,932,168	\$86.73	\$39.90	\$95.75	\$76.60	(\$36.71)	\$1,309,387,838	\$2,675,934,482	(\$1,366,546,644)	کانونی دووم شوبه نزار نیشن دایر حوز جیران تاموز نوب نایلول	
چارهکی دووم	37,618,577	\$100.38	\$46.17	\$109.67	\$87.74	(\$41.56)	\$1,559,141,247	\$3,300,603,788	(\$1,741,462,541)	تشریفی دووم کانونی یهکم	
چارهکی سێیم	35,977,571	\$83.36	\$38.35	\$95.31	\$76.25	(\$37.91)	\$1,583,112,252	\$2,743,313,774	(\$1,160,201,522)	چوارم	
چارهکی چوارم	35,876,096	\$69.47	\$31.96	\$81.39	\$65.11	(\$33.16)	\$1,167,219,704	\$2,335,964,363	(\$1,168,744,659)	منجیم	
منجیم	144,404,412	\$84.09	\$39.06	\$95.54	\$76.43	(\$37.37)	\$5,618,861,041	\$11,036,290,099	(\$5,417,429,058)		

تیبینی

ئهم پاپورته له مالمه پری (درو میدیا) له (2023/2/24) بلاوکراوه ته وه:

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=12197

سه چاره گان

- درو میدیا، ههئاره، نرخ و داهااتی نهوتی عێراق له سالێ 2022:

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=11799

- درو میدیا، برۆسهی نهوتی هه ریم له سالێ (2022) دا؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=12127

- سومریه نیوز، لماذا یدفع العراق 16 مليار دولار للشركات المستخرجة للنفط؟.. أسباب واحصائيات؛

<https://www.alsumaria.tv/news>

فرۆش و داھات و خەرجی نەوتی ھەریم لە نیوان سالی 2021 – 2022 کۆی داھات بە رێژەى (36%) زیادى کردوو و کرێی گواستنهوه (32%) کەمى کردوو

بەپێى داتاكانى ديلۆيت ، پرۆسەى نەوتى ھەریم لە سالی (2022) بەراورد بە (2021)؛

برى نەوتى پادەستکراو بە کرپان لە رینگەى بۆرییەوه بە رێژەى (5%) کەمى کردوو.
تیکرپای نرخى بەرمیلێک نەوتى پادەستکراو بە کرپان لە رینگەى بۆرییەوه بە رێژەى (43%)
زیادى کردوو.

داھاتى نەوتى پادەستکراو بە کرپان لە رینگەى بۆرییەوه بە رێژەى (36%) زیادى کردوو.
کۆى ئەو داھاتەى لە فرۆشتنى نەوتى ھەریم بە ھەردوو شێوەى (بۆرى و ناوخۆ) بە رێژەى
(36%) زیادى کردوو.

کۆى داھاتى گەراوەى نەوتى ھەریم بە رێژەى (44%) زیادى کردوو.

کۆى خەرجى نەوتى ھەریم بە رێژەى (30%) زیادى کردوو.

کۆى ئەو کرێیەى بۆ بارکردن و گواستنهوه و خەرجى نەوتى ھەناردەکراوى ھەریم پۆشتوو
(32%) کەمى کردوو.

تیکرپای نرخى (1) بەرمیل نەوتى فرۆشراوى ھەریم لە رینگەى بۆرییەوه بە رێژەى (43%)
زیادى کردوو.

ھەزان فرۆشتنى نەوتى ھەریم بۆ تیکرپای (1) بەرمیل نەوتى فرۆشراوى ھەریم لە رینگەى
بۆرییەوه بە رێژەى (41%) زیادى کردوو.

بەم پێیەش برى نەوتى فرۆشراو لە ناوخۆ بە رێژەى (7%) کەمى کردوو.

کۆى بەھای نەوتى خاوە و کۆندینسەیتى فرۆشراو لە ناوخۆ بە رێژەى (3%) زیادى کردوو.

بەكەم؛ نرخ و بەھاو پوختەى نەوتى گواستراوہ بۆ كپياران (لە رینگەى بۆرىبەوہ) لە سالى 2021 و 2022؛

پالپشت بە راپۆرتەكانى دىلۆيت بۆ وردبىنى پرۆسەى نەوتى ھەرىمى كوردستان، لە ھەر چوار چارەكاكانى سالى (2021) بەراورد بە سالى (2022)، حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە رینگەى بۆرى نەوتى (كوردستان – جەيھانى توركى)؛

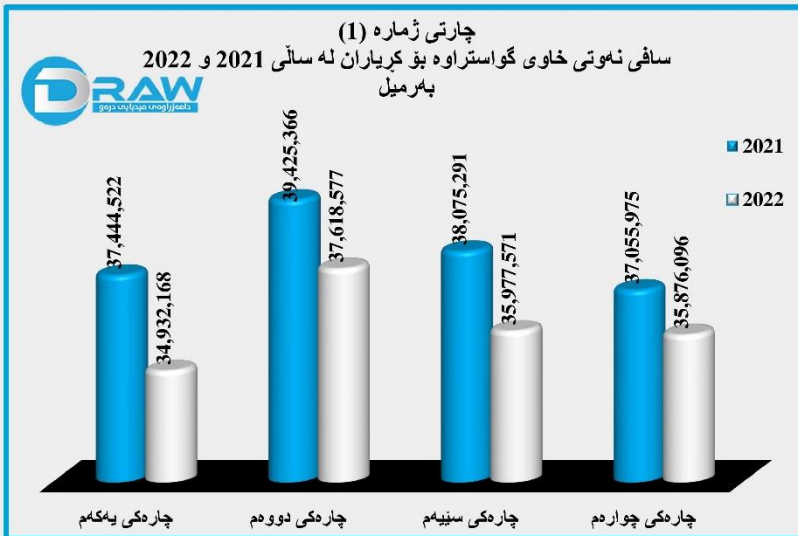
1. لەسالى (2021) دا برى (152 مليۆن و ھەزار و 154) بەرميل نەوتى پادەستى كپيارانى نەوتى ھەرىم كرووہ، بەلام لە سالى (2022) پوختەى نەوتى پادەستراوہ دابەزىوہ بۆ (144 مليۆن و 404 ھەزار و 412) بەرميل. بەم پيئەش برى نەوتى پادەستراوہ بە ريتۆەى (5%) و بە قەبارەى (7 مليۆن و 596 ھەزار و 742) بەرميل نەوت دابەزىوہ لە سالى (2022) دا. (بروانە خشتە و چارتى ژمارە (1)).
2. تىكرائى نرخى نەوتى فرۆشراوى ھەرىم لە سالى (2021) دا بۆ ھەر بەرميليك برىتى بووہ لە (59.49) دۆلار، بەلام لە سالى (2022) دا بەھاي بەرميليك نەوتى فرۆشراوى ھەرىم گەيشتووہ بە (84.99) دۆلار. واتە ھەر بەرميليك بە ريتۆەى (43%) و بە بەھاي (25.5) دۆلار بەرزبوونەوہى بەخۆوہ بينيوہ. (بروانە خشتەى ژمارە (1) و چارتى ژمارە (2)).
3. كۆى بەھاي پوختەى نەوتى پادەستراوى ھەرىم لە سالى (2021) دا برىتى بووہ لە (9 مليار و 37 مليۆن و 887 ھەزار و 22) دۆلار، بەلام لە سالى (2022) دا داھاتەكە گەيشتووہ بە (12 مليار و 331 مليۆن و 417 ھەزار و 848) دۆلار. بەم پيئەش برى (3) مليار و 293 مليۆن و 530 ھەزار و 826) دۆلار و بە ريتۆەى (36%) بەھاي نەوتى ھەرىم لە رینگەى بۆرىبەوہ لە سالى (2022) دا زىادى كرووہ بەراورد بە سالىك پيش خۆى. (بروانە خشتەى ژمارە (1) و چارتى ژمارە (3)).

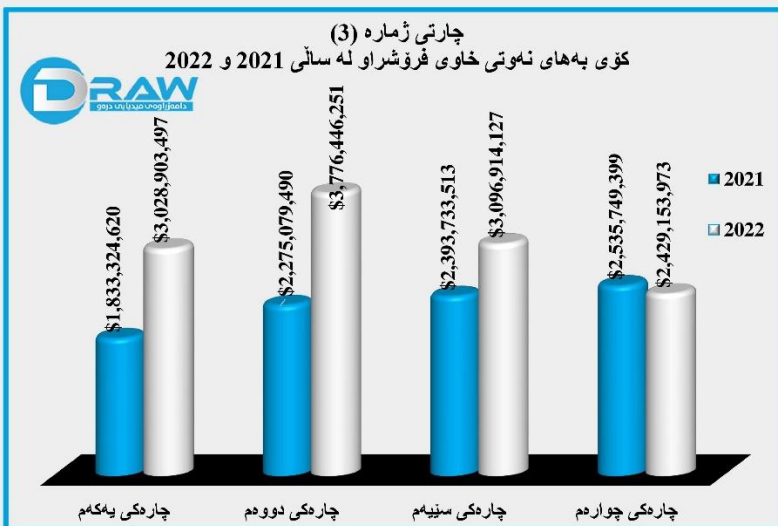
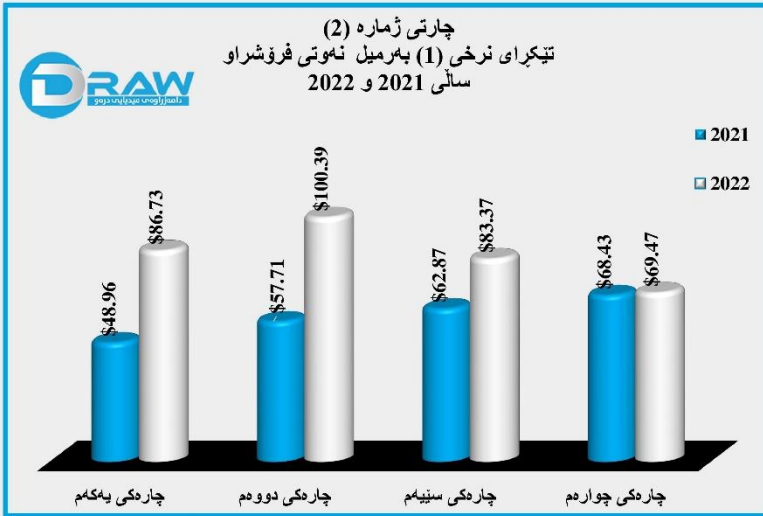

خشته‌ی ژماره (1)

نرخ و به‌هاو پوخته‌ی نهوتی گواستراوه بق کرباران له سالی 2021 و 2022

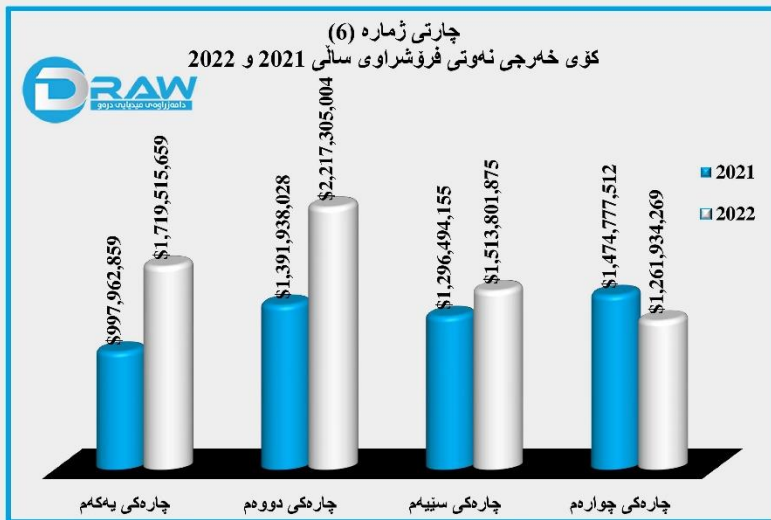
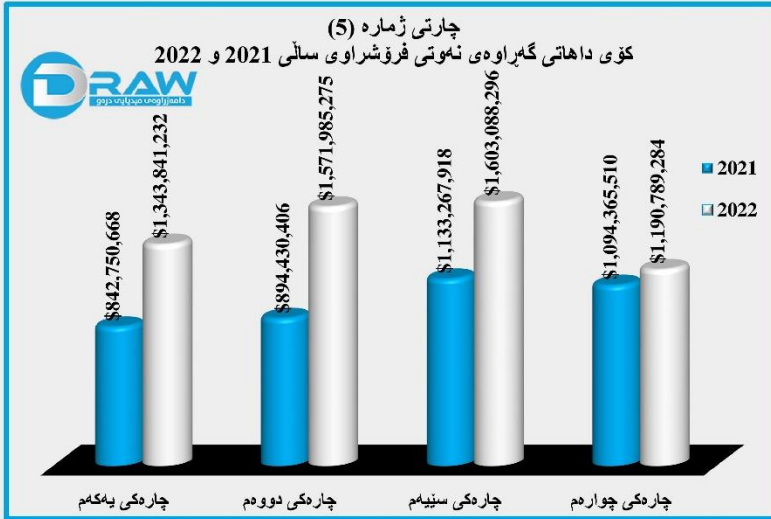
کوی به‌های نهوتی خاوی فرؤشراو به‌نؤلار		تیکرای نرخی (1) به‌رمینل فرؤشراو به‌ دؤلار		سافی نهوتی خاوی گواستراوه بق کرباران به‌رمینل		وردبئنی راپؤرت‌ه‌کافی دیلؤیت
2022	2021	2022	2021	2022	2021	
\$ 3,028,903,497	\$ 1,833,324,620	\$ 86,730	\$ 48,961	34,932,168	37,444,522	چاره‌کی به‌کهم
\$ 3,776,446,251	\$ 2,275,079,490	\$ 100,388	\$ 57,706	37,618,577	39,425,366	چاره‌کی دووهم
\$ 3,096,914,127	\$ 2,393,733,513	\$ 83,367	\$ 62,868	35,977,571	38,075,291	چاره‌کی سنیهم
\$ 2,429,153,973	\$ 2,535,749,399	\$ 69,472	\$ 68,430	35,876,096	37,055,975	چاره‌کی چوارهم
\$ 12,331,417,848	\$ 9,037,887,022	84,989	تیکرا 59,491	تیکرا 144,404,412	152,001,154	کؤ / تیکرا

دووه؛ كۆي داھاتي نهوتي فرۆشراوي (بۆري و ناوخۆ) بړي خهرجي و داھاتي گهړاوه بۆ حكومهت له سالي 2021 و 2022

1. كۆي نهو داھاتې له فرۆشتمني نهوتي ههريم به ههردوو شيوهي (بۆري و ناوخۆ) وه بهدستهاتووه، له سالي (2021) بريتي بووه له (9 مليار و 125 مليون و 987 هزار و 56) دۆلار، بهلام له سالي (2022) دا داھاتهكهي بهرزيبووتهوه بۆ (12 مليار و 422 مليون و 260 هزار و 894) دۆلار. بهم پييهش داھاتي گشتي نهوتي ههريم بړي (3 مليار و 296 مليون و 273 هزار و 838) دۆلار و به ريژهي (36%) زيادي كړدووه بهراورد به سالي (2021). (بړوانه خشتهي ژماره (2) و چارتي ژماره (4)).
2. كۆي داھاتي گهړاوهي نهوتي ههريم له سالي (2021) دا بريتي بووه له (3 مليار و 964 مليون و 814 هزار و 502) دۆلار و به ريژهي (44%) گهړاوتهوه نيو خهزينهي گشتي حكومهتي ههريم، بهلام له سالي (2022) بړهكه گهيشتووه به (5 مليار و 709 مليون و 704 هزار و 87) دۆلار و به ريژهي (46%). بهم پييهش داھاتي گهړاوه له سالي (2022) دا بړي (ملياريك و 744 مليون و 889 هزار و 585) دۆلار و به ريژهي (44%) زيادي كړدووه بهراورد به سالي (2021). (بړوانه خشتهي ژماره (2) و چارتي ژماره (5))
3. كۆي خهرجي نهوتي ههريم له سالي (2021) دا بريتي بووه له (5 مليار و 161 مليون و 172 هزار و 554) دۆلار و به ريژهي (56%)، بهلام له سالي (2022) بړهكه گهيشتووه به (6 مليار و 712 مليون و 556 هزار و 807) دۆلار و به ريژهي (54%). بهم پييهش خهرجي پروسهي نهوت له سالي (2022) دا بړي (ملياريك و 551 مليون و 384 هزار و 253) دۆلار و به ريژهي (30%) زيادي كړدووه بهراورد به سالي (2021). (بړوانه خشتهي ژماره (2) و چارتي ژماره (6)).

سۈنمە؛ كرى و تېچووى باركردى و گواستنهووى نەوت لە خاكى (ھەرىم و توركيا) لە سالى 2021 و 2022

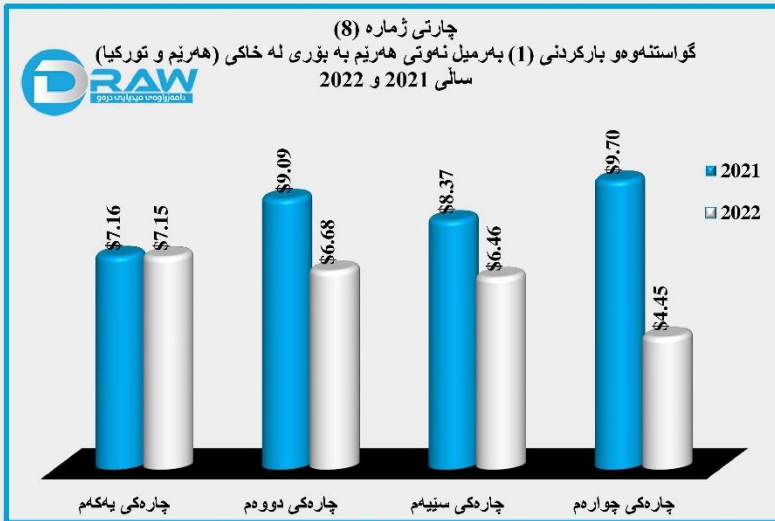
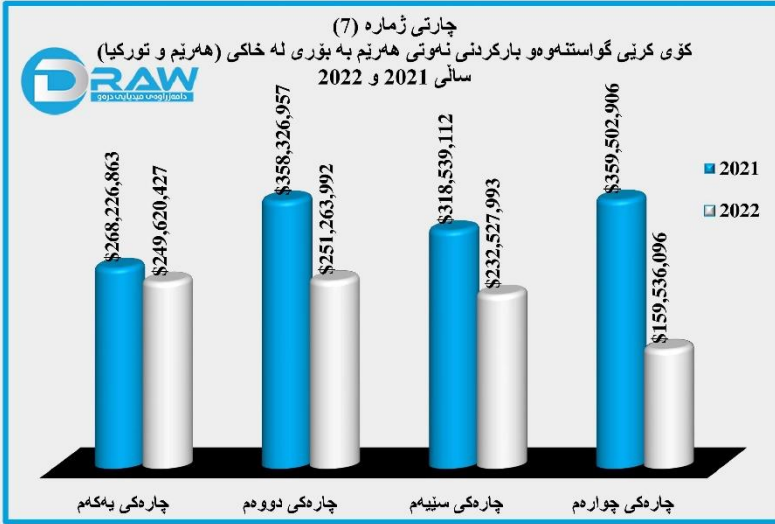
1. كۆى ئەو كرىيەى بۆ باركردى و گواستنهووى و خەرجى نەوتى ھەناردەكرەوى ھەرىم رۆشتووو لە سالى (2021)دا برىتى بوو لە (1 مىليار و 304 مليۆن و 595 ھەزار و 838) دۆلار، بەلام خەرجى پېويست بۆ ھەمان بوار لە سالى (2022)دا دابەزىوھ بۆ (892 مليۆن و 948 ھەزار و 508) دۆلار. بەم پېيەش خەرجى ناوبرا و بە رېژەى (32%) و بە قەبارەى (411 مليۆن و 647 ھەزار و 330) دۆلار كەمى كر دووھ لە سالى (2022)دا بەراورد بە سالىك پېشتىر. (بېروانە خشتەى ژمارە (3) و چارتى ژمارە (7)).
2. كۆى كرىى باركردى و گواستنهووى و خەرجى (1) بەرمىل نەوتى ھەناردەكرەوى ھەرىم بە تېكرا لە سالى (2021)دا برىتى بوو لە (8.58) دۆلار، بەلام خەرجى پېويست بۆ ھەمان بەرمىل لە سالى (2022)دا دابەزىوھ بۆ (6.18) دۆلار. بەم پېيەش خەرجى گواستنهووى بەرمىلىك نەوت بە رېژەى (28%) و بە قەبارەى (2.4) دۆلار كەمى كر دووھ لە سالى (2022)دا بەراورد بە سالىك پېشتىر. (بېروانە خشتەى ژمارە (3) و چارتى ژمارە (8)).

خشتەى ژمارە (3)

كرى و تېچووى باركردى و گواستنهووى نەوت لە خاكى (ھەرىم و توركيا) لە سالى 2021 و 2022

كۆى كرىى گواستنهوى (بەك بەرمىل بە دۆلار)		كرىى گواستنهووى بۆرى بە دۆلار						سالى نەوتى خاوى گواستراو بە بۆ كېرمان بەرمىل		وربەينى رەپورتەكلى ئىقلىت
		2022			2021			2022	2021	
2022	2021	كرىى بۆرى ھەرىم و توركيا	كرى لە لىو خاكى توركيا	كرى لە لىو خاكى ھەرىم	كرى بۆرى ھەرىم و توركيا	كرى لە لىو خاكى توركيا	كرى لە لىو خاكى ھەرىم	2022	2021	
\$ 7.15	\$ 7.16	\$ 249,620,427	\$127,455,135	\$122,165,292	\$ 268,226,863	\$ 52,745,954	\$215,480,909	34,932,168	37,444,522	چارىكى بەكەم
\$ 6.68	\$ 9.09	\$ 251,263,992	\$214,803,023	\$ 36,460,969	\$ 358,326,957	\$119,394,094	\$238,932,863	37,618,577	39,425,366	چارىكى ئوروم
\$ 6.46	\$ 8.37	\$ 232,527,993	\$126,335,608	\$106,192,385	\$ 318,539,112	\$ 99,932,207	\$218,606,905	35,977,571	38,075,291	چارىكى سەنەم
\$ 4.45	\$ 9.70	\$ 159,536,096	\$149,536,096	\$ 10,000,000	\$ 359,502,906	\$162,349,297	\$197,153,609	35,876,096	37,055,975	چارىكى جوارەم
\$ 6.18	\$ 8.58	\$ 892,948,508	\$ 618,129,862	\$274,818,646	\$1,304,595,838	\$434,421,552	\$870,174,286	144,404,412	152,001,154	كۆل تەكرا

چوارەم؛ تیکرای نرخى نەوت لە بازارەکانى جیهان و نرخى نەوتى ھەرىم و ھەرزان فرۆشتنى لە سالى 2021 و 2022

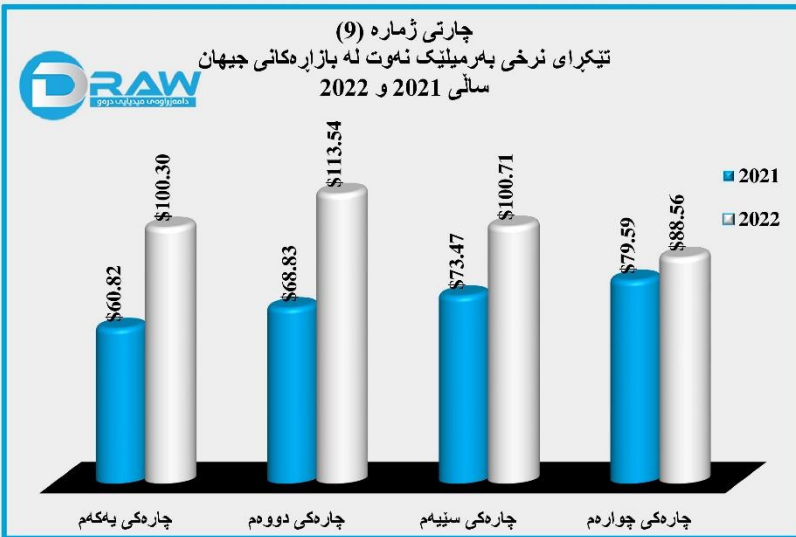
1. تیکرای نرخى (1) بەرمیل نەوتى لە بازارەکانى جیهان بۆ سالى (2021) دا بریتى بوو لە (70.68) دۆلار، بەلام لە سالى (2022) دا بەرزبوووتەووە بۆ (100.78) دۆلار. بەم پێیەش بەرمیلیک نەوت بە رێژەى (43%) و بە قەبارەى (30.10) دۆلار زیادى کردوو لە سالى (2022) دا بەراورد بە سالیك پێشتر. (پروانە خستەى ژمارە (4) و چارتى ژمارە (9)).
2. تیکرای نرخى (1) بەرمیل نەوتى فرۆشراوى ھەرىم لە رینگەى بۆرییەووە بۆ سالى (2021) دا بریتى بوو لە (59.49) دۆلار، بەلام لە سالى (2022) دا بەرزبوووتەووە بۆ (84.99) دۆلار. بەم پێیەش بەرمیلیک نەوت بە رێژەى (43%) و بە قەبارەى (25.5) دۆلار زیادى کردوو لە سالى (2022) دا بەراورد بە سالیك پێشتر. (پروانە خستەى ژمارە (4) و چارتى ژمارە (10)).
3. جیاوازی و ھەزان فرۆشتنى نەوتى ھەرىم بۆ تیکرای (1) بەرمیل نەوتى فرۆشراوى ھەرىم لە رینگەى بۆرییەووە بۆ سالى (2021) بەراورد بە نرخى جیهانى بریتى بوو لە (11.19) دۆلار، بەلام لە سالى (2022) دا بەرزبوووتەووە بۆ (15.79) دۆلار. بەم پێیەش بەرمیلیک نەوت بە رێژەى (41%) و بە قەبارەى (4.6) دۆلار ھەزانکرەنکەى زیادى کردوو لە سالى (2022) دا بەراورد بە سالى (2021). (پروانە خستەى ژمارە (4) و چارتى ژمارە (11)).

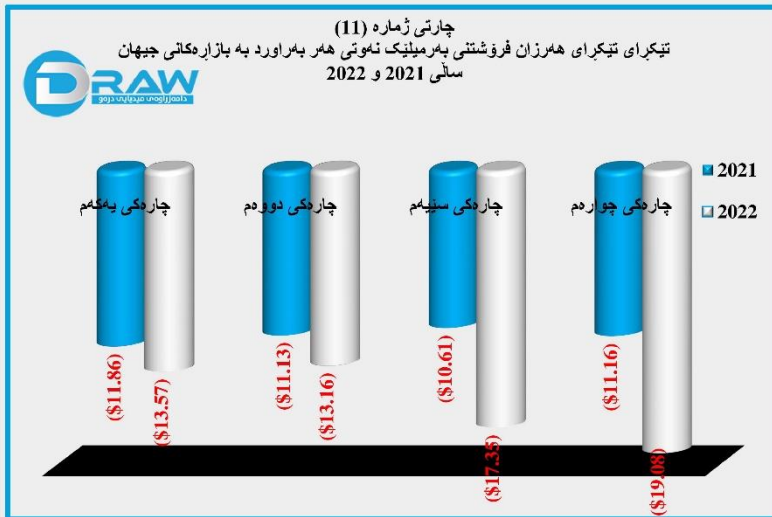
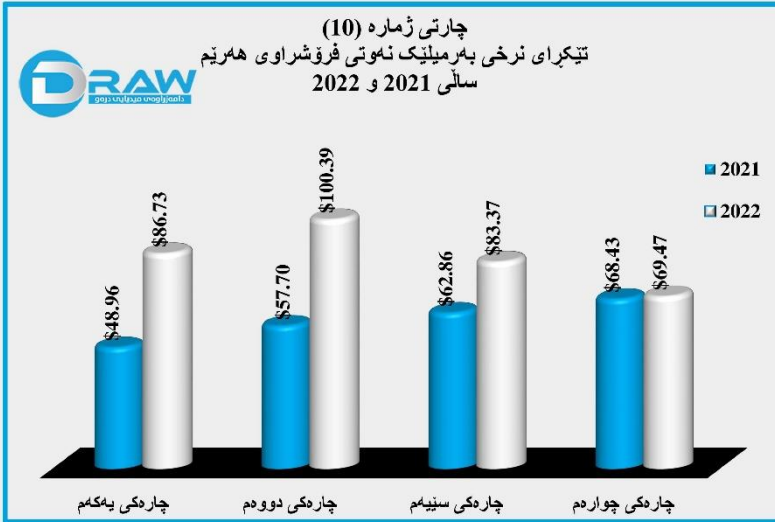

خسته‌ی ژماره (4)

تیکرای نرخى نهوت له بازارهکانى جیهان و نرخى نهوتى همزیم و همزنان فروشتنى له سائى 2021 و 2022

جیاوازی نرخى نهوتى همزیم		تیکرای نرخى نهوتى فروشراوى همزیم		تیکرای نرخى نهوت له بازارهکانى جیهان (هاس سى مائگئیک)		وردبئنى راپورت‌هکانى دهلویت
2022	2021	2022	2021	2022	2021	
(\$13.57)	(\$11.86)	\$86.73	\$48.96	\$100.30	\$60.82	چارهكى يهكهم
(\$13.16)	(\$11.13)	\$100.39	\$57.70	\$113.54	\$68.83	چارهكى دووم
(\$17.35)	(\$10.61)	\$83.37	\$62.86	\$100.71	\$73.47	چارهكى سئیم
(\$19.08)	(\$11.16)	\$69.47	\$68.43	\$88.56	\$79.59	چارهكى چوارم
(\$15.79)	(\$11.19)	\$84.99	\$59.49	\$100.78	\$70.68	كۆل تیکرا

پینجھم؛ رادہستگردنی نہوتی خاو له لایهن و وزارتی سامانه سروشتییہکان بۆ پالوتن له سالی 2021 و 2022

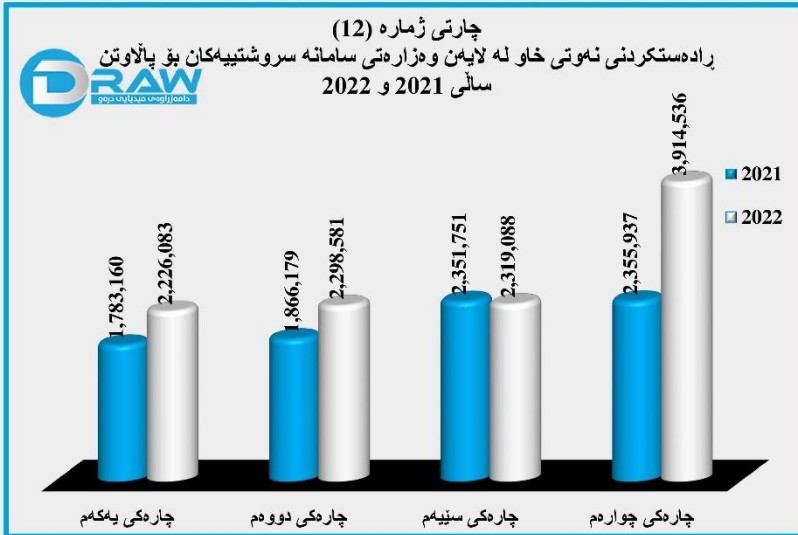
له سالی (2021) دا بری (8 ملیۆن و 357 ھزار و 261) بەرمیل نہوتی خاو له لایهن و وزارتی سامانه سروشتییہکانہوہ بۆ پالوتن رادہستی پالوگہکانی نہوتی ھەریم کراوہ، بہلام له سالی (2022) پوختہی ئەو نہوتہ خاوہی له لایهن و وزارتی سامانه سروشتییہکانہوہ بۆ پالوتن رادہستی پالوگہکانی نہوتی ھەریم کراوہ زیادی کردووہ بۆ (10 ملیۆن و 758 ھزار و 288) بەرمیل. بہم پیئہش بری نہوتی رادہستکراو بہ پیژہی (29%) و بہ قہبارہی (2 ملیۆن و 401 ھزار و 261) بەرمیل نہوت زیادی کردووہ له سالی (2022) دا. (بپروانہ خشتہی ژمارہ 5) و چارتی ژمارہ (12)).

خشتہی ژمارہ (5)

رادہستگردنی نہوتی خاو له لایهن و وزارتی سامانه سروشتییہکان بۆ پالوتن له سالی 2021 و 2022

رادہستگردنی نہوتی خاو له لایهن و وزارتی سامانه سروشتییہکان بۆ پالوتن		وردیبنی راپۆرتەکانی دیلۆیت
2022	2021	
2,226,083	1,783,160	چارمکی بەکەم
2,298,581	1,866,179	چارمکی دووہم
2,319,088	2,351,751	چارمکی سێیہم
3,914,536	2,355,937	چارمکی چوارہم
10,758,288	8,357,027	کۆ/ تێکرا

شهشههه؛ پوختهی نهوتی خاو و کۆندینسهیتی گواستراوه بۆ کپاران" به بهرمیل" له ناوخی ههریم له سالی 2021 و 2022

1. له سالی (2021) دا بری (میلیۆنیک و 581 ههزار و 979) بهرمیل نهوتی خاو به پالوگهکانی ناوخی فرۆشراوه، بهلام له سالی (2022) پوختهی ئهوه نهوته خاوهی به پالوگهکانی ناوخی فرۆشراوه برهکهی دابهزیوه بۆ (میلیۆنیک و 466 ههزار و 797) بهرمیل. بهم پێیهش بری نهوتی فرۆشراوه له ناوخی به رێژهی (7%) و به قهبارهی (115 ههزار و 182) بهرمیل نهوت کهمی کردوه له سالی (2022) دا. (بروانه خشتهی ژماره (6) و چارتی ژماره (13)).
2. تیکرای نرخ (1) بهرمیل نهوتی فرۆشراوی ههریم به پالوگهکانی ناوخی بۆ سالی (2021) دا بریتی بووه له (57.31) دۆلار، بهلام له سالی (2022) دا بهرزبووهتهوه بۆ (61.36) دۆلار. بهم پێیهش بهرمیلیک نهوت به رێژهی (7%) و به قهبارهی (4.05) دۆلار بۆ ههر بهرمیلیک زیادی کردوه له سالی (2022) دا بهراورد به سالیکی پێشتر. (بروانه خشتهی ژماره (6) و چارتی ژماره (14)).

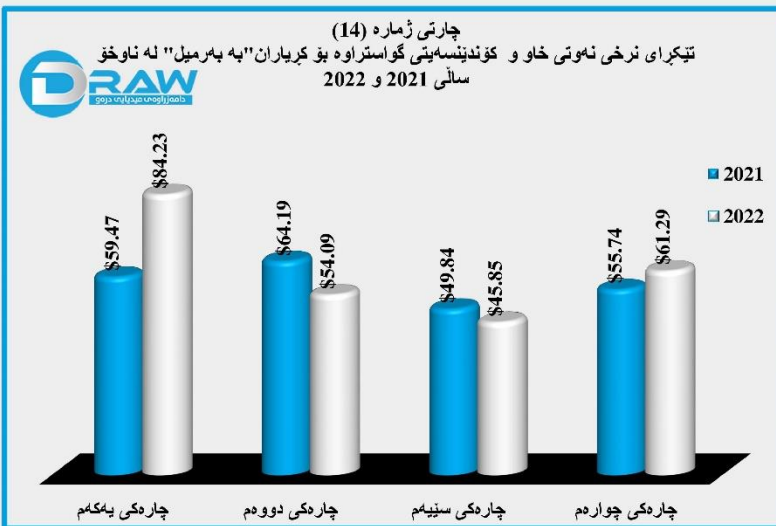
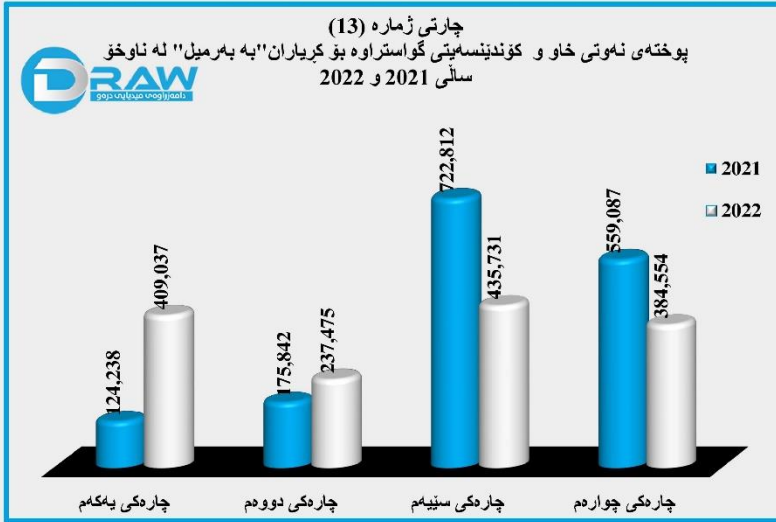
3. كۆي بهاي نهوتي خاو و كۆندينسهيتي فرؤشراو له ناوخؤ له سالي (2021) دا بريتي بووه له (88 مليون و 100 هزار و 34) دؤلار، به لام له سالي (2022) دا داهاتهكه گهيشتووه به (90 مليون و 843 هزار و 46) دؤلار. بهم پييهش برى (2 مليون و 743 هزار و 12) دؤلار و بهريژهي (3%) بههاي نهوتي فرؤشراوي ههريم له ناوخؤ له سالي (2022) دا زيادي كر دووه بهراورد به ساليك پيش خؤي. (بروانه خستهي ژماره (6) و چارتي ژماره (15)).

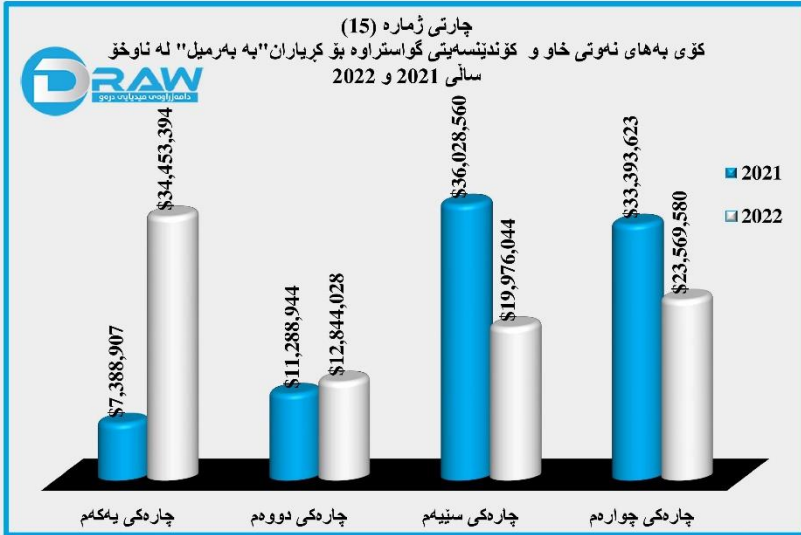

خستهي ژماره (6)

پوختهي نهوتي خاو و كۆندينسهيتي گواستراوه بو كيراران" به بهرميل" له ناوخؤي ههريم له سالي 2021 و 2022

كۆي بهاي نهوتي خاو و كۆندينسهيتي فرؤشراو		تيكراي نرخي (1) بهرميل		سافي نهوتي خاو و كۆندينسهيتي گواستراوه بو كيراران/ بهرميل		وردبيني راپؤرتنهختي ديلؤيت
2022	2021	2022	2021	2022	2021	
\$34,453,394	\$7,388,907	\$84.23	\$59.47	409,037	124,238	چاركي بهكهم
\$12,844,028	\$11,288,944	\$54.09	\$64.19	237,475	175,842	چاركي نروم
\$19,976,044	\$36,028,560	\$45.85	\$49.84	435,731	722,812	چاركي سنيهم
\$23,569,580	\$33,393,623	\$61.29	\$55.74	384,554	559,087	چاركي چواردم
\$90,843,046	\$88,100,034	\$61.36	\$57.31	1,466,797	1,581,979	كؤ / تيكرا

تێبینی

ئهم راپۆرته له مالىپهري (دره و ميديا) له (2023/3/4) بلاوگراوهتهوه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=12258

سهراچاوهكان

- راپۆرتهكانى كۆمپانىيائى ديپلۆيت له سالانى (2021 و 2022) له مالىپهري حكومهتى ههرىمى كوردستان؛

<https://gov.krd/information-and-services/open-data/>

- دره و ميديا ، پرۆسهى نهوتى ههرىم له سالنى (2022)دا، له 2023/2/16؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=12127

- دره و ميديا ، ديوى ناوهوى راپۆرتهكانى ديپلۆيت له سالنى (2021)، له 2022/4/2؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9981

نەوت وەك سەرچاۋى سەرەكى داھاتى ۋلاتانى نەوتى
ھەرىم (67%)، عىراق (96%)، سەۋدىيە (68%)، قەتەر (85) داھاتى
سەرەككىيان نەوتە

پالېشت بە زانىبارىيەكانى بەردەست دەربارەى داھاتى گىشتى (نەوتى و نانەوتى) ھەرىم كوردستان و بەشىك لە ۋلاتانى (OPEC) لە سالى (2022) دا بەم شىۋەپەپە؛

داھاتى گىشتى ھەرىمى كوردستان زياتر لە (16 مىليار و 42 مىليۇن) دۆلار بوو، (12 مىليار و 331 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (77%) ى داھاتى نەوت و بىرى (3 مىليار و 710 مىليۇن و 820 ھەزار) دۆلارى بە رىژەى (23%) داھاتى نانەوتى بوو.

داھاتى گىشتى عىراق زياتر لە (120 مىليار و 750 مىليۇن) دۆلار بوو، (115 مىليار و 466 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (96%) ى داھاتى نەوت و بىرى (5 مىليار و 284 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (4%) داھاتى نانەوتى بوو.

داھاتى گىشتى سەۋدىيە (333 مىليار و 180 مىليۇن) دۆلار بوو، (227 مىليار و 340 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (68%) ى داھاتى نەوت و بىرى (105 مىليار و 840 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (32%) داھاتى نانەوتى بوو.

داھاتى گىشتى قەتەر (80 مىليار و 352 مىليۇن) دۆلار بوو، (68 مىليار و 364 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (85%) ى داھاتى نەوت و بىرى (11 مىليار و 988 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (15%) داھاتى نانەوتى بوو.

داھاتى گىشتى كۋەيت (60 مىليار و 962 مىليۇن) دۆلار بوو، (53 مىليار و 138 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (87%) ى داھاتى نەوت و بىرى (7 مىليار و 824 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (13%) داھاتى نانەوتى بوو.

داھاتى گىشتى لىبىيا (28 مىليار و 224 مىليۇن) دۆلار بوو، (22 مىليار و 155 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (78%) ى داھاتى نەوت و بىرى (6 مىليار و 69 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (22%) داھاتى نانەوتى بوو.

داھاتى گىشتى بەھرەين زياتر لە (6 مىليار و 375 مىليۇن) دۆلار بوو، (4 مىليار و 21 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (63%) ى داھاتى نەوت و بىرى (2 مىليار و 354 مىليۇن) دۆلارى بە رىژەى (37%) داھاتى نانەوتى بوو.

یهکهم؛ داھاتی نهوتی و نانھوتی ھەریمی کوردستان و بەشیک له ولاتانی (OPEC) له سالی 2022 به دراوی نیشتمانی

پالپشت به زانیاریهکانی بهردهست دهربارهی داھاتی گشتی (نهوتی و نانھوتی) بهشیک له ولاتانی (OPEC) له سالی (2022) دا بهم شیۆدیهیه؛

1. داھاتی گشتی ھەریمی کوردستان (23 تریلیۆن و 249 ملیار و 620 ملیۆن و 69 ھزار و 565) دینار بووه، پالپشت به راپۆرتھکانی دیلۆیت (17 تریلیۆن و 871 ملیار و 620 ملیۆن و 69 ھزار و 565) دیناری به ریژھی (77%)ی داھاتی نهوت و بری (5) تریلیۆن و 378 ملیار) دیناری به ریژھی (23%) داھاتی نانھوتی بووه. که سههچاوهی گرتووه له؛
 - (200 ملیار) دینار پشکی ھەریم له بودجھی گشتی عێراق که تهنها یهک جار رهوانهی ھەریم کراوه.
 - (1 تریلیۆن و 680 ملیار) دیناری داھاتی گومرگ.
 - (720 ملیار) دیناری داھاتی باج.
 - (2 تریلیۆن و 400 ملیار) دیناری داھاتی رهسم.
 - (378 ملیار) دیناری ھاریکاری ھاوپهیمانان بووه.
2. داھاتی گشتی عێراق (175 تریلیۆن و 1 ملیار و 171 ملیۆن و 624 ھزار) دینار بووه، پالپشت به داتاکانی وهزارهتی نهوتی عێراق (167 تریلیۆن و 342 ملیار و 384 ملیۆن) دیناری به ریژھی (96%)ی داھاتی نهوت و پالپشت به داتاکانی وهزارهتی دارایی عێراق بری (7 تریلیۆن و 658 ملیار و 787 ملیۆن و 624 ھزار) دیناری به ریژھی (4%) داھاتی نانھوتی بووه.
3. داھاتی گشتی سعودیه (تریلیۆنیک و 234 ملیار) ریال بووه، (842 ملیار) ریالی به ریژھی (68%)ی داھاتی نهوت و بری (392 ملیار) ریالی به ریژھی (32%) داھاتی نانھوتی بووه.
4. داھاتی گشتی قهتهر (297 ملیار و 700 ملیۆن) ریالی قهتهری بووه، (253 ملیار و 200 ملیۆن) ریالی به ریژھی (85%)ی داھاتی نهوت و بری (44 ملیار و 400 ملیۆن) ریالی به ریژھی (15%) داھاتی نانھوتی بووه.
5. داھاتی گشتی کوهدیت (18 ملیار و 700 ملیۆن) دیناری کوهدیتی بووه، (16 ملیار و 300 ملیۆن) دیناری به ریژھی (87%)ی داھاتی نهوت و بری (2 ملیار و 400 ملیۆن) دیناری به ریژھی (13%) داھاتی نانھوتی بووه.

6. داھاتی گشتی لیبیا (134 ملیار و 400 ملیون) دیناری لیبی بووه، (105 ملیار و 500 ملیون) دیناری به ریژدهی (78%)ی داھاتی نهوت و بری (28 ملیار و 900 ملیون) دیناری به ریژدهی (22%) داھاتی نانهوتی بووه.
7. داھاتی گشتی بهحرهین (2 ملیار و 405 ملیون و 881 هزار) دیناری بهحرهینی بووه، (1 ملیار و 517 ملیون و 536 هزار) دیناری به ریژدهی (63%)ی داھاتی نهوت و بری (888 ملیون و 345 هزار) دیناری به ریژدهی (37%) داھاتی نانهوتی بووه.

بۆ بهرچاوپرونی زیاتر بروانه خستهی ژماره (1)؛

خستهی ژماره (1)

خسته								
داھاتی گشتی (نهوتی و نهوتی) ههریمی کوردستان و بهشیک له ولاتی (OPEC) له سالی 2022								
ههریمی کوردستان و بهشیک له ولاتی	داھاتی نهوت به درای	داھاتی نهوتی به درای	کۆی داھاتی به درای	داھاتی نهوتی به درای	ریژدهی داھاتی نهوتی	چۆری درای	بههری (1)	داھاتی نهوتی به درای
ههریمی کوردستان	17,871,620,069,565	5,378,000,000,000	23,249,620,069,565	77%	23%	غزالی عێراق	\$0.00069	\$12,331,417,848
عێراق	167,342,384,000,000	7,658,787,624,000	175,001,171,624,000	96%	4%	دیناری عێراق	\$0.00069	\$115,466,245,000
سعودیه	842,000,000,000	392,000,000,000	1,234,000,000,000	68%	32%	ریالی سعودی	\$0.27000	\$227,340,000,000
قەتەر	253,200,000,000	44,400,000,000	297,600,000,000	85%	15%	ریالی قەتەر	\$0.27000	\$68,364,000,000
کویت	16,300,000,000	2,400,000,000	18,700,000,000	87%	13%	دیناری کویتی	\$3.26000	\$53,138,000,000
لیبیا	105,500,000,000	28,900,000,000	134,400,000,000	78%	22%	دیناری لیبی	\$0.21000	\$22,155,000,000
بهرهین	1,517,536,000	888,345,000	2,405,881,000	63%	37%	دیناری بهحرینی	\$2.65000	\$4,021,470,400
								\$16,042,237,848
								\$3,710,820,000
								\$5,284,563,461
								\$110,840,000,000
								\$11,988,000,000
								\$7,824,000,000
								\$6,069,000,000
								\$28,224,000,000
								\$2,354,114,250
								\$6,375,584,650

دووم؛ بههای درای نیشتمانی ههریمی کوردستان و بهشیک له ولاتی (OPEC) له سالی 2022 بهرامبهر به دۆلار

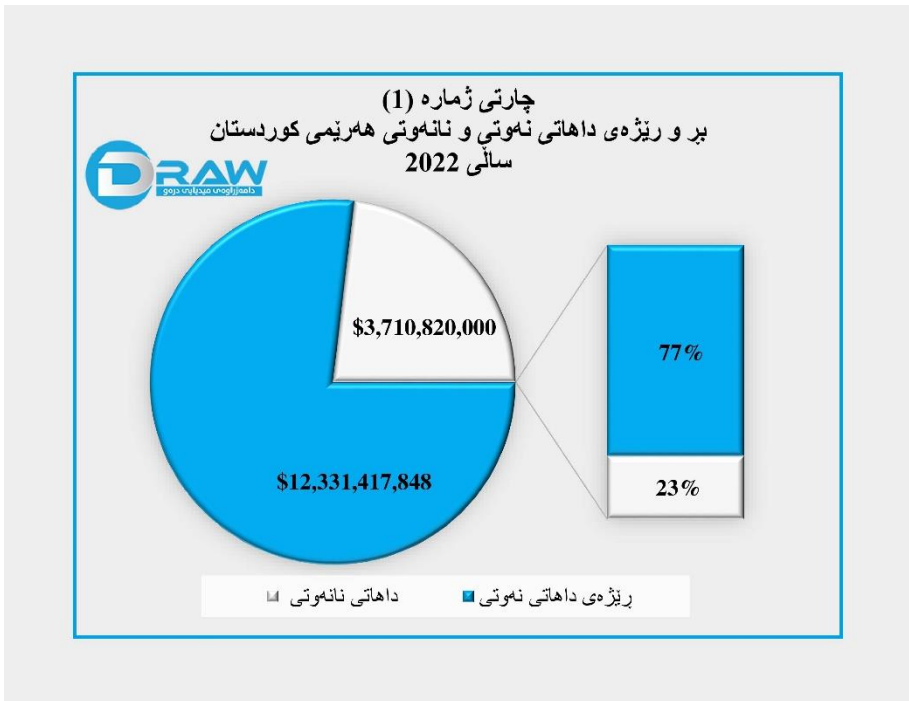
1. تیکرای بههای (1) دیناری عێراقی بهرامبهر به دۆلار له سالی (2022) دا بریتی بووه له (0.00069) دۆلار.
2. تیکرای بههای (1) ریالی سعودی بهرامبهر به دۆلار له سالی (2022) دا بریتی بووه له (0.27) دۆلار.
3. تیکرای بههای (1) ریالی قهتەری بهرامبهر به دۆلار له سالی (2022) دا بریتی بووه له (0.27) دۆلار.
4. تیکرای بههای (1) دیناری کویتی بهرامبهر به دۆلار له سالی (2022) دا بریتی بووه له (3.26) دۆلار.
5. تیکرای بههای (1) دیناری لیبی بهرامبهر به دۆلار له سالی (2022) دا بریتی بووه له (0.21) دۆلار.

6. تیکرای به‌های (1) دیناری به‌هرهینی به‌رامبه‌ر به دۆلار له سالی (2022) دا بریتی بووه له (2.65) دۆلار.

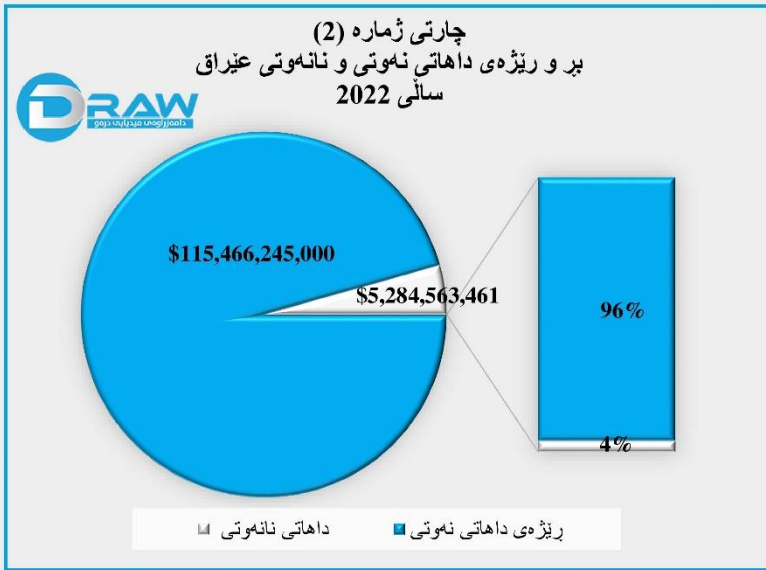
سێیه‌م؛ داها‌تی نه‌وتی و نانه‌وتی هه‌ریمی کوردستان و به‌شیک له ولاتانی (OPEC) له سالی 2022 به دۆلار

پالپشت به زانیارییه‌کانی به‌رده‌ست ده‌رباره‌ی داها‌تی گشتی (نه‌وتی و نانه‌وتی) به‌شیک له ولاتانی (OPEC) له سالی (2022) دا به‌م شیوه‌یه‌یه؛

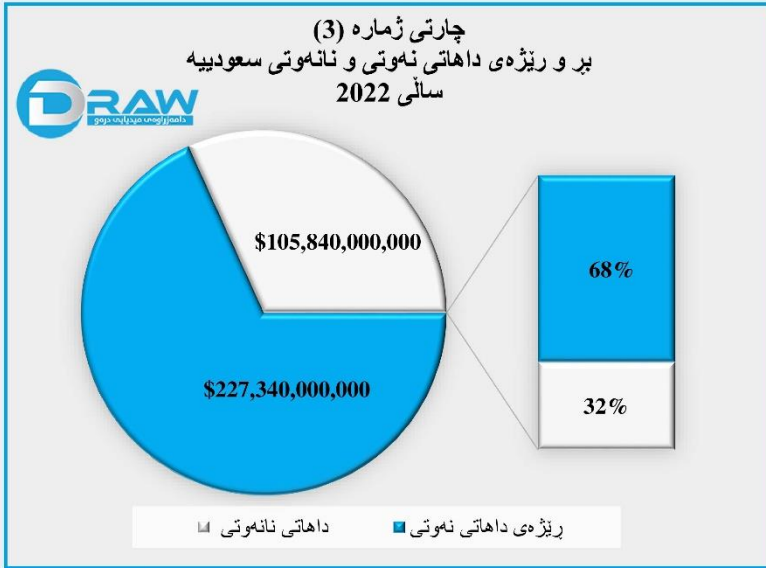
1. داها‌تی گشتی هه‌ریمی کوردستان (16 ملیار و 42 ملیۆن و 237 هه‌زار و 848) دۆلار بووه، (12 ملیار و 331 ملیۆن و 417 هه‌زار و 848) دۆلاری به‌ریژه‌ی (77%) ی داها‌تی نه‌وت و بری (3 ملیار و 710 ملیۆن و 820 هه‌زار) دۆلاری به‌ریژه‌ی (23%) داها‌تی نانه‌وتی بووه. بره‌وانه‌ی چار‌تی ژماره (1)،

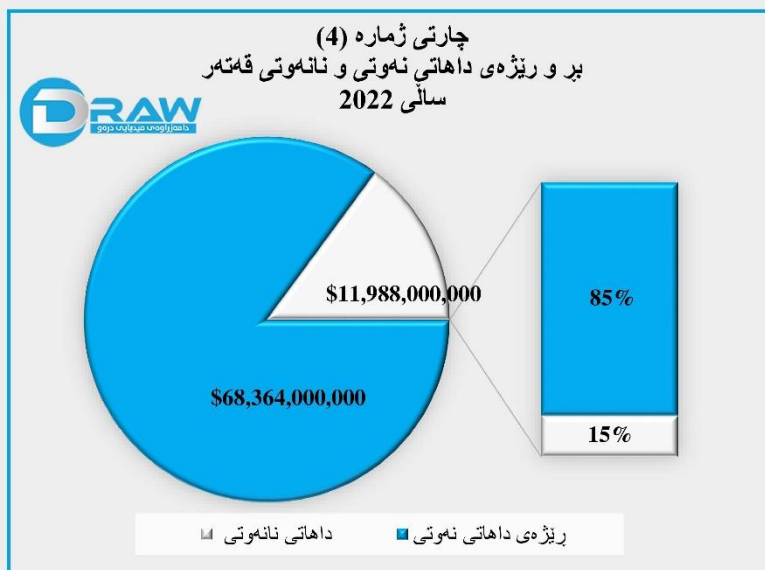
2. داھاتی گشتی عیراق (120 ملیار و 750 ملیون و 808 ھزار و 421 دۆلار بووہ، 115 ملیار و 466 ملیون و 245 ھزار) دۆلاری به ریژہی (96%) ی داھاتی نہوت و بپی (5 ملیار و 284 ملیون و 563 ھزار و 461) دۆلاری به ریژہی (4%) داھاتی نانہوتی بووہ. پروانہی چارتی ژمارہ (2).

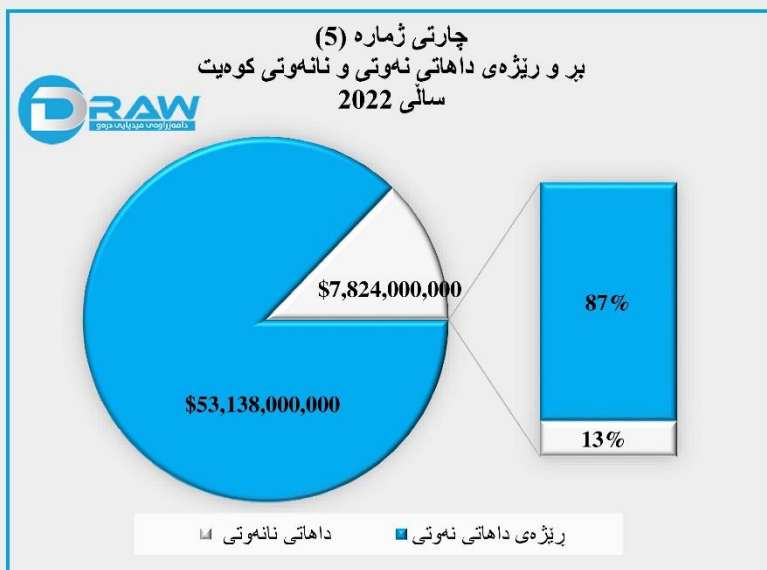
3. داھاتی گشتی سعودیہ (333 ملیار و 180 ملیون) دۆلار بووه، (227 ملیار و 340 ملیون) دۆلاری به ریژهی (68%) ی داھاتی نهوت و بری (105 ملیار و 840 ملیون) دۆلاری به ریژهی (32%) داھاتی نانهوتی بووه. پروانهی چارتی ژماره (3).

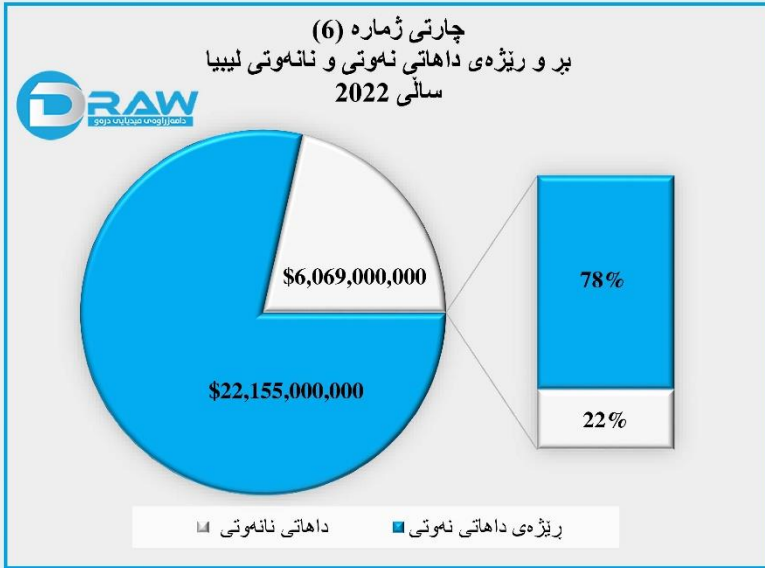
4. داھاتی گشتی قهتهر (80 ملیار و 352 ملیون) دۆلار بووه، (68 ملیار و 364 ملیون) دۆلاری به ریژهی (85%)ی داھاتی نهوت و بری (11 ملیار و 988 ملیون) دۆلاری به ریژهی (15%) داھاتی نانهوتی بووه. بروانه‌ی چارتهی ژماره (4).

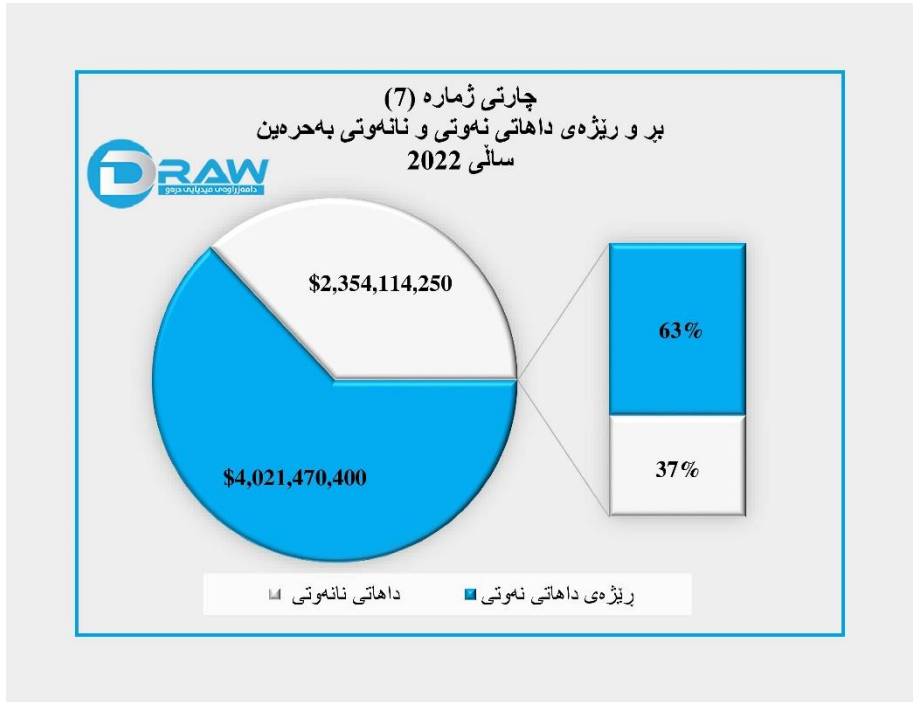
5. داھاتی گشتی کوهیت (60 ملیار و 962 ملیون) دۆلار بووه، (53 ملیار و 138 ملیون) دۆلاری به ریژدهی (87%)ی داھاتی نهوتی و بری (7 ملیار و 824 ملیون) دۆلاری به ریژدهی (13%) داھاتی نانهوتی بووه. بروانههی چارتهی ژماره (5).

6. داھاتی گشتی لیبیا (28 ملیار و 224 ملیون) دۆلار بووه، (22 ملیار و 155 ملیون) دۆلاری به ریژدهی (78%)ی داھاتی نهوت و بری (6 ملیار و 69 ملیون) دۆلاری به ریژدهی (22%) داھاتی نانهوتی بووه. بروانهی چارتی ژماره (6).

7. داھاتی گشتی بهحرهین له (6 ملیار و 375 ملیۆن و 584 ھزار و 650) دۆلار بووه، (4 ملیار و 21 ملیۆن و 470 ھزار و 400) دۆلاری به ریژدی (63%)ی داھاتی نهوت و بری (2 ملیار و 354 ملیۆن و 114 ھزار و 250) دۆلاری به ریژدی (37%) داھاتی نانهوتی بووه. بروانه‌ی چارتی ژماره (7).

تیبینی

ئهم راپۆرتە له مالىپەرى (دره و ميديا) له (2023/3/18) بلاوکراوه‌ته‌وه؛

https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=12359

1. راپۆرتەكانى ديلۆيت بۆ وردبيني نهوتى هه‌ريم له سالى (2022).
2. داهاات و خه‌رجى حكومه‌تى هه‌ريمى كوردستان له (2022)دا، (راپۆرتى دره‌و ميديا) له 2022/1/3.
3. راگه‌يه‌ندراوه‌كانى وه‌زاره‌تى نهوتى عيراق له باره‌ى برو داهااتى نهوتى هه‌نارده‌كراو له سالى (2022).
4. راپۆرتەكانى وه‌زاره‌تى دارايى عيراق تايبه‌ت به داهاات و خه‌رجى عيراق له سالى (2022).
5. إكرامى عبدالله من الرياض، جريدة العرب الاقتصادية الدولية، 392 مليار ريال الإيرادات غير النفطية في 2022 .. قفزت 209 % في 8 أعوام.
6. وكالة الإنباء القطرية، وزارة المالية: موازنة قطر للعام 2022 تحقق فائضا فعليا قدره 89 مليار ريال، 23 فبراير 2023.
7. وزارة المالية – دولة الكويت؛ وزارة المالية تصدر الحساب الختامي للدولة للسنة المالية 21/22.
8. بوابة الوسط، أعلن مصرف ليبيا المركزي، تسجيل إيرادات عامة بقيمة 134.4 مليار دينار خلال العام الماضي، بينما بلغ الإنفاق العام 127.9 مليار دينار.
9. مملكة البحرين، وزارة المالية والاقتصاد الوطني، جدول رقم ن ن 2022 و 2021 الماليتي الإيرادات.

پروژهی نهوتی هه‌ریم
(گرافیک)

Comprehensive Elemental Analysis
The Different Kurdistan Crude Oil

زیانه داراییه‌کانی
فروشی نهوتی هه‌ریم

1,100,000,000 به‌رمیل
فروشی نهوتی هه‌ریم له‌ماوه‌ی 8 سالدا

حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان له‌و ماوه‌یه‌دا
که‌متر له 31 تریلیۆن دیناری بۆ‌ماوه‌ته‌وه

81,000,000,000,000 دینار

پشکی خۆی له بودجه‌ی گشتی عێراق
له‌ده‌ستداوه

45,000,000,000,000 دینار

قه‌رزار بـوو

Comprehensive Geological Analysis
of the Different Kurdistan Crude Oil

زیانه داراییه کانی فرۆشی نهوتی ههریم

81,000,000,000,000 دینار

پشکی خۆی له بودجهی گشتی عێراق له دهستداهه

45,000,000,000,000 دینار

قهزار بووه

حکومهتی ههریمی کوردستان له و ماوهیهدا
که متهر له 31 ترلیۆن دیناری بووماوه تهوه

+1,100,000,000 بهرمیل
فرۆشی نهوتی ههریم له 8 سالدا

به های نهوتی کوردستان
هه نارده کردنی له ریگه ی سۆمۆ یان سه ربه خۆ

ئه و نهوتی حکومه تی هه ریم فرۆشتویه تی له 2021

151,211,000

\$ 10,670,453,860

داهاتی نهوتی فرۆشراو
به نرخ ی سۆمۆ

\$ 3,870,024,521

داهاتی نهوتی فرۆشراو
به شیوه ی سه ربه خۆ

نهوتى ھەرىم لە 2021

152,000,000 نهوتى فرۆشراو

\$9,000,000,000 كۆى داھات

\$5,000,000,000 كۆى خەرجى

\$4,000,000,000 داھاتى ماوھ

نرخى بەرميليك \$59.4

پارہی ھەریم لہ بانکیکى لوہنان بلۆکراوہ
”کۆمپانیای دیلویت“

310,000,000 یۆرۆ 294,000,000 دۆلار

\$637,000,000
کۆی گشتى

Drawmedia.net

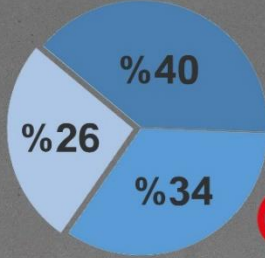
سەرچاوە: کۆمپانیای دیلویت

كړيې بۇرى نه وتى ھەريم له 2021

\$1,274,000,000

كۆمپانيای كار
\$336,000,000

روسنیفت
\$504,000,000

تورکیا
\$434,000,000

داھاتی مانگی رابردووی نهوتی هه ریم

31/1/2022 - 1/1/2022

%58

داھات بۆ خه رچی پرۆسه ی نهوت

%42

داھات بۆ حکومهت

581,329,307,070

داھات بۆ حکومهت

802,787,376,430

خه رچی پرۆسه ی نهوت

1,384,116,683,500

کۆی داھاتی نهوت

نهوتى فروشراوى ههرېم
 له سنى مانگى يه كه مى 2022

1%

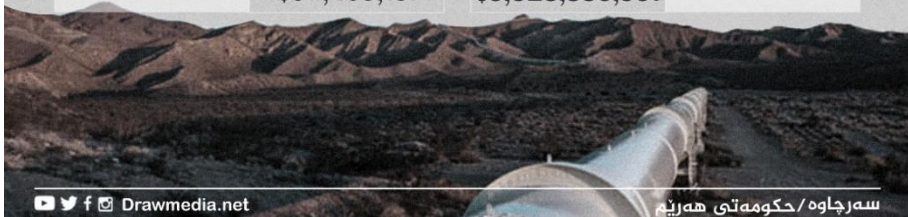
نهوتى فروشراو به ناوخو

ژماره ي به رميل	409,037
نرخى به رميليك	\$84.230
داها ت	\$34,453,187

99%

نهوتى فروشراو به بو رى

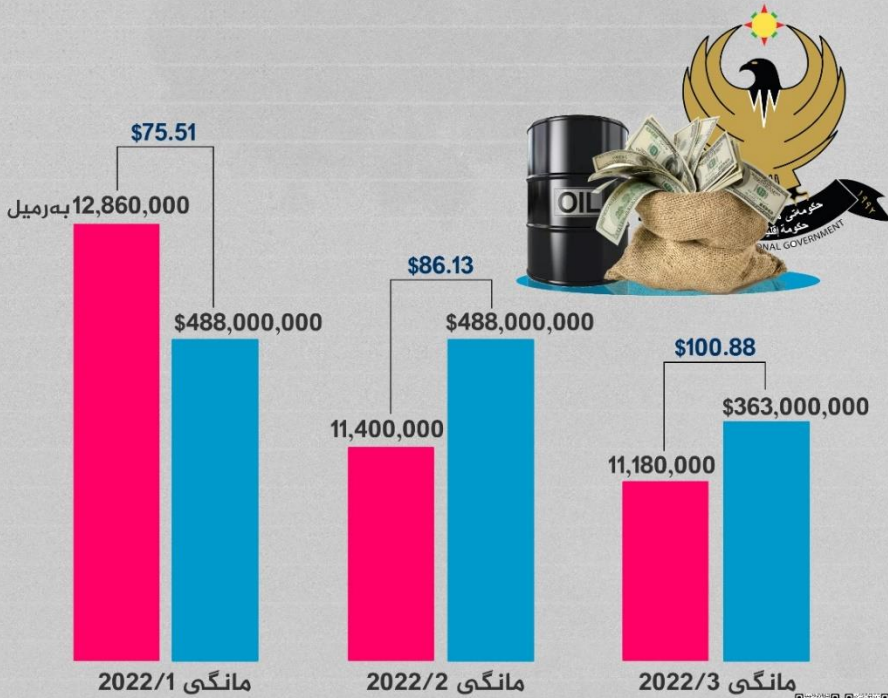
ژماره ي به رميل	34,923,168
نرخى به رميليك	\$86.730
داها ت	\$3,028,886,361

خەرجى موچە لە داھاتى نەوتى ھەرىم

■ نەوتى فرۆشراو لە مانگىدا ■ داھاتى نەوت بۆ موچە
تېكرای نرخى نەوت
تېكرای نرخى نەوت - بەونرخەى حكومەتى ھەرىم دەيفرۆشیت

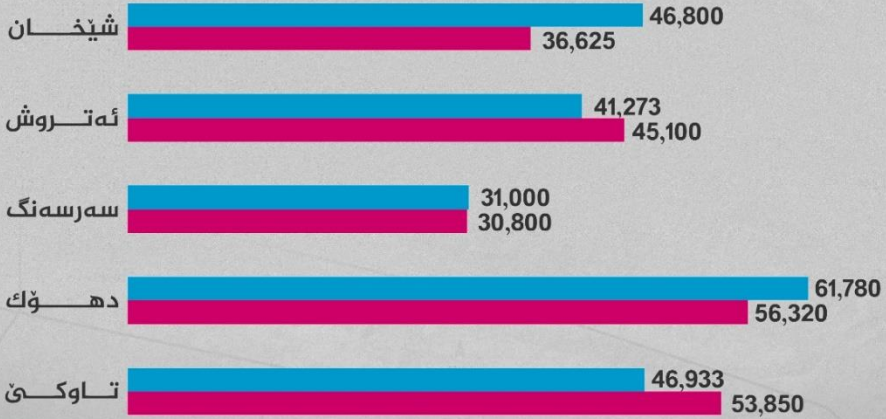

بەرھەمى كېلگە نەوتىيەكانى پارىزگاي دھۆك 2022-2020

ئاستى بەرھەمھېنان 2020 - بەرمېل/رۇژانە

ئاستى بەرھەمھېنان 2022 - بەرمېل/رۇژانە

بەرھەمى رۇژانە سەرچەم كېلگەكان

کپلگه نوتی خورمه له

45%

کۆی بهره م و داها تی
نوتی هریم پیکده هینیت

\$525,000,000

داها تی مانگانه ی کپلگه که

2007

کهوتوته دهست حکومه تی هریم

بهره می پوژانه ی کپلگه

کۆمپانیای کار ئیداره ی کپلگه که دهکات

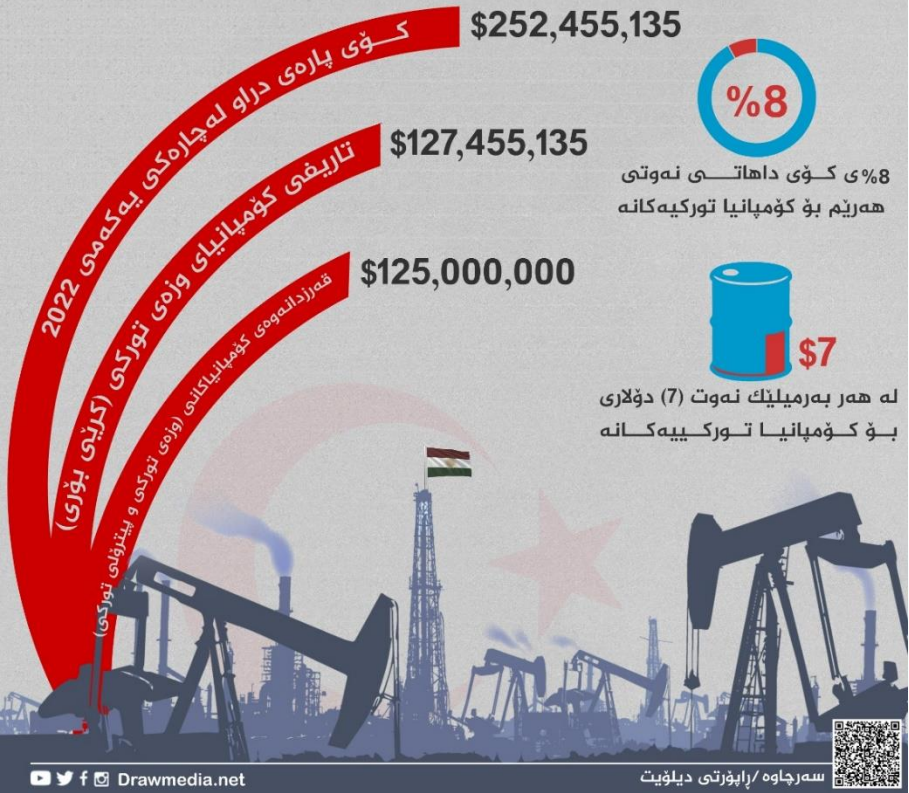
Drawmedia.net

سهرچاوه: وهزاره تی سامانه سروشتییه گانی هریم

تورکيا و نهوتى ھەرىم

سودمەندبوونى كۆمپانىيا تورکىيەكان لە پىرۆسەى نهوتى ھەرىم

پروئسى نەوتى ھەرىم

جىياوازى چارەكى يەكەمى 2022 بەراورد بە 2021

▲ %1.9

زىادبوونى خەرجى

كړى گواستنەوى اېهرمىل
لەناوخاكى توركيا

2022 2021

\$3.65 \$1.41

▲ %39.5

زىادبوونى داھات

كړى گواستنەوى اېهرمىل
لەناوخاكى ھەرىم

2022 2021

\$3.50 \$5.75

▼ %7

كەمبوونەوى ھەناردە

داھاتى ماوہ بۇ حكومت

2022 2021

%43.9 %45.8

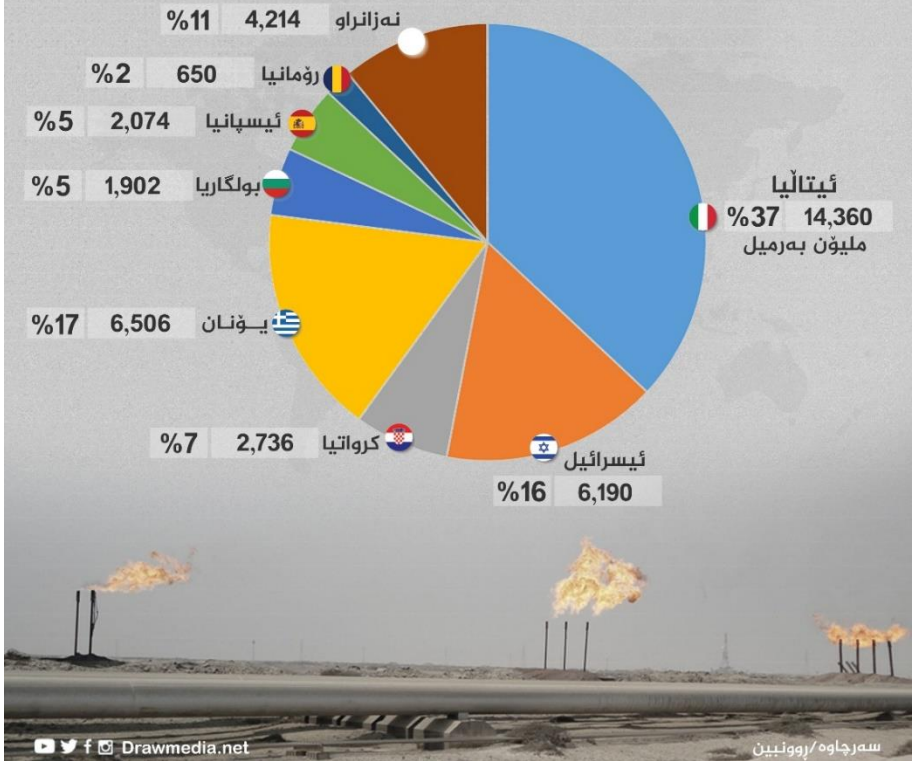
2022 2021

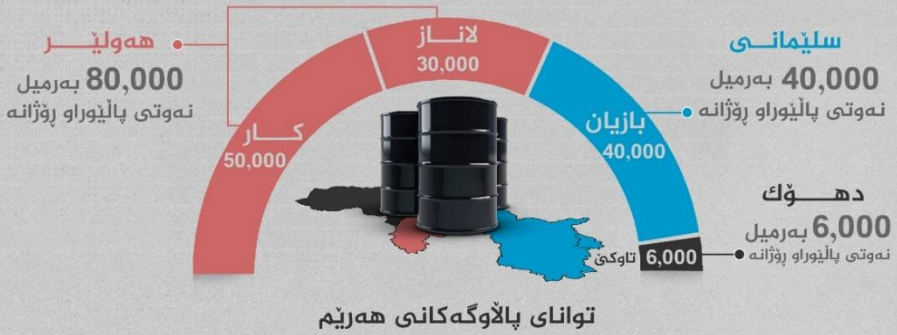
کریارانی نهوتی ههریم

لهسنی مانگی سهرهتای 2022

توناي پالاوگه نەوتىيەكانى ھەرىم بۇ بەرھەمھىننە نەوتى سىپى لە سالىكدا دوو ھىندە پىداويستى مالان نەوتى سىپى بەرھەم دەھىنن

پالاوتن/سالانە بە ليتر
466,508,544

پالاوتن/سالانە
93,440,000

پالاوتن/رۇژانە
256,000

پىداويستى پارىزگاكان بۇ (200) ليتر نەوتى سىپى

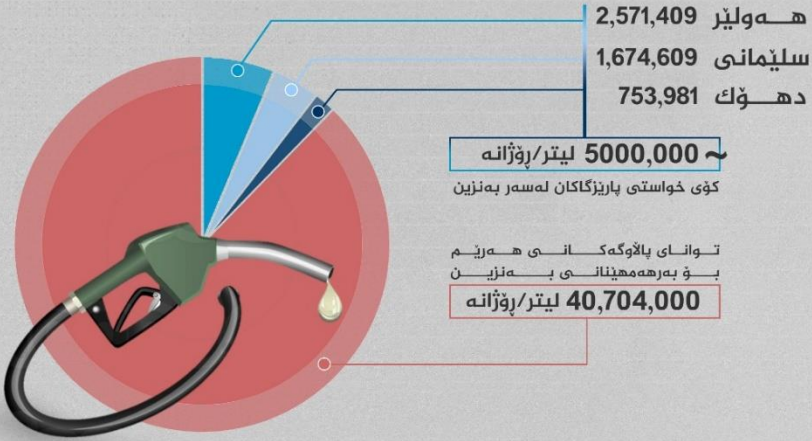
98,610,870 88,408,706 53,181,000
سلىمانى و ھەلەبجە ھەوليەر دھۆك

240,200,570 ليتر كۇي پىداويستى ھاوتيان

466,508,544 ليتر توناي بەرھەمھىننە پالاوگەكان

بەنزىن لە ھەريىمى كوردستان تواناي پالاوگەكان بۆ بەرھەمھيئەن و بىرى خواست لەسەر بەنزىن

ژمارەى ئۆتۆمبيل بەپيى پاريزگا

	ھەولير	سليمانى	دھۆك
	%51	%34	%15
	946,094	616,136	277,411

داھاتی نہوتی ھیریمی کوردستان

کۆی داھات له 10 مانگی 2022
\$ 11,138,403,056

44%

\$ 4,900,778,545

داھاتی ماوه بۆ حکومەت

56%

\$ 6,237,354,512

خەرجی پرۆسەیی نہوت

به‌های نهوتی کوردستان هه‌ناردکردنی به ریگه‌ی سوّمۆ یان سه‌ربه‌خۆ

کۆی داهااتی نهوتی هه‌ریم له ریگه‌ی بۆریه‌وه

12,784,354,000

جیاوازی داهااتی نهوتی هه‌ناردکردنی هه‌ریم له‌گه‌ر له‌ریگه‌ی (سوّمۆ) وه یغزوشرایه

\$5 510 980 598

داهااتی نهوتی هه‌ناردکردنی به‌ریگه‌ی سوّمۆ

\$11 136 096 339

تیکرای نرخی نهوت
به‌ریگه‌ی سوّمۆ

\$76.43

داهااتی نهوت بۆ خه‌زینه‌ی حکومت

\$5 625 115 741

\$38.65

تیکرای نرخی به‌رمیلێک نهوت
ماوه بۆ خه‌زینه‌ی حکومت

به‌رمیل 145 511 745

کۆی نهوتی هه‌ناردکردنی هه‌ریم له 2022

داھاتی نہوتی ہەریم نیوهی دووهمی 2022

\$ 5 569 613 724
کۆی داھاتی نہوت

بۆ خەزینەیی حکومەت
\$ 2 793 877 580

%50

بۆ خەرچی نہوت
\$ 2 775 736 144

%50

فروش و داهاتی نهوتی ههریمی کوردستان چارهکی سییهمی 2022

433 516 3 فرۆشی ناوختۆ / بهرمیل
2 319 088 2 تهرخانکراو بۆ پالاوگه / بهرمیل
35 977 571 1 کۆی ههئاردهکراو / بهرمیل

\$ 19 976 044 5 داهاتی نهوتی ناوختۆ
\$ 3 096 914 127 4 داهاتی نهوتی ههئاردهکراو

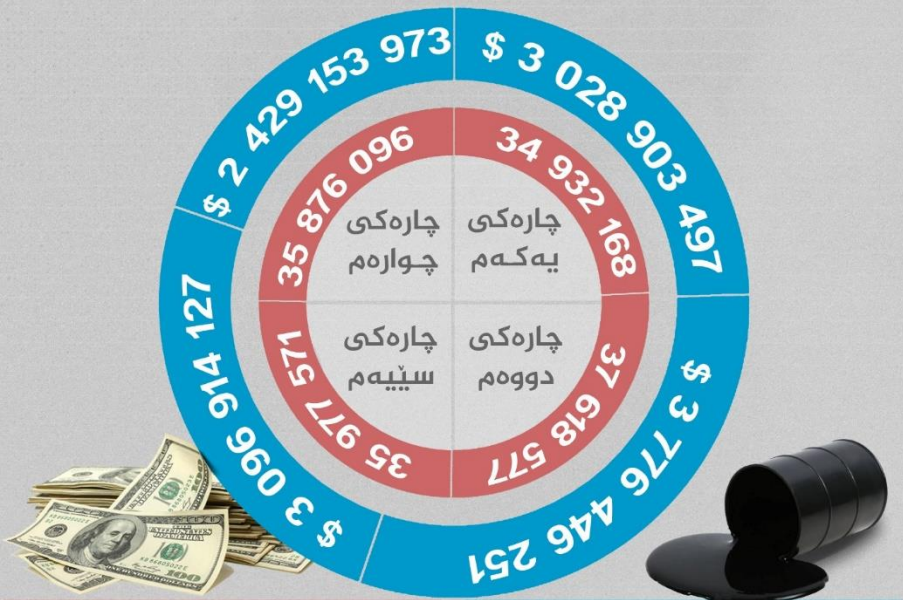
\$ 1 603 088 296 7 داهاتی ماوه بۆ حکومهت
\$ 1 513 801 875 6 خهرجی پرۆسهی نهوت

فروش و داهاتی نهوتی هه‌ریمی کوردستان له 2022

سافی نهوتی خاوی گواستراوه بۆ کریاران ■ کۆی به‌های نهوتی خاوی فرۆشراو ■

کۆی به‌های نهوتی خاوی فرۆشراو

سافی نهوتی خاوی گواستراوه بۆ کریاران

\$ 12 331 417 848

144 404 412 به‌رمیل

پروئسى نەوتى ھەرىمى كوردستان

فروش و داھاتى نەوت لەسالى 2022

\$ 12 331 417 000

كۆى داھاتى نەوت

بۆ خەزىنەى حكومت

\$ 5 709 704 087

46%

144 404 000
كۆى نەوتى فروشراو/بەرميل

بۆ خەرجى نەوت

\$ 6 712 556 807

54%

[YouTube](#) [Twitter](#) [Facebook](#) [Instagram](#) Drawmedia.net

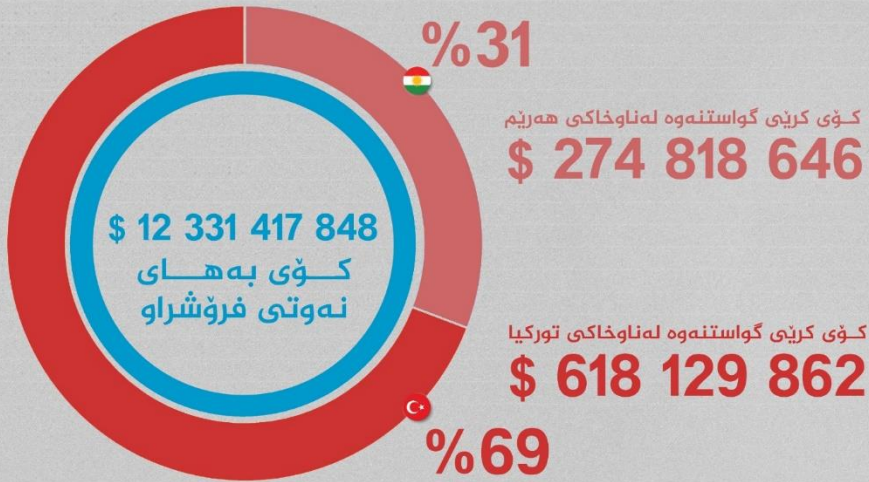
سەرچاوه/كۆمپانىيى دىلۆيت

کریبی بۆری نهوتی هه‌ریمی کوردستان

کریبی بۆری گواستنه‌وه‌ی نهوتی هه‌ریم له ساڵی 2022

%7.2 **\$ 892 948 508**
ریشه‌ی کریبی بۆری له کۆی به‌های نهوتی فرۆشراو

پرۆسەى نەوتى ھەرىم لە نیوان 2021 - 2022

بەھا و پوختەى نەوتى گواستراوہ بۆکریاران

2022
144 404 412

2021
152 001 154

2022
12 331 417 848

2021
9 037 887 022

نهوت وهك سهرچاوهی سهرهکی داهاتی ولاتانی نهوتی

داهاتی نانهوتی و ریژهی لهکوی داهات

داهاتی نهوت و ریژهی لهکوی داهات

